Manuskrypt Ciekawy.

Nro 6ot.

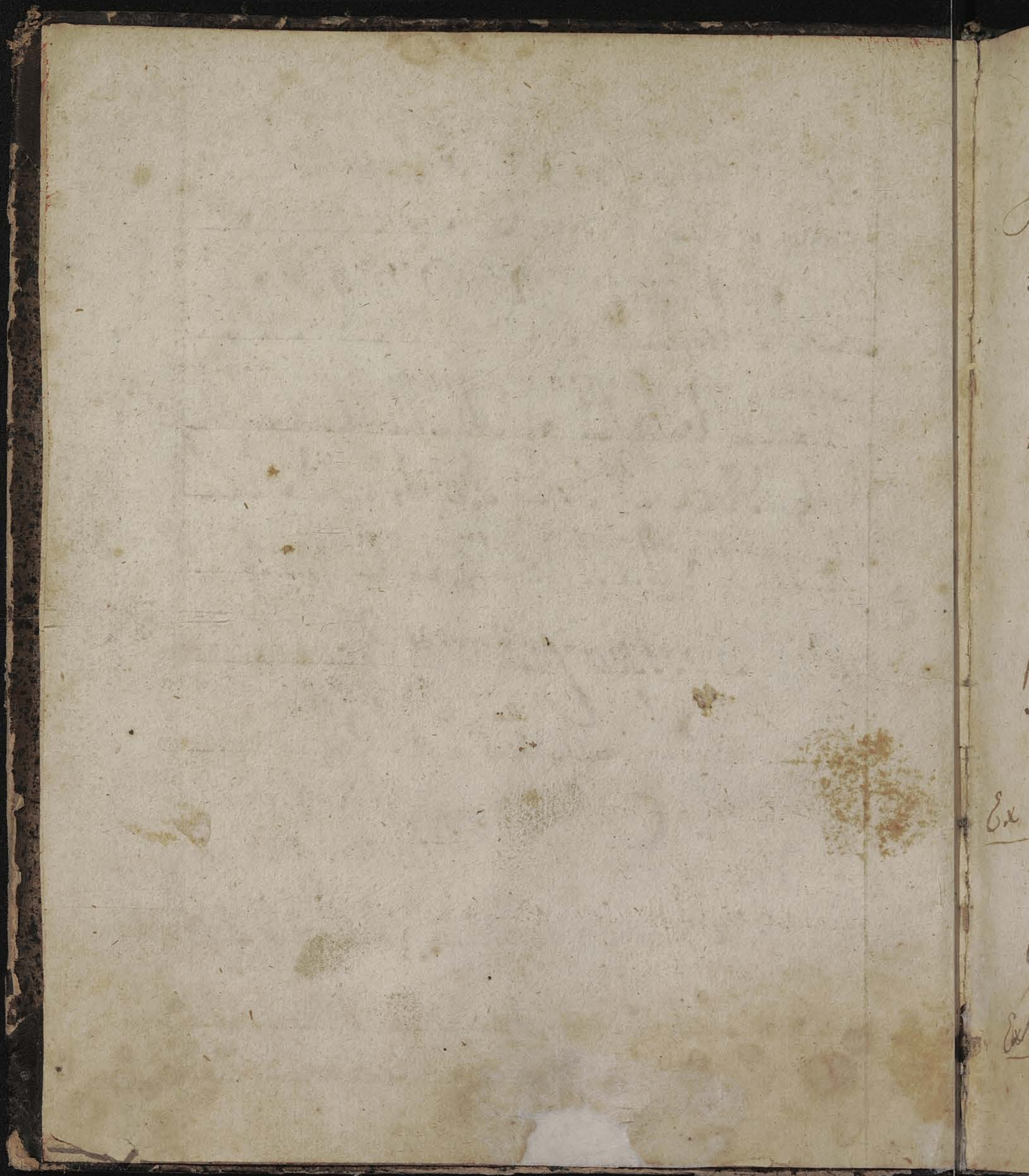
x J M I

2

AD MAJOREM DEI
GLORIAM B: VIRGINIS
MARIÆ IMMACULATÆ
CONCEPTÆ HONOREM
Sancti Michaëlis et Sancti Sta-
nislai Kostka Cultum et Venerationē
A D A G et

Alexandri Walewski
Sive
Vexiliferi Petricoviensis.

Sententiæ morales Selectæ ex variis Apophte-
gmatibus Aphorismis Apologis et Variis Dictoriis
Ex Proverbiis Salomonis.

x

Ex Cap: 1mo

Timor Domini Principium Sapientiæ: Sapientiam atq; Doctrinam Stulti despiciunt V. 7:
Si te lactaverint Peccatores ne aquiescas eis: si dixerint, veni nobiscum: Sortem mitte nobiscum, ne ambules cum eis; prohibe pedem tuum à Semitis eorum V 10, 11, 14, et 15to —
Usquequò, Parvuli, diligentis infantiam, et stulti ea quæ sibi sunt noxia Cupient et imprudentes odibut scientiam?
Aversio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stultorum perdet illos V 32 — illos 4

Ex Cap: 2do Dominus dat Sapientiam, et ex ore ejus prudentia et Scientia V 6to
Custodiet Rectorum salutem, et proteget gradigentes simpliciter. V. 7: —

Ex Cap 3tio Habe fiduciam in Domino ex toto Corde tuo, et né innitaris Prudentiæ tuæ V 5to

In omnibus vijs tuis cogita illum, et ipse diliget gressus tuos. V 6to
Ne sis sapiens apud temet ipsum; time Deum et recede à malo V 7mo
Honora Dominum de tua substantia, et de primitiis omnium frugum tuarum da ei. V 9no
Noli prohibere benè facere eum, qui potest, si vales, et ipse benè fac V 27
Ne dicas amico tuo: vade et revertere: cras dabo tibi: cum statim possis dare V 28
Gloriam sapientes possidebunt, stultorum exaltatio, ignominia V 35to
Ex Cap: 4to Audite Filii disciplinam Patris, et adtendite: ut sciatis prudentiam V 1mo
Ne delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat malorum via: fuge ab ea: nec transeas per illam: declina, et desere eam V 14 et 15.

Omni Custodiâ serva Cor tuum, quia
ex ipso vita procedit. V 23
Remove àte os pravum, et detrahentia
labia sint procul à te V 24

Ex cap: 5to Respicit Dominus vias hominis et
omnes gressus ejus considerat V 21

Ex cap 6to Vade ad Formicam, ô Piger et Conside-
ra vias ejus, et disce sapientiam, quæ cùm non
habeat Ducem, nec Præceptorem, nec Principem,
parat in æstate, cibum sibi, et congregat in messe
quod Comedat. V 6to 7mo et 8vo.
Usquequò, piger, dormies? quando Consurges, è
somno tuo? si impiger fueris, veniet ut fons
messis tua et egestas longè fugiet à te V9 et 11mo
Homo Apostata, Vir inutilis: pravo corde machi-
natur, malum; et omni tempore jurgia seminat.
Huic extemplô veniet perditio sua: et subitò Con-
teretur, nec habebit ultra medicinam V12, 14, et 15to
Sex sunt quæ odit Dominus et septimum dete-
statur

detestatur anima ejus: Oculos sublimes; linguá mendacem; manus effundentes innoxium sanguinem, Cor machinans cogitationes pessimas; pedes veloces ad currendum in mallum; proferentem mendacia, testem fallacem; et eum qui seminat inter fratres discordias:
V 16to, 17mo, 18vo et 19no.

Conserva Fili mi pracepta Patris tui et ne dimittas legem Matris tuæ: liga ea in corde tuo jugiter: cùm ambulaveris, gradiantur tecum; cùm dormieris custodiant te; et evigilans loquere cum eis V 20. 21 et 22

Qui adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam; turpidinem et ignominiam congregat sibi, et opprobrium illius non delabitur V 32, et 33.

Ex Cap: 8vo

Timor Domini odit malum: Arrogantiam et superbiam et viam pravam et os bilingve detestor.

Meum est consilium, et æquitas, mea est prudentia, mea est fortitudo. V 14, ait Dominus.
Ex Cap: 9 Argue sapientem, et diliget te: da sapienti occasionem et addetur ei sapientia: doce justum, et festinabit accipere V 8vo et 9no
Principium Sapientiæ, Timor Domini: et Scientia Sanctorum Prudentia V 10
Si sapiens fueris tibi metipsi eris: si autem illusor, solus portabis malum. V 12.
Ex Cap: 10mo Nil proderunt thesauri impietatis: Justitia vero liberabit à morte. V 2.
Qui congregat in messe Filius sapiens est: qui autem stertit æstate, filius confusionis V 5to.
Benedictio Domini super caput Justi: os autem impiorum operit iniquitas. V 6to
Odiu suscitat Rixas et universa delicta operit charitas V. 12.
In multiloquio n' deerit peccatum, qui autem moderat labia prudentissimus est. V 19
Quod timet impius, veniet super eum; desiderium suum justis dabit V 24
Quasi tempestas transiens non erit impius: justus autē quasi fundamentū sempiternū. V 25

Timor Domini apponet Dies, et anni Impiorum breviabunt. V 27.
Fortitudo simplicis Via Domini: et pavor his qui operantur malum. V 29.
Ex Cap: 11mo. Statera dolosa abominatio est apud Deum et pondus æquum voluntas ejus V 1mo
Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia: ubi autem est humilitas, ibi et sapientia, V 2.
Simplicitas justorum diriget eos, et subplantatio perversorum vastabit illos. V 3tio
Justitia Rectorum liberabit eos: et in insidijs suis capientur iniqui. V 6to.
Mortuo homine impio nulla erit ultra spes, et expectatio solicitorum peribit V 7
Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana, qui autem ~~qui autem~~ fidelis est celat animi Comissum V 13.
Ubi non est Gubernator, populus corruet, salus autem ubi multa consilia. V 14.
Benefacit animæ suæ vir misericors, qui autem crudelis est etiam propinquos abiicit V 17.
Alij dividunt propria, et ditiores fiunt alij rapiunt non sua et semper in egestate sunt V 24

x

Ex Cap: 12 Qui diligit disciplinam, diligit scientiā, qui autem odit increpationes insipiens est V. 1mo

Doctrinâ sua noscet vir: qui autem vanus et excors est, patebit contemptui. V 8vo

Viā stulti rectā in oculis ejus; qui autem sapiens est, audit consilia. V. 15.

Dolus in corde cogitantium mala, qui autem pacis ineunt consilia, sequit eos gaudium V 20.

Ex Cap: 13 Qui custodit os suum custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquendum sentiet mala. V 3

Astutus omnia agit cum consilio: Qui autem fatuus est aperit stultitiam. V 16.

Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit; amicus stultorum similis efficiet V 20

Ex Cap 14. Risus dolore miscebit et extrema gaudii luctus ~~miscebit~~ occupat V 13 13

Innocens credit omni verbo: astutus considerat gressus suos V 15.

Sapiens timet et declinat a malo: Stultus transilit et confidit V 16

Impatiens operabit stultitiam et vir

versut:

versatus odiosus est. V 17.

In omni opere bono erit abundantia: ubi autem verba sunt plurima ibi frequenter egestas. V 23.

Qui patiens est multâ gubernat prudentiâ, qui autem impatiens est exaltat stultitiam suam V 29

Justitia elevat gentem: miseros autem ~~facit~~ facit populos peccatum. V 34

Ex Cap: 15to Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitat furorem. V 1mo

In omni loco oculi Domini contemplantur bonos et malos V 3tio

Lætatur homo in sententia oris sui: et sermo opportunus est optimus V. 23.

Longè est Dominus ab impijs: et orationes justorum exaudiet. V 29

Timor Domini, disciplina sapientiæ, et gloriam præcedit humilitas V 33.

Ex Cap: 16. Omnes viæ hominis patent oculis ejus, Spirituum ponderator est Dominus V 2do

Abominatio Domini est omnis arrogans V 5to

Melius est parum cum justitia quam multi fructus cum iniquitate V 8vo

Contritionem

Contritionem præcedit superbia, et ante ruinam exaltatur spiritus V 18

Melius est humiliari cum mitibus, quam dividere spolia cum superbis. V 19.

Melior est patiens viro forti: et qui dominat animo suo, expugnatore Urbium. V 32.

Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperant V 33

Ex Cap 17. Melior est buccella sicca cum gaudio, quam Domus plena victimis cū jurgio. V Imo.

Plùs proficit correptio apud prudentem, quam centum plagæ apud stultum. V 10mo

Qui reddit mala pro bonis, non recedet malum de Domo ejus. V 13

Quid prodest stulto habere divitias, si sapientiam emere non possit? V 16.

Qui evitat discere incidet in mala. V 16to

Omni tempore diligit, qui amicus est, et frater in angustijs comprobat. V 17.

Qui moderatur sermones suos, doctus et prudens est:

est: et pratiosi spiritus vir eruditus. V 27.
Stultus quoq; si tacuerit, sapiens reputabit: et compresserit labia sua intelligens. V 28.
Ex Cap: 18 Impius cum inprofundum venerit peccatorum, contemnit, sed sequit eum ignominia. et opprobrum: V 3
Qui mollis et dissolutus est in opere suo, frater est sua opera dissipantis V 9
Turris fortissima nomen Domini: ad ipsum currit justus, et exaltabit. V. 10.
Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat, et confusione dignus V 13
Mors et vita in manu linguæ. Qui diligunt eam, comedent fructus ejus. V 21.
Ex Cap. 19 Divitiæ addunt amicos plurimos, à paupere autem et hi, quos habuit separantur. V 4to
Pigredo immittit soporem et anima dissoluta esuriet. V 15
T. Tenerat

Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis, et vicissitudinem suam reddit ei. V 17.
Audi consilium et suscipe disciplinam, ut sis sapiens in novissimis tuis. V 20.
Qui affligit Patrem, et fugat matrem, ignominiosus est et infelix. V 26.
Ex Cap: 20 Luxuria res est vinum, et tumultuosa ebrietas, quicunque his delectatur non est sapiens. V 1mo
Honor est homini, qui separat sese à Contentionibus; omnes autem stulti miscentur Contumeliis V 3tio
Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo Æstate et n' dabitur illi. V 4.
Multi homines misericordes vocantur: Virum autem fidelem quis inveniet? V 6to
Quis potest dicere: mundum est cor meum, purus sum a peccato? V. 9.
Ex studijs suis intelligitur puer, si munda et recta

\#

et recta sint opera ejus. V 11mo

Malum est, dicit omnis emptor: et cum recesserit, tunc gloriabitur. V 14

Qui maledicit Patri suo et Matri, extinguetur lucerna ejus, in mediis tenebris V. 20.

Hereditas, ad quam festinatur in principio, in novissimo benedictione carebit V 21mo

Ex Cap: 21mo. Omnis via viri recta sibi videtur, appendit autem corda Dominus V 2do

Facere misericordiam et Judicium magis placet Domino quam victimæ. V 3tio

Cogitationes robusti semper in abundantia: omnis autem piger semper in egestate est V 5to

Qui congregat thesauros lingua mendacii vanus et excors est et impingetur ad laqueos mortis V 6to.

Qui sequitur justitiam et misericordiam, inveniet vitam, justitiam et gloriam V 21mo

Non est sapientia, non est prudentia, non

est

est Consilium Contra Dominum V. 30.

Ex Cap: 22: Melius est nomen bonum quam divitiæ multæ V. 1mo

Callidus vidit malum, et abscondit se: innocens pertransiit. et afflictus est damno V. 3tio

Proverbium est: adolescens juxta viam suam etiam cum senuerit, n recedet ab eo V. 6to.

Stultitia colligata est in corde pueri et virga disciplinæ fugabit eam V. 15.

Qui calumniatr pauperem, ut augeat divitias suas dabit ipse ditiori et egebit. V. 16.

Noli esse amicus homini iracundo, neq ambules cum homine furioso discas semitas ejus, et sumas scandalu animæ tuæ V. 24 et 25.

Ex capite 23 Noli subtrahere à puero disciplinam: si enim percusseris eum virgâ non morietr. tu virgâ percuties eum et animam ejus de inferno liberabis V. 13 et 14.

Non æmuletur cor tuum peccatores sed in timore Domini et tota Die esto Die V. 17

Cui væ? cujus Patri væ? cui rixæ? Cui foveæ cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum; nonne his qui commorantr in vino, et student calicibus epotandis V. 29.

Ex Capp: 24 Si dixeris vires n̄ subpetunt. qui Inspector est cordis ipse intelligit: et servatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetq; homini juxta opera sua. ℣ 12
Cum ceciderit Inimicus tuus ne gaudeas, et in ruina ejus ne exultet cor tuum. ne forte videat Dominus, et displiceat ei, et auferat ab eo iram suam ℣ 17 et 18
Ex Capp. 25to Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in jurgio citò, ne postea emendare non possis cum dehonestaveris amicum tuum Versu 8vo.
Ventus Aquilo dissipat pluvias, et facies linguam tristis detrahentem ℣ 23.
Ex Capp: 26 Ne respondeas stulto juxta stultitiam suam ne efficiaris ei similis ℣ 4
Vidisti hominem sapientem sibi videri? magis illô spem habebit insipiens ℣ 12
Sicut noxius est qui mittit sagittas et lanceas in mortem: ita vir, qui fraudulenter nocet amico suo, et cum fuerit deprehensus dicit: Ludens feci ℣ 18 et 19
Cum defecerint ligna extinguet ignis; et susurrone subtractô jurgia conquiescent. ℣ 20

Qui fodit foveam, incidet in eam: et qui volvit lapidem, revertetur ad eum. V 17

Ex Capp: 27 Ne glorieris in crastinum, ignorans quid superventura pariat dies V 1mo

Laudet te alienus et non os tuum extraneus et non labia tua V 2do.

Melior est manifesta correptio, quam amor absconditus: meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis V 5 et 6to.

Ex Cappite 28 Qui declinat aures suas, ne audiat legem oratio ejus, erit execrabilis. V 9

Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem Confessus fuerit et reliquerit ea, misericordiam Consequetur. V 13.

Beatus homo qui semper est pavidus: qui vero mentis est duræ corruet in malum V 14

Vir fidelis multum laudabitur, qui autem festinat ditari, non erit innocens V 20.

Qui cognoscit in juditio faciem, non benefacit: iste et pro buccella panis deserit veritatem V 21

Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum, magis quam ille qui per linguæ blandimenta decipit. V 23.

Qui confidit in Corde suo, stultus est, qui autem graditur sapienter ipse salvabitur V 26to

Qui dat pauperi n̄ indigebit; qui despicit deprecantem sustinebit penuriam V 27.

Ex Cap: 29 Qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniet interitus: et eum sanitas non sequet. V 1mo

Homo qui blandis fictisq sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus ejus V 5to

Vir sapiens si cum stulto contenderit, sivè irascat, sive rideat, n̄ inveniet requiē V 9no

Princeps qui libenter audit verba mendatij, omnes Ministros habet impios. V 12

Rex qui judicat in veritate pauperes, Thronus ejus in æternū firmabit. V 14

Virga atq correptio tribuit sapientiā, puer qui autem dimittit voluntati suæ confundit matrem suam V 15

Vidisti hominem velocem ad loquendum? stultia magis speranda est q̄m illiq correptio V 20

Vir iracundus provocat rixas: et qui ad indignandū facilis, erit ad peccatū proclivior. V 22

Qui timet hominem, cito corruet: qui sperat in Domino, superexaltabit. V 25

Verbum custodiens filius, extra perditionem erit. Versu — 27.

Marci Catonis Viri Singularis Ad Vitam artibus Liberalibus Instruendam utriusq; Virtutis felicissima Instituta!

Cum ego Cato animum adverterem quam plurimos homines, graviter errare, in via morum succurrendum, et consulendum, opinioni eorum fore existimavi, maximè ut gloriose viverent et honorem contingerent. Nunc docebo te quo pactô mores animi tui compones. Igitur praecepta mea, ita legito, ut intelliges; legere enim et non intelligere, negligere est. Itaq;

Deo supplica. Parentes ama. Cognatos cole. Datum serva. Foro pare. Magistrum metue. Cum bonis ambula. Ad consilium ne accesseris antequam voceris. Beneficii accepti esto memor. Pauca in convivio loquere. Iracundiam tempera. Miserum noli irridere. Parentes patienter vince. Minorem ne contempseris. Quod satis est dormi. Verecundiam serva.

Rem tuam custodi. Diligentiam adhibe. Saluta libenter. Cade locum majori. Ad prætorium stato. Utere virtute, Tute consule. Trochô lude. Aleas fuge. Bonis benefacito. Maledicus ne esto. Existimationem retine. Nihil arbitriô virium feceris. Patere legem, quam ipse tuleris Nihil mentire. Æquum judica. Blandus esto. Noli irasci abs re. Neminem irriseris. juditio adeste. Familiam cura. Mutuum donum serva vinô te tempera. Pugna pro Patria Nihil temerè credideris. Libros lege, quæ legeris Memento Liberos erudi. Neminem judica. Alienum noli concupiscere. Illud stude agere, quod bonum est. libenter ferto amorem Dej et proximi:

Marci Catonis
Dysticha Moralia

Si Deus est animus, nobis ut carmina dicunt,
Hic tibi precipue sit purâ mente colendus,
Plus vigila semper nec somno deditus esto,

nam

Nam diuturna quies vitijs alimenta ministrat.
Virtutem primam esse puta compescere linguam
Proximus ille Deo est, qui scit ratione tacere
Sperne repugnando tibi tu contrarius esse.
Conveniet nulli, qui secum dissidet ille.
Si vitam inspicias hominum, si deniq mores.
Cùm culpas alios: nemo sine crimine vivit.
Quæ nocitura tenes quavis sint chara relinque,
Utilitas opibus præponi tempore debet.
Constans, atq lenis ceu res postulat esto,
Temporibus mores sapiens, sine crimine mutat.
Nil temere Uxori de servis crede querenti,
Sæpe etenim mulier quem conjux diligit, odit.
Cum moneas aliquem, nec se veniat ipse moneri.
Si tibi sit charus, noli desistere cæptis.
Contra verbosos noli contendere verbis,
Sermo datur cunctis, animi sapientia paucis.
Dilige sic alios, ut sis tibi carus amicus,
Sic bonus esto bonis, ne te mala damna sequantur.
Rumores fuge, ne incipias novus Author haberi:

nam nulli

Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.
Rem tibi promissam certam promittere noli,
Rara fides ideo est quia multi multa loquunt.
Cum te aliquis laudat, Judex tuus esse memento
Plus aliis de te quam tu tibi credere noli.
Officium alterius multis narrare memento
At qui aliis cum tu benefeceris ipse sileto
Multorum facta senex et dicta recensens
Fac tibi succurrant, juvenisque feceris ipse
Ne curres si quis tacito sermone loquatur.
Conscius ipse sibi de se putat omnia dici
Cum fueris felix, quæ sunt adversa caveto.
113 Non eodem cursu respondent ultima primis
Cum dubia et fragilis sit nobis vita tributa
In Morte alterius spem tu tibi ponere noli
Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus.
Accipito placide plene et laudare memento.
Infantem nudum cum te natura crearit.
Paupertatis onus patienter ferre memento
Ne timeas illam, quæ vitæ est ultima finis
Qui mortem

Qui mortem meruit quod vivit perdit id ipsum
At tibi pro meritis nemo respondet amicus
Incusare Deum noli sed te ipse coërce
Ne tibi quid desit, quæ tibi utere parce
Utq; quod est, serves, semper tibi deesse putato
Quod præstare potest ne bis promiseris ulli.
Ne sis ventosus dum vis urbanus haberi
Qui simulat verbis nec corde est fidus amicus
Tu quoq; fac simile, sic ars deluditur arte
Noli homines blando nimium sermone probantes
Fistula dulce canit volucrem dum decipit, auceps
Si tibi sunt nati nec opes, tunc artibus illos
Instrue quo possint inopem defendere vitam
Quod vile est, carum, quod carum est, vile putato
Sic tibi nec parcus nec avarus habeberis ulli
Quæ culpare soles, ea tu ne feceris ipse
Turpe est Doctori, cùm culpa redarguit ipsum
Quod justum est petito v quod videat, honestum
Nam stultum est petere quod possit jure negari
Ignotum tu tibi præponere noli notis.

Cognita

Cognita judicio constat cognita casu
Cum dubia incertis versetur vita periclis
Pro lucro tibi pone diem quicunque laboras
Vincere cum possis interdum cede sodali
Obsequio quoniam dulces retinentur amici
Ne dubitas cum magna petas impendere parva
His etenim rebus conjungit gratia caros
Litem inferre cave cum quo tibi gratia juncta est
Ira odium generat concordia nutrit amorem
Servorum ob culpam cum te dolor urget in iram
Ipse tibi moderare tuis ut parcere possis
Quem superare potes interdu vince ferendo
Maxima enim morum semper patientia ~~morum~~ virtus
Conserva potius quæ sunt jam parta labore
Cum labor in damno est crescit mortalis egestas
Dapsilis interdum notis, caris et amicis
Cum fueris felix semper tibi proximus esto

LIBER SECUNDUS

Telluris si forte velis cognoscere cultus,
Virgilium legito: quod si mage nosse laboras
Herbarum

Herbarum vires macer tibi carmine dicet.
Si romana cupis, et punica noscere bella
Lucanum quæras, qui Martis prælia dicet
Si quid amare libet vel discere amare legendo
Nasonem petito, sin autem cura tibi hæc est
Ut sapiens vivas, audi quæ discere possis
Perque semotum vitiis traducitur quum
Ergo ades, et quæ sit sapientia disce legendo
Si potes, ignotis etiam prodesse memento
Utilius Regno est, meritis aquirere amicos
Mitte arcana Dei cælumque inquirere quid sit
Cum sis mortalis, quæ sunt mortalia cura.
Linque metum Lethi, nam stultum est tempore in omni
Dum mortem metuis: amittere gaudia vitæ
Iratus de re, incerta contendere noli
Impedit ira animum ne possit cernere verum:
Fac sumptum propere, cum res desiderat ipsa
Dandum etenim est aliquid cum tempus postulat aut res
Quod nimium est fugito, parvo gaudere memento
Tuta magis est puppis modico quæ flumine fertur.
Quod pudeat, socios prudens celare memento
Ne plures culpent id quod tibi displicet uni.

noto

Nolo putes pravos homines peccata lucrari
Temporibus peccata latent et tempore patent
Corporis exigui vires contemnere noli
Consilio pollet, cui vim natura negavit
Quem scieris n esse parem tibi tempore cede
Victorem a victo superari saepe videmus.
Adversus notum noli contendere verbis.
13 Lis minimis verbis interdum ~~nomina~~ maxima crescit
Quod Deus intendat noli perquirere sorte
Quid statuat de te sine te deliberat ipse
Invidiam nimis cultu vitare memento
Quae si n laedit tamen hoc suffere molestum est
Esto animo forti, cum sis damnatus inique
Nemo diu gaudet qui Judice vincit iniquo
Litis praeteritae noli maledicta referre
Post inimicitias iram meminisse malorum est
Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse:
Hoc faciunt stulti quos gloria vexat inanis
Utere quaesitis modice cum sumptus abundat
Labitur exiguo, quod partum est tempore longo
Insipiens esto cum tempus postulat aut res
Stultitiam simulare loco prudentia summa est.

Luxuriam fugito simul et vitare memento
Crimen avaritiæ: nam sunt contraria famæ.
Noli tu quædam referenti credere semper.
Exigua est tribuenda fides qui multa loquuntur.
Quod potu pecas, ignoscere tu tibi noli:
Nam nullum crimen vini est sed culpa bibentis.
Consilium Arcanum tacito comittere sodali
Corporis auxilium medico comittere fideli
Successus noli indignos tu ferre moleste.
Indulget Fortuna malis ut ledere possit.
Prospice, qui veniunt, hos casus esse ferendos:
Nam levius lædit quidquid praevideris antè,
Rebus in adversis animum submittere noli.
Spem retine: spes una hominem nec morte relinquit.
Rem tibi quam noscis aptam dimittere noli.
Fronte capillata est post hæc occasio calva
Quod sequitur specta quodque imminet ante videto.
Illum imitare Deum, qui partem spectat utramque
Fortior ut valeas, interdum parcior esto,
Pauca voluptati debentur plura saluti.
Judicium Populi nunquam contempseris unus.

ne nulli placeas, dum vis contemnere multos.
Sit tibi præcipue, quod primum est, cura salutis.
Tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris
Omnia ne curres, nam mens humana, quod optat,
Cum vigilat sperans per somnum cernit id ipsum.

LIBER TERTIUS.

Hoc quicunque velis carmen cognoscer Lector,
Hæc præcepta feres, quæ sunt gratissima vitæ.
Instrue præceptis animum nec discere cesses
Nam sine Doctrina vita est quasi mortis Imago.
Commoda multa feres: sin autem spreveris illud,
Non me scriptorem sed te neglexeris ipsum
Cum recte vivas, ne cures verba malorum.
Arbitrii nostri non est quid quisque loquatur
Productus testis saluto tamen ante pudore
Quantumcunque potes celato crimen amici.
Sermones blandos blesosque cavere memento.
Simplicitas veri sana est, fraus ficta loquendi
Segnitiem fugito, quæ vitæ ignavia fertur,
Nam cum animus languet, consumit inertia
Corpus
Interpone

Interpone tuis interdum gaudia curis,
Ut possis animô quemvis sufferre laborem.
Alterius dictum aut factum ne carpseris unqm,
Exemplo simili ne derideat alter.
Quæ tibi sors dederit tabulis suprema notato
Augendo serva ne sis quem fama loquatur.
Cum tibi divitiæ superant in fine senectæ
Munificus facito vivas non parcit amicis.
Utile consilium Dominus ne despice servi.
Nullus sensum si prodest, tempseris unquam
Rebus, et in censu, si non est, quod fuit ante,
Fac vivas contentus eo quod tempora præbent.
Uxorem fuge ne ducas sub nomine dotis:
Nec retinere velis, si cœperit esse molesta.
Multorum disce exemplo, quæ facta sequaris,
Quæ fugias. Vita est nobilis aliena magistra
Quod potes, id tentes: operis ne pondere pressus.
Succumbat Labor et frustra tentata relinquas.
Quod nosti haud recte, factum nolito tacere.
Ne videare malos imitari velle tacendo.
Judicis auxilium sub iniqua lege rogato,

ipse

Ipsæ etiam leges cupiunt ut jure regantur,
Quod meritò pateris, patienter ferre memento.
Cumq; tibi sis ipsum te judice damna
Multa legas facito, perlectis perlege multa.
Nam miranda canunt sed non credenda poëtæ
Inter convivas fac sis sermone modestus,
Ne dicare loquax, cum vis urbanus haberi.
Conjugis iratæ noli tu verba timere.
Nam lachrymis struit insidias, dum fæmina plorat.
Utere quæsitis, sed ne videaris abuti,
Qui sua consumunt, cum deest, aliena sequunt.
Fac tibi proponas mortem non esse timendam:
Quæ bona si non est, finis tamen illa malorum est
Uxoris linguam, si frugi est, ferre memento:
Namq; malum est, nihil velle pati nec posse tacere,
Dilige non ægrè caros pietate Parentes,
Nec matrem offendas, dum vis bonus esse Parenti.

LIBER QVARTUS.

Securam quicunque cupis traducere vitam,
Nec vitiis hærere animum quæ moribus obsunt,
Hæc præcepta tibi semper relegenda memento

Invenies

Invenies aliquid in quo te uitare magistro
Despice diuitias, si vis animo esse beatus,
Quas qui suspiciunt mendicant semper auari.
Commoda naturæ nullo tibi tempore deerunt,
Si contentus eo fueris, quod postulat usus.
Cum sis incautus, nec rem ratione gubernes,
Noli fortunam quæ non est dicere cæcam
Dilige denarium sed parcè dilige formam.
Quam nemo sapiens nec honestus captat habere
Cum fueris locuples, corpus curare memento.
Æger diues habet nummos sed non habet ipsos,
Verba cum tuleris, discens aliquando, magistri,
Fer patris imperium cum verbis exit in iram.
Res age quæ prosunt: rursus uitare memento,
In quibus error inest nec spes est certa laboris
Quod donare potes gratis concede roganti:
Nam rectè fecisse bonis, in parte lucrorum est.
Quod tibi suspectum est confestim discute quid sit:
Namq; solent primò quæ sunt neglecta nocere
Cum tibi proponas animalia cuncta timere
Unum hominem tibi præcipio plus esse timendum

Cum

Cum te detineant Veneris damnosa voluptas
Indulgere gulæ noli, quæ ventris amica est.
Cum tibi prævalidæ fuerint in corpore vires
Fac sapias: sic tu poteris vir fir fortis haberi.
Auxilium à notis petito, si forte laboras,
Nec quisquam melior medicus, quam fidus amicus.
Cum sis ipse nocens, moritur cur victima prote?
Stultitia est morte alterius sperare salutem
Cum tibi vel socium v fidum quæris amicum,
Non tibi fortuna est hominis sed vita petenda.
Utere quæsitis opibus: fuge nomen auri,
Quid tibi divitiæ prosunt, si pauper abundas?
Si famam servare cupis dum vivis, honestam:
Fac fugias animo, quæ sunt mala gaudia vitæ.
Cum sapias animo, noli irridere senectam:
Nam quicunq; senex, sensus puerilis in illo est.
Disce aliquid: nam cum subito fortuna recedit,
Ars remanet, vitamq; hominis non deserit unquam.
Perspicio tecum tacitus quid quisq; loquat.
Sermo hominum mores et celat et indicat idem.
Exercere studium, quamvis perceperis artem
ut cura

Ut cura ingenium, sic manus adjuvat usum
Multum ne cures venturi tempora fati.
Non timet is mortem, qui scit contemnere vitam.
Disce, sed à doctis: indoctos ipse doceto
Propaganda etenim rerum doctrina bonarum
Hoc bibe quod possis si tu vis vivere sanus.
Morbi causa mali est homini quandoq̀ voluptas
Laudaris quodcunq̀ palam, quodcunq̀ probaris
Hoc vide ne rursus levitatis crimine damnes
Tranquillis rebus quæ sunt adversa caveto.
Rursus in adversis melius sperare memento
Discere necesse est, cura sapientia crescit,
Rara datur longo prudentia temporis usu
Parcè laudato, nam quem tu sæpe probaris,
Una dies, qualis fuerit, monstrabit, amicus.
Ne pudeat, quæ nescit, te velle doceri,
Scire aliquid, laus est, pudor est nihil discere velle.
Cum Venere et Baccho lis est et juncta voluptas,
Quod latum est, animo complectere, sed fulge liter.
Demissos animo, ac tacitos: vitare memento
Qua flumen placidum est, forsan latet altius unda:
Cum tibi displiceat rerum fortuna tuarum,
Alterius specta, quo sit discrimine pejor.
Quod potes id tenta: nam litus carpere remis.
Tutius est multò, quam velum tendere in altum.
Contra hominem justum prave contendere noli

semper

Semper enim Deus injustas ulciscitur iras.
Ereptis opibus noli mœrere dolendo:
Sed gaude potiùs si non contingat habere
Est jactura gravis quæ sunt, amittere damnis,
Sunt quædam, quæ ferre decet patienter amicum.
Tempora longa tibi noli promittere vitæ.
Quocunq; ingrederis sequit mors corporis umbra.
Thure Deum placa, vitulum sine crescat aratro,
Ne credas placare Deum dum cæde litet
Cæde locum læsus fortunæ, cæde potenti
Lædere qui potuit, prodesse aliquando valebit
Cum quid peccaris castiga te ipse subinde.
Vulnera dum sanas, dolor est medicina doloris
Damnaris nunquam post longum tempus amicum
Mutavit mores, sed pignora prima memento
Gratior officijs, quò sis magne carior esto,
Ne nomen subeas, quod dicitur officij perda.
Suspectus, caveas, ne sis miser omnibus horis,
Nam timidis et suspectis aptissima mors est
Cum fueris servos proprios mercatus in usus,
Et famulos dicas homines tamen esse memento
Quam primum rapienda tibi est occasio prima,
Ne rursus quæras quæ jam neglexeris ante.
Morte repentina noli gaudere malorum.
Felices obeunt, quorum sine crimine vita est
Cum tibi sit conjux et res, et fama laboret,

vitandus

Vitandum ducas inimicum nomine amici
Cum tibi contingat studio cognoscere multa,
Fac discas multa, et vites non velle doceri.
Miraris verbis nudis me scribere versus?
Hos brevitas ~~versus~~ sensus fecit conjungere binos.

FINIS CORONAT OPUS.

SELECTÆ SENTentiæ
EX
ECCLESIASTE

Cap 1mo VANITAS vanitatum, Ecclesiastes; vanitas
vanitatum et omnia Vanitas V 2do
Vidi cuncta, quæ fiunt sub sole, et ecce universa
vanitas; et afflictio Spiritus V 14
Perversi difficile corriguntur, et stultorum in-
finitus est numerus — V 15
Cap 2do Dixi ego in corde meo: vadam et effluam deli-
tiis et fruar bonis et vidi quod hoc quoque esset va-
nitas. Versu 1mo.
Risum reputavi errorem, et gaudio dixi: quid
frustra deciperis? V 2do
Vidi in omnibus vanitatem, et afflictionem
animi, et nihil permanere sub Sole V 2do
Vidi quod tantum præcederet sapientia stulti-
tiam, quantum differt lux a tenebris V 13

Capit.

Cap 4to Custodi pedem tuum ingrediens Domum Dei,
et apropinqua ut audias multo enim melior est
obedientia, quam stultorum victima. qui nesciunt
quid faciunt mali Versu 17
Si quid vovisti Deo ne moreris reddere: displi-
cet enim ei infidelis et stulta promissio: sed
quodcunq voveris redde.
Multo melius est non movere, quam post votu
promissa non reddere V 4to.
Sicut egressus est nudus de utero matris suae sic
revertetur, et nihil auferre secum de labore suo V 14
Cap 7mo Melius est ire ad Domum luctûs quam ad
Domum convivij: in illa enim finis cunctoru
admonetur hominum, et vivens cogitat quid fa-
cturus sit V 3tio
Melius est à Sapiente corripi, quam stultoru
adulatione decipi V 6to.
Ne sis velox ad irascendum quia ira in sinu
stulti requiescat Versu 10.
Ne impiè agas multum et noli esse stultus
~~esse stultus~~ ne moriaris in tempore non tuo V 18
Cap 8vo Interdum dominatur homo homini in malum
suum V 9no
Sunt justi quibus mala proveniunt quasi opera
egerim Impiorum et sunt impij qui ita securi
sunt quasi justorum facta habeo V 14
Ex Cap 9no Sunt justi atq sapientes et opera eoru in ma-
nu Dei et tamen nescit homo utrum amore
an odiô dignus sit V 1mo

Ex Cap

Ex Cap. 11. Scito quam pro omnibus his adducet te Deus in judicium V 9no
Aufer iram à corde tuo et amove malitiam à carne tua adolescentia enim et voluptas vana sunt Versu 10mo
Ex Cap. 12do Memento Creatoris tui in diebus juventutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis V 1mo
Deum time et mandata ejus observa, hoc est enim omnis homo V 13o
Cuncta quæ fiunt, adducet Deus in judicium pro omni errato sive bonum sive malum illud sit.

SENTENTIÆ SELECTÆ EX ECLESIASTE

Ex Capite 1mo

Vanitas vanitatum dixit Eclesiastes
Vanitas vanitatum et omnia vanitas V 2do
Vidi cuncta quæ fiunt sub sole et ecce universa vanitas et afflictio spiritus V 14to.
Perversi difficile corriguntur et stultorum infinitus est numerus V 15
Ex Cap 2do Dixi ergo in corde meo vadam et affluam deliciis et fruar bonis et vidi quod hoc quoque esset vanitas V 1mo
Risum reputavi errorem et gaudio dixi quid frustra deciperis V 2do.
Vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi et nihil permanere sub sole V 2do 11
Vidi quod tantum præcederet sapientia stultitiam quantum differt lux a tenebris.
Ex Cap: 4to Custodi pedem tuum ingrediens Domum Dei et appropinquam

appropinqua ut audias multo enim melior est obedientia,
quam stultorum victima qui nesciunt quid faciunt mali V 17
Si quid vovisti Deo ne moreris reddere displicet enim ei
infidelis et stulta promissio, sed quodcunq voveris redde
Multo melius est n vovere, qm post votum pro-
missa n reddere V 4to.
Sicut egressus nudus est de utero matris suæ, sic re-
vertet et nihil auferet de labore suo V 14to
Melius est ire ad Domum luctûs quam ad domu
Convivii in illa. enim finis cunctoru admonet ho-
minu et vivens cogitat quid futurus sit V 3tio
Melius est a sapiente corripi qm a stultorum
adulatione decipi V 6to
Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu stulti
requiescit Versu 10mo
Ne impie agas multum et noli esse stultus ne
moriaris in tempore n suo V 8vo.
Ex Cap: 8vo Interdum dominat homo homini in
malum suum V 9no
Sunt justi quibus modo proveniunt, quasi opera
egerint impiorum; et sunt impij, qui ita securi sunt
Ex cap: 9no Sunt justi atq sapientes et opera eorum
in manu Dei: et tamen nescit homo utrum amore
an judicio dignus est V 1mo
Ex capp X 1mo Scito quod pro omnibus his adducet de
te Deus in Judicium V 9no.
Aufer iram à corde tuo et amove malitiam à carne
tua: adolescentia enim et voluptas vana sunt V.
Ex cap 12 Memento Creatoris tui in diebus Juventutis
tuæ antequm veniat tempus afflictionis V 1mo
Deu time,

Deum time, et mandata ejus observa; hoc est enim omnis homo V 13tio

Cuncta quæ fiunt, adducet Deus in Judicium pro omni errato sive bonum sive malum illud sit V 14to.

SENTENTIÆ SELECTÆ EX LIBRO SAPIENTIÆ

Ex Cap: 1mo Diligite justitiam, qui Judicatis terram; sentite de Domino in bonitate et simplicitate cordis quærite illum V 1mo

Perversæ cogitationes seperant a Deo, probata autem virtus corripit Insipientes. — V 3tio

In malevolam animam n' intrabit Spiritus Sapientiæ habitabit in Corpore subdito peccatis V — 4to

Spiritus enim Sanctus disciplinæ effugiet fictum et aufert se a cogitationibus, quæ sunt sine Intellectu et corripietur a superveniente iniquitate V 5to.

Qui loquitur iniqua n' potest latere nec prӕteriet illum corripiens judicium — — — V 8vo

In cogitationibus enim impiis interrogatio erit: sermonum autem illius auditio ad Deum veniet ad correptionem iniquitatum illius — V 9no.

A detractione parcite linguæ, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur occidit animam. V 11mo

Ex Cap: 2do Umbræ, transitus est tempus nostrum et non est reversum finis nostri: quoniam consignata est, et nemo revertitur V 5to

Deus creavit hominem inexterminabilem, et ad imaginem similitudinis suæ fecit illum — — — V 23tio

Ex Cap: 3tio Justorum animæ In manu Dei sunt, et non tanget illos tormentum mortis — — — V — 1mo

#

Qui coram hominibus tormenta passi sunt spes illorum immortalitate plena est. — — — — — V 4to

In paucis vexati, in multis benè disponentur quoniam Deus tentavit eos et invenit eos dignos se V 5to

Qui confident in illo intelligent veritatem et fideles in dilectione, acquiescent illi; quoniam Donum et Pax est electis ejus. — — — — V 9no —

Sapientiam et disciplinã qui abjicit Infelix est V 11mo

Nationis iniquæ diræ sunt Consumationes V 19no

Ex cap 4to Multigena impiorum multitudo n' erit utilis et spuria vitulamina n' dabunt radices altas nec stabile firmamentum collocabunt. — — — — V — 3tio

Justus si morte præoccupatus fuerit in refrigerio erit V 7mo

Senectus venerabilis est; n' diuturna neq annorum numero computata V

Cani autem sunt sensus hominis, et ætas senectutis vita immaculata V

Placens Deo factus est dilectus et vivens inter Peccatores translatus est — — — — — — — — — — V 10mo

Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus aut ne fictio deciperet animam illius — V — — 11mo

Gratia Dei et misericordia est in sanctis ejus et respectus in electos illius — — — — V 15

Ex cap 5to Dicentes intra se pœnitentiam agentes et præ angustia spiritûs gementes. Hi autem sunt quos habuimus in derisum, et in similitudinem improperii V 3tio

Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam et finem illorum sine honore — — V 4to

Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei et inter Sanctos sors illorum est — — — — — — V 5to

Quid nobis profuit superbia? aut divitiarum jactantia quid contulit nobis — — — — — — — V 8vo
Transierunt omnia illa tanquam ubra et tanquam — nuncius percurrens — — — — — — et tanquam navis quæ pertransit fluctu-anté aquam aut tanquam avis quæ transvolat in àëre cujus nullum invenitur argumentum itineris; aut tanqm sagitta emissa in locum destinatum; Sic et nos nati continuo desivimus esse, et virtutis quidem nullum signum voluimus ostendere; in malignitate autem nostra consumpti sumus V 9no, 10, 11, 12 et 13tio.
Talia dixerunt in inferno hi qui peccaverunt V 14to
Justi autem in perpetuum vivent et apud Dominum est merces eorum et cogitatio illorum apud altissimum V 10
Ideò accipient Regnum decoris et diadema speciei de manu Domini: quoniam dexterâ sua teget illos et brachio sancto suo defendet illos — — — — V 17mo
Ex cap 6to Melior est sapientia qm vires et vir prudens qm fortis
Audite ergo Reges, et intelligite dicite Judices terræ V 2do
Præbete aures, vos qui continetis multitudines et placetis vobis nationum — — — — — — — — V 3tio
Quoniam data est a Domino potestas vobis, et Virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra et cogitaones scrutabit V 4to
Quoniam cum essetis ministri Regni illius non recte judicastis neque custodistis legem justitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis — — — — — V 5to
Horrendè et cito apparebit vobis, quoniam judicium durissimum his qui præsunt fiet V — — — — 6to

Potentes

Potentes potenter tormenta patientur. – – – – – – V 7mo
Non subtrahit personam cujusquam Deus nec verebitur magnitudinem cujusquam, quoniam pusillum et magnum ipse fecit et
æqualiter cura est illi de omnibus – – – – – V 8vo
Fortioribus autem fortior instat cruciatio V 9no
Concupiscite sermones meos diligite illos et habebitis disciplinam V 12
Cogitare de Sapientia sensus est consummatus, et qui vigilaverit propter illam citò securus erit. – – – V 16
Initium illius verissima est disciplinæ concupiscentia. Cura
ergo disciplinæ dilectio est et dilectio custodia legum illius V 18vo
Incorruptio facit hominem esse proximum Deo. – V 20
Concupiscentia Sapientiæ deducit ad Regnum perpetuum V 21
Invidia n' erit particeps Sapientiæ – V 25to –
Ex Cap. 7mo Unus introitus est omnibus ad vitam et similis exitus V 6
Omne aurum in comparatione Sapientiæ arena est exigua et
tanquam lutum æstimabitur argentum in conspectu illius V 9no
Infinitus Thesaurus est hominibus, quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei propter disciplinæ dona comendati V 14
In manu Dei et nos et sermones nostri et omnis Sapientia
et operum scientia et disciplina – – – – V 16
Neminem diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia inhabitat. est enim
hæc speciosior sole et super omnem dispositionem stellarum luci comparata
invenitur prior. – – – – – V 28 et 29no
Ex Cap 8vo Si divitiæ appetuntur in vita, quid Sapientia locupletius
quæ operatur omnia? – – – – – – – – V 5to
Si justiciam quis diligit labores hujus magnos habent
virtutes, sobrietatem enim et prudentiam docet et justiciam
et virtutem quibus utilius nihil est in vita hominibus V 7mo

Ex capite 11mo

Ex cap. 10 Sapientia illum qui prius formatus est, a Deo Pater orbis Terrarum cum solus esset creatus custodivit et eduxit illum a delicto suo — — — — — — — V 1 et 2do

Sapientiam prætereuntes n̄ tantum in hoc lapsi sunt ut ignorarent bona, sed insipientiæ suæ relinquerent hominibus memoriam ut his quæ peccaverunt nec latere potuissent V 8vo

Sapientia autem hos qui se observant a doloribus liberavit V 9no

Ex Cap 11mo

Omnia in mensura et numero et pondere disposuisti V 21mo

Multum valere tibi soli superat semper et virtuti brachii tui quis resistet? — — — — — — V 22do

Misereris omnium quia omnia potes et dissimulas peccata hominum propter pœnitentiam V 24to

Parcis omnibus: quoniam tua sunt Domine qui amas animas V 27

Ex Cap 12 Ideo eos qui exerrant partibus corripis, et de quibus peccant admones et alloqueris, ut relicta malitia credant in te Dn̄e V 2do

Virtutem ostendis tu, qui n̄ crederis esse in virtute consummatus, et horum qui te nesciunt audaciam traducis V 17mo

Tu autē Dominator virtutis cum tranquillitate judicas et cum magna reverentia disponis nos, subest enim tibi cum volueris posse — — — — — — — — V 18vo

Docuisti autem Populum tuum p̄ talia opera, quoniam oportet justum esse et humanum et bonæ spei fecisti filios tuos quoniam judicans das locum in peccatis pœnitentiæ V 19no

Ex cap. 13tio Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei. — — — — — — — — — — — V 1mo

A magnitudine speciei et creaturæ cognoscibiliter poterit Creator horum videri — — — — — V 5to

Ex cap 14to Similiter odio sunt Deo impius et impietas ejus V 9no

Supervacuitas

x

Supervacuitas hominum hæc advenit in orbem terrarum et ideo brevis est illorum finis inventus — — V 14to

Ex cap 15to Tu Deus suavis et verus es patiens et in misericordia disponens omnia — — — — — — V 1mo

Si peccaverimus tui sumus scientes magnitudinem tuam V 2do

Nosse te consummata Justitia est: et scire justitiam et veritatem tuam radix est immortalitatis V 3tio

Ex Cap: 16to Tu es qui liberas ab omni malo — — — V 8vo

Tu es Domine qui vitæ et mortis habes potestatem et deducis ad portas mortis et reducis — — V 13tio

Homo occidit quidem per malitiam: et cum exierit Spiritus non revertetur, nec revocabit animam quæ recepta est V 14

Sed tuam manum effugere impossibile est V 15to

Ex Cap 17 Magna sunt Judicia tua Domine et inenarrabilia Verba tua propter hoc indisciplinatæ animæ erraverunt. — — — — — — V 1mo

Ex Cap 19no Impius usque in novissimum sine misericordia ira supervenit, præsciit enim et futura illorum V 1mo

SENTENTIÆ EX ECCLESiastico SELECTÆ.

Ex Cap 1mo Omnis Sapientia a Do: Deo est, et cum illo fuit semper et est ante ævum V 1mo

Timenti Dominum bene erit in extremis et in die defunctionis suæ benedicetur V 13.

Timor Domini Scientiæ religiositas V 17.

Timor Domini expellit peccatum V 17

Fili Concupiscens sapientiam conserva justitiam et Deus præbebit illam tibi — — — V 33

Ne fueris hippocrita in Conspectu hominum et non scandaliseris labijs tuis, attende in illis

ne forte

forte cadas, et adducas anima tua honorationem V 3 Imo et 8vo
Ex Cap: 2do Omne quod tibi applicitum fuerit accipe et in dolore sustine et in humilitate tua patientiam habe V 4to
Crede Deo et recuperabit te et dirige viam tuam et spera in illum serva timorem illius et in illo veterasce V 6to
Respicite filii nationes hominum et scitote quia nullus speravit in Domino et confusus est aut quis invocavit eum et despexit illum — — — V 1— 12
Væ duplici corde et labijs scelestis, et manibus malefacientibus et peccatori terram ingredienti duabus vijs V 14to
Væ dissolutis corde qui non credunt Deo et ideo non protegentur ab eo. — — — — — — V 15to
Qui timent Dominum inquirent quæ beneplacita sunt ei et qui diligunt eum replebuntur lege ipsius. V 19no
Qui timent Dominum custodiunt mandata ejus et patientiam habent usque ad inspectionem illius V 21mo

Ex Capite 3tio

Judicium Patris audite filij et sic facite ut salvi sitis V 2do
Qui timet Dominum honorat Parentes et quasi Dominis serviet his qui se genuerunt. — — — V 8vo
In opere, et sermone et omni patientia honora Patrem tuum — — — — — — — V 9no
Quam malæ famæ est qui derelinquit Patrem, et est maledictus a Deo qui exasperat matrem, V 18vo
Quanto magnus es humilia te et coram Deo invenies gratiam,

quoniam

3um

Quoniam magna Potentia Dej solius, et ab humilibus honoratur. V. 20. et 21mo

Altiora te ne quæsieris, et fortiora te ne scrutatus fueris sed quæ præcepit tibi Deus illa cogita semper et in pluribus operibus ejus ne fueris curiosus V. 22do

Cor durum habebit male in novissimo et qui amat periculum in illo perbit — — — — — — V. 27mo

Ex Cap: 14to Cor inopis ne affixeris et n' protrahas datum augustianti — — — — — — — V. 3tio

Rogationem contribulati ne abicias et n' avertas faciem tuam ab egeno. — — — — V. 4to

Fili Conserva tempus et devita a malo — V. 23

Pro anima tua ne confundaris dirigere verum V. 24to

Non contradicas verbo veritatis ullo modo et de mendatio et erudicionis tua confundare — — V. 30mo

Non confundaris confiteri peccata tua et ne subiciaste omni homini pro peccato — — — — — V. 31mo

Pro justitia agonizare pro anima et usq ad mortem, — certa pro justitia et Deus expugnabit pro te inimicos tuos V. 33tio

Noli citatus esse in Lingua tua et inutilis et remissus in operibus — — — — — — — — — V. 3tio

Noli esse sicut leo in domo tua evertens Domesticos tuos et opprimens subjectos tibi — — — V. 35to

Ex Cap: 5to De propiciato peccato noli esse sine metu neq adicias peccatum sup peccatum — — — V. ~~5tio~~ 5

Ex Cap: 6to Si possides amicum in tentatione posside illum

BUS

illum et ne facile credas ei — — — — V 7mo
Amicus fidelis protectio fortis qui autem invenit illum
invenit thesaurum — — — — — — V 14to
A juventute tua excipe doctrinam et usq; ad canos inve=
nies sapientiam — — — — — V 18
In multitudine Præsbyterorum prudentium sta et sapien=
tiæ illorum excorde conjungere ut omnem narrationem
Dei possis audire et proverbia laudis n. effugiant ate V 35to
Cogitatum tuum habe in præceptis Dei et in mandatis
illius maxime assiduus esto et ipse dabit tibi cor et concu=
piscentia sapientiæ dabit tibi — — — V 3.4.
Ex Cap: 7mo Noli facere mala et n. te apprehendent 1mo
Noli quærere a Domino Ducatum, neq; a rege catedram
honoris — — — — — — — V 4to
Noli quærere fieri judex nisi valeas virtute irrumpere
iniquitates ne forte extimescas faciem potentis et ponas
scandalum in æquitate tua — — — — V 6to
Exorare et facere eleemosinam ne despicias V 10mo
Non irrideas hominem in amaritudinem animæ est enim
qui humiliat et exaltat Circumspector Deus V 11mo
Noli velle mentiri omne mendatium assiduitas enim
illius n. est bona — — — — — V 3 1mo
In omni virtute tua dilige eum qui te fecit et mi=
nistros ejus ne derelinquas. — — — V 3 2do
Non desis plorantibus in Consolatione et cum lugentibus
ambula non te pigeat visitare infirmum ex his enim
in dilectione

firmaberis — — — — — — — — — — V 28vo et 30
In omnibus operibus tuis memorare novissima et in æternum
non peccabis — — — — — — — V 40mo
Ex Cap: Multos perdidit aurum et argentum — V 3tio
Non despicias hominem avertentem se a pecato neque
improperes ei quoniam omnes in corruptione sumus V 6to
Ex Cap 9no Non Zeles gloriam et opes peccatoris non enim
scis quæ futura sit illius subversio — — — V 16to
Viri justi sunt tibi convivæ et in timore Dei sit tibi
gloriatio — — — — — — — — — V 22do
Ex Cap 10mo In manu Dei prosperitas hominis V 3tio
Omnis injuriæ proximi ne memineris et nil agas
in operibus injuriæ — — — — — — V 6to
Avaro nihil est scelestius et nihil est iniquius quam amo-
re pecuniam — — — — — — — V 9et10
Odibilis coram Deo est et hominibus superbia — V 7mo
Initium omnis peccati est superbia qui tenuerit illam
adimplebitur maledictis et subvertet eum in finem V 15to
adverte Noli despicere hominem justum pauperem noli magnifi-
care peccatorem divitem — — — — — — V 26to
Magnus et judex et potens est in honore et non est major
illo qui timet Deum — — — — — — V 27mo
Ex cap: 11mo Non laudes virum in specie tua
neque spernas hominem in visu suo — — — V 2do
In vestitum ne glorieris unquam nec in die honoris tui
extollaris — — — — — — — — V 4to

Priusquam

BUM

Priusquam interroges ne vituperes quem quam et interrogaveris corripe juste — — — — — — — — — V 7mo

Priusquam audias ne respondeas verbum et in medio sermonum ne adiicias loqui — — — — — — — — V 8vo

Benedictio in mercedem justi festinat et in hora veloci processus illius fructificat. — — — — V 24to

Malitia horæ oblivionem facit luxuriæ magnæ et in fine hominis operum illius — — — — — V 29no

Ex Cap 12mo Benefac justo et invenies retributionem magnam et si non ab ipso certe a Domino — — — V 2do

Da bono, et non ~~ne~~ receperis peccatorem, benefac humili et non dederis impio — — — — — V 5et6to

Ex Cap: 13tio Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia et nequissima paupertas in ore impii — — — — — — — — V 30mo

Ex Cap: 14to Qui acervat ex animo suo injuste aliis congregat et in bonis illius non luxuriabit. — — V 4to

Qui sibi nequam est cui alii bonus erit et non jucundabitur in bonis suis — — — — — — — — V 5to

Ante mortem benefac amico tuo et secundum vires tuas exporrigens da pauperi — — — — V 13tio

Ante obitum tuum operare justitiam quoniam non est apud inferos invenire cibum — — — V 17mo

omne

BUM

Omne opus electum justificabit et qui operat illud honorabit in illo — — — — — — — V 22timo

Beatus vir qui in sapientia morabit et qui in justitia meditabit et in sensu cogitabit ~~eam~~ circumspectionem Dei Versu — — — — — — — — 22do

Ex Cap: 14 Qui timet Dominum faciet bona et qui continens est justitiæ apprahendet illam — — V 1mo

Ante hominem vita et mors bonum et malum quod placuerit ei dabit illi — — — — — V 18vo

Oculi Domini ac timentes et ipse agnoscit omnem operam hominis — — — — — V 20mo

Ex Cap: 16to Non exoraverunt pro pecatis suis antiqui Gigantes, qui destructi sunt confidentes suæ virtuti V 8vo

Ex cap: 18vo Ante Judicium para justitiam tibi et antequam loquaris disce — — — — — — V 19no

Ante orationem præpara animam tuam et noli esse quasi homo qui tentat Deum V 23tio

Homo sapiens in omnibus metuet et in diebus delictorum attendet. ab inertia — — — V 27mo

Post concupiscentias tuas ñ eas et a voluntate tua averte V 31mo

Ex Cap: 19no Operarius ebriosus ñ locuplebit et qui spernit noctura paulatim decidet — — — — V 1mo

Melior est homo qui minuit sapientia et defficiens sensu

intimore

intimiore quam qui abundat sensu et transgreditur legem altis-
simi — — — — — — — — — — V 21mo
Ex cap 20mo Oprobrium nequam in homine mendatium, et
indisciplinatorum assiduè erit — — — V 26to
Potior fur quam assiduitas viri mendacis perditionem
autem ambo hæreditabunt — — — — — V 27mo
Quasi a facie colubri fuge peccata et si accesseris ad illa
suscipient te — — — — — — V 2do
Fatuus in risu exaltat vocem suam vir autem sapiens
vix tacite videbit — — — — — — V 23tio
Ex cap: 23tio Omnis jurans, in toto a pecato non purgabitur V 11mo
Vir multum jurans, implebitur iniquitate et n' discidet a
Domino illius plaga. — — — — — — 12do
Ex Cap: 5to Quæ in juventute tua n' congregasti quo-
modo in senectute tua invenies — — — V 5to
Quam magnus qui invenit sapientiam et scientiam
sed nō est super timentem Dominum — — V 13tio
Timor Domini initium Dilectionis ejus, fidei autem
initium agglutinandum est ei V 16to
Ex Cap: 27mo Si n' in timore Domini tenueris in-
stanter cito subvertetur Domus tua — V 4to
Vasa figuli probat fornax et homines justos tentatio
tribulationis — — — — — — — V 6to
In medio insensatorum serva verbum tempori

In medio

in medio autem cogitationum assiduus esto V 13tio
Facienti nequissimum Consilium sup ipsum devovetur V 30

Ex Cap 28 Homo homini reservat iram et a Deo quærit medelam — — — — — — V 3tio
Memento novissimorum et desine inimicari V 6to
Memorare testamentum altissimi et despice ignorantiam proximi — — — — V 9no
Abstine te a lite et minues peccata. V 1mo
Susurro et bilinguis maledictus multos enim turbavit pacem habentes — — — — V 15to
Multi ceciderunt in ore gladij sed no sic quasi qui interierunt per linguam suam / V 22do
Sepi aures tuas spinis, linguam nequam noli audire V 28o
Aurum tuu et argentum tuu confla et verbis tuis facito stateram et frenos ori tuo rectos et attende ne forte labaris in lingua V 29 et 30

Ex Cap: 30 Miserere animæ tuæ placens Deo et contine — — — — — V 24o

Ex Cap: 31mo Multi dati sunt in auri casus et facta est in spetiæ in spetiæ ipsius perditio illorum V 6to
Diligentes in vino noli provocare multos enim exterminavit vinum — — — — — — — V 30
Sanitas est animæ et corpori sobrius potus V — 37mo

Ex capite 32do Fili sine consilio nihil facias et post factum

non

Bom

nō pœnitebit te — — — — — — — — — — V 24to
Ex Cap: 33tio. Timenti Dominum n' ocurrent mala
sed in tentatione Deus illum conservabit et liberabit a malis V 1mo
Multum malitias docuit otiosus — — — — V 29
Ex cap: 34to Divinatio erroris et auguria mendatia
et somnia malefacientium. vanitas est — V 5to
Oculi Domini super timentes eūs protector potentiæ fir=
mamentum virtutis tegmen ardoris et umbraculum=
meridiani depræcatio offensionis est et adjutorum
casûs exaltans animam et illuminans oculos Dans
sanitatem et vitam et benedictionem V 19 et 20
Qui affert in sudore panem quasi qui occidit proxi=
mum tuum — — — — — — — — — V 28vo
Ex cap: 35to Sacrificium salutare est attendere man=
datis et discedere ab omni iniquitate V 2do
Qui facit misericordiam offert sacrificiū V 4to
Cum viro Sancto sanctꝫ esto quemcunqꝫ cognoveris ob=
servantem timorem Dei: Cor boni consilii ~~statue~~
te statuet ~~te~~ eum nō est enim tibi aliud pluris illio V 15 et 16
In his omnibus depræcari altissim ut dirigat in
veritate viam tuam — — — — — V 19no
Ante omnia opera verbū verax præcedat te et ante
omnium actum consilium stabile — — V 20
Verbum nequam immutabit cor — — — V 21mo

Propter

BVM

Propter crapulam multi obierunt qui autem abstinens est. obicient vitam — — — — — — — — V 34to

Ex Cap: 38vo In tua infirmitate ne despicias te ipsum sed ora Dominum et ipse curabit te omnia sanctis in bona licet impijs et peccatoribus in mala convertet V 34to

Curam habe de bono nomine hoc enim magis permanebit tibi quam mille thesauri pretiosi et magni V 15to

Ex Cap: 43tio Omnia Dominus fecit et pie agentibus dedit sapientiam — — — V 37mo

Ad praefatas Sacrae Scripturae ex Salomone praesertim petitas et Latonis paremissis quos ad mores bene instruendos addo nonullam tantum graecorum Adagiorum apendiculam pro ulterioris eruditionis loquendi formula et praxi Usuaria dicteria graeco latina

Curro bovem trahit	De re quae praepostere gerit
Mortuum ungento perungis	Cum sero quid adhibet.
Bove venaris leporem	Qui rem aggredit medijs imparibus Firent:
Elephantum ex musca facis	Res exiguas ex nimis amplificas
Lupi alas quaeris — —	Qui quaerit ea quae nusquam
Vulpes bovem agit —	Quo alio spectans fingit
Alienam metis messem	In eum qui citra laborem alienis utit sudoribus
Amantium Ira — —	Qui n' ex animo indignat invicem
Aquila n' captat muscas	Animus excelsus res humiles despicit
Olla amicitia — —	In amicos quos patina conciliat.

BVM

Ne move festucam in impatientem – arcet fulmina
Laureum baculum gesto cum quis pericula evadit laurus enim
Bos apud acervum bos apud acervum de viventibq nimis sumptuoses
Quavis terra Patria Intellige sapientiam
Cauda de vulpe testat in eu qui in operis exitu astutus
Asinus esuriens fustem negligit, in eu qui propter aliqu
Comoditatem quidvis sustinere decrevit
Difficilia quæ pulchra ardua quæ honesta
Ipsa dies quandoq parens quandoq noverca de inconstantia fortunæ
Leonem larva terres in eu qui frustra terret.
Hirundines sub eodem tecto ne habeas abstine a comertio
garrulorum susurrorum domo illos expelles
In vino veritas Quid n ebrietas designat aperta recluditt
Venter auribus caret Contra famem nulla contradictio
Vinu caret clavo ebrietas nihil consulte facit
Ignis non extinguit ignj malu malo n tollit.
Fumum fugiens in ignem incidi Minus vitans malu
majus reperit.
Ne supra pedem calceus ne majora viribus suspicias
Argenteis ~~castris~~ hastis pugnat Qui muneribq sua negotia promovet
Animam debet Luat in corpore qui n habet in ere
Te ipsum ~~tp~~ inspice Stultu est in alterum dicere
quod in te potest retorqueri
Negotiu ex otio Ubi res turbida ex tranquilla evenit
A M D G B V M I S L O S.

Boin

się godzinę niedoydo końca dlaczego przestrzega y paweł S: omnia honeste et secundum ordinem fiant. 1ma ad Corinthios decimo yto. Spytany raz Achas czemuby między wszytkiemi Judzkich Xiążąt rządcami nay większą sobie u Boga zasłużył łaskę że mu wyraźnie przez Izaiasza objawił Stwórzyciel nieba wcielenie syna swoiego Ecce Virgo Concipiet et pariet filium et vocabit nomen ejus Emanuel chcęc to pokazać że wszytkie według zegaru y czasu dążyc powinny końca sprawy.. descendendo rat umbra decem lineis Achas. Zaczym nietrzeba rozporządzonych do wszytkich zabaw godzin psuć zamacać y mieszać porządkie bo zawsze się tam źle dzieie gdzie nad proporcyą y należytey wymiar rzeczy skąpa albo zbyt hoyna dyspozycie ręka trafili ci na taki porządek tracz zbytek, ktory powadziwszy się czasu pewnego z niedostatkiem po wszystkich miastach urzędach y cechach chodzili, aby ich rozsądzono ktory z nich gorszy. Partacz niedostatek z tego się chwalit że modny opięty wysmukło ludzi odziewał. Sam się skromno y chudo chowal ubóstwa przestrzegaiąc utrat zbytecznych niedopuszczał, a zas na zbytek narzekał że tem utracit rzecz pospolitą y wszystkie stany zniszczył, przeciwnym zas sposobem zbytek chwalił się że sordidam parsimoniam skąpego skneństwa nienawidził

Ludzi do hoynosci y ludzkosci namawiał mowiąc melius
est abundare quam deficere melius dare qm accipere
gdy się tak długo z sobą umawiaią wadzili Cech
Krawiecki łokciami im po boku zmierzywszy taki
dekret ferował y zbytek zły y niedostatek niedobry
wszystko Bog postanowił pod miarą in mensura et
pondere posuit omnia tempus habet. Pisze Dłu-
gosz że Kazimierz trzeci Władysławowi potym Krolowi
Czeskiemu z natury marnotrawnemu ucząc go moderatio-
nem fortunę postawił hayduka sześciołokciowego
w kurcie z iedney strony a z drugiey karlika z długim
ogonem Delij mowiąc duo extrema vitiosa z tego
łatwo wnosić możemy że czyli to fortunne y pomyśl-
ne lata czyli roskoszne bez pomiarkowania w życiu
dni y momenta prożno y bez żadnego bywaią po-
żytku zabawą y owszem na nieszczęśliwy często-
kroć przychodzą koniec na co y Job s. C 7mo uba-
lewaiąc narzeka habui menses vacuos et noctes la-
boriosas enumeravi mihi iakoby chciał wyrazić ~~iakoby~~
~~dni pracom~~ że szczęśliwszy by był Job gdyby był
dni przyzwoite pracom a nocy na spoczynku strawił
y ktoż by Ewanielicznych Panien dał censure sprawom
ktoby tak usilne staranie około zbawienia
tak surowymi ważył się strofować słowy nescio
vos

wos zapewne poznałby Ewanieliczny gospodarz swo=
ich sług prace gdyby były swego wzaczędzie czasu
zaczym nietrzeba nigdy nadwymiar y porządek czasu
przyzwoitym zabawom według swego upodobania na=
znaczać godzin. bo to zawsze albo diabelski wymysł
dzień na prożnych strawic uciechach a wnocy do
potu pracowac iako y sama Ewanielia mowi Mathei 13tio
cum dormierint homines superseminavit Zizaniam
albo tyż Lunatykow zwyczay ktorzy według pisma
Bożego do takiego przyszli niebespieczeństwa
że matka Ewanieliczna z tymi do Boga musiała
się odzywac słowy Domine misere filio meo quia
Lunaticus est et male patit. o Lunatykach piszę
Ziranus że niegdy były dwie siostry z ktorych iedna
przez sen zdała się zabawiac pieczeniem chleba
druga tanecznym kołem, nasmiewaiące się z tey ktora
w piec chleb sadzała gdzie rozgniewana przy swo=
ich fatygach chleb piekąca siostra tancuiąco a raz
wyśmiewaiące się z siebie wpadaiący z impetem wrzuciła
pożar. y tak noc w dzien ale okropny bo feralny
musiała się zamienic, dlaczego zawsze smutny tych
prac koniec gdzie ciemna noc dzien iasny z swoię
łzęży patuczą. tota nocte laborantes nihil cepimus
niedomyslna to prawda że iako dzien od nocy ciemnoście

Bum

od swiatła wielko między sobą zawieraią różność tak prac swiatowych szczetki daleko mnieyszego od zbawiennych zabaw są pożytku y przeto dla swiata dniem y nocą pracowite iest to nic nieczynic trawic zas czas na zbawiennych sprawach wielkiego momentu y pożytku są względ Ludzkich dzieła aby zas nie było bez pożytku praca aby dzien iasny nie podlegał nocy niech idzie na większo Boga moiego chwałe za twoim błogosławienstwem Owielna grzesznikow protektorko Niepokalanie poczęta kay swiętsza Marya Panno.

ORATIO Panegirica B. V. M. supra textum illud abijt in montana cum festinatione

Szczęsliwa droga s skwapliwym krokiem do gornych spieszaca kraiow przedziwna Boga y człowieka Matko nikt albowiem w tak fortunney podrozy uprzedzic uprzedzic nigdy nie może na ktoro nikt prędzey y łatwiey naywyższego nie doszedł dostoięstwa y chociaz komu pomislnie iak się mu zdało w tyi zycia ludzkiego podrozy sprzyiały nieba chociaz fortunne obracały się kołka bez zatargow nadziei y intencyi swoiey do zamierzoney nie doszedł mety, bo gdzie tylko ludzkie zamysli y wymierza serce koniecznie chybic musi y przeto miłec człowiekowi na ziemi honor y szczęscie iest to wszytkiemu nieszczęsciu w złotym fortuny zostawac pisczu

iest

iest to iak wskolatany natwalnosciami nawie bez wiosel żaglow y rządcy okrętu po morskich unosie się flucktach szczęśliwy. prawda kto poszedł wgóry honoru szczęśliwszy komu fortuna samasię pawimętem pod nogi sciele, y owszem ten naywięcey od natury uprzywilciowany łasską kogo wrodzona rozumu industrya pod samo wywyższyła niebo, ale na cożsię przyda honor naco fortuna naco wysoki dowcip kiedy częstokroc tollitur in altum ut casu graviore ruat. niew takimci naydostoynieysza Marya Panna Zostawała szczęsciu kiedy przy naywiększych honorach przy niewypowiedzianych dostatkach za naywiększo sobie poczytywa honor aby się służebnicą stałasię Boską Ecce ancilla Domini miała wlano sobie od Boga mądrość, ktorą głębokie taiemnic Boskich przeniknała skrytosci swoie naydoskonalsze między ludzmi poznawała życie, widziała nieograniczono zasług swoich nadgrodę, to pewnie ta naydostoynieysza Bogini umieiętnosci przy takiey rozumu Industryi zwycięskimi nad wszytkich mędrcow będzie zaszczycząc laurami iuż żadnych będzie przekładac nad drugich, o iakby szczęśliwa była ludzka na swiecie mądrość gdyby nalesię zdobywała sposoby ktorymi Matka Boska ordynowała życie ktora nietylko przy naywiększey godnosci wzgardziła sobą, ale ieszcze stworzenia y powietrza o ktorym trzeba

stała się bydz niegodną wiele razy albowiem ta Królowa Niebios na wyższy postąpiła honor na większy od Nieba y ziemi zarabiała panegiryk niższą się stała y choć tak w fortunney podróży w naywyższy między wszym między wszytkiemi zostawała honorze nayniższą się bydz zawsze sądziła dopieroż przy licznych assystentow Boskich Dworzanach bez pompy y tryumfow na krolewski macierzynstwa Boskiego wiezdzała honor, bo ta iest naywiększa pokory Industrya, im nawyższy postępuie godnosci stopień tym się głębiey bez znaiomosci swiata w ziemi zamyka. Ysaias 2do Powiada Prorok panski że widział gorę wielkością y wspaniałością y naywyższe przewyższaiące Olimpy ktore y samego tykaią się nieba na ktorey upodobawszy sobie Rządca swiata tak piękno pozycyą mieysca y pożyteczno barzo y życiu swemu y stanowi ziemie nigdy niewzruszone fundamenta kazał sobie wystawić mieszkanie Domus Domini in vertice montium gdy uważa tenże Prorok Panski nieco inszego przez te tak wysoko y wspaniało bydz rozumi gorę, tylko naydostoynieyszą Maryą Pannę Matkę Boską w ktorey sobie odwiekow upodobawszy dom poczęcia bez naruszenia dziewictwa narodzenia y przyscia na swiat założył. Domus Domini in vertice montium Coż możesz sobie wnosic pobożna audyencyą z tak wielkiey prerogatywy y wspaniałosci Domu, ktory iuż

BVM

iuż nie ludzką ale Boską wybudowany rąką co z tak po=
żyteczney Ziemi na ktorey iuż nie głogi y cirnie iak zwy=
czaynie na gorach zwykłosię rodzić ale obfite cnot suiżych
grona zapewnie nie co innego tylko iako naywyższe tak
gora u Proroka celowała wierzchołki y sufity tak nayswię=
tsza Krolowa Niebios nigdy z żadnym chocbyżeż y nay=
doskonalszym w cnotach Monarchą zrownacsię niemoże
wygurowała Marya nad wszytek rodzay Ludzki dosko=
nałościę poczęcia, bo niepokalanie poczęta, y bez zmazy
iednorodzonemu synowi dałasię matką wygorowała mowię
łask sobie y przywileiow nadanych od Boga kiedy się
łask morzem nazywa niemiał tego szczęscia żaden Bo=
ski faworyt, nie miała żadna oblubienica Jezusa, bo ia=
ko Swięty Hieronym swiadczy, że strumieniem tylko zwykły
spływać na Ludzi dobrodzieystwa Boskie na Matkę zaś Bosko
wszytkie zlałysię rzeki, y niedziw bo tak trzeba było abysię
do morza wszytkie te sciągały wody. Omnia flumina
intrant in Mare caeteri: per partes praestat Mariae vero
simul se tota infudit gratiae plenitudo. wydałasię ta
zupełność łask w nayswiętszey Dziewicy kiedy S. Ber=
nard Senenski z tą się smiał odezwać propozycyą że Mar=
rya więcey Boga ukochała, gdy smacznemu spoczyn=
kowi zwyczayne nocy wydzielała godziny, niżeli nay=
większych S.S. dzienne na modlitwach zabawy... L.

perfectio

perfectius contemplabat dormiendo quam ullus Sanctorum vigilando co potwierdzaiąc tenże Swięty Bernard Quid quid e paucis mortalium constat faisse collatum id omne imo plus Virgini negatum non est. Panuiący Cesarz przy Rzymie Kaligula iako swiadczy Jozef Historyk postanowił był aby rozmaite na swiecie inwencye Malarskie y snycerskie sztuki z ktorymi by się tylko ktora kraina popisac mogla do Rzymu zwożono znoszono y skupowano, czy się dla wspaniałosci y ozdoby miasta z ktorymi by się żadna insza fortreca doskonałoscią y pięknoscią zrownac nie mogla quacunq alibi pictura aut sculptura fuerint omnia deferri Romam nie mnieysza powagą y zaszczyt wydał się w miescie Swiętym niedościgłemi taiemnicami ubłogosławionym w ktorym co tylko ma niebo ozdoby co ziemia nie misternym rzemieslniczey sztuki wymysłem Boska wydoskonaliła ręka to wszytko ta brama niebieska w swiętym zamkneła mieysiecu z kąd łatwo sobie wnieść każdy może, iż niepodobna aby kiedy wyzienia y gniewu Bożego synowie z curką łaski y przywilejow przedwiecznego Oyca w komparyią y podobienstwo pośc mogli y przeto iako Nayswiętsza Maryia niezrownanym nigdy dostoięstwem prym trzymała tak w skwapliwszych całemu Chrzescianstwu sukcursach nikomu prymu nieustąpi Nayswiętszey w tey mierze dostła

mety

BVM

mely abijt in montana cum festinatione Niebez osobliwszego gai
~~tych~~ ktorych wizytuię szczęscia od Nawiedzenia albowiem
Nayswiętszey Matki sukcessa pochodzą nayprzednieysze
otym słowa moie niech idą naywiększą Boga
nieograniczonego chwałę Za twoim błogosławieństwem nay
pomyslnieyszych Ludzi sukcessow Inwentorko Niepo=
kalanie poczęta Nayswiętsza M. Panno.
Prętka w usługach ludzkich pani swiata na wszytkie pro=
zby skłonna każdy znas za gruntowną tego racyą za dowod
naywiększy stanie doznalismy nieraz że na iedno do niey
westchnienie tysiące sukkursow odbieramy prędzeybym
wocceanie kroplę niż nieprzebrane nigdy Maris gratia num
policzył łaski czyto wzbawiennych czy wdoczesnych in=
teressach nikt się bez sukursu bez wizyty Nayswiętszey
Maryi nieobszedł, na każdą expedycyą iako piorun y owszem
fulmine otior leci na przełożone sobie wmodlitwach pun=
kta w punkcie stawa to iey naywyższego punkt honoru na
nayniższe wzywaiących ią prozby y punkcika niechybie, dla=
czego ~~u~~ważaiąc wenerabilis Beda Text pisma swiętego
Nawiedzenie Nayswiętszey Maryi Panny pięknie wte
opisuie słowa nunquam legit festinasse nisi ad benefaci=
endum ad Ioannem sanctificandum [ad ministrandum] Elisabethae chcąc przez
to pokazać że Nayswiętsza Marya Panna do kogo tylko
przyidzie zwizytą u niebez osobliwszego dobrodzieystwa
y łaski od niego odchodzi doznał tego na sobie Jan Swięty.

B V M

Kiedy zapowitaniem Krolowey Nieba y Ziemie ieszcze w Żywocie Macierzynskim wiele uczyniwszy Aktow cnot SS: brał inkremęt wpostaci dziecinney ale oraz od tegoż momętu nigdy nieprzestaiąc wzrost zacnot oraz w swiątobliwości Apocalipsis xy Mowi tam S: Jan vidi nubem candid[am] sup[er] nubem ~~[illegible] nubem~~ sedentem simile[m] filio hominis widziałem prawie tron uczyniony zobłokow na ktorym w wielkim Maiestacie y chwale zostawał syn człowieczy, gdy na głęboko biorę uwage ten text pisma swiętego Oycowie SS: nieinszym być sądzą tego obłoku y tak wielkiego maiestatu twidzeniem tylko naydostoynieyszey Maryi Panny ~~widzeniem~~ macierzyńsko pohoaię, ktora maiąc piastowac na łonie swoim synom ludzkim podobno dziecine człowieka y Boga w nayswiętszym nosiła żywocie y kiedyż ten obłok żywy przedziwney Boga moiego Matki niepomyslnym swiatu przyswiecał widokiem okropne podsłoncem twarzy ludzkiey zwykłysię przesłowac komety okropne z zaspionych obłokow ~~powietrzi~~ przerazliwych słow wypadaią pioruny samo tylko gwiazdami uwięczone Maryi Niebo miłe każdemu nadię sprawuie weyrzenie y kogo ziemska chyby nadzieia bespieczna y pewna od nieba przy pracy stoca Ecclesiastici ktyto przezorny wobrotach niebieskich Wymor przeyrzawszy tumie niebieskich biegałeś na ziemsie obrocił zrzenice po

minowszy

obłoki y nayprzychylnieysze swiatu wszytkich Lu=
minarzow planetty na naygłębsze elementa rzucił
źrzenie nazywaiąc Naydostoynieyszą Maryą Pannę
obfitą y głęboką rzeką, Ego quasi ~~vitis~~ fluvius
Dorix et quasi aquæ ductus exivi de Paradiso
y słusznie od Symeona odebrała ten Panegiryk
Nayczystsza N Panna, bo ktoż prosze zakrytym wy=
rokom Boskim, kto niefortunne dla siebie przez
widzi szczęsście, sama tylko głęboka w przepa=
sistych sądach Boskich Marya ktora zabiega
znadaie y kożdego od niebespieczenstwa broni czło=
wieka obfita albowiem ta swięta rzeka przy swoim nas
nawiedzeniu na cały swiat łask nieprzebranych wylewa
strumienie y co tum niegdys przypisał Poeta Nilowi to
się przyzaskawey wszycie ~~Ludzie~~ Ludzi ożywey wody
ynfluencyach prawdzi Maryi arcanum natura caput
non prodidit ulli nec licuit populis parvum te nile videre
iakoż niepodobna aby kto będąc przyległym temu
Nayswiętszemu Nilowi szczodrobliwych y hoynych
niedoznał ynfluencyi ieżeli tym y takim ktorzy
tylko dla oka Ludzkiego ypasa nosili Koronkie
sercem daleko będąc od usług hoyne przynawie=
dzinach łask swoich wylewała potoki bo według
Klaudyana totumq. per orbem collecta partes unius ~~animum~~ revocans
in amnem ~~trumen~~

BVM

Coż mowic o sługach co omieszkancach nayblizszych
nayczystszego Onilu Maryi, nad ktorych nikt nigdy
pomyslnieyszego y niema spodziewac się szczęscia Canti-
corum sekto czylies tam opisuie litera swięta po-
stępki quae est ista quae progredit quasi aurora
consurgens O! niefortunna Sukcessa O! nieszczę-
sliwe dni y momenta o! bezbożne Zycie, ieżeli przy-
częstym nawiedzeniu Maryi przy ustawicznych
pobudkach Matki Boskiey żadnego postępku
w cnotach; Zadnego pożytku Niebu, Zadney wdzię-
cznosci za odebranie Nayswiętszey Maryi nieoddał
Łaski, ale komuż tak częste Matki Boskiey wi-
zyty, komu tak częste przedziwney człowieka
opiekunki stadey na pomyslne wtym życiu nie-
zarobiły sukcessa, na szczęsliwo Życia wiecznego
nienaprowadziły drogę, kiedy na innym mieysciu
według ruperta sicut aurora ducit solem sic Bea-
tissima in mundum ducit Christus. Niech będzie
Zatopiony w roskoszach swiatowych grzesznik niech
go Lubieżność iak głębokie unoszą wody sprowa-
dza na pomoc z Nieba Chrystusa podaie mu ręke
ratuie, y zostatniey go wyrywa zguby aio Iko-
zidor swięty ten text pisma swiętego tłumaczy
Maria aurora id est aurea hora quia abea capit
aureum

aureum saeculum. nietylko staiesię ostatniey z guby y ruiny obroncą ale ieszcze złotych w tym Ży=ciu przyczynia godzin ab ea capit aureum saeculum ~~nomen~~ budzi ta złota łask nieprzebranych zbiorz=ka bogatych, bo ktoz się barziey ma do skarbow nie=bieskich iako maiętni y dostatni wrocie budzi ubogich Co y tym trudno bez hoyney Maryi obyscie się ręki aczy lisz iednak przy weysciu tey naydostoyniejszey szafarki na nasz z łaskami horyzont porywamy się ze snu skażonego sumnienia trudnosię podobno dobudzic twardo uspionych w grzechowych kątach trudno wszystkim zostaięsię w ubostwie przyszko do=robic Panstwa nietraćmysz iednak nadziei ~~wszyscy~~ ~~ścisnieni~~ Mamy szczodrobliwą y łaskawą na niebie Panią ubostwem y nędzą scisnieni budzmy ocho=czym do usług sercem statecznym w pracach myśl Rok życia konczmy naszego a bez wątpienia przy nawiedzeniu Maryi we wszystkich tu doczesnych srodkach pomyślnie y szczęśliwie doy dziemy ~~koncatmen~~ Amen

CONCTIO FUNE=BRALIS supra thema

Qui in vita sua, sua suffulsit Domum effulsit quasi flos rosarum in Dieby vernis

B. V. M.

Nie nadgrodzono nigdy krzywde wiekami opłakano szkode zawziętą smierć uczyniła kiedy utrzymuiącego całość Oyczyzny honor familii podporę Domu S. Pamięci Jaśnie Wielmożnego Jemć Pana Romualda z Wybranowa Wybranowskiego Chorążego Lubelskiego z tego którysię tą iedynie cieszył ozdobą zebrała z swiata tactdiest nielitosciwa tyranka okrutnych y nieprzyiaznych życiu ludzkiemu fatów, że ordynaryinie na tych nayblawziey ludzi złość swoie wywieraią, ktorzy dobra Pospolitego naywiększą są pomocą, iako zas żal tym samym Panstwom Krolestwom y familiom przynoszą zważyć przynależy Trenorum Cap: 1mo opłakiwał niegdyś Jeremiasz smierć Rządcow swiata mowiąc Postquam abstulit omnes Magnificos Dominus de medio idcirco ego plorans et oculos meus deducens aquas. Jeżeli tedy sama swiętych Panskich zrzenica odłez wstrzymać się nie mogła, widząc tak częstko Rzymskich Senatorskich Domow toc słusznazalu Materya, aby tam płakac gdzie godni y zasłużeni w Oyczyznie z tym się żegnaią swiatem przeciwnym zas sposobem niegodziwa rzecz tam wesołey zażywac chwili gdzie sam czas smutny y załanymi łzami wszyscy chodzą oczyma według Ecclesiastica Panskiego Cap: (22) qui oblectantur casu justorum, dolor consumet illos antequam moriantur bo ieżeli z upadku naywięk-

kszego

BVIII

kszego nieprzyiaciela natrząsać się y naśmiewać tak polityczne iako y Boskie niekaże prawo iako upomina Salomon Proverbiorum 24to Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas et in ruina ejus ne exultet Cor tuum. dopieroż śmierć Mecenasow wysokich Potentatow y wielce kochaiących Matkę Oyczyznę Synow nietylko mniej wielkim żalem ale y cięższo opłakiwać przynależy. Ami Machabeorum noko Zakonczył Woienno starczke śmiertelnym przypadkiem Juda Sławny ow Hektor cnotą y dzielnością w starym testamencie znakomity człowiek ktorego Historya swięta w te opisuie słowa Verba bellorum Iudae et virtutum quas fecit et magnitudinis ejus non sunt descripta Co prosze ten śmiertelny widok tak wielkiego w woysku Izraelskim Męża Zasmutek w Ludziach sprawił co do tak licznego pobudziło kongressu Pospolstwo ieżeli nie cięszka na sercu o swoiego obrońce y protektora boleść Zaczym trudno nad przypadkiem takowych niebolec Ludzi ktorzy y w niebespieczeństwach obronę y w niedostatku opatrzną podaią rękę Genesis 50 Powiada Litera swięta że gdy umierał Jakob Ociec Jozefa swiętego ktory ~~potem~~ potym mniemanym był Oycem Chrystusa zbiegłszy całe prawie Egiptu pospolstwo z wielkim go chowało płaczem dlaczego ~~dlaczego~~ do tych czas Żyd ma nazwisko to mieysce.

Bum

Planctus Ægipti. Coby to proze tak zatrwożyło Lud Izra=
elski że prawie cała Prowincya szedłszy się opłakiwała śmierć
Jakoba zapewnie nieinsza tego przyczyna tylko że wielkiego
utraciła męża, któremu te una panegirycznie pochwałę do=
się powiedzie słowa Żebył Jacob Supplantator. Że zaś
supplantator według Kalepina znaczy się jedno co
szczepić pod kondycyą y pretextem znacznego jakiego
pożytku toć zapewnie gdy umierał upadła oraz y na=
dzieia pożytkiwego Drzewa wszystkim prześwietney fa=
milii Domom a zatym słusznie Lud Izraelski nad
grobem ubolewał Jakoba ba y niepodobna aby tam
mielczyć albo pociesznie zabawić się różnych Immagina=
cyi wesołych statywą gdzie samo mieysce z natury
swoiey Ludzi do płaczu pobudzać zwykło Vocatum nom
est Loci illig planctus. Psalmo 74to na Wielko tam
czys Dom przyszedł ruine tak dalece że aż z sa=
mego nieba do reparacyi Maystra zaciągać mu=
siano Confirmabo columnas ejus. Dlaczego spytany
raz Psalmista coby też sobie pomyślił widząc tak
ciężko ~~Wiele~~ Miejskie y ruine Domu z wtym
punkcie odpowiedział Liquefacta est terra et omnes qui
habitant in ea koniecznie płakać y we łzy rozpły=
wać się należy a tam naybarziey gdzie upadek ponoszą
wysokie

wysokie Senatorow Domy gdzie się walą kolumny wspieraiące Oyczyznę. Isaia 24 Gdy raz namienił Prorok Pański osłabioney wszystkich Domow mocy Infirmata est altitudo. y Zaraz przydał Ztąd y wielko trwogę na Ziemi Luxit et defluxit terra Zkąd łatwo wnosić możemy ieżeli dla słabości y umnieyszenia Zdrowia wielkich Panow wielki się ztąd rozruch na swiecie a iakiż powinien bywać y pospolitych Ludzi ucisk gdy te wysokie gory przez smiertelną Zostaną Zniesione moc. Nie mnieyszą szkodę bo całemi prawie nie wysławowano wiekami krzywdę nie tylko Dom y familia przeswietna ale też cała poniosła Oyczyzna, kiedy tego utraciła ktory ią wspierał gruntowną radą iako potrzykroć razy obrany na seym walny poseł, wspierał powagą iako przedni Woiewodztwa Lubelskiego Urzędnik, wspierał Waleczney ręki dzielnością iako sławny Woyskiego Krolewskiey mosci y Rzeczypospolitey pułkownik W. JM Pan Romuald Wybranowski Chorąży Lubelski ale nie tryumfuy smierci abyś Hektora tego Zwycięzcę miała poniewaz na fundamencie słow założonych Dowodzić zechcę Że taki był podporą Oyczyzny chrześciiańskiey Pamięci W. JPan Chorąży iż dzielnością swoią – dał

dał odpor samymże fatom dlaczego naniezwyczayno po śmier=
ci nawet uskuteczniaiących wieków zasłużył sławę o tym
Bogu którego łaską życie ludzkie y sławę iedynie
wspiera na większą chwałę za twoim błogosławień=
stwem y Dzielnością opieki swoiey żywych y umarłych
wspieraiąca Matko Boska.
Canticorum 6to Ostabiawszy na siłach oblubienica Pańska
usilnie żąda aby ią kwiatami iakiemis wsparto fulcite me
floribus quia amore langveo. Podobniez Oyczyzna nasza
nietak miłością iako barziey nieprzyiaznym potyle
razy zwątlona Impetem do całego Jasnie Wielmożnych
Poraiow mowiła Domu z prozbą fulcite me floribus
wesprzyicie mnie pierwszą familii swoiey y całey Oy=
czyzny Polskiey ozdobą, ach iedynie od wszystkich ulubiena
Oyczyzno ktożby ci pożądaney w tey mierze nieuczy=
nił przysługi ieżeli biednym Ptaszynom miłe gnia=
zdeczko Dzikim zwierzętom ukochane lamy Rybom
smakowita woda, Kwiatom wdzięczne ogrody Drze=
wom wygodne knicie Gwiazdom y planetom ozdobne
Niebo, a iakże urodzonym ~~Polakom~~ Polakom Polo=
nia a Polo dicta Polska niby ray ziemski podobnie
się niema, taćto iest Matka ktora nas swiatu wy=
dawszy pielęgnuie tudzież konserwuie iakże ich

Synodalskiego

BVM

Synowskiego nie oswiadczyc afektu ta nam nieoszacowaną nadawszy wolność ~~nad wolność~~ nadewszystkie prawie narody powaznieyszemi ~~to więc~~ czyni bo według Justyna drugiego Cesarza Rzymskiego Libertas est res inestimabilis y owszem wszystkich rodakow naturalna do takowego affektu ciągnie propensya według Poëty nescio qua natale solum dulcedine cunctos ducit et immemores non sinit esse sui. Dlaczego kto kolwiek szczerze kocha Oyczyznę ~~Zawża~~ upadaiąco ratowac powinien każdego albowiem na affekt swoy obliguie Fulcite me naypoufalszy jednak czyni rekurs w tey mierze do Przeswietnego Poraycyzkow Domu ktory iako roza między kwiatami tak między pryncypalnemi w Krolestwie Polskiey y owszem całey Europie familiami Xiążęcym zawsze honorem y sławą iest dystyngwowany. Fulcite me floribus Ani się zawiodła Oyczyzno w zamysłach y pożądanym dla siebie szczęsciu tenci to Dom ktorego Lucyna na mocnych wystawiła fundamentach ten ktorego kolumny nie przełomane w oyczyzny usługach tenci to Dom zapachow, Dom wonieiących kwiatow ktory herbownymi w koło obsadzony rożami szczegulnie dla ozdoby pomocy y pożytku Dobra Pospolitego Z tegd iezeli by mi przyszła wyliczac sposoby ktoremi by to z herbowney roży

rozy Likarstwo wspierało Zedzyło y do pierwszego Zawsze Zdrowia przyprowadzało nasiłach ustaiącą Oyczyznę aniby pioro okreslic ani Oratorski iezyk wymowic potrafił nieprzywodzic na pamięc czasu Dnia y momętu ktorego ta niezwiędła Poraletykow roza w Polskim zakwitła ogrodzie Lubo o niey daie informacyą tako Bzowius że od zaczęcia Rzymu swiatu Polskiemu zaczeła przynosic ozdobe Niewspominam wiekopomney y nigdy niezwiędłey Porakow swiętobliwosci ktora iuz prawie niekaz konaiącą Oyczyznę do pierwszego prawie przyprowadziła Zdrowia nieraz cudownym sposobem. Z ostatniey dzwigała toni czasu. tymi niestało regestrowac swiętych wyliczac Papiezow iako to był S. Ursyn Xiężąt Apostolskich uczen Ian y Paweł Męczenik Swięty Wołsyan S. Bernard S. Benedykt Oiciec y fundator tegoz Imienia Reguły Swięty Woyciech Swięty Gaudencyusz Swięty Bogumiłus Arcibiskup Gnieznienski Błogosławiony Woyciech Męcinski Męczenik Japonski nie wyliczam mowie tak wielu niebieskich Dziedziców anisię pytam ogodnosc na ktorey cała swiata Polskiego wsparta zawisła ozdoba y chocbym chciał wyliczac trudno opisac chyba same tylko naywyzszego honoru ~~wystawie~~

z Rozynow familii wystawuie kolumny przed oczy=
swiata polskiemu z ktorych naypierwszo dyspozycya
Rządcy Niebios rachuie ~~nay~~ Swiętego Stefana pierwszego
Celestyna trzeciego pawła pierwszego y Mikołaia trze=
ciego trzech osobliwie Ursynow, kardynałow więcey
iak dwudziestu a według Ferreryusza 34. Senatorow
zas Rzymskich czterdziestu y dwoch ktorych unie=
pamięć puszczam tak wielko oyczyzny ozdobę to
tylko za naywiększą sobie zakładuiszy maxyme że chcę
pokazac y niezliczone chac pociechi opisac ~~ozdo~~ Oy=
czyzne ozdoby. Ktoż kiedy w Sarmackim ogrodzie her=
bowne porzyczykow porachował roze kto opisał
tak wielko Oyczyzny ozdobę niedość że przeswietne
familiantow domy niezwiędłą roż herbownych zasz=
czycaią się sławą ale y niezrachowane Monarchow
xiążąt y naywiększych Senatorow krzesła pod tymże
zostaią herbownych kwiatow kolorem a nie wielkiż
to Oyczyznie honor? dosic ~~oto~~ wielka Sarma=
ckiego Orła ozdoba dosic osobliwszy dla niego pa=
negiryk kiedy tyle xiążąt Parstynskich Sakr=
mitanskich Kompagnaniuszow, Atha niuszow Balew=
stadyuszow Marchionow Albanow Salakossow Ro=
zembergow Andhaltinow Angryenfow do teydy zawsze
kwitnącey herbowną sławę przyznaią rozy

Wielka mowie [oyczyźnie] sławy y podpora zstałe liczných Rodźnow kolumn ktore to nieprzełamano dzielnością spraw heroicznych tonie przeliczonymi zasługami w oyczyźnie na wiekopomno sobie uswiatła zarobiły pamięc gdzie między wszystkiemi zliniy pochodzących wybranowskich nayslipksze przypisuie dostoińswo sławny historyk papiocki o ktorych daie znac swiatu polskiemu temi opisuie słowy iako Jasnie wielmożny jemć Pan Laurenty z wybranowa wybranowski hetman y Wodz nayszszy Woysk Iego krolewskiey mosci pokazujące niezmierzone zawsze w rażącze osobo iako drugi Herkules Moskiewskie łomał szyki nayprzednieyszego hektora na hartownym zawierził bułaie W: zas jemć Pan Woyciech wybranowski za Zygizmunda Augusta y Zygizmunda trzeciego Monarchow Polskich turkow y tatarow na marsowe wywiodł szy pole mocno poraził y wielu trupem naziemi zostawił Ostanisława Wybranowskiego dzielnosci co mowie o ktorym same wyznawaią fata iak za oyczyzno czyli to podczas pokoiu czyli podczas woiennych obstawał zatargow dosic to iego przysłudze y miłosci polskiego syna ku własney matce kiedy raz wpadłszy między zaiadłych tatarow

zatomenanie urnno

na niewinno krew bez bozne Łotrostwo zeby Oyczy=
zna Matka bez szwanku została umierac musiał.

ARGUMENTUM PHILIPPICÆ 1mæ

BUM

Po zabiciu K: Cesarza dnia dnia 15 Marca, M. Antoniusz wielki przyiaciel iego obawiaiący się niezysłkości tego dnia nie pokazywał w senacie, ale przez niektóry czas tait rady swiey milczeniem swoim do czasu sposobiąc na zaiktórz mowiono z nim o pospolitey zgodzie przez radnych mężow, po dniu trzecim który był 17 Marca zebrawszy do kościoła Tellury Senat Cycero, zasadzał przymierze pokoiu co tylko do niego należało mowił gdzie oraz osądził że miał dawnym Ateńczykow przykładem wszelką nienawiść w wieczno puście niepamięć którego to dnia obszernie o Rzeczy pospolitey mowił Antoniusz. zas następuiących dni gruntowne umysłu swego zdatsy pokazywac do wody posławszy syna małego do Kapitolium w zastawę pokoiu Kassyusza sam M Brutusa Lepida Nayyższy Kapłan Rzymski inni zas innych zabo[y]cow ktorzy po smierci Cesarza, obawiaiący się y ludu y Antoniusza gniewu do Kapitolium uciekli na wieczerzą zaprosił, ale co zmyslonego długo się taic nie może, gdy Cesarza ciało iaz w wolnym Miescie niegodziwie pamiącego z pogrzebem do grobu.

wynieść miano ~~Który~~ (o wszytkiego złego było okazyą: tak albowiem przynależało Okrutnikow nie chowac zmartych ciała ale gdziekolwiek niepogrzebione wyrzucać) Pochwalił go że zwyczaiu przed sądem Antoniusz przypomniawszy sobie tak sławnie od niego poczynione dzieła y wielkie w Rzeczy Pospolitey Zasługi, na koniec zdiąwszy na nim skrwawiono na nim szatę przez ktorą był ciężki wielu puginałow razami przeszyty. Obrocił mowę do ożałowania się y lud żalem wzruszony nad Cesarzem do pierwszego pobudził gniewu, tak dalece że zaraz od pogrzebu do Domu Bruta y Kassyusza z pochodniami z pospólstwem poszedł. Zkąd z trudnością go było oddalić Brutus y Kassyusz uchraniaiąc się przed oczywistym niebespieczeństwem wzbudzonego gminu siłą tłaczeniem, widząc się y Antoniusza zdrady iuż dosić doznawszy do Lancyum y Lanuwium uszli dlatego aby z tamtąd do prowinkyi od Senatu naznaczoney pospieszyli, postanowił zaś Senat na zajutrz niżeli Cesarza zaboycy z Kapitolium zeszli Brutowi Krete Francya bliższa y przyległa daną od Cesarza przedtym potwierdził ten sam iakoby do zdrowia przywrocony wostatnich dniach w Kapitolium zacney Senatu rady.

uczynił

uczynił pierwsze to dał Serwiusza publiczne zdanie aby po dniu 15 Marca które Idus nazywaią wolności y iakiey łaskawości niebyła zawieszona tablica na ostatek y imie Dyktatorstwa na zawsze w Rzeczy Pospolitey wyrugowane było światło nieiakowe offiarowane zdałosię Ucieszone były nadzieią wolności y pokoiu dobrych umysłow postanowiono rzecz Pospolitą rozumno, ale prętko on te zdradę który był utaił odkrył y sam sobie podobnym widziany iest maiąc albowiem dnia pierwszego Czerwca radę, nie to które przed tym miał zdanie ani z przeszłych dni radami zgadzaiącosię wole pokazał, nic potym do Senatu nieodnosił, o nicypotym niezwierzałsię przez Lud tedy y przez nikczemne y zepsowane pospolstwo wzgardziwszy zacnego Senatu powagą wszystkiemi sprawami swemi przeciwnymsię stał Senatowi swoie prawa stanowił, stanowił też miasta y wolności nadawał, wygnanych przyimował, y to wszytko powiadał, że z rozkazu Cesarskiego czyni musiał, albo też z iego ustaw w tym widząc Cycero tak znaczną Woyną obiążoną Antoniusza zwątpiwszy o całości iey umyślił udać się do Grecyi z tym pretextem że się miał powracać na pierwszy Dzien Stycznia którego Dnia Hirtius y Pansa

y Pansa naznaczeni Sędziowie do Magistratu wchodzic mieli, iednak w Leukopatrze niefortunną alternatą zatrzymany gdy od wielu słyszał o przyszłych rzeczach tudziesz że y Antoniusz żadnych niesłuchaiące perswazyi do pierwszey godnosci miał się powrocic, odmieniwszy dalszey podroży chcąc iak nayprędzey o krotem do swoiey pospieszył Oyczyzny przystąpił pod Miasto przed Dniem pierwszym września, przyięty iest od całego miasta iako nayukochanszy Rzeczy Pospolitey obywatel y publiczney wolnosci obronca. pierwszego dnia 7bra cały Senat zgromadził Antoniusz, y mianowicie kazał byc Cyceronowi, czyli wprawdzie, czyli w rzeczy samey był słaby czyli boiące się zasadzkow Antoniusza niebył y niebytnosci swoiey przyczynę słabosci przypisał. a w tey czas Antoniusz tak się rozgniewał, że złosią zapalony powiedział że miał posłac robotnikow y każac Cyceronowi Pałac z ziemią zrownac, po trzech Dniach przyszedł Tulliusz nieprzyszedł Antoniusz Dolabella ktory był rządcą od Cesarza naznaczony, po zabiciu iego nastąpił w Senacie, y osiadł Senat Orator w wielkiey innych niewoli był wolny naypierwey przełożył radę iazdy y powrotu swego apotym

zaliśi na wtorayszo Antoniusza krzywde y na iego zbrodnie, ktore mowił na Rzecz pospolitą tak prze-ciwko niemu nastąpił że on znieść niemogł, na Cycerona wszelki gniew wywarł, te zaś y inne na Antoniusza mowy filipikami nazwał naśladuiąc demostenesa ktory swoie na Filippa Macedona mowy Filipikami nazwał

Mowa

Niżeli o Rzeczy Pospolitey będę mówić to co teraz po-trzeba namienić opowiem wam krotko radę wyiazdu y wrocenia się moiego. Ja gdym się spodziewał że niedykol-wiek do dawney powagi y wolności miała bydź przywro-cona mieszkać postanowiłem iakoby pod strażą obrad y Senatu nigdzie niewyieżdzałem, anim oka z Rzeczy po-spolitey spuszał, tego dnia, ktorego do Kościołka Tellu-ry zebrani byliśmy ciałem tylko mogł prowadził do zgody Ateńczykow przypominałem starodawny przykład Grekow także w radzie zażyłem sposobu, ktorego na ten czas w uśmierzeniu nienawiści zażywało to Miasto y wszelką pamięć nienawiści postanowiłem w wieczney, mieć niepamięci stateczna na tenczas Antoniusza mowa, nieodmienny zdawałsię bydź umysł, pokoy na koniec przez niego y przez syna iego z naypierwszemi obywatelami iest potwierdzony y zgadzałysię z iego pierwszemi słowy wszytkie inne rzeczy we

wszytkich tych wątpliwościach, które miał w umyśle o rzeczypospolitey Rządca Rzymu: do tego porządku sto=sował iak naylepsze rzeczy z wielką powagą y statecznością nato oco go pytano odpowiadał, o niczym nowym niewspomniał oprocz tego co było wszytkim wiadomo y co w prawach Kajusa Cesarza znaydowało się czyli są wy=gnani do pierwszey przywroceni wolności na iedno kiedy zgadzali się, zapewnie że żadnego ieszcze niebyło czyli wolność kiedy im dana była iaka y z tey ża=dney nie mieli powłada, y owszem chciał nas do iedności przywieść z Serwiuszem Sulpicyuszem sławnym y godnym mężem, y aby żadna tablica po dniu pięt=nastym Marca postanowienia Cesarza, albo Dobro=dzieystwa niebyła odkryta wiele innych rzeczy opuszczam y ta tak zacna mowa do osobliwszych M: Antoniusza spraw dosięgła mowa, którą ma=iącego się zaczynac y krolewskiey iuż prawie władzy po=dobno z gruntu w Rzeczypospolitey wygładował, oczym y żadnej nie było zmianki y owszem Wpisane prawo które miało bydz postanowione przyniosł. które my przeczytawszy powagę iuż z wielkim staraniem zacho=waliśmy y iemuż z wielkim aplauzem całego Senatu oddali dzięki prawda nie iaka zdała się bydz poka=

zana

zana nietylko Krolestwu Ktoresmy ogłosili y po uspokoioney boiazni wielkieysię spodziwali sławy ale y miasto ˙iey spodziwalismy się że będzie przy pierwszey wolnosci dzien nieiaki zdawał się zaiasniec, y nie tylko Krolestwu Ktoresmy zniesli ale tez y Panstwa boiazn oddalismy y wielkie zadatki od niego Rzeczy pospolitey wzięte że chciał aby wolne Miasto było gdy Sędziego Imie Ktore zawsze sprawiedliwe było dla rzeczy dawnego Sędziowskiego urzędu pamięci z gruntu z Rzeczy pospolitey zniosł, uwolniony od niebespieczenstwa zaboystwa po niewidu Dniach Senat na hak wbity iest ow zbieg Ktory się K: Marka imienia przyznał, y to wszytko w nim z kollegi insze zas własne Dolabelli, Ktore chociaz kollegi niebyło rozumiem że były wszytkie pospolite, ale gdy się w mieysce wszytko złe barziey a barziey szerzyło y wzmagało, też same statue na publicznym mieyscu wystawili ktorzy przedtym niepogrzebionego trupa na postrach Ludzkim sprawom y codzien gorzey zginieni Ludzie z przyiaciołami swemi Kosciołom y całemu miastu zgubą grozili: Taki ukarania sposob był Dolabelli

smiałych y występnych dług częścią niezbożnych y
niecnotliwych swowodników y takie zgoynowanie owey
obrzydłey kolumny: aż dziwno mi było, że ten pozostały
czas tak bardzo od pierwszego dnia rożnił się: oto
albowiem pierwszego Dnia czerwca ktorego żebysmy
się zgromadzili nakazał: wszystkie rzeczy odmieniły się
nie przez Senat: wiele y osobliwych rzeczy przez siebie
samego, y w niebytności pospolstwa, y przeciw woli iego
Raycy naznaczeni że niesmieli do Senatu przyść wy-
mawiali się Oyczyzny obroncy nie mieli tego miasta z
ktorego karki niewolnicze zrzucili ktorych iednak sa-
miż Raycy y na zgromadzeniu y wszelkiey mowie chwa-
lili zasłużeni żołnierze ktorzy się tak nazywali, kto-
rych ten porządek z pilnoscią obwarował Senat nie
do zachowania tych rzeczy wolałem słyszec aniżeli
widziec y miałem prawo poselstwa wolnego, tym umysłem
odiechałem ażebym powrocił na dzień pierwszy stycznia,
ktory dzien miał byc początkiem przyszłego Senatu.
Dałem zgromadzeni Sędziowie wyiazdu przyczynę
teraz powrotu, ktory więcey podziwienia ma krotko
opowiem gdym Brundużyum y gosciniec on ktory pospo-
lity

lity iest do Grecyi nie bez przyczyny ominołem, pierwszego
Dnia Sierpnia przyiachałem do Syrakuz że od tego miasta
do Grecyi przeprawę chwalono, które iednak miasto mnie
sprzyiaiące więcey iak przez iedne noc chcąc mnie za-
trzymać niemogło obawiałem się żeby moy nagły do mo-
ich powinowatych przyiazd podeyrzenia iakiego nie spra-
wił, ieżelibym się był bawił, gdy zas mnie z Sycylii do
Leukopetry, która iest portem miasta Reginy wiatry za-
pędziły, z tego mieysca puściłem się abym przeiechał y
mało co odiechawszy wrócił mnie południowy wiatr na to
samo mieysce z kąd się puściłem y gdy niepogodna
noc była zatrzymałem się w ewsi Publiusza Waleryusza
Starosty y przyiaciela mego y nazaiutrz u tegoż wiatru
oczekuiąc zostawałem Mieszczanow miasta Reginy
niemało do mnie przybyło, z tych niektorzy z Rzymu
niedawno przybyli od ktorych naypierwey biorę Mar-
ka Antoniusza mowę ktora tak mi się podobała, że
one czytaiąc, dopiero zacząłem myślić y niedługo po-
tym wyrok Bruta przyniosło y Kassyusza, ktory
zaiste mnie: podobno że ich więcey dla Rzeczypospolitey
iak dla przyiaźni kocham: pełny słuszności zdadzą się po-
wiedali oprocz tego /: trafia się albowiem pospolicie że ci

ktorzy

ktorzy dobrego co chcą pozyskac cobybyło weselszego
o tym oznaymuią.) Rzecz pospolit
dnia pierwszego ~~Sycznia~~ Sierpnia Liczny ma bydz
Senat Antoniusz odrzuciwszy złe rady odstąpiwszy
Francuskich Prowincyi do powagi Senatu masię
udac W tenczas zas wzbudzony byłem chęcią do
powrotu iz mi ani żadne żagle, ani wiatry wystar-
czyc niemogły nie dlatego żebym na sam czas miał
przyiachac ale żebym nieopoznił się iakem sobie
zdał Rzeczypospolitey powinszowac y ia prętko
do Welij przyiechawszy z Brutemsię widział
ziakim to moim żalem wyrazic nie mogę Samemu
mi się niezdawało żebym smiał do tego Miasta po-
wrócić z ktorego ustąpił Brutus y tam chciec bespie-
cznym zostawac gdzie on nie mogł y ~~samem~~ ani zas podobnie
y samem był, pomieszanegom nie widział, wyniesiony
albowiem wielkiego y pięknego dzieła sumienie
nie oswoim przypadku wiele o naszych żalił się y ubo-
lewał z ktoregom się pierw dowiedział, ktora 1
dnia sierpnia w Senacie była L: Pizona Mowa
który chociaz mało był od tych od których bydz
powinien wsparty, to albowiem samo od Brutusa.
Wyszadem

styszatem od ktorych powinien byt bydz wsparty iednakowo y zaswiadectwem Brutusa nad ktore nic powaznieyszego, tudziez wszytkich ogtoszeniem, ktorych potym widziat wielkiey zdatmisie dostąpic chwaty. Zatym zebym poszedt pospiesztydena ktorym przytomni nieposzli nie zebym co styszat, ci a nimsię tego spodziewat, a ni dokazac mogtem, ale zebym iezelibymisię co dla Ludzkosci trafito wiele zas ty tozyc zdatomisię nadnature y kondy kyedy tego dnia mowe swiadka moiey usilnej ku nim woli zostawitem. Poniewaz obudwoch obrad przyczyne Sędziowie dowodno wam byc dufam; pierwey niżeli o rzeczy pospolitey mowic zaczynam niecosię uskarze o wczorayszą Marka Antoniusza krzywde ktorego iestem przyiacielem, ize z niektorey iego Ludzkosci bydz powinno miatem to w pamięci, coby tego byta za przyczyne? czemu do Senatu wczorayszego dnia tak surowie mnie samego przymuszano? y kolwiek ze ia sam przytomny nie bytem czyliz nie czesto mniey zgromadzeni byliscie? czyliz ta rzecz dziatasię? zeby nawet chorych zanosic potrzeba byto? to pewnie Annibal byt przy bramach? albo o Pyrryusza pokoiu rzecz byta? do ktorey sprawy w podobnym razie tamzey Appiusza oyca owego slie

mnego

y Sędziwego że zaniesiono do pamięci podano iest o publicznych ofiarach rzecz była w iakiey sprawie Senatorowie byc powinni zachęceni albowiem upominkami ale ich o ktorych poważe mowię, co samo bywa kiedy ożwyciężtwie rzecz iest. tak przez starania Senatorowie są że prawie im wolno y niebydz, ktory gdymi był wiadomy zwyczay y gdym z drogi słaby był y sobą nudził postatem podług przyiazni ktory abysto opowiedział barzo ale ow wam słuchaiącym z robotnikami do domu mego że miał przyść opowiedział barzo gniewliwie to zapewne y barzo nie posłusznie, ktorego nie posłuszenstwa ta kara iest żeby powiedzic w tym Senacie smiał że on publiczno ręką robotnikow wybudowany rozwalic miał według zdania Senatu, ktoż zaś kiedy do takiey szkody Senatora przymusił albo co iest przeciw upominkowi albo karze ktory żeby wiedział ktore zdanie mam powiedzic łumnieyszyby cokolwiek surowości przymuszenia Czyliż rozumiecie o mnie Sędziowie ojcie wy z niechęcią potwierdzili ~~żem~~ com ia postanowił abyśię odprawował pogrzeb? aby nieubłagane modlitwy w Oyczyzne wniesione były? aby za umarłych modły nakazane były Nie mowię ktoby był on

Brutus który y sam z mocy Krolewskiey rzecz pospolitą uwolnił y podobnyż uczynek blisko pięćdziesiątego roku roskrzewił. Przywieść mnie iednak niemogliby do tego, abym kogo miał od śmierci uwolnić do podobney cnoty y do podobnego uczynku rod swoy blisko pięćset Lat roskrzewił przyrodzoney iednakowo niemogłem abym kogo umarłego złączył z nieśmiertelnych Bogow nabożeństwem, aby iego grob nigdzie niebył, gdzieby zwykłe ceremonie odprawiać się miały y iemu publiczne offiary być oddane, to powiedział bym był sędziowie zgromadzeni, żebym siebie od Ludu Rzymskiego, ieżeliby się iaki Rzeczy pospolitey trafił przypadek ieżeli woyna ieżeli zaboie, ieżeli głod łatwo mogł obronić, które poczęsci iuż są, poczęsci się obawiam aby nieprzypadły, ale to niech miłościwi Bogowie y nieśmiertelni wybaczą życzę y Ludowi Rzymskiemu y temu zgromadzeniu, który postanowił niechętnie o ostatniey Rzeczy pospolitey klęsce czyli wolno mowić mnie zas wolno y zawsze godzić się będzie na powagę wzgląd mieć, o niebespieczeństwo życia niedbać żeby tylko na to mieysce niezabroniono wniść mnieyszą obawiam w wolnym czasu moim niebespieczeństwie, o gdybym zgromadzenia Sędziowie dnia

Zer

sierpnia mogł przybyc nie dlatego żebysię miało co przydać, ale żeby nieieden tylko wtedca cosię natenczas trafiło godzien był tamtego honoru Rzeczy pospolitey był znaleziony z ktorey zaiste rzeczy wielki miał urząd że Ludzie hoynymi z Ludu Rzymskiego dobrodzieystwy udarowani, za L. Pizonem wodzem zaonego zdaniem nie poszli. y dlatego to nas Lud Rzymski Senatorami uczynił, abysmy x na wysokiem y wspaniałym godnosci osadzeni stopniu Rzecz pospolito za nic sobie nie mieli nietylko ustty żaden z Senatorow L. Pizonowi ale ani spoyrzeniem niepotwierdził, ktora żzo (o zdość) iest to dobrowolna niewola iest nie ktora potrzebna a ni ia tego od tych wszystkich zgdam, ktory zdanie na mieysce Senatorow daią, insza to iest przyczyna tych ktorych milczeniu wybaczę insza tych ktorych głosu zgdam tych zaiste żałuię że wpodeyrzeniu Ludu rzymskiego zostaią nie przez boiazn co samo iest niechwalebna ale że insze albo inney przyczyny zadosyc nie czynią godnosci swoiey dlaczego naybardziey wielkie dzięki powinienem y czynię L. Pizonowi, ktory nie otym żeby mogł co do skutku przywieść Rzpltey ale co do niego należało czynic zas was zgromadzeni Oycowie proszę że iezelibyscie mnie za zdaniem mowy y powagi moiey posć

nie smieli łaskawie przynaymniey mnie iakoście do-
tychczas uczynili y słuchali — naypierwey tedy Pra-
wa Cesarskie, aby były zachowane sądzę nie że bym
~~ciey~~ potwierdził ktoż albowiem to zaiste może? ale że przy-
czynę naybardziey potrzebno mniemam pokoiu y spo-
czynku, chciałbym aby przybył Antoniusz, tylko bez
Płatnnow, ale iako rozumiem ale iako rozumiem mniey
musi godzi co mnie dnia wczorayszego dla niego
niegodziłosię nauczałby mnie albo raczey was zgroma-
dzeni sędziowie, iakoby on sam Cesarskich Praw bro-
nił, czyliż w xięgach y pisaniach odiednego autora
wydanych bądź niewydanych zaiste, ale tylko opo-
wiedzianych prawa Cesarskie gruntowne będą?
które on na tablicy miedzianey wyrysował na
który ludu ustawy y wieczne prawa chciał aby były
za nic miane będą? zaiste tak rozumiem że nic nie-
masz w xięgach Cesarskich tylko prawa Cesarskie,
czyliż ieżeli on co komu obiecał co będzie stateczne?
czego on uczynić niemógł aby się wielu w siłu obiecanych
rzeczy niesprawdził nad których iednak daleko więcey znaleziono
po iego smierci niżeli za życia dobrodziejstw przez wszystkie lata
wyswiadczonych, ale za tych nieodmieniam ale też także ganie
z wielkim owszem staraniem iego dzieł bronie zbiory aby się w

Kościele Bogini Ops nazwaney zostały Krwe te żaiste tymi czasy gdy tym do których należy nieoddaią niepotrzebne lubo te były także rozdane. Ieżeli tak w ustawach iego było coiest, że tak właśnie nazwać się może dziełem iego, który godnością Senatorską był przybrany z odwagą y władzą zasiadał iako iego prawo przejrzysz w prawach Grachusa, niech podadzą Semproniusza czytay Syli: komedyusza, coż ztąd? z Pompeiusza trzeci rząd na którychże ustawach zawisł to iest prawach Cesarza samego! gdybysię kto spytał coby czynił w mieście y radzie, Odpowiedziałby żesię te rzeczy w prawach iego nieznayduią, ale na te same rzeczy pozwalam, w niektórych też rzeczach zgadzamsię w wielkich zas rzeczach to iest w prawach żeby ustawy Cesarskie zniesione były niesądze o które prawo lepsze pożytecznieysze y wzacney rzeczy pospolitey zawsze proszono? którego aby Pretoryańskie prowincye nie więcey iak na rok Senatorowie otrzymywali to prawo zniosłszy czyliż wamsię zdaią księgi Cesarskie żeby zachować? coż z tym prawem, które ogłoszone iest od trzeciego urzędu Sędziów czyliż nie wszystkie Sądowe ustawy Cesarskie kassuiecie? y wyz ustaw Cesarskich bronicie, którzy prawa iego znosicie tylko podobno, ieżeli co dla pamięci do xiążek wpisał

to znaydowacsię będzie w ustawach? y lubo niesłuszney
mniey pożyteczne iest, będzie bronione, co dla Luduna Sena-
torskich seymikach tego w xięgach Cesarskich niebędzie
y Ktoryż iest ten trzeci urząd Senatorow? mowi czego?
ten stan stan rządzącysię prawem Iuliuszowym iezeże
przed Pompeiuszowym Aureliuszowym niewiedział? po-
datek naznaczono mowi nierotmistrzowi Zaiste samemu
ale też y rycerstwu Rzymskiemu y tak mężowie mo-
cni y zacni, ktorzy połkow byli wodzami, o rzeczach
sądzą y sądzili nie pytam iasię o tych ktorykol-
wiek był wodzem pułkow niech sądzi, aieżeli wam
będzie miło, ktoby kolwiek był wodzem pułkow y
w woysku dosłużytsię, co iest chwalebniey nikomuby
tego niepochwalilibyście, w sędzim albowiem upatry-
wac trzeba fortuny y godnosci. niepytam się mowi ato
przydaie także sędziow z pułku piechoty inaczey bowiem
nasi przecz żebyśmy byli w całosci. o! żełzywy honor tym
ktorych do sądu niespodzianie wzywacie, ten albowiem iest
prawa znak, aby ci w trzecim sądzili porządku ktorzyby
~~do porządku~~ dobrowolnie sądzie niesmieli, w czym o iaka
iest omyłka Bogowie niesmiertelni, tych ktorzyto pra-
wo wymyslili, iako albowiem każdy obmierzłym widzia-
nym będzie, tak dobrowolnie surowoscią sądu cnoty
niecnotę swoię obmyie y będziesię starał żeby

przystoynego urzędu barziey godzien zdał się: niżeli
do tych szpetnie prawem oddstany, które to prawdzie
ia sędziowie zgromadzeni, czego z onych nigdy nie do wo-
dziłem, tak zachować dla zgody mniemałem że teraz
które żyiąc Cesarz prawa postanowił, nadwyblac tego
czasu nie myśliłem, ale ani tych nawet które po śmier-
ci Cesarza ogłoszone y wystawione zwygnania przy
wróceni są od zmarłego, miasto podarte nie tylko ka-
zdemu w szczegulności, ale też narodom y prowincyom
wszystkim z przywileiami niezmiennemi zniesione po-
datki od zmarłego więc te rzeczy za iednego męża
przezacnego porądą z domu wyniesione bronimy tych
praw które on przy oczach waszych opowiedział czy-
mił wydał, zaszczycał się y przez te prawa rzecz po-
spolitą utrzymał rozumiłeś co do Prowincyi y sądów
tych mówię Cesarza praw my którzy bronimy dzie-
ła Cesarskie aby zniesione były rozumieć będzie-
my czy na te także prawa które ogłoszone są przy-
naymniey wskazać się możemy na tych które iuż
zachowalne są ani się wspomnieć godzi to, że bowiem
żadnym ogłoszeniem podane nie są ani pisane pytaią
się cóż były. czemu lub ia lub kto z was sędzio-
wie zgromadzeni dla dobrych pospolstwa sędziowie
o prawa złe obawiaiąc się będziemy, mamy tylek którzy

by się zła

bysię zastawili, ktorzyby rzeczpospolitą o bwieszczeniem wiarą bronili bespie-
czni od boiazni być powinnismy, iakie ty mnie zostawianie
się mowisz iakie wiary obwieszczenia mienisz, o tą ktore mi się rzeczypos-
politey całość utrzymuie mniey trwamy oto y Zaddune
barzo y nieostrożne mamy prawo. ratusz obtoczo y
wszytkie Zamkno przystępy zbroyni na straży po
wielu mieyscach stano. coż z tąd co się tak dziać bę-
dzie to prawem y na skarb napaść rozkazenie Zape-
unie Że te prawa są prawdziwe o ktore Senatorowie
Ludu słusznie upraszali, te bowiem od przodkow wzie-
lismy ustawy proszenia co słusznie Lud postanował, kto-
ry Lud czy ten co oddalony iest iakim prawem
czyli tym ktore siłą y orężem całe zniesione iest y iato mo-
wie o przysztych rzeczach co należy do wieszczkow
pierwey o tym mowie czegosię uchronic można. co iezeli
się nie stanie Zadney wiary niebędzie u was miała
mowa moia, mowie o prawach ogłoszonych o ktorych
wam wiadomo iest pokazuie wszystki oznay mnie
potęgę oręże oddalcie. Gniewać wam się na-
mnie Dolabello o rzeczpospolitą mowiącemu nie trzeba,
aczkolwiek nierozumiem żebyś ty to uczynił, znam bowiem
przychylność twoie powiadaią o wszytko panie two-
im, Że w tym swoim gniewie, ktory musię zdaie być

dobrym

trwa abym czego niepowiedział z uprzykrzeniem, Lepiey by zrobił gdyby dziadow y antenatow swoich naśladował wgodności y zaszczęśliwszego byśię mogł miec ale y tysze on tym gniewliwym widział zas iak iest zła rzecz miec zagniewanego y zbroynego sędziego: osobliwie gdy taka iest oręza wolność, ale pokaze prawo iak otrzymam byc sprawiedliwe: ktorego Markus Antonius wiem że nieodrzuci, ia ieżeli co przeciw życiu iego y obyczaiom żelżywie powiem, chocbym mu nay nieprzyiaznieyszy był nie odmowie ieżeli zwyczaiu mojego ktory zawsze za rzeczą pospolitą nieza mieszkam to iest ieżeli dobrowolnie co rozumiem o rzeczypospolitey powiem naypierwoy proszę abyśię niegniewał, potym ieżelim tego nieuproszę, proszę abyś się tak gniewał aby ieżeli ktoregoło oręża zażyie kiedy tego potrzeba będzie, iako mowi dla swoiey obrony, tym ktory za rzeczą pospolito co im się zdał mowic będą, te oręża nieszkodziły, y coż nadte prozbe mowiący może słuszniey szego? co ieżeli iako od niektorych iego przyiaciół powiedziano, cała go ktora iest przeciw woli iego mowa ciężko uraza, lubo żadney niemasz żelżywości: przyimiemy przyiaciela

uraże u natur

uraże ale ~~ciż samnie~~ sig tylko nietobie nieprzyiaciełowi Cesarza Godziesię. będzie co pierwowi Rutagrowi y oraz napomina otym czego strzedz powinnismy się ani lepszey wnieprzybyciu do Senatu będzie przyczyny iako smierci. Ale dla Boga żywego nadebie zapatruięsię Dolabello, ktoś mi iest nayprzychylniey szy niemogę o obydwoch was błędow zamilknąc wiem ia zasprawde owas Ludzie szlachetni że zawsze kierwiecie umysły wasze nieopinią dze iako niektorży mniey małiącey wiary mniemaią ktore zawsze od nayzacnieyszych y naysławnieyszych mężow są zgardłone ni bogastw przez gwałt wydartych ani Ludu Rzymskiego ale iednosci Obywatelow y chwały żądasz ta albowiem iest pochwałay sława twoich dobrych uczynkow y wszelkich wrzeczy pospolitey zasług, ktore tak niektorzy y sławni mężowie iako też y wielu innych twoim dowodem stwierdzili, powiedziałbym Dolabella ktory Dział iest pożytek tylko wiem zes ty tego doznał ktory dział twoich iest pożytek tylko wiem żes tytego doznał oktorym że możesz

dniu pamiętać takim w życiu twoim, który był ci się stał nayweselszym iako gdy oswobodziwszy rynek uspokoiwszy bunty ukarawszy hersztów nic cnoty do domu się powrócił co było był za urząd coś zarządzał co na koniec twego uszczęśliwiającego ystarania aby na twoie pochwałe y powinszowanie tobie nie ofiarowały się, y mnie samemu za twoim powodem iest wiadomo iako w tych rzeczach domyślali się y dzięki godnie mężowi czynili y mnie twoim imieniem winszowali, pomni proszę Dolabello na iednostayną wdzięczność całego zgromadzenia który o przeszłey urazie zapomniawszy oświadczyli się, że za usługę nową żalu dawnego pamięć odrzucili możeszże otcy ~~z wielkim żalem~~ Dolabello, z tey mowie z wielkim żalem/ mogłżeś chwalebnie zapomnieć. Do ciebie zaś Antoni nieprzytomnego udaięsię i ten dzień ten, którego w kościele Bogini ziemi Senat był, nie nad wszystkie te miesiące w którychci się niektórzy wielce odemnie stroniący szczęśliwym rozumieią, przekładasz? która była mowa twoia o zgodzie? ziaką bojaźnią żołnierz

ziakim frasunkiem miasto w tenczas od ciebie uwol-
nione iest? Zatiem gdy twego wspod towarzystwa zło
żywszy nieprzyiaźni, zapomniawszy oznaku szczęscia
gdyż ty sam wieszczenia głośił tego dopiero dnia
wspulnotowarzystwa swego chciałeś mieć, naymilszy syn
twoy mały do kapitolium od ciebie posłany za-
stawą spokoiu był, ktorego dnia Senat był
weselszy ktorego lud rzymski ktory wprawdzie
na żadnym zgromadzeniu nigdy niebył tak ucz-
nieyszy, w tenczas zgoła uwolnieni przez mężow
odważnych zdawaliśmy się być, bo iako oni chcieli,
za wolnością, pokoy nasz spował bliskiego dnia
drugiego, trzeciego, na ostatek innych następu-
iących dni nieopuszczałeś iakoby, iaki po-
darunek codziennie rzeczy pospolitey oddawać
wielka zaś rzecz ta żeś Dyktatorskie Imie zniosł
ta żądana iest od ciebie mowiec zmarłemu Cesarzowi nie-
stawa na zelżywość wieczno iako albowiem dla iednego
M Manliusza występku według dekretu z familii
Manliuszow żadnego urodzonego niegodziło się zwać
tak ty dla iedney nienawiści Dyktatora Imie z gruntu
wykorzeniłeś, czyli tego gdy zacałość rzeczypospolitey

tylko sprawował, ani szczęscia czyli wspaniałosci czyli
zacnosci czyli chwały żal było z kądże więc nagle taka
ta iest odmiana? niemogę się nakłonic abym się dorozumiał
że ty przekupiony pieniędzmi, lubo ktosię komu po-
doba mowi wierzyc temu niepotrzeba nic albowiem ni-
gdy w tobie szpetnego nic nikczemnego nieuznałem
acz kolwiek nic nieiest tak świętego czegoby nie zu-
łki domowi zepsuc czasem ale uznałem stateczność
twoie y abyś iako winy tak tez podeyrzenia uchronic się
mogł tego się barziey obawiam żebyś niewiedząc o praw-
dziwey drodze chwały za chwalebną rzecz nierozumiał
że ty ieden więcey możesz niżeli wszyscy y żebyś się oby-
watele twoi barziey ciebie bali niż kochali żebyś
niewolał, co iezeli tak rozumiesz cały niewiesz drogi
chwały miłym być obywatelem dobrze się w rzeczy pospo-
litey zasłużyć chwalonym być czczonym kochanym
chwalebna rzecz iest obawianym zas być w niena-
wiści rzecz obmierzła, zawisna nietrwała co widziemy
także w baykach tym samym ktorzy nienawidzieli
gdy się bali powiedzieli że szkodliwe iest gdybyś
Antonina Dziada swego pomniał o ktorym lubo
wiele słyszałeś od mnie często dobrze. y mniemasz

że czyliby on był na nieśmiertelno sławę zasłużył gdybyście
go byli dla orszą za strasznego rozwioztości ‹b›ali to iego było
Zycie ta szczęśliwa fortuna do wolności być równym z in-
szemi do urzędu do powinności pierwszym, y tak abym po-
minął sprawy Dziada twego szczęśliwe okropny iego dzień
ostatni wolałbym niżeli Cynny Panowanie od którego
on okrutnie zabity, ale nacoż ia ciebie mową moią na-
stawiam ieżeli iednak śmierć Cesarza wymóc tego
po tobie niemogła, ażebyś wolał być małym niżeli
żebyście się strasznym bali, nic żadnego nie pomoże ani-
będzie wszystka mowa, o których którzy że uszczę-
śliwionym był rozumieią nędznemi oni sami są
uszczęśliwionym nikt nie iest, który tym się prawem
rządzi że nietylko bez karania ale też z wielką zaboy-
cy chwałą mogł zabitym bydź dlaczego zmiękcz się
proszę y na przodków twoich zapatruy się y tak
rządź rzeczą pospolitą aby nie iako z narodzenia
twego cię czylisię obywatele twoi bez którego ~~a ni~~
uszczęśliwionym ani w honorze nikt nie może
być y ludu zaiste rzymskiego wielkie sądy oby-
dwa maie y wielkie zdania, którymiże niedosyć zra-
zacie się niemiłomi, coż albowiem żołnierskie okrzyki
~~niezliczonych~~ niezliczonych obywatelów co pospolitemi
śpiewaniami? co pompejuszowey sławy okrzyki nieskończo-
ne?

co owi pospolstwa sędziowie ktorzy wam zawsze przeczą?
małoż też znaczą że do wierzenia trudna zgadzaiąca
się ludu rzymskiego wszystkiego wola co Apollinowych
igrzysk pląsania albo świadectwa barziey? ty znaki
ludu rzymskiego wam małymi y nikczemnymi się być
zdawały, o szczęśliwi owi ktorym się przybydź nie
należało dla oręża przybyli iednak y wzerku y wmi-
łości ludu rzymskiego zostawali chyba tylko że takiey
ciszowi wtenczas winszowano y wszesdziesiąt lat po-
tym że dano palmę zwycięstwa rozumielisćie nie brutto-
wi, ktoremu natym tak zbywało że na owym barzo
przygotowanym widowisku przychylność rzymski
przyznał nieprzytomnemu y pragnienie wybawcy swe-
go ustawicznym pląsaniem y okrzykiem łagodził
zaiste ia okrzyki applauzow ktore od pospolstwa
są przyznane zawsze ganiłem y to gdy od naywyż-
szych średnich y podłych zgoła od wszystkiego
ktore się to staie samo, ktory przedtym za zdaniem
ludu iednostaynie iść wszystkim unikaią niesławę
owo ale zdanie być rozumiem ieżeli te zdania mnieysze
się wam zdaią ktore są wielkie y zaliż y tym
iescze gardzicie? rozumieię iak mi te pospolstwu
rzymskiemu życie A chirurgusza było dosić albowiem
było że doświadczony ow był dla ludu rzymskiego
iako iest

iako iest że był wdzięczny przyiaciołom wczym innych przechodził, miły swoim z ktorych iest on naymilszy takowy iednak frasunek dobrych takowo boiaźnie wszystkich w tkim pomniemy? Zaiste w żadnym coż wielki? Jego wy przebog iakie zdanie było niewytłumaczycie? co też oni onaszym życiu myślą rozumieiąk, ktorym owych ktorych spodziewaiąc się o rzeczypospolitey radzie, życie tak iest miłe zaszołem zgromadzeni sędziowie o powrotu moiego pożytku albowiem o tym mowiłem, żeby ktorykolwiek przypadek nastąpił byłby sumnienia moiego świadectwem y iestem od was pilnie y chętnie słuchany ktorego zwyczaiu mowienia sie żeli mnie cżyścież bez moiego y waszego niebespieczeństwa będzie zażyie się ieżeli mnie iak będę mogł, nietak mnie dla siebie, iako dla rzeczypospolitey zachowywać będę, dla mnie pospolicie dosić iest że m żył albo do wieku albo do chwały tu sie żeli co przybyło nietak mnie iako wam y rzeczy pospolitey przybyło

A. M. D. G. B. V. M. I. Conf.

Cultum ac Venerationem

CONTINUATIO STEMmatum.

Zabawa seu scutum in cujus Pars dextra vacua, sinistra autem implet tabula Lusoria hoc stemma meruit heros Wislimierz armorum wozde qui ad explorandas hostium vires expeditus postquam in plures incidisset tam diu eosdem fortitudine sua detinuit donec Poloniarum Princeps exercitus suum plene ordinasset

Zadora seu caput Leonis ignem spirans juxta alios dicit Plomienczyk hoc stemma regnante Boleslao Krzywousty translatum ex Gallia in Poloniam, quo olim utebat antonius verus Imperator Romanorum.

Zagloba seu solea in medio framea penetrata ex eo quod fratres armorum Gostrzebiec rixantes primo tandem pugnantes secum necem sibi adsciverunt nam major minore natu validiore ictu framea interfecit accipiter in cujus locum framea data est stemma autem vocatum juxta non nullos a sepulchro Zagroba juxta alios juxta alios a capitis percussione Zagroba

Zaręba

Zareba seu Leo exiliens supra murus 4or praedictis
Lapidibus decoratus hoc stemma ex Bohemia venit
in Poloniam cum praeclaro ejusdem nominis heroe
Trzy Kaptur seu capita trium caprorum unum
supra alium collocata ex eo quod author stemmatis
Drogosław uno framea ictu trium simul ca-
prorum capita in quodam Ludo demessuit
Złota wolność. seu duo serpentes conjuncti cru-
cem attolentes tale stemma in nonnullis anti-
quitatum Polonarum monumentis vidi tum
quo nunc in Sylesia plures gaudent familiae.
Złotogoleczyk seu pes aureus armati
Origo stemmatis istius eadem quae est nomine.

xBVM

SERIES Romanor. Imperatorum

Julius Cæsar.

Julius aut a proliza quam alebat Cæsarie aut ab innumera hostium cede, Cæsar dictus Romanæ Monarchiæ Primus Autor vix prætextam exuit Dictatorem Syllam hostem nactus qui de illo adolescente sæpius Optimate admonebat, ut male præcinctum puerum (: usus enim erat lato clavo ad manus fimbriato, nec unquam aliter quam super eum cingebant:) caverent, scirentq eum Proceribus partibus ac Reipublicæ exitio futurum interim hostem hunc cavendo ac fugiendo vicit. Dum circa Farmacusam Insulam a prædonibus captus est, quæsivit ex illis quod nummos ad sui eliberationem requirerent? cumq 20 talenta prætendisset indignabundus respondit: pluris personam meam placisci debuistis quapropter 50 auri talenta liberaliter. Post Fata Tribunus militum creatus deinde Quæstor demum Ædilis deinceps Prætor tandem Consul cum Marco Bibulo tanta authoritate præditus ut jam eo tempore unus omnia in Repub: ad arbitrium administrare crederet, unde Romani cum quid testandi gratia non Cæsare ut Bibulo sed Julio et Cæsare consulibus actum scribebant post consulatum Regimen Hispaniæ suscepit dumq

Gades pervenisset visa in Herculis templi Magni Alexandri immagine ingemuit quasi pertesus ignonimiam suam qd in ætate quâ Alexander orbem terrarum subegit nihil memorabile egisset. Itaq̃ præclara quæq̃ moliens societatem cum viris strenuissimis ac opulentissimis Pompeio scilicet Magno Genero suo et Crasso inivit. His igit suffragantibus ex omni Provinciarum copia Gallias potissimum elegit ubi idonea deinceps materia succedentium fore triumphorum Postquam enim Crassus Romanorum ditissimis in Bello Parthico funeste interiisset cum neq̃ Parem Pompeius nec superiorem Cæsar ferre posset Natum est bellum qd tempore brevius, mole tamen rerum amplissimam Romanam Libertatem evertit graduumq̃ stravit futuris Principibus. Nam Cæsar sollicitus animum sicut capacem orbis ita cupidus, cupiditatis suæ ne deesset Ariminum invasit Hispaniam Syciliam Sardiniam ac Massiliam occupavit Pompeium tandem in Pharsalico prælio fortunate vicit qui ad Ptolomeum fugiens in Ægiptum proditorie occisus miserrime jacuit magnusq̃ nomine et factis Imperator vix sepulchrum habuit in quo conderet tot tantisq̃

triumphis

triumphis constantiâ rerum gestarum fortuna elevatus Cæsar dicebat passim veni vidi vicit celeritatem victoriarum exagierans tandem perpetuam Romæ Dictaturam iniit conversus deinde ad ordinandum Reipublicæ statum fastos correxit annumq ad cursum solis accomodavit ut trecentorum sexaginta quinque dierum esset in cujus facti memoriam Quinctilis ex mensibus Julius apellatus, exercituum authoritate et stipendio fovit sæpe inquiens pridem condemnatus essem si ab exercitu auxilium pecissem Milites argento et auro politisq armis adornabat ut tenatiores eorum quæ possident in prælio essent metu damni omnes volebat esse comptos et cultos quo ad formam et habitum jactare solitus milites suos etiam unguentatos bene pugnare posse Vini Parcissimum ne inimici quidem negaverint Marci enim Cathonis vox fuit unum ex omnibus Cæsarem ad evertendam Rempublicam sobrium accessisse, animo præterea in omnibus adversis fuit intrepido sive tunc semel victus fuga ad mare transnatandum impelleretur cum fetim media intempestate et navicula et navarchus fluctuare animose dixit Quid metuis fortunam Cæsaris vehis postquam ad dirachium constitit ubi n instantem se Pompeium advertit jocose dixit Nescit video hostis vincere sive tunc cum ingressu navis in terram corrueret etiamsi aruspices mala præsagirent verso ad melius omine ajebat: teneo te Affrica Tantus tamen Imperator aut ex malevolentia civium quod reipublicæ statum evertisset aut ex emulorum invidia a Bruto et Cassio amicis

olim

olim tandem hostibus conjuratus viginti 3bus vulneribus confossus perijt Anno ætatis suæ quinquagesimo octo Percussoribus ejus noluit Deus parcere siquidem nemo ex illis triennio amplius supervixit neque sua morte defunctus est Pars conjuratorum naufragio pars prælio perieret, nonulli se ipsos eodem pugione quo Cæsarem violaverant interemerunt sciendum autem quod prædictus Cæsar postquam a quodam amico certam de conjuratione notitiam acce-pisset respondit mellius est insidias subire semel quam cavere semper- quo advixit hoc frequentius utebatur dicto quodsi viollandum est jus Regnandi causa violandum est alijs rebus pietatem colas

OCTAVIANUS CÆSAR Augustus

Quantus inter Assirios Ninus inter Babilonios Nabuchonodosor Inter Persas Cyrus, inter Græcos Alexander Magnus tantus inter Romanos fuit Octavianus Octavi Equitis filius Julij Cæsaris exactia filia Nepos annos 20 numerabat dum Consulatum primo inijt accessit dignitati tantæ Triumviratus Majestas quamcum Lepido et antonio supra senatum Populumque Romanum eminebat verumtamen cum illis a natura dotibus ornavet ut par esset totius orbis Imperio rite gubernando non est passus diu plures emulos prostratis igitur minoribus agressus est duos omnium potentissimos Lepidum nempe et Antonium quorum hunc in Ægipto universis terrarum famosissimus supra

Actium

BVM

Acticum Græciæ Promontorium variæ exuberantis lætitiæ signa posteris reliquit Romam postea repentes 3bus continuis diebus triumphavit triumpho ipsius etiam Augustini oculis digno annis 30 antenatum hominum Servatorem mense Sextili quem suo de nomine Augustum dixit prius ipse Augustus ab augendo ut multorum est opinio vocatus in tam sublimi honorum vertice constitutus ut universorum sibi devinceret animos concessam potestatem omnem deponere serio constituit simulavit eventu optatissimo tunc enim ab universo populo Pater Patriæ dictus Romano Imperio Initium dedit Jucundissimum et gloriosissimum. clauso enim Jani templo, Quod a tempore Manlij Torquati post primum bellum punicum constanter patebat, pacem desideratam aperuit unde cum medium silentium tenerent omnia promissus a sæculis perditorum hominum Redemptor christus advenit natus ex virgine illibata uti prædicebat celebre oraculum Interrogantibus respondens tunc Romanos non amplius fore invictos cum Virgo pariet Castissimum Virginis Partum agnovit ipse Augustus prohibens se vocari Dominum jubensque erigi Aram Dei Patris et Virginis Matris filio cum hac inscriptione Ara primogeniti Dei are huic occasionem dedisse fertur oraculum Delphicum quod nascente Christo una cum alijs Oraculis obmutuit deinde tale responsum dedit.

Me puer hebræus divos Deus ipse gubernans
Cedere sede jubet tristemque redire suborcum

B V M

a Aris ergo dehinc tacitis discedito nostris. †

Non tabulas aras sed focos etiam sua exornavit liberalitate Romam siquidem plurimis ex Pario lapide exstructis edificijs auxit et decoravit cū deglorialat se romā ex Lateritia marmoream confecisset, tanta insuper comitate fuit ut n̄ tantum Senatores sed Plebem etiam salutantem admitteret, hinc quendam civem cum timore se se adeuntem pulchro corripuit joco sic mihi libellum porrigis quasi elephanto stipem. Iram coërcere edoctus ab Athenodoro alphabetum græcum prius recitavit cum verbum asperum aut sententiam ferre debebat, erga ipsos hostes insignem sæpe exhibebat clementiam cum de Tiberio Privigno vindictā de illis poscendi ita rescripsit ætati tuæ mi Tiberi noli in hac re indulgere et nimium indignare quosdam esse qui de me male loquantur satis enim est si hoc habemus ne quis nobis male agat. Viros literatos maximi æstimabat uti Horatium, Virgilium, quos illi Mæcenas eques Romanus commendavit. Fortunatus adeo prudensq̄ Imperator adversis n̄ caruit, imprimis enim trium Conjugum pessimarum vexatus malevolentia 4ta dum taxat Livia Druzilla 50 annos cum eo transegit rogata aliquando quō pactō tam longo tempore Imperatori placere posset? Respondit tribus modis caste vivendo marito multum connivendo in ejus gesta.

curiosè

non indagando. Auxit deinde mœrorem augusto et afflictionem tristis nuntius de accepta in Germania Romanorum clade maxima: Quintilius nempe Varo exercitus Cæsarei dux supremus multis romanorum millibus ab Hermano Germanorum Rege trucidatis ipse sibi violentas injecit manus, quæ clades ita octavianum afflixit ut caput ad parietem alludens in hæc verba crebro erumperet Quintili Varo redde Legiones. Unde tota vita Scipionis fortitudinem Pompeij benevolentiam fortunam Cæsaris desiderabat tandem Nole in Campania decessit. año Xti 16 ætatis suæ septuagesimo 6to Imperii 44to. Vix non cruentis lachrimis deploratus a senatu populoq Romano de quo dicere solebant augustum aut n oportuit nasci aut n mori. Simbolo utebatur festina lente.

Claudius Tiberius Nero

Tiberius augusti privignus et genere a Principio Imperii Soceri gloriá æmulabatur clementissimus in eos quorum calumnijs atq convitijs se lædi non ignorabat cū Præsides Provinciarum suaderent ut graviora Populo tributa imponeret respondit boni Pastoris est tondere n deglubere Inter Provinciarum Præsides numerabat Pontium Pilatum Hierosolimæ Præfectum Cujus Conniventiâ Redemptor orbis in crucem actus Ceterum Tiberius juxta Tertulianum egit impensissime ut Christus numeraretur inter Deos. Post Fata tamen Matris Liviæ

Post

Post qm Fratrem germanicum
in plurima effusus vitia priores extinxerat virtutes.
Inter notiora scelera fuêre vinolentia et violentia.
Propter primam dicebat non sine nominis probro
Cadius Biberius Mero propter secundam Plura ti-
rannidis exempla posteritati reliquit. Drusum enim
Filium ob affectati sceptri suspitionem interfecit.
Neronem vero et Drusum alterum ex fratre ger-
manico Nepotes una cum Matre illorum Agrippina
fame enecuit. Ipse demum, aut veneno sublatus
aut a Caligula praefocatus año Imperij 23do
Exultante ad mortis nuntium tota Italia quae
illam laudem dixit Sinunquam Im-
perasset Tyberius dignus fuisset Imperio

CAIUS CALIGULA

Cajus germanici filius Tiberij Nepos caligula
vocatus propter habitum militarem ad in-
star caligarum Patruum Tirannum crudelior
ipse superavit, ignoravit forsan Taciti effa-
tum metum et terrorem infirma esse charita-
tis vincula quae ubi removeris qui timere desi-
erant odisse incipiunt Cincinnatis enim Cincin-
nos torquatis torques Magnis maximisque no-
men invidit et detraxit. Eruditos viros summè
detestabat vestem bis nunquam induit Bacho et
Veneri mancipatus 66 Miliones
Intra breve tempus abliguriit. Luxui par aut

major

maior adhuc fuit in illo crudelitas unicum enim Caput romanis Civibus ipse exoptabat ut ictu unico omnium capita ampidaret. Interim cum hoc deside=rium Publicè exposuisset tale a populo responsum Subaudijt tu potius tiranne unam cervicem habes Nos vero multas Manus Libellos duos in arcano scrinio servabat quorum alterum vocabat gladium Pugionem alterum his vero libellis inscriptus fuit Cathalogus Romanorum nobilium quos e medio ficarium ratumque habebat. Humana insuper conditione non contentus Divinam affe=ctabat, idolorum proinde capita omnino reici relictis vero truncis effigiem suam super im=poni jussit ut solus ipse coleret Deus. Cæterum mortalis hic Deus coactus est vixisse anno Imperij 4to triginta vulneribus a Conspirante Populo occisus simbolo utebatur oderint dum metuant.

CLAUDIUS TIBERIUS DRusus

Claudius Octaviani Cæsaris Privignus nisi fugisset mortem Caligulæ vix Cæsar crearetur cum enim Tirannus ille a Cornelio Sabino et alijs conju=ratis ad necem quæreretur Claudius post valvas

Janua

se absconditt. Quapropter dignus Imperio judicatus quia timore suo ne utius crudelem se probavit. Hoc Imperante Princeps Apostolorum Petrus juxta Baronium Romanam erexit Eccle-siam. Post annum tandem sceptri sui decimum tertium ab Agrippina uxore conditis veneno ci-bis nutritus amaram pregustavit necem. Claudius Simbolo quo advixit gaudebat generis nobilitas virtus

DOMITIUS NERO

Nero matris Agrippinæ filius pessimus omni-um Tyrannorum immanissimus licet primis Imperij annis clementiam verbis et factis ex-plicasset, quoties enim mortis sententiam sub-scribebat exclamabat utinam literas nescirem. Anno tandem ætatis suæ vigesimo 2do Regni 5to Laxatis vitio frenis deo in omne sceleru-rum genus effundi cepit ut enormitatem illo-rum ipsa etiam detestarent elementa terra enim sæpius contremuit aqua vero ordine retrogrado fluxit. crudelitatem Neronis experti sunt non tantum Romani Patritij sed insuper

Britannicus

BVM

Britannicus Frater Aggrippina Mater quæ licet ex præsagio occidendam se a Filio sciret respondit occidat modo imperet. Seneca Præceptor Lucanus insignis Poëta Corbulo Dux strenuissimus ingens tandem Christianorum numerus quorum Principes fuere Divinissimi Petrus et Paulus Apostoli. Romam Tyrannus iste succendit tanti vero incendii authores Christianos dixit ignem proinde malevole Catholicis impositum pretiosissimo innocentum Sanguine extinguebat Diis insuper par haberi voluit impar ipsis bestiis. Nero statuam enim ex ære fusam octoginta cubitis altam sibi erexit humanæ igitur conditionis immemor placere subditis nunquam potuit a quibus ne occideretur vitam quam carnifici pridem debebant ipse manusque sibimet eripuit in causa propria Judex et carnifex anno ætatis 33tio Imperii decimo quarto Simbolo utebatur artem quævis terra alit.

SERGIUS SULPICIUS GALBA

Antiquissimæ nobilitatis Senator nec non exercitus dux veteranus annorum scilicet septuaginta duorum ab electore milite Cæsar electus verius judicem inter cives quam inter milites ducem agebat.

Judicium ejus etiam equus arbiter et quidem ligatis vidit oculis suo Domino a Cesare adjudicatus Idem Judicium experti cives Romani furti complices quorum alteri manus præcidit alterum in altissime crucis patibulum agi jussit dicens Romanum civem altiori cruce quam reliquos fures dignum esset Rigorem sententiæ exosi milites postquam a fiori capite plecti mandavit aliis larga Stipendia negabat. inquiens legi a se non emi milites Septimo Imperij mense Galbam interfecerunt

SYLVIUS OTHO.

Sylvius Otto — — — Neroni moribus non dissimilis Galbam urgente invidia in medio Imperatorum sustulit — — Caputque ejus resectum circa militum castra portari jussit Interim Tyrannus ipse altero a Vitellio prope Ceremoniarum amissis suorum 40 millibus interfectus necis suæ prodromum vidit nocte antecedente emortui Galbæ Spiritum qui tristem malorum futurorum egit nuncium alij referunt quod Otto victoriam desperans ipse sibi violentas injecit manus Symbolo utebatur unus pro multis Imperavit

Imperavit autem mensibus 3bus

Aulus Vitellius

Vitellius Tyberij ephebus caligulæ auriga Neronis collusor multis vitiorum gradibus Imperij solium conscendit creatus a Galba Exercitus Ductor tanta cum paupertate luctabatur ut supellectilem Domesticam pignori dare cogeretur creditoribus autem solutionem debitorum postulantibus, nil nisi minas et terrores objecit atque alios pedis calce percussit in latrones perduelles fures infames fuit clemens damnatisque ad supplicia libenter remisit Quapropter victo Otthone proclamatus Cæsar cum itaque Imperare cæpit non nisi auriganum et histrionum requirebat consilia, perpetuisque indulgebat conviviis quæ dividebat in gentacula prandia cœnas, et comessationes proinde intra breve regiminis sui spatium viginti duos aureorum nummorum milliones nimia profusione consumpsit Clypeum Minervæ dixit Patinam quæ mensæ imposita cibum 25 millibus aureorum nummorum constantem referebat ob hæc et alia gravissima vitia indignus Imperio visus ut intentatam vim evitaret fugit verum ex latebris retractus injecto injecto in collum laqueo seminudus in foro minutissimis ictibus cum fratre Vitellio et filio Petroniano dissectus Imperij mense mense 7 symbolo utebatur

bonus

BVM

Bonus odor hostis melior civis occisi

Titus flavius Vespasianus

Vespasianus Flavij Sabini Telonarij Filius occiso Vitellio Imperator salutatus bello contra habreos rebellos suscepto laudatissimum regiminis sui fecit initium etsi enim habreorum exercitus tum ob ingentem numerum tum ob vaticinium sinistre ab ipsis de novo Judeorum rege intellectum se se insuperabilem existimaret Vespasianus tamen non longo temporis intervallo Galileam totam cum Judea expugnavit erat viri Imperatorijs virtutibus clarus Romam enim aliasq urbes magna sui parte destructas restauravit militarem disciplinam diligentissime custodivit latinis oratoribus in annos singulos bis mille quingentos aureos nummos dari praecepit, injurias animo ingenti tulit ob has singulares dotes Senatui et populi gratissimo cum morbo extremo tentari capit praesentiam suam exoptantibus ut concederet electo se proripuit mox concidit eo dicto Imperatorem stantem mori decet Imperavit annis 10 Symbolo utebat Lucri bonus odor exre qualibet

Titus Vespasianus

Bono Patre natus melior filius Amor et delicia generis humani vocabat Ultor e Caelo missus ut gravissimas

tandem

tandem pœnas hebri exsolverent ab illo enim Victore Hie-
rosolima qua caput impietatis erat post famem maximam
et pœnam luduosissimam 4to obsidionis mense expugnata,
flammisq subjecta penitus interijt sub tempus obsidio-
nis sexcenta hominum millia fame perierunt nonulli
Cives ab urbe ad Romanos confugiebant cum vero accepto
cibo alvum purgarent egerebant aurum quod sorbu-
erunt cum fugam peterent. hinc orta suspicio quod
Juddi aurum vorassent, qua propter una nocte duo-
bus millibus hebræorum discissi ventres ab inquirenti-
bus aurum Romanis in acie ceciderunt decies centena
millia Judæorum capta nonaginta septem millia fessi
deniq multa cede Roma ubi quærebant cui possent
mancipia captiva vendere, sed quia plurimi venales
pauci vero Emptores inveniebantur potuit quivis uno
numismate idest sex ad summum grossis 30 Judæos
emere præter triumphum hunc quo titus claruit
clementia quoq ac munificentia cum augusto certabat,
unde cu fortiter cœnam dum suggessisset memoria
absque præstito ulli beneficio diem abijsse gemitu do-
lorem testans exclamabat amici diem perdidimus
amicis quoq rogantibus ut ponerent modum liberalitatis
respondit non oportet quemquam a conspectu princi-
pis tristem discedere Insuper aliquos de patriciorum

genere

affectati ~~Imperij~~ imponi reos n. punivit sed commonuit duntaxat dicens Principatus non perfidia rapiunt sed fato conceduntur Talis tamen tantusq. Princeps Imperavit duntaxat annis duobq, totidemq. mensibq veneno ut est suspicio a fratre Domiciano extinctus cum omnium luctu symbolo utebat Bonus Princeps orbis amor

Flavius Domicianus.

Domicianus Titi frater ab initio Imperij virtutum æmulus incautos enim criminum Delatores exilio mulctari jussit dicens Princeps qui in cautos criminum delatores non castigat irritat. Successu temporis Neroni par aut pejor crudelitatem ejus experti sunt multi sed maxime Christiani ex quibus innumeros suavissimæ addixit neci Domiciani furorem exhibuit, insuper feralis cœna quam in atratis ædibq apparari jussit sordibus mensis et rebus omnibus carnificinas explicantibus et licet tunc inter solos convivarum horrores absolutum fuisset convivium catalogum tamen morti destinatorum prodidit famulus Imperatrici Domitiæ, quæ cum suum nomen inter nomina trucidandorum legisset negotium occidendi tirannum commisit Stephano ministrorum fidissimo clementis olim Romani Senatorijs Deinde matris liberto qui una cum socijs 7 vulneribus

Domicianum

Domicianum confecit ano Imperii 15 Tyranus iste Deus omnino dici atq Palladis filius haberi voluit neq a vilissimis muscis coli dignus quas non raro in obserato cubili stylo aureo configebat. Unde rogatus crispus eques qui in cubiculo foret cu Caesare R. ne musca quidem Symbolu Domiciani fuit fallax bonu Regnu.

Nerva Coccejus.

Nerva Romæ natus Senator a Domiciano in exilium insons ejectus deinde suis restitutus pene jam septuagenarius senex communi omniu voce salutatus Imperator inter primas supremi muneris curas numeravit illam qua ferreas Domiciani leges et aureas statuas destruxit collecto exinde auro pecuniæ inducens formam ut misereris subveniret decies quinquagies centena a nummorum millia in pauperes erogavit a Christianis pater etiam dictus postquam Divum Joannem apostolum exilij pœna liberavit cum perfidorum aliquod insidias in sui e solio amotionem structas intellexisset magna animi fiducia dixit. Se etiam obrogato Imperio secure acturum in vita privata Caeterum ut longissimo tempore nerva viveret optabant universi brevis tamen temporis intervallo suu absolvit Imperiu

Imperium post unum mortuus annis in hominum memoria nunquam moriturus immortalem siquidem promeruit gloriam postquam omissis suis propinquis ducem exercitus Trajanus nonnisi ex meritis sibi notissimum in successorem adoptavit symbolo utebat[ur] <u>mens bona regnum possidet.</u>

Ulpius Trajanus

Trajanus in Hispania natus a Plutarcho Philosopho et historico praestantissimo scientijs imbutus post egregiam in bellis navatam operam à Nerva

B. V. M.

STEMMATA NOBILITATis

Polonæ sua imprimis origine conceptibus deinde Oratorij & Celebrata

Abdanc Abdanc seu Litera w geminatum originem suam ducit a Nobilissimo Heroe Skuba dicto qui regnante in Polonia Craco enormissimum Draconem Marte et arte expugnavit, ad montem Vavellum cujus initialem literam pro stemmate assumpsit dicitur abdanc cum enim Joannes Comes Degura Boleslai Krzywousti dicti Legatus Henrico Cæsari Thesaurum suum jactanti cum hac exprobratione hic perdomuit Polonos cum inquam aureum annulum obtulisset dicens aurum auro addimus respondit Imperator germanus abdanc idest gratias tibi ago. ....

Akszak Akszak dicitur aliter Jaksak item Pharaiten obrona estq. cor sagitta transfixum stemmatis istius author ducem scytharum transfixit proinde dictus Akszak quod ex Lithvanico Idiomate defensionem significat. ....

Alexandrowicz seu duæ falces duobus gladijs conjunctæ stemmate hoc utuntur viri ejusdem nominis in Lithvania heroicis actionibus præclara ....

Ancuta v Sagitta sursum tendens mediam inter Lunam et stellam hoc stemmate et nomine gloriantur viri in Lithvania meritis et honoribus celeberrimi ....

Bykowski seu pardus coronatus hoc stemmate utuntur viri

in

Prussia ejusdem nominis Illustrissimis honoribus clarissimi

Bellina Bellina seu gladius inter 3 soleas medius in vertice autem manus cataphracta cum gladio hoc stemma inditum est a Boleslao audace Zelislao Heroi qui in conflictu cum alij in turpem fugam se verterent fortissime restitit toti Russorum exercitui quem in sylvam usq herbarum abegit a loco itaq triumphi dictus Bylina v Belina

Belty seu sunt tria jaculorum fragmenta stemma hoc ex Moravia deductum apparuit in vexillo sub tempus triumphi a Vladislao Jagiellone de Crucigeris ad Brundbaldum oppidum reportati.

Białoglowski seu tres calvariæ id est cadaverum corrosa capita stemma hoc inditum est heroi ejusdem nominis, qui 300 Turcas uno gladij ictu decolavit.

Białynia seu solea cum cruce et sagitta sursum tendente stemmatis hujus author dicit a Paprocio quidam heros armorum Jastrzębiec, qui Vladislao Łokietek Regi Poloniarum Cruciferos oppugnanti ad villam dictam Białynia heroicum prestitit obsequium dum sagittam igne Pyrio plenam in hostilia emisit castra quæ integre combussit, unde tunc ferro et igne deleti ad internetionem Cruciferi qua propter ad arma Jastrzębiec prædicto heroi addita

Biberszteyn seu cornu Cervi stemma hoc ex Helvetia in Poloniam transtulit Joannes de Biberszteyn fortuna et meritis in Patria nostra glorios.

Bogoria

Bogoria Bogoria seu sagitta duæ fractæ sibi obversæ. Author stemmatis istius Michael Bogoria postquam duobus sagittis confossus in prælio contra Ruthenos seu russos Boleslaus audax advertisset duabus eum sagittis aureis ac successores premiavit.

Boncza seu unicornis Hoc stemma primus ex Italia transtulit in Poloniam Bonifacius Mierszt quem poloni Bonifaci vocabant cornupotentes Boncza dixerel.

Bozawola seu solea cum duabus crucibus et media Luna origo stematis istius Paprocium retulit in facto cujusdam herois ex armis qui dum hostem nocte concubia aggressus ex improviso delevisset ad internetionem, ad prædam adeo nocturni temporis memoriam propter soleam et cruces Luna est adjecta quod faventibus illius radijs prædictum facinus heroicum perfecisset quia vero hæc victoria Deo potissimum ita volenti adscripta idcirco stemma dictum Bozawola.

Brochwicz seu corvus ad cursum expeditus quia vero a nonullis in corona ab alijs sine illa, ab alijs medijs tantum cum Luna et stella a plerisque flectens usurpat ideoque dicit Brochwicz.

Brodzic sunt in sphæra una tres cruces finibus conjunctæ. occasionem stemmati dedit prælium Casimiri monachi cum Maslao Masoviæ Duce Jadzwingorum factore postquam enim heroicum facinus unius militis Rex advertisset cruces illi in stemma dedit ex eo quod unus Christianus tres Paganos sustulisset, quia vero heros ille præmissam barbam aluit stema dictum Brodzic

Cholewa seu gladius evaginatus et duæ ansæ Polonicè klambry occasionem stemmatis dedit quidam heros nomine cholewa qui regnante Boleslao audace cum in hostes plurimos incidisset.

deambulans in quandam sylvam ita strenue ansis se se tuebat ut comprehendi n possit imo ipse ducem hostium ansis ex equo detrahens jugulavit illiusmet gladio evaginato
Chomentto seu Jugum Bovis occasionem hujus stemmatis dedit Pilarum factum cujusdam Herois qui videns Principem equo destitutum suum eidem libenter cessit, ipse vero juncto ad currum bovi casu occurenti insidens persequentibus Ducem inimicis fortissimam dedit repressalia
Ciotek seu Taurus ruber stemma hoc ad nostras oras translatum ex Italia simul cum Lecho qui prius quam quam aquilis insigniret hoc stemmate utebatur eodem quoque gloriabantur Romani Vitelli ex quibus unum Imperatorem legimus
Czetwertynski seu equus nudus haste innixus origo stemmatis hujus ex asia cum enim theodorus Princeps Achaiæ Draconem pestiferum conspexisset insilijt in eum macte animô capitq Draconis præcidit hinc stemmatis loco nudum equitem adhibuit Draconem pedibus conculcantem successores occupata a Romanis Asia transtulerunt se se in nostram sarmatiam Item nonulli fundarunt urbem Kijoviam a nubrijs hastarum dictam urbem vocati a Latinis Drevlani Alij Jaroslaviam urbem erexerunt dicti roxolani Hij ad villam fluvium vilnam urbem excitarunt apellati Lithvanes aut Livones omnes hos populos poloni a motu seu translatione exercituum ex Asia Russos nominant Horum Principes authores sunt familiæ Czetwertynsiorum .. Dąbrowa .....

Dąbrowa

Dąbrowa seu Solea 3bus ornatata crucibꝰ supra verticem autem ala vulturis sagitta transfixa occasionem huic stemmati dedit facinus heroicum Cujusdam Poloni nobilis armorum Pobog cum enim hostis barbarus Christiana Castra aggrediſ heros iste magnanimꝰ toto impetu in hostilem exercitum irruit multas aut cedens aut mutilans quem alij deinde secuti barbaros expugnarunt cum itaq̃ victoria hæc ad sylvam vicinam contingeret stemma herois dictum dąbrowa duæ autem legiones Paganorũ prostratæ duas cruces 1mæ jam ante habitæ addiderunt alia tandem vulturis ideo superaddita quia volucrem hanc fatalem castra transvolantem idem heros sagitta transfixit.

Dąbrowski seu virgo duo classica simul inflans Originem stemmati huic dedit heroina quidam in Regno Galliæ quæ decimum octavum annũ necdum emensa Gallico Exercitui Ducissa præfuit Anglosq̃ hostes ex acie delevit aurelianam denig urbem obsidione liberavit heroes stemmatis istiꝰ e Gallia in Prussiam transmigrantes honoribꝰ illam ac meritis impleverũt

Dębno seu crux et V magnũ. Originem stemmatis hujꝰ talem scribit Paprocius ao 1243 cum Scythæ Poloniam depopularent montem calvũ S: crucis aggressi postquam templũ omnibꝰ thesauris spoliarunt particulam etiam Sanctæ crucis sustulerũt

primumq idest primam regionis suæ metropolim transvexerunt.
sed statim raptores manifesta offensi Dei vindicta subsecuta
Totam enim Provinciam pestis savissima afflavit in horas pro-
inde quam plurimi Scythæ moriebant cum itaq causam tantorum
malorum investigassent Hanus seu moderator supremus a
Polono milite Debrot dicto propter particulam sublatam
sanctæ crucis Iratq residit Superos statim proinde profatus re-
liquias ad locum remisit et quidem per eundem ipsum heroem
quem una conjuge ~~heroem~~, armorum Abdank captivitate libe-
ravit

Dołęga

Dołęga seu solea cum Cruce et sagitta sursum tendente
Regnante enim Boleslao Krzywousto atq pugnante cum
Prutenis heros quidam armorum Pobog ita dextre ex Pha-
retra Sagittam exterserat, ut ipsum ducem Prussorum attin-
geret ac perimeret quo casu consternati facile Expugnati
heroi autem ad avita arma sagitta superaddita Stemmaq a
nomine illius militis vocatum Dołęga.

Doliwa Seu tres rosæ a terno rosarum ordine dispo-
sitarum originem tradit a Heroe armorum poray Dicto
Doliwa cui præter Comparatas ejusdem astu ac industria
de Jadzwingis victoriam Rosæ

Denchow

Denhoff seu caput apri occasionem huic stemmati Hispanica dedit revolutio cum enim An[illegible] sferborchius rex Hispaniarum Aragonensibus bellū indiceret Victor in acie veronam Reginam Aragoniæ captivam duxit cumq profundis in sylvis arbori alligatam ferarū ~~morsui obviat~~ morsui objecit Dum itaque saevus aper ad Conspectam Reginam curreret Donchow miles evaginato gladio caput ejus absidit deinde Verronam Vinculis solvi illaque in consortiū ducta Regnū aragoniæ possedit ac hostes Hispanos pepulit Successores Principis istius ex Hispania in Bohemiā uno transmigrarunt demum in Misnia tandem in Livoniam Litvaniam atque Poloniam

Drogomir. seu 3s pedes conjuncti armati calcaribus origo stemmatis istius prodijt ex bello germanico ad Vratislaviam cū enim in acie psie pole 3s filij Poloni Nobilis drogomiri ita strenue pugnasse ut gemini glorioso fato occubuerent 3us autem pedibus mutilarentur in solatiū mesto Parenti Hiū ~~filiorum pedemdatium uni~~ addidit pedem Rex pro stemmate simul cum bonis regalibus quam plurimis Interim antiquius adhuc Reges Manniæ Insulæ 3bus gloriari pedibus suo in stemmate scribit petra Sancta

Drogosław Seu medius circulus et sagitta integra sursum tendens

author stemmatis hujus Drogoslaus Silesita qui postquam advertit exercitum polonum undique ab hostibus circumvactum heroica virtute circulum hunc disrumpit viam recludens militibus ad evitationem imminentis mali.

Drya

Seu tres pedes ordine dispositi Origo stemmatis istius ignorat sufficit ad Comendationem illius dicere quod eodem stemmate gaudebat S: Bernardus claravalensis abbas Ordinis Cisterciensium fundator quod deinde ex Burgundia in Poloniam transtulit Matiha eques a Boleslao Pudico Magni habitus

Drzewica Seu media Luna inter duas stellas cum enim Procopius de Drzewica stemmatis saliva exoptatam in Regem polonum augurationem Lesconi Nigro antiquus significasset predictus Rex ad Lunam et stellam jam ante habitam novam illi stellam superaddidit.

Dziatosza Seu cornu cervi et penna vulturis cum enim Boleslaus krivoustus in latissimis Poloniarum sylvis Venationi indulgeret Dziatosza Miles cum fugientem Cervum observasset eundem insequentem manu Comprehendit ita ut Cornu frangeret in eadem venatione vulturem volantem idem heros ita dextere clava seu (buzdyganem) percussit ut alam

eidem frangeret hic a Boleslao rege prolem heroicis actibg Cornu et penas aurea donatg

Gieralt seu crux heroica in octo partes divisa interquas ploma v certe mala citrina continent, dicit aliter Ormorog in vertice hujg stematis Citre tornax advolandum expeditus conspicit hanc vero habet originem Postquam Miecislag Poloniarū Princeps relictis Paganismi tenebris Lumen fidei Sanctæ suscepisset tota Polonorum Gens Ducem secuta facta christiana unicus e Magnatibg Gieral in suo errore pertinax consistebat interim cū Romam injisset ad fortissimas summi Pontificis admonitiones conversg Paganismum ejuravit cui Pontifex in signū susceptæ fidei hoc stemma indidit antiquum autem tornacem in summitate ejus collocavit

Godziba seu arbor eradicata 3bg frondibg distincta cum enī Sieciechg Palatinus cracoviæ in Moraviam cū exercitu expeditg mediq inter insidias versaret Godziba heros fortiter hosti restitit amissisq in pugna armis evulsa pinu ita dimicavit ut plures eadem interficeret Ducem autem hostium hac arbore perculsum equo inprimis dejecit, tandem victū facile Sieciecho tradidit ad perpetuum itaq heroici facinoris monumentum arbore qua pugnabat insignitus.

Gozdawa seu Lilia Origo stemmatis hujus P Petra Sancta in gallijs floruit cum enim Sanctig Rex navarā Bellicas expeditionem contra hostes fidei Mauros instituisset singulis equitibg aureos torques tradidit a quibg gemina pendebant Lilia aliqui horū post consumatam

pugnā

susceptaq de Mauris Victoria in Poloniam translati authores hujus stemmatis evaserunt atq a Bonis Gozdawa dictis quae primo occuparunt hoc stemma Gozdawa apellavere.
Grabie seu rastrum super 3es Colles evectum Paprocius dicit stemma hoc ex Bohemia in Poloniam transtulisse Grabiam Comitem in Grabina Wola de origine autem stemmatis hujus istiusq inter historicos silentium sufficit ad gloriam ejusdem quod suo ex sinu Grabitae parem Regibus majorem Regibus majorem Principibus prodiderunt Eminentissimum scilicet Ioannem Lipski Sacrae Romanae Ecclesiae Cardinalem Episcopum Cracoviensem ac ducem Severiae
Gryphus seu Grips erectis sursum pedibus atq alis per modum volantis, tali stemate suos decoravit filios Lesco 3tius Princeps Poloniae Quos praeter Popielum Principem 20 reliquit hos inter eminuit Iaxa primum Caput familiarum hoc stemmate insignitarum propter cujus liberalitatem in templa quae nakielscius ultra 20 a Primo Lapide erecta numerat praedictum Stema Dictum Swoboda vel certe ut alij volunt propter amorem summum atque tutellam libertatis.
Grzymala seu tres turres cum aperta porta in cujus ostio vir armatus manu cum evaginato extendit gladio origo stematis istius celebratur a temporibus Marci Antonij Philosophi Imperatoris qui postquam in Sarmatia urbem Windobonam nunc autem Vienna dictam ingenti exercitu oppugnaret Grzymala Sarmaticus heros proximos forte abegit in fugam

in fugam dotes tandem arcanis turrium cuniculis prorumpens toti exercitui justa dedit repressalia Victorem itaq desperans Antoninus urbem obsidione liberavit ad extremum melancholia tabescens in castris vitam clausit.

Herburt seu 3es gladij pomum viride transverberantes dicit aliter Pawęża author stematis hujus Herbutg Princeps Saxoniæ qui postquam in castris Caroli M. praeclara heroica virtutis divisisset facinora ad geminos gladios quibus antea gloriabant 3tio ab eodem Cesare donatg cum pomo orbis devicti symbolum repræsentante. Successores Principis istig in vitali in Poloniam summisq excepti honoribg

Holobog seu medietas Salmonis [illegible] piscis Origo stematis hujg Ano 1109 facti cum enim Boleslag krivoustg contra Pomeranos invisurg Bidgostiam invisisset multosq Salmones capita efluvio erigentes advertisset ut victoriæ signum caperet saltim unig Salmonis capite demersi imperavit quod sine mora præstitit ratuldus Heros jactu aquæ medium discendens Salmonem postquam igit pomeranos princeps feliciter expugnavit Ratuldo medium Salmonem aureū in stemma dedit a flumine dictum Holobog qui tamen fluvig hisce temporibg Brda apellat.

Janina seu scutum in campo rubro originem stematis istig multi authores ad tempora Julij Cesaris protrahunt dicuntq promanasse a Sceva Romano Heroe quiadeo fortiter scuto armatg pugnabat ut ducentis triginta itg framearum hastaru in eodem reciperet quapropter

ducentis militibus aureorum præmiatus vexillumque cui prodibat Sceva inter primas Legiones admissum posteri ejus varijs in regnis summa meruerunt. Anno vero Millesimo Regnante Boleslao Chrobry Janicus Heros praeclaris virtutibus in acie Mavortis enitebat, a quo stemma dictum Janina.

Jasięczyk seu clavis aurea hoc stemma inditum est cubiculario Regis celsissimi Casimiri postquam strenue ac feliciter contra Jadzwingos dimicasset.

Beatiorem te Illustrissime Jastrzębczyk orbi commendat fortuna Midam, siquidem non ingenti tanto apparatu, quo magnifica procerum Domus non pretioso gustu quo inæstimabilia divitum convivia, sed aureis gloriosis clavibus quibus occlusum Jani templum ~~hostis~~ ne ~~et~~ ~~[illegible]~~ quispiam cum pede irrueret in illud Reipublicae ~~[illegible]~~ sed et ~~fædera~~ ~~confirmere toties aperuisti~~. ~~heroica virtute aperuisti.~~

pax pietas religio Libertatis tranquillitas fausto pede iniret heroica ~~virtut~~ pendiis fortitudini aperuisti

Jastrzembiec seu Solea cum Cruce supra verticem autem accipiter cum tintinnabulo. Origo Stemmatis istius juxta Paprocium anno 999 temporibus Boleslai Chrobri Regis ex hac occasione dicitur fama nasse. Pagani hostes postquam montem calvum nunc Sanctae Crucis dictum occupassent putantes securissimum asilum invenisse mordacibus dictis atque blasphemiis Christianum perstrin-

gebant exercitum exprobrantes quod nemo illorum superesset qui posset eorum heroicæ fortitudini resisti re audiens hæc scommata Polonus miles zelo fi et Patriæ ductus adinvenit soleas quas ubi ungu lis equi affixit sublime montem conscendit ut cum ipso Duce decertans eundem expugnavit vinctu cum triumpho ad Boleslaum traxit. Artem herois i us secuti sunt plures dumq soleas equis applicass montem aggressi solennem reportarunt victoriam Paganorum igitur expugnator crucem accepit cum a tea adinvente Pristinas vero illius accipiter qui Lec Poloniæ Auctori corvus dicitur supra verticem expo

Jelita seu tres hasta aureæ supra verticem autem caper erectis pedibus hoc stemma natum in mavortis acie pugnante contra cruciegeros Ladislao Lokietek dicto cum enim præfatq rex quadraginta millia hostium delevisset e Polonis autem vix 40 desiderabant curiosius investigavit aciem atq inter cadavera semivivum reperit florianum Sarium multis vulneribq hastarum confossum viscera profluentia manu compingentem advertens hoc Princeps exclamavit o quantum dolorem heros hic Patria amans sustulit cui respondit Sariq majq vulnq mihi inflixit pertinax vicini discordia, quo audito Vladislaus Sarium tribus aureis hastis præmiavit nec non a discorde vicinia liberum fecit, bona regalia largiens tandem stemma Jelita dixit obojscerum Lasorum memoriam pristinum vero stema kozle rogi nuncupatum supra verticem extulit.

Gozierza

Jezierza seu cervus cruci insidens annulum ore gestans stemma hoc in Poloniam intulit Villibaldus natione Gallus cretus in regno nostro primus archiepiscopus Gnesnensis quo demum non nulla familiae gloriant.
Glorient multi ingenti divitiarum apparatu sufficit sibi avita Jezierzarum Domus gentilicij Cervi umbra quinimo illa multos et fortunatos et Illustrissimos fecit.

Jenosza seu agnus de origine stematis istius varia intervenit scriptorum relatio alij dicunt stema hoc cum Lecho venisse in Poloniam ex romano imperio, alij ex Germania promanasse illud asserunt siquidem vox Germanica Junkoklow agnum teneriorem denotat Dlugossius tandem et Paprocki occasionem stemmatis istius et Paprocki hanc scribunt Junosza Polonus heros dum vitae consortem quereret in hostes incidit quos feliciter expugnavit quia vero omen praedictae victoriae accepit ex occursu agni salgentis agnum pro stemmate assumpsit.

Laus stemmatis Jelita ~~Znakto wielkiego mestwa~~ per Narrationem seu per adjuncta personam
Znakto wielkiego męstwa gdy żołnierz na placu trzema przeszyty włoczniami ostatniey zgubie nie traci serca, komuz albowiem nie zaszkodziło to żelazo, komu zbroyna ręka nieumnieyszy zdrowia sąsiadkiem iest ow waleczny rycerz Jelitka przy smiertelnym życiu, ktory lubo ostatnie ran sobie zadanych widział niebespieczeństwo życia, iednak się nietylko z smiercią, ale oraz z Oyczyzny przyiacielem pasowac nieprzestał

Nulli mortuo deferebant supplicationes nulli est totum ratio
a parte quia nec Julio bruto qui fuit Patriæ Defensor. si nulli
mortuo quanto magis tirano argumentatio Sed quia Jś Cæsar
fuit Tyrannus ergo non debuessent deferri Julis dicto Cæsar
cũ fuit Cæsar fecit id Tyrannus cũ fuit tirannus fecit id
mortuus cum mortuus factum cum illo id
Elocutio Junosze Novit optime spatiosa illa siderum regio
quam sibi pro Regnatrici virga eligeret signe et merito
Arigetis comparavit speciem sic colligata et arctissimo San-
guinis nexu Junoszow juncta referam nomina Orbis
Sarmatiæ integer in Regimen ñ sufficit illis,
agnellus ille gentilicius Junoszow vere Cælesti affinitate
Gaudet, cui nulla competit preterquam Liliorum esca
nullo utitur preterquam aurei velleris vestitu
Calinova Seu Sagitta Lacerata duabus distincta stellis
Stemma hoc Polonis oris intulit ausius Calinova Boemus
qui cum Vencesłao Rege Boemiæ Poloniam invasit ejus.
deinde posteritas magnis eandem decorabit meritis
Contrarium est positio duarum rerum contrariarum de-
pendentium ab una subjecto. v Quando ponunt duo subjecta ejusdem natur
disparia sibi habens atributa. vg ~~Sagitta Lacerata~~ Item
v oculatus Cæcus 3tio quando ad unam personam referunt
duæ actiones v peccavit et est penitens Justus.
adversa vg amavit erravit v error amoris

Contrarium est oppositio duarum actionum contrariarum dependentium ab uno subjecto generaliter vg amando pec cavit amando idest et sacrum audiendo et preces dicendo et co municando &c et occidit et furtum fecit et patrem contempsit

Contrarium privatum est quando duæ actiones referunt ad unam personam unius naturæ et ejusdem disparia sibi habens v disparia inse claudens attributa vg oculatus cæcus v amando erravit vg Deum rogando furtum fecit sed tamen in levi materia quamvis furtum facio genericus verbis et dependet ab absoluto

V Elocutio Viderat non unius regni finibus gentilitia Calinovarum sagitta sed plurium amplissimarumque Provinciarum spatio extendendas curas, in partes ergo divisam non miremur, et licet laceratis sagittis armatum cernimus nomen, nõ difficile tamen victoriam ~~censen Aude amus~~ arbitremur enimvero favente cælo gaudent ~~et dissipata~~ victore armoræ ~~vires~~, Illustre illud avitarum stellarum nomen ita suffulsit familiæ, ut etiam a Regali non potterit aberrare throno.

Kmita seu duo vexilla quæ autor familiæ Kmita præclarus heros hostibus rutenis in acie triumphali eripuit

Elocutio Originalis Kmitarum Hector non tantum

ferrô verò et animô invictissime quae in tui honoris Sanitatem ire dicam nomina si sagittas Laceratas convenire tuis auderem insignibg beatiorem te tegit orbis quoniam illos divitiae beatos efficiunt stemmati tui collecta quia simul duo vexilla tenes.

Korab seu navis cum columna aurea Origo stemmatis istiq juxta Paprocciû ex Anglia proficiscit unde ad nostras oras venit insignis heros dictus Miorzsz juxta Parisium Vandali postqm Galliam depopularent plures urbes Marittimas occupaverunt quapropter stemmatis loco naves aureas adhibuerunt hi deinde in Poloniam translati Korabitarû authores extiterunt. Szczęśliwa do wysokich honorow żegluga, kto z Korabitow Domu na obszerno rozmaitych insultow pysznieyszy morze, gdy mu do tych czas złotey w herbownym korabiu kolumny zazdrosne nikczemnych akwilonow niewydarty na tarczy wysłać.

Kordzak seu tria flumina a minori ad majus gradatim disposita supra verticem autem canis crateris insistens author stematis istius Zoardg Princeps Hungarg qui postquam nomine Caninus nomine ad regnû

Hungaria intrusum interfecit insignesq victorias ad tria flumia Danubium scilicet Savam, et Cisam comparavit predicto stemate potitq successores ejus in Polonia Dicti Korczak in Italia autem Karaffe stema insuper etiam habet denominationem autem czasza vocat.

Niemasz w polskim swiecie zywszego strumyka, niemasz czystszego zrzodła niemasz zdrowszey wody nad dosuszadczone herbowną ~~probą~~ praktyką korczakow rzeki, te albowiem ~~rotkuie~~ krzewiącemy w Eropie ymieniem obfitością stawy Egipskie przenoszą nile, te nieustayną metą do nayzwyższych godnosci, te rozlanym po całey krolestwa polskiego krainie przyswoiwaiących fortuny szczęscia morzem drosze nad złote Paktola nosiy szacowniey sze nad Gangiesa brzegi, Zaczym kto kolwiek te korczaki w rodowite fluktа przebywac myśli w nieprzyiacielskiey krwi koniecznie pierwey brodzić potrzeba —

Konwin seu Corvu. stipiti insidens annulum ore

gestans

gestans stema hoc originem suu trahit a Marco Valerio Consule Romano hic cu in aciem descendisset duello agressus quendam Gallu Comitem Victoria wron habuit nam illa hostili insidens eundem oculis privavit Valeriq itaq triumphather Coruing deinceps apellatus.

Elocutio Jako nad brzytko dzikiego kruka postawe nic niemasz pod słoncem strasznieyszego tak nad herbownego ptaka figure nic niemasz wpolskim swiecie milszego nic ozdobnieyszego nic pozytecznieyszego, ten albowiem tak szczęsliwy w zamysłach swoich domowy z domu korwinowo gospodarz ze otylito do złotego szczęscia sama mu wszędy fortuna otwiera wrota, ozyli do wyzszego stopnia godnosci nie zołwim krokiem ale orlim wzbiiaią piorem, między niezliczonymi wysokich preeminencyi tytułami strażnikowstwo sobie za naypierwszy obrał honor, y aby niezaspał około dobra pospolitego czuynosci nie nadelikatnym domowych roskoszy łozu ale na twardym spoczywa pniaku. Szlubował prawie wieczno życia swego usługę y na znak wteyże usłudze stateczności wieczności wyrazaiąco w pierscieniu reprezentuie swere.

Korszbog seu tres carpiones aurei familia Korszbogow originem ducit a cordys Hispaniae olim grandibus qui temporibus scipionis Magni praeliantes varias Provincias mentis ac triumphis impleverunt unde autem carpiones in stemma eorundem promanarunt altius inter historicos hucusque silentium.

Elocutio Szczęśliwe wieki gdy się złote w herbowney Domu Korzbogow ~~rzeky~~ rzece poławiaią ryby, dosieby zacunku przy swoim złotego szczęscia rodzaiu wtych ~~Zwyczey~~ złotonykch mlaty wodach y naydrobnieysze hiesbiki, coż mowie kiedy nietylko z złotey fortuny, ~~kiedy~~ nietylko z niepospolitey urodzenia powagi ale z natury y z zaleconey przed światem swego Jmienia istoty tak głowne znayduią się ryby, lc albowiem są karpie ieżdy niepańska potrawa co herbowne ryby ie żeli nie senatorskie woysczyznie stoły, z ktorych y wiele y rozmaitych używa Polska ~~bywa~~ przysmakow, trzebaeby z tak pożytecznym ydrnysim światu polskiemu ostrożnie obchodzić się towarem, ale słusznie trzech karpiow fortunne korzbogow zaciągnęty bo nieprzystoi Duchownego Senatorskiego y rycerskiego stanu gęsiom iedną przy stole kontentować się rybką.

Kos seu tres Campi coloris albi tres autem coloris rubri stema hoc proprium fuit Kossorum in republica romana qua consulatibus gestis qua triumphis partis optime meritorum eodem quoq stemate gloriabat Joannes vigesimus 4ty Summus Pontifex in Polonia tandem plures familiae idem stemma praeferunt.

Elocutio Wesołe prowadzi życie, kto w herbownym polu mieszkania swego wynalazł sposob. Nietrudno temu o woniejące cnot świętych kwiaty, ktore nietylko rodowite przeswietnego imienia Kossow facyaty ale y same swiątnic Boskich zdobiło ołtarze, komu purpurowe ogrody drosze nad Pestanskie roze, liliowe wdzięczniejsze nad Hesperydskie wirydarze wwiecżno herbownych Kossow ~~imieniem~~ dostatkiem possessyą.

C: Antecedentia et consequentia in hoc sensu a Consequentibus vg wyswiadcze ci to dobrodziejstwo bo ty to zrobił to zrobił to zrobił ~~consequentia~~ Antecedentia

Nomen aliud est natura aliud officij vg Angelus ex natura dicit spiritus ex officio eius custos Legatus Seraphin etc

Homo ex natura dicit animal ~~rationale~~ juvenis senex sanus insanus claudus caecus humus terra ~~vivens~~

ex officio dicit Mareschalcus Princeps Senator ~~juvenis senex~~

nexus sanguinis regis Pauper

adjuncta virtutis animi vg Liberalis clemens Justus fortis etc

Actionis victor studiosus accusator defensor auditor

Axiomata vg favente cœlo arma necant etc

Kosciesza seu sagitta Lacerata Cruce in medio circumacta obtoczona

temporibus Boleslai audacis hoc stemma refloruit cum enim in quodam prælio Kosciesza ita strenue pro fide cum paganis decertaret ut sagitta etiam transfossus adhuc pugnare eandem sagittam cum cruce heroi fortissimo obtulit

Herbowna Kosciesżow strzała tak zaostrzona na opoce nigdy nieprzełomaney wiary że chociaż na kamienne hardych nieprzyiaciół trafiła serca nigdy iednak przytępiona niebyła.

Kotwicz seu campus ruber in quo Henricus Pohner insignis heros debellatis hostibus urbem condidit vocavitque eam Kotwicz

Kownia seu tres gladij authori familiæ pro heroico facinore collati

Krzywda seu solea una cruce integra altera dimidia

tantum insignita stemma hoc originem trahit ex fratrum discordia cum enim duo armoris subiecti de sub-stantia paterna contenderent ventum est ad ex-divisionem illius in qua major majer mi-nori fecit injuriam, injuriatus itaque ad perennem facinoris illius documentum media dumtaxat assupsit crucem sed conjunctae vocavitque hoc stemma vernaculo sermone Krzywda

Łabędź seu cignus argenteus in campo rubro stem-matis illius primus in Polonia author Petrus Du-nin ex Dania hospes Boleslao Krzywousty acce-ptissimus quo stemmate olim gloriabantur Reges Daniae quorum cognatus Dunin quod templa liberalitate summa Deo ter optimoque maximo erexit tot familias sui nominis ac stematis heredes ampliavit

Łada seu solea cruce et duabus sagittis circumacta temporibus Boleslai pudici possessor Bonorum Łada cum in Jadzwingos invaderet multos eorundem sagittis transfixit, quapropter hoc stemma me-ruit.

Elocutio Chwalebny Łosolliwszego Nezpscia Zad-herentami swemi pierwszy w Sarmackim potu hecktor Łada wrosporzydzeniu godnie urodzonego

Imienia na Zaszczyt nietylko sukcessorom swoim ale y potomnym zostawił wiekom podkowe, krzy y strzały, te albowiem o iakoz wysokiego honoru Zna kiem, Instrumentem prawdziwey chrzescianskiey cnoty hartownym w kole rycerskim bułatem zwycięstwa y Dwie strzały z krzyżem swiadczą to że Żada
W marsowym polu iest rycerz nie Lada
y Łatwo temu Domowi herbowna podkowa utorowie do wysokich honorow droge który nietylko ostrego przeciw nieprzyiaciołom oręża zażywa oręża ale y na pomoc Znak krzyża swiętego bierze.

Sarissa seu duo vomeres hoc stemata inditum est Amplissimo Senatorum heroi qui istis in oris agriculturam inchoavit nam olim apud Sarmatas præliorum potius quam fertilis glebæ studiosiores authore fuerant nacti sine fructu sine gramine campum

~~Obfite szczęścia y pomyślnych w Domu Sa y [illegible] widziemy ogrody które herbowny~~ zaszczyt ~~Zaorał~~ Lemiesz Obfitego y buynego tam cnot swiętych spodziewacsię żniwa kiedy herbowny Lemiesz sprawuie ziemie y Znać że obszerne musiał mieć pole ten Dom kiedy w herbowny Zaszczyt dwa odebrał Lemiesze

Leliwa seu Luna stellæ unitâ Hoc Stemma inditum heroi Leliwa dicto qui de hostibus radiante Luna fulgentibusq noctu stellis feliciter triumphavit

Gnome est sententia quam aliquis usurpat frequenter vg Regis aut pati aut pati aut mori Beatissimæ Benedicamus Domino Deo gratias Sancti Cor malo mori quam fœdari etc

Elocutio Aktoz twoiey herbowny Zwycięsco niezna chwały ktoryz sokiego honoru twego na Ziemi niewidzi swiatła, kiedy y same herbowne gwiazdy poniewaz linzoss nazywaiąsie celis nana Reałszprzy stu Zostaiące niebie wszędy Godne opowiadaią Imie

Leszczyc seu acervus vacuus hoc stemma a Lescone Principe datum heroi ejusdem nominis qui non solum in mavortis campo bonus miles sed præterea Domi optimus ac felix Pater Familiæ extitit.

Elocutio Jezyliz wysokiey godnosci y naypierwszy w herbownym Imieniu Leszczyc tak z ludzkiey wypadł pamięci, ze ani ręka do piora, ani rozum do pochwał iuz wcale sposobu niema ustaiące prawda przyiaźn niezna sługa pana gdyz to z fortunnym szczęsciem-łaczynie rozbrat, lu iednak choc pysze herbowne

Brogi nie bez liczney asystencyi Polski Senator choc wyniszczone maiętności y dobra niezbywa ne życzliwych przyiaciół affektach, bo osobliwszą Leszczyców Dobroć do takiey przyszła cnoty że nie tylko szczodrobliwo kożdemu podarpke ale dla dobra pospolitego gotowa życie łożyć: iakoż przy tak osobliwszey hoyności przy następuiących zniewot honorow naspełni krescencyią.

Lewart seu Lepardus assurgens corona aurea redimitus stemma hoc proceribus gothorum Vandalorum fuit usitatissimum ex quibus oriundus ostafi dapifer cracoviensis denominatus postea Firley regnante Casimiro iusto idem stemma poloniis oris intulit atque per successores suos summis in republica dignitatibus honoravit.

Człowiek kożdy rodzi się do cnoty, żołnierz do oręża ptak z natury do lotu herbownego Lamparta possesor Pierwszy Lewart własnie do korony wzlot życia począł bo ieżeli ma los fortunnego szczęscia tego pilno miec że chce uwagę równy monarchom ieżeli na heroiczne cnoty ile czarnych Lampart liczy znaków tyle zwycięstw

Lis aliter Bzura Bzuass al Sagitta duabus crucibus insignita supra vertice vulpes assurgens originem stematis istius talem refert Paprocki regnante inclyt Casimiro Unio dum Jadzwingios ac Lithvani poloniam

invasisset author stemmatis istius convocavit nobiles w Sochaczowiam prope flumen Bzua v Bzura qui dato per illum signo per sagittam ignitam emissam hostes aggressi magna eosdem strage in acie deleverunt victor proinde ethnicorum sagitta aurea duabus juncta crucibus arcege donatus antiquum autem illius stemma vulpes nimirum ad verticem translata.

Elocutio Zakryte w herbownym przeswietnego Lizow Domu ~~na swiecie~~ przed swiatem dziel heroicznych skarby same nam otwieraią. Kieba kiedy na doskumest na głowe zbitych pogan[ów], w oycżystych Bzurow progach nietylko ognite strzały, ale y dwoiakie Krzyza swiętego pokazałysię znaki.

bene munitus qui sagitt et cruce gloriatus
Domus ab omni fraude tuta qua avita gloriatur vulpe
Duae cruces prima nimirum significat triumphum altera felicem successum

Łodzia seu Navis aurea sine velis sine malo stemma hoc originem suam ducit Orichovio authore arcomitibus Jasonis natione graecis qui vellus aureum ex colchide in graeciam

transportarunt quorum successores Sclavoniam deinde occuparunt tandem venerunt in poloniam

Elocutio Wszelki statek y cnota w tym się znayduie Domu, w ktory pod herbownym Znakiem rodowitey łodzi iuz to honorow iuz fortuny y szczęścia do zamierzonego sobie płynie portu

h quis a mala reipublica hac domus avertit

aby wesoło przy szczęśliwey żeglugie ludze wyspiewał Celeuzma D.

Lubicz seu solea duabus crucibus insignita stema hoc datum heroi armorum pobogui Rutenos pro tunc Paganos ad flumen dictum Lubicz hodie Drweca fugit in acie atq delevit.

Łzawa seu gladius inter duas soleas Originem huic stemati dedit mendatium herois belinos dicti qui postqm somniavit ingentem approximari Exercitum hostilem multos heroes commovit ad resistendum eidem qui ad locum destinatum venientes dum nullum hostem reppererunt mendatiis Bellinam somniatorem condemnavit nec non Princeps Lesco unam illi soleam detraxit in paenam mendatii hocq stemma vocavit Łzawa v Łzewa

Łzy w oczach wstyd na twarzy każda w kłam

Pokazuie We Dom ten nazywały Łzawa Słuszne sprawa

Mniszek seu septem penna strutionis hoc stemma primus ex Bohemia polonis oris intulit, Nicolaus de Magna Konczyce Mniszek qui malevolentiam Ferdinandi regis Bohemiæ subterfugiens ad Zigismundum Imum Regem Poloniarum refugit a quo creatus est Succamerarius regni nec non Luccoriensis socalensisq Capitaneus. Magnus in Polonia senatoriæ Mniszkovæ familiæ author.

Mały mniszek na ten czas iak mowio niecałą
gęby był rycerz a iuz przednim woyska dzierżało
Wak mulłas czas szedliwy nadał strusie piora
Z kłasy nieprzyiaciel y drzy na nim Mora

Mora seu caput præcinctum Æthiopis cum enim ex quidam Dux Mauritaniæ ibericis gallicisq regionibus peragratus ast terras ad Longidrem sibi stationem elegisset caput nonullarum istius stemmatis familiarum evasit dictis a nonullis Mauritan ab aliis moren a pluribus mora

Słusznie temu Domowi dano Imie mora
Był w oczystych usługach Zawsze sine mora

Murdelio seu Luna cum gladio et stella hoc stemma ex proavia heros adveniens in Lithvania meritis ac honoribus illustrati.

Tu szczęscie tu fortuna tu cnot miliony
Gdzie z iedney miesiąc swieci gwiazdy z drugiey strony

Nabram v certe Valdefor seu tres campi nigri cuidam armorum Korczak dati in pœnam quod fratrem frater malitiose interfecisset.

Nieiednego zazdrosne często oko boli
Gdy na czarney dostatkiem chleba widzi roli
Niemniey y z herbownym Nabramem się dzieie
Ptaczo patrzę iak nabram wszczęsciu się śmieie twym

Nalęcz seu Tenia quaedam v certe strophium capiti detractum ac circumligatum hoc stemma n solum Polonia sed etiam Hispania Lusitania Italia clarissimum propter antiquitatem incertum habet authorem sui in Hispania hactenus dicunt equites binda In Italia equites nodi in Polonia autem dzierzykray cum Christianam fidem suscepisset a Boleslao Chrabri tenia preciosissima quæ illi ad Baptismum usui foret

foret donatus, tenia hac dicebat olim Sclavonice
Natonia tandem natgcz interea certum est quod ro-
mani reges aliarumq nationu monarcha coRona
loco temijs utebant, Iuxta Lipsium dicentem
diademma non est insigne regni olim autem n' aliud erat
quam fascia aut vitta capiti circumdata

Elocu: Pod tec to miasto tez na lecz go swiat szacuje
Gdy w nim natgcz herbowny zawsze restpuie

Nieczuia seu truncus arboris frondibus resecta supra
illum autem crux v certe gladius fractus regnante Bole-
slao crivousto dum exercitus noster contra Bohemos mo-
visset atq in quadam sylva constitisset ceteris dormi-
entibus unus heros nieczuia dictus evigilavit magnoq
clamore de proxima hostium irruptione regem com-
monefecit, qui animatus contra Bohemos, polonis
insignem de hostibus recepit victoriam unam in pra-
mium heroi vigilanti arborem atq gladium in
stemma dedit.

Elocu: Przykrac praca kto mieczem nieczuiow woiuie
Lecz pod drzewem krzyzowym zawsze tryumfuie

Niesobia seu medietas sagitta necnon cauda aquilina
dum enim casimirus Rex Polonia Vratislaw Principem
Bohemia

bello graderet ante certamen aquila comparuit certa omine victoria ut putabat rex, si aliquis ex polonis eandem interfecisset quod statim praestit homo Miesowia quapropter hoc stemate gloriat.

Patrzy wschod Zachod doznał y pułnocne strony
wiedzo iak Dom ~~ten~~ Niesobiow iest niezwyciężony
Ledwo na plac Niesobia z pulstrzałem przybywa
wszystkich wraz nieprzyiacioł z Ziemią porownywa

Niezgoda seu solea inversa sagitta et gladius hoc stema datum cuidam armorum dotęga qui de quodam fundo rixans cum fratre eundem interfecit.

Choc wielkie zamieszanie y wolnosci szkoda
W polszcze bywa nie temu niewinien niezgoda
Wszak niesłychać by kiedy komu zaszkodziły
Herbowne strzały chociaz nieraz w woysku były

Nowina seu auricula lebetis cum gladio supra verticem autem pes armatus hoc stemma meruit hero in conflictu ad vratislaviam qui Boleslao krzywousto Principi fortiter pugnanti equum subministravit ipse autem decertans pedem gladij amisit quem ita loquentem induit Zuliscowski a Cethos cum dum

rediens — victores narro polonos, stemma fuit dictum Leta nowina meum

Niedogrzeie herbownemu nowinow Kotłowi Zaden nieprzyiacielskich upał boiy Zbroyny Zastoniś rękę y ouszem aby zdrady nieprzyiaciół przeciw dobru pospolitemu zatwierdzy prze nikność nowina herbownego nadstawiał ucha

Odrowąż seu sagitta cum extremitatibus aduncis per modum Mixtacum hoc stema ille accepit qui in Moravia cuidam pagano decertanti juxta nullo manu juxta plures sagitta dextra amissa os cum mixtacibus avulsit. quare dictus postea odrzywąs v certe per corruptionem sermonis odrowąs

Odyniec seu sagitta cum cruce ad finem fracta hoc stemma a principibus roxolaniis datum heroi qui non tantum hostes verum etiam atros jaculabat.

Oggczyk. seu medietas sagittae et annuli supra verticem autem manus erecta huic stemmati originem dedit talis occasio Petrus Deradzibog heros insignis cum advertisset unigenita ex odrowążiis a quodam Pagano Moravita raptam mulierem utramque ad sui liberationem extenderet suplicem manum Paganum interfecit ictu sagitta grata proinde virgo

medium illi anulis tanquam certissimus sponsaliorum signum obtulit.
Oksza seu duae asciae una in campo rubeo altera supra verticem. Annus hoc stemma in Poloniam intulit Joannes Wierslowicz qui gratum Principem Boemiae detronisare intendens pulsus ab eodem in exilium venit in Poloniam ubi heroicis facinoribus clarus nobilissimarum familiarum author exstitit.
Orla seu aquila expansis alis loco capitis stellam praeferens ex eo quod Princeps hujus stemmatis author germanus fratrem crudeliter trucidavit in poenam proinde data eidem aquila capite diminuta.
Osoria seu juxta alios posuit inre rota cum gladio ex eo quod author stemmatis istius Osoria nuncupatus quocunque manum triumphalem extendisset semper conatu non irrito plurimos ex hostibus interfecit idque cum cantu quodam laetitiam denotantem.
Ostoia seu gladius medius inter duas lunas ex eo quod Rex Polonus Ostoia dictus insignem favore lucis nocturnae atque improvisam de hostibus reportavit victoriam
Ostasze

Paparona

PAPARONA seu anser viridi ramo insidens originem hoc stemma ducit a Temporibus camilli Senatoris Romani quem postquam clamore suo capitolini anseres excitarunt, sui insignem de hostibus gallis comparasse victoriam hoc itaque stemma dicitur Paparona seu potius porta Roma juxta alios autem vocatur Bydlisz

Paprzyca juxta alios Ruszawa juxta Lasicius Ruchtaba v. Szychawa seu lapis molaris supra verticem autem octo canes. ex tali occasione: quoddam Princeps in Bohemia subditam suam mulierem, postquam simul tres filios genuisset, de adulterio temere judicavit interim puniente Deo istud Judicii temerarij crimen Brevi ipsa princeps novem simul filios enixa hos itaque summo odio omnes (: re reservato tantum uno:) molitoris uxori tradit in profundo flumine submergendos cum has furoris victimas ferret ad necem illa mulier in Principem Patrem illorum filiorum incidit qui dum inquirit quid portaret respondit canes se parvulos portare ad submergendum introspexit Princeps curiosius sed ubi loco Canum homines advertit insuper re examinata sua

filios omnes illos molitori educandos commisit postquam adolevisset Matris cruenta oculis singulis praesentavit quam ubi severe admonuit non tamen morte condemnavit Divinae totum opus adscribens providentiae servatis his filijs tale ut diximus stema ad rei memoriam indulsit.

Pelican seu Pelicanus sanguine e visceribus fluente pullos suos nutriens hoc stemma ex gallia in Poloniam translatum Pielesz seu duo gladij in formam crucis conjuncti hoc stemma inditum heroi qui in certamine singulari insignem exhibuit fortitudinem

Pietyrog seu Pentagonus id est figura quinque angularis in medio habens lilium. hoc stemma Alexander Magnus indidit Antiocho contra galatas strenue pugnanti cujus posteri in russiam transmigrarunt.

Pielawa seu Crux semitertia author stemmatis Zyroslaus heros Poloniae postquam enim triplici praelio crucigeros expugnasset regnante Boleslao cincinnato ad mediam secundam crucem idest arma Prus crux illi superaddita quae vero locus victoriarum fuit proximus urbi Pielava in Prussia stemmati nomen contulit. ~~Prieznia~~

Prieznia seu duo ursi planta, pomum

sagitta

sagitta transfixum origo stemmatis ex facto he-
roïs qui urso pomū sedenti dextra emissa pla-
tal transfixit deinde abscidit.

Pobog seu solea cruce insignita supra verticem autem canis venaticus. Originem stemmati dedit unus Zagobitaslorum, qui romam suscepit peregrinationem ut Loco framlea crucem in stemmate a Pontifice Maximo impetraret; ab hoc itaq praecipuo devotionis actu stemma dictum Bobortze u pobodze usitatis tamen Bobog.

Pogonia seu armata manus cū gladio. hoc stemma, indulsit Vladislag Jagiello Rex Poloniae Joanni Sicuto Bozadicto, qui in certamine singulari manū cū gladio, Turcar Ductori incidit.

Pothozie seu caput Jasini supra verticem autem medius capen, hoc stemma accepit eques Polonus Stawisz, qui in castello quodam Eclesh dicto amultis hostibus oppugnatus. Tali stratajemate eadem retulit. Non poterant Pagani Christianum Heroem armis expugnare ad extremam igit famem eundem ~~ita~~ radigere statuerunt, cum itaq multis mensibus victualibus illi denegarent. Praedictus Stawisz asinum et caprum occidi imperavit, atq extra mueres abjecit.

quo viso hostes putarant multa adhuc ad victum Stariszo superesse. quapropter desperantes victoriam recesserunt.
Pobian seu caput Bizontis gladio transfixum supra verticem autem manus cum gladio. Originem stemati dedit Zadek nobilis armorum Stenia-wa, qui Jarandum fratrem sphera crudeliter interfecit, in penam inde sceleris sphera seu annulus capiti demptus gladio superposito. Stemma autem alios a memoria dictum porini nan juxta plures autem a commutatione vocatum Pomian.
Poray seu rosa quinq foliorum in campo rubro hoc stemma ex Bohemiam transtulit Leh adalbertus ejusq frater Poray quod in Romano etiam Imperio armi exhibebant Principes florentissimaq Ursinorum Familia ex qua summi Pontifices Reges Principes juxta Bzovium numerosissimi providere sufficit ad elogia stemmatis istius dicere quod Sanctum Benedictum Primum omnium Religiosorum Patriarcham hoc stemmate insignitum
Prawdzie seu Leo Lesing Leo erecto supra muros dextra plantis gestans spheram originem stemmatis hujus ab Androdo deducit oculissimus, qui celebrem apud Romanos Leonis mansuefacti ajt historiam successores ejus regnante Boleslao Krivousto in Poloniam translati ex quibus unus Andreas
Dichein

Dzchein ~~tranttati~~ Postin filiam Joannis Prawda Judicis terrestris Gostinensis amplissimæ sortis hæredes consortem vitæ duxisset Leoni supramuros annulum addidit tanquam insigne fortunæ sponsalitia vocatumq ab hoc tempore Stemma prawdzic

Przosna seu Leo tres turres hoc stemma datum heroi qui przemecensem arcem obsidione liberavit, hoc actu Bohlemos repellens cum videret fortissimas hostium vires quibus se parem ad resistendum desperabat uni cadaveri ad viam publicam projecto epistolam injecit pingens characterem regium declaransq subpetitas numerosissimas brevi ad futuras perlecta hac epistola Bohemi perterriti omnes in fugam se receperunt Quia vero Przemecensis arx ad Subsidium Prosna sita est stemmati nomen concessit

Prus Imo seu Crux semialtera supraverticem autem manus cum gladio hujus stemmatis authores sunt Principes Pruttheni qui relicto Paganismo susceptoq de Christiana in Poloniam venerunt

Prus 2do Seu duæ falces acumine sursum erectæ atq conjunctæ in medio autem crux semialtera Occasionem stemmati dedit heros armorum Prus ~~tmo~~ qui Maslaum Casimiro Monacho Regi rebellem dum interfecisset unicam illius filiam in consortem vitæ duxit habentem pro stemmate duas falces quas crucibus conjunxit

Prus 3tio seu aliter nagody idest falx deorsum acumine

tendens, media soled conjuncta [D. v. m] supra verticem autem pes armatus, Originem stemati dederunt nubtiæ herois armorum prius 2do cum quadam amplissima sortione hærede armorum Pobog celebrat. Cujus filius Sobor dictus postquam in prælio pedem amisisset loco amissi aureum in stemmate recepit.

Przegonia Seu gladius inter duas Lunas medius supra verticem autem Draco. Ex cujus faucibus ignis prorumpit Originem stemmati dedit factum herois armorum Osolia. Qui insignem ~~[illegible]~~ de Borussis exiguo cum milite reportavit victoriam cui a Boleo audace ad Lunas et gladium Draco additus.

Przowa seu vexillum hastæ implicatum cujus stematis author Mirosławs, qui ad ~~[illegible]~~ Wratislaviam a multis germanis circumdatus sibi totique exercitui triumphali hasta ad victoriam viam aperuit.

Przestrzał seu Sagitta gladio conjuncta. In formam crucis hoc stemma Mathia Ang Rex Hungariæ dedit Stephano Jachcza Devajnak in transylvania primo deinde in Polonia optime merito.

Przyiaciel. seu cor transfixum in Patina aurea. Hoc stema meruit henricus Princeps Sandomiriensis qui Defensorem olim suum Miroslaum ~~[illegible]~~

in quodam

in quodam prælio periclitantem strenuissime adjuvans sagitta transfixus obiit ad perpetuam igit rei memoriã Boleslaus cincinnatus successoribus ejus hoc stemma concessit.

Puchała seu dolea in medio habens crucem semitertiam hoc stemma quidam heros Duce Pilarita in quodam plio decertans ad pristina arma Pobog adjecit.

Radzwan

Seu vexillum tribus aureis campis distinctum in medio crucem gerens, Regnante Boleslao audaci atq̃ pugnante cum Roxolanis quidam Rothmagister Radwan a numerosissimis hostibq circumactus amisso vexillo fugit sed statim se in templum recepit ubi arrepto templi vexillo, iterum hostes agressq triumphavit non Roxolani putarunt novas suppetias advenisse novo cum vexillo Quapropter acie victoribus relictâ

Ramult seu tres rosæ in campo rubro dispositæ hoc stemma ex Francia in Poloniam transtulit Baldving Episcopus crusvicensis idest Vladislaviensis ejusq Frater Ramultus.

Rawicz seu virgo Coronata urso insidiens manibus extensis origo stemmatis istius ex Anglia Princeps enim hujus Insulæ affectans ipse Dominium sororem suã Throni sociam neci addixit ursorumq furori dilaniandam objecit, interim sæva bestia a morsu innocuæ Virginis abstinuit quinimo ad eam pervenit mansuetudinem

ut dorso ejus veluti equo Virgo prædicta insidens equi-
taret Virgo hæc nubit postea Principi Lotaringiæ
Roch 8vo seu duæ columnæ una in campo Rubeo
altera supra verticem porro Columnarum Domus non so-
lum in Polonia sed etiam in Romano Imperio in-
ter Principes Prosapias fortunis fortunis et honoribus
clarissima.
Roch 2do seu unus e numero Abacorum hoc
stemma hoc stemma obtinuit Præclarus heros Pierz-
chała qui cum Principe Masoviæ versans abacis
in ludis hoc palmam Principi præripuit.
Roch 3tio seu tres gradus ab infimo ad summum
dispositi in medio autem lilium hoc stemma Casimi-
rus 3tius Rex Poloniæ heroi emerito Kosciuszko
dicto indulsit.
Rogala seu cornu cervi nec non tauri hoc stem-
ma ex germania in Poloniam transtulit præclarus
heros Biberszteyn qui inter ludos varios ad solatia
Boleslai Krzywousti Principis exhibitos taurum fero-
cem avulso cornu compescuit.
Roła seu Rosa inter tres vomeres Originem
stemmatis istius alii ex nexu unius herois armo-
rum Poray cum Principis filia habente pro stem-
mate tres vomeres deducunt, alii stemma hoc et fami-
liam volunt profluxisse a Rege Pietaro Roła nun-
cupato qui Cæsaris Augusti amicus fuit.
Rhednika vocat aliter nasty p seu solea in me-
dia

dio sagitta sursum erectam habens origo stemmatis istius ignorat.

Salamandra Id est Salamandra animal medium inter flammas hoc stemma ex Bohemia transtulit nobilis Chrzsze nuncupatus.

Samson Seu famosus ille fortissimusq Israelitarum Princeps Samson Leonem dilacerans quando nam et cui primo hoc stemma inditum nescit.

Sas seu Luna extremitates suas stellis distinctas exhibens in medio autem sagitta sursum erecta hoc stemma ex Saxonia in hungariam ex Hungaria in Russiam inde in Poloniam a strenuissimis heroibus translatum

Slepowron seu solea crucem in Vertice in cruce autem corvum gerentem in ore annulum repraesentans. origo stemmatis istius haec quae et corvinorum vide sub titulo Korwinorum.

Sokola seu in uno campo prior medietas apri posterior ursi hoc stemma Casimiro Primo Regi Poloniae Venationisq addicto duo germani fratres Sokolowie dicti obtinuerunt postquam unus aprum alter ursum manibus comprehendentes interfecerunt.

Szreniawa Juxta alios Druzyna fuit olim fluvius Cruce insignitus hunc autem crux adempta hoc stemma obtinuit heros fortiter pugnans cum hoste ad fluvium Szreniawa item milliaribus cracovia vistulae sese conjungentem

Starykon seu equus albus aureis distinctus ungulis in

vertice

vertice autem asia originem stemmati dedit talis ocasio
tres in Polonia fratres Sedliwoy nawoy et Zegota armo-
rum Toper amplissima hæreditate gaudebat post igit
ultimus eorum exteras nationes visitasset Longiusq
ibidem moraret cum redijt a fratribq ad possessionem
non admissus neq agnitus pro fratre sed ubi Casimiro
pugnæ Regi Poloniarum equum album quo externos
terrans utebat dono sibi a fratribq datum exhibuit ad-
judicata est illi hæreditas vocatq deinceps Zaprzanice
Steberg seu stella in Campo Ceruleo Origo stemmatis
ex præmio herois ejusdem nominis qui Scythas Moravi-
am depopulantes ad olomuntium urbem pugnans fu-
gavit hoc itaq stemate præmiatq.
Strzemie seu stapes aureq hoc stemma obtinuit
hæros in quodam conflictu non tantum ense sed etiam stapede
avulso hostes cædens temporibus Boleslai Chrobri Regis
Poloniarum.
Suche komnaty seu tuba Venatoria cruce insignita
hoc stemmate Seques armorum trgby hæroem contra Pru-
thenos suis subsignis optime militantem præmiavit una
illi tubam ex suis tribus stemmatibq Loco afferens.
Sulima seu scutum 369 Lapidibq Lapidibq pretiosis deco-
ratum supra scutum autem aliqua expansis pennis omni-
um authorem sensu hoc stemma in Poloniam ex germa-
nia assumptum ubi hadenq vocat Sgff Comesumq
et Dinastarum in Sennerand insigne est

Swierczha

Swierzhe Seu litera N aurea in campo cendeo hoc stemma ex Graecia in Poloniam transtulit franciscus de ordze ejusq fratres.

Swinka seu caput apri manu comprahensum supra verticem autem Virgo cum capillis extensis juxta Pasium hoc stemma obtinuit sarmatica Amazon in plio armatis capta ferosq bestiarum abjecta quod aptum ferocem forti manu apprahendens vicit, caputq illi scidit.

Syrokomla seu litera W in cujus medio crux aurea exhibet hoc stemma meruit Syrokomla heros armorum abdens qui pruthenum Paganum in singulari certamine fide Christiana decertans interfecit.

Szadawa Adest sphera in cujus medio 3es cruces per partes circuli dispositae supra verticem autem manus armata cum gladio Originem stemmati dedit Legatio Principis Moscovitani Wlodimiri ad imperatorem Origentis Legatio siquidem ita sunt, in fide Xtiana Ceremonijsq ritus graeci obfirmati ut redices fidem hanc palam in Moschovia praedicarent, unq eorum 3es ruthenos simul contra fidem blaterantes ad singulare certamen provocavit factoq dello circulo omnes simul unô gladij ictu capitibus minuit idq ut tis praedicabat vestr cultum per tales victimas Sanctissimae Trinitati exhibuit.

Szeliga seu Luna crucem in medio representans hoc stemma Lesco niger otra Lithvanos pugnans

heroi

heroi Szeligo dicto postquam feliciter exploratas hostium vires Principi retulisset indulsit

Taczala seu grus suspenso pede excubans inter duas stellas hoc stemma ex Bohemia in Poloniam translatam.

Tarnawa seu Crux Major in parte dextra Lunam exhibens Hoc stemma ex Rhodo Insula pervenit in Poloniam Nomen autem Tarnawa obtinuit a monte qui fuit proximus insigni unius ejusdem stemmatis heroïs de hostibus victoriæ

Tepa Podkowa Seu solea in medio crucem repræsentans dempto accipitre ex ocasione neciis S. Stanislai Episcopi Cracoviensis a quibusdam armoris Jastrzębiec patrati.

Toßacz seu Penna vulturis cum pede ejusdem hoc stemma ex hungaria regnante Ludovico Rege in Poloniam cum heroe juxta alios Kopacz juxta plersq̃ Belicsz dicto pervenit.

Topor seu ascia aliquibus signis distincta una in medio altera supra verticem hoc stemma simul cum Lecho venit in Poloniam ab antiquitate dictum Straza

Trąby seu tres tubæ venatoriæ conjunctæ stemmatis istius in Polonia Author Jordanus Episcopus posnaniensis ex halsatia ad hanc Catedram invitatus Episcopus

Episcopus Fratres multarum familiarum authores evaserunt.
Trach seu scutum in cujus medio Draco ex una parte ex altera 3 gradq ab infimo ad summum dispositi hoc stemma ex Italia unus equitum qui olim Draconarij vocabant tulit in Poloniam
Trestka seu tres cruces inter duas Lineas ordine disposita hoc stemmate nonulla in Prussia gaudent familia.
Trzaska seu Luna duobq in medio transfixa gladijs quod stemma Boleslaus Chrobri Rex Polonia dedit heroi Trzaska vocato postqm defendens eundem regem ita fortiter cum hostibq dimicasset ut gladio suo fracto regius animose arriperet, victoriamq obtineret.
Trzywdar seu tres cruces extremitatibq conjuncta 3bq distincta stellis hoc stemma obtinuit heros armorum bradzie postquam triplici pralio prutenos fugarit quopropter stemma dicit Trzywdar idest 3iairdonem.
Wodwicz seu dua pisces Marini in campo rubeo ex eo quod author stemmatis istiq regnante Boleslao Krzywousty ultra mare oblegatq in eodem mari glorissime pro Patria naufragium subijt.
Warnia seu Cancer rubeus heroi in premium datq quia flumen warnia ubi Cancrorum Copia singulari in Hungaria heroica fortitudine decertaront
Wąz seu Serpens corona aurea redimitq pomus aureum ore gestans antiquitas stemmatis istius ab Egypcijs originem trahit justa nonullos in Egipto siquidem

siquidem reges ac Principes Bomi hoc stemmate utebant imo et ex idolum quoddam Pagano ritu serpentem adorabant.

Wezele seu tabula Lusoria Latrunculorum originem stemmati dedit Sklawo quidam Cognomento Koszb, qui in Mauritania postquam se peritum Ludi Latrunculorum declarasset a Regis granatensis filia ad certamen Lusorum invitatus sub hoc pacto ut qui eorum ista in arte triumphum obtineret, caput alterius dicti tabula Lusoria ex nunc percuteret quod praestitit praedictus Sklawo quo propter stemma a Capite percusso dicit sclavonice Lebno.

Wieniawa Seu Caput Bizgy aureo in ore annulus appensum habens hoc stemma meruit Leszek heros in Moravia qui Bizgsem in quodam Silva manu comprehendens Caput eidem abscidit cum viro pro tanti facinore praeclaro ingentibus bonis a Principe donaret annulum quasi fortunae orbitam faventem sibi ad stemma adjecit.

Wieruszz Juxta alios Wieruszowa seu Caper integro habens tabulam Lusoriam hoc stemma ex misnia in Poloniam transtulerunt juxta Saprocinium viri pacifici qui in rebus arduis regibus Poloniae fide et constantia Comprobati fuerunt quorum unus habuit pro stemmate Caprum alter tabulam Lusoriam seu wezele duo itaq stemmata unum Composuerunt quod a fidelitate dictum wierusz

Wirzbna Seu Lilia 6 2 1 ordinibus disposita in vertice autem Columna sagitta transfixa hoc stemma ex Bohemia venit in Poloniam cum Comitibus de wierzb

Wyszogota seu scutum in cujus parte dextra Lilia in sinistra tabula Lusoria supra verticem autem vir uno manu gladium altera rotam mediam fractam sustinens hoc stemma Wyszogotorum gente proficiscentes familiae usurpant vide paginam et sub illa Zabawa

BVM

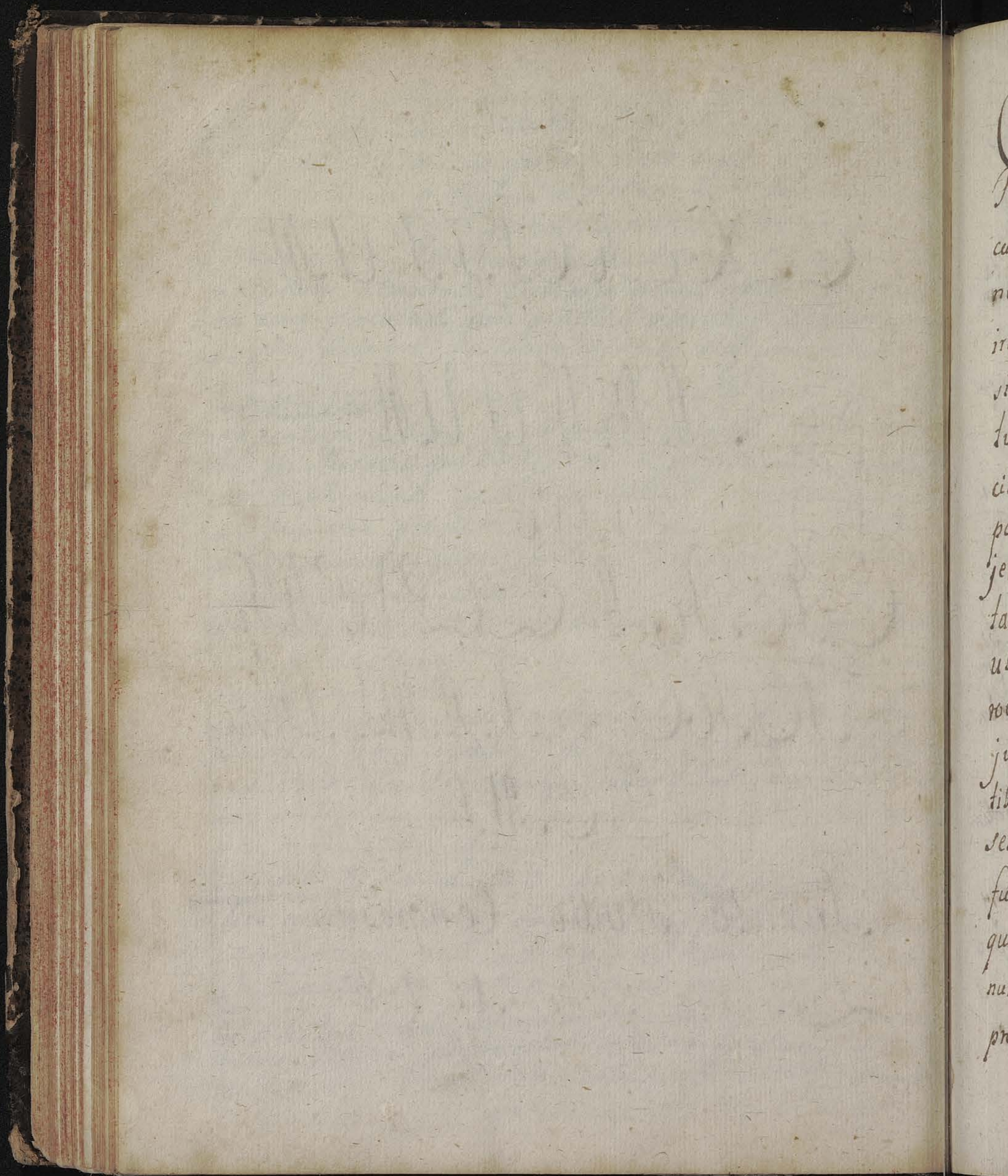
EXERCITIUM ANNUUM

SIVE

OPERA ELOQVENTIa FORO FAMILIAria DOMI

Privato studio Composita

Lublini Anno 1748

CONTINUATIO HISTORIÆ

Post feralem illum casum, lugubrius respexit spectaculum retro facto gradu ex Italia invenit tristis fati necessitate se se ocupantem matrem, quæ effrenatos irarum impetus cum perfecerit correpta apoplexiâ et sine ullo dispositionis ordine infelicem emisit spiritum, vehementer conturbatus tam inopinatâ genitricis suæ urnâ dilectus filius, et non minori longo tempore deditus melancholiæ, quam exhilarando abjecit cogitationem morandi domi, sed exardens certare in arena Martis Procedit in campum Gradivi ubi denoviter sceleratos sincero complectens amore heroes cum iisdem in omne diffusus nefas miseros injuria opprimebat, ditiores bonis privabat, frequentibus dando victas manus calicibus insimul cum aliis sensus mentemque incarcerabat, planè sic in ipsum fundum vitiorum prolabsus, ut nihil sceleris reliquit quô a posteris superest, protinus tristis eum advocavit nuntius enarrans desperatam Patris ejus sanitatem proinde non remorando diu valedixit Bellonæ, ut defi=

cienti

viribus genitori alacrius obediret, sed ecce quamvis mature passu tetendit Domum Augustinus tamen antecessoré suũ ad quævis tam animæ quam corporis inutilem respexit medicamenta, ~~Nam~~ ita ut nec medici curantis sanitatem, nec viri Sacri egentis christianæ vitæ susciperet persvasionem unde in conspectu dolentis successoris ~~con~~ sine ulla contra violentam filiam noctis armatura ultimum universo dixit vales. Post insperata cũ antecessore Divûm decreta, non minus insperatè defectis Augustinus conturbatus Paternis, quibûs iniquus emundandus sucessor amplius propriam assiduo dissensionis juridicæ certamine resecidit substantiam. Verumtamen unicô tantum suâmet de linea coadjtore membratim eandem sanavit quo magis ampla possesioni se mandare spectavit, cujus pro mitigandis ~~proventus~~ creditoribus distribuit proventus. Non sine magna tamen ~~a~~ subditorum oppressione erat, dis quia tributa non consveta indixit, ut ex parte ~~r~~

copiosi

copioso oneri ex parte verò immoderato animo satisfaceret, sed brevi suavi quorundam inimicorum aplausu aquisitum amisit imperium, cum ob conjurationem ex rebellisantibus intellectam, universâ suâ potestate se privatum tueret. tamen post extincta earundem dissensionum incendia grandi propinquorum suorum instantiâ, clementem sui fecit Regem et amissam invenit fortunam, hanc extrema ruina datam cernens ut antiquiori eandem opulentiâ spectare posset advitalitiam Parisijs charitatem à quadam Innupta constituit petere, ~~quâ~~ cum desponsatam prater ꝑ n̄ alienam bonorum possessionem, ꝓ dote illum retulit honorem, ut in supremo Iudicum Gallicorum subsellio causarum approbaverit documenta, sed non longo tempore a Superis hacce dignitate lætandi recepit gratiam, cum brevi socia vitæ videns a sponso suo non tantum proprio sudore rigatam substantiam, sed etiam dotali susceptam modo pro inanis convivijs expendi, ex infirma hac in re fæminarum natura dolore pressa fatisque cessit, insimul cum ea

in publico curiæ Gallicæ comitatu vale dixerunt Augusto mandata, hæc quia illa in Regione dignitas selectis personis hocane tantum dotaliter resignata. Quamvis tam multiplici intolerabilium adversitatum numero oppressus fuerat nō tristi verumtamen semper aspiciebat oculorum acie singulariter etenim suo in Regimine agendo vitam certo tempore invocavit quosdam amicos, quos longe tractando cum non minori eorundem Sanctitatis defectu sic eos fecit ebrios, ut quo quis in loco prostratus sine ullo quietis ordine somno dediti, at post hæc insueta facta tempestas cum qua sonori strepitus, post vero horrida tonitrua quorum Uno Augustini contritum Palatium et immediatè bini ejus charissimi amici sensu haccine inquiete deficientes e vivis sublati, commoti alij et præ horrore voluntariâ insaniâ sanati vitam e ultimo periculi naufragio salvarunt, et effector hujsce ebrietatis inenarrabili ejusmodi fulguris mistus horrore tremente animo petiit fores quibus repertis, defessis

post

post aliquoties miliaria pedibus Parisijs non nisi de=
signavit quietem, illic directè absq errore adivit
Deos et verè non prætermissis totius vitæ peccatis
flevit amare, quem post fletum sic detestatus pec-
candi, ut alienum se semper a voluptate viderit
factô tandem in semetipso heroico virtutum facinore
tam sanguine junctorum ineptas persuasiones
quam etiam maledicentes inimicorum sustulit linguas,
subitò Religionem petijt, ubi omnes heroico
animo contemnendo honores Prioris negavit
dignitatem, sed tantum sacrosanctô degendo
idiotismô vitam ad finem usq Dijs dicavit.

Fortuna inconstans infelici Sosæ exitu comprobata

Emmanuel Natione Lusitanus, genere Sosa, conditione
miles, ambitione Princeps, aspirante fortuna victor ex=
spirante miser, secundis principio ventis dione defensa
spei plenus Lusitaniam repetebat, interea ibi primum de=
sperare doctus est ubi bonæ spei promuntorium eminebat
quam enim ex oriente gloriam vehebat oriens ab occasu
ventus ut afflavit, difflavit. quo primus concussa navis,
excussa gusa raptata vela, discissus malus erepta guber=
nacula, animi ipsi sunt evulsi, stetit tamen arena tenuis
scapha Sosam Eleonoram conjugem, liberos, et è socijs
paucos, infelices naufragij reliquias ut suorum, ut suorum
e littore spectarent interitum suum vel expectarent vel
sequerent,

Regulum in media barbarie humanitatis nacti colligere poterant naufragii tabulas nisi sub amico vultu hostem Sosa male suspicatus habitum accelerasset, sed diu suspectam vitam barbaris inveram incidit obviam properanti Æthiopes arma expediunt Lusitani et superstites virium reliquias intendunt, nigri vultu, dolosi animo, moribus barbari, amicitiam simulant ad opidum præmonito per internuntium Regem invitant Rex ut Imperio, ita et fraudibus primus, arma incolis metuenda poni sibique a Lusitanis consignari postulat ponunt unâ reclamante Eleonorâ simulque melioris fortunæ spes omnis deponitur Rex simulatâ humanitate Sosam excipit, et inermem suorum prædæ partem repente enim invadi, jubet spoliari, expelli. Neque hic tragediæ finis. e barbarie ejectus, humanitatem tantum sperare potuit non assequi, nam ab alia Ethiopum manu occupatus, inermis raptatus, vestibus etiam spoliatus ereptis omnibus adhuc supererat viæ mortis umbræ cum Sosa conjux et liberi, quorum vitam ut sustineret Infelix Pater sylvestras ab arboribus epulas mendicaturus in sylvam abiit sed ubi tenuis vitæ medelam reperit expirarunt Paris sortis relicto hærede parente hunc habent magnum exitum

Elogium Joani 3tio Regi Poloniarum datum

Joannes-Poloniæ a delata purpura, Ecclesiæ, ab impensa tutella, Austriæ a reddita libertate, Rex, Defensor, vindicator, uno umbone tertius tres protexit. Patriam, Deum, Imperatorem, dum polonis Regionem, Cœlo Religionem, Leopoldo Viennam servat, auget, restituit. Regnavit sine invidia quod raro, vixit sine querela quod sanctum, pugnavit sine vicissitudine quod mirum. Vicit sine fastu, quod non humanum. Et ut omnia pro immortalitate egisset ipsam animam moriendo egit. Hoc uno Poloniæ injurius, quia mortuus est Princeps, tam in splendore actionum immortalium, quam in mortis umbra serenissimus.

ORATIO LEGATI SARMATICI AD ALEXANDRUM MAGNUM

Si Dij habitum corporis tui aviditati animi parem esse voluissent, orbis te non caperet, altera manu Orientem altera ~~manu~~ occidentem contingeres et hoc assecutus scire velles, ubi tanti numinis fulgor conderet. Ab Europa petis Asiam, ex Asia transis in Europam. Deniq; si humanum genus omnes superaveris, cum silvis et nivibus et fluminibus ferisq; bestijs gesturus es bellum. Quid tu? ignoras arbores magnas diu crescere

una

una hora extirpari? Stultus est qui fructus earum spectat altitudinem n' metit. vide nec dum ad Cacumen pervenire contendis, cum ipsis ramis quos comprehend: decidas. Leo quoq aliquando minimarum avium pabulum fit, et ferrum rubigo consumit. Nihil tam firmum est cui periculosum n' sit etiam ab invalido. Quid nobis tecum est? nunquam terras tuam attigimus. Quis sis unde venias licet ignorare in vastis sylvis viventibus, nec servire ulli possumus nec imperare desideramus. Bona nobis data sunt ne Scytharum gentem ignores jugum boum, aratrum, sagitta hasta et patera. His utimur tam cum amicis quam adversus inimicos. His Syriae Regem et postea Persarum Medorumq superavimus patuitq nobis iter usq in Ægiptum. Sed tu qui glorians ad latrones persequendos venire, omnium gentium quas adisti latro es Lidiam ** cepisti ** Syriam ocupasti. Persidem tenes Bactrianos habes in potestate jam etiam ad pecora nostra avaras et visitabiles manus porrigis. Quid tibi divitijs opus est? quae te esurire cogunt? primus omnium sacietate parasti famem ut quo plura haberes acrius quod n' habes cuperes.

Transi

Transi modo Tanaim, scies quam late pateant, nunquam tamen consequeris Scythas. paupertas nostra velocior erit, quam exercitus tuus, qui prædam tot nationum vetuit. Rursus cum procul abesse nos credis videbis in tuis castris, eadem enim velocitate et sequimur et fugimus. Proinde fortunam tuam pressis manibus tene, lubrica est nec invita teneri potest. impone felicitati tuæ frenos facilius illam reges. Deniq; si Deus es tribuere mortalib; beneficia debes non sua eripere. Sin autem homo es id quod es semper te esse cogita. Stultorum enim est meminisse eorum propter quæ tui oblivisceris. Quibus bellum n' intuleris, bonis amicis poteris uti, nam firmissima inter pares amicitia est, videntur autem pares qui nullum inter se virium fecerunt periculum, quos viceris amicos tibi esse cave, credas inter Dominum et servum nullâ amicitiâ cæterum nos Asiæ et Europæ custodes habebis, ex utraq; parte Imperio tuo finitimos hostes, an amicos velis esse ~~an hostes~~ considera.

Triumphus Divinissimi Michaelis supra Infernalem potestate scriptus imitando panegirim Ludovici Galliæ Regis.

Attigisti æviternæ gloriæ famam Dux divinissime

adepta es Sacrosanctorum votorum summam gloriosissima Spiritum Regio, tenes fastigium dignitatis Empirea pietas: bellum illud invictissimus Archanielorum Princeps horrere sibi vetuit, ad quod venturæ afflictionis communia omnium vota, privata singulorum studia, publica superbaque comitiorum consulta, impiæ multorum suadæ assiduus tumentium tumultus, improbi belli contentores, Inferni demum totius rationes, motus, sensusque universi ferebant.

~~Imitatio~~ Oratio in funere Ferdinandi 4ti Regis Romanorum dicta quæ sic incipit.

Ferdinandus 4tus. O! trahica tanti nominis pronunciatio, quod unum nuper non han austriam tantum et omnem germaniæ amplitudinem, sed universam etiam quam late effundit Europæ Majestatem suavissima sui recordatione exhilarabat. Ferdinandus 4tus. O! invida semper humanarum rerum felicitati fortuna, quæ præparata gaudiorum teatra ferali catastrophe dehonestas. Ferdinandus 4tus O! grande nuper Augustissimi Parentis solatium, O! acerbissima hodie Romano Imperio dolendi materia. Ferdinandus 4tus O! breves deplorati hujus sæculi deliciæ

O! logi

O! longi et ad nepotes transituri luctus, O! insanabilis plaga Ferdinandus 4tus O! quam ægrè pronunciat quod nunquam superstitibus nobis evenire posse sibi amor persvadebat. Ferdinandus 4tus. Erumpe tandem quod dictu horrendum, quod auditu terrificum, quod cogitatu peracerbum. Ferdinandus 4tus Sinite, me violenta Suspiria, priusquam præ doloris acerbitatem obrigescat eloquentia. doloris materiam gemino verbo complecti, Ferdinandus 4tus. Occubuit.

Imitatio ejusdem Orationis in Funere Illustrissimi a magna Konczyce Mniszek

Georgius Mniszek O! trahica tanti nominis pronunciatio quod unum nuper nõ tantum a prima prosapiæ purpura frons, ab insignibus ñ tantum Poloniæ meritis decus, sed etiam quâ late patet a conservatæ Patriæ Libertate fulcrum erat. Georgius Mniszek O! invida semper humanarum rerum felicitati fortuna, quæ avitam celsissimi Regiæ Domus ferali anihilare necessitate catastropho Georgius Mniszek ob redditam Rei Pub: libertatem ejusmet fulcrum. O! acerbissimam hodie ñ soliem prosapiæ Mniszkow sed etiã Majestati Aquilæ albæ dolendi materiam. Georgius Mniszek O! breves deplorati hujus seculi deliciæ. O! longi non tantum ad avitos procerum Konczyce dictorũ verum etiam ad universos Sarmatiæ Nepotes transituri luctus. insanabilis plaga.

BVM

Georgius Mniszek O! quam ægrè pronunciat quod nunquam Superstitibus nobis evenire posse, sibi amor persvadebat. Georgius Mniszek Stupet animus mærore attonitus et luctuantia inter gemitus verba violentis singultibus absorbens. Georgius Mniszek Erumpe tandem quod dictu horrendum, quod auditu terrificum, quod cogitatu peracerbum. Sinite me violenta Suspiria priusquam præ doloris acerbitatem obrigescat eloquentia materiam gemino verbo complecti Georgius Mniszek Occubuit. Llq satis male

Imitatio Oratoria Entusiasmi In Laudem BEATISSIMÆ Data.

Terrarum populiq jubar cui sydera longe Lactea et argenteus Phœbes Tytanis et aurum decedit, ubi si qua polo lux purior albet, huc ades. O Virgo Nymphæ Parnassidis una suffectura Locum Dea Numinis amplior et u sola ingens numerus volucrum ceu gloria phœnix avis Inspe sibi statuit de majestate catena pulchrum opus hinc alio n aggrediendo labore metra patrocinio, per frontes honores pq novem data majarum vadimonia dextram juravit mihi phœbus opem se sede profanum vulgo Virgineæ dum prima crepuscula vita alba rudimenta et stigia nil noctis habentes, sed puri plenos radijs semperq serena hæredes huius menti calor incidit torcq dicere nec lapsum patria discrimine culp

discrimine culpæ momentum, Princeps vitalis in ordine cursus

Sensus Oratorius factus ex Ligato.

Musas fictas Deas in Orbe, hasne auxiliatrices Dicam imò nec memorare conor, abesto longè àme splendidus Syderum fulgor, argenteam oculis nolo spectare spheram cum miser in terris stellis Lucidiorem lunâ priorem, sole clariorem intueor Mariam O! Virgo o! Omnipotentis olimpi Regina O! unica inter Catervas Majestatis Divinæ Phœnix Pulchrum opus honoris tui spirantibus superis laborare proposui, O! Virgo Virginum admirabilis O! sine labbe Mater, dum nec prima virgineæ vitæ rudimenta stigmata impiæ noctis habebant sed semper serenata castitatis luce claruerunt.

Fragmenta seu Sententiæ pro faciendo ex iisdem.

Sensu Oratorio naypredzey na mo:

Asperitas: odium sævaque bella movet Taskawość młodych.
Odimus accipitrem quia vivit semper in armis,
Et pavidum soliti in pecus ire lupos
Et carent insidijs hominum quia mitis hirundo

Odio semper Accipitrem insectamur. in his duobus
Caret humanis insidijs arundo sensus simplex oratorius.

alind carmen Discite justitiam moniti et non temnere divos

Oratorie Versati in iniquitate discite ut quod vis Superum expleatis Imperia

BVM

alind carmen Vivite felices quorum fortuna peracta
Oratorie Ducite felices horas qui fortunæ sin=
gulare experti estis beneficium.

Elogium Scriptum Georgio a Magna
Łonczyce mniszek p Imitationem

Joannes mniszek a prima purpura pro sapiæ,
ab insignibus meritis poloniæ; a conservatæ
libertate frons decus et fulcrum in hac ergo
periodo considerata sunt plura Senatorum zasłu=
żony wszystżnie pierwszy wsenacie Oyczyzny
podpora. sciendum że miał za herb 3 drugich pior
laudabis ergo per synonimia toiest że tymi pio=
rami czyli skrzydłami troie okrył toiest rzecz
pospolitą Domu familią v etiam uważaiąc iakto
inaczey Rzecz pospolita z Oyczyzna tum etiam
że będąc w Senacie Marszałkiem Polonis famam
protulit fulgentem. sicuti Avitis celsissimi
Łonczyc alis unus tres protexit Rempublicam
Patriam et Rempublicam Dum familiæ honorem
Patriæ incolis ~~famam~~ gloriam Polonis fulgentem
auget gloriam. v etiam uważaiąc gdzi się rodził
synonimia możesz położyć ... vincidæ liber=
tatem servavit auxit restituit potym uwa=
żaiąc że był w Senacie naypierwszym Praeibat
senatui sine invidia, quod raro dalej uważaiąc
to że funkcya Marszałkowska podobna do gospodarstwa
ayca szka

acieszka rzecz gospodarować bez nienawiści sq. świadcząc Scipionem magnum gestabat sine mimo querela dalèy uważaiąc szczęście które zwykło często odmieniać amicam vidit fortunam sine vicissitudine quod mirum na ostatek miey wzgląd na to że przy fortunie ludzi nayuiecey pysznych. Vixit sine fastu quod fastis dignum quia ultra humanum a cowielkszą uważaiąc miłość ku Oyczyznie extraordynaryiną rzecz tey czyń kombinacyą sic vg. Et ut omnia pro immortalitate egisset ipsam animam moriendo egit na ostatek będziesz miał kombinacyą y z samey śmierci uważaiąc różne iey przyczyny potym uważay przypadki daley uważay rzecz przeciwno śmierci która iest życie dopiero z złego a chwał z dobrego życia. sic vg. hoc uno Polonia injurius quia mortuus Pater Patriae Princeps Serenissimus tam in splendore mortis immortalium plusquam Serenissimus.

p Immaginem Mundi

Amplificatio hujus dicti Pacem te poscimus omnes Silete auribus invisi Mavortis Litui respirate cruentam semper necem, spirantia praeliorum tormenta satis prolixo strepitu corda et animos magno perculsos metu afflixistis. Non inimicam abhinc Gradivi aciem, sed fertiles desiderata pacis olea Campos singuli exoptamus. Quid enim publica tranquillitate beatius

quidquid obtenta quiete jucundius, hæc ipsi arridet
Numini, siquidem pacatum Cælorum Regnum
possit ubi neque ludus, neque clamor dominari.
quicunq præterea colunt Aniegeli Pacis sunt,
Certo certius actiones humanæ tranquillo ani=
mo gestæ non commovebunt inferorum fluctibus,
si concordia boum spectemus Juga Lambere se
se ~~sentiemur~~ notemus, si volatilium indistinctas
videamus turbas o! quam sonora canentes intuea=
mur, si denique socius reptilium clamor nostras
perstringat aures, proculdubio felices anni vi=
dentis speramus natales, nec miremur elingui=
bus vermium faucibus pulvereas fabricari molles,
proch quænam una laborantibus fieri non possent
ipsa etiam aëra si undique faventes orbi reddant
malatias oquam grata saluberrimaq, etiam lassa=
ta furioso ventorum turbine sylvarum caterva
de scura hortorum pompa dormitanti arridet horæ.
Principi Planetarum cætera obediunt Lumina,
donec violentâ nubium clade oppressa n videant. Su=
perbes humi colles humillimæ adorant Nimphæ
quousque invida populi manu eosdem demoliri
non cernunt. Lq non male

Amplificatio supra hoc S. Augustini dictum
Omnis creatura clamat quia te Deus amat.

Utinam tanta e succenso corde prærumpant incendia, quanto amoris æstu creaturæ omnes erga Numen maximum exardescunt. Heus quæ flammæ ex callido Seraphinorum prorumpunt pectore? quem ignem ex cordibus referte belluis ovibusq silvæ concipiunt? quæ corda candido affectu plena horti exhibent? Mirare auditor a natura rigida marmorum viscera erga Genitorem suum præ intenso amoris æstu liquescere & non desistunt, si spectare cuperes ~~quanto~~ frugiferam Matrem quanto ad superos videres tanquam viventem gemere prolem. Dubitasne? fertile ~~alacri passu~~ cervum animo ad Vivum festinare Fontem, fortasse non sentis conservatricem piscium suavi calidos anhelare fumo. Sed proh Dii quanto viventia ignis amore, moventia spiritûs ardere, imo dura lapidum pectora Omnipotentis Olimpi flagrant æstu, Unicus homo tam inconsideratus ut ab amantissimo creationis suæ aberret fine, frigidum cor Deo exhibet, quod pridem ceu debitum superis holocaustum cremari oportuit.

Amplificatio p conceptus hujus sensus Patrocinium Beatissimæ speciatius colendum

Celeberrimum Reginæ Cæli in terris Patrocinium debito coronare Elogio solenne nobis votum est, Patetica ejusdem protectio latere nequit, neque facitos oratores vendicat, quæ a toto orbe proclamatur maxime tamen libera Polonorum voce promulganda est, qui multiplicibus patrocinantis Deiparæ clatricti gratijs

disertissimo ejusdem cultui mancipant. Diem itaq[ue] Dominium gloriosum volumus ut pote nullum gloriosius inter actiones humanas officium, unicô tantum mancipatu Deiparæ, hæc inter mulieres sola tantum fortunata Mater, quæ filios suos aureo virtutum proteget pallio, heus q[ua]m prosperrima Gubernatrice Maria in spatioso terrarum ambitu navigatio, cum inter Decumanos tentationum fluctus tutam ab omni labe facit juventutem. Dij boni erga faventissimos tanta Genitricis gratia, tanta Divinæ Matris clementia, ut nô solum vivos scelerum defectus sanandos curat, sed etiam exanimis flammarum cruciatibus oppressionem animarum nô permittit. O! felicem tanti nominis servitutem quæ nô solum in suprema Regione verum etiam in hac lachrimarum valle prosperrimis gaudet diebus. Sed proch infelicem si elogiorum vota in meridionali die solis splendore[m] patiant ecclipsim. Lecta. Valde bene.

Laus Sancti Martini Per Conceptus.

Non palliatam Martini virtutem, sed certissimam centones ipsi deprædicant, locupletemq[ue] illius munificentiam egestas ipsa liberali divulgat ore dum enim Ambianum Eques petebat, in mendicum incidit eo veriorem quia nudiorem, cui præ frigore algienti lachrimisq[ue] stipem eroganti libenter receptum concessit chlamidem Mecenas integerrimus. Non metiendu fuit Divino Marcelli virtutem Duci tementas

cum prælia carnis mundiq; petendo loricam egeno donaverit inter deprimentes victrici calcaneo amorem sui ipsiq; vanitatemq; mundi primus fuit Marticola, qui primò direptâ sibi lasciva vitâ tandem alieni delicti petiit exuvias. O! temeritatem tanti herois tremulam, o! furibundam humilitatem, quo audacior eo humilior quò tumidior, eo in pauperes clementior, cùm non tantum areas sed etiam extremam è vestimentis proprijs nō denegavit eleemosinam. Non aruit immarcescibilis in sua liberalitate Pastoralis virga siquidem inter intensa aquilonum frigora nudi optatum sibi adinvenet solatium. Ita contigit debitoribus, ut non solis in hac mortali vita vestimentis sed etiam in futura æternitate carnibus spolierentur. recognovit tamen Martinus tam infelicem venturi successus sortem donec fatis cessit liberali egenis manu distribuit marcas. Vinearum Plantationes perfectioribus perfectissima in Martio videri solent, siquidem miseri abundanter ex eis vescuntur fructu. O! gloriosam binorum martirum societatem cum exemplo unius alter sibi arrogat cruces. hic tormenta frigoris ille vero plurimos illusionum patitur gladios sed proch superi ne prius mendicus tenderet ad coronam Martinus illum ornavit chlamide.

Laus Rhethoricæ per Definitiones.

Inæstimabilem eloquentiæ Thesaurum quærimus, cum tanto pratiosi temporis intervallo Rethoricam inventionem scrutamur. Quid arte prædicta locupletius? quæ verbis ut nummis ingens labori suo pratium exsolvit. fontes Rhetoricos verius inexhaustum mare dixero, tot dives gemmis quod ponderosis ac rotundis sensibus. Inter magnos ~~doctorum~~ doctores scientiarum inter maximos studiorum Principatus Reginam eloquentiæ quo magis Deam omnis argumenti censere Rhetoricam audeo, siquidem in universo qua late patet orbe sive ad recte factorum amplitudinem, sive ad virtutum progressum faventibus sibi infinitam profert materiam. Quid vero non agit haccine solutæ linguæ mater et potè erector Patriæ filios ad illustrissimorum honorum promovet titulos exerceet dare magnis jura quiritibus. Ne vero dubium cuiquam foret credere Rhetoricam Sanctioris vitæ magistram tot specimina sacra profero, quod spatiosus objecta numerat orbis. Erubescite inconsideratæ mortalium mentes si Rhethoricam lucem animorum obscuram scientiarum noctem putaveritis, dum enim subjecta cæcitate nubiliora meridionali luce clariora facit.

Amplificatio per enumer: Partiu hujus dicti Tempora Labunt

Nihil celerius ætatis cursu festino, nihil promptius sæculorum Passu expedito labuntur tempora fluminum ad instar nulloque pauciori moris obice nullo quietis intervallo arceri possunt quin ad immensum æternitatis mare fluere permittant singulorum annorum rotæ passu quo velocior nemo suam properare solent ad metam, amæna mensium spatia æternitatis petunt clepsidram, Lucidissimi dierum soles ad perennem volvuntur occasum, tristes noctium horæ ad æternum lucis progrediunt indicem quarternæ horarum partes ferreis aufugientes rotis ad suum tetendunt centrum copioso labore lassata septimanarum tempora ad perennem labunt requiem.

Descriptio Studiosi insolentis p Enumeratioñe Partl:

Deforme levitatis monstrum intueri satagitis illú considerate, qui caput irrequietus nunc ad superos adtollit non reverentiæ sed curiositatis gratia ut scilicet vagus per cœlum stellas syderaqꝫ erratica et observet et emulet. Nunc idem caput ad terram deponit ferens nimirû locû quem

insolens visitet atque perturbet Quos reddam ore sonos nimiæ oculorum curiositati quæ quod objecta spectari possunt tot versipelles ~~mordendi~~ ioculari eã habet affectus, quas vultui conscribam Panegires qui incessanter inconstantiæ suæ fingit formas pallidam semel rubram iterum speciei ostendit præsentat immaginem sed minimo hæ partes vitupero probant. majori tamen spectemus illas, si linguam scruteris auditer o quod inania ~~protulisse~~ ~~spectaveris~~ audiveris verba quod spectaveris frontem sudore promanasse inepto Intuere tantum serena mente manus quos nulli fini n fecerunt actus pedes si præ oculis habueris nec illi quandoque maturo progrediebant passu, totius denique corporis unumquodque membrum nullum adhuc in vita sine inconstantia egit bonum.

Laus SS Nominis Jesu per Thesim et Hippothesim

Nomina plerumque sunt rerum omina cum enim dicit sequit adesse excelunt proculdubio quicunque augusto nomine gloriant, superant certo certius quorum illustrior appavet titulus, præferunt ultra fidem quos quos eminentissima per universum provexit fama ~~cum nõ solum eminentissima p universum provexit fama~~ cum non solum augusta eorum nomina illustris meritorum dignitas

verum etiam principe nomine Dignitateq gloriosius factus indelebilem sui postramæ ætati reliquit memoriam. Non ne magnum nomine, non majorem fortitudine proclamavit fama Alexandrum Macedonem, quæ moderna usq ad tempora victrices in mente humana colligit messes. Magnum Pompeium exclamarunt per universum orbem meritorum gesta, Konstantinum magnum nomine majorem dignitate maximum fortitudine dixit victoria, qui non tantum hostium cervices sed etiam sui ipsius invictas animi vires victrici depressit calcaneo. Majorem tamen gloriam minimo in cunis Christo maximum præsagit nomen cum enim sit super omne nomen, illud denotat qui provectâ ad superas majestate creatas superat eminentias. Nomen hoc cælo amabile, Orbi salutiferum, Inferis tremendum, ac semper reverendiale utpotè suavitate replet aures, lætitia animorum reficit vires.

Amplificatio supra mãm Ipsa sibi pratium virtus est p Similitudinem. Si ad Æquiorem Judicij bilancem gravissima venit probitas nunquam flocci ducit nunquam de maximo certat pratio cum se inæstimabilem convincat et existimet. Coronam non appetit fulgens adamas dum inter pratiosissima orbis decora valorem suum Principem experiat. Quis ergo solis decorem Juvabit

splendor

splendor dum non tantum praecursorem auroram rutilo fulgore micare fecit, non tantum meridionalem terrae globum auratis irradiat comis, verum etiam bicornum Planetarum Principem argento solet ornare amictu nunquam aurata facies alieno gaudet splendore cum supra omne objectum Illustrior eminere solet. Rubigo tantum auri venustatem deformari censet, cui natura validum pretij censum negare praetermisit. Nec potest vocari Rosa Regina florum, quae purpurei loco vestitus alienis amicta folijs. Haec est virtutis proprietas ut n. tantum sola viget pretij dignitate, decoris officio, suavitatis munere verum etiam concessas sibi sedes eadem in parte beatiores sibi facit. nonne majori valore spectamus gloriari coronata capita quibus praeter auri decorem adamantum effulget splendor. Eandem pometis praestat gratiam amaenitas florum, quae tot solatia, quot florum spectat genera.

Dissimilitudo recentis Poloniae antiquae.

Heus quantum a prisca majorum felicitate degeneravit hodie infelix polonia; Qui enim nuper ferale orbis tonitru gentiumque terror metuebamur umbram, nunc hostilem pertimescimus, ubi celebrati

tot saeculi triumphantium Sarmatarum plausus, elingues modo Memnonis praeterire diligunt horas, nec in mentem veniunt irrevocabiles fugientibilium cum gloria saeculorum dies, teporem agunt versati animbusq ad deprimendos hostes Ducum animi, praestant silentia terrore et fortitudine celebres praeterlabsi saeculi mucrones. O! detestandas tam surdorum temporum vices, plausuum loco topor oculis auribusq insultat, invicto robori trepida saeculorum canities ad demoliandos hostes occurrit viam validiori quia vivatiori praesentis aetatis qm anteactis diebus principes magnatesq vigent fortitudine, utpotè adeò super hodiernam pompam infractas agunt vires ut clementiae gratiae tutam se ab omni ruina sentit, et eò clementiores sui cernit Polonos, quo timidiores.

Laus SS Japonensium Martirum p Contraria

Tres martires omni sanctitatis numero absolutos uno in totius anni decursu felicissima dies exhibet Joannem hujus clamantis vocem nulla vis Tyranni obturare potuit, nam etiam cum tacebat celeberrimam pietatem Loquebatur Jacobum fulmen illud Paganismi quod Japonia maxime tunc timuit cum immani ausu in viros insontes servit Paulum vas electionis pulcherrimum, cui commissum nomen Jesu inter fuscas quâ moribus quâ vultibus gentes Phoebi adinstar respplenduit. Quis tam egenam Japoniae arro-

gantiam

BVM

frangeret, quis de tam obstinato Impiæ gentis triumpharet spiritu, nescit timere audacia, quæ quanta sperat nescit credere, parvus enim ætate Japonensis Martir, magnus animi fortitudine divinæ Hector, qui non jam viginti ut vitæ suæ numeravit años, sed mille pro Christo tractatus angustijs. Quod licebat vivere tot vinci et vincere placuit Divinissimo Paulo, Vicit timida Paganorum Improbitas Invictum animo Divinissimum Hectorem, cui non tantum bona corporis jactanda in ruinam voluit verum etiam Divum heroem et ipsâ privavit vitâ, sed proch Superi non ne majorem inter maximos spectavit orbis Heroem Servum Dei Paulum, qui quod mortalia sentirit vulnera tot sanata hostilium animorum animorum æternæ vitæ tradidit membra. Acerba tandem gloriosæ patientiæ exordia dulcem tormentorum divo Jacobo significarunt epilogum, cum non tantum ausus fuerit afflicta totius corporis sentire membra non tantum se ipsum martirio cruore ablui cupiverat verum et cæterorum lætatus angustâ suavitate mortis.

Amplificatio hujus sensus p adjuncta verum Voluptas hominis perniciosa. Quid quid mali in depravatum orbem invehit effreni debet voluptati hæc consumpto paradisi malo optimam mortalium abligurivit

vivit sortem pessimam deinde morborum necis aliarumq calamitatum massam evomuit. Sed o fraudulenstas illecebras cu tot ratione carentes animos proch sine sole domui et visco volucres includis, peress nox atrocissima qua umbra clarissimum aufers solem Sed compalratus si n accendet conflagrabitne rogus? nullius cor possidebit Mater scelerum si illi abstinentiæ frana impones sine mora itaq properent pedes virtutum itinere si a nefando tramite deviare cupiunt Non Bachi hedera sed immortalium virtutum laurq satagant huc usq superba frontes, si humili gradu saludis excelsam assequi conant plurimorum capita Sed o pacifica sint plurimis exemplum suavi maro et somno sepulta dolendum mortis diem prævisam n videbunt.

Laus S. Casimiri per adjuncta personæ.

Casimirum encomijs prosequi non casui miro sed cultûs perennis debito adscribite Recipit laudes tributuarias Rex virtutum, qui n solum benè mereri de Patria sed etiam in præmium meritorum Cælum possedit, Si inter Cæteros lapillos solenniori pratio unionum dignitas æstimari solet, quantam Casimirus gemma virtutum nõ meret laudem, qui non solum æstimationem et decorem addidit Poloniarum Coronæ, sed etiam vivam ex præsit suæ dignitatis ~~memoriam~~ posteritati memoriam Pomellum Christi Casimirum dicere audeo, inquo abundantius Semiramidis Decore virtutum procrevere Lilia Quamvis gaudet effusa inomnem liberalitatem messis

honore, dum sufficientem præsenti æpulo omnibus laudandi sui contexit materiam, majori tamen manipulo Jagiellonis arridet gloria, cum non tantum præterlapso sæculo non tantum præsenti ætate sed etiam venturo tempore porrigendas sibi victorum declarat panegires Ara Dei facta Jagiellonis majestas cum nos ministros gratiam supplicantes ad pedes habet. Fundimus ergo preces eo profundiores quo aures in pedibus quærimus. Non tantam sacrum viri censere debemus humilitatem quam in universum orbem castitatem Principem proclamavit virtutum. Novit equidem Divinissima Casimiri Intentio in primo tentationum limine circumferendam victoriam ideo non aliô contra Principem Inferorum nisi mortificationum usus modo.

Laus Jejunij per causas et Effectus

Non jejuna elogia quadragesimalis meret abstinentia, Quis quis enim virtutis hujus suavitatem prægustaverit commendat illa estque dum corpus macerat animam cælestibus inpingvat delicijs. medicinam animarum Jejunium dixere Cælites, quæ quamvis amaro solet tractare gustu corpus efficax tamen animabus consvevit ferre levamen. Satis validam medicinam paravit ille qui si quis non prohibuit jejunio affligere corpus Quamvis ~~infiniti~~ innumeri virtutum inveniunt modi non communem tamen in aquirendis ijsdem omnibus commendat lætitiam. habet gloriosa Regina virtutum castitas multos sibi ~~fautores~~ amicos jeju

nium

orum

nium tamen maxime sibi favere dicit non meruit tantam gratiam a Superis elevatio mentis quæ quod clariora effudit verba tot chariores ibo-rum habuit affectus Quis rebellis molestæ abstinentiæ gloriosæ pietati ipsa epulantis corporis potestas, quæ quo validiori ictu comprimere audet virtutes eo infeliciori ipsa solet perire casu.

Laus Christi Eucharistici per Prothasim et apodosim

Ad amorem Sacramenti hujus quod Divinus Thomas sacramentum amoris vocat excitare nos debet memorabile illud Gallici adolescentis facinus hic cum in aula Ludovici Regis ephebum ageret per invidiam vel certe emulationem aliorum accusatus virgis asperius puniri meruit ignominiosos pertimescens ictus aulicus fugit in sylvas desertaque Regia Latronum turba se adjunxit, tandem inter prædones evasit primitimus cum itaque venationis gratia discurrens Ludovicus in sylvis aberravit interceptus a validissima latronum prædictorum manu cui ephebus insidiatus vitam detrahere minabatur interim dum revocavit in memoriam annos illos quibus in Regia splendide nutriebatur pepercit regi inquiens possem te quidem neci addicere quia tamen panes tuos comedi parco tibi Non in splendida aula sed valle afflictionum lachrymarumque plena serviles ducimus horas et certe per nimiam ausus nostri in-obedientiam et certe

non

avum

non virgis cu Gallico juvene asperius sed infinita torquentibus inferni meruimus puniri pœnâ. Susceptô itaq in sotium vitæ Divino nostrôq inimico Dæmone rebelles supremo favori reddimus gratos, cu pro liberali super incarceratos in hoc exilio munificentia pro quotidiana divini alimenti gratia malitiam odibilem in conspectu benefactoris nostri exercere audemus sed tamen revocemus nobis in memoriam saltim præterlapsa annorum tempora quibus huc usq Christi nutriebamur pane non ut latrones peccatorum nelibus sed ut humiles Dei servi prosequamur illum amore

Descriptio Passionis Christi per allegoriam erudita

Nobiliorem Trojam intra Mænia crudelis Solima spectare spectare licet quæ intra firmissimum pectus Patientiæ Christi nullæ tormentorum vi concussa posuit fundament Nihil sibi a periculis timuit formosior unita Divinitati in Christo humana natura cum ultra millenu hebreorum numerum ad retinendum se se admiserit hostes Non decennio Nova Troja expugnabat a Hierosolimitanis Christus siquidem atot sæculorum serie super hostiles cervices divina dependebat victoria Una quidem ad lugubres lachrimantium nubium super cladem ipsa

die

Bom

die generosa civitas Christus premebat, sed cru=
delitate tam dira quam sæcula anteada audire negarent
præsentia dubiam admirationi dedêre frontem futu=
ra abhorrerent. Gemmeam inter mœnia orbis Chri=
stum civitatem dixero in calvariæ rupella recon=
ditam ad quam sub spinoso tecto cruenta flagellorum
cede avara judeorum caterva hucusq spoliandam
sitivit donec per crucis severitatem ad optatam non
pervenit sortem. Quo ampliorem navigandi cam=
pum profundioremq maris abyssum in porta nun=
tiant arena, eo inter procellas sangvinei sudoris
cruorisq christi navigantibus judeis infelicior successy.

Descriptio Somni per symbola.

Pingatur mensa cum Lemmate
Dant somnia Cibos
Pingatur Porta cum Lemmate
Metam properamus ad unam
Pingatur horologium cum Lemate
Fervatis aufugit hora rotis.

Emblemma ex Sancta scriptura. Supra avaritiam

Pingatur Coluber porrigens mulieri pomum
Inscriptio Isipientibus omnia placent.

Pingant Canes adferentes Lasari in sterco jacenti ex mensa epulonis ossa Iscriptio Virtutes insaniaspernit.

Symbolum exprimens superpia Pin: Mons tribulos et spinas germinans Iscrip: Stultorum plena sunt omnia

Item exp: humil: Pingat Pometum varijs herbarum distinctum coloribus. Inscrip Placet omnibus odor.

Descriptio Martirij S. Stanislai per Affectus

Crudelis Princeps Regni moderator impie nimium audax Boleslae, quae ista est mucronis tui temeritas ut Contra sacrum caput evaginari Contra innocentem extendi Contra Pastorem mitissimum effero ausu praesumas insurgere. Stanislaus est quem inconsiderate persequeris amore non odio clementiâ non vindictâ gratiis non furore commendatus praesul. Casumne sperares Zelosissime Cracoviensis Vavelli Pastor quo non tantum in vavellum sed etiam ad ecclesiae aram effreni ausu jastrzebcżykoviorum et Sreniovitarum Lupi tuum insequunt agnum Sed proch superi cur strepitu non commovetis orbem cur intrepidam non perturbatis temeritatem, Boleslae Poloniarum Princeps aut vesana viris in orbe mente aut supremum te credis esse Numen cum fulminante ad aram Jovis non paveas manum. Heccine

Haccine divinissima antistitis reverentia tibi hacine Sacerdotum caput universi status moderator obedientia. O grandem barbariem o lascivam supremi Ducis in orbe Polono industriam ubi honesta sapientis moderatoris colloquia ubi purpuratum nomen decens demissio solavis honestiq loco sermonis furibundus gladius strepitu replevit templu. LLq Valde

Symbola a circumstantia divi Stanislai occisi a Boleslao vituperantia ejus saevi scelus.

Pingat aula ardens circum circa Hic hostis omnia vincit.
Pingat Lupus apertis faucibus Esuries semper avara
Pingat Canis effrenato cursu insequens agnum
Usq ad Nihilu ardet.

Symb: In Laudem Floriani. Pingat Circulus in medio ejusdem Professoris Theologia — Pingat ~~Liber apertus~~ fons Lemma Sicientibus omnia credit.

Quod proposuerit argumenta Pingat manus porrigens Nodum ad solvendum Lemma Unum nemo vincere possit.

In Laudem Castitatis Pingat Caput Lauru coronatum. Lemma Non frangunt. fulmina Laurus LLq Satis bene.

Amplificatio per Chriam hujus sententia

Oratio est pecunia spiritualis quâ aquirimus quid quid volumus. — — — dixit Osorius

Exordi Ingens procul dubio sapientia tua Comparasti pretiu aestimatissime

Osori, dum locupletissimum orationis Thesaurum vocis tuæ oracula auscultandi imposuisti, magnorum te talentorum Ecclesiastem credis siquidem tot nummos enumeras quod ponderosissima orationis profers verba. Quis enim ad obscurum rationis scrutinium gemmarum æstimationem videre possit certè nisi supernaturali mentis luce inutiles lapillos a pretioso adamante separandos censebit. Vere etenim in Libra sapientiæ tuæ omni major elogio virtutum Princeps elevatæ mentis ad Superos ponderasti gazas dum dicis Oratio est pecunia Spiritualis quâ aquirimus quid quid volumus

Exposit. Splendorem forsan solis noctem ille sentire auderet qui intensas animi voces non spiritualem pecuniam sed jejunam diceret aristam cujus inane vagantis per àera nemo utique gaudere potest vestigiis mirum est; hæc utiquè primus vivendi in orbe modus, hæc solatium hominis, principale, hæc universa potestas, quæ aut gloriam mortalibus aut infamiam hominis et Dei inimico mandare potest. non ne fervens orationis ardor ad extinguendos in corde amoris ignes lachrymarum generat fontes? non ne avara suppliciorum gaza rapit corda Divorum? Supremam deniquè Majestatem cherubim et Seraphim non ne?

in orbem

in orbem descensuras declarat.

Causa Quid igit[ur] non ne Cælum terramq[ue] obriso moveri con=sebis auditor, pecunia utiq[ue] lætam facit mortalib[us] ad vitam viam, pecunia n[on] trita excudire solet in=genia, omnia cogitationi humanæ quidquid comunicabit oculis, quid quid voluntati nostræ fovebit. in omni dictorum spe=cie in omni factorum artes non adjutores sed ser=vos habemus opes, imo fortuna alios ad supremam dignitatem promovet. aliosve infami solet tradere vitæ.

Sim[ile] Patet hæc veritas in splendidissimo astrorum Principe cujus universa potestas aliis splendorem aliis um=bram segui iubet. illi refocillantis caloris gaudent utilitate, illi in unica solis liberalitate de abundantia fructuum ubertate frugum fæcunditate terræ spem sibi appromittunt. Producit utiq[ue] solis æstus è fronte sudoris rivulos. sed ut sicientem refocillet animam et merito solis radios serutatores terræ dicere audio qui et moventium fluminum viscera penetrare solent.

Contra Impietas quicunque tui nominis gloriat[ur] vitâ infami illam terminabit successu ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Possunt ne tenebræ noctis solis gaudere luce nuda mendicantis manus cui liberalitatem præstabit voluntatis impotentia cui fovebit, stultitiam quis valebit sapientiam nominari, inutiles lapillos quis censebit gemmas imo nec aureos nummos audi sentire vide 6 cf. qui quamvis servitutis præsentant formam dominari tamen non possunt.

Exem Quodsi exempla ponderosæ orationis desideraverimus Ordinis strictioris S: Francisci huc statuamus religionem cujus cultores semel viatorem sequentes cum a Patrefamilias vitæ sustentationem expetivere et sperabilium numerum loco illam elevata ad superos mente porrexere familiari pro benevolentia mercedem dicens retribuere dignare etc Impatiens agricola cum violaret illos insatiabilis avaritiæ ejusdem cum divino librata prætio miraculosè repleta virtutem venditori exercendam suasit cum dixit quemcunque audivero proferentem hæc verba ab omni prætensione mea liberum faciam eum. Factum quod brevi in suo proposito observavit nuntium nihill sua fuere optando, at Nuntius liberali manu Patrisfamilias quod debuit reddere jussit.

Testi Ne tamen veritati nostræ aliquis indirectum suppeditet argumentum probabiliora S: Augustini in testimonium adduco Exempla, qui non tantum

cultor

Bom

cultor sed et inventor Religionis fuit non tantum alienam confirmavit veritatem sed proprium perhibuit testimonium cùm dixerit Oratio est clavis Cœli ascendit precatio descendit Dei miseratio Quamvis Pöeta aberravit fide ad nostram vero veritatem directa tendebat via cum dixit funde preces nam nemo Dei non indiguus hic est.

Epilo Orationes nostræ jam non aristas vos ab hominibus produci dicam sed potius violentos aquilones ut aquilonum ergo meminerit Deus ~~in~~ die tremenda qui non tantum quid quid volunt ~~pro~~ impetrare non valent verum etiam pœnam promerent Luendam. Eg. Valde bene.

Salutatio Illustrissimi Palatini Lublinensis.

Ingentem materiam in tuas panegyres legimus Illmē Domine N. dum in te uno geminum honorem nostra adorat dictio, habet quo plaudat Patria quia te defensorem spectat, habet quo glorietur Palatinatus, quia te in avita majorum tuorum Domo fortissimum elegit Ducem utriusque officii traxisti nomen vivendi moriendique pro utroque in votis habes superasti majestatem nominis et uno passu omnes gloriæ calles decurristi Quid adhuc proferendum de virtutibus tuis cum in hoc rerum factorum profundo nullo te limite circumspexit dignitas

sed

sed inopem se hic eloquentia nostra in tuo explicando mecenatis nostri favore fateri debet quia majus animorum negotium est ut perennem tibi gratitudinem æterna obsequiorum periphrasi peroremus.

Gratulatoria Nominis Anto: R. P. R. Lublinens.

Superos cernimus faventi erga te spirare animo dum amissarum rerum restitutorem te reperimus R. P. Lubli. dignissime sonora Indigetis tui lingva tot infrequentia auditoris multiplicavit charites, quod dictione concionante e erebi profunditate Deo reddidisti animas quibus in Collegio Madejoviano non præeras exemplo quibus in Basilica non prædicabas personis imo in gravibus Tribunalis Regni viris evanielisando adnabaris justitiam fatet tuam ingenue curam animarum Lublinensis Cathedra bajulatione gloriatur Supremum Cæli terræque numen nihil denique restat meritis tuis nisi ut elogiorum inventionem merearis Votum proinde nostrum est, ut quod quod Consiliorum invenisti mensuras, quod quod meritorum conabaris modos, tot in summis honorum ad longevæ vitæ curriculum reperiaris precamur. Dixi

Oratio Gratulatoria Præfecto Congregatt.

Avita Prosapia tua non sine fructuosa cum

tot beneficia larga dispersevit manus. quod ad cultum Mariæ digniora cernimus ornamenta Præses cætus nostri dignissime ut Flori enim juventutis nostræ gratiosè sempere tum illustri Procerum potentia tuo Patritio gozdawa ad omne obsequium tuum vovemus vigilare. Regna proinde cætui nostro ita prospere ut in amplissimo Regni Poloni campo fascibus tuis subjectum videas. Dixi

Propositiones S. Joannis Nepomuceni.

Silentium Joannis vocalissimum reddidit Patti.

Speculum Virtutum D. Nepomucenum dicam cur tot formosa videbant anima quodquod Joannis invocarunt auxilium.

Oratio in Laudem D. Joannis Nepomuceni.

Vocemne clamantis an silentia in Divinissimo Joanne observare debeam amavit tacitam virtutem Nepomucenus, ad refertos enim obriso montes gemitus statim a cunis silere cum auro didicit, et licet nihil inter disertos loqui plerisq sit arduum Divo interea constanter tacere innatum fuit, atq facile, quanquam latere semper nec unquam aperto ore proclamari debuit qui in corde tacito Thesaurum virtutum inæstimabile pretiosissimamq fovebat animam, crescente igit ætate ad illam silentij perfectionem devenit, ut eximia modestioris compositione Tacito præiret et Harpocrati. Si Divina misteria in Sacratissimo Joanne respexero anceps hereo tacere an proclamare valeo, obedivit ille Divina ingenti cum reverentia majestati, nec humanæ unquam necessitati recusare audebat.

Sed

sed mutuam sui conatus ubique ostendebat faciem nec unquam cuipiam sua nuntiavit gesta. Quis inter mortales Dominu et servum simul agere posset Quis imperij Regens habenas tam heroico servitutem praeberet animo Quis ~~Imperij regens habenas~~ obsequijs mendicorum deditq sceptris imperare auderet, Nepomucenus Dominio gloriosq fulgebat, et famulatum in omni mandato Dei observavit, Imperavit ille Divinq minister poenitentiam agentibq, ~~ter~~ suavitate vocum, ~~praestabat~~ praestabat servitutem pecatoribq sed in Divino pro illis amore, imo tantae perfectionis Divini ministri Regimen tantae humilitatis Nepomuceni fuere obsequia ut Regnatrici servire haud imperare valuit. Abundat clamore Augustus utpote Dies in familiari comodis sima conatu, silet peccatorum messis siquidem uberiorem Regina in virtute fecit progressus, sed ut Regis Impietas Vladislai insatiabilis avaritia quamvis inter tot epularum existebat molles, inter tot opum movebat copias, thesaurus illud virtututum quo in auro pondere graviorem, in gemmis pretio majorem, nō cernimus dignitatem, violentâ eriperet manu arcana a Divinissimo Joanne esurivit. Verumtamen juratam Divino Nomini neque suavitate pretium neque aspero verborum terrore, immota Nepomuceni constantia intentavit fidem. Sed quid ego unica dū taxat Nepomuceni promulgo silentia, nunquid disertus in Divo pro Domo nostra Oratorem singulari cultu n̄ reverear? illa est divinissimi Joannis Sanctimonia quae solenni virtutis

celebritate Rhethoricam propugnant, et simul omnimodam vincit eloquentiam Respondet proculdubio nominis clamantis voci classicus labentis cunctorum famæ vindex Patronus, igitur ut Celeberrimum hunc declarem tutelarem præter missis cæteris amplificationum fontibus potissimus a fama ducam argumentum addes diserto Ori venustatem quando exoptatam præsentiæ tuæ gratiam non negablis auditor, faventissime. Inter collecta universi decora nihil fama optimis meliori insignius, nihil pulchrius nihil excellentius, alas illi addidit communis gloriæ amor, quibus cui ad summa eludat facile omnes naturæ terrestris dotes prævolant, quid enim juvat alto majorum tumere sanguine, si minor genere fama humi repetat nec valido heroicarum actionum fulcro in sublime erigit. quid juvat opimos ex orbe consangvinitatis fructus legere si nomen sterilescit inglorium, Regalem trabeam Codrus exuit ut comptiori famæ perennis veste ornaret. Sub vili Centone mortem ambiebat inagnitam, ut illa pratiosam Celeberrimi nominis immortalitatem emeret solicito multi conatu largas inquirunt opes, thesauros accumulant auroq́ impleta gravant, erraria, sed quid hæc ad boni nominis valorem optimum? Disertis lachrimis suam incusavit fortunam Cresus cujus instabili rota celeberrime e statu felici ad infelicem devenerat Auri etenim sacra plerumq́ fames consumit famam cumq́ latentes thesauros

fodiant

fodiunt mortales avidi inæstimabilem amittunt gloriam. Melius famæ suæ prospexit Crates Philosophorum celeberrimus, qui integras submersit opes ne nomen gloriosum mergeret. tandem nec vitæ pretium famæ divitijs anteponere fas existimo. Mutilavit dexteram Romanus Scevola ut integritatem gloriæ conservaret, manum ardenti foco applicuit maluit enim nominis præclaritatem quam vitæ. Quod si sublimis famæ dignitas superat excelsam progeniem excedit opes vitamque mortalium. Quid immortali gloria nobilius, quid carius, quid perennius, si Regum Imperia in rationali libra ponderare intendam illa a suis non maturiori antecessoribus gaudebunt mandato si illustrissima Magnatum nomina fumosam in eminentia ducant lineam, successu tamen temporis delenda censeo oblivione, Canit victorias triumphantium heroum in omni certamine per universam mundi machinam vetusta fortitudo, nihil sibi à periculis timuerant trabeata crudelium nomina, tamen fletu terminarunt vitam Quæ proferam de abundantibus opibus argumenta quorum auro argentoque impleta recondita nullam præsenti sæculo æstimationem possident a spectatore, imo immortalem vitam pro vili agnosco vendidisse tempore non illâ ad dignitatum metam Divinissimus Imperator procedebat viâ cum ut infinitos ita celeberrimos ad calculum revocando honores præsentat orbi immortalitas. Proinde secure tibi integra

mortalium

mortalium famam universi concredimus qui omnibus San-
ctissima vita recte factis immortalem obtinuisti gloriam,
Vix Nepomuci natus a cunis lucem aspexisti pu-
blicam statim cæleste lumen ita tuas irradiavit cunas
ut illustrissimos imo et serenissimos natales clariores
reddat. flamma hæc omni terrarum luce nitidior
illam a cælo inditam virtutem prodidit qua orbem
tuendo illuminas, nunquam etenim obscurabunt
hæc nomina quæ ardentissima pietate protegis,
patetico superæ lucis fulgori aut dispari San-
ctimoniæ claritate respondit, superstes in terris
Nepomucenus, relucebat in juvene matura pietas
qua ita incaluit ut inextincto omnium virtutum
amore exardesceret Quis inter ingenuos Pragentium
scholarum adolescentes castissimus? Joannes. Quis
in studiorum universitate singularis modestiæ nor-
mam, innocentiæ exemplar? Nepomucenus, Justi
Sanctimoniæ suffragio electus Metropolitanæ Eccle-
siæ canonicus quem virtus et candor insignem ho-
norum fecerat Candidatum Interim unicam Regiæ
Elemosinæ questorem egit quem primum pinguess ti-
tuli sua ad subsellia te erogabat. hinc palam est
quantum tunc suo honori detraxerat qui illæsam

cæterorum

famam solicito auget patrocinio ast ubi sublimem Pra-
giensis catedræ Ecclesiastes ascendit catedram, ita vir-
tutis suæ nominisq famam extulit, ut Joanne nemo inter
sacerrimos oratores sanctior, nemo major surexisse cen-
seret ritu Periclis tonabat in vitia sed quando dissolutos
auditorum mores ad novam sanctitatis formam compo-
nere verborum nexu oportebat. Herculem induit Galli-
canum ut vero virtutem omnibus persuaderet admirandæ
facundiæ junxit prodigia multa siquidem præsenti po-
pulo futura candide enarravit, Tantum eloquentiæ
robur postquam auscultans intellexit Boëmia, Palæ
Joannem gloriosissimum Ecclesiastem præconem Di-
vini verbi celeberrimum, tandem bonæ imo optimæ
famæ Oratorem divulgavit. Commendatæ adeo claman-
tis voci unicus adversabatur Bohemici Regni Moderator
sed simul vile effrenium passionum mancipium mul-
tiplicatis sceleribus infamis Venceslaus Quæ humili-
tas æstimare consuevit, hæc superba solet negare
semper vita Arridebant animo effeminati princi-
pis Indigetis persuasiones quas proscrutandis Vla-
distæ arcanis dixit n licet Nepomuci proinde effre-
nata ira non blansphemia verborum tantum sed
ad equuleos crudeliter ~~tractandum~~ trahendum mandavit

Impius

impius, Joannem, Nam forte martirij censebis termi= num auditor, necdum properavit ad metam insani cru= delitas regis ut pote in profundum Moldavæ Divini servi no= men demergendum hortatus, ultimum vitæ naufragium pas= sus interim emersit celeberrimus fama nostra Patro= nus quem sydera ipsa corpus ejus medijs in aquis tu= mulatum ambigentia prodiderunt. addit non postremis propositi a fama argumenti robur thaumaturga lingva quæ in emortuo Divinissimi Indigetis corpore spectat, seu vivi dat, corrumpi illa non poterit, nam immortalem cunctorum strenuissimæ tuet gloria vocali illius no= stram Oratores subdimus libenter facundiam. Calum ivit in paginam ne punctum honori nos addamus ampli= tudinem eloquentiæ metiri desistimus in te disertissimo Oratore quia Divino quid inutilis nostra facundia exoptat habet, Commendamus enim mutuas intruis obsequijs nostri oris voces pro tutella hujusce Anni supplices fundimus praces et quid quid inconstanter egimus da pœnitentibus veniam rogamus. Dixi. LLq Optime.

A D M D G B V
MARIÆ
S L O C Honorem.

Bvm

OPERA RHEthorices

Ani secundi hoc est.

Millèsimi septingentesimi 48VI ing[nu]

HISTORIA VITÆ Venerabilis PATRIS ABRAHAMOWicz

Societatis JESU Viri Apostolili talem inter alias claudit inse revolutionem.

Contigit Sacerdoti missionis gratia existenti prædicto in Silesia, quia iam ad occasum solis, ~~remoro~~ fecit in Ædibus, ubi tres germano sanguine juncti dissidentes pro-pria possessionis imperabant dominio, susceptus favent[i] corde ut videbat[ur] ei et adoratus, post longas narrationes cum quietem expostulaverit, Magnates cogentes fraude illudere Sacerdoti Romano in antro recondito, ubi nemo propter funesta terriculamenta remanere potuit, quiescere eum assignaverunt. spem fallacem meditantes, quia ille aut interire, aut saltim horrore territus fugere e domo silenti deberet. Nullius conscius Minister pius, eo tutius quo humiliori corde consvetus orationum finem imposuerat labori. ast brevi tempore tanto

motu

motu ~~tanto motu~~ inflexa arx (: prout a ruderibus ruina addiceret) vi inaudita fenestra divisa specularia efficerent, penates dirimerent, in parietibus inversi eminerent lateres; Tandem contractis manibus maturitate gravis Persona magna cum increpatione et gemitu ingreditur domum; stat ut lamentis et lachrymis abstinere non posset, in pectore spectabatur ignis, cinguli loco contractos hamo habuit lumbos, quos trahebat illam atrocissima Æthiops formam intuebatur, primo intuitu hac omnia mærore prostratus Praepositus, crucis tantum signo et innocentia vitæ circum circa munitus; Interim spe firma in Deo animando vires insimulabat gementem, quanam tanta apprehensione consideraret? Agit respondens, angulos olim hæreditatis meæ respicio, horum trium successorum, Genitor ante aliquod annos funesto casu ereptus, ob causam infinitæ tormentorum immanitati ~~deditus~~ addictus, quia comprehendendo pertinacitatem hæreticam obstinato animo persistebam in illa ad ultimum vitæ obitum optarem movere hoc meo infortunio sobolem ut recta veritatis Christianæ progrediantur viâ exauditâ in gemitu et Lachrimis voce Divini misterii actor mandavit damnato potestate Divina hucusque morari in propinquiori palatio donec eundem filiis in conspectum præsenti facie ~~non~~ monstraret. et illius temporis spatium plus in Divina cogitatione quam in quiescendo finivit. Tandem orientes de curiositatis gratiâ cum investigare ingenti conatu sollicitarent Heredes aulicum post primum alium

missum

missum jubent ut non remorando significarent ge-
sta quæ forte cum Societatis Jesu Confessore fierent.
Tandem solus cum egrederetur Spiritualis Pater
et post consuetam cultus adorationem faustos
significavit successus, quærit ab hæredibus notusne eis
esset, Genitor suusque inveniventurne
in tanto congressu et tumultu tales qui de ante-
cessore signum notitiæ darent, sed immediatè
præter Procerum notitiam numerati fuêre multi
tum Domus Illustris assistentes tum frænicolarum
inurbani debitores qui Judicis olim sui mente te-
nebant dignitatem, cum quorum congressu et ple-
beio cætu ingreditur Principis domum superius
dictus animarum custos, et Progenitorem ut
noctu spectavit demonstrat intuentibus, illico statim
capit persuadere infelix Pater Posteritati suæ
cui prima admonitione errores hæreticos aperuit
tandem suam deflevit tenacitatem deinde vincula
et catenas sui infortunij ~~pro~~ ante oculorum aspectum
anteposuerat præterea ob amorem quô dilexit
filios et favorem qui præstandus esset cuilibet mor-
tali tum deniq ob vota amoris Divini obsecravit, et
admonuit ut melleam viam ad infernum in angustam
transformarent ad cœlos, cujus tam asperrimam vocem
audiendo præsentes nemo tam marmorei cordis
fuit cui infelix condemnati casus ab oculis non
eliceret lachrimas. Iurarunt ergo omnes
præcipue tamen filiali voto posteri genitori pro
prio

Quod

BOM

Quod hæresim contemnendam curabunt, sed proh dolor!
caligine et tenebrarum plena mens hominum cum illico
Benefactor è conspectu migraverit subitò et infelix
Patris ruina et persvasiones cum admonitionibus
in oblivionem venêre, Molestus quidem fuit Senatoribus
Reverend Pater Petrus, sed infelices motiva huc usque
negaverunt donec insemetipsis eundem infelicem
casum experti essent. consumata fuit quæ Christus
dixit et si a mortuis surrexissent non crederent.

Epitaphium heroice Christiano

Signatus marmore vir immortalis, classicus bellatoris nomen
Tot linguæ memorant quot Poloniæ insultarunt hostes,
Quot hostibus clades
Sive urbes assultu, sive campo urgeret aciem.
Fortunam jussit parere fortitudini
Illum ceu Martis Genium amabant militum nobilissimi
Stupebant hostium fortissimi
Laudabant æmulatorum lividissimi.
Partam bellis virtutem non abdicavit,
Ludi militaris strenuus semper exactor
Pacatæ Reipublicæ otium sic adamavit
Ut surrecturi motûs paratus ultor
Campo vir extra fatum
Dum concedit lecto concessit letho
Extinctum putas?
Vivit in historia belli superstes heros
Deiparæ præsidiô quam summe coluit

Divoni

Divorum Patrocinio quos praliorum sodales habuit.
Mortem oppetens / vixit vicit
Forti animæ Lachrimas et preces viator lita
Atque a milite qui tubam adhuc operis
Disce vivere ut moriendo vincas
Disce occumbere ut surrecturus triumphes.

Immitatio Epitaphii in Inventione dispositioneq in Laudem Viri Probi et Sapientis

Signaris marmore Vir immortalis.
Tot Linguæ te memorant quod solidis rationibus depressisti æmulos.
Sive in Publicis acuminosis argumentorum tangebaris verberibus, sive in secreto Intellectus spectabaris pupilla.
Fortunam jussisti semper stare scientia et dictatis.
Seu Mercurii xenium ambiebant sapientiæ nobilissimi
Stupebant oppugnatorum fortissimi
Laudabaris a defensorum promptissimis
Partam humilitatis et sapientiæ virtutem castis
Ludi in excolendis ingeniis primus spectabaris magister.
Fontes Eloquentiæ sic adamasti ut quo studio ea hauriebant verba eo suaviora ad pietatem fuere motiva
Non immemor eras esurientium mendicorum miseriæ
Dum ingentis clementiæ dictus es benefactor
In eruditum forte auditer putas?
Lucet et ardet, Lucet scientia ardet pietate

Divorum

BVM

Divorum auxilio quorum pietatem et scientiã abtraxisti
felicemq̃ tibi appetijsti mortem.
Disce humilitatem / et scientiã floreas
Disce scientiam et humilitatem observes.
Sententiæ Propositionis Universalium vertendæ in
Particulares applicatæq̃ secundum exigentiam materiæ.
Nullum infelicitatis genus ~~negat~~ majus est quam memi-
nisse se fuisse felicem - - - - Salustius
Fortuna nimis multis dat satis nulli martial:
Lucrũ in arca damnum in conscientia - S. Augu:
Propositio Particul: De Primitiva ecclesia ingulit Tertulia:
Nihil tunc Christianis proprium magis fuit quam
virtus vitæq̃ innocentia
Universalis versa in Particularem applicataq̃ Bellisario
qui primo vivens in felicitate tandem fuit infelix.
Imitt: in inventione Belisarius inter maximas infelicitates
est infelicissimus, quia meminit se fuisse felicem.
Eadem propositio Imitata In inventione dispositione et elocutt.
Hospes multis v hospes Bellisario fuit fortuna tibi
vero domesticus honor ita trabeatos occupavit lares, ut
neq̃ anteactis sæculis expertus es Infortunium.
Item applicata Crasso cui fuerit avarus Crasso fortuna
quamvis dedit multa nihil tamen habet semp eguit
Eadem In inventione dispositione et elocutt. In Laudem viri
Divitis et ~~Virtuosi~~ Liberalis Satis opulentos numeravit fortuna
Cresos

uno Divitiet Illustri

satis ponderosos significavit Crassos semper tamen egestati vigilare judicat tu vero quanto ditior tanto Liberalitate fusior.

P: univers. Omne lucrum fortunæ est damnum conscientiæ v versa in Particularem Colligit avarus in arcam pecunias ut gravitate oneret Conscientiam

Pro particullaris versa in universalem In inventione in dispositione & elocutione Nemo felicior nemo magnificentior nemo Illustrior quam qui Innocentem consuevit ducere vitam.

Amplificatio Periphrastica facta ex carminibus supra hanc materiam Moderna Sæcula sunt ad invidiam antiquorum.

Etiamsi multis in universo qualate patet orbe præsentis ætatis exosa utilitas ita ut præter aurea Saturni Sæcula nemo in teneriori vita recentium añorum arridet suavitati. Aude tamen ardua recentis ætatis ardua juventus Mentó canesuit maturitate gravis senectus nos vero floremq mentis acumine capillos decrepita virtus nos animi vigemus fortitudine facie antiquâ senectio nos intrepida virtutum agimq pectora Certe nobilitatem virtutis tempora nó prima negant solita nó ultima sublimi honorum titulo dignari cogent. Cum vero duplex ætatis

genus

genus variumq videmus conscendisse in usq n aliter procerto solum vigorem uniq, iacturam ocultam alterius floret una immortali gloria fatiscesit altera virtutum vita.

Amplificatio p Phrases hujus sensus labor Rhetorem decet. Simplex sensus aliis quos in Themnones transformavit desidia mutam agere scenam otiariq placeat sed Rhethori quem rostra Jullium, Consilia Numam, Curia Licurgum castra Agamemnonem, legationes Cineam, Comitia Mercurium requirunt laborare idest libros evolvere legere etc etc

Versa phrastice Alijs quos talites in Memnones transformavit desidia, mutam agere scenam ceu inerti sopore torpescere placeat, sed Rhethori quem Numa matura consilia, quem minax severu Licurgu curia, quem invicta Agamemnonum castra, quem publica Cinea legationes, quem consultaria Mercurijs Comitia ad laborem ore assignaverunt. Quomodo librorum evolvere folia, vacare libellis perorare declamareq non valebit.

Amplificatio hujus dicti per casus et Tempora

Otia dant Vitia

Quis quis detestandas otiosa vita sordes inconsulta improbi amoris facultate prosequi consuevit, proculdubio exosas vitiorum Coelo et Orbi implantat non eradicat spinas, otii enim depravata indoles scelerum numerosorum ignavia. nefanda impietatis otia quis quis inconsideratam animi insipientiam addicere dilexit

immani

immani scelerum devovet flagitio, teporis quem
quem molesta insimulaverit culpa, ille omne
genus virtutum odijs prosequi habet in usu
O! detestandam ignavi otii noxam, dum n
solum utilium laborum virtuti, sed etiam
salutis adversat negotio. Cautiores proinde
proinde ardua plebes ab otii gravitate dispo=
ne vires, sive enim fugaces anteacti sae=
culi in mentem revocas dies, tot insignium
Heroum labores bellicis commendati certami=
nibus consumpsit otium, uti infractum viribus
Herculem, invictumq in Campo. Gradivi Anni=
balem. sive praesentis temporis intueris de=
cursum, nemo flagitiosus in laboribus cernit
facilitatem nisi otii depravatus scelere,
sive futuros saeculorum consules annales
nunquam socordem otii perniciem sed potius
ut pascat nunquam expetent.

Alia amplificatio per idem artificium
Supra materiam Tempus edax rerum

No Tempus insatiabile avide consumpsit omnia
Q. Momenta temporis mensam instruunt aedi=
ficijs palatiis quibus satiant.
D Avida temporis momenta mensam instru=
unt aedificiis, quibus nunquam satis satiant.
A Tempus voracissimum labores manuum quoti=
dianarum cum summo actos conatu in cibum hab.
V O! Saeculum quam tibi dulcia ex rerum sumptu
paras

Bvm

paras edulia quibus haud satiari possis. rapidissimè
A. a Tempore nunquam satiabili vorant omnia

Amplificatio hujus dicti per Immaginem mundi Quis ut Deus!

Quid quid Cœlum exhibet, terra condit, Divinam nobis enarrat magnificentiam, se ipsam prodit Majestas, illa qua sydera claritate, orbem providentiâ mortales clementiâ Inferos justitiâ universum denique commendandam satis dignè implet Omnipotentia. Angeli quot quot sub Michaële strenuissimo exercitûs Cœlestis antesignano militant, Concordi plausu ingeminant, Quis ut Deus. Homines tot beneficiis Remuneratori Deo obstricti resolvunt ora, renuntiant gloriam Dei mortalibus nutritus florido Zodiaci campo taurus, utpote in universo qua late patet orbe solita tunc Christiana Religio decantare Hosanna in excelsis. Imo omnis prompta ad obsequia humana jumentorum ferocitas, toties Benefactoris sui memorant favores quot mugitu audientium perstringit aures, pennata volatilium turba exultant, cū ad sublimia Provisoris sui petant

alas sydera

alas sydera. Innumera piscium copia ad meridionalem solis decursum insilientes benignitate clementiâq divinâ exhilarata, toties Laudem promulgant Numini, quoties spectatori dant cernere pro suas alas, tumultuosi apum greges cereum Majestati Divinæ offerunt holocaustum, ut Regi Regum Domino Dominantium minima favoris possint præstare munera; quo magis reptilium strepitus astrorum circumsonat motu ut eò clarius quo sublimius in Cœlos tendentes voces enarrent gloriam Dei. Murmurant flumina, Montes fontium effundunt vivos, ignis deniq strenuissimo in amorem Divinum fertur ad astra cursu. Cætera elementorum virtutes illum utilitate dignitatis Divino honori præstant favorem ut metalla aeri fulgorem, suo reddere conantur Creatori lapides pretiosi variis effulgeant colorum formis Benefactori Lilia denique et cunctum herbarum genus fumant odore Supremo Deo Legas Diligenter.

Laus Reipublicæ per Definitiones.

BVM

Quid quid augustæ Majestatis in Im-
perio Beatissimi decoris in florentissima Regno-
rum Gallia gravissimæ authoritatis in plena
grandibus Hispania, totum ad amplissimam
nominis sui commendationem Polona capit Res-
publica, thesaurus enim est aureæ libertatis, cui
omne Provinciarum debet pretium. Mirantur equidem
multi Regnorum status, à Polo dictæ Poloni-
arum felicitati. Non assentationis respectu, ut
agitur quod quisque suum laudat ... sed realem
et clariorem luce cernens Sarmatici Poli digni-
tatem encomiastico prosequi debemus calamo.
Quid est nobilissimæ Sarmatiæ Imperium nisi
Regnorum facies formosissima, cui omnis gentium
procacitas, avari aspectus invigilant animô.
Quid sunt denique Poloniarum fasces, nisi amo-
nissimus martiorum campus, in quo floridissima
Religionis vernant lilia, tot uberrima frugum
mater Ceres progignit gramina, tot Equita-
tis libras, tot victrices refert herbas,
quot sub alis aquilæ albæ Divinum
invocabatur Nomen, — —

Amplificatio per Enumerationem partium per primum modum Componendi hujus sensus Neminem vidi in mundo felicem

Nescio ubinam hæreat volubilis fortunæ rota postquam despecta late patentis mundi excessit sveram, Nemo intra orbem amplissimum exoptato rotantis sese sortis vehat curriculo, inter primos terrarum moderatores secundus nemo. rotundæ quidem Regiis capitibus imponunt coronæ non tamen fortunatæ, haud supræma Ducum potestas regere vitæ propriæ exitu potest? etiam fortissima Heroum mandata imperare infaustis fortunæ casibus non negant, imo neque herculeo pede quisquam expugnabilem fortunæ arcem ingredi valet, Illustris Magnatum Principatus publica Comitiorum Consilia, in omni regnorum foro non sine infortunato infe Equestris ordinis motû peragi censet. Quid deteam adversa fortunæ ruina censebis auditor? hæc tot Illustrissimorum nominum proceres, tot ingenua nobilium stemmata, infami authoritatis suæ conatu

immani

immani subjugavit regimini. Siquidem illos e trabeato felicitatis limine ad misera transtulit tuguria, illis a honorum subselliis et magisoleum mandavit facere metaphoram, illorum clara nobilitate, nomina ex libro delevit memoria, quid divitum erexit dextra omne avara infelicis sortis evertit sinistra. n recedit e fortunato victoria passu intrepidus Mavortis gladius, nisi infelici depressus calcaneo. hæc est deniq sub faventis fortuna specie fallax opinio, ut neq agricolaru insomnis conatus neq senu modesta consilia, neque juvenum intuta virtus ab infelici vita propria labsu omni ex parte beatam dicere se valet.

Veritas odiu parit

Amplificatio supra Dictum illud per thesimet hipo:

Pleriq ardua virtutis fastigia summo aversant fastidio, cumq grandiq probitatis culmen asseq ui n possunt persequunt, quia clariores Phœbo radios cœlestis spargit sanctimonia, ita adversas Zoilorum perstringit palpebras, ut simul exacerbet. quia Lucernam die noctuq bonorum morum ardenter unquam fatigata pietas a natura efficit, inconsuetis in aspiciendo oculis

oculis adurit, et nocet iste ignis, ~~quia infracta unquam fatigata pietas a natura efficit qui ut inconsolatis in aspiciendo oculis~~ quia infracta in omni actione proborum intentio inconstantes pupugit animos, in omni æquitatis antrô perversis strictior locus, utpotè difficilis impijs in foribus exitus, obscura illustrium virorum obcæcatis sentimenta, quia à caligine mentis non recesserunt, impii nullo splendore nitent apud insensatos generosa nobilium stemmata, siquidem inurbani mores aberrant a signo virtutis inter innumeras virtutum species, siquidem ~~natura urbani mores aberant~~ prœit præstàque veritas — maxima incurrit odia, adeunt tot scelerum turba, Sanctæ fidelitatis consortem. quia Principem esse agnoscunt. propugnant modestam pudicitiam ignavi rumores, quia subsos à latentia aperit orbi. Pauperrima ~~m~~ supræmæ dignitatis veritas, adeo persequaces sui nominis habet. emulos ut sive in trabeatis Magnatum penatibus, sive in vilibus agricolarum tuguriis, pudore frangi, incontemptumquè ~~odire~~ solet abjici. quia nuda caret ubiquè locô, veritas. impia pia virtus

Amplificatio

B V M

Amplificatio in Laudem innocentiæ p Similitudinem

Omnem quidem laudis humanæ fucum illibatus animi aversat candor, concolores interim admittit panegyres. Nihilq inter angustias mortalium mensas humano suavius arridet generi, unico inno=centiæ melle, illius quidem Spiritu dum exardet amore Divino pectus, rationis aperit Lumen. floridissima hortorum viridaria correspondere hujasce virtutis nituntur splendori, utpote venustissima flosculorum gramina, purpureæ rosarum formæ, odorifera viola=rum genera delectant sese aspicientem, palpebrasq; ita innocentiæ odor in omni habitu gestuq hu=manum gustum saciare valet, Hæc siquidem virtus rosa est, cui innata ut spectamus verecundia pri=mam inter flores evicit purpuram, hæc Principem de diademmate gerit, cujus sicut solis splendore cætera ob=nubilant lumina. quem ergo tantæ dignitatis lapis, tantæ virtutis Magnes, in elogia sua non trahat, Oratorem? miratur græca fides, quia cum veritate certat, stupet obnubilatus animus quia solis vir=tutem scrutari non valet, Miraculosa hæc inter omnes virtutum species Imago, cui ~~et~~ omne in adora=tionem procidit caput. Cor hominis lætificat vinum cui etenim moralis unquam occasionem dedit hoc patientiæ granum, cujus sive vernanti æta=te, sive brumali rigore virtus in eodem permanet statu. Non mutat Granvilla formam coloris, quia non Zeuxis manu elaboratæ uvæ, non negat suavitatem vinea

quia non fictam virtutis in se continet essentiam.
Amplificatio per dissimilitudinem Pax omni
potior triumpho ~~Supra Illud dictum~~
Novum inter pralia pacemq conflictum ex-
citat, quis quis aut privatam larium
tranquillitatem publicis regnorum motibus
aut bella quieti anteponit, nunquam siquidem
toga assimiliat sago, nec astutis praliatrix
Justa formidine populis terrorem incutit,
pax omnium amorem conciliat. Martis
cruenta manus non sine lachrymarum imbre,
victricem colligit messem, pacis vero omni-
bus optabilis mora trabeatos fasces hi-
lari efficit die sub sagaci Harousm Regimi-
ne tam minacem mucro exercet potestatem
tem ut neq; aurea parcit Libertati. Con-
trariam felices togati temporis dies hu-
mano generi prastant gratiam cum non
tam clementi arrident favonio verum
etiam aureo liberaliter multos tractat
epulo. In hac utiq; bellorum tempesta-
te non una fortunata familia cymba,
non una Illustrium domorum navis, non
una aberrantis populi a prosperitate fortuna
Carina submersa procellis, nullo autem experto
tam inclementis cladis infortunio sub composito
pacis vexillo moderata fortuna navis fugacia
annorum ducit navigia. Acutus armorum

tinnitus

BVM

tinnitus multorum irruit corda, ut infelicitatem sua
ventura sæcula deflere sciant. Pax verò tum
Musarum alumna tum amicorum fœdere sem-
per jungi conat. Lg. Valde bene 5 9bris.

Amplificatio hujus dicti Rös flendo ducimus horas p
Miseræ sunt mortalis vitæ solatia quæ flebilis Contraria
tandem coronat exitus fluunt horæ quibus in-
natare gaudijs credebamur ecce verò voragine
luctuum absorbemur, plangimus sæpenumero
cum plaudere proposuimus amena enim tripudia
Lugubri terminant lesso. non procul a solatio
mæror, non procul a risu gemitus, pro-
ponunt quidem hilares in exordio scenas splen-
didissimis mensarum calices flebili tandem easdem
terminant epilogo. Captamur Risu ad florentis fortunæ ~~risum~~ sortem, ast scum
inimicis urgemur casibus tristes spectamur
melancholici. dulces aliquando cantus in
hilari experimur societate brevi tamen eadem
suavitate oris Lamentari solemus, Ludi-
mus in fortunato victoriarum campo,
cum verò secundâ fallimur fiduciâ
illudimur et licet prolixas amœnita-
ti tradimus noctes, brevibus verumtamen
solamur oblectamentis. p adjuncta Tonantis

Amplificatio hujus dicti Est iter ad magni tecta
Utinam eo animus oratoris evolet quo stillus

eluctas

utinam cor lætu illuc exsiliat quo ingentia ferunt desideria cœlum nempe est orationis et votorum terminus Cœlum amœnior Patria post deplorandum vitæ amarissimæ exilium o! fortunatos quibus pretiosa adeo destinat merces. Quis quis angustias fugientis vitæ absolvit iter designatam optatæ peregrinationis occupavit metam Quisquis arduum scientiarum terminali coronavit Labore infinitis recreandi animi utet diebus quisquis afflictæ navigationis solicitas transegit curas desideratum possedit portum Quis quis Christianæ professionis ad finē observavit leges, egenam recepit mercedem. Quisquis inopem stante vitâ mundi contempsit vanitatem inexhausto meritorum gloriabit fonte o! fortunatam æternarum deliciarum Patriam o felicissimam quia uberrimam Cœli regionem o! incomprehensibilem. quia Divinam scientiam Quid prodest infusa Salamoni eruditio, si post fata divina careat Luce Quid sapientum per universum clara nomina si per Miriades innumeras de illis nec meminet n̄ solvet p innumeros totius æternitatis años ligata oratio si fractam in libro conscientiæ scripsit quantitatem, imò solutos æternitas ligabit oratores si præcepta quæ quæ præscripsit Immensa Deitas, quæque proposuit Ecclesia mater neglexit servare, p negavit.

Ampl

B. M. e

Amplificatio hujus dicti vilius est virtutib. aurum per causas et effectus

Sive insignem Cræsi opulentiam, sive aureos Midæ thesauros refodimus ~~amur~~ vilescunt subitò neque amplissimum virtutis pretium adequabunt. Fæda siquidem avaritia gasis inhiat, virtutem verò pulcherima inquirit sanctimonia et quamvis aureis fortuna vehit rotis, quamvis pretiosissimis vestit verbis non sine crisi in humana existit opinione, nam non virtutem sed aurum sequit honos, jactat quidem virtus gloriæ dotes, sed non superbis extollitur verbis vilissimo circumvolvitur amictu sed non vili æstimat in orbe spatiosa dumtaxat tumidos auri fulgor illustrat loca utpotè

superbia in strictiori non solet manere domo Quamvis per universam splendere nitentem spectamus pietatem atomus tantum se minorenium Syderum se credit esse virtus. Prothei formam ostendit Lucidissimus auri fulgor cum enim et inter illustrissimos honorus titulos, inter eminentissimos magnatum proceres, multi corporis tantum dignitate clarent, ast mentis patiunt ecclipsim. clarioribq equidem pratiosissimæ virtutis Lucifer sapientiæ eminet radios dum et in obscuriori avita domûs ortu non sine nobiliori enitet nomine et in tristiori fortunæ die non sine hilari ditionis felicitatis progreditur meridie.

Finis Coronet opus. Llq Diligenter 11 Jol

In h. B V M

Tryumf miłosierdzia Boskiego z zatwardziałego serca Francuskiego augustyna

Pewny we Fran[illegible] wielkiego domu niemnieyszey fortuny młodzian Jmć [illegible] Augustyn, widząc Rodziców skłonne ku sobie iako ku iedynakowi serce, swawolnego życia bespieczności nabył wdawał się w lekkie kompanie, sprośne żarty, niegodziwe igrzyska, co większa w ziemskich roskoszach zatopiony o niebo y o zbawienie niedbał, modlitwą y nabożeństwem gardził, kazania y inne Duchowne przestrogi lekce ważył. z taką złych obyczaiow zgraią oddany do szkoł Paryskich, gdzie znaczno statecznej młodzi postrzegłszy liczbę przykładem ich dalszych lat proceder regulować począł a zatym świątobliwą zdięty emulacyą dziecinną płochość w poważny statek zamienił y w krótce nietylko w naukach ale też y w cnocie tak postąpił że osobliwszym skromności stał się wzorem w każdą uroczystość według studenskiego zwyczaiu do kongregacyi chodził, gdzie o chwalebnych dawnieyszego Sodalisa S. Franciszka Salezyusza usłyszawszy akcyach naśladować go w zgardzie zdradliwego świata umyslił dla czego przed wszelkim honorów y fortun ziemskich do niebie należących gminem uchodząc 17 Rok życia swego zaczowszy w zakonnych cieniach ukryć swiatło imienia postanowił. Zrozumieli święte Jedynaka intencye niezbawiennym iegoż affektem uwiedzeni

Rodzice

rodzice, zaczym od pobożnych zamysłów Augustyna wszelkiemi sposobami odwieść chcieli. Jakoż czego groźny ociec surowością ... zdziałać niemógł, tego na przykrzonym zamgłe... [illegible] ... szła matka. Naiey albowiem perswazyą iau ... miłosiernego Boga powołaniu przeciwnym został. powróciwszy ze szkół za miast Zakonney ... szedł w błędy, y rozmaitych występków ... ynt, do których czyniąc pozwolone namiętnością cugle częsią swawolnie wiodły kompanie, zgasły w nim pierwsze pobożnego życia ferwory, przytłumione doskonałości pragnienie na tych miast, ten w sercu iego wznieco byniem ogień, którym zbytkuiącą młodzież do złego iak zapalił. Dla większych w politycznych obyczaiach experyencyi wysłany do cudzych kraiów, tam wielorako nowych co raz obiektów impressyą rostargnionym będąc, nietylko o wokacyi, ale też o należytey szlacheckiemu imieniowi powadze y pobożności zapomniał, niebyło tey biesiady na którejby z osobliwszą zakazaney wesołości chciwością przytomnym niebył, częstokroć na długiey ochocie gorącym trunkiem dobrze sobie zagrzawszy czoło, o niepotrzebną zapalony zostawał cholerą, dlaczego niewinnych napadował ludzi przy tradławeniu konfuzyą karmił, y śmiało na poiedynek wyzywał. Pewnego czasu w Rzymie do bosłuiące

z innemi

z innemi Augustyn przez wszczynaiącą niezgode żarty poktócit ich z sobą tak daleće że do oręża naprzód a potym do śmierci okrudney przyszło, ieden albowiem w podpitych ludzi gminie zabity. Naszedł bespieczeń=stwa przestrzegaiący rząd Gwardyi Papieskiey y oczy=wiście postrzegłszy zaboystwo łapać grassantów umy=ślił, złapał iednego winowayce którego chcąc dru=dzy obronić z przywodcą Augustynem odważnie na żołnierzy uderzyli, tam podczas znacznego tumultu bespieczny wodz w ucho, piersi, y kolana postrzelony upadł a warta tym czasem z wielu poymanemi uszła, w tym na odgłos częsistey strzelby wypadłszy z ka=mienicy dworzanin pewny, obaczył pleyzorowanego Augustyna, zaczym go z miłosci chrzescianskiey do Pałacu Francuskiego Posła zanieść kazał, leżał tam długo gdzie z wielkim nayprzednieyszych Felcerów staraniem ledwie do pierwszego przyszedł zdrowia. Po feralnym tym przypadku trafił na inszy żałosniey=szy, powrociwszy albowiem z Włoskiey ziemi, zastał nieżywą matkę, ktora z iakieyść okazyi niepoha=mowanym rozżarta gniewem wpadła w Apoplexyą y bez wszelkiey dyspozycyi nieszczęśliwą wytchnęła duszę. Zatrwożyła barzo śmierć Rodzicielki niespo=dziana kochaiącego syna y wielko przez długi czas wprawiła melancholią, ktorą rozrywaiąc nie zagrzał

mieysca w Domu, lecz maiąc chęć do Żołnierskich experymentów przeniosł się do obozu, gdzie w nowo z rozwiozłym Rycerstwem wszedszy ligę cale się popsuł, ubogich ludzi krzywdził, możnieyszych zdzierał, przy częstych także kilichach rozum z innemi y pamięć zalewał, zgoła w tak wielkie excessa zabrnął, że ochotnym do wszelkiey nieprawości stał się wodzem, tymczasem żałosna go doszła nowina o słabym własnego Rodzica zdrowiu zaczym nie mieszkaiąc woyskową porzucił służbę, aby skorzemu wygodniey mógł usłużyć Oycu, Atoli chociasz pośpieszył do Domu Augustyn iednakże rodzica swego do wszelkich tak duszy i ako y ciała lekarstw nie dyspozyta zastał, ani albowiem z doktorem o poratowaniu zdrowia, ani z xiędzem o zbawienney chciał mówić spowiedzi. Z kąd wrzeczach żałosnego syna bez wszelkiego na smierć przygotowania z tym się pożegnał światem Po nagłey Rodzica smierci, nagle się znaczne odezwały długi, których przewrotnyl Sukcessor chcąc się pozbyć bardziey ieszcze własną zadłużył przez wszawieczne prawo substancyą; z tym wszystkim za szczegulną rodzonego wuia pomocą po części ie spłacił a wreszcie mayętne kupił Starostwo, którego Intrate na uspokoienie Kredytorów swoich obrocił niebyło

toiednak

to iednak bez nieznaynego poddanych uciemiężenia,
tych bowiem wymyslnemi obciążał podatkami, aby
był częscią licznym dłużnikom, częscią zbytkowi swemu
zadość uczynił. Lecz w krotce za gładką niektorych
rebellizantow namową, nabyto utracił maiętność ponie-
waż dla dowiadczoney z buntownikami kointelligencyi,
wszystkie iegoż dobra konfiszkowano. Przecież po
przytłumionym tych kłotni pożarze za poważną kol-
ligatow swoich instancyą przeprosił krola y do
utraconey wrocił się substancyi te zupełnie zde-
zolowaną widząc: aby był do pierwszey przywiodł
pory w kroczył w konkurencyą o dożywotnią przy-
iaźń do pewney w Paryżu maiętney damy z kto-
rą zaslubiony oprocz osiadłych maiętnosci wpo-
sagu wziął ten honor, że między pierwszemi fran-
cyi konsyliarzami w Parlamencie zasiadał, ale
nie długo mu tą godnoscią cieszyc się Bog pozwa-
lał, gdyż w krotce żona widząc męża swego nie-
tylko fortune własną ale też y posag iey marnie
na niepotrzebne tracącego lusztyki, z przyzwoitey
w tey mierze takowey płci gryzoty wpadła w
chorobę y umarła, razem z nią Augustynowi zginęło
prawo do pomienioney urzędach krolewskich funk-
cyi; ta bowiem w tamtych kraiach godność niekto-
rym osobom y to tylko do żywotnie iest przy-
wiązana, chociaż tak wielką przykrych dolegliwosci

Liczbą

liczbą przyciśniony bywał, wesołego iednak animuszu nie tracił; prywatnie albowiem w Dobrach swoich mieszkaiąc zaprosił raz był do siebie niektórych konfidentów których długo y wymyślnie częstuiąc wszystkich z niemałą ich zdrowia szwankiem popoił, tak że iako nieżywi gdzie który mogł porządku y wygody niepatrząc legli tym czasem niezwyczayna powstała nawałnica z nią huczne grzmoty, a potym srogie pioruny, z których ieden w pałac Augustyna uderzył y w punkcie dwoch iego nayścisleyszych przyiacioł bez pamięci leżących zabił. Porwali się inni y z przestrachu wyskumiawszy się życia ratowali, a Gospodarz niewypowiedzianą gromu tego przerażony boiaźnią wypadłszy z Pokoiow nieoparł się aż o kilka nascie mil w paryżu tam prosto do kościoła poszedł y prawdziwie na sercu skruszony do kładno z całego życia uczynił spowiedź, po ktorey tak sobie świątowy obrzydził roskosz że od niey całe oddalonym został. Zwyciężywszy tedy naprzód samego siebie, a potym tak krewnych y przyiacioł swoich perswazyą, iako tez uszczypliwe nieprzyiacioł ięzyki, obrał dostanie Duchownego udał się, gdzie wszelkiemi rezolutnie gardząc chonorami Opacsiey niechciał przyiąć godności, lecz w samey tylko prostocie zakonney statecznie Bogu aż do zgonu życia służył.

Dla niestateczney fortuny wiele nieszczęsliwych przypadkow doznał na Sobie Sosa

Emmanuel Sosa z przezwiska, rodem Luzytańczyk, stanu Rycerskiego między dumnemi naypierwszy, przy pomyślnym szczęsciu Wielmożny, po niedoszłych do skutku zamysłach nędznik, złaskawymi zrazu mu sprzyiaiących Eurow faworami, obaczywszy się szczęśliwie na lądzie Dyony niemniey pewną karmiąc się nadzieią w oyczyste z weselem powrocić progi, tam naypierwey zatrwożony został, gdzie o pomyslnym sobie tuszył powodzie, y ktoremu bespiecznie zrazu służyło morze, na tego wszystkie nieszczęsliwych przypadkow potym wywarło insulty. bo nayprzod bałwanami nataszczy na okręt poszarpało żagle połomało maszty oderwało rudel na koniec ztargawszy ~~na koniec~~ marynarzow siły okręt zatopiło y skarby. gdzie wpędzony na wyspę na oderwaney częsci okrętu z Eleonorą y dziecmi y niektorymi pozostałymi towarzyszami Sosa przy nagłych nad tego morza szturmach wszyscy prędzey smierci niż życia oczekiwali, ~~gdzie~~ gdzie wpośrod bezbożnego Pogaństwa od iednego krolika nalazłszy nad sobą litość Sosa nieznaiomego Ludzkość nie tak sobie za kompassyą iako za zdradę poczytał

ktorey uchodząc na oczywisto trafił bo mu na drodze
zastąpili Maurowie ktorym do ostatniey iak mogąc
bronił się siły, aż z natury straszny a z dradliwy
narod grubijanskich obyczaiow przyiazniq z my-
sloną niby za pozwoleniem krolewskim do miasta
za prasza gdzie krol ~~tam~~ mayętny w dobrach ale
niemniey y w zdrowiach ~~monarcha~~ obawiaiący
łatwiego niebespieczenstwa inaczey do miasta wnijść
nie pozwala pokiby Luzytancżykowie u niego nie
złozyli broni excypuiąc iedyne tylko Cleonore
y razem dalszego swego szczęscia w ktorym na-
dzieie mieli z bronią oddali by pewne zamysły,
dzie ~~tak~~ krol z myslony ową Ludzkoscią sobie przyi-
muiąc do łaski azeby bezbronnemu łatwiey
wszystko odebrał, iak nayprędzey do miasta wnijść
kazał, a potym ze wszystkiego złupiwszy wypę-
dził. ale nie tu ieszcze utrapienia y ostatniey mizeryi
termin, bo wypędzony od bezboznych z miasta
ludzkości tylko nadzieie ale nie skutek odebrał, po-
niewaz napadłszy na innych bezbronny od nich porz-
wany y do ostatka złupiony, gdzie po odarciu z
wszystkiego ieszcze się przy zyciu został z Zoną
y Dziećmi, ktorym aby posiłek opatrzył

nieszczęśliwy

oyciec do lasu pożywienia szukać poszedł gdzie mały znalazłszy posiłek żonę y dzieci nieżywe zastał. Częstokroć na ten koniec wielkie rzeczy przychodzą.

Tryumf odebranego zwycięstwa Janowi Trzeciemu Krolowi Polskiemu przyznany.

Jan trzeci dla ofiarowaney sobie od Polakow purpury Krol Polski, dla zachowaney wiary swiętey obrońca, dla przywroconey Austryakom wolności sprawiedliwość, iednym puklerzem troie obronił y okrył krolestwo, wiarę, y Xiążęcia. Kiedy Polakom kray zachował, Bogu wiary przymnożył, Leopoldowi Wiedeń przywrocił. Krolował bez zazdrości rzecz rzadka, Zył bez kłotni rzecz święta. Walczył bez przemiany, rzecz dziwna. Zwyciężał bez nadętości nad Ludzi y, y żeby był nieśmiertelnością nabył umarł. żeby był wszystko dla Boga oddał y samey duszy umieraiąc nie żałował. w tym tylko Polakom krzywdę uczynił że się z swiatem pożegnał Monarcha, Y tak w ozdobie uczynkow nieśmiertelnych iako y w śmiertelnych ciemnosciach nayiaśnieyszy.

ORACYA POSŁA POLSKIEGO DO ALEXANDRA wielkiego

Gdyby ci były nieba nie mniey wspaniałey nad męzne y ogromne serce pozwoliły postury. swiatby się cały na ciebie obnizyć niemiał, prawicą Oryentalne, lewicą okcydentalne ischwyciłbyś mocy, że tak być o tobie sądzę

zadbys nie do wiedziat w ktorą zamyslasz strone tak strasliwego Marsa woienne spuscic pioruny, widząc że z Europy przechodzisz do Azyi, z Azyi wracasz się do Europy. na koniec ieżeli ci ludzkie nie wystarczą siły, to chyba z wiatrem, Rzekami, y drapieżnymi bestyami walczyc będziesz. Lecz czyliś niewiesz? że drzewa wielkie ~~długo rosno~~ długo rosno a wiedney godzinie zniszczone bywaią, nie doskonale zdrowego ten rozumu, ktory na owoc tak wielkiego zapatruiące się gmachu nieuważa wysokości drzewa, uważże że niżli ~~do~~ samego wierzchu dopięcsię będziesz zamyslał możesz się z tymiż gałęziami za ktore się chwytasz obłomac y upaść, y naystraszniey Lew podczas naypodleyszym Ptakom pokarmem bywa. same nawet naytwardsze butaty rdza zębata gryzie. Niemasz nic pod Niebem tak zdrowego wiecznotrwałego coby w niebespieczeństwie nie zostawało ruiny. Cosię tobie z nami bić widzi Państwa twoie iuż graniczą z naszą krainą. Kto ty iesteś, z kąd się wziołeś, chociaż nic o tym w tych naszych zdezolowanych chatach nie wiemy, ani służyc komu możemy, ani też panować nad kim chcemy, ale według ubogiego stanu naszego żyjemy y masz że na tak ubogą Polskę naszą pragnąc Jarzmo

Jarzmo wołów pług strzały z kopię y kilich tylko
mamy, których tak w dobrey komitywie, dla
wzeruwania spracowanych animuszow iako też
y przeciw nieprzyiacielskim insultom na obronę
zażywamy, Tymi Syryiskie Państwo a potym
Polskie y Medyolanskie odebraliśmy byli
y aż do Ziemi Swiętey przetorowaliśmy sobie drogę
ale ty który chwalebnym zwycięstwa znakiem
zboycow prześladowac zamyslasz wszystkich
Narodow ktorez odebrał zdzierca iestes, Lidyą za=
woiowałes, Syryą opanowałes Persyą trzymasz
Barbaryą masz pod swoią władzą. Juz też
y do naszey owczarni zaglądasz, y często
nam wszystky oddaiesz, ale czylisz iuz więcey
dostatkow Państw y bogactwoci potrzeba?
ktorez iescze kraie żądasz widzie pod swoią włat=
dzą? Pierwszy albowiem ze wszystkich krolow
w Europie nayWięcey dokazałes, y cowięcey
przybywa barziey pragniesz iakobys wcale nic
niemniał. Ale day pokoy Polskiemu Imie=
niu bo obaczysz iak daleko słynie takiego
nigdy do ciec niepotrafisz. Szczupły nasz narod
ochotnieyszy będzie niżli twoi błędziwerzni
xiążęta

ktorzy tyle pod twoią moc podbili nacyi. Choc nas dalekimi do woyny być sądzisz, ale obaczysz nas w twoich pułkach, iednoż my szybkoscią y ucie- kamy y goniemy. Za czym radziemyć for- tunę twoie zobierzcz trzymać bo slyska, a ni- iey w życiu dotrzymać można, przytrzymay szczęsciu tylko cuglów, a bespiecznie y będziesz nim rządził. Nakoniec ieżeli Bogiem ieszteś swiadczyć ludziom dobrodzieystwa powinieneś nie co ich iest wydzierać. Jeżeli zaś człowiekiem iesteś pamiętay że zawsze nim będziesz. Nie- rozumnych zaś taka opinia pamiętać o tych dla ktorych o samym sobie zapomnieć możesz. Z ktorymis iesz cze w woienny tryb niezaszedł Za prawdziwych sobie przyiaciół tychmiec mo- żesz a niemasz nayscislejszey przyiazni iako między rownymi sobie, bo tacy się być zawsze zdaią rowni, ktorzy żadnego nadwątlenia sił nie doznali niebespieczeństwa, ale ktoryches zwy- cięzył. obłudnych przyiaciół dla cie sbie strzeż się. Wiesz nam iże między Panem y sługo żadney nie było przyiazni a złey miary za strożow nas szczęsliwych Azyi y Europy obustronnie twoich granic nayblisz

naybliższych mieć będziesz. Więc nieprzyiaciół czyli przyiaciół chcesz mieć dla siebie z tych dwoyga obieray. Dixi.

Amplificatio Polonica huius sententia.
Quid species quid lingua mihi quid profuit aetas?

Wielka wszechmocności Bożey dobroć, rozumem Ludzkim niepoięta łaskawość, kiedy Nieba ~~iasno swietnym~~ nocne rozpędzaiących Luminarzow umbry splendorem, Ziemię wdzięcznie woniejących y rożnych od siebie kwiatow przybrał kolorem, Synom zaś Ludzkim naymnieyszą trądu nieskaziarzy makułą pozwolił formy, nadał wysokiey intelligencyi, dowcipny umysł, dłuższe nad innych niektorym zamierzył mometa. ale czyliż tak szczodrobliwe y hoyne dyspozycyi Boskiey łaski, czyliż tak delikatne y piękne darow tego talęta na estymacyą sobie u swiata y Nieba zasłużyć mogą ieżeli przy rozwiozłym życiu od nichże z despektowane będą według poety. Quid species quid lingua mihi quid profuit aetas.

Oratio Polonica in Funere Ferdinandi 4ti R. Rom.
O strasżna tego Imienia pamięci. Ferdynand Czwarty O! okropne Imie, ktore nietylko Austryi nietylko niemcom, ale y całey Europie na iedno wspomnienie żebliwą

kontentecą

x

kontentecą była Ferdynand czwarty. O! Zayzdrosna Ludzkiego szczęscia Libityno, ktora wystawione wiedzi widoki smiertelną Szyz odmianą Ferdynand czwarty. O! wielka nie dawno nayiasnieyszego Oyca pociecho O! niepocieszna dzisiay Rzymskiemu Senatowi nieznosnych żalow nowino. Ferdynand czwarty O! krotkie y opłakane tego swiata ukontentowanie. O! długie y wnukom pamiętne płacze y nigdy nieuleczone na sercu rany. Ferdynand czwarty. Niech mi się godzi wymowic, co O! iak ledwie wymowie, ale bodayby była strapiona nigdy nie wymowiła miłość. Ferdynand czwarty. tępieie umysł przestraszony boiaznią ylewu się od żalu wymowie może Ferdynand czwarty. Niech że na milenie co strach wymowic strasznieysza słyszeć pomyslic wzdrygają natura. Ustanciey naprzykrzone wzdychania poki dla wielkiego smutku nieskonczę mowy dwoiakim smętno zamyslaiąc słowem materyą Ferdynand czwarty umarł.

Imitatio Polonica per Immaginationem dolentis animæ pro peccatis suis. Imieniem nie hoc est wynnney duszy

Swiat naricha — Takaż to życie swobodne wdzięcznośc Pański do tego zasmucać y trapić serce słodkosci moich niewdzięcznik u odmiencze stanu y natoż cię to nie dobry sługo krwawe Monarchi swiata wychowały starania

nato

nato wypielegnowały zabiegi, abyś wroszkoszach nabywszy płochości iako iaszczurka gryzł mi głowę y lustydem za prace karmił. takżeś to wiernie mi spłyciał z kąd żeś iest obłudny sługa kiedyś y własnych odbiegłszy zasług iak iaki odartus z dziady thiksięsie potwie kie zmyślonych szukasz rodziców. piękniać zaprawdę podskarbiemu świata stacyi biegunemy w nieznaiomych poniewieracyi kątach, y iak gdyby do własney niemogąc trafić substancyi albo y drugich za sobą ciągnąć ażeby tymże chodzili torem nie mogłeś nie mógł bez wstydny sługo Pańskiego bardziey obrazić serca, y iako płochością twoią własne niegdyś z sromocie urzędy ale uchowaycie sam unnie boże gdybyśmisię teraz miał na oko pokazać albowszce dostać, nie w pas rycerski nie w złote szable y dyamentowe stroiłbymcię pendenty, nie w łamy y w lamtembasybym obwijał, iak przed tym spodziewaięsię po tobie nieślepych medyko y bez ręcznych ale odważney y wet zawet oddaney w każdey okoliczności fantazyi, ale w żelazne okuty kaydany iako nayniększy honoru mego winowayca w głębokiey przesiedział byś ciemności nienawiay mi się iuż więcey do świata na tak wielką krwi twoiey pracą nieznaiący niegodney dobrodzieia twego twarzy.

Literae Illustrissimi Parentis ad Filium Viennam profugum nempe S: Stanisław Kostka

Tak iż to iest poboźność Synowska Oycowskie zasmucać y trapić serca Domu mego niesława Polski zbiegu

Zbiegu na toż to was niewdzięczni Synowie krwawe
Rodziców wychowaią starania nato pielęgnuią
abyscie dorosli iako iaszczurki lekkomyslnoscią gło=
wę nam gryzli y wstydem za prace karmili, ktak
często prętko od boku mego oddalony z kąd ro=
dem zapomniał, żes y sukienki od własney Ma=
tki sprawione z siebie zrzuciwszy iako odartus
iaki z paciorni kamisię po włochach y niemcach
z wiednia uciektszy takąc iasnieią cemu Oy=
czyznie domowi twemu w chłopiencym postępku
niezmazaną nigdy smiał zadac hanbe. Pię=
knac zaprawde Senatorstwiemu Synowi stać
się biegunem y w cudzych się poniewierać kątach
iakoby do swoiey trafic niemogąc substancyi albo
y pawła starszego brata twego na mowie, żeby
też twym chciał chodzic tropem, niemogłes
niemogły nieszczęsne dzicie serca mego barziey ra=
nic iako płochoscią twoią własne sromocą gnia=
zdo, ale uchowaycie Sam w mnie Boże gdy=
bysmisię teraz miał na oko pokazać albo w
złoce dostac, nie w pas Rycerski niewzłote szable
y dyamentowe stroiłbymcię pendenty, nie w Lamy
y w lamtembasy obwiał iakom przedtym
spodziewaiące się po tobie nic kupczykowey ale
panskiey. fantazyi często obiecował, ale
w żelazne kaydany okuty iako nayw[...]szy ho=
noru mego winowayca w głębokiey prze=
siedziałbys ciemnicy. Niendawiayżetmisię

ciuz

iuż więcey do Polskii nawielko krwi twoiey pracą nieznaiący niegodney twarzy Oycowskiey.

RESPONSORIA S: STANISLAI Kottka

Cieszyc by się w nayważnięszą niesmucic y trapic IWMPD: Unależało teraz kiedy w Sług Boskich zostaie Podsie y przy niebieskiego Pana Dworze lata trawie ozdoba iedyna z wzgorzeiem Rodzicow potyka Domy z których krew y syny rzeczy wszystkich sprawca do swoiego przybiera boku z nimi się nierownie łaskawiey y hoyniey obchodzące niż swiata tego Monarchów y Potentatów procedernosci o Zasmakowany Pana mego chlebie bym nie był dawniey skosztował bym miła Bogu Kompania przedtym nie mogł był wstać iakoż by moie prędzey niepokoiów pozbyło serce nieżal mi Onie żal kochany Panie żem zoycowskiemi pożegnał się Progami, gdy mi Bog do swoich Pałacow otworzył wrota stac by się lepiey nigdy ze mną niemogło, iako gdyby tarasy y wiezy o moiego Pana ponosił honor, dla ktorego całości własne tracic zdrowie żysk iest nieoszacowany y pochwała. Trupem mnie widzieć y wgrobie mieć pragnie, kto od przedsięwzięcia odrywa Niech pierwey w stup mi idą oczy niech się z mową pożegnam y życiem niż bym w twoiey Panie tracić niemiał służbie

BVM

służbie Czy milszać to Bogu będzie pomocnieysza duszy dobrodzieju mòy dożywotni, gdy z ochotą Boskiey mnie oddasz woli y z własnych rąk swoich wieczney darujesz ustudze o co iedynie proszę.

Descriptio humilitatis supra objectum mundi nempe maris periphrastica.

Ktomużby się tak wielka z istoty swoiey cnota podobać nie miała, kiedy one tylko w nayniższe iak rzeczne strumyki doliny, nie tylko w podziemne ściekaiącey wody rzeki, ale y w nayglębsze morskiego oceanu przepaści dla wielkszey zawsze siebie samey wzgardy nachylać y zniżać się zwykła.

Amplificatio huius dicti semper patientia vinatis [immaginem mundi]

Niemasz sławnieyszych zwycięstw nad tryumfuiące w cichości Ducha cierpliwość, ta iedyna cnota wszystkich nieprzyiacioł zwyciężała łatwo ta każdego serce gdy krzyżową zachodzi sztuką dewinkuie dlaczego podchorągwią swoią zupełny państow rachuie komplet y nayzwyższe bo nieba całego wielce znoszącego liczy kequito. Tey przybywszy na szukanie sam nayzwyższy rządca Chrystus o iak wiele razy przeciw nieprzyiacielskim szturmował sercom, kiedy nie tylko na zdradliwe podsłuchi, nie tylko na uszczypliwe ięzyki ale y na same za niemiłosierne biczę odważnym stawił się sercem.

Amplificatio

Conceptus supra hanc materiam quare nam feria 5ta secunda gbris incidit commemoratio fidelium defunctorum

Ktokolwiek z goracey ku duszom w czyscowym ogniu zatrzymanym miłosci nieznosny ich pożar ugasic myslisz, załeyże swe czoło rzesistym potem nad teraznieyszą pracą, to iest pilno uważ co za przyczyna że tego roku w dzien czwartkowy solenne tych więzniow czyniemy wspomnienie a poszkolnemu mówiąc podobno dlatego, aby czwartek nie tylko, ale y dusz SS: Ostawiony był rekreacyi y komusz proste dowcipna niebieskiego strzelca industrya wspaniałe stoły w nędzny posiłek, miły apetyt w przykrą potrawę, słodkie likwory w gorzkie łzy zamieniła, kiedy nie tylko na S. postolskiey funkcyi będącym Niebieskim Gosciom, ale y samemu Krolowi Krolow Bogu solenny sprawiła traktament, którys Albowiem dzien w tygodniu większym się zaszczycie może szczęsciem nad czwartek który przy wystawionych po całey swiata machinie ołtarzach serdeczne Niebu oddaiąc wota w ten sposób wesołe nuci pienie twoia częsc chwała. Niechmi przez idą zoczu smutne grobowe treny, kiedy ochocza przy solennym dniu swoim Venus wszystkim zasmuconym czyscowym więzniom z sukcessiwo

nami

witacię y cieszyc pozwala iezeli okolicznosci roku uważac będę y kiedyż proszę tym więzniom pomyslnieyszą mogę sortiri pro munere pore nad drugi dzień grudnia, ktory nie dwoch lat opłakanych zwykł się stawac mordercą, nie dwoch dni zapamiętałym skatem ale iednym słodkim momentem O! szczęśliwa y nader y nader szczęśliwa Saturnie Duszom czyscowym chwily gdzie gorzkie łzy w perły, smutne narzekania w wesołe zamieniaią się pienia.

Epistola nuntiatoria de funere Illustrissimi Capitanei Grabovecensis.

Tak zayzdrosne teraznieyszego wieku lata że nie tylko sprawy wspomnienia godne z pamięci wyrywaią ludzkiey, ale y samo życie onychże w pogrzebowy obracaią popioł. Trafił na tak zbiało ich łchiwość J. Wielmożny Jeme Pan Starosta Grabowiecki Polskiemu nieużałowany swiatu Senator ktory dla niemiłosierney onychże nad sobą Clemencyi musiał się z tym pożegnac swiatem, bo ktoż się prosze tym mowic może nienasyconym żądłom iako dawne przysłowie niesie quo plus sunt potae plus sitiunt aquae im więcey z wiatrem ulataiące godziny z sobą

Zagarneły

zagarnęły Ludzi tym barziey życia za y zdrowie do szczęscia.
Zawsze myslały o tym nie przyiaźnie wieki aż eby
J. wielmoznego Senatora cnotliwą y heroiczną pamięć
wraz z życiem zabrały. ale czyliż przeztak iasne swiatło
w pogrzebowym popiele utaić się może ktore
nie tylko w sukcessorow tkwi żywey pamięci ale
y w polskich wzniecone sercach nie wygasło a po=
niewaz żywą Pamięcią J. wiel. Możnego są do skolli=
gowanej asystowali Domy. niewygasłym affektem
poselskie izby za podobnymże affektu obowiązkiem
na tymże mieysce stawiać się myśląc WM Panu
donoszę y oraz przyiacielskiego affektu z sobą
w komittywe upraszam
Conceptus supra argumentum cur S. Catharina n. alio
martirio mortua sed rotâ.
Nie na ognistym wozie iakby było trzeba
A przecie Katarzyna wiechała do nieba
Nie mogł wiechać Faeton w Niebo wozem całym
Katarzyna trafiła kołkiem y to małym
Kroią męczeńską dlatego swięta Wsmarowała
swoy wszczeby otym prędzey w niebo wyiechała
Cyrkuł znakiem wieczności aby nie zbłądziła
Do niey przeto go w życiu krwawo naznaczyła
Descriptio mortis per Definitiones.

BVM

Ktokolwiek krotko lub długo życia ludzkiego bawisz się podrożą niewydziesz śmiercią tą niezbitym wszytkich procederow ideą ta metą nieuchronną ieżeli na istote oney ciekawym umysłu twego ~~okiem~~ rzucisz okiem zapewnie nie kim innym ią, tylko posłem od naywyższego rządcy Boga surowo tobie grożącym lub mile perswaduiącym uznasz ieżeli o naturę tego posła spytac się zechcesz otym osobliwszym w procederach iego dowiesz się zwyczaiu że y naywiększymi interessami zatrudnionym nie pozwala do ułatwienia się czasu, niesłucha prawdziwych dowodow ani się na pokorne prozby ubłaganym staie. Coż mowię o obyczaiach kiedy iednym ogrodniczą na siebie wziowszy posture życie w kwitnącym wieku wynosi z innymi zbroynym stawszy się rycerzem w męskim potyka się wieku tego posztodziecyństwu wynosi z domu swemu publiczney sprawiał żałoby konkurs.

Enumerationem Partium redigo

Tributum Christo nato ab omni hominum statu

Pańska trzech krolo szczodrobliwość wszystkich do podobney dziecinie Bogu offerty stymuluie w zmysz tą

staienki

Szopki Betleemskiey drogą ktorą monstratkiuyca spra-
wiedliwosci obiasnia gwiazda y na emulacyą Zhoynemi Mo-
narchami oddaymy powinne dary Panu nad Pany wierni
Poddani Niechay Trony za kolebke purpury za pieluszki
sielo się narodzonemu Bogu. Niechay Senatorskie Szby
kuiłyceyc się dzieciinie nayuzgodnieyszym będą pokoiem,
Niech hetmanskie namioty leżącemu w Złobie Panięciu
za drogi staną pawilon. Niech rycerskie Pasy to nay-
milsze całemu swiatu kopuią niemowle Niech Zoł-
nierska szabla przed krolem nad krolmi z swoią się
popisze odwagą Niech cała rzeczpospolita zgodne na
pochwały nowego Krzey podaie woła spieszy się stu-
dencka młodzi pełnym affektu sercem z zaostrzo-
nymi iak piorem actami auszakze wielbiey ostymy
godzien ten nieoszacowany kleynot ktory chiba cbro-
dunym sobie co do kandoru mieyscu albo w ukrytanym tez
pokutnych morzu rodzić się może Brzmieście nad pioruny
hucznieysze na tryumf Vobronne miasta, kiedy z oik
morze Marya nakus na swiat wydała perłe.
p. enumeratione parti

Descriptio Introductionis ad congregationem. Palativ: 1747

Wyswiadczony od przeswietney Palestry Trybunalskiey nie-
pokalanie poczętey Nayswiętszey Maryi honor r. roku
przeszłego godzien aby był podany terazniey szym y po-
tomnym wiekom na przykład y nasladowaniu tru-
dno albowiem opisac doskonale tych szczegulno-
sci w ktorych się osobliwsza przezacney Kongregacyi

wydawała pobożność procz liczney tak zgromadzonych Zakonow iako też wielu dystyngwowanych osob z Jarzęcemi swiecami processyi illuminowany był nayprzod cały ratusz gdy tam zaiaśniała przeswietney Palestry cnota gdzie ich znacznych Imien y prerogatyw lustr nayweększy, potym frons cały collegium Societatis Iesu solennym przybrany ogniem aby tym solenniey dla swoiey konfraterniy Marya w Niebo sprawiła Ingres Cała struktura kościoła Lubelskiego potym że tytułem Societatis Iesu barziey niebu dla wnętrznego splendoru niż ziemi podobna była aby Synowie Maryi w tym pożyciu przywielkim spokoiu wnętrznym poddani z krolową słudzy z Panią całego swiata poufale korresponduiąc na ziemi niebieskie podzieli zycie w tyże swiątnicy Boskiey trudno wszystkiego ~~opisac~~ okreslić piorem, iako ołtarze wyborny[m] zwierciadłami kolumny oliwnemi lampami adornowane były ktore nie inszego konca znakiem były ~~miały~~ tylko że przy przezroczystym sumnieniu niewygasłey miłości wszelakiemi czasy ku Maryi Przeswietney Palestry konfraterniа będzie

Laus Beatissimæ desponsatæ Sacto Joseph

Nie może byc pięknieyszey pary iako gdy niewinność z podobnoż cnotą nierozerwaną ligę bierze, iasny

tego

tego dowod na wypogodzonym słoncu w ktorym gdy z pogodnym także blizycem przyiazno zachowa alternate naywesel[s]ze swiatu dniy nocy przynosi nie mnieyszą codzienney experyencyi widziemy prawde w kosztownych perłach, ktore aby w większym zostawały szacunku podobne sobie przyozdabiaią korony, wielkiego waloru chryzolity chyba w iedneyże ze złotem chodzące parze tak co do ozdoby iako y co do szacunku zgodzic się mogą, abysmy iasnieyszey tey prawdy widzieli dokument złote nam nierty przed oczy wystawia Tagus, ktory nie zinstyn z tyka się ~~chciał~~ tędem tyskoz podobnym ze sobie Erythreyskiego morza wszystkie te iednak nay czystszych y naydroższych obiektow komityrwy w komparacyą iść nie powinny nayzacnieyszey Maryi y Jozefa pary przy ich albowiem naygodnieyszych zaszlubinach slubowac można że swiat cały parze tey nayliczniey[s]zą ozdobą y szacunkiem wyrownac nie potrafi. Coż kiedy ciekawa ludzkiego oka zrzenica widzie mogła droższego szczęsliwszego nad niewyczerpane tak morze Maryi, ktorey teda swiek statecznej usługi zacząl zeglugo wielkie przy niezliczonych tasek skarbach uwilrezności

będziemi[e]
profit

p Similitudinem

Amplificatio hujus Sensus Innocens probat adversis

Niewiem wczym swiatu przewinnita niewinność że ią roznemi ściśnowszy przeciwnościami codziennie martwić nieprzestaie. Coż komu niewinna purpurowym że zewsząd ściśniona ostrymi ciernia bodzcami. Co czysta perła że w głębokim z błotem nurzy się morzu. Co niewinne lilie że w ogrodach pomyślnym dla siebie niedługo cieszą się mieszkaniem. dowsząpna złość ludzka niewinnych ptaków y pod niebem wynayduie mieszkania. na niewinne rybki y w bezdennych przepaściach zastawia sieci. Żywych zrzodeł y z podziemnych dobywa kanałów. Coż mowic o wdzięcznych roznego rodzaiu kwiatach, ktore im się w modnieysze przybieraią barwę tym w większym niebespieczeństwie od Ludzkiego zostaią okka.

Amplificatio p dissimilitudinem senis et Iuventum

Chociasz szędziwa starość bez młodosci zaczęta być nigdy nie może nieskonczona iednak między niemi iest zawsze roznosć trudna albowiem iasnego poranku z ciemnym wieczorem zgoda, tu wiek kwitnący rość coraz barziey usiłuie, a tu zgrzybiałe lata schnąc na koniec y więdnąc każą. tu delikatna głowa miętką

włosow ozdobę dopiero pokrywaią się zamysła atu
szędziwe wieku wszystkich i sił władza z własnych
obdzieraią sukien, tu wigor rozumu z słuchem się
zgadzaią wdzięczniey ze codzienne wyspiewywa
hymny, a tu czas stargane mysli emuluiąc z głosem przenikaiącym uszy przeciwne zawsze wygrywaią tony we czymże sposobna młodych lat
źrzenica przeyrzyć się niemoże, czego w podeszłych latach
powieka potrafić nieumie, kwitnąca młodość rozoczym na twarzy farbuie się wzrokiem, doyrzałe lata
zmarszczoną trudami przezęcuią formę, kogoż przy
początkach życia niesposobne do prac sturdowały
siły, kogo przy cierstwey młodości drżeniem zas tru-
ciły Oyce ten tylko niech powie komu życie
dla niezdrowia sprawy dla niemocy przykre y barzo
nie miłe się zdaią.

Amplificatio huyus sensus humilitas exaltat contraria

O Kiedmasz wspanialszey do naywyższych honorow
drogi iako powinna skłonność, łatwo pożądaney
u Ludzi preeminencyi dostać może kto się prawie
mostem każdemu pod nogi ściele nie trudno
temu na naywyższy honorow postępie gra-
dus komu nayglębsza pokora utobro wada
drogę, same one wraz gonią zatym krolewskie
Korony sięgaią xiążęce mitry, dążą Het-
mańskie buławy kto przed nadętym y
pysznym wszystkich nie cnoś ucieka wodzem
Hamesku temu otwieraią bogate lamusy, kto

Bom

Kto przed dumnych myśli nieprzyjacielem zamyka
forte rozpędzoney ślepey fortuny koła w zatwo-
dy doczyści, siebie zwyczayny, kto na nayniższym
pokory zostaie mieyscu. renod

Amplificatio hujus sensus Otia dant vitia pappulla

Pracować krwawym potem powinien, kto kolwiek
na cnotliwe u wszystkich zarobić sobie usiłuie
I mie próżnowanie albowiem naypierwszym
iest licznych exessów wodzem, naywiększą
rozmaitych złości przyczyną ponieważ nie tylko
do złego zawsze skłaniać zwykło nie sposobne
do prac y zabaw czyni zdrowie y siły, ale y
same obrzydziwszy życie Bogu złorzeczyć się
odważa. Ta iest ohmierzłego Bogu y ludziom
niedbalstwa własność, że zapomniawszy o pilnym
dobrych uczynków staraniu, we wszystkim za-
wsze opływać karmiąc się nadzieią większey
a większey codziennie szuka rozkoszy
do tey rozpuszczone wolney woli cugle nie
iednego przyprowadziły zguby że y podliś
dzień dla większey a większey rozkoszy
nie mnieysze ponosić muszą tęgkie myś

Laus S. Thomæ de Aquino pappuncta pson

Nie ludzie lecz chyba tylko by same w niebie niemi
zostawały łasky, gdyby ich powinney Aniel-
ski Doktor Tomasz Święty odwiernych
odbierać nie miał, kogo y kiedy z mądrością
na ziemi ekwalito niebo iedyna tylko Świętego

Tomasza

Tomasza mądrość Ludzkim ieszcze w tym Życiu widoma y Znaioma oczom od Samego Boga odebrała pochwałę. Maią nauki swoie trudnosci w których y naymędrszy błędu częstokroć podpadać muszą. Miał łatwość y w naywiększych trudnosciach Tomasz, kiedy nietylko Ludziom ale y Bogu iego podobały się pisma Wiele od wieków liczy swiat uczonych y mądrych Doktorow którym roznym natura udarowawszy oswiećeniem rożnie w trudnosciach czyniła Zdania Zgodził się Zwszystkiemi Anielski Doktor bo go w tym same informowały Nieba.

Amplificatio seu Enumeratio causarum Christi passionis p antecedentia et consequentia

Przebog iak smutna zapłakanym całego swiata Zrzenica pokazuie się podczas dni Postnych tradycya, suchym okiem na tak żałosny widok patrząc nie podobna kiedy Bog y Człowiek w krwawym mąki okrutney morzu brodzi y tonie, atoli wylewu tego krwi naydroższey co za przyczyna nie inszą albowiem ciekawe pytanie odbierze odpowiedź, tylko że krwawe Chrystusa rzeki rozgorzałey nieporządney miłosci w sercach Ludzkich iak nayprędzey ugasic Zamyslały ognie, chociaż bezbożnie ktokolwiek okrutną umiera smiercią patrzącym na to żalem przeraża serca y komuż zo pocżystey

serca skały na niewinne patrzącym Chrystusa
lata też nie wypadno rzeki kiedy Bogy
człowiek ogniem rozpalony Ludzkiey miłości
żołc za słodkie kanary krwawe rany za ochłodę
serca przyimował. Niemoże większa się wydać
miłość iako gdy kto katownie zazdrośćie
za życie sobie obiera czyie podobnoż Syn Boski
ku synom Ludzkim gorzał miłością kiedy
nietylko męki y katownie nie tylko męki
y katownie ale śmierci okrutney wziął ale
y przyszło Ludzkich grzechow niewdzięczność
za naywiększą sobie być sądził przykrość.
Amplificatio per Comparationem aplicando
historiam ad Christum a dyscipulis derelictum
Gdy Karol piąty Cesarz y krol Hiszpanski dał
audyencyą Posłowi Ferdynanda krola Ara-
gonskiego imieniem Sergiuszowi a głęboko
w noc pilno z nim przeciągnął konferencyą
dworzanie Cesarscy porozstępiali w tym po-
żegnawszy Pana odchodzi poseł ale asy-
stencyi niewidząc zmieszał się iednakże
uspokoił go Cesarz kiedy sam pochodnią
wziowszy do karyty odprowadził mo-
wiąc hoc te meminisse vellim Sergi illum
Caesarem qui tot legionibus cinctus erat tam soli-
tarium reliquit. Wielkie nieposłuszeństwo
sług ku Panu ku krolowi poddanych,

ba prawie rebellizuiąca dobrodzieystwom niewdzię=
czność. Kiedy Karol Krol piąty Hiszpański gdzie
Krolem być należy poddanymsię staię gdzie Pan=
ską zaszczyciać się władzą służebniczo odprawuie
usługę do takiey przyszedł godności Krol nieba y
Ziemi Chrystus kiedy [dzie] roskazać należy sam niewol=
nicze na męki odprawuie podroż gdzie Krolewskiey
zażyć przystoi mocy nayniekczemnieyszą na się bierze
do usług posturę.

Sensus Polonicus per comparationem a
majori ad minus supra sortem Infelicem
post vero a minori ad majus supra sortem feliem
demum per comparationem parium sensus supra[dramis].

Do tego nieszczęśliwe losy zwykły zmierzać
końca, że często kroć krolewskie Pałace wielką
bywaią zburzone ruiną senatorskie Izby ostat=
nią zniszczone zgubą. Więc ieżeli słońce dla
niepomyślney dla siebie godziny ćmić się
musi ieżeli w pełni zostaiące miesięczna swera
nikomu dla ciemności na siebie spoyrzyć
niedopuszcza a ktoż przy okropney ~~przy~~ no=
cy grubemi zasłonione chmurami uyrzy gwia=
zdy? Przeciwnym zaś sposobem złote Fortuny
zwykły się obracać koła, kiedy y niksze=
mnych ludzi w wielkiey godności widziemy
szacunku. Coż mowić o rycerskich kołach

ktorymi do wielkiey wyiezdzaią godności. dopieroż co mowic o tryumfalnych Senatorskiey powagi wozach na ktorych nietylko honorow y dostatkow ~~polegaią~~ godnie sobie offiarowanych. polegaią zasługi ale y cała Rzeczyt pospolitey spieraiąsię cięzary. Niech kto chce o rodzay szczęsliwy nieszczęscia pytasię ieżeli rozpędzonym do fortunney mety kołom zabieżyc trudno a ktoż na teb lecące nieszczęsliwych przypadkow impety wstrzymac potrafi.

Descriptio Incendij Leopoliensis per effectus

Nienasyconych domow y substancyi Ludzkich żarłokow naychciwszy zellantow wszystkich ogniu potuszsię pożarłą miast naypizednieyszych fortuną łuczyc będziesz? niedosć żes Troią nie tak przez wzniecony woyny dziesięcioletni pożar iako barziey przez moc płomienia twego pochłonoł niedosć żes Rzym dla rekreacyi płochego Nerona, ktoryby na zgube Oyczyzny zgorzał swowolnie w popioł y perzyne obrocił, Polszcze na koniec nie wyżałowano nigdy ruine spalonego dzis tydzien Lwowa opłakuiący rzęsistym z tysu pogorzałych kosciołow y kamienie dymem okoypie łzy z smutnych wycisko oczu? O! gdybys niemi przyrayprmiey

Zbyteczny

dostatkow cudzych wygasił apetyt Cy rzeki naybystrzey-
sze Rzeki cofnicie płosze w swe strony nogi a zamiast
morza całym flukłow zgromadzonych Impetem
uderzcie na przytłumienie dosc iasnego Domow
naszych nieprzyiaciela Niebyło y nie będzie na
swiecie większego nieprzyiaciela nad ogien Zaden
nie uyrzy chciwszego takomcy nad Płomien
ktory nie tylko milych sercu Ludzkiemu po złotych
przyiaciol, nie tylko ukochanych po srebrnych
dobrodzieiow gwałtem z rąku wydziera
ale y wszystkie roznych obiektow ponęty niszczy
niwuie y w perzynę zamienia Niech kto chce rzuci
rozumnym po całey obszernego swiata machinie
okiem y ktoreszkolwiek stworzenie nie tylko po ziemi
czołgaiącego się ale y pod same wzbiiaiącego się nieba
Wolne zostało od smierci z ktorych każdemu iezeli
nie o srogą smierc stawiło się woczy to przy-
naymniey do zywego do piekła dosc niewinny
Ikar aby był Ludziom na ziemi nieszkodliwy
pod niebem chciał sobie uwic gniazdo y tego
złosci pałaiąca gnia nie stawić stąd luszy
z gory w bezdennym pogrzebła morzu B.
wyuzdana złosc ba prawie y pod samym
okrutnieyszą Keronow kiedy nie tylko winnym
między Ludzmi ale y niewinnym pod samym
przesladowca Niebem.

D V M

Glria mista supra dictum S: Ignatij Cælum aspicientis Sordet mihi terra dum Cælum aspicio.

Nie wiem co za gust macie wostodzonych momentalnym szczęsciem roskoszach ziemskich swiatowi Ludzie, strzescie do Niebieskich przysmaków apetyt całe straciłi co prosze na ziemi ciekawe oko kontentuie, co zaponęta serce wabi, miłoscią nikczemnych rzeczy uwiedzione to miło penetruiący obłude swiecko Ignacy S: ktory iako przed zarazliwym powietrzem przed swiatowymi uchodził powabami, zapachów nawet zarażaiących dusze ziemskich znieść niemógł. to mito ilustruiący ludzkie serce swiatowymi zarażone marnosciami wyznawca, ktory na każde rzucenie w Niebo oka, tak dalece wnim zatopiony zostawał ze osobliwsze y słodkosci respektem Boga pełne zwykł był mawiać słowa Sordet mihi terra dum Cælum aspicio

Wielki a prawie ledwie Anielskiemu rozumowi podobny zdaie się do poięcia argument. Sordet terra. kiedy Ludzie z Zdrowo y swobodno na ziemi odprawuiące podroż zarazliwego powietrza cierpią humory. dwie tego ustawicznie iako dzien z nocą ogien z wodą ~~ustawicz~~ walczące y nasiebie nacieraiące wydaią się przyczyny poniewaz ktokolwiek ulubioney zobliżey podróży bawi się życiem, częsciej przy ustawicznych zarazliwego powietrza niewygodach częsciej

BUM

przy zwątłonych sił y zdrowia trudach cieszyć się ko=
niecznie y smucić musi cieszyć się że do kresu niezmie=
nego sobie terminu codziennie bliższym się staie
utrapienia podlegać odmianom że przy powikła=
ney fałszywą puściwszy się drogą Informacyi
zdrowia a częstokroć y życia musi podpadać nie=
szczęściu znaydzie na fałszywych obłudy świa=
towey swięty Ignacy ścieżkach, kiedy iuż
nie ludzkiey ale Boskiey Informacyi
rządził się rozumem tak dalece że nigdy zbłą=
dzić z bitego gościńca do szczęśliwey wie=
czności nie umiał, ale któż proszę niebie=
gły w tych życia trudnościach między tysią=
cem fałszów iedno prawdziwe zdanie postrzec
może, kto nieświadomy drogi cnót świętych do zaz=
mierzonego sobie terminu trafi, kto przy tylu
dróg powikłanych manowcach oślep idący
na utorowany gościniec napadnie, kiedy
nie tylko zarażone ziemskich słodyczy affektami
serce, nie tylko zaślepione światowego fałszu
obiektami oko, ale y sam zdrowy między ~~tylu~~
tylu niebespiecznych rządców zostaiący rozum.
trwożyć by się y smucić o cel sobie od Boga na=
znaczony powinien, Jać to niemądrze rządzą=
cych sobą przedtym Aniołów ślepota z nay=
wyższego Niebieskich rządow dziedzictwa
aż na dno ściągnęła piekielne, ta królewskie
korony ta xiążęce mitry w bezdenney zanurzyła

przepaści, czyliż proszę niesłodkie Bogaczów nektary, a przecie w gorzki zamienił się puhar, czyli niechwalebne nad całym światem Ale=xandrow rządy, a przecie opłakano dalszych procederow swoich skonczył się nadzieią. Nierozumnych to tylko zwierząt właność sercu za zwyczaiem woli zamysłu ustawicznie chodzić, ktoż proszę widział aby syn rzą=dził Oycem, Pan słudze czynił usługi y owszem ani się w swiecie taki znaleść może aby oczy=wiście z myślonego zdania cherchel Niebieski nazywał prawdą. Zapewnie nie pachną temu ziemskie perfumy, kogo kolwiek Niebieski zaleciał zapach, Niekontentuią tego ziemskie słodycze kto po przykrych Jezusu zwykł chodzić cierniach, zaginą u tego fałszywe świa=ta cienie komu prawdziwy wsercu Bóg wznie=cił ogień, Niewyprowadzą tego w pole obłudne zdania, ktokolwiek szczerości idzie torem, ani się tysiączne fałszu zarzuty takiemu oprzeć mogą który się iednym prawdziwego rozu=mu rządzi światłem. aby iak ~~na~~ w po=łudniu słonce iaśnieysza wydała się prawda pilney uwadze na pamięć przywołaże S: Bernarda życie, ten wyznawca gdy szesciu braci ~~gdy zefsin~~ w zakonney zamknął fortecę nay młodszego w domowey chciał przywitać bramie mowiąc Eia frater te solum respicit terra possesionis nostrae

nostra Lecz matem reprezentuigc lata, ale doroz=
stym a prawie Anielskim w rozsądku, pokazał się
mężem Niwardus, kiedy poznawszy blakuigce
swiata kolory Zakonno w braterskiey zgo=
dzie upodobał sobie sukienkę z płaszczem Do S:
Bernarda mowigc ergo ne vobis solus mihi terra
restat. Nic tu po Ewanielicznych Bogaczach
ktorzy rozkoszne y miłe naziemi prowadzili życie
nic po całego potentatach swiata, u ktorych sie=
dna cyfrą był cały okrąg ziemi Żywym nam
świadectwem Ambrożego Świętego ysta kto=
rym znać że niedo gustu były ziemskie przy=
smaki kiedy S: Wyznawca te powiedział słowa
Beatitudo hic praeparari potest possideri non
potest. Roskoszy swiata o iakesz cie słodkie
o iak miłe oku, o iake przyiemne sercu. ale
tych tylko ktorzy się na was nieznaią. w waszu
to zabiiaiąca ludzi trucizna, w was zarazą=
iącę siarczystego ognia dymy. w was wszyst=
kich gadzin y żmiiey piekielnych znayduią się
iady albożmi z boiaźnią miey kiesię do takich
przysmakow Ludzie aby was chytrym nie
uludziły zapachem, albo uznawszy że są szczerą
obłudą, aż ie w piekielney otchłani zatopcie
Swiatło mądrości Boże oświec nas ciemny
rozum, odmień wolą a tak przy łasce twoiey
ziemskie słodyczy na zachowanie prawdziwych
gorzkości się stanę. Amen

Lla Optim

BVM

Salutatio Serenissimi Regis Venientis in Poloniam

Dotychczas ciężko zimę a prawie lodowate sprzyiaiących affektow Polska korona cierpiała niewygody, dotychczas na fortunę y życie nasze czuwaiących nieprzyiacioł cierpieliśmy burze, teraz przy szczęśliwym W. K. Mci w polski horyzont przybyciu obtytenie przyiaznych fatów po tylu do żywego doymuiących Polakom wichrach weselszych bo zielonych przybycia W. K. Mci doznaiemy swiątek, obronna zaiste całey korony Monarchi ręka kogoż y kiedy od niedarczyliwych nieprzyiaznych fatów nieokryła zawiętości, kiedy od burzliwych na złoto wolność nie zasłoniła, niechże w niezamierzone wieki tak mocna tak szczęśliwa nad koroną Polską panuie władza. O czego unanimi całey Rzeczypospolitey życzemy voto. Dixi.

Gratulatoria Nominis Margarethae.

Trudno Oratorskim wymowić ięzykiem, trudno okreslić piorem, godności y szacunku perły, ktorey pod imieniem Małgorzaty Swiętey na sobie przeztwiesz K. K. ozdobę, pełno zaszczytu y szczęścia uyrzawszy między polskimi skarbami koronie a ktoż się nie zadziwi kto cnot swiętych y prerogatyw przypatruiącsię swiatłu, na panegirycznie niezdobędzie się mowę, godna zaiste tak wielka Imienia W. K. industrya tak szacowna w doskonałości y przymiotach perła aby w koronie zasług iak nayprędzey lokowana była

Życzemy Dixi

BVM

Oratio funebralis Alicujus Herois.

Lubo ~~to~~, wiele y mocnych w pożyciu ludzkim na fortu=
ne y zdrowie czuwaiących liczemy nieprzyiacioł nay=
mocnieyszo iednakże bo niezwyciężono fatalney wliny
widziemy kosę ta mocnych y silnych Athletow, ta nie=
przełomanych olbrzymow, ta dzielnych y bitnych
Annibalow pod grobowy zagarneła kamien, y=
ieżeli na czas y dawne Antenatow lata
rzuciemy oko, o! iak dawno bo od wiekow ten
nieprzyiazny życiu Ludzkiemu adwersarz suro=
wym y okrutnym się stawszy na życie Ludzkie
następca strzpczy mordwie y nabeb w grub
pędzi wszystkich obywatelow. Niech powiedzą
wieki niech wyznaią lata, iakich y wiele do
tych czas ta zazdrosna Bogini pochłoneła
monarchow to pewnie niedobyte miasta to pe=
wnie obronne pałace tey okrutney Harpii oprzyc
się mogły potędze, iedzą do tych czas krolewskie
purpury narzekaią Xiążęce mitry pod grobowym
zostaiąc tayasem Lecz widzę natym. a ktom
przezornośc y szybkość nayskrytsze mieysca pe=
netruiącey opisze smierki, ta kmiecie Le=
pianki ta rozbiezne drogi ta ~~pust~~ Lasy
y nayglębsze pustynie w emgnieniu oka obie=
gac Wzwykła podkładsie nie na marsowym ~~polu~~ prawda
poy Lecz w drodze skonczącegosię życia jemc Pan K.
ale wyrokow Boskich przeglądowo batalio.
po umarł, ale cożemsię mowie odważył umarł

nie umarł ale żyie żyie Bogu bo szczęśliwie
z tym się pożegnał światem żyie Oyczyźnie
~~bo cała~~ bo cała w etzach tolnie żyie w wsie-
żey Pamięci Rzeczy pospolitey bo komusz
proszę tak heroiczne dzieła tak przykładne
życie prętko z pamięci y serca wypadnie
od tylu lat y wiekow pamiętne Alexan-
drow zwycięstwa Cyceronow wymowa Kato-
now powaga a iakże tak liczne ~~cno~~ Jemć Pana
N cnoty w niepamięć póydą y ieżeli o mieysce
idzie gdzie y na ktorymby zapisane były po-
wiedzą Polskie Foliały wyznaią y cudzoziem-
skie biblioteki żyie nakoniec w niewygasłych
affektach krwią skolligowanego Domu Teraz
iednakże choćaż małżwemi usty ale żywą
Pamięcią żegna Jemć Pan N. ukochaną
Oyczyznę dla ktorey zdrowie y życie każdego
czasu gotów był łożyć y życzy by w długo-
letnie wieki w szczęśliwym zostawała pokoiu
żegna nayiaśnieyszego króla y życzy aby przy
długim życiu na marsowym placu wygrana
zawsze nucił żegna Jaśnie oświecone xiążęta
y życzy im dłuższe poprowadzą życie tym
w większych niech iaśnieią honorach żegna
y całe woysko przyrzekaiąc przed Bogiem każdego
z osobna iako niegdyś na ziemi laurem korono-
wać głowę żegna miłych przyiacioł y ich się
oddaie modlitwie żegna nakoniec przytomnych
goscí

gosci a oraz przy hoynym tez wylaniu do nakry=
tego załobą zapraszia stołu. Dixi
Propositiones supra hunc textum
Exultavit infans in utero Luca 1mo
Nawiedzenie Nay: M Panny niewypowiedzianą lu=
dziom niewinnym bywa pociechą.
Niewinnych Ludzi życie zwyczaiu smucic się niema
Wesołe przy fortunie y honorach natym swie=
cie lata smutkiem ~~sm~~ zwykłysię konczyc.
Weseli w namiętnosciach swoich Ludzie kało
wiecznośc smucic się będą.

NOTATA EX CICERone

Potest virtus sine praesidio fortunae quae contendisset la=
bore constantia pervenire.
Praestat nemini imperare quam alicui servire sine illo enim
vivere honeste licet cum hoc vivendi nulla conditio.
Felicitas est adjutrix bonorum consiliorum quibus qui non
utitur nullo pacto felix esse potest.
Monumenti ratio et memoria magis spectare debet
posteritatis quam ad gratiam praesentis temporis.
Homo non tam a matre sed tanquam a noverca natura
editus in vitam corpore nudo fragili et infirmo animo
anxio ad molestias humili ad timores, molli ad labores,
prono ad Libidines.
Est genus injustae servitutis cum ij sunt alterius qui sui
possunt esse.
Nullum bellum suscipitur ab optima civitate nisi aut pro fide
aut pro salute

Lex est recta ratio naturæ congruens diffusa in omnes constans sempiterna
In homine nobili ostentationem blanditiam ambitionem nō tam esse levitatis certū est.
Vult plane virtus honorem nec est virtutis ulla alia merces.
Graves Dominæ Cogitationū Libidines infinita quædam imperat cū enim expleri atq satiari nullo modo possint ad omne facinq impellent eos, qui illecebris suis incendunt.
Plus mali facere videt qui oratione quam qui pretio judicem corrumpit pecunia enim corrumpere prudentem nō potest secus facundia,
Cernimus optimo cuiq dominatū ab ipsa natura cū summa utilitate infimorū datum
Igit decus homini animus corpori ratio libidini naturæ Imperat.
Ita se comparet civis necesse est, ut contra hæc quæ civitatis statum pervertunt sit semper armat
Cur aurum pallet qui-a insidiatorem timet
Si hæc in viridi quid fiet in arido
Nisi Deus istis nos corporis custodijs liberavit in Cælo nobis aditus patere non potest
Omnibus qui Patriam conservarint, adjuverint, auxerint, Certus est in Cælo ac Definitus Locus, ubi beata æternitate fruunt
In terra nihil est nisi mortale et caducū præter animos generi hominū munere Deorū datos,
Ii duntaxat vivunt qui ex corporū vinculis qui ex
corpore

Bum
Corpore tanquam ex aëre evolarunt, nostra vero quæ
dicitur vita mors est
Beati omnes esse volumus. prudentia
Prudentiæ partes sunt memoria intellectus et ipsa
Velle quod non deceat idipsum miserrimum est
Imbecillis est pudoris magister timor qui post quam ab
erravit statim spe impunitatis exultat.
Voluptates corporis sunt esca malorum, quæ enim confectio
valetudinis quæ deformatio coloris et corporis quod turpe
damnum damnum quod dedecus non evecet voluptates.
Domitores equorum non verbera tantum adhibent ad
domandum, sed cibum etiam sæpe subtrahunt.
Rerum optimarum cognitiones nobis oculi attulerunt
Animus omnem sensum effugit oculorum.
Sicut ad sapientiam non nulli cæci vident, sic
ad ea ipsa quæ prudentiam concernunt hebetes atq obtusi
Philosophia bono nullum optabilius nullum præstan-
tius datum est mortalium generi Deorum Concessu
Sicut mundo nihil quidquam pulchrius ita ejus
ædificatore nihil præstantius.

Finis Coronat opus
A D G B C V S L O Ct

ERUDITIONES.

Patres Conscripti Livius auctor est Romulum 100 creasse Senatores qui senatores a senio Patres ab honore dicti, quorum progenies dicta Patricii Conscripti ideo quia postquam Brutus exactis Regibus et equestri ordine Patruum numerum diminutum explevit, hi conscripti id est lecti apellati Salustius et Plutarchus Patres a procurando nominatos existimat, quod primores et Potentiores Paterno officio tenuiores in suam fidem ac patrocinium suscipere oportet

In ædem Telluris Templum erat Deæ Telluris quæ eadem opus es et apud Ægiptios Isis consecratum neque enim alibi Romæ haberi poterat præterquam in loco sacro teste Virgilio hoc illis curia templum 7mo Æneidos quem Ritum Romani ab Ethruscis et Laurentibus accepêre, fuit vero Telluris Templum non procul a Capitolio quod Cæsaris interfectores occuparent

Atheniensium exemplum Thrasibulus atheniensis Lici filius populum Atheniensem 30 Tyrannorum sævitiâ sedes suas relinquere coactum dispersumque animis parit, atque armis confirmatum in Patriam reduxit insignem deinde de communi pace orationem dixit legemque statuit, nequis de anteactis acusaret, neve præteritarum rerum mentio fieret, communis concordiæ causâ. Vetus autem exemplum dixit etiam tunc, cum hæc diceret Cicero utpote Peloponesiaco bello Peloponesus Regio Achaiæ a Pelope Hippodamiæ viro dicta et Attentali Regis Mo-

phrygio

filio, quasi Pelopis insula multo ante constitutum regnum Macedoniæ.
Per Liberos ejus Qui in capitolio erant descendere nisi prius obsi=
dibus acceptis noluerunt, missi igit fuerant, duo alter Antonij
alter Lepidi qui erat Magister equitum Cæsaris filij
Id est observandum Cum unum dumtaxat filium miserit Antonius Li=
beros ejus dicit, id autem fit quod seu liberorum nomina multitudinis
numero uno etiam significet tum quod Lepidi quoq filium nota Site=
psij conscendit.
Dictaturam Dictatura summus fuit Magistratus et in summis
periculis ultimum remedium, atq tum potissimum cum vis aliqua
de improviso oborta ingentem urbis cladem minitari videret, di=
ctator credebat, verum re perfecta ob quam is creatus se illico di=
ctaturâ abdicavit, donec Sylla et Cæsar omnia jura humana perver=
tentes sibi eam esse voluerunt, quanqm Sylla paulo ante mortem
eâ sponte abdicavit.
Non modo Regno Dictaturam quam regnum vocant invidiose
nam Regni nomen Regnis fuit invisum, utpote libertati ini=
micum, ut ob eam rationem ab ijs sublatum, et quoties ita de regno
loquunt, ad Tarquinij superbi Regnum respiciunt.
In CM Nomen Nam Maris Iuliam habuit uxorem Iulij Cæsaris
Amitam, illum igit Amatium hominem post Cæsaris necem
popularem et seditiosus Antonius vindictâ causa cum magna Sen=
atus admiratione et approbatione interfecit, quo facto nisus est
suam voluntatem ergo Cæsaris interfectores, Antonius de clade

Uncus

Uncus impactus Mos fuit Romæ damnatos suppliciog affectos in infamem locum trahere teste ovidio.

Carnificisq manu populo plaudente traheris.

Infixus tuis ossibus uncus erit.

Teste item Tranquillo. Nemo punitorum non in Gamanias abjectus, uncoq tradus in Tyberim erant autem Gemoniæ scalæ ad rupem Tarpeium inde damnati in Tyberim deiciebant. sic a Gemonio quodam dictæ qui primus dejectus est.

Nam cum serperet. Antonius enim auctor erat ut Cæsar Magnifice sepeliret, neq hoc solum sed mortui quoq corpus 23bg vulneribg fædum in foro spectandum proposuit inq Cæsaris Laudem orationem dixit ornatissimam, verum seditiosam. ea enim laudatione commota multitudo multa in Cæsaris percursores designabat, quamquam antea Cæsaris morte læta erat, quia tanquam tyranno liberata.

Bustum Significare locum jam ubi cadaver Combustum, verum hic monumentum, incombusti memoriam erectum significat seu sepulchrum, complectitur vero aram columnam et Immagines quæ amatiq ille cu sororum et plebis romanæ manu Cæsari posuerat porro Columna prope 20 viginti pedum erat. Lapis Numidici Numidia pars Affricæ inter Mauritaniam Sardiniæ Carthaginensem Regionem et Æthiopiam marmoris exquisitifera esse prohibet.

Veterani Milites Veterani dicti qui justum militiæ tempus expleverant

expleverant quod 20 viginti annorum erat quibus Senatus prospexerat ut fradis jam viribus haberent, unde commode et honeste viverent tales etiam erant veterani Caesaris olim milites qui eum in bellis omnibus secuti, et tunc etiam contra Senatum conspirarunt,

Jus Legationis Liberae Legatio aut publica erat, id est reipublicae causa demandata aut votiva, id est voti alicujus dissolvendi causa suscepta, aut Libera, quae dus ab senatu Impertiri solebant tanquam honesta proficiscendi causa, et quo sub titulo legationis procul a Patria, Cives honestiq esse possent, senatori enim ab urbe diutius abesse non licebat, nisi jure Legationis impetrato. Honestior autem libera quam licebat uti utraq. Meminit votivae Cicero Epistola ad Atticum togites quid agendum nobis sit super Legatione votiva quod in his locis moneor a multis ne in Senatu Calendis adsis Liberae meminet Brutus Lib: 11 Familiarium Epistola 1ma cum in his angustiis versarer, placitum mihi erat ut postularem Legationem Liberam,

Loci similes observatioq Latinitatis.

Loci similes quasi in vigilia quadam notum est illud.

Non debet totam somno traducere noctem
Consiliis flectens populos tamq ardua curans,

Uncq impactus Juvenalis Satira 1ma

Pone Domi lauros duc in capitolia magnum
Cretatumq bovem, Maanus ducit unco.

Spectandus

Idem Satyra 13 et nigri carceris uncus.
Simile quid habet Ovidius quem supra metrui nimis in eruditione
Insepultam sepulturam Ita illud antiqui Thragici apud Ciceronem de Ora:
Lib: 3tio
qua tempestate Paris Helenam in nuptiis junxit
nuptijs aut illud Virgilij 3 Aeneidos Longa procul longis via dividit
invia terris aut illud Homeri Hic illos ornabat suij fratresq sepultos.
Quicunctis debet honor busto atq columna
Audire mallem etc Idem idest Cicero Lib: familiarium Epistolarum molesta
acerbiq est videre quam audire Item Idem Sentius.
In omnium descendunt quæ audiunt quam quæ vident.
Huc etiam illud Segnius irritant, animos demissa per aurem
Observatio Latinitatis Exponam Consilium profectionis et reversionis elegantius quam voluntatem profecti.
In Cæsaris Commentarijs Commentarium et Commentarius et Commentarij plurali numero pro una eademq significatione sumuntur. scilicet pro libris in quibus res compendiose notantur. Præterea Commentariq quandoq idem quod commentator seu interpres.
Senatus Consultum Idest Senatus Sententia
Lux quædam videbatur oblata Colligimus ex sensu quia nomine Lucis spes hic significatur. In Cai Marij nomen invaserat. id est se ex familia et Genere Marij ortum esse dixit. Talis animadversio Animadverto idem quod notor, attendo, animum attendo sentio. Intelligo, animum illuc verto id est sensus in illud quod fit intendo cogito intueor Considero, ug animadverte hominem
aliquando animadvertere significat punire, oppugnare verberare

ira exercere sed cum acusativo mediante propositione in hinc animadversio pro punitione quos tamen et ipsi consules in contionibus etc Concio 3ia significat 1mo suggestum unde verba fiunt Liv: Lib 1mo vocato populo concionem advocat 2do signif: multitudinem populi convocatam Cicero in Laelium Concio quae ex imperitissimis constat. 3tio pro oratione ipsa ut hoc loco quibus hic lordo diligentissime caverat. Caveo id vito fugio interdum cavere est attendere et diligenter providere ut cave tibi id est attende. Varia est hujus verbi constructio; interdum cum dativo ut diximus et in oratione videmus aliquando cum dativo et acusativo ut id ambo te huic caveas Plautus Plautus Interdum cum dativo et propositione ab ut cavendum est mihi abs te irato Ter. Interdum cum acusativo ut cavere insidias Cicero sunt aliaeque loquendi formae ut cave facias pro cave ne facias, cave facsis pro cave ne feceris. Quibus et similibus utimur etiam in jure, ut cavere capite, pro capitis periculo se obligare seu aliquid simile cavere testamento id est secerum testamentum facere. nisi prius a te cavero dixit Cicero: in Bruto Sic item cavere obsidibus de pecunia dicimus id est dare obsides quod pecunia dissolvat. Cavere sibi obsidibus ab aliquo, id est obsides exigere et cavere alicui obsidibus pro obsides dare, Compositum istius est praecaveo.

Observatio Latinitatis ex 2da Parte Exordij

Transmissio in Graeciam. praeiard..

Necessarij. Numero plurali dicimus idest familiaritate et amicitia conjuncti. Promontorium. Portus unde naves conscendimus Rempublicam conventuram Convenio ex prima significatione conventum in aliquem locum, seu congressum designat translate quandoque

quandoq significat Concordare ut hic in oratione ita et ~~Ovid~~
Non bene conveniunt nec in una sede morant majestas
et amor Quandoq in Judicium vocare Cicero in Verrem
non dubitat, quin si ~~si~~ ipse ~~in~~ Verrem conveniat, æquitate Causæ,
authoritate ~~m~~ suâ commovere hominem posset. ~~quandoq in~~
~~Judicium vocare Cicero in Verrem dub~~
Quandoq statuere Apullegius author: Convenimus ad portum
quam primum ire statuimus.
Quandoq alloqui mowic do kogo ut Terentius Conveni hodie
quendam id est allocutus sum etc Aliquando aptum conve=
niens et decens Cicero in Hortensium nam quid verreris ne
non conveniat nostris ætatibus. Quandoq actum facere sine
controversia: Cicero. Amo definimus: hoc mihi cum tuo
fratre convenit sic dicimus: Convenit hoc inter nos: de prætio
convenire id est godzić się o pinigdze remitto hic procedo
ustępuie.
Erectus per translationem de animo dicimus erectus in spem
sicut etiam cadere animô dicimus aliquando erigere aliquem
id est Consilio prodesse.
Eruditio cui sum amicus idq nonnullo ejus officio etc
Officium antonij seu gratia quam comemorat Fuit hac cum
antonius a Cesare Devictor in Pharsalia a Pompeio romam

remitteret, Ciceronemq Brundusij reperisset eum cum possent non occidit atq (ut scribit Dion) fortasse quod Caesar illi servandum omnino Ciceronem commisisset,

Annibal credo erat ad portas Annibal acerrimus Romani nominis hostis quatuor cesis romanorum copijs ad 3tium ab urbe lapidem castra posuit Romae obequitavit et intra menia jaculum misit inde magna omnium erat consternatio

Aut de Pyrhi Pace ad quam causam etiam apium illum et cecum et senem. Pirrus Epirotarum rex vario marte saepe contra Romanos pugnaverat postremum ad Vicessimum ab urbe Lapidem copias admovit tum ceptum agi per Cyneam Legatum hanc conditione ut Pyrrus in urbem reciperet ad quod consilium cecus et senex Lectica delatus fortissime et prudentissime regijs promissis sua oratione restitit et ne reciperet dissvasit Livius apud florum

De Supplicationibus Supplicationes sacra erant siveritus ceremonia quibus dijs publice ob rem bene gestam gratias agebant Tales Supplicationes decreuit Antonius ut una cum Parentibus fierent,

Non pignoribus Quoties senatus habebat qui nisi justa de causa absessent, pignoris capione aut multa inficta, in Senatum cogebant non tantum cum de supplicationibus

Axiomata

Axiomata Licet et semper licebit dignitatem tueri mortem contemnere, non ideo tribuuntur honores, ut in altissimo gradu dignitatis locati Rempublicam pro nihilo haberemus

Non semper quid efficere possimus cogitandum, sed quid ipsi facere debeamus

In Philica ama Ciceronis explicatio

Argumentum totius orationis

Interfecto Caesare manendum sibi statuit Romae Cicero ob quaedam fieri capta prospere potissimum ob egregiam seu Antonij seu Dolabellae erga rempublicam voluntatem sed cum paulo post nempe Calendis Iulii multa omnia vidisset migrandum sibi ex urbe statuit, rursum vero cum et antonio Reipublicae bono prospicientem, et alia multa in favorem reipublicae audisset, revertendum sibi ratus ex itinere, cum tamen alia omnia ac audijt reperisset in summa reliquorum servitute liber unus fuit orator, et primo quidem exposuit consilium profectionis et reversionis suae deinde de hesterna Antonij injuria Conquestus et ad ejus rempublicam scelera delapsus, dicens in eum inventus, ut ipse non ferret sed omnem violentem furorem suum in Ciceronem effunderet.

Idem

Idem Polonice Po zabiciu Cesarza mieszkac sobie postanowil w Rzymie Cicero dla początkow szczęsliwiey się zaczynaiących, naybarziey dla wyborney albo Antoniego albo Dolabelli przeciwko Rzeczy pospolitey chęci, ale gdy potym toiest po pierwszym Dniu czerwcal odmiane pomyslno widziwal wyiechac z miasta postanowil potym zas gdy y Antoniego o dobrym w rzeczy pospolitey rządzącego y wiele innych rzeczy pospolitey pozytecznych slyszal powrocic się z drogi wziol przedsię. Lubo iednak wszystko w innym stanie y pozytku iako slyszal, zastal większey barzo innych niewoli, wolny byc ieden mowca y naypierwey przelozyl przyczyne wyiazdu y powrotu swego potym na wiekszą Antoniego krzywde uskarzal się y iego w Rzeczy pospolitey występki wyliczal tak na niego powstal, że on tego dam znieść niemogąc ale wszelką gwaltowną złość swoie na Cycerona wywarł.

Comitiorum apud veteres Romanos tria erant genera alia centuriata in quibus comitij selecti non nisi consultabant alia tributa in quibus et Legis atq alio tributim vicatimq comitia fiebant

Erat

Erat praeterea et 4tum genus Comitiorum quae calata dicebant, in quibus de re sacra consulta erant ut cum de novo Pontifice eligendo deliberabant
Qui Ordines ducebant ex iis erant centurionum
Primipili porro Primipili Contrario, primus centurio et Dux Legionis vocabat et so reliquis centurionibus aquilaeque praeerant.
Praemij loco solebant ad dignitatem equestrem promoveri.
Testis est Martialis Sospite ~~Re~~ sospes Latias evehe~~Re~~ris ad urbes Et referes pili praemia clarus eques
Testis item ovidius. Ecce recens dives ~~paranto~~ parto vulnere centu
Praefert nobis sanguine factus eques
Axiomata In Iudice et fortuna ~~spectari~~ spectari debet dignitas.
Laborandum ut honesto loco potius digni videamur quam in turpem jure conjecti.
Oservatio Latinitatis Quaestio 3tia significat orationem ad disputandam propositam et veritatis per tormenta exquisitionem et Iudicium simpliciter seu Iudicij formam ut hic.
Id agit Ago multa significat nam agere operari agi fieri etc
Interdum audire Terrentius hoccine agis an non?
idest

audis, Interdum ducere vivere Idem Ibidem itmam hac pudice vitam agebat quandoq dicere Idem Id est ne hic dequo agebant. Interdum Cogitare Quid ago idest quid cogito Interdum repraesentare ago regem

Quandoq ire ut nudus ago Agere interdum implere officium munus ut agere Patronum aut Senatorem etc Idest Patronis officium seu Senatoris implere pro agitare sic dicimus agere verberibus, Interdum extendere ut vera gloria radices agit dicimq actum est dum res jam sed nõ infauste peracta est, Item actum est deme de republica Eodem sensu dicimus. Actum agere proverbium, quod in summa rerum desperatione ponit, significatq nihil agere, vide Calepinum.

Ferro proprie porto Interdum toleror patior nam qm quaeret si parentem non feret. Terent Interdum duco dirigo Liv Lib: Amo pergit ad proximam speluncam si forte eo vestigia ferenti idest ducere

Interdum dico praesertim in tertia persona active et passivae vocis ita dicimus sic ferunt homines id est Loquunt sic fert. idest dicit interdum con cupisco

cupisco Salustius in Catilina tunc Catilina policeri tabulas
quæ bellum et libido victorum fert.
Interdum extollo ut ferunt ad sydera vultus.
Interdum gigno produco ut tales tulisset terra viros. Virg.
Aliquando consulo ut Pompejus tulit ad Populum &c
ad Senatum ferre dicimus id est Consulere aliquando au-
fero ut te fata tulerunt cum istis vocibus præ me præte
præse addis verbum fero. significat dicto v facto v gestu
aliquid ostendo ut præ se fert iram Quintillianus

AXIOMATA SIVE SENTENTIÆ.

Odiosum est habere iratum eundem et armatum,

Ferenda Amicorum natura.

Eruditio Dolabella factus Tribunus plebis leges no-
vas proposuit, huic opposuit se Trebellius utriq antonius idem paulo post Dolabellæ se adjunxit, demum et Trebellium eiusq desperatione etiam fovet nihil perficiens Dolabella
adactus ut facinore exhibito sempiternam nominis sui
memoriam pararet, relinquere. Quippe reperti sunt no-
nnulli, qui famæ cupiditate pessimas res agere animum
inducerent.

Axiomata Pecunia semp ab amplissimis clarissimisq contempta est.
Est gloria Laus recte factorum magnorum in rempublicam
meritorum quæ cum optimi cujusq tum etiam multitudinis

testimonio comprobatur.

Novo beneficio veteris memoria doloris abicit.

ERUDITIO Nihil in te sordidum de Liberalitate Antonij multa Plutarchus ut alia prætermittam illud illud singulare: ut domus splendidam obtulit coquo, quod unius cænæ apparatu placuisset.

Simile quid de Henrico suo Rege Angliæ, qui ad summum honorem evexit Coquum quod Unefrendem coxisset Contra Venceslaus Rex Bohemiæ, qui veru transfixum torreri jussit, quod non satis ad Palatus prandium Parasset. scripsit Floribundus remundus.

Loci Similes Verum iter Gloriæ sic initio tusculani quæstionum, nullam eminentem effigiem sed adumbratam immaginem gloriæ.

Est aut gloria: solida quædam res et expressa non adumbrata, est Consentiens laus bonorum incorrupta vox bene judicantium de excellente virtute etc

Sententiam atrei dictam supra: oderint dum metuant

Arguendo Seneca Libro de Ira ita exornat atque exagierat: oderint quid? dum parcant? non. dum probibent? non. quid ergo dum metuant sic ne amari quidem vellet. magno hoc Spiritu dictum putas fallaris, nec enim magnitudo ita est,

sed

sed immanitas non est quod credas irascentium verbis, quorum stre-
pitus magni minacæ sunt intus mens pavidissima

Axiomata Nil est tam sanctum quod soleant Domestici depra-
vare nonnunquam.

Multi ut culpam sic etiam suspicionem vitare non possunt.

Clarum esse civem bene de Republica mereri Laudari,
coli diligi; gloriosum est; metui velle et in odio esse invi-
diosud detestabile imbecillum caducum.

Loci Similes Charus esse qm metui charitate et benevo-
lentia civium ceptum oportet esse q magis quam armis Philip: Amo
plus ipse timet sors ista tirannis convenit invideant claris
fortesq trucidant, muniti gladijs vivant septiq venum
ancipites veniant, trepidiq minent. Tucivem Patrem
geras Tu consule cunctis nó tibi claudianus de 4to
Honorius Consulatu item idem non sic excubia non circum stan-
tia sylva, quam tutat amor non extorquebis amari; hoc
altera fides hoc simplex gratia donat.

Eruditio Palmd dari Palmm signum illud: et palma
pretium victoribus 5to Eneidos Plutarchus libro 8vo
Convivarium Quæstio: hanc proponit ~~han~~ cur in certami-
nibus aliud alia habet coronam sed palmam universa.

R Palmam immortalibus gloria esse symbolo, palma

enim

enim nihil amittens eorum quæ ipsi innata fuerint semper frondet, non ita ficus oliva aut quævis alia arbor quæ licet folia sua nunquam amittere dicunt, tamen non sese semper vestita sunt folijs nam alijs diffluentibus, super ornascentibus alijs verbo sin itas unbique arbor vivens perseverat.

Loci Similes Palmam dare primus Idumeas referant Mantua Palmas. Virgilius 3tio Georgicorum: libris est data

Propetius Lib 2do

At finge elegos, fallax opus, hæc tua castra scribat ut exemplo cæteras turbat et tuo etc

Subjectum Nam tibi victrices quascunque labore parasti Ullulet Palmas una puella tuas.

Laus S. Catharinæ per Comparationem

Fortunam olim sola dumtaxat in felicitate divitem superstitiosa colebat antiquitas orbatam oculis existimavit ut miserrimam addictorum sorti hominum cæcitatem declararet. rotam illi volubilem adjunxit ut inconstantem orbi exhiberet sanctior nunc fortuna intra felicissimam martirii spheram ad nostra pergit commoda catharina nimirum gemino virtutis et scientiæ thesauro fortunata ridet quidem fortuna sereno vultu ut secundo successu peractos vitæ dies tristriori defleat palpebra et quamvis invida amicam in prosperitate presentat faciem hostili inegestate prosequit voce quamvis ille hac illecebra auxiliantis Deæ subsidia humano arrideant Jeneri, quamvis ad illustrissimos honorum evehit apices non sine infortunio divæ felicitas fortunatos efficit in mundo cresos cum et thesauri et fama simul cum vita perit ex eo unicè superis placet sapientia siquidem censendo inter mala bonum laudibus in astra profert numiniq soli ascribit authoritatem tosi multos ascripsit panegires obis Divinissima sapientia Catharina cum non gloria terrestris gaudet dignitate sed supremos Celaris possedit cum Erculis fortissimo pretiosa triumphantis thesauri gaza gloriantur nomine utpote non tantum invictos heroes non tantum instructas sapientiæ dotes verum etiam in omni industria perfectissima virtuti robustis adversat viribus. Industriorem et majoris fortitudinis Amasonem dicimus Catharinam Quæ non

blandientis fortunæ risu inimicâ quidem sed amicâ animarum curâ auxiliantibus non noxiis argumentorum armis paganam diffamavit superbiam cum se in humilitate secuturam coacta.

Laus Sancti Franci Xaverii per locos extrinsecos

Praejudi[cia] Non uno funte tua promanare debent elogia Xaveri Dignissime, qui ut Nomen Domini sicut oleum effusum promulgares tot maria peragrasti. Si Oratoriae praejuditia consulimus maximus Orbis ~~Ort~~ Pontifex Grægorius decimus quintus non minori laude celebrem Indianus prosecutus Apostolum Censebat ille Xaverium plures animos Deo lucrari quam Romani aut Græci Imperatores sibi subjugarunt. Confirmavit elogia Paulus quintus Franciscum Xaverium appellans virum cælesti potius quam mortali homini

Tabu[lae] similiorem. Non tantum inter præcepta Dei sed enim in lege naturæ dignitas virtutis habet suos gradus quibus ad supremos gloriæ descendat apices; Consuevit Procerum Lusitaniensium antiqua vetustas, Non negavit Hispaniensium regum Illustrissima sedes exquisitissimi cultus Francisco offerre dota et ne infatiscentis ætate in leporem redeat virtus, ne sileat virtutis nomen, ne nominis Dignissimi Franciscus careat honore Celeberrimus effectus approbavit non sine pæna mandando utriusque Regionis potestas

Fama Habet dispersa in universum sine authore suam gloriam fama sed tanta res est molis ut cum glo

vento volitante solet perire in àere honor. Stabi=
liori procul dubio inter innumera Divorum prodigia solet
Gloriosissimi Francisci eminent miracula. dum
quo magis in Rectos fiducia crescit viros eo plus
in amorem gloriamq exardet.

Ausp. Quid est amore prosequi Franciscum, nisi vovere Patro=
no Jurarunt multi protectori servitutem spopon=
derunt promovere tanti nominis honorem utpote egit
Divinissimus ea quibus gloria comparari augeri=
q aestimatio

Tor Non sola tantum rosa patit spinas multorum in
pedoribus quibus in notitiam venerat Apostolus eru=
mnas vitaeq propria observavit pericula suspiciebat
aegra paganorum invidia insanum Francisci erga Deum
proximumq amorem, quibus ita dulcis ita suavis ut
quos quos seu Deo arctavit fides. Caelo delapsum
intellexerunt Ganimedem

Testes Non ita indiga facta est Hispania ut miraculo rum
non inveniat incrementa testimonium exhibent
spumantis maris ipsa procellae quas non fortitudine
maris non rationis excellentia sed pietate verbo=
rum sustinebat Franciscus. Leg. accurate et sobrie.

Descriptio Judicii divini per affectus.

Trepidate gentes metu exanimati mortales
cadite ad feralem tubae vivos et mortuos con=
vocantis sonum ad terribilem Judicis exacer=
bati conspectum ad rigidissimam decreti procla=
mati sententiam ob diem omni saeculorum atrocia

funestiorem

serenitiorem O! tempus post tos misericordiar[um] dia intervalla solam dum taxat justitiam exhibens. Resonabit ferali sonitu in Judicio Dei Tuba clangor, abrumpet dulcem in angustia peccati somnu[m]. et necdum sententia proferetur signum necdum decreti aperiet liber jam tonantis verbi Divini rigor movebit sensus, movendo timore adimplebit affectum, ita ut e voluptate emanabit dolor, et e Dolore impiorum erumpet clamor, e clamore jam tandem desperata in iniquitatibus infelicium vita mori vitæq ultimum exiget finem cadite super nos colles, rumpite Cataractas cæli, ne in pallore terrorem, in terrore irati Creatoris aspiciamus vultu[m] O! miserum humani generis nomen, O! infamiæ vacua Christianitatis dignitas, O! infelix peccatoru[m] Conditio. tantone homo e humo translatus convivio dignaris, tanto christiana religio gloriaris triumpho ut pro Corona pœnam, pro gaudio mœrorem, pro gloriosa vita letale suffers discrimen.

Laus S. Mathiæ per Silogismum

Ea est superum quorum altissimo orbij obsecundat regimini nunquam satis digne laudanda clementia ut quos unius improbi affligit flagitio sanctioris alterius solet pietate. stupent et stupebuntq sæcula tot tamq in hodiernis sanctitatis exemplo non minora sanctoru[m] facinora esse conclusa ut pote quid quid in imperio cœleste labefactaverat

Lucifer

Lucifer. quid quid in supremo astrorum Palatio deforme fecit Dæmon ea diviniorsis industria sanctimonia majoris in Deum fiducia fortitudine gloriosissimus transformavit Michaël Non minori fortitudine inter humana crimina demoliunt scelera enimvero primi genitoris Adæ filius nomine Caim atrocissimam homicidij commisit noxam innocuos sanctioris vitæ ducendo dies Seth junctus Deo reparavit in orbe. Putasne auditor immani crimini prodesse finem fuit fuit et anteactis sæculorum diebus eadem in orbe excessus genera utpote admiratione dignam afflictionem Patri Abrahamo Anus filius causavit sed ut lætiorem exponat genitor frontem sanctioris vitæ exemplo dissolutos mores emendavit Isaac moriens. attole auscultatricem pro auribus mentem posteritas. non ne gloriosum successoribus suis reliquit exemplum electus Dei dum sicut Saul qui quo propter in obedientiam aliosve scelerata vitæ excessus luendam Israelitico pœnam protulit regno ita eandem gloriosa pœnitentia David suffere conatus: virtutis et noxæ vicissitudo Apostolicum quoque agressa collegium cui quum labem inussit ignominiosissimus Apostata Judas hanc pœnitus delevit gloriosissimus Athleta pugil Mathias sed prioh superi quod virtutis encomium quæ gloria ingentis immensitas unius Martirij exempla universo sequelam mandare orbi unius diviniori

Heroïs morte toti religioni communicare vitam assia hac Mathia sanctiori asperso cruore per= quam non erubuit. Damnandum esse martirem tirannis atrocitas. Celeberrimum in apostolico cœtu in prolixa tempora fecit nomen cum scilicet mitissimum ergu Deum agens mathi= am magnum inter apostolos fecit virum. Suc= cessit igitur mathias ut grandem Juda excessum firmiori planta pessundaret turpemque discri= puli fugam constanti emendaret obsequio.

CHRISTA MISTA Supra illud dictum Ldg Laudabiles factumque S: Elisarij Comitis qui delphinæ uxori suæ investiganti ubinam illum per= gentem ad castra literis suis quærere deberet A Quære me in vulneribus Crucifixi

Quis quis amore prosequitur gloriosissimum Divini honoris nomen in via virtutum cum Divi= nissimo Elisario non testudineo progrediatur passu utpote omnia calendo se erudiendum optavit omnia contemnendo majestatem quæsivit, quæsivit majestatem non miremur generosissimas Herorum fortitudine superavit vires scholam frequen= tavit virtutum cui non alium præter Crucis affi= xum habuit magistrum invenit utiliorem ipsa sua artem possedit maximæ tutella Domum cum dixit sese uxori investiganti quære me in vul= neribus Crucifixi Quisis est inter delicias regum

suavior

suavior locus quae cariori aestimat pretio doctrinae sedes quam contemplatio vulnerum Christi. quaesivit majestatem divinissima Athleta ut ut feliciorem se noscat Policratem doctrinarum flagitavit Domum ut ut remotiorem sese putet a mundi caecitate Lucem Divinae scientiae e Caelo aquirebat. Quae est igitur gloriosior in vita felicitas quis ab illecebris mundi tutior locus quam inter patentia Salvatoris vulnera haec enim contra hostiles impetus asillum haec inexpugnabile virtutum palatium, quae in conflictu victoriam, in infirmitate salutem semper praebere solent. Patiatur unusquisque furore exardescentes contra innocentem fortem Demonis motus non commovebit illo anima dolore si stat intra limina sanguine conspersa Christi, urgeat quemque infamis persecutionis clamor, Cogitant contra periclitantem saepenumero hominis defectum mille mendatia lingva, non trepidabit erectus in Deo animus dum cruentos Christi sequitur vestigia, dum aperti lateris Divini ingreditur Domum. O homo verae fidei Professor, o Christiana Religio si Christi dici vis amica, quomodo Deum in vulneribus quaeris tuum si te miserrimam putas creaturam quomodo confugis ad creatorem. habet habet tot pericula orbis, habet mille hostes haec infelix hominum conversatio privat

multos

multos humana Societas Divina in vita prӕ-
sentia, privat et quidem ita privat, ut quis
quis hoc Incarnati neci ab hostibus addictus
quis quis latiorem cupiditate fortunӕ quӕ-
rit vitam, acerbam reperit mortem.
Non ne ocurrit aspectui nostro illud Soli-
citarum apium quotidianum studium, imo ipsi
volventium fluminum cursus nonne nobis
proferunt documentum, cum illas mellifluas
volucres, quamvis tonantis et murmurantis
cœli affligit strepitus, quamvis interdecu-
manos imbrium sese vident fluctus, tamen
ad suavissimum collimant alveare, Illa vero
incessabilis Nimpharum cura, non tantum ad
ortum solis, non tantum meridionali luce
imo Sydereum intuens Cœlum lacteâ ad maris
centrum contendit. Sed absit illa reptilium
elementorumq probabilitas clariora quia di-
viniora habemus documenta. Scivit Sanctus
Bernardus quӕ propter electos suos paravit
Deus cum dixit a Divino hoc pascamur vulnere
scivit Sanctus Ignatius quam suavis vita in cubiculo
vulnerum Christi abscondabor nonne exempla-
rem intuemur vitam pij sacerdotis Sti Francisci de
Castro, qui gustata vulnerum Christi suavitate hisce
solummodo expressit verbis In corde Jesu intimo re-
periamur Satis est per exempla credere veritati
sed magis habenda fides si testimonium obcӕcatӕ
proferts

profert menti perhibuit illud Divinissimus Bernardinus cum dixit Inspicite vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis, caput habet inclinatum ad osculandum cor apertum ad diligendum brachia extensa ad amplexandum, Totus proinde figat in corde qui totus pro nobis fixus est in Cruce. Confirmat non inanè commendatam a Sancto Bernardo Veritatem Cardinalis Hugo dicens;

Fossa parit tellus optato tempore fructus
Fossa caro Christi Cælica regna dabit.

Sed eheu qua Christianorum fides, qua spes, quis amor, si Electi Dei vocamur cur abnegamus saltim mente pati cum Christo si Imitatores cur fugimus a Cruce. Pateant ergo abhinc cum majori solatio vulnera Christi, quam in præterlapsa vita, et non alibi fidelibus fiat refugium nisi ad patientis Christi signa

Chria activa supra illud Esopi factum quod jussus optimos quoque cibos apparare ad convivium, qui non alia præter linguas in mensa exposuit fercula

Famam an infamiam gemminare debeam gloriam an supplicium in istam turpissimam speciem hominis prædicabo? qui intuentibus sese horrorem, audientibus curiosam profert aurem pallescit in conspectu ejus facies, sed non stupet animus, monstrum præsentat natura, sed scrutatur viscera rerum mentis acies.

cum enim his dotibus abundat animus O! nomen Esopi O! Patriam Sapientis viri, quo honore, quo titulo digna es natio non est qui spectabilis gereret factum, qui ipso Esse clariorem monstret veritatem paravit ille sapientissimus magis fercula, exposuit in mensam linguas, et non alias præter has suavitates commendabat opus stantibus, qui ut pot scivit nihil esse melius quam recte loquendi nihil esse pejus ac perniciosius fallaci sermone audientium implere aures Non negat ipse Naturam des hominis si membra correspondent capiti, latant Anieli si rationi obedit voluntas, neque humana unquam subjacet crisi virtus. Illustre nomen habet justitia utpote dissoluto non loquitur ore, eminet gloria in universo quaqua late patet orbe temperantia cum moderata in verbis utitur jactura O prudentiam linguæ O suavitatem oris, nihil ad permovendos animos efficatius considerata lingua, nihil ad conciliandam pacem utilius paccato pectore, Perspectis dotibus virtutis enumeratis abstinentis Lingua fructibus, intueamur dissolutum animum quæ infelicitas perturbati animi, quod damnum fallaci sermonis, ? Lingua scelerum Princeps, Damnorum mater, Bellorum motivum, illa infinitos patrat clades illa seminat rixas, illa regnorum urbiumque incendium, non parcit ille furiosa gladius

Bum

Regibus ^n condonat^ provinciis condemnat religionem imo ipsum divini nominis laedit honorem o felicem vitam o gloriosum nomen si cor regit intellectu si lingua subjacet ingenio nemo sapientior nisi qui oculis aspectum lingua sermonem avido cordi illicitum prohibet affectum Testis est hujus veritatis eruditus Bias Philosophus, qui inter sapientes Graecos non postrema merito encomia ille petitus ab Amasi Egiptiarum rege ut ex ove quam ad se consulto miserat partem optimam pessimamq remitteret. unam tantum remisit linguam Confirmat ejusdem veritatis gestis Sallamon cum dicit mors et vita in manibus linguae, qui diligunt eam comedant fructus ejus Abit ergo in statum scientiam digna saeculorum judicio Principis ingeniorum Ezopi moderatio, qui ut diserto loquitur ore ita nimium dissolutae linguae asto moderatius loqui aut tacere jubet.

Elogium hortum Gieccemani ingresso Christo.

Erubescite fertiles rosis Himetti.

Omnium decorem induit hortus Gieccemani

Suscepto nasareno flore florentissimus

Immersus

BVM

Immensam ejus magnitudinem
Suspensi Semiramidis horti
Miremini.
Hanc plantam continet
Quam orbis capere haud poterat
Nemus hoc Dodonâ censeo divinius
Cum Deus in carne hospitem salutat.
Academo palmam præripit
Cum æternam aprehendit Sapientiam
Habent campi violas, Lætantur agri segetibus
Majori tamen gaudent gloriâ pometum
In quo nascitur frumentum
Electorum.
O! felicem Gieccemani horti culturam
O! diffusam per universum pomorum laudem
Fructum illum quem excidit homo
Ecce nunc plantavit Deus.

Elogium Christo Comprehenso

Novam amoris artem
Mirare orbis,
Ut nos Salvator hostili dextra eripiat
Inimicas manus incidit
Quem Cæli capere haud possunt
Interris comprehenditur.

o crudelem

Bom

Cujus passui grandem ponit obycem
Ingens fatum
Illustrissimi excellentissimi caroli de stotekacilowicze Darto castellani lublinensis
Capitanei Stezycensis
Exercituum Generalis majoris
Vita illius continuus pro bono publico labor fuerat.
hinc
In oblata curuli Senatoria
Modicissimam etiam quietem
non admisit.
Cum avita a sua exexit solium
descendit solum
Spectatis in terrestri labirintho ecclesia Palmis
suas pariter victrices
Caelesti intulit Paradiso
Dignitatem tantam ei populi dusalat
Sed fatorum invidia
negavit illi
Et licet antiquissimus simul ac patriae rerum cognitor
Non modo cognovit ex quatuor novissimis unum
Funde lachrimas in victa anima
Viator.

BVM

encomiasticæ

Salutatio celsissimi Tribunalis per objurgatione

Quorsum Magni terrarum arbitri, quorsum altiori passu flectitis, nostris potius elogijs vestro occurendus erat ingressui, quid statis quibus non in areopagi tantum subsellijs sedere sed primas etiam curules ocupare expedit. Quorsum grandi retefactorum molle ornati, quorsum tanta meritorum tanta meritorum stipati catervâ properatis, ad curiam autumo ad curiam augusta merita n' tam angusta exambiunt trophæa Demirari nequeo tantam celsissimorum nominum superis affinem demissionem. Causam si inquiram activos omnes actores recenseo, Citari nisi a Conjuratis Palatinatium affectibus judico. Ad curiam properatis quibus honor viam appiam ad dignitatis straverat capitolia, Themidis bilanci ponderanda imponitis merita, quæ tum Bellona ut Heroes in sago, Patriæ ut Licurgus et Cathones in toga, ipsis adæquavit astris. Gladio justitiæ vos accingitis, quæ bella? quæ Patriæ oppressio? Securam Judicarem Patriæ post Triumphum Christi. ast ita decuit ut semper vigiles Justitiæ custodes, Patriæ Defensores, Legis

Sutores Patria semper prono adoret poplite in curulibus fessos Joves pro justitia Auctores veneret. Ita decuit ut cum reassumpto vere tribunali in honorum efflorescatis violas et purpuras.

Encomium objurgativum insolentis studiosi.

Non alias praeterquam insolitas laudes studiosorum vendicat insolentia, si tamen laudari is meret qui nunquam mediret ad inepta effusus gaudia interim coeli omnino debet. utpote oriundus de Tribu Levi quem Israëlita tanquam sacerrimum reverebant. Laudari exigit Archimedes Alter, qui omnis insolentia metam et spheram ludendo pillâ exercet, hic etenim datô temporis spatiô orbem se movere promiserat, hic omnigena levitatis transgressus scopulum. Extinguendas nunquam meretur panegires sol insolenti cursu, unico dumtaxat motu gloriosus tantumque pondus invitâ omnium levitati praelucet. Linguis coeli celebrari cupit sydus erraticum insolentia, qua Phaëtontis more in perpetuam sui memoriam orbem accendet universum. — Allg. accurate.

Oratio Valedictoria R. Patri Praefecti Scholar.

O! tempora o mores quam flexibilis sortis speique vestra declaratio, cum fluctuanti inter fontes oratorios animo, vocem floridiorem vere, tenuilius gravius

cathonibus, Legem sanctiorem Cornelijs audire negastis, multis enim florentissima Mai serenitas explicat solatia nos etiam in recrianda animorum ~~scholaptate~~ utilitate præ ingenti arescimus dolore siquidem illum quem gratiarum muneratorem ejus nobis spem dederat liberalitas, illum quem præsidii scholastici cura versandum in ejusmodi Athæneo nobis faciebat omen, amittimus quo Athenæum regente nos quoq florimus. florimus itaq cui sub lilialea imperij ejus virga nunquam etiam inter brumales aquilonum tempestates tum in studiorum profectu tum tum in virtutum exercitio sentiebamus frigora. Interim justo infortunij nostri dolori justum imponit terminum vir tantæ authoritatis, tantæ justitiæ quo justior nemo Cum vero illuc felices moveat gressus ubi acrescet et scholarum authoritas et suavi dispositione omnia reflorescent studia o quam lætam nobis hujus ed[...] abscessus reliquit diem Montes Licurgici ~~quibus~~ meta sunt præfixi itineris quibus assurgens ad ipsum culmen emeritæ dignitates pergat proinde a Moto publici doloris obyce siquidem ad stabilienda studiorum et religionis destinatus solatia.

Oratio in honorem S: Ignatii

Plausum ne hodie an planctus Lessum an tripudia gemminare debeam cum In divinissimo Imitatore Christi Ignatio ruinam orbis et triamphum virtutis eminere censeo? Plausum sanè plausum imo non particularem sed festivos oratoriæ pennæ concentus gloriosissimus ille triumphator exigit qui et belli fragore universum peragratus orbem et virtutis studio ad divinam bonitatem agnoscendam innumerabiles coegit turbas, Nihil est in rerum natura infaustius, quam cum celeberrima clarissimorum heroum gesta omni ætatum obliterata tractu, nihil votis propositisque ducum infelicius, quam cum amplexata in universo qua late patet orbe fama simul cum vita perit. Non illam fortioris Athletæ triumphi posteritati spem ominarunt cum ita elogiorum in oratorijs campis carpit laureas ut in gradivi agro victrices colligebat messes. ita semper triumphus personat, ubi tinnitus ferri virtutem non plorat moriturum, rarum victoria colossum erigit ubi virtus lethalibus projecta casibus. vicit ille divinissimus Hector gentes immanitate barbaras, multitudine innumerabiles, locis infinitas, omni copiarum genere abundantes, sed tamen ea vincere quæ

et naturam et condicionem vincere possunt virtus singu=
lorum elogijs commendari digno parum est sane quod
in ejus proferrimus Laudes majus quid dicam siquidem
non solum de se ipso tulit victoriam verum etiam
orbem integrum fidei virtutisq coegit obedire Quis
tanti herois nomen summis Laudum non cele=
braret praeconijs qui et Patriae defendendae triumpha=
lem semper heroum declaravit sertum et divi=
ni honoris universo orbi proclamatorem commen=
davit eloquentiam si forte conscribi possent
oratoria penna heroica gesta si enumerari que=
ant virtutum mobilia mare pro atramento orbis
pro scrutatoribus non satis esset. Ne tamen pro
gloria tui decertans suada aliquam patiatur
stragem aut belli infelicem eventum, feres auxilia=
trices copias Heros omni major elogio. osten=
des plus ne armis an virtutis facundia trium=
phares, ut tandem arduum argumenti nodum
facilius resolvat veritas Gradivum in respon=
dendum citat, ordire felici authoritate Primeva
Heroum fortitudo, universos Imperij fines,
occupa, Lucine sinum imple ~~honoribus~~ fascias
et amplissimis olim praelude fascibus, tibi
se

se submittant curules, Limites augustissimæ Do=
mus tuæ tinge murice, dubiam tamen senten=
tiam ferunt omina de celeberrimo exitu et ex=
cellentia illius triumphi, qui sine vibrato in ædes
Mavortis telo, subtiliq ingenij acumine ac ubivis
virtutis armis erudita Pallade gloriosior esse sperat.
Ergone potest apellari perfecta triumphi feli=
citas cui facundæ Linguæ arma non supplent
vices, cui necessaria pietatis rudimenta dene=
gavit natura pretiosissimæ verò scientiarum
cum probitate connexæ artes avitas majorum
suorum adornant immagines suorum acumi=
num viribus itatenent metam ut adversæ par=
tes antesignano protinus timent prævenire passu
ita in Limine plus quam Herculei existit roboris,
ut Imperij extremi fines semper spectat fugatos.
tantas deniq meret Laudes ut orbis in elogia=
tem calamum haut influère possit Atlan=
teos quidem Dui porrigit humeros ens primæ
fortitudinis, sed alterius efficacem modum ex=
tandi ubiq ostendit periculi. Proch quantam
calamitatem illi sustinere queunt, qui et Athlan=
teo in armis robore et Pietatis Palladisq

privant egide Verius in se exhibuit haut dignus Imperii Romani Imperator Heliogabalus, qui comitatus longissimô sedissimoq; sociarum dumtaxat mulierum senatu vehebat non in subsidium sed in ruinam rei publicæ Non dissimilem Tamerlanus triumphi sui retulit laudem qui dum equum conscendere voluerat Baiazete Turcarum Principe captivo pro scabello ~~utebat~~, sed interfectus ipse scabellumq pedum habitus. Glorior longe victoria Divinissimi Logolæ non armis solum sed ingenij etiam ~~alie~~ atq virtutis propugnaculo triumphantis. Quantum attinet ad heroicos ipsius labores vix prætextam exuit ætatem sagum induit, ut immensæ stolam gloriæ sibi suæq prosapiæ compararet Ita aplicatus militiæ ut omnia peregit quæ sunt propria non tantum heroïs sed ducis etiam strenuissimi tanto equidem conflig ebat robore fidei ac prudentiæ ut quasi pro lacte medullas Leonum cum Achille sugieret. tanto bellandi pro Christo ardebat ~~ardore~~ votô et prudentiâ veluti eum ipse Mars genuisset Pallade

galle

galleata matre. Maximus interea bellandi ardor enituit illo tempore cum Ignatius urbem Pampelonam Regni Navarræ Metropolim contra Gallos propugnaret ubi quantum pro Patria obstitit documento est pes Læsus fragmento muri tormentis bellicis concussi; quem frangi potius quam pura Hispaniæ violari contendebat. Illa est inter humanos mores maxima charitatis virtus, ut quis quis alienæ salutis diligentem habet curam proprii periculi sæpe numero experit eventum quis pro bono Patriæ ardenter agreditur hostem utilissimam sanitatem vitæ in ruinam declarare paratus Non negat divis proxima virtus propter solidum amicitiæ fœdus manus flectendas Laboribus, pedes fatigandos inconsueto gressu immo totum se homo ardens amore proximi periculo subicit quia nulla in rebus vera potest dici charitas quæ de proprio conatu proximi careat adsumento Quis ergo tam heroica Zelatorum increpabit vota cum si Labores erudita in Ignatio explicaverimus nil nisi multiplices ipsius triumphos

Laureasq doctorales ingenti aquisitas conatu declarabunt Completo autem trigesimo tertio annorum decursu grammaticæ studio dedit operam in qua tantam uno anno ostendit activitatem ut in humanioribus non minora posuerit merita promotus itaq ad Philosophiam, ita gloriose decertavit ut non ~~non~~ solum Philosophiam sed Theologicam etiam Lauream proclamatus Parisijs Doctor obtineret, imo assumptis decem socijs omnibus Philosophiæ ac Theologiæ doctoribus studiorum instituit artem Primus scientiarum hactenus florentissimus author. ut vibrantia eruditæ Heroinæ scindo arma Contra omnes hostium machinas, contra teli jucturas contra pericula mortis, imo in ipsa bellica tormenta non modo intrepido corde verum adhuc audentiorem immineat pedem, superavit tandem omnes triumphos armorum scilicet et Ingenij victoria, qua mundum vicit Societatis Jesu Fundator Religiosissimus, in qua tam heroicis procato

arisq

arisq dimicavit virtutibus, ut triumphalem Sanctorum coronam mereret. Cum itaq rarissima inter humanos mores revocamus ad Lancem tanti herois gesta, quô nunc orationis genere ultimam propositi nostri perficiemus sententiam? fas est ut hoc pium dicendi munus, unde cepimus terminemus; Felicem procudubio Patriam quæ tantam primi ortus in Ignatio accendit flammam, quam funestius nunquam exarderet hostis non minorem dumtaxat fortunam occupasti Religio cū primâ Divini Infantis Luce universum resplendes orbem. Letare ergo et in festivos aplausus erga Divinum heroem inextinguibiles in pectore accende ignes.

Laus Nativitatis per Adiuncta. Supra hoc temma Deus nascit.

I więc że Bog wszechmogący ktory dzielnoscią wielowładnego Słowa swiat cały stworzył na trzech palcach zawiesił cały okrąg Ziemi przy Narodzeniu swoim mniey ano żny y w potencyi swoiey okryslony został. I więc że Bog niesmiertelny smiertelnoscią Ciała Ludzkiego łączy się Zycie, wieczne umiera dawca Zycia do okrzeptego

wstąpiła Grupa Duch szczyry Ciałem się stał gdzieszego
innego, Majestatu powaga, liczna asystencya, pańska
Kalwakata strzeżące boku warty iako naymożnieyszego
Monarchy gdzie okazałość, odgłos armat, pioruny iako
naystrasznieyszego Potentata gdzie purpury szkarłaty
paludamenta iako Pana nad Pany iakim Typem się dzieie
że natura odmienia naturę, żeby Bog z Ludźmi Cierpiącemi
Cierpi z umieraiącemi umiera przez unio hipostatyczna bar
dziey niż Gordyńskim węzłem łączy się y ktoś Ślicznej
twarzy malenkiey Dzieciny Boga Boski zawiera się ma
iestat w łzach niemowlęcych pioruny co za odmiana w zą
czątach wszechmocność za Niebieskie z gwiazd paludament
zamienione pieluszki żłobek za tron stayenka za pałac
liczna asystencya Jozef y Marya o iak mizernym
goszczących przyiemnią sercem. Co za miły powab stwór
ca do stworzenia. Swiatłość do Ciemności pan do sługi
przychodzi postać bierze zawinionego. Więźnia odkupił
więźnia y swobodę skrępowanego rozwiązuje wolnym niewinnym pa
nuiącym y owszem spół Dziedziciem tronu Ozdoby
1820

BVM

SERIES AMPLIFICATIONUM LATINARUM

Nemo educari deberet eremô, aut feroci nutriri Leopardum medulla, qui ab innata hominum alienus mansvetudine, humanô destitutus animô ferocium rapaciumq belluarum induerit naturam ipsis dumtaxat effrenatis tigribus proprium immoderatô non imponere frena furori, qui autem rationalem se censet creaturam semper vehementium passionum impetus moderari tenetur. Qui enimvero fructus non necessarios seminare disgustus? quid prodest tristi aspicere vultu sapenumero? illum tantum immoderatus fructum protuberat furor, ut cum detrimento honoris salutisq domestica multiplicentur dissensiones. Si tandem plenariam desideramus pacem, si nobis est dulcior humana quam bestiarum conversatio, si integritatem salutis et fama munimus omnium temeritatum abbreviatô impetu, vitam ducamus in mansvetudine spiritûs atq candido amore pacis.

Amplificatio hujus dicti Quodcunq optimus nobilissimum

Quid prodest decrepito majorum gloriari nomine, quid prodest fumosis magno exporrectis apparatu superbire imaginibus. imo quid ad Classicum exponere illius Prosapiæ

ope

olim ab extremo Rempublicam liberatam esse periculo; Ille in Campo Gradivi capitalem profligavit inimicum hic Othomanicæ Lunæ exacuato Achabe ambitiosa abscidit cornua, ita ut nunquam tumidum attollat supercilium; dum nos metipsos consimili privavit robore segnities. ille dum-taxat generoso nobiliq; sangine satus ille non leporini animi eximiaq; præditus virtute. Et quamvis aquilarum nido fortuna noctua concedet miracula aut in indomito Leonum antro timidus orie Lepus, tamen non comparabit famam, neque immortalem divulgabit gloriam n̄ domus tandem neq Prosapiæ antiquissitas sed annosa virtus hominem facit.

Amplificatio hujus dicti qui se servasse comperit non cadat animo etiam errores prosunt ad sanitt.

~~In eadem amplificatione imitatio in Elocutione~~

Necessaria et utilis est Magistri erroris in omni experientia incipientibus prima rudimenta sciendi artem, ignorantia rerum, quorum enimvero heroica virtus condignis cinxit capita Coronis ? quos primo præignota sibi magnitudine rerum non fregit pudore quibus infimus errandi modus nō fuit adjutor i O vos incautos, quos cautiores in vita, doctiores in morali exercitio labsus fecit erroris, vos nimirum in infelicitate felices, vestrum nemo est cui semel emen

data

vitia non essent multis exemplo. vobis esteri etiam hocce donum (avarant o! vos feliciores semper estote. hæc est innata rei ignota (qualitas ut quod semel fecit labor errore a mille post hæc periculis (præservavit. Nemo graviori defectu læsus desiit agendi in omnibus Argum utpote necdum in glacie labsus, et jam firmiorem petit figere pedem. exercenda imperitia rerum in sanctiori virtutum schola et scientia, et fortitudine, et omni caterarum probitatum decore florere declarat. Quid esset si nulla infirmitatis ratio, si nulla delicti temeritas laderet pectus frontemq sanam, quæ fortitudo, quæ vires, in nobis spectari possint, dubius ancepsq hæreret animus. Error proinde est virtutis studium, vitiorum emendatio, fragilitatis speculum. illum duntaxat offert eventum, ut qui cæco impetu sive in inconscientiæ abyssum, sive in periculum vitæ ruere debeamus, cautem deinde provideamus. Euge amice error cernimus utiq non tot quin plures Athenæos in extremam infamiæ corruere cladem sed ehen eo fortiores a terra surrexisse, quo graviore casu ruisse cernimus. Ldq Vald[β]

Propositiones versæ ex universali in Particularem.

Univer: Cui prima est de Deo cura omnia illi fluunt secunda

Par: Si majorem profectum certandi in arena scholastica cupis studiosa juventus, si altiorem gradum honoris in campo Gradivi expectas miles, Leone robustior

si victor hostium condignis coronari meritis si Rhe=
tor in campis oratorijs acuminum carpere rosas con=
tendis, cura ut prima semper tua cogitatio sit erga Deum
primam semper adhibuit curam Numinis Divinissimus
Franciscus Assisius cum omnia sprevit solius Dei ser=
vum se fatebat. sic Guido etc

Qui oblitus ~~est~~ sui videt, Deus maxime ejus recordat.

Inanus nostrum omnium labor, si vita omnia curamque ut sui
non obliviscamur, frustra sanguineo imbre mades
mercator frustra gasas congegas Dives si sic gudrij
fortunam ut se eum oblivisse farij non deest pauperi=
bus vivendi modus, nos deest egenis in vita cibus
imo quos mundus in contemptu habet Deus illorum
maxime recordat.

Jacta spem in Domino tuam et ipse te enutriet.

Quis quis Divino exarsit amore speique mentalis in
omni sorte Orator aureos astra imbres ad extin=
guendam declarant sitim

Ex affirmativa in negativam et econtra

Nemo solus vult esse malus semper colegam quaerit

Quaelibet malicia non tantum ipsa imbuit malo verum
etiam associatum sibi eadem lethali corrumpit labe

Cui nulla opus est adhortatione sufficit exemplum

Sufficient exemplorum motiva quos ipsa adhortatio

Non sentit onus quod libenter fertur pertinatia autem
sibi et aliis gravis tedium movet.

Si facilitatem in aquirenda doctrina cupis erudite

Palladij

Palladis pubes, heroico animo onera imposita ferre debes

Herba nisi statim tollantur illico se propagant, mala celerius multiplicantur.

Neque noxia herbarum propago celerimos malorum multiplicabit fructus, si statim e medio viridarij tolli curabis hortulane.

Amplificatio verborum hujus dicti Virtutes omnia possidet

Felicem vitæ sortem legit qui difficultatum vincula possibili frangit voluntate, hæc virtus ut pantera varitate odoris sylvestram atrocitatem ferarum moliri in quovis demonstrat loco, hæc virtus ut amica magnetis simpatia asperam solidamque ferri rigiditatem suis associandi semper declarat votis. Nulla elogialis commendationis perfectus in arte sua labor eget promotione, ubi gloriosa pietas ad captivationem suimultis injicit illicium. asperta laborantium manuis prona gravi dando opera in negotio admirationem pariunt spectatori, pectoris avida in multitudine faciendarum rerum alacritas, rapit non unum in sequellam, imo floridum virtutis agrum nemo intuebatur fructu privari. Illustrissimi forte solis naturam induit laboris perfectio, ignis sine alimento morientis aquisivit artem, ut Princeps astrorum sine radijs noctem, ut sine fumo ignis non consent ligna. sic gloriosa ~~cura~~ potestas, sine effectu honoris

BV.m

non habet virtutis nomen, in ~~virtute~~ modesta oris affabilitas, dulcis oculorum quies, moderatus singuli habitus temperies, dixim a porta cordis non interruptâ sustulit manu, quâ pectus etiam Athenad vese certius quam ulla machina valeat. efficatiorem itaq. vocem operis, quam oris inst quovis gesta sonat.

Amplificatio hujus sensus Laborare mortalibus necesse est ~~per definitionem~~ Immaginem

Docta quæ cooperantibus Superis fortunate inchoabimus otia sine assiduo labore transire nefas est. hunc nobis Conatum Celestis imponit Pater, qui usq. modo operat. hoc studium abæternus persvadet Filius dum exoptatam humani generis salutem non sine sanguineo sudore in medio terræ perficit, Hanc inspirat curam Divinus Spiritus, cujus gratia nostris actionibus constanter suffragat. Quod si sollicitos omnium Custodes, Aspiciemus numinis prosequimur, heu quam prompte suscepto funguntur officio, alius dexteritate summa machinam Calestem cohibet, ne fracto tandem illabat orbi, alius terrestrem globum circumagit ne proclivis ad lapsum suo aliquando centro excidat, alius procellas maris, alius ventorum impetus, alius imbrium grandinisq. motus componit

BVM

componit tempestates, omnes deniq falores principatus, O! mirum humilitatis prodigium Strenuam navant operam, ut unicuiq mortalium obsequatur. non cessant vigilare vagabundi ferarum, cum tot innumerabiles intuemur plantas, quod sustentanda vita continuis curis navant operam, scindunt aëra pennis suavi concentu volatilia coeli applaudentia ut plausibili cantu humano arrideant generi, non in otio pisces tantas sua mollitie suavitateq efficiunt epulas ut sine iis magnifica dapium apparatq nunquam existere possint. Videmus quam in sublunari terrarum ambitu singularis viventium circa officia sua eminet cura, cum sibillo serpentes, mugitu boves tinnitu melliflua apes non vitam solum sed vita necessaria media in suis proclamant conatibus, Quid dicam de elingui elementorum voce aqua quo citius ad designatum collimat finem eo clarius murmure suum proclamat eventum, terram motu ignem fumo nubes molestis imbribus quis non videat occupari, ne otio victa arescant, perorant candido labro ~~flores~~ Lilia arbores in incremento vitam in vita tanquam loquaces foliorum explicant linguas, nil profero de illustrissimo astrorum Principe qui incessabili volvendo motu

in universum qualate patet ~~orbem~~ ^BUM^ orbem spargit radios non commemoro Ætna Vesuvijq furorem qui nunquam lassatus tanta facinorum molle metuendas incolis semper solet proferre vices Quid mirum humanam inquirere in assidua Laboris voluntate felicitatem? si aurü ignis patiendo molestias clariorem praesentat faciem, si tormenta bellorum in recentiori existentia usu magis elucescat: verbo nemo felicior nemo fortunatior illo, qui assiduo laboris constanti conatu ad perfectionem omnia deducere studet. motivo igitur illo si altiorem honoris gradum, si laetiorem in assistentia fortuna petimus vitam, omni conatu incomparabili voluntate laborare, debemus. Lq Optime.

Laus S. Lucae Beatissimae Czestochoviensis pingentis p Concept.

Utinam pari eloquentia tuas exaremus panegiries, qua pulcherrimum praeciosissimae Dei Parentis imaginem ad prodigium depinxisti Luca Divinissime, pro penicilli praestantia sublimiorem mereris stylum pro tanto labore publica Oratorum encomia praeter picturam nobilissimum medicae artis dedisti specimen dum aegris omnibus praesentissimam in taumaturga icone medicinam obtulisti Apostolico honore praeditus Reginam Apostolorum expresseras, hinc conversus ad orbis toto

ad Mariam

Bom

~~ad majorem~~ ad Mariam tanquam universi refugium cum summa devotione confluit. nunquam adversas hiemes amore Deiparæ æstuans pertimebat Czędochovia cui sol justitiæ ad Lucæ Indigetis taurum ver continuum ad Virginis intaminatæ fulgorem æstatem declarat perpetuam. Apellis loco Evangelistam nacta pulchrior Diana Virgo, ut sicuti dispersum toto orbe audit Evangelium ita Imaginis prodigiosæ fama inclaresceret. Magnum præstat beneficium Nilus Ægypto cum effusa in aridam camporem molem tumentium aquarum gravitate uberiora proferunt frugum messoribus incrementa, majorem memorabilium munerum exhaurimus Nilus cum tantum prædicationis tuæ refocillati semine verumetiam vivo Imaginis te authore solamur Divinæ eruditionis discipulum esse censemus in orbe Lucam cum non industriæ tantæ ingenij sed miracula spectamus esse in Lucem prolata ita vivis adornasti coloribus gratiosam Czestochoviæ mensam ut si fas est alicui ad ejus convivia sacras petere vices nunquam famem pacientiam experit diem vivit in recenti memoria Christi novus Apelles qui non jam critico spectatori sed Cælesti oculo excellentiam suæ porrexit artis Miraris forte divinæ matris cultor tam Celeberrimæ vivæque Imaginis arti vivit certe non dubites in taumaturgæ pone Divinissimæ Virginis effigies maxime in illorum affectu quorum oratio processusque sibi fida non certa [illegible] fide

Amplificatio per definitiones hujus dicti omne peccatum deforme est.

Quid quid sordium orbis malignus habuit, tantam non creat mephitim, quantam alit anima peccatoris, frustra corpus vestit bysso et purpurâ, in cassum facies cerussa pingitur, si foeditas latet in anima, sepulchrum est potius interna plenum putredine. Anima imago Dei naturæ Divinæ particeps, per scelera fit monstrum quo nullum magis horendum parit Affrica, titio inferni diaboli manucipium, horror Angelis, abominatio Deo, O. mortales amaste lectissimam innocentis animæ pulchritudinem. Quid enimvero in spatioso terrarum ambitu mortalium palpebræ subjecit natura, quid majori pretio æstimari valeret, quid humano magis arridere posset palato, sola virtute? intemerato pudicitiæ candore nihil laudabilius, nihil ornatius, nihil delectabilius, intuere laudabilissimæ virtutis æstimator quæ et quanta ejus industria potestas,? deflige autem oculos scelerum miser amator, in fœdissimam animæ turpitudinem? intactus Angelicæ castimoniæ vigor in omni certamine plusquam Her

culeum valet robur, estq stimulq sanditatis, propugnaculum infractum contra innumerabiles adversitatum hostes, hominis inaestimabile decus, gloria demum sub sole Regina potentissima. Detestanda autem vitiorum deformitas, est vituperij in omni conatu mancipium mendaciorum proclivis parens, sollicitus negotiator inferni, apertis coelorum portis horrendum imponit obicem. Latamq ad aeternae perditionis sternit viam, a supremo denique Coeli terraeq creatore ad gehennae Rectorem in infinitam tradit servitutem.

Amplificatio hujus sensus. ambitio ubique dominatur.

Lq optime p[illegible] f[illegible] enumerationem.

Commune mundi malum ambitio a primis Parentibus divi dignitatem affectantibus ad nos usq traducta, hac si assentatoris alicujus elogio velut brachio fluctuat Deum bonum quam alte assurgit infelices vanitatis aucupes dici et habeti avent quod non sint. amant nimirum decipi ac in erroribus exultant, quanta haec caecitas a fumo gloriae causata quantum rotundius inflat orbis tanto ambitio intumescit, jubent sesquipedalibus titulis nominari Principes neque unum memorare licet quin omnes compellationes plurali attingant dicet ipsa inimica

parca

B VIII

parca extincto Illustrissimorum Magnatum splendore quam vanus sanguinis diffusi in varias mundi partes repraesentabat nomen dicet dicet imo etiam proditorem in rectefactis ostendet, quam fallaces gentilicia nonullorum tuba Lettheo orbi vocales fama reddiderant sonos, nemo est qui egrescenti animo suavissimos ingeniorum platiat applausus, nemo qui blandam tantum exagierationem votorum et pro nihilo tantum sibi ducat, imo si oculto ambitionis secleri publicus abest orator, abjecta mentis hac in re judex esse censet. Virorum capita quae vel eruditas Pallas cinxit daphne vel Bellona triumphalibus redimivit corymbis, nihil aliud sibi cogitando vaticinant vaticinando cogitant praeterquam in altiorem ambitionis extolli gradum, habet enimvero vacua fama suas alas quibus indigne occupatas Senatorum curules non in ruinam sed syderibus infert. mandat saepenumero viceregia potestas Tullijs imperant Ducum clavae assiduo arrogantiae praetextu Demostenis, innuunt divitum Cancellariorum Isocratis Cyneisque ac tot non tantum facundis sed etiam facundis voce spirituque prope divino viris, ne silentio indita sibi vocalissima vanitatis gloria in orbis Sarmatici

redd. Betaureb.

BOM

Amplificatio seu Laus Sancti Martini per thesim et hipotesim ex circumstantia liberalitatis.

Liberales plausus meret virtus profusa in egenos, non parca enimvero ore celebrari debet illa pietas quæ a corde excludit parsimoniam, utiq locuples celestis gratiæ aurum argentumq Deo nostris concredit manibus, ut easdem cum sole dispergamus novam misericordiæ lucem calamitosis deflerentes tenebris, utiq munificentissima Divini nominis providentia inexhaustum gratiarum fontem, humano concessit usui, ut urgentis paupertatis quotidiana necessitas hauriendum sine difficultate habeat consuetudinem, non e Divina facultate divitiæ ad tantam pervenere æstimationem, quæ de preclaris muneribus Christi de liberali piorum more in omni claudicant utilitate. Quid prodest mortua sine operibus ~~fides~~ fidelibus fides, quid humana sine humanitate vita, si sua confidendo voluptati, etiamquô clementi pectore ardere Christiana religio quâ liberali dextrâ erga amicum moveri inveterata charitas debet, ignava abbreviat tenacitate. Liberalitas equidem est in conspectu Majestatis Divinæ prima virtutis origo inter humanos mores non postremum exemplorum motivum, ipsis duntaxat irrationalibus animis benefactorem agens, illud est currentis monetæ officium illud est currentis motæ officium, ut quod penuria verum in ruinam miserit suamet industria et virtute reparandum

non negligat, et licet sub rosa omnia tenere auro omnia indidit natura, non parco igit ore resonare debet, ubi aut de Rei publicae necessitate, aut proximi clementia divina admonet Justitia. ex humo aurid fodimus, ut egestatem humanam sive redimendo captivos, sive ce[n]tonum saciando famem exsolvamus, Non aliam sibi vivendi sortem elegit Locupletissimus ille egentium pater, qui catechumenus adhuc sub sole existendo filius in illud erga proximum exarsit amorem ut non solum Liberalis in universum prodamotus Princeps verum etiam se extrema spoliavit veste ut nudas in nobis mores vestiendos arbitref. Martirij Nimirum laurea decoratus divinissimus in terris martinus utpote inter brumales aestus serena Charitatis gratia fronte adversa tulit. Lla. Diligentes

Amplificatio per similitudinem hujus sensus

Sermonis gratia est cuiq exoptanda.

Magnum naturae donum affabilitas quam si ea parcior negavit alicui, is arte conet illam obtinere. hae universalis est ad hominum animos clavis et magnes, qui omnes in sui affectu et sequellam trahit. ut enim ad amaeniorem solis intuitum ultro se aperiunt flores et corda pandunt, quas obtristem atrae noctis vultum concluserant, ita facile subit aliorum pectora qui vocis et vultus amaenitate se facit amabilem ut ad sereniorem veris blandientis diem tristi aspicientes vultu

vulta volucres, latiores in àëra proferunt penas, ut ad hilariorem Apollinis Cytharam fatigata infelici eventu nonullorum capita benigniorem experiunt ~~diem~~ horam, ita ad uberiorem eloquentiæ fontem, etiam impacatum Reipublicæ Mare tranquillitatis placabiliorē efficit suadam. Illi nobiliorum vocum proceres authoritate sua concomitant fortunam inexpugnabilia inimicorum sine ullo periculo negotio aggrediunt mœnia et licet demissa proponi solent auditoribus, suavi tamen exagierationis concentu serios devenimus eventus, nemo remorari potest, ubi exoptata omnibus mellifluii oris in aures non irruit dictio. neque iratus unquam sine effabili voce dulciq cordis affectu Deus flectit. neq vitiosus perfectiorem vitæ ascendit gradum, ubi stimulus benignæ suasionis hebetissimum ostendit oratorem. Victorem animorum proculdubio liberalem dicendi linguam sæpe videmus quæ ingenij assotiata comiti fortiori ictu in auditorum invadit aures. ergone otiosa mente oris gratiā adhibebimus, ergo illi gravitatis fatori aurium operā dare abstinebimq, abiit tanta votorum nostrorū desidies abiit tam inimica sortis nostra si fas est dicere parca, nō satis gaudere bonis fortunæ nisi

necessaria

necessaria affabilioris linguæ sanitas prosit, non satis in supremum honorum ascendisse gradus nisi exoptata cuiq prius dictio suis gestens ovatate

Amplificatio per dissimilitudinem istius scripturæ
Estote perfecti sicuti Pater Cælestis perfectus est.

Omnes quidem rationali anima Donati homines Cælesti assimilamur Numini sed non omnes hanc morum optimorum normam imitamur Pater Cælestis omni numero perfectionis absolutus credit ast plures vitiorum cifra dignitatem nostram annihilant, Pater incomparabili sanctitate nititur, terreni autem filii in scelera millena degenerant. Pater tere sanctissime justus quibus pœnam ferendam adnotavit amplissimum beneficiorum præstitit gratiam, nos autem obligatione misericordiæ moniti in severiorem pœnarum mutamur voluntate in Sanctissima Eucharistia latentis Christi immensum gratiarum haurimus mare abjectæ mentis homo unicam faventi corde creatori suo ab oculis lachrymarum abnegat guttam. generis humani incomprehensibilis author millenos homini utilioris itæ adinventi modos, nos autem aquirendæ virtutis unius obliviscimur rationis O! miram et incomprehensibilem Moderatoris nostri Sapientiam hæc

humanitate montes, loquendi modo aurum, radiis donavit Illustrissimus Astrorum Principem imo flere Cælos magni æstimandos fecit fluviorum arenas O! miseram et omnibus privatam dotibus hominis conditionem hæc ignorantiâ mentem avaritiâ oculos superbia capuit promptissimus in omne in omne fecit nefas, Pretiosus homo sed illius pretium a collecto auri derivat, Dives deus sed illius substantia Cræsum opibus vincit Beatus illustris, sed illius beatitudo simul cum vita transit derelictus Dei filius sed illius contemptus non fastuoso rejectus oculo.

Laus Paupertatis per Contraria

Aliud est videri divitem aliud esse, non crumenâ sed animo opes metiuntur, rerum opulentiam non opinio facit sed conscientia, non alienum Judicium sed proprium, dives est qui satis habet, non est pauper qui caret sed qui eget, nec omnis eget qui caret, sed qui desiderat, si desiderijs frena laxas quantumcunq opum affluat pauper eris. si eadem stringes quidquid defecerit satis habebis sequere

si licet beatum qui purpura et bysso induebatur sed in foelicem spre=
lanem si vero derelictum inter servorum obsequia
non imitaberis Lasarum aberrabis a via justo=
rum dives enim paupertas cui anim alia in ser=
vitutem stercus in apparentiam se se offerunt
pauper auri argentiq proles, cum eandem
abnegat coeli existimando illudit infernus,
et quod famellico in virtute pro satis ad plau=
stum unicus ~~societ~~ Cereris ~~amicitia~~ littus in=
satiabili Mida aureus totus non sufficit orbis, non
semper sitibunda egestas vidimus quam multos
non unius fortunae exul, Lachrimarum dissipa=
vit uniones et licet urgente pressus inopia labo=
rare tamen hiatu avido non habet in ure. Quis
dubitabit comunem virtutis esse et benum
honestam pauperitatem illa victor inferni
sine armis illa illustrissimus regnorum Prin=
ceps sine omni mundi apparatu haec obe=
diendo regit regendo famulatur haec
mendicato pane liberalis delicijs fruendo
misera patiq adsuc egena.

Elogium Christo alapam patienti
Memnonem hodie agit.
Quid tam profanum scelus
Silentio premit.
Etenim brevissimi in verbo Dei hominis
Facies caditur.
quare
Disertiorem linguam exhibite
Tullij.
Cum Christo coacta
Imponitur retinentia
Vos saltim
Hoc et hoc non parcis dictis vulgate
Nam patiens alapam Jesus
Omnino silere debet
O quam mutam exhibet scenam
Deus in verbo perorans.
Quis causa requiris?
Clara peccata tui
Unde
Erubescite quecunq hominum creaturæ
Dum multiloquijs vestris
Nunc Christo Colaphus infringitur.
Ach quis tam nefandæ
audatiæ perpetrat?

~~Elogium Illmo Joanni Sturewski Verillifero Culmensi pie in año 1750 defuncto.~~

Improbus Heros
Qui ideo colaphizat Christum
Ut abscondita sentiat.
Sed cohibe violentam manum
Rudior Bestia miles
Nonne in aperto omnia ignota tenes
Ecce Deus in Corpore adstat
e cujus facie plura legisses
Nisi tirannide hanc obfusclasses
Jam tandem patiaris hanc caecitatem
Quod lucem vivam haud videbis
~~Vo~~ Vos o'mortales cernite Jesum
Tam dire colaphizatum
Quo viso forte levamen pium
Ut tandem
Hancce omnibus demonstrem faciem
Quare nunc percutientem
Intime ampledemini

Inscriptio in aram restauratam B Virginis

Adeste cultores Virginei
Novum innovata affectus exemplum
Ergo Deiparam
Omnia antiqui Veteratoris fraude Literam
Inaltari

In altari restaurato visum
Adeste
Cæli candidati
En patet. præsens altare cælum
Maria
Cui colorem hunc posuistis
Reginæ Cæli
Ergo vos semper hujus coloris merces spectabit
Tandem videte
Amoris vestri splendens metallum
Sine labe conceptæ merito accomodatum
Quod donum præstat
Ut vos Domina splendescere discet
Adstantes vero
Altari vivæ Mariæ picto
Non picta semper eidem Monstrate corda
Ast.
Pios totidem cultus præbete
Quod gratiarum de mari guttas haurite
Sodales Mariani
Epitaphium Illustrissimo Palatino Sandomiriensi.
Non tam Lachrymas sæculis enim deplorandum
occurrit fatum

BVM

Gratiosus nomine imo re ipsa munificentissimus Joannes
Anno scilicet indicti Jubilei
Postquam aurea Roma ~~indicta~~ aperta est porta
Vitam clausit.
Vox clamantis in stuba Senatoria
Et quidem vox proficua desertæ Patriæ
Jam modicum maximo omnium luctu sub tumulo silet.
Illa Patriæ ascia
Quæ hostibus nostræ libertatis ad supplicia
Unicum fuit instrumentum
Mortifera rubigine conteritur.
Hic
qui Illustrissimi Palatinatus
Miriensis caso.
Singulare addebat Lumen
In crassas mortis Cimereas
Occubuit clarissimæ solis Podoliæ splendor.
Lugubrem hodie ecclipsim patit.
Ipse tandem
Qui diligentissime Polonum caverat exercitum
Incautæ libitinæ in spolium cessit.
Purpuratam ad extremum sagacis boni Publici

Publici Senatoris togam
Jam ecce tinea mortis corrodit.
Quare
Amabili Pater Patriæ
Lachrymas parentandum
Ut vestra tui gratitudo
Orbi innotescat.

~~Epitaphium~~ Elogium Illustrissimo Joanni Dłużewski Vexilifero culmensi pie in año 1750 defuncto

Sentisne surda Mausolei vetustas
Sentis jactabunda perniciei Mater
Quanta in te inspeximus vincula
Dedisti in ruinam multos
Atq ipsa
Occidendo cadis perimendo peris
Loquere o elingue marmor
Enarra gravida progenie hominum humus
Quod illustrissimorum nominum gentilicias rosas
Quod purpuratos flores
avulsisti!
En terræ Matris charitatem Nihil aliud nisi facinus iniquum.
Necdum mentem volvere incipio proch Superi
Mærore

afligit animus
Funesta sagitta penetrat pectus
O felicem sub avita cruce ~~de~~ pie defuncti Joannis vitam.
Ferrum illud gentilicia Domus
quo sustinere debuit totius Reipublica molles
Solea
qua non minori virtutes astimabat pretio
nunc fatali confracta casu.
Quapropter viator clementissime
Asside
Hujus tumuli pracursor.
Poterisne ferre tam grandem
facundissimi juvenis jacturam
Cujus,
Non pridem in oculis pudor
In ore verecundia fere toti mundo
Et tibi nota fuit.
Scande felix Iter
Et uberrimas in ejusmodi fatum
funde Lachrimas.

Objurgatio Encomiastica S. Casimiri se se Mortificatis.

Saevis in artus innocuos Principis Tyranne Corporis Casimire utinam crudelitatem hanc pluresque exerceant, qui Deum

alij

alijs imperant suis passionibus delicatius obsequuntur, quae dextrae flagellantis temeritas, regales artus flagitio omni liberos quae catenis ferreis quae fustibus mancipari interim se veritas haec omni praedominantium cupiditatum potestate gloriosior, auream libertatem cordis exhibens ferrea devotorum superis mancipiorum insignia, quid agis clemens crudelitatis inclementia? quid corporis hostis animae amice cadis hominem, tantamne rex invictissime possedisti gloriam, ut vilissimi hominis indutus personam flonte geris mores quid est cruentis verberibus eminere vulnera recentiora? quid duriori somno humi prostratos debilitati ~~pro~~ stradere artus quid noctes in dies quid quietem in laborem mutare. O! prodigiosam in scelere virtutem? Ecce tumentia martyri~~am~~ sanguine fulmina patientis exundat aciem, illic fama et intermixtis parat convivium, addit ignibus ignes sanctioris tyrannidis author, dum ferventi animo poli expugnandi gratia gelidus adstat ostijs. O! superbiam innocuam fortissimo animo ad extremum humilitatis gradum sese devolventem, non alia pro tam pio lusu te divinissime mancipiorum socer sequitur poena nisi incarcerata libertas. Casimire captive Caeli

Bom

mancipium Mariæ, progenies verè patientis Christi quomodo incarceratæ ~~sorunt~~ suave Christi portabis jugum cum te neq inclementia mundi neq justitia ~~mundi~~ Poli illis dissolvat catenis. Illusit fortuna regem cui in supremo posito honore Ducem æternæ dedit servituti O prodigiosum Casimiri Mancipatum, O mirandum sub specie sceleris sanctimoniam nos vero quousq nefandi sceleris authores abutemur patientiâ Dei, quousq nomine Christiani, re vero Luminis Patrem absorbebimus vereamur ne cum virtute nostra deiciamur in orcum.

BVM

Compendium Scholastici Laboris

Amplificatio ~~supra illu sensum~~ cujus sensus Candida pax homines trux decet ira feras.

Musiałby by bydź w Nemeyskich wychowany puszczach, albo ziadłych karmić się mlekiem lampartów, ktoby wrodzoney zapomniawszy łaskawości, ludzkiey odstąpiwszy natury, dzikich y gniewliwych naśladował bestyi, samym to tylko nieugłaskanym Tygrysom przyzwita własność, za iadowitym udawać się gniewem, kto iednak rozumnym się bydź mieni, zawsze popędliwe miarkować passye powinien. Nacoż się albowiem przyda w niepotrzebnie z drugiemi zachodzić niechęć, zaco posępne częstokroć pokazywać czoło, że tylko szkodzić niepomiarkowana przynosi zapalczywość, że złymy honoru y zdrowia domowych przyczyną nia niezgod. Jeżeli tedy zupełnego pragniemy uspokoienia, ieżeli nam milsza z Ludźmi niż z bestyami komitywa, ieżeli całości zdrowia y sławy przestrzegamy płoche uskromiwszy impety żyimy w cichości Ducha y pokoiu..

Amplificatio hujus dicti quodcunque optimum nobilissimum.

Coż potym dawnych Antenatow zaszczycać się Imieniem, co potym dziadow y pradziadow rzędem postawione prezentować obrazy, na co publicznie głosić że ten przodek z ostatniego niebespieczeństwa oswobodził, ow na Marsowym placu głownego zniosł nieprzyiaciela, inny Otomanskiemu Xiężycowi tak dobrze walecznym przytarł rogi orężem że iuż dumney nie podnieś głowy; kiedy w nas samych podobney niemasz dzielności, to miłło szlachcie to dobry y cnotliwy, chociaż się w orlim gniazdzie urodzi sowa nocna, albo w Lwiey iaskini boiazliwy wypielegnuie zaięc, przecież mieysca nie zaleci, ani mu wielkopomney niey doda sławy. Nie domu ktoy lub familij starożytność, ale doyzała cnota Ludzmi czyni. —— Ła.

Amplificatio simul et Imitatio in inventione — commendans Virtutes

Rostropna y chwalebna przy wszelkim bespieczeństwie pod protekcyą Boską cnoty całość na każdym mieyscu z ludzmi zabieraiąca znaiomość, nieznaiąc na nieprzystoyney przyiaźni, iak prętko w swoim kogo towarzystwie uyrzy, niewypowiedziany ku niemu oswiadczaiąc affekt, wita, mile przyimuie, y we

wszytkim mu ochoczo deklaruie usługe. Z razu przy osobliwszey kontentecy serca wesołe nucąc pieni, a napełnia radością, potym powoli do cięszszego przykroszi przyucza iarzma na koniec do żywego do piekłszy obmierzłe y nieznośne nienawiści ognie byte tylko nieinszą swoiego zwyczaiu daią przyczynę że im rzadsze są rzeczy tym z większym ukontentowaniem ludzkie go bywa serka. Wesołe tedy y swobodne komukolwiek podobaie życie niechay isze w cichości ducha zażywa zawsze powazney biesiady. niechay towarzystkiey przyiazni nierozerwaną zdęczoney ligą zazdrosney niezgody nierozrywa nienawiść. niechay sędziwych y godnych ludzi powaga y statek bez wyniosłości umysłu kożdemu na pytanie miło daie odpowieść, bo ten tylko wpoczet cnotliwey poczytany przyiazni, ktorego łagodność bez obłudy, prawdziwa przyiaźń y cnota, bez prywaty, prostota bez głupstwa, mądrość bez wyniosłości od statecznego początku do niechybnego swiętych y sprawiedliwych zamysłow prowadzi końca, albowiem zawsze nieszczęsny popłaca kto heroicznym umysłem na wszystkie odważa się trudności, ale kto zaczęte w przykrosciach udzielo szczęśliwie zakończyć umiał.

Amplificatio suadens Concordiam

Cokolwiek ludzkie może uciesżyć serce, cokolwiek

wypieszczono uswobodzic źrzenice niemasz nic mil=
szego nad nierozerwano przyiaznych serc iednosc, nie=
masz zas nic szkodliwszego nad pałaiące wporożnio=
nych sercach nieprzyiazni ognie, rzucmy cieka=
we okko na iasnie oswiecone Monarchow Domy,
iak wpołudniowym godnosci powagi swietle ciemno
na siebie biero postrzewe iak dzien nayiasnieyszy
okropną nocą się staie. y owszem gdzie niezgody
naciągnie Amura, wichry nierozpowiedziane
nadczynią szkody. Niechże iezeli komu miła przy
rezolutnym sercu swoboda wypogodzonego czoła
przeciw natarczywym burzom niezmieszany uzbroi
umysł, bo gdzie sie tylko fantastycznych Eolow wy=
pluszą roty. Uniżą się w zapasy wodą iuż zaostrzo=
ne długich niezgod pełnały przymierzaią do piersi
iuż Akwilonow z Austrami na placu położone
męstwo tu drogi Eurą wszystkie wywiera siły tu
niezgodny Notus wszystkich do gniewu zapala. tu
Chwiezyusz na zgubę Marynarzow niezliczone spro=
wadza pułki iuż głęboki oceanu, spieniony, iuż fluktami
skołatane morze iedynym mętem się staie o
z kąd ani okręt na morzu poszarpane utrzy=
ma żagle ani marynarz szczęsliwego sobie może
obiecowac portu bo zawsze gdzie niezgoda wi=
chrami zużytka mieszac powietrze tam Państwa y
Krolestwa do ostatniey przyprowadzac zguby.:

Amplificatio perifrastica inconstantiam declarans fortunae

W wielkiey ci wprawdzie z każdym zostaie fortuna przyiaźni kiedy iednych codzienną pracą sfatygowane ręce do marszałkowskiey sposobi laski, drugich krwawym dla wielkich zasług w Oyczyznie oblane czoło xiążęcą przybiera mitrą innych bez żadnego sposobnych zabiegów starania hoynie y szczodrobliwie wszelkiemi dostatkami napełnia skarbce atoli iednak każdego czasu chytrey szczęścia przyiaźni obszerney dawać wiary nietrzeba, bo wtym iest naywiększa przewrotney fortuny zdrada że kogo zażywać pragnie, wesołe niby wpierwey pokaże hoyności czoło, kogo wyniszczyć y wostatniey ubóstwa zamyśla zostawić nędzy poddla cokolwiek, aby mu z większą chciwości złości złością wkrótce odebrać mogła ten tylko osobliwszy w nieyszy wydaie dobroci przymiot, ten nieporuszony nigdy przymierza fundament, ten wszytkim chwalebny odmiany widok że widać przez ustawiczne szczęścia zniestatecznym bywaniem trafunki na wszystkie strony Augusel y prawdziwey przyiaźni iawne pokażuie dowody, według wspartego afforyzmu wspanialnego szczęścia sukcessach każdy cię wspomoże w opłacznym zaś nieszczęściu razie tylko tyś sam każdym zostaniesz Boże

B V M

Amplificatio hujus sensus Vivitur ingenio caetera mortis erunt. p[er] definitionem

Jako życie każdemu miłe tak nauka wszystkim przyiemną być powinna, ta albowiem Życia Ludzkiego duszą, ta nieśmiertelney chwały fundamentem, y żgdy aby potrzebny dowcipu pożytek wypersuadował światu, stworca iego przedwieczney mądrości tytuł sobie upodobał, Xiążętowie także aby nieporownano w naukach pokazali biegłość głowąsię tylko a piorkami według malarskiey inwencyi przedobkiem Ludzkim popisuią cóż mowic o Ludziach doskonałym od Boga rozumem utalętowanych. ten tylko swobodne życie prowadzic może kogo natura industryą mądrych utalętowała przymiotow, zanic krolewskie korony y księżące mitry, gdzie przyćmione rozumu światło nie sposobno do rządow y dyspozycyi sprawuią głowę bespieczne przyswoiłey ostrożności choc bez rozumu roznego rodzaiu zwierzęta. piskorz choc mowie niemoże że bijsianem częstokroc z ręku wyrzuci, za szczęście sobie poczytac ten może umiętnosci sposob. przeto i tylko biedne że się znaią dobrze na rożney materyi światach niczyiey nie popadaią w swoiey sprawie confuzie stam Bog wżowis przypisał panegiryczny onomor że wielkiey rozumnego stworzenia cełkie umiętnosci

rozmaitey otrzeźwieniem że ogien wszystkich byczaiach
sama wywiedłszy natura, widziemy iaksiego chytrey
mądrości uczyszczy pod Bogiem Stworzyciela. Wiedźie że natura
sama podała roznych umieiętnosci sposob iawno ko=
żdemu czego nie lczyni iedynych bogaci, drugim oddać
ni Z rzeku wydziela W Życiu szczęśliwym iednym w
morskich muszlach drogie wynayduie klejnoty drugim
w lada Zrzodle wraz z fortuną odbiera y Życie
chwalą wszyscy rzecz w swych obrotach Planety,
bo od nayiasnieyszego swego Zapraty sposob Xiążęcia
nayczystsza między kwiatami Lilia że umi swego
przestrzegać Koloru każdemu miła, misterną ręką
wyrobione sztuki tym ciekawsze do siebie ciągną oko,
większe wpatrzących sprawuie podziwienie im cudniey=
szy w sobie Zamykaią Inwencyi sposob. Zgoła cokolwiek
wiek dowcipny wymyslił rozum, cokolwiek fortelna
wyrobiła ręka w życiu ciekawość po smierci wie=
czno sprawuie pamięć. Zaczym ieżeli każdemu wraz
z Życiem miła wdomosci rzeczy, komuż naybarziey
iako tobie studencka młodzi być powinna wstyd
wielki będąc na morzu niewidzić fluktów, w ponad źrodłem
z Tantalem Zrzodła Zostaiąc w wodzie, niewypowie=
dzianym martwicząc pragnieniem. Niechże od tąd każde=
mu Znaiąc wraz z Życiem smakuie codzienny uwa=
żaniach poter ieżeli chcemy w życiu nieznac ubostwa y po smierci
nigdy nieumierać.

Bvm

Laus Sancti Adalberti

Szypskim tam iść idem orły Polskie wyszły gdzie wsławione tysięcznemi cudami Woyciecha Swiętego ~~imie~~ ciało odpoczywa, ało na fundamencie Ewanieliczney przestrogi ubi fuerit corpus ibi congregant et aquilae, iakoż nie gdzie indziey prócz owite zwłoki wielkiego Polskiey Apostoła y pierwszego męczenika złożyć należało tylko w naypierwszym ktore lecturam tarkom niezliczonym hodującej miescie wzbogacone dragim tym depozytem Polskie miasto zamienitosię wobkiernie cnot y sławy wiekopomney, ponieważ pożyteczniejszą nadwszystkie deszczów affluencyą krwią męczęsky skropione bywanie nowy wpols[?] ... Upwat Biskup oraz y męczenik Woyciech między rezydującą w Gnieźnie senatorow liczbą przytym trzymać był powinien. bespieczna forteca od wszelkiey nieprzyiaciół czuwaiących nazgubę obywatelow amunicyi, gdzie krwią męczęską skropione ~~zat~~ złożone zostania oręże, by choćby naymocnieyszy nieprzyiaciel, choćby naymożnieyszy Potentat zawzięte wywierał siły przez ktore niecznie ustąpić musza. bo pociski dzid zaostrzonych za kule szybkość wiofeł, za napięte harkmatów stano iawno każdemu do iakiey doskonałości Gnieźnienski przy=szedł

powiat, tak dalece, że drugim wirydarzem nazwać się może y nigdyby niebył w tym szacunku y ozdobney powadze gdyby go herbowny Swiętego męczennika Poray opatrzonym nieprzybrał kołdrem szczęśliwe Mausoleum w Lecheyskim mieście nieludzką ale Boską męczęńskim wysławione fatum bo gdzie wielu patrzącym wszyst bożyni grobowiec tu każdy z zafarbowaney krwią męczęńską twarzy odbiera pociechę, gdzie niejednego trwoży w śmiertelnym widoku skażie podległe ciało, tu nienaruszona wszystkich członkow całość napełnia radością.

Amplificatio hujus dicti Virtus pulcherrima menes

Jako nad brzydko obmierzłego grzechu poczwarę nic niemasz strasznieyszego, tak cnota nay milszym światu widowiskiem, nietrzeba iey dobranemi zdobić kolorami, ktorey istota piękniejszą samą. iuże to ostatnia być iako malowanym żywsza daleko cnoty prawdziwey postać, niebudzącemi oko farbami ale rzetelno Boskiego oblicza impressyą spektatorow wszystkich kontentuie oblicz zapłatę ktokolwiek w tym swiętym stateczney cnoty jarzmie pracowite sobie obietraz życie, niedoczeka pospolitey y zwyczayney pracom nagrody według zamysłow swoich po skonczonych fatygach

fatygach złodzieyskim sposobem żyiący na swiecie Merkuryusz, chybi pożądaney w swoich intentach narzdzi obłudny Saturnus omyli się na swoim opłakanym szczęsciu nieszczęsliwa choc miękkimi wypieszczona Wenus, spoyrzymy na nieoszacowane niewinnosci zasługi wiatk drogie przybraty swoią mistrzynię szaty chwalebne ta swięta Pani się ta na swiecie prowadzi życie przykładne kożdemu zostawuie po sobie ślady y ieżeli kto samego chcesz dowiedzieć się cnoty cale ieżeli bez obłudy zamyślasz isc pobożnosci torem zważ że wpierw bieg życia ludzkiego y roku całego cyrkuł a uznasz co zaszczutki u przykrzona zima, co dla roskosz miłe kożdemu przynosi lato, kwiecista albowiem wiosna przywdzięcznym obcowaniu z ludźmi kontętuie zmysły zapachem, utęsknione do pracy ręce ochocze do zabaw sprawuie serce ataże y miłe kożdemu kwitnącey cnoty fatygi gdzie mieysca niema niecnota szczęsliwy, y pożyteczną w życiu bywszy bywać nadgrodą.

Feliciem

Amplificatio huius sensus nuquam in mundo vidi

Darmo tu na ziemnym swiecie pomyslną rozumy ludzkie ludzkie szczęsliwosciią, nic w sobie fortunnego nic błogosławionego niemasz bogactwa twoie mizerną nędzą

obszerne majętnosci daleko wyższym iestcze kłopo=
tem nayuiększe skarby prawdziwym są ubostwem, nie=
raz przed wroto Potentatow ziemskich fortunne zaiedzie
kolko ale coż potym kiedy przyrodzoney sobie nie=
statecznosci mieysca niezagrzcie prędzey ucieka niż przy=
chodzi dlaczego fortunna swera liczą umnie Cyfro
nieszczęsliwą. dosić to zwiatrem ulataiące honory kto
naywyższey są u swiata porwadze coż potym kiedy im
kto na wyższym zostaie godnosci stopniu niższym
się y nieszczęsliwszym dla ustawicznych przy nim staie
kłopotow, sama nawet wsercach Ludzkich zakła=
daiąca swoie mieszkanie przyiazn od nieszczęscia uchro=
nić się nie może bo ziednym wnieprzerwaney zawsze
żyię lidzie tysięcznych nieprzyiaciol liczy. coż mo=
wić o rodowitych przeswietnych familii ~~domach~~
drzewach; co o herbownych rożach, co oszlachetnych
zwierzach y ptakach odradzaiąsię częstokroc od pier=
wszych swoich przodkow ~~swoich~~ herbownych iabło=
ni iaszka, roże same gdzieby rozkwitac miały dla
ustawicznych niezgod szarugi y burzy więdnąc
y usychac muszą, zwierzęta choc w głębokiey
Antenatow swoich wychowane puszczach ptaki choc
się

ptaki choc wysoko w gòre wyleciały honorow od nie=
szczęscia iednak y tam nie sę bezpieczni nie na pierwszym
stopniu szczęscia zwykła stawac ymędrosc, chociaz nad=
wszytkie dostoięstwa naywyższa kiedy ieszcze niewi
ele chwalebna przed Stogliem a iuzsię nieiednemu na=
szczy mozgu, nieiednego pozbawi oczu, z samego
nawet wielu łupi rozumu. widusię podobno za szczę=
sliwych maię, pòkisię wnienaruszonym byc widzę
zdrowiu, iakże tylko pomyslnym sukcessom powinieęs
noga aż zaraz na nieszczęscie zwykł narzekac każdy.
bigdybysię za podeyrzane niemiały farbami u kos=
metyzowane cudnych w urodzie Helen twarzy,
gdyby nigdy nieszczęsliwey odmianie y skazitelno=
sci okropney weyrzeniu podpadac nieznały, iak da=
wno po roznych krolestwach y panstwach za=
częła swoy poczętek wiekopomna sława, iak daw
wno wielkich Domow stynie godnosc imienia
a przecie y temu wiele nieszczęsliwych wstatecżno=
sci sprzeciwiasię wiekow. Ex Villebere.

Laus S. Stanislai adolescentis innocui per
Thesim et Hipothesim.

Nic pięknieyszego iako kwitnęco młodosc wonie=
ięcemi

igcemi cnotami przyozdabiac naysorziey iednak kandorem Zycia Liliowym, ktory nietylko czyste krowanie serca, ale tez na niezbwydło sobie zastugiwie stawe sliczna zło para niewinnosc z młodoscią scistym złęczona zwiąskiem, kiedy nietylko oczom ludzkim ciekawe nasię sprawuie weyrzenie, ale ytaczonym Niebom, do Uzadziwienia iest przyczyną, ile gwiazd na niebie tyle ciekawych oczu na siebie obraca. ile atomow powietrze tyle dla siebie uludzi znayduie affektow nieznaydzie tyle na zdobo pragnących umysłow iak w wielkiey pożądliwosci niewinna młodosc, y choc się dosc iawnie wszystkim przezętuie wodzach, wielu iednak pozięc niemoże iako i ktorym dopiero na swiat z Życiem się rozwiozłym żegnaią tento prawdziwie Panem kogo fortuna niepomyliła w cnocie, tom samo nawet rodzicow ubostwo wielkim zostało bogactem gdzie złotą niewinnosci sukienką przyodziabli synowie, tam w zwierciadle prawdziwym przeglądasię cnotka gdzie bez skazy forma bez obłudy Panienska wydaię się uroda. Uszczęsliwa taka młodosc, ktora rozumowi podbita woło. Przedzeby wyna niebie policzył gwiazdy, prędzey w morze wyczerpnoł kroplek niz sliskiey młodosci niecnotle wdoyrzałe zamienił panięstwo bespieczna wszędy

roskwitaiącey młodzi niewinność, chocby nazarażonych zwątlonego sumnienia trafiła ludzi nie iest cudza nieszkodzi słabość ieżeli na włosnym kiedy nieszwankowała zdrowiu kwiat ten nieskazitelney młodosci, osobliwszym od Boga udarowany przywileiem, który nietylko w złotych winnicach nietylko w Hesperyiskich ogrodach, ale y na kwadratowey ubogich kmiotków roli ieżeli nieżwiędnie od wszystkich nieczystosci upadow zapachu pełen, nie płoche w dzieciństwie choc mleko na gębie wydaiący lata, gdzie cnota z życiem wzrost razem zabrała y owszem znaydo prawdziwie nienaruszoney całosci sumnienia, kiedy liliowe prowadzące życie, zust mleczno białości z serca wdzięczny niewinny wydaie młodzian zapach, iest w wielu kwitnącey młodzi nauk że pod pod groźno swoich professorow zostaią ręką w cnocie niewinności zaczęte kończą dzieło, nie tylko Panow młodych praca wiszącey nad sobą niezbyszy kary, ginie ochotą ustaią siły, y sama oszto [illegible] niewinności, dopiroż gdy się swięte nauczycielow skonczy cwiczenie, az zaraz y Anielskiela do łędu zawita pilności więceysię nieukazuie niewinności płocha młodości nieżna na swiecie złego y przeto dla siebie większego

szukaiąc — szczęscia

szczęscia częstokroc z nieszczęsciemsię potyka. y chocbykto odważno na wszelkie niebespieczęstwa chciał utrzymac smiałości iuż nierychło rozhukanym wdobrym pierzu wolnosciom zabiegac drogi kiedy daleko odrodowitey oddalisię cnoty. ieżeli na złe czasy obrocim oko, akiedyż dopiero mchem porosła gęba bez narzekania na utrapienia obeśc się może ieśeli kiedy w tenczas i naybardziey utraciła mężstwo niewinności, zdziecinniała mocna y mężna cnota ciężka rzecz złotym wiekom przy wzrastaiących siłach dokupiesię cnoty, dopieroż cięższa pytacsię o niewinności kogo fortunne szczęscie, wielka familia Domu, na wysoki wyniosła stopien godności, bo tam zawsze niezgodą kłodzy towarzystwo zabrała z fortuną szkoda spogodziło to wszystko wielki fortunał yprodak Polski ieszcze wdziecinnych zostaiące latach, kiedy Dom wielki wszedłszy Societatis Jesu zamknoł komorce starożytności fortuny kwiatem niewinney odnowił młodości, w tey lidze swiętey zawsze chwalebna swiętego Stanisława kostki młodość z kandorem zostawała piękniee albowiem pogodził ciała urodę z anielską sumnienia żadnym nieprzeswiadczonego defektem czystością, y niedziw wszakże Anielsko w ludzkim ciele reprezętował postać, Anioł Stanisław wsercu, Anioł w myśli, Anioł wuczynku. Anioł wsercu bo niewypowiedzianą zawsze ku Bogu miłością, anioł wmyśli bo przez całe życie nieznał zaleciwey

wey pokusy ciała. Anioł w uczynkach, bo iako do centrum swego w każdey sprawie Intencye ordynował do Boga. O szczęśliwe życie tak młode doskonałości pełne, cóż to iest bydź człowiekiem, ieżeli nie upadku przyczyną, cóż bydź młodym ieżeli nie samą zgubą, bydź na ziemi Aniołem nie ziemskie to życie, bydź wszystkiego ciele niezmazanym Jalmezem, to tylko nieba zabawa, ale cóż cię to przyszło dziecinna w Stanisławie Kostce tak wielkim udarowało szczęściem kostka iestes bez ciała ogniem pałaś bez podniety cielesnych ychuci tak iest zawsze kto iest szczerym duchem, bez ciała żyie kto prawdziwym Aniołem bez cieleśney podniety. temu tylko świat się wydziwie nie może że ieszcze mniey Stanisław nie dorosł statury, ieszcze go dziecinne ścisłe pieluszki a iuz Dygnitarstwo wita iuż mu honor samo offiaruie Niebo. ten to był honor ta godność niebieskiego strażnikostwa w świętym Kasztelaniczu Polskim ktory iuż nie w Krolestwie iuż nie w oyczyznie z dymem upływaiące wysługował powage ale trzymaiąc w myślach przez pilność straż święy przystoyności zachowywał Anioła stroża szczęśliwie że pod Anielską niewinności strażą, osobliwszy skłoney do upadku młodości Protektorze swych klientow, a tak przy twoiey S: pilności żaden wnoście grzesznie Niebo dzie Amen

Laus Sapientiæ per similitudinem

Nieporownana Katarzyny Swiętey doznaney wszystkich nauk Patronki mądrość Szymulnie każdego aby tę cnotę osobliwszemi swiatu zalecał pochwałami wszędzie albowiem poważna roztropność prym trzyma wszędzie wysoka umieiętności doskonałość górę bierze. że słońce głową się przed niebem popisuie dlatego mu wszystkie planety y gwiazdy iako xiążęciu nayiasnieyszemu hołdować zwykłe, Krolewsko także między wszystkiemi znayduie prerogatywę Lilia którey otwarte usta dowcipnego znakiem świadomóstwa, szacowny dyament że wszystkie wrodzono sobie industryą drogie celuie kamienie, na nay pierwszym samego frontu osadzony mieysciu, że złoto, dystyngwowane od innych kruszców w nayiększym zostaie szacunku że oliwna rozczka niepospolity przynosi owoc rzadko komu znaiome światy, niemasz nic wpodziwieniu zupełnie wyowiczonym w naukach umieiętności bo zwierciadłem iest wszystko reprezentuięcym rozum, niemasz nic przykrego bo wszystko iak z wody płynie. y tak, że wiadoma podróżnym droga według sobie nocy pielgrzym, że rozumny o krzcie rządca nie traci choć w nawałnosciach nadziei, do zwiodzonego żołnierza męstwo przy zwycięskiey zawsze zostaie koronie

skuteczne doswiadczonego Medyka lekarstwo iak żelazo magnes wszytkich dosiebie pacyentow ciągnie. nabita umieiętnoscią głowa, y wnaydzieyszym nietrwożyiąc przypadku przezorne weuszytkim oko przed niebespieczenstwem radu osobie tak y roża chociaż wokoło ściśniona cierniem nietraci cery. Ibo dystyngwowana od innych kwiatow. każdy się mądrosci uczcie, stawiac każdy zawsze ulżać y obawiać musi, nietak się boi żołnierz oręża, nietak nieprzyiaciel ormatney kuli, iak zaostrzonego umieiętnosci pramatney kuli, iak zaostrzonego umieiętnosci prawdą lietyka, ten nietylko mocne serokeyzwa nietylko niedobyte mury, ale y same kamienne kruszy y samie sena. doznaby tey nasobie mocy dzisieyszey swiętey patronki nauk odwerzane ktorzy nietakby dobytym ustrasceni mieczem iak mądrey Heroiny iednym tylko umieiętnosci ze wstydem zwyciężeni argumętem zaktym ktokolwiek kochasz umieiętnosci cnote ktokolwiek zamyslaszasz w chrzescianskich owiczyciach szkołach pod dyrygiącą swiętey katarzyny udayże władzą. ta ci będzie pobożnosci wzorem ta cnot swiętych niezbitym argumętem.

Aliter Composita eadem amplificatio

seu laus Sapientiæ per similitudinem ex hac
Sententia wszędzie poważna ~~cnota~~ rostropność prym trzy=
ma wszędzie umieiętności doskonałość gore bierze
Opatrzność pana Boga naszego nad wszystkie wywysz=
szyła góry. że wszystkie umieiętności y dyspozycye w soz
bie zamykaią bez żadney censury, gdyby nawet
natura im wyższą udarowała rostropności yndustrią cho=
ciaż niżey ie Boska lokowatrzyka ale iasniey przyswie=
caią swiatu, dopieroż cmi rozum ludzki mięsyczne
swiatło, ktory dla niedosięgłych swoich taiemnic
koncow wrożneysię prezentuie postaci cóż mowić o
dziwnych roznych sensow sekretach, ktore ieżeli
go Anielski gdzie związał rozum, ludzki go nie=
zaraz rozwiąże domysł. czyliżto niedoskonała wysła
wionych wydaiesię mądrość, że tak piękne widziemy
charaktery, czyli nie mądra w złotych pierach ukła=
dność że tak szacowne na swiecie dięgi wszystkim do
gustu przypadaią. ktoby się spodziewał tak wyso=
kiey umiętności cnoty w łabędzim pierzu, ktore
swoim kandorem samo tylko wyraża niewinność aże
y naymędrszych celuie industrią koniow wysoko po
powietrzu lata, ~~niet~~ y górom że nieschodzi na osobli=
wszey mądrości preroglatywie Baieczny Parnas ite
proszku znaleść się może tyle dowcipnych ~~mole~~

w sobie zamykaią wierszopisow xięgi choc bez mozgu mayktoto na doskonalszy rozum bo gdzie milczyc potrzeba ani tam otwiera geby gdzie cudzey bronic sławy / albo też o własny dziele honor obszernie gada

Laus S: Andreæ per Dissimilitudinem

Nic pewnieyszego że wyrosła Jędrzeia Świętego doskonałosc rowney sobie na swiecie nie ma, przebog iak gorzała o honor Boski Apostoła tego była żarliwosc ktorey ani ustawiczne trudy, ani pogańskie przesladowania, ani zawzięta na życie samo tyrannia przytłumic nie umiała / nam nietylko pomnożenie chwały Boskiey, ale też zwyczayne iey przez modlitwe przez modlitwe oswiadczenie uczynić ciężki kto prosze po dzikich tułałby się kraiach, kto nie dzy nayzwawszych nieprzyiaciół na smierc prowadzi oczywisto wchodził byle Boskie Jmie y Jego nie smiertelna sława ogłoszona była, niemniemy my tego leniwi Ludzie potrafił o chodzi na wszystkie fatygi osobliwszy krzyża Chrystusowego miłosnik. Zadnego albowiem z Ludzi tak stateczny nieuczyniła cnota. aby zostano na cudzo sławe słowo sztylety za Boskie

sobie

sobie miał Kanary, kto tak szczęśliwy wswiecie
aby złość wosobliwszo dobroc menawisc wprzy-
iacielstwi zamienił affekt samego to tylko Jędrzeia
swiętego doskonałości samego cnot Jezusowych
nasladowcy cnota, ten w modlitwie sczorym
Ducha Bożego był płomieniem ten w utra-
pieniu cichym Barankiem, w politowaniu bez
złości gołębkiem my zas w usłudze chrystu-
sowey złodowaciałe Bogu offiaruiemy serce
w przyprosciach iedyna nienawiść, miłość bez
żadney nad bliznym litosci iedneyże z ołspo-
łotami w ludzkiey naturze podległymy smiera
dalekie od niech prowadziemy życie iednoż
pielgrzymuiecó w życiu odprawuiemy podroz nie
dociedney spoczynku sięgamy się mety, ale ach
niestetyż iak trudna z tym w dobrym utrapie-
nia cwiczeniu statecznosć, iak rzadka swiętym
w przyprosciach cierpliwość za punkt honoru
u swiata wet zawet oddac, za osobliwsze sobie
poczytał szczęście Jędrzey Swięty gdy otrzy-
mał oboniedzno ięzyka rane honoru y smie-
nia zelzywość.

Laus Silentij per Contraria.

Wiele gadac nie wielka pochwała, daleko większa nic nie mowic, gdzie wiele mowią niewiele czynią więcey gdzie milczą patrzmy iak wielkie swiatu pożytki przynosi hoyne w afluencyjach swoich niebo, ktore chociaz niezliczone w gwiazdach liczy=ki przecież swoich łask nikomu nie głosi, ale rzeczą nie usty swiadczy. Szacowna nawet wszędy głosnego ~~cnota~~ złota cena tym większą dla siebie znayduie bespieczeństwo im barziey milczenia przestrzega mowy, bo zawsze im ~~kto~~ głosnieyszą o sobie swiatu czyni wiadomość tym barziey do nieprzyiazni pobudza drugich, drogie albowiem milczenie bo go każdy za złoto sobie ma cnote, cichość ducha żadney nikomu nieuczyniła przykrosci obszerny w słowach ięzyk aż do krwi przykard nosa, ~~ty~~ uspokoiony animusz tym samym że smutno twarz pokazuie wesoły, nazbyt wesołe oko nie bez gryzoty serca skromność w słowach wy=cwiczoney w naukach głowy znakiem wielkiey pokory, tym iezdaley słychać, im większą poso=bie pokazuie milczenia.

Laus Christi neo Nati per Thesim et hipotesim supra hunc sensum Narodzenie Chrystusa Pana na cały swiat głosne.

Rzecz niesłychana ieszcze Ludzi nieznac, a iuż całemu swiatu byc zaleconym, dopiero brac początki życia a iuż pod nikba stynąc sławą, znaiąc Pana Poddani, kiedy ieszcze mu rządow niepozwala dziecinność a iuż mu należyte odprawuią usługi ieszcze się z ludzmi nie poznał a iuż się wszytkim podobał. ieszcze się w drobnym zostaie ciele a iuż cnoty pełen, ktoż kiedy przy początkach życia swego doroslym w cnotach pokazał się mężem kto dnia iednego całemu mogł się obiawic swiatu, nikomu na swiecie z Ludzi tego niepozwoliła natura aby niezgodna do rządu głowa, słaba do pracy ręka serce niznaiące miłosci całemu podobało się swiatu szczęsliwa y zacna rodowitość domu, ktora wysokiey znać heroicznych dostąpiła godnosci, szczęsliwsza złotey fortuny hoynosć, ktora nie skąpo dla rodu swoie wylała dobrodzieystwa, nayszczęsliwsze tego familianta imie ktore dopiero piszą okresą się liter a iuż go sławą tomy obięc niemogo y niedziw bo ten iest naywiększy cnoty przywiley bo zawsze wiecey naiden młomost doskazac może doskonałości zacnego imienia, a niżeli do smierci prawie niecnotliwie zakonczyszy życie wielkaż to cnota człowieka rodzic się doskonałym, większa w ubostwie dopieroż

nierownie większa dla miłości bliźniego y umierać z ochotą. Ktoż proste tak dzielny y mocny że się ieszcze z pieluszek nie wybiegłał a iuż mocy szatańskie targać potrafi kogo tak Niebieskiey umieiętnosci oswiecił promień, aby umowić niemogąc wszytkie umiał ięzyki, komu tak służyło w nieszczęśliwych początkach na swiat wydanemu szczęscie, aby skłonne do złego oko, pobudzała do grzechu ręka błędna w drogach sprawiedliwości noga naymnieyszego w dziecinnym wieku niezmyliła kroku. O dziwna dobrze y cnotliwie urodzonego kondycya życia, czego niepotrafiła w latach sędziwość, to wypełniła doskonała młodość czego się utopiona wswiecie w zdrygą natura, na to ochoczym sercem odważa się Boskim wzniecona ogniem chota, cnotliwie urodzony człowiek chociaż delikatna natura łatwo wszystkie przykrosci wytrzymać potrafi, chociaż ciężka praca bez żadney wymowki. Do niey się przykłada, nieprzestrzega Senator gdzie o cnotę y Boga idzie swiatowey maniery, nie patrzy miłość Boska gdzie się znaydzie miłość bliźniego na xiążęco powagę u niestrwa krzyż Jezusow o królewski honor. Kiedy prawdziwe ku Niebu serce żadnie wszytkie pożądliwosci swiata. Pracować na dobro zbawienne zawsze miła w

życiu

Zyciu Zabawa. Kto dobrze urodzony do cnoty przyuczo=
ny z młodosci Zadnego albowiem stworzenia dosko=
nalszym na swiat nie wydała natura, nad człowie=
ka y Boga ten prawdziwym Nieba dziedzicem,
ten przed wieki ~~ten przedwieki~~ Nieba y Ziemi
Krolem, ten z Antenatow dawnych całego swiata
Monarcha, ten z całym woiuiące piekłem niezwycię=
zony, ten w utarczce niezbity, w niebespieczenstwie
bespieczny. Na patrzemy się codzienney na swiat rodzą=
cego się Boga y człowieka pamiątki iaka przy Krole=
wskiey prerogatywie pokora przy wszechmocnosci mniey
moznosc przy senatorskiey powadze ubostwo y podłosc
Ktoz by się bodze Panem całego swiata na tak
podłe odważył zycie za asystentow bydlęta za kro=
lewski pałac u boga szopę y podłe obierał o nie=
doscigła sądow y rządow twoich taiemnico Boze
swięcze iednym słowem stworzywszy Niebo dasz się
w pieluchy wiązac y skrępowac y święcze monarcha
całego swiata iedyne pobratymstwo z nayprostszymi
pasterzow Idyotami. Niechze tak heroiczne
rodzącego się Boga sprawy niech tak uboga za=
czynaiącego się Zycia Chrystusowego podrzecz nie
Zemstnym chrzescianskiemu nasladowcy bę=
dzie wewszystkich trudnosciach wzorem Amen

Epistola officiosa amici ad amicū Exordiū praesentis Epistola à thesi haberi potest a thesi hac vg.

Pięknie opisał ludzki afekt kto wymownym nazwał oratorem przyiacielskie serce, ten albowiem iest zawsze szczerey przyiaźni przy umieiętnosci listowney formy zażywa, że nigdy wymowny orator mowie mogąc milczyć nie może. Umowie zas statecznie tego pretenduie koniecznie godnych ludzi powaga. Aże odległość mieysca wolnymi do miłey konwersacyi usty słow przytomnych wcale nie pozwala wymowy, nowy dyskursu sposob dowscipna wymysliła miłość szczery przez listowne opisanie interesow ~~naszych~~ swoich obszernie z sobą w każdey okolicznosci mowic może. Hipotesis dla czego y ia tenże nowey umieiętnosci sposob zanayosobliwszo sobie w życiu obrałem zabawe, bo przyiacielskiemu sercu zawsze korrespondować lubie, aże przytomnie z nim mowic y z przyiacielstwem się u z powinnymi osuradczać nie mogę affektem namiestniczo politycznej rozmowy W.M.P. z kilku słow złożony księzke, mające przytym wielką ciekawość o czyrstwosci zdrowia WPana y pomyslnych iego sukcesach, ktorych, ktorych iak nayszczęsliwszych zawsze przychylnym sercem życzę piszę się na zawsze WPana szczerotyczliwym y uniżonym sługą etcc etc

Epistola gratulatoria Domini Sabastiano heroi

Wykroczyłbym nie lekko przeciw prawom przyiaźni gdy-
bym w podaiącychsię do Listowney odezwy okazyach
Zwyczaiskiemu Swiętego Patrona WMPana Imieniowi
należytey nie-uczynił obserwy, gdy albowiem iest poży-
czaiącychsię w drodze woienne Zwycięskich Imion
własność, Iże nie tylko mocne krolestwa, uzbroione miasta nie-
zdobyte fortece pod swoią podbiiaią władzę, ale we-
dług zamysłow y swego upodobania y przyiacielskie zupełny
Zniewolaiac serce, dlaczego tenże affektu bodziec y
moie tak przeraził serce, że przy dniu dzisieyszym Swię-
tego Sebastyana Patrona WMPana na solenne muszę
zdobywać się applauzy, ktorych y powtorny naznak nie-
wygasłego affektu czynię odgłos, a oraz zniewolonym
y uprzeymym sercem, aby tenże S: Sebastyan niegdyś
niezwyciężony Atleta (: nadco nie uświecie pomyślniey szczę-
nie naziemi skoszlawszego) to iest odmienno niestałecz-
ność Ludzko w nieprzełomano mysłowa swego zamierz
nił cnote, wszystkim zaś natarczywych Insultow za-
machom doswiadczono w każdey utarce cnotą natężo-
ne połamał szyki. Koneczże zaczęte życie wniena-
ruszonym WMPan zdrowiu, zwycięskim urodzony Imie-
niu wiecznotrwałe z codzienney utarczki zawsze odbie-
rał tryumfy, nowym niech cię mocna fortunnego szczęscia

Bellona

codziennie koronuie ~~wieczniem~~ Laurem, gdzie oraz yia pod zwyięsko palmę nietylko zniewolone przy=iaźnieyszim affektem serce ale y głowę iako nayni=zeg ikładniam ioko ten ktorego iestem etc &c

Epistola Invitatoria ad dramma imminens

Trudno wypowiedzic co za pożytek czynio y naiaki wy-noszo honor wszytkich aktorow publicznie odprawuiąs=cych się dyalogow sceny nie trzeba tak pięknego urzę=du opisywać skutkow samo albowiem wszytkich ucze=snikow tak wdzięczney y miłey tradycyi uwiadomi do=swiadczenie, widziemy iak wielu na Seymach y Seymi=kach exhibitorom niegdyś sławnym publiczne na salach mowy dodały prerogatywy, słyszemy iak wiele wy=mowne teatrom y po publicznych ambonach zawo=łanych liczo kaznodzieiow, wiemy iak wiele po doktorskich katedrach wesołe proscenia niezmie=rzanych odkrywaio oratorow, iak wiele wsządo=wych izbach gruntownymi napełnionych racyami zamykaio dokumentow, iak wiele sławy y powagę dać tylko słynących po stolicach wystawiaio magistratow z ktorych ~~naywięcey~~ nie poślednio maio miasta ~~poczciwe~~, oby=watele sławne Domy y familie osobliwszy zaszczyt ta ieszcze w dziecinnym wieku umieiętnosci odwagi zapalno ymeż słowa pochodne

wszytkim exhibitorom do nayuwyszszych przyswiecca honorow Zapala do cnoty ywsielkie innym do szczęscia y fortuny pokazuie drogę dla czego y ia nie inszą drogę do dalszego sobie obieram szczęscia, tylko abym przykładem nauczycielow naszych ~~wtez~~ wtez umieiętnosci wstępowat ślady pilny y ochoczy do wypełnienia wesołey tragedyi przy dniu Bachusowym Zabieram powałb y gdy tym sposobem na publiczne wszytkich Komedyantow stawiemy się teatrum na Dzień naznaczony W.M. Życzniła W.M.Pana y kochanego Brata do Zopopolney uciechy Znami z niewygasłym affektu sercem czekam Zostaię nazawsze życzli^wym^ Przyiacielem y uniżonym sługą.

Epistola nunciatoria brevium Bachanalium

Rzecz okropną przyiacielskiemu sercu Tylko mniema^m^ Że dawno przeyrzaną oznaymuie kiedy krotkość Zaczętego postu głosi Ledwo co pożądane zaczeliśmy uciechy iuż nas kosciołу swięte nastepuiącym trwoży zdlem, albowiem smutne uprzykrzoney kwadragezymy dni ktore iutrzeyszą poprzedza niedziela od Polakow nazwana słąby zapust przypominaiąca żacto swiętych uciech własność że się tylko samą zwykły Zaszczycac krotkością y tak dalece że na kształt piorunu leco uciekaią, gdzie y polskie przysłowie dzisiay się prawdzi coście prędko znie ci

to niedługo swieci: ale arcydobrze Kościoł Boży dysponował że w tym roku, gdzie niepomyślne wszytkich stron czasy dla oyczyzny przez tyle upadłych filarow mizerya dłuższych niepozwoliłb uciech a do tego Rok ten wielkiego Jubileuszu rok osobliwszego odpustu nie rospustu. Dlaczego ~~dlaczego~~ iezelim WPana zaltenował serce wybaczysz kiedy w tych iescze dniach bez skrupułu rozweselić się możesz naprzyszłe iednak z wielu racyi prętko zaczynaiącego się momenta y ramnie życzliwego pamiętac zechcesz ktorego piszę y zostaie iako ten ktorego iestem

Oratio Gratulatoria Resurrectionis Christi Parenti ex Circumstantia Lapidis

Tu grunt tu fundament podczas wesołych zmartwychstaiącego Boga okrzykach mnie dziś nie porownano cieszącemu się radością na publiczne w domu Rodzicielskim wprowadzenie aplauzow, zwykle twardego użyc kamienia, ktory iest wcałym mieszczącym się w całego swiata okręgu bespiecznym fundamentem toc moiey wypłacenia się obligacyi tym więcey y doskonalszey statecznieyszym WPanstwu Dobrodziejstwu oddaię chęci iuz tu ani mowie przyzwoita nieiak z kamienia idzie aplauz, kiedy omnem lapidem voterum zycze powinszowaniem

powinszowaniem moveo lapidem sama tyle świadczonych
łask y Dobrodzieystw WPaństwa obfitość skaliste w nas
y nad same twardsze opoki serce zmiększa, używa y
do powinnych zawdzięczaia nakładania usług co już
zamierzone dziś chcę utwierdzić chcąc y zamysły
tyle stałe arcypięknych pochwał dowody cnot piękne
zebranie na grobowym dziś śmiercią tryumfuiącego
chrystusa kamieniu nie iuż czarnym ani fatalnym
dla niezgłożowaney nigdy w sercach rodzicielskich
u nas pamięci, rysując kałkułem trzebaby pa-
drosze odwiecznego umysłu zdobywać się słowa,
a że dosie mi tym czasem na tym ktoe wszystko
bogate przymioty nie szacowanym skarbem na
tey grobowey opoce iak na niepospolitym bo lidyi-
skim kamieniu dostateczno ceny wyrazić probę
więc dla niezgłożowaney wiekami pamięci na twar-
dym tym chrystusa powstaiącego ~~kamieniu~~ z grobu
marmurze dozgonno moią zapisawszy usługę syno-
wskich obligacyi krótko zebrane wyrażam chęki
życząc aby ten chrystusa grobowy kamień nay dłuż-
sze Nestorowe złote saturna wieki przytym żadnemi
nie przyćmione alternatami zdrowie doskonałe w domu
tym ubespieczył wdzięcznieyszy zaś przeciwnościom
fatalnym stawszy się skopułem ytamą pierwszym do

Zamierzonych

zamierzonych być domu tego WWaństwu Dobrodzieystwu
stopniem (Alia Oratio in eadem materia ex eodem Circu.

Jeżeli daleko słynące publicznych na cały świat echo aplau
zow zaszło to dziś osobliwie do niepospolitych pobudza
iące radości od grobowego chrystusa wziowszy odgłos ka
mienia, z tąd naypierwszy ich zdaię wypływać począ
tek, moie zaś szczęśliwe chęć popierać applau-
zacye naystateczniejszym mieć pragnę funda
mentem. NN nietrzeba mi tu rzeczy dochodzić nietrzeba
penetrować istoty kiedy mię same utwierdzaią tak
bespieczne wielu pochwał dowody, któremu cnoty statecz-
nością samą, nieoszacowanym złote tabla kleynotem na
Chrystusa Kamieniu iako na Lidyskim dostatecznie wypro
bowane ciekawo wszystkich swoiego waloru y ceny
wabią źrzenice, zaczym cokolwiek łask w sobie za
myka dzisieysza wesołość, cokolwiek światu wspa
nialszym zbawiciela tryumfie przynosło stworzenia
to iak wszystko na grobowym kamieniu szczęśliwych
rysuię łączy utwierdzaiąc nieodmiennych propen-
syi wota aby w Domu WWaństwa zawsze pomyśl
nych sukcessow przy grobowym Marmurze w
niezamierzone lata złota iaśniała fortuna

Oratio gratulatoria Adalberti ex circumstantia re
morum et hastarum Trudno y naysłabszym wu

mię

miejętnosci Gieniuszom na przyzwoite niezdobyszy aplauzy kiedy zaostrzone na życie swiętego Woyciecha Patrona WPana Dobrodzieia włocznie y żelaza ustawicznym powinney wdzięczności w sercu są bodźcem Sercem nay ukochanszy NN. Dobrodzieiu tec to albowiem ostrego dowcipu oręża przed swiatem zatarasowane do nieba WPanu Dobrodzieiowi obięcuią ~~pochwałe~~ do nieba otworzyć bramy te głębokiey umiejętnosci cudownym sposobem wynalezione Instrumenta całemu swiatu zalecaią pochwałe † do ktorych y ia dziś wiecznotrwałego affektu stosuię wota krwawym potem przy nabyciu umiejętnosci oblane czoło zwycięskim męztwa Patrona WPana Dobrodzieia koronuie Laurem życzę aby te krwią męzką zafarbowane Patronu WPana Dobrodzieia purpury wszelkiego bezpieczeństwa WPanu Dobrodzieiowi były fundamentem Dixi

Oratio S. Joannis Nepomuceni ex circumstantia verbi

Na odgłos doroczney solenizacyi sławą słynącego słowa Patrona WPana Dobrodzieia przyzwoita urzędowi memu powinność nie płonne każe formowac wota, dla czego zadosyć czyniąc professyi moiey umysłowi wszystku

pszym

łaskonizmie ale pełne affektu ale pełne affektu oświadczam serce życzę. Aby w xięgach żywota wiecznego zapisane tor ~~żapi~~ Kaznodzieyskie Patrona świętego WPana Dobrodzieia słowo nieprzyiaznym zakazuięc fatom. przy długoletnim życiu w Dom pomyślne WPaństwa Dobrodziejstwa sprowadzało sukcessa.

Amplificatio per protasim et apodosim in Laudem ascensionis christi. Tak wielkim miłosci obowiązkiem dway bracia Castor y Pollux. scisnieni byli że kiedy iednemu z nich przychylny Iowisz niebo a wnim niesmiertelność życia ofiarował żadną miarą wniść do niego bez brata niechciał tymi Iowisza błagaiąc słowy według Poety quod mihi das cælum partire duobus dimidium toto munere majus erit. Industrya to tylko dowcipney miłosci w poetycznych Powiesciach była ktoro Kastor Polluxa za sobą pociągnoł w niebieskie krainy, tu prawdziwsza znayduie się miłość gdzie Bog z człowiekiem nierozdzielną złączony przyiaznią, tu miły dyskurs Oycu przedwiecznemu z Synem tu Pana usługa bez przykrosci sługi wdzięczność pamiętna

bez

odwłoki tu posłuszeństwo z cichoscią, umieiętnosć z sprawiedliwoscią żadney nie podlegaią winie tu niesmiertelną zabrała ligę Boska naturaz ludzką y więcze oddalony syn od Oyca natym tu wygnaniu będzie zostawał oiciec przedwieczny niegdzie indziey tylko z sobą miłe synowi naznaczył mieszkanie uczesnikiem majestatu swego uczynił a ktozgo naziemi potrafi takim udarowac mieyscem, zanic Senatorskie krzesła Krolow ziems kiorony tam tylko nayszczesliwsze krolestwo gdzie Bog y człowiek żyć będzie nawieki ta iednak prawdziwego w człowieku Boga ku rozumnemu naziemi stworzeniu miłość że nigdy bez uczesnictwa błogosławionych naziemi Ludzi w niebie mieszkac niebędzie, aby ustawiczną ku nam paląc miłością naulubione sobie patrzał osoby Dixi

Amplificatio item per prothasim supra hanc conditionem in vituperium avaritiæ

Pamiętny nietylko odwagą y męstwem ale tez ynotą Henryk czwarty Krol Francuski panuiący wielu

Krolestwom

~~Pamiętny nietylko odwagą ale też yenitą~~ pamięcy wie-
lu Krolestwom nayiasnieyszey Borgoniuszow Familij
auther chcąc swoie o dostoyństwach ziemskich wyrazic
zdanie rozne honorow insignia toiest berła buławy
Korony mitry y inne na ieden stos złozyc kazał y pod-
palic te nad wszytkiemi daiąc inskrypcyą nil nisi fu-
mus nil nisi cinis Ktoz prosze za wiecznotrwałe sobie
te z wiatrem ulatuiącey fortuny y szczęscia odwazy się
poczytac swiatełka Kto za cel y mete obierac będzie
nayiwyzszych godnosci rządy Kto na koniec szczęsliwym
nazwac moze piescidłem slepey fortuny. kotka, miłe
nieiednemu polikratesowi szczęscie poki go zadna nie
zatrwozy przeciwna alternata fortunie, przybyw a serca
złotey przypatruiącemu się na sobie Midasowi sukni
gdy mu iestoze ostatnia głodu niedogrzewa nędza
sam nawet ow Lidyiski Monarcha Cyrus w dalsze
zawysłow wybiera się krainy, gdy mu szczęscic w
kozdey potyczce zwycięstwa służy zapominaiąc o
nędznym zycia swego początku, niechze tylko zło-
tych

tych nortow proszki cmiesz y wnikczemą zamieniac ziemie aż zaraz zdymem niejedney niszczeie wykretna sapienta mądrość u staią Herkulesa pysznego siły. na koniec samcałego swiata Potentat Alexander wielki czemu bo wszytko pod słoncem nihil nisi fumus nihil nisi cinis.

Alia amplificatio per Prothasim et apodosim. supra hunc sensum ut ligetis hostem vestra prius ligate corda

Widząc czasu pewnego niepospolite między Senatorami Krol Spartanski Likurgus rozmaite wszynaiących się kłotni zatargi, tak dalece że nietylko dla poróżnionych Domow y famili domowe poczęty się krzewic w senacie Woyny, ale y woyczyznie przy osobliwszych nieprzyiaźni nieuspokowaney zamysłach, iuż na publiczne zanosiło się usterczki tym rządcom Spartanskiey Rzeczy pospolitey perswadował słowy ut ligetis hostem vestra prius ligate corda Starożytnych chci prawda to Ludzi sposob ale nowym do usmierzenia we wszystkich Krolestwach zaczętych rewolucyi wyrażaniem

Komuż prośbę zaszczepiona w sercu nienawiść prawdziwym y nieodmiennym być mogła przyiacielem Komu słowne woyny na polu marsowym do zguby zatamowałaby drogę, niepodobna aby tam nieprzyiaciel nienabrał męstwa y siły kiedy widzi własno ruinę domow podobnieszy nasza Polska na tak nieszczęśliwe trafiła czasy, kiedy gdzieby mocno nieprzyiacielom swoim potrzeba dawać odpor sama ieszcze bramy dobrowolnie otwierać musi, zaczym Polski Senacie ieżeli ci miła Oyczyzna, ieżeli o lekarstwie tyle dolegliwościami ściśnioney Oyczyzny pomyślić zechcesz zażyże zdrowego lekarza zdania ut Liges hostem prius vlectra ligatecordo

Amplificatio per chriam dicti a Sancto Ignatio usurpati Ad majorem Dei gloriam

Chwalebny z osobliwszych przywileiow Boskich na ziemi Elekta Boskiego umysł, chwalebnieysza w swiętym przedsięwzięciu miłośnika Chrystusowego stateczność naychwalebnieysza we wszelkich okolicznościach przy swiątobliwym zwyczaiu doskonałość.

y owszem nigdy wyższego szczęścia niedoszedł
metu, nigdy wyższego umieiętności niedostąpił
stopnia, nigdy pożyteczniejszego wszkole dosko-
nałości Chrystusowey niemogł wynaleść sposobu,
wielki na niebie y naziemi Profesor y wszech
nay godnieyszy Ociec Ignacy Swięty; iako gdy
szczegulno y iedyno chwałę Pana Boga we wszyst-
kich swoich swiątobliwych opisał sprawach,
o nieoszacowana w swiętych słowach sprawo;
która dla pomnożenia na cało wieczność nieusta-
iącey chwały, nietylko w niebie, nie tylko
na ziemi, ale y w samym piekle swey wszech-
mocności zażywasz, o dziwchwalebny tytuł,
który w Ludzkim rozumie Boskim skon-
cypowany dowcipem; tu albowiem własnie
służący napisy gdzie y Bogu bez chwały, ~~gdzie~~ y
Ludziom bez pożytku być nigdy niemoże, owo
zgoła Ducha przenay swiętszego rada w któ-
rey ile liter tyle iskierek zapalaiących do
Boga serce ludzkie, ile słow liczy pospolity
rachunek sylab tyle serc pobożnych ku chwale

swemu

pałaiących widziemy pochodni, same nawet
przenikaiące niebo głosy, życiu ludzkiemu do-
daią czerstwości, zapalaią ducha, przenikaią serce,
ustawicznie tym sposobem brzmięc w uszach
pobożnych Ignacego świętego, który mowi
ad majorem Dei gloriam y gdym spełnic
uwdział cobym tu na ciekawy pytania zarzut
odpowiedział, co to iest chwała Boska? nieinsza mi
w impressyi stanęła reflexya, tylko oboiętność
między Bogiem y Ludzmi, gdzie lubo wolney
woli człowiek może popuścic cuglow, ale z
konsensem Boga; lubo może co z siebie ~~stwo~~
stworzynie ~~wczo~~ czynic, ale z pomocą stworcy, lubo we
wszystkim ma władzą człowiek, iednakże pod
rządem Niebios. czemu? bo Bog cokolwiek
dysponuie y czyni wszystko, mądrze, wszystko
dobrze wszystko chwalebnie, a zatym za zdaniem
Salomona vanitas vanitatum et omnia vani-
tas præter amare Deu illi servire wszystko
tam prożność nad prożnościami, wszystkie bez po-
żytku sprawy, gdzie poprzedzaiącego niebędzie
wpierwey Boga;

Z Imieniem tedy Boskim wszystkie człowiek powinien tęczyć uczynki, bo ten iest koniec stworzenia naszego na swiat, to granica y meta zaczynaią cych się codziennie wszystkich u ludzi zabiegow, abyśmy sprawy nasze z przymnożeniem zawsze coraz większey chwały, wraz z życiem do ostatniego zmierzali słonca, z iednoczone albowiem z Bogiem pobożnych y swiętych Ludzi uczynki, szacownieysze nad heroiczne sprawy, drozsze nad zwycięskie tryumfy, y owszem wyższym się staią Monarchą nad xiążęce mitry, nad krolewskie purpury, kto sobie za naypierwszy pu[n]kt życia załozył w każdey sprawie łączyć się z Bogiem, Niebieskiego dobijąc tronu. ~~ale czyliz naszę~~ Contrar. A czyliż proszę tych wiekow ta u Ludzi popłaca perswazya, czyli się tez do tego chrzesciańska zna teraz powinność, wyszła podobno z mody żywa starożytnych u Ludzi wiara, ustała gorliwa ku Bogu miłość, swiat nowey nabrał maniery, obyczaie na zamian poszły. niewiem czyli to dla tego że się tych wiekow barzo między ludzmi rozszerzyła przyiazń,

szczeroszczęśliwych pełno affektow, czyli też podobno dla tego że się do familij y Kolligacyi Boskiey wiele cudzych y nieznaiomych przyznaie Bogow, czyli wreszcie dla tego że ~~tego~~ że teraz świat miłey piękne każdemu do upodobania rodzi obiekta ale ach obłudne affekta, zaślepiona nieporządney miłości przyiaźnią, do kogoż się to tak roztopionym przylepiasz sercem, fałszywie to Bogowie, głuche y nieme na Monecie portrety w ktorey wszystka ~~na monecie portrety~~ wasza nadzieia y miłość z kąd iedynie tylko ochronie niesztłiwa Bogini pycha. sprosna wenera łudząca farbowaną twarzą do sie Ludzi, sam tylko sobie świat miły, samiż podobaiący sobie ale obmierzli naziemi, Bogu Ludzie. prawdzo się owe ad Tymotheum tertio w piśmie świętym słowa, erunt in novissimis diebus homines se ipsos amantes quæ sua sunt quærentes non quæ Jesu Christi wiedział o tym dobrze nayważszy Kapłan y ociec Ignacy święty że ~~tak~~ rzecz niebespieczna, y barzo bliska zguby, służyć cudzym Interessom, zaniedbawszy o

własnym Bogu, dogadzaiąc swym zmysłnościom
o Boską wcale niestoiąc wolą, dlaczego nie
swoiey chwały ale słowa przedwiecznego Chry-
stusa Pana we wszystkich działach uglą-
daiąc naypierwey nakazał. Zawstydzą nas po-
dobno nierozumne stworzenia, które choc
szczegulnie dla Ludzkiey, tylko stworzone po-
trzeby, y te iednak od kogo początek swe-
go na ziemi wzieli życia, naypierwey tego
pełnią wolę, y pierwszą czynią usługę, tak
wdzięcznie spiewaiące ptaszęta mimo
prawa naturalnego głosu swego cieszą się me-
lodyą, nie iednak niewybiegaiące nad zamiar
wyznaczonego sobie czasu od stworcy swego,
dopiero z nieme y zmysłow niemaiące kwiaty
od kogo wzrost y przyczynę swey pięknosci
maią za tego idą wolą y tak Eutropius za
poprzedzaiącym we wszystkich obrotach idzie
słońcem żeglarskim magnesem rozrzucone
po całym swiecie kierują promienie, gwiazdy
nawet same aby zadość swego xiążęcia czynili woli

Z własnymi się przy obecności słonca przed światem ukrywaią swiatłem według symbolisty który im to przypisał Lemma propter te mortificamur tota die ale co nam z nierozumnych na swiecie rzeczy brać miare swiadectwa prawdziwszy mamy dokument bo nie omylno nigdy z nieba prawde iako litera swięta twierdzi prima ad Corinthios Siue manducatis siue bibitis siue aliud quid facitis omnia in gloriam Dei facite albo iako na inszym mieyscu Psalmista Panski powiada Benedicamus Dominum omni tempore I komuż w oczach nie stano przedziwne S. Panskich Życia, kogo do podobneyże cnoty nie pobudzo Niebieskich na Ziemi wygancow przykłady nam daią znac dzieie Apostolskie o wszytkim, iak z Bogiem w życiu złączony miewali swych wszytkich spraw umysł. Bartłomieiow przy Apostolskich pracach trzysta razy na dzien naymiłey było padać na koła trzysta razy wyprawiać w tych słowach do nieba posełstwo.

Chwała niech

chwała niech będzie Bogu. widzie było Świę-
tego w Antonim opatła wopanie wielką z
Chrystusem przyiazn ktory cokolwiek czy-
nił rad wszystko z miłości dla Boga czynił,
Coż mowie o Owych Mikołaiach Łancy-
cyek, co o tak statecznym ich przedsięwzię-
ciu, że zwyczay w naturę natura wiedyno
zamieniła siłą miłość Boga, ktory ile słow
tyle do Boga affektow, ile liter w słowach
tyle w płomieniu strzelistych do Nieba posy-
łał Aktow, ustawicznie ponawiaiąc te słowa
wa propter te Deus. propter te Deus

Boże ktoremu nie tylko sprawy ale y wszyst-
kie dzieła rąk naszych należą ~~niechże bez~~
ale y cały człowiek pod twoią zostaie władzą
niechże bez twoiey wiadomości nic wcale
nie poymuie rozum o niczym procz ciebie
nie wspomni pamięć wola przy ~~każ~~ dey
sprawie w twoiey zostaie niewoli abyśmy
przykładem wielkiego Patryarchi Ignacego
świętego wszystko czynili na większą chwałę twoię tu-
Majorem Dei gloriam Amen

Laus per Christum S. Joannis Francisci

Franciszku Regisie y tak często troskliwy o cudze Zdrowie, że o swoie iuż wcale niedbasz, tak żeś całemu swiatu przyswiecaiącą pochodnią miłość bliźniego rozgorzała, że nie tylko cudownych przymiotow ston, nie tylko wolą nieodmienną, uzbrowane serce, ale y narozgorzały w sercu ku bliźniego miłosci ogień z ruiną własnego Zdrowia miotasz srogi, ale ktory Swięty w Imieniu Regisa Franciszku, ktory w oczach całego swiata goreiącą pochodnią, wszakże to sama od siebie niszczeiesz, sama się swym właśnym trawisz ogniem, innym przyswiecasz siebie do ciemnice smutku y utrapienia wtrącasz, innym Zdrowie daiesz siebie bez miłosierdzia raniszz o cnoto rowney sobie niemaiąca pary, o szkoda te w tym bez nagrody życiu, ktoż iaie piorem pochwałą okreslic potraffi, szkoda mowie za nadwerężone S. Jana zdrowie iednego nieprze[-]tedwiąca [illegible], całe do Boga Ketonow nawracasz Panstwo o Janie drugi Chrzcicielu nie tylko

Imieniem

gnieniem, ale y rzeczą samą w poiednaniu z niebem
grzesznikow nayosobliwsza łaska Boska, cudem albo-
woiem życie, osobliwszym przykładem cnoty. Ale ktoż sążwię
sy na takie zdobędzie cuda w kimże tak gorliwa
wydała się ku bliźniemu miłość, aby nieznaiąc
w pracach fatygi, w nadwerężonym zdrowiu boleści
na usługę y ~~sługę~~ strażo cudzego ~~zdrowia~~ dobra swoie
całe offiarowała życie, cud to był osobliwszy, poli-
czony w poczet bez końca rachuby tak dla zbawienia
pracować ludzkiego, że nietylko wszelkie staranie, ale
y zdrowie łożyć, ~~dopieroż~~, dopieroż cud osobliwszy utra-
ciwszy zdrowie, troskliwe mieć około bliźniego serce
z natury prawda swoiey wszelka niemoc czyni ludzi
leniwszymi y wcale niesposobnymi do pracy, ale gdzie
z excepcyą życia y względem na Boga do swych
się prac bierze człowiek, tam nieznaioma boleści oka-
zya, nieuprzykrzona dolegliwości cierpliwość, niestoi
ten o przeszkadzaiące trudności, komu fortuna służy
y szczęście zbawienia, prawdziwa pilność około do-
bra pospolitego w poprawie obyczaiów niedba na
utratę honoru, niedba na utratę fortuny niedba
mowie na utratę miłego zdrowia, ale y samo gotowa

toczyc życie, bo ten iest prawdziwey miłości Boga y bliźniego dokument, że chocby szczętu zniszczyc y zruynowac siebie byle y na krok nie odstąpic bliźniego, niedesperuie dla utraconego szczęścia Niebieski fortunat, bo mu samo nieszczęście zwykło bywac pociechą, nieustaie wswey dolegliwości z Bogiem złączony pacyent, bo ma podietych ran dla Nieba wszystkie dolegaiące znaki skutecznym są lekarstwem, ale ktożby kiedy w tak niebespieczno zdrowia y życia odważył puscic drogę, kto dla czci bliźniego sobie honor y sławę odiąc pozwolił, kto dla usługi cudzey sobie gotów wzdrowiu ponosic szkodę, wiednym to tylko Regis świętym nieprzeliczony znak iak kontrefekt wszystkich iak w zwierciedle reprezentuie miłości Boga y bliźniego, który iednymże torem do zamierzonego sobie dąży aż do konca tak wnienaruszonym zdrowiu, iako y po niespodzianym złomaney nogi przypadku lubo gwałt cierpiała y wielką dolegliwość ciała natura, ale stateczny w przedsięwzięciach swoich świętego Apostoła umysł. Kiedy się tu przeyrzało

w powinnosci urzędu swego wszyscy Boga do Ludzi posłowie z iaką stałecznoscią assekurowano Niebu wypełniaią usługę, lekki albowiem ciężar słodkie do ustawiczney iarzmo pracy, ale tylko temu, kto bez żadney sobie w przykrosciach folgi, gotow dla zbawienia cudzego wszelkie ponosic trudnosci. Co prozne są kaznodzieyskie ambony, iezeli nie niewolnicze Parafy y wiezy, w ktorych im kto sobie na dłuzszy czas obierze mieszkanie, tym krotsze przyzwutlonym zdrowiu y starganych siłach, na swiecie życie. Wielezsię tych wiekow takich znalesc może zelantow ktorzyby dla Chrystusa dobrowolnie cierpieli niewolę, z Dyogenesa trzebaby szukac pochodnią do tego. Zawzięta złosc Ludzka teraz nawet y samych przyprowadziła Duchownych niedbalstwa, że nie tylko dla pozysku bliżniego boią się wyciągnąc nogi ale z mieysca ruszyc nie chcą. Bałk nieodstępnie od założonego przy stworzeniu natury terminu niewinne ptaki, ktore dla utrzymania Ludzkiego zdrowia y życia same się dobrowolnie na smierc pod ostre dalą postrzały, cóż mowie o wystawionych

odu Ludzkiemu swiecach, ktore aby drugim pożyt-
kuiąco uyswiadczyli dawke same od siebie nisz-
czą y na ostatnią przychodzą zgube Taiest albo-
wiem prawdziwey miłosci figura, nietylko za-
dnego dla siebie nie upatrowac pożytku, drugim
dobrze swiadczyc, ale iescze y swiego dla ca-
łego dobra tracic stozsaia [illegible], staie
[illegible] tu na oczywiste swiadectwo w takowych
trafunkach o[illegible] starozakonny Patryarcha Rze-
czpolitanski zwyciezca Abraham swięty, ktory
za zysk sobie nic niepoczytał, to z rownego
pilnego starania mowiąc: da mihi animas caetera
tolle tibi podobnymże sposobem francuski
Apostoł potwierdza prawde, ktory niedbał na
Bogactwa niedbał na honory y wszystkie prec-
minencye swiata, y owszem samo nata iedynie
łożysł zdrowie y zycie, aby z dusz Ludzkich kie-
bys uczynił profit. Zupełniey te prawde umo-
cnił osobliwszy dusz Ludzkich obronca Paweł
swięty, ktory niegdys ama ad Corynthios decima
ztemi odezwał się słowy non quaero quod mihi
utile

utile sed quod multis ut salvi fiant z kąd na innym mieyscu iakoby na Dobitkę Litera swięta mowi prima ad Corinthios 9.22 Factus sum infirmus infirmis ut infirmos Lucrifacerem ale przywiodszy na pomoc tylu dowodow Zastepiony Konwinkuiącym rozum y Zaięto w Swey Woli wolą poddamy do oczywistszych Zywia Sst: Panskich przykładow nie iest Zeto istotny surowosci słow y przykładow Zacętrzony w Zgnusniałe serce Ludzkie bodziec, w Zyciu Indyiskiego Apostoła wykonterfektowany. w Zyciu Xawerego swiętego, ktory w nieznosnych Zostaiący boleściach, Za Zerdem własnego Zdrowia y Zycia, gdy do chorego ani iść ani iechac niemogł, tak dobrze do Konia przywiązać się odwazył, że go kon na mieysce nalezyte Zaciągnoł. coz mowic o niezliczonych innych Swiętych męczennikow przykładach Z ktorych iedni od Tyranow Zucietymi nogami rąk y uszu pozbywszy y nosa nieustannie na przepowiadanie takiego przed narodami Zbawiciela Imienia dość sławny y chwalebny po sobie Zostawił Indygenat polski przykład Złotogoleczyka Imiennikom

ktory aby był wodza swego od niewoli wybawił
wiednymże z nim zostaiący wyzieniu y kaydanach
sobie noge urznowszy bespieczno uciekaiącemu
uczynił droge, podobniez y swięty Franciszek
w stylu przepowiadania niebespieczno podey-
muiące droge, ktory iuż nie dla faworow Pan-
skiey ~~Duszkiey~~ Duszki y doczesney nadgrody
iadźiey, szwankuiąco musiał cierpieć noge kie-
dy nie tylko Panow y wielkich Dobrodzieiow
z szatanskiego uwalniał więzienia ale y nay-
pro[illegible]szych ludzi grzesznikow z piekielnych
rozwiązuiąc kaydan przy własney nie ostatsię
nodze O. gdyby teraz taka panowała wsercach
ludzkich ku bliźniemu miłość szczęśliwszy mi-
by się teraznieysze mogły nazwać wieki, niech
że od tąd ta nieludzka wsercach naszych
Boga y bliźniego miłość iuż więcey nie zna
mieszkania, a tak umieraiąc dla miłości bli-
źniego zyć będziem z Bogiem na wieki Amen

HISTORIA SACRA

1ma Quæstio passim obijcit quid fuit cum mundus non fuit? Quæstioni isti non meis sed Principis Oratorum Tertuliani verbis satisfacio Inquit ille: ante omnia erat Deus solus ipse sibi et mundus et locus et omnia. Iam Mundus juxta S. Ambrosium et Gregorium Nazianzenum adveris initium prima habuit Exordia in Mart. Confirmat veritatem eandem Poëtarum Princeps, qui Georgica secunda inquid B. Ad. f. 6ta creatur feria 6ta expul: e Parad:so.

Non alilos prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies aliumve habuisse tenorem.
Crediderim ver illud erat ver magnus agebat
Orbis et Hibernis parcebant flatibus Euri.

Primus hominum lucem vidit Adam, in illius Ethimo 4or Orbis Partes expressas asserit Emmanuel Thesaurus per literam A. Intelligens Asiam quæ Græcè dicit Anatoli per Literam D. Intelligens Europam, quæ græcè dicit Disis per secundum A Intelligit Affricam, quæ græce dicit Arcton per Literam M: Intelligit Americam quæ græce apellat. Mesambriam. Quâ autem die facta sit hæc erectio? controvertit juxta plures tamen die

~~25ta~~

25ta Martij qui juxta catholicos erat Dominicus creati sunt angeli et cœlum Empireum terra praeterea lux et tenebrae 26 die positum est firmamentum Cœli diz visitq Deus aquas ab aquis 27ma apparuit terra arida centumq ejus è Diametro autem paradisus circa Mesopotamiae fines in ijs Regionibus quas Tigris et Euphrates praeterlabuntur 28va Die creatus est sol qui juxta Patrem Galtruchium magnitudinem globi terrestris plus quam centies sexagesies sexies excedit lunae quae globo terrestri minor est quadragesies stellae primae magnitudinis quae centies septies majores sunt globo terrae Die 29 producti sunt pisces aves. 30ma Die creata animalia tandem homo sub cujus pedibus omnia Deus projecit quae creaverat ministrando dumtaxat illud ab ipsis Angelis 7mo die juxta scripturam. Sabbato requievit Deus a labore suo. Idem homo ex limo terrae rubrae damascenae formatus postquam vetitum praegustasset malum omnium in orbe malorum author extitit si enim subtili Scoto fidem concedimus. Die 30ma Martij si Saliano plures Doctores citanti octavo a sua productione die, nempe 5ta 2dae mundi hebdomadae expulsus est è paradiso. postquam numen n. coluit terram colere incepit in sudore vultus quotidiano vescebatur pane: hinc nutriri n.

debent

debent cum longiora alunt otia. Fatigatum pueris Parentem secuta posteritas omnes siquidem non alium laborem nisi manuum suarum manducarunt. Jubal proinde Cibos arte quærens invenit musicam. Jubalcaim ferrum et arma ut si quem forte ferri durities offenderet, Musicæ suavitas leniret. Noema mulier Lanificium commenta Q. Et Bellorum quis author? Primæva fratrum discordia, nam Caim circa annum ætatis suæ centesimum grandi in natu minorem exarsit odio. Hoc tamen 30 annis latuit sub doloso cinere, donec in apertum erupit incendium fraterno sanguine extinguendum. Offensus etenim Abeli Caim ob unum alterumve gratius acceptum sacrificium innocuam fato immolavit victimam. Instrumentum Cædis gladium censet Chrisostomus, falcem Ireneus, Surculum Prudentius ali rusticam furcam quæ ad manus fuit Caina perditam fratricidij audaciam secuta desperatio, cum diceret major est iniquitas mea quam ut veniam merear desperationis successu inconsulta temeritas dum inquirenti de Abele Deo respondit impaciens: Nunquid custos fratris mei sum ego. Temeritatem comitatus timor non aliud enim posuit Dominus Caino signum, nisi Saliano teste totius tremorem corporis. trepidavit audax ut istis nutibus a quovis scelere absterreret mortales posterisque

horrorem

horrorem peccati incuteret. Ut vero timidus lateret securius civitatem condidit, quæ a filio Caini Enochia nomen sortita. Ast etiam, inter urbis abdita scelus conditum justa invenit pœna, cum enim sedens in terra Cain pro fera haberet, casu a Lamecho occisus cecidit sedentem itaq; quia in via iniquitatis lassatum facilè mors prostravit qui fraternum Tirannus sanguinem per manus ab nepotis proprium refudit, violentas meruit sentire manus primus naturæ legis violator. Prostrato fatis Caino surrexerant gigantes, quorum sublimem nequitiam procerum denotabat corpus, quos enim Virgilius abietibus Juvenes Patrijs et montibus æquat. Prædictæ itaq; turres carneæ n jaculis oppugnabant superos sed piaculis. unde fabula Gigantum traxit, Originem. Extincto igit fatis adamô año vitæ nongentesimo 30mo Mortua mortalium matre Eva año vitæ nongentesimo quadragesimo cum filij hominum filios Dej superbè contemnerent vindex innocentiæ experti numen. Iratus etenim Deus effusos in scelus sicut aquam undis delere constituit. Interimo offensi etiam Dej patuit clementia ad centum viginti años delinquenti mundo pœnitentiam concessit, sed eheu quæ scelerum tunc fluit

pertinentia

pertinentia qua peccantium multitudo n' diligenti manu
mittent tunc erant fulmina mittenda quâcunq caderent in
scelestum casura tantum proinde ferventis culpæ in-
cendio magno totius orbis extinctum, diluvio felix
hac in parte censet Matusalem qui año ætatis suæ
nongentesimo sexagesimo nono quâ omnes fere mor-
tales superavit 7m diebus ante prædictam tempe-
statem extremum diem obyt felicior Enochus, qui
peractis in terra trecentis sexaginta annis in altio-
ras paradisioras translatus ut e sublimi abje-
ctam naufragantium sortem securus cerneret.
Felicissimus tandem Enomus Lamethi ex Setho
nati filius qui anno vitæ quingentesimo obse-
cundans protefabro Numini cedrinam extru-
xit arcam in qua medias inter procellas superstes
incolumem hausit vitam tota fabricæ molles
in circumferentia fuit cubitorum ~~quadringentos~~
quinquaginta millium distinguebat stadijs trecentis
triginta tribus quæ centum triginta species ani-
malium facili capiebant negotio, quod vero inter
celerem bestiarum fugam Rationales etiam sub-
sequens n' vitarent fatum respondet Busieres
sic semper flagitiosi homines rapiunt deliciarum
illecebris ut nec advertant quo modo mortem hau-
riant, puduit ~~fortasse~~ n' paucos resipiscere ne timi-
ditatis notam incurrerent pudicita inter impudentes
terricolas impudentes non essent obstinati itaq pœnam

sub Dio

sub dio lugere cogebant offensum siquidem cælum omnes cataractas aperuit e quibus imbres et flumina per integrum quadraginta dierum spatium decurrere videbant, tandem pœnalis tempestas sic intumuit ut quindecem cubitis altissimum montem superaret extinctæ tam copiosis undis terrenæ libidinis flammæ ut sciant alieno malo eruditi mortales quam grandem carnis vitium pœnam e cælo provocet post effluentes diluvij centum quinquaginta dies postquam expedita a Noemo columba paccatæ tempestatis olivum testem adtulit ad propinquos armeniæ montes seu fortunatas insulas fluctuans prosperrime pervenit arca post assidua fluctuum ~~post~~ Plusquam decumanorum prælia exoptata quiete frui orbis ceperat die vigesima 7ma septembris qua demum post plura temporum intervalla nata est et confirmata Jesus societas, ut palàm sit ad publicam paccati orbis tranquillitatem celerem hanc prolem a Parente Loyola genitam certe hac die funestum terras reliquio diluvio qua postea inflamandum ab Ignatio Orbem credidit. Servati a comuni Orbis naufragio Mortales ad perennes Noëmo deberent gratias reddiderunt Ludibria. Cham etenim superstes tumulento temere illusit Patrem qui tamen eid prædominantem vincere passionem nesciret, fatidico offensi Patris oraculo

ad exitiale

ad exitiale fratrus damnatus servitium majus com=
misit ludibrium ingratus orbis cui gratioso etiam illust
Numini Anno siquidem ab orbe condito 1997.
Ninus Parenti Belo postquam mortalitatis Iura
exsolvit immortalem solius Dei stulte adsuivit cultus,
hinc statuam ejus Populo adorandam exposuit, eoq scelq
progressum ut humanis Belus ille anverius Baal placa=
ret hostijs. Ulterius processit superba hominum ini=
quitas. expediti etenim in orbem a Noemo posteri,
ut inane celebrarent nomen famosam turrim Babel
erigere statuerunt. Viginti circiter annis temerarium
construebat opus, cujus circuitus fuerat cubitorum mille
centum quinquaginta. Nemrodus maxime hanc mol=
lem urgebat, qui non tam turris exitium quam potius
desideratum babilanici Regni machinabat Initium.
113 Interim superbum opus, improvisa Linguarum tur=
bavit confusio discordes siquidem architecti cum pluribq
qui septuaginta duabus lingvis de unius edificij successu
contenderunt, Patrium è Distracta mente sermonem
expulerunt. Unicus qui nativæ recordabat linguæ, fuit
Heber, qui omnium hebræorum nuncupat Pater. Semi
vero clarissimus abnepos, unde confusi dies Noemy Po=
steri dispersi sunt in tres mundi partes. Sem
Occupavit Asiam. Japhet Europam Cham aphricam.
Diviso in 3es mundi ~~Principes~~ partes universo orbe No=
emus año ætatis suæ nongentesimo quinquagesimo

prostratus fato qui arguis inuita agitabat casibus spectavit ille ante diluvium Gigantum scelera, in diluvio sceleratorum penam, post diluvium desolatam populis terram, vidit permutuas clades et ag colidentium interse neptûm prelia, ~~et quod gravissimum~~ et quod gravissimum optimo seni fuerat vidit expulsum ex corde suorum per idololatriam Deum: ne itaque ampliora tristior spectaret flagitia emortuus clausit oculos, antequam tamen sepeliret Noëmus primo hominum parenti adamo parentavit, illius etenim ossa depopulante terras comuni diluvio in arcam recepit, que postea successori Semo cui Syria interterrar distributione obtigerat tradidit, illaque in monte calvarie tumulari jussit felix sante mortalium culpa, que in capite generis humani Adamo, Redemptoris delmisi sanguine deleri meruit. Conservatori generis humani Noëmo successit Pater gentium Abraham natus in chaldea filius Thare, in quem adeo immensa de celo ~~fluerunt~~ fluxerunt Dona ut ad unam magnificentiam Dei conditum existimaret orbis. Ille Jubente Deo ex Mesopotamia in chananeam profectus, cum nativum amitteret agrum terram invenit ubertimam Idem Abraham egregiam de Persis reportavit victoriam, ~~tu~~ Hic enim cum duce Chodorlaomoro Corruptissimos vitijs Pentapolitas prelio victos in servitutem

abduxerunt, simul et Lothum ut itaq. Nepotem vindicaret. Abrahamus collecta ~~servo~~ suorum trecentorum octodecem expedita manu sopitos Persas et Atriumphos secutos aggressus in fugam egit, prædam et captivos recepit decimamq. Partem per manq. Melchisedechi Deo reddidit. Tanto Abrahami Patrocinio, victricem Choderlachomoris dextram non tamen vindicem numinis offensi manum vitarunt Pentapolitæ exortum etenim brevi incendium quo quatuor scelesta urbes conflagrarunt. Sodoma nempè Gomorra, Adamur, et Saboim unicæ civitati Segor Parcens hanc enim incolentis Lothi servavit Innocentiam, hanc tenus in flagitij detestationé super est panè vestigium, quæ scilicet fatentes solum amor tuum mare sulphureum. afflictu funesto de conflagratis urbibus rumore Abrahamum solatum est numen cum ad Sumam Sanctissimorum Parentum lætitiam Saræ Isaacum dedit a risu Nomen sortientem, hunc postea pius genitor a Cœlo datum exsistimans superis in monte Moria immolavit. Sed clementissimum Numen tam sacerdoti pepercit quam victimæ; Obedientia enim si madat suscitat si perdit redimit, nec dat in pericula nisi servet. Abrahamus itaque Iubente Deo postquam charo in terris pepercit filio ad Cœlestem vocatus vitam Anno ætatis suæ centesimo septuagesimo quinto vir

re

re vera virtutum omnium qui per adversa meruit prosperrima de innutibus ita mancipatus ut adeo statim amarit y oderit. Ismaelem proinde discordem filium unâ cu Agar Ancilla pepulit multis a Cœlo Cumulatus bonis ut singula erogaret, hoc enim inquilina illi svadebat probitas quam tandem illæsam sepulchro intulit. Post Parentis Abrahami fata superstiti Isaaco nati ex Rebecca Esau et Jacob ita dissimiles mente et corpore ut vere gemini vix aliquando in ullam rem unquam consenserit, nam quomodo mitis et facilis cu importuno et temerario fratre convenirent? Interea cessit Jacobo discors Esau cum propter modicu pulmenti esum pinguem progenituram concessit. Hinc postea Esau sinistram id est Ægiptu Jacob autem dextram id est mesopotamiam obtinuit. Ibidem ducta in consortem vitæ rachele in terra rediit Chananeam ubi nõ tantum cu fratre sed etiam cu obvio Cælesti incola non sine fortunato Exitu Luctabat. Ex Lucta hac pacificum Israelitarum nomen prodiit multiplex præterea Jacobo promanavit benedictio quæ Israelem duodena prole felicem reddidit. Nomina filiorũ Israel sunt hæc Ruben Symeon Levi Juda Isachar et Zabulon nati Jacobo ex Lia Dat et Nephali ex Bala ancilla Gat et, Asser ex Zelpha Joseph deniq ex Rachela, quæ posita

cum

cum Beniamimum pareret dolenda morte perijt. Ægeptum Numerosa hac Iacobi progenies longeva senedute afflictum exhilaravit Isaac qui adhuc tantum numerid cum pressus cacitate oculis intueri n. possit audijt istoq rumore latus obijt. Año ætatis sua centesimo octuagesimo in tanta Iacobea prolis multitudine enitüit Iosephus, mira dei Indulgentia mercede. è carcere promotus in Regnum utriusq fuit exemplar fortuna. is Patri charissimus cum per invidiam divenditus esset apud Putifarum Dominum gratiosus placuisset et Domina pudicitia tamen post habens Somnia Per hanc Calumnia conjectus in carcerem, per trigennium castitatem amavit in vinculis. nec ultra deus pramium distulit, nam Ioseph per interpretationem Somnii Pharaonis notus, ad Regni ad Regni Adiministrationem evectus est triginta nactus annos, iqua per octo annos perseveravit, in audita aulici felicitate vere castitatis martir et corona. Interea cum fertilitatem Ægipti fames excepisse inopia frumenti pressus Iacob filios in Ægiptum misit ubi a Josepho fratre probati et agniti in pœnam sceleris timuerunt sed adducto deinde Parente ad filium luctus lætitia commutarunt, de facto Patri revixit Iosephus quem invidia fera illa pessima devoraverat illius opera Regio Giessen in

Ægipto

Ægipto assignata Jacobi familia ex qua numero-sissima Israelitarum gens prodiit. Jacobus vero post annos centum quadraginta septem agonis perpetui nam et in utero cum fratre luctatus excessit e vivis secutus harum Parentem Joseph qui anno Ætatis suæ centesimo decimo omnibus absolutus in Deum in Regem in suos virtutum numeris post longissimam administrationem decessit, si Deum aspectes Sanctissimus inter adversa et quod rarius inter prospera si Regem minister absolutissimus cui similem orbis nondum vidit si suis pietate et clementia summus. Sub idem tempus in Idumeæ et Arabiæ finibus natus Esâu abnepos Jobus, celeberrimus in utramq; fortunam fugit illustrior ille qm ex triumphato orbe Pompeius triplici prælio tergeminam Palmam confecit audiit liberorum funera inconcussus spectavit bonorum Jacturam tranquillus in cruciatus membra transiisse passus est, demum Esterquilinio hostem vicit qualis pugna quæ septennium tenuit quam gravis per tot conservata vulnera qm impar ubi hominem demum per humanas calamitates per se ipsum agressus est qm demum honesta ubi fregit contemptus superbiam patientia furorem homo angelum tandem pugnator iste fortissimus anno ætatis suæ

ducentesimo

ducentesimo decimo 7mo. in effusa bonorum nepotum et virtutum copia Fortuna cum probitate redeunte in gratia celebrem hanc tragediam felicissimo conclusit exitu. Sub hac tempora Pharaon Phamenophis Aegipti Rex durissima Israelitas opressit servitute, quae annis fere centum perseveravit, nam Aegipcii numerosissimae genti invidentes sibique ab ea metuentes ne propagaretur ulterius tributis flagri carcere vinculis versare ac perdere Judeos statuerunt. Cumque panem proficerent imperatum est obstetricibus ut mares necarent, necii obtemperantibus crudelissimo edicto et Infantes masculi submergerent. Nihilominus tot inter erumnas et naufragia instar palmae succrevit Israelis soboles, atque in hac necessitate mortis natum et adultum est quod Aegipcios postea perderet anno etenim mundi bis millesimo quadringentesimo sexagesimo 4to. ex Tribu Levi gravissimus postea vir Moyses prodiit, occultabatur tribus mensibus integra dum se infans validiore vagitu proderet et periculum esset ne a custodibus Aegipciis qui 3tio quoque mense scrutabant domos iuventus occideretur certe necii loco exponitur dubio. Fabricati Parentes qui scel.am scirpeam liniebant eam intus bitumine, et levis materia facile enataret, impositus est illi Infans, fluvia commisus Maria Soror Moysis procul eventum re[s]pectata labat,

ecce vero descendit Pharaonis filia juxta Josephum thermutis n̊ ne que fiscellam videns vagientemq̀ in illa cernens puerum conservandum suscepit. Ad quadragesimum ætatis suæ annum aulicum egit Moyses autharitateq̧ pallens cepit etiam publicè fratres suos invisere ac solari, cum vero ab Egipcio quodam in conspectu illius exciperet Judæus cædentis cæde palmam gentis vindicavit injuriam quod factum cum per discordes in publicum prodiret latere aula desertâ aulâ Moyses propo-suit profugum Ethiopia excepit, ubi Moyses Gie-tribus Jetri seu Raguelis Soceris sui pascendis operam intendit suis et alienis ignotus ad principatum se praparans uti filioni placet qui artem pastoralem idoneum præludium ad Regnum arbitratur. Deinde octogesimo ætatis suæ anno diuturnam populi Israelitici servitutem terminavit Moyses qua Judej quadringentis triginta annis fuerant opressi junctus etenim Araoni fratri Pharaonem adijt cujus obduratum cor mollivit tandem sed prius decem reluctanti inflixit plagas quæ talibus exprimunt versiculis

Prima rubens unda ranarum plaga secunda
Inde culex tristis, post musca nocetior istis
Quinta pecus stravit, vesicas sexta creavit.

Inde

Inde sugit grando post Bruchus dente nefando
Nona tegit solem primam necdat ultima prolem
Tandem prædictus ex Pastore Dei Legatus postquam
Israelitas ex acerbissima servitute eduxit in libertatem
postquam famulantes sibi in Pharaonem undas immisit
post quam medios inter fluctus sequacem delevit hostem
institutis Ecclesiæ veteris ceremonijs designato Paschate
cum ex monte Nebur v ut alij volunt Abarin prospexit
Palestinam amplius videri nescit et vivere. Moysi suc-
cessit Josue celebris Triumphator qui ipso classicorum
sonitu urbes expugnavit ne tardus vinceret solum con=
tinuit 3ginta regulos subegit Tandem Anno ætatis 110mo
inductis in Hananeam promissam olim terram Isra=
elitis juxta Patrem Busieres. Summus Imperator non
rarius vicit qm pugnavit superstite adhuc Josue
exportata ex Ægipto Josephi Patriarchæ ossa Pale=
stinæ demandata terra hinc mirum non est Israelis
quod Exemplo christianorum sanctas divorum colant
reliquias Jam quod terram sanctam attinet
hæc idcirco sancta nuncupatur quia pijssimo Patri=
archarum obitu demum pretiosissima æquè ac
SSma Redemptoris vita est sanctificata aliter
Palestina dicitur hanc etenim Amorreos Giergieseos
Hetecheos Gebuseos Phereseos Palestini insolebant
populum quos sacra scriptura vocat Philistii postea
terra

terā hæc divisa fuit in Galileam, Samariam Idumeam, quæ aliter vocat.ᵘʳ Edom et Ideam cujus principalis urbs Hierosolima post fata Iosue Principis nomen ignorabat Israelita sed ad dissidia inter illos compo-nenda litesq decidendas constituti sunt a Moyse ex consilio Gietro soceri septuaginta Iudices quorum consilium Synedrion posteri vocarunt inter alios mi-nores unicus eminebat Iudex qui totum regebat po-pulum porro hæbreorū Iudicium Nomina in scri-ptura legant. hæc Iosue successit Othoniæ qui Cusariū Syriæ et Mosopotamiæ Regem profli-gavit Iudex fuit annis quadraginta Othonieli Aod qui Eglonem Moabitarū Regem gladio confo-dit fuit Iudex annis Triginta Aodo Debora quæ Baraccum Israelitarum Ducem adversus Ja-birum Syriæ Regem animavit, brevi proinde Si-sara Strenuus Dux clavo in caput adacto occisus est a Rachele Iudicavit Debora annis quadraginta Deboræ successit Giedeon qui selectis ex multitu-dine trecentis viris vicit Madianitarum centum triginta millia capti sunt ab eodem Reges Zeboe et Salma Iudex fuit annis quadraginta Giedeoni successit Abimelech dissimilis Parenti filius, qui culpa ta cede in fratres sevium quos septuaginta vita sustulit fuit Iudex annis tribus Abimelecho

Tola

Tola qui populū judicabat annis viginti tribus Tolæ Jajrus fuit Iudex annis viginti duobus Jairo Gepte qui voto edito amonitas vicit et Philisteos sed victorem triumphi pœnituit cum ex voto primam sibi ablatam filiam immolavit. Iudicavit annis sex. Gephte successit Abesam fuit Iudex annis septem Abesano Elon fuit Iudex annis decem Eloni Abdon fuit Iudex annis octo Abdonis Samson ad Philisteos profligandos natus in fortitudinis rudimentum leonem inermis discerpsit deinde asini Maxilla quasi Herculis clava mille mactavit hostes gasæ obsessus portas urbis quasi quoddam victoriæ ferculum suis portavit humeris. sed eheu difficilius est continentem esse qm fortem amore etenim Dalilæ captus pœnas impuri affectus tulit, dum crine detecto illusus a Philisteis et excæcatus brevi tamen suas divinasq; ultus injurias cum excussis columnis dejecto tecto contrivit omnes inimicorum principes anno ætatis quadragesimo vidit licet cæcus Samson se gloriosius mori non posse. Samsoni Iudici successit Heli quo Imperante Israelitæ diram perpessi cladem a Philisteis arca Dei capta illius liberi cæsi ipse Iudex ad feralem nuntium de solo corruens fato occubuit judicavit populum annis quadraginta successorem nactus est Samuelem qui pro rarijs virtutibusq; clarissimus

a Deo

a Deo in Principatum populi jam ante vocatus ab eodē populo suffragante Numine Judex elegit año ætatis quadragesimo, post expletos Judiciariæ potestatis annos 20 ut desideria populi impleret Samuel Saulem inunxit Regem virū corpore quidem eximiū sed animo moribusq̃ rusticum ita immutavit ut jam regiis imbutus animo virtutes momento induerit. Regnavit Saul annis octodecem ex quibus quia duos tantū virtuosos recensuit duobus tantum annis regnasse arbitrat. Deinde reprobatus est a Deo Rex Nefarius hinc Samuel Davidem Regno inaugurat. Solium ascendit David, postqm Goliatum pro mole corporis viribus ac audatia præditū Pastoritia funda prostravit quam impar certamen puer in virum pastor in militem in armatum nudus a nudo tamen stetit victoria nam vinci nequid quem Divina tuet potentia. Triumphum hunc brevi Luctuosissima secuta clades ab hostibus enim Philisteis victum ipse Saul in ensem præ desperatione intumuit amantissimus Davidis Jonatas cæsus in Prælio impletæ minæ per Samuelis umbram, Regi intentatæ luxit David Jacturam hostis Regnūq̃ hanc rugina partū displicuit quod ipsi ut traderet Deus et Saulem inimicū

et Jonatam

et Ionatam amicum sustulit Interea David illustra vicis=
situdinis humanae specimen per absalonem filium regno
pellitur Deo continuis calamitatibus Uria caedem vindi=
cantem haec fuit peccati poena sed poenitentia fructu
non caruit nam Pater Regno reditus Filius victus
et Ioabo confossus proprijs tandem suspensus in cri=
nibus unde superbiam inde mortem hausit. —
Post Absolonis fata Salomon aetatis suae ano 21mo
Patris adhuc superstiti jussu Regno inungitur mature
Propheta et Bersabea matre curantibus fratre adonia
spe regni quod jam occupabat imo et ista dejecta Hic
est Salomon qui cum sapientiam rebus alijs praeoptasset,
alia assecutus est Bona hinc Dijs his pace ac felici=
tate praecipuus Regum clarissimus et magnificen=
tissimus longe omnibus Laudi fuerit et miraculo
Salomonis electionem sequenti Princeps Israelita=
rum David ultimam diem obijt ano Regni 40mo
Propheta eximius pietate in Deum, justitia in subditos
moderatione in hostes omni laude major ano 4mo
Principatus sui Salomon Templum Hierosolimae fun=
davit auro gemmisque adornavit parietes totamque ador=
navit

a patre collectam in Sanctuarij decus dispersit supelle=
dilem tandem Sapientissimus iste mortalium et stul=
tissimus anno Regni quadragiesimo curis potius quam an=
nis delicijs quam laboribus confectus varios vitæ eventus
morte conclusit prodigiosa anthitesis nam Salomoni
quid dissimilius Salomone componat prior gloria
ad posteriore dedecore et sapientia ad dementi
angelica adolescentia, cum senectute nequissima
religiosa Iuventus hunc prodigiosa canitiæ an
pœnitentia tot eluerit labes incertum senten=
tia faventior Placetne tanta beneficia Deus perdere.
Separata a corpore Salomonis anima divisum est Israe=
lis Regnum cum Roboamus Salomonis filius in Tribu
Iuda et Beniamin regnaret decem aliæ Tribus in Jerobo=
ami verba juraverunt sævitiam et avaritiam ejus Regis
detrectantes a summo crimine inchoavit Regnum.
Jeroboam idolorum cultum enim invexit nam religio=
nem suorum pertimescens dedit illis Deos ques colerent.
Ita plerumque pietate abusi Principes veram ever=
tunt ut falsam in commodum suum substituant.
In Regno Iudæ Roboamo cessit Abiam regnavit

annis

annis 3bus Abiamo asa cognomento pius qui labsa
in Judæa religionis rem restituit regnavit annis 4ginta
et uno Asæ Josaphat vera religionis cultor eximius
suo in exercitu numeravit militum centum sexaginta
millia supra Millonem regnavit annis 25. — Jose=
phato Joram regnavit annis quatuor Joramo Ocho=
zyas regnavit anno uno cum enim multiplicasset Idola
annos vitæ diminuit Ochozya athalia. Regina quæ
a Joiada Pontifice propter Idolatriam templo ex=
pulsa ac perempta regnavit annis 6 Athaliæ suc=
cessit Joas qui a communi familiæ Ochozye Regis
servatus septennis Rex constitutus postea anno Re=
gni Quadragesimo cum in servos Domini Jozadam et
Zachariam serviret a suis peremptus famulis. Joæ
successit amesias sanctiorem avitam malo coronavit
exitu cum invictis in acie Idumeis eorum Idola coleret
hoc tamen delictum impune Deus noluit imprimis enim
a Joa Israelis Rege captus et mancipatus tandem a
conjuratis civibus occisus in Lachis regnavit annis 29
amasiæ successit osias qui postquam sacerdotibus fru=
stra reclamantibus thus incendit subito lepra infe=
ctus est quod postea delictum longa pænitentia expia=
vit regnavit annis 25 Osiæ successit Joatas Rex ut

Salianus

inquit constanter bonus regnavit annis 18 regnan=
tibus in Juda prædictis Principibus imperabant emuli
Israelitis Principes Jeroboam annis 22 Nadab año
uno Baasa annis 23 Ela annis duobus cui te=
mulento vitam eripuit Zamri verũ et ipse Zamri
septem dierũ dumtaxat Rex ab amri inclusꝯ
se ipsũ cũ universa Domo Regia incendio ex=
tinxit Zamri Successit amri qui postquam Thersa
Urbs Regia cædibus et raptinis vastata est Sa=
mariã urbem in monte condit quæ deinceps
regni primaria opibus et munimentis evasit
Amri Successit acha hic princeps cũ scelera
sceleribus (Instigante Jesabel cumulasset
spretis Eli Eliæ monti et michea vaticinijs
tandem Benedad Siriæ Rege quem ante viceerat
profligatus et cæsus Patientia Dei pœnas dedit
Achabo Successit Ochozyas Ochozyæ Joram Jo=
ramo Jechus qui occupato Israelis Regno Jesa=
bellem omniũ fere criminũ fœminam debitâ
multavit morte cadaver ejus a canibus discerptũ
septuaginta quoq; Achabi filii in Divinæ vin=
dictæ appendicem ferro necati sunt regnavit
Israeli Jechus annis 28

Post

Post fata Iechub Ioatas regnavit annis 17 deinde Ioas annis sexdecem post Geroboam secundus regnavit annis 4 demum Zacharias regnavit annis 6. deinde sellum regnavit an̄o uno tandem Monachem cum invasisset prius regnū Israel timens sibi a subditorum et aliorū insidijs Assiriorum ~~et aliorū~~ Regem Phul in subsidiū vocavit cui sponte factus est tributarius Manacheo successit Phacea filius a Phacea sui exercitus duce interfectus post interfectū proditoriè regem Phacea Dux solium conscendit regnavit Israeli annis 20 Successit illi oseas qui postquam 28 Imperij Anno defecit ab assirijs regnū victima comisit cladi Samaria enim per Salmanasserem capta est abducta in servitutem cū osea Rege decem tribus Israel. In tras tribus eminuit Tobias senior qui simul cū anna uxore et Tobia filio captivus per adversa tentatus plurima ut deinceps innumeris cumularet beneficijs invisurū stituto, in reddito filio in juvenem tum nurum in vita pecunia sintutela Angeli chen quam singenti Deus mercede calamitatem præmiat. Pereunte Regno Israel needum amissa est Iuda corona tum enim imperabat Achas ultimū impietatis portentū tandem odiosissimū Deo clausit vitam an̄o Regni 14to Successit Ezechias filius religiosissimus Princeps Deo providente, ut delicta Patris emendaret natus hunc cœlū

diuturno

diuturno afflixit morbo tandem subita solatus est victoria
redibat ovans ex Egipto Sennacherim qui Salmanassare
vita functo Assiriacum suscepit Regnum redibat inquam
gemina de Egipcibus et Ethiopibus palma pretumidus
Urbique Jerusalem numerosissimis imminebat copijs
ecce vero inipsius verbis conspectu nocte concubiat=
Angelus Domini assiriorum prostravit centum quinqua=
ginta millia perterritus Rex fuga precipiti Ninivem
petijt furore percitus in hæbreos quem n'exercuit nam
alijs in templo cæsis hoc scelus novo actum scelere
parricidæ enim in fugam dispersit Assaradano fra-
trum minimo Regnum reliquerunt ab hac clade Me-
rodochus Babiloniorum præfectus excusso jugo assirio=
rum trucidato assaradano hujus vires propemodum
fractas Judaica expeditione senserat Regem se
tulit Monarchiamque Babiloniorum in assiriorum
Ruinis erexit Anno mundi ter millesimo trecentesimo
trigesimo 4to Interea regnavit Ezechias pietate et
observantia in Deum rebusque gestis clarus protrahen-
dam illius semel infirmitatem confirmavit umbra
decem lineis in chorologio Achas retrocedens istan-
dem Princeps Anno regni vigesimo nono e vi-
vis abijt Successit Patri manasses qui postquam
septem annis varia se impietate contaminavit
Babilonem captivus ductus est interim ex calami=
tate sapiens scelerumque anteactorum pœnitens Deum
apellavit

illius proinde ope amerodacho dimissus regnum repecijt
ubi altera primo flagitia virtutibus emendavit
regnavit annis 55que. Imperante Judæis Manasse
Sanctissima Amason Judith de Holoferne cæso tri-
umphavit is amerodacho quem alij Nabuchonodosorem
vocant totius orbis imperium ambiente cum numerosissimis
copijs Imperator Bethuliam obsidebat jamque expugnabat
ecce vero Juditha hebrea mulier græca Helena pulchrior
quia in pulchritudine summa castior factum oris specie Du-
cem post vino madidum et somno opressum capite minuit nec
arduus obsessis fuit perculsum timore exercitum et sine
capite truncum concideret passim cedes spolia triumphi
ita victorem Deus avide percussit et per imbellem
fæminam inania de orbe vota disjecit post fata Ma-
nasses præfuit Judæis Amri hic Patris æquavit cri-
mina n poenitentia alterum proinde Imperij anno a conju-
ratis interremptus successit ad Judeæ fasces Josias dis-
similis Patri filius quia optimus occidi jussit et
incendio deleri septuaginta aruspices pertinaciter uniq
Dei cultui resistentes tandem Rex pius in Faraonem
Ægipti Regem decertans prælio sagitta ictus interijt
anno regni 31timo nec enim Sanctis illibata semper
prosperitas

prosperitas fatiscente Iosia perijt in Iudæa Religio nam Ioakim v certe Eliachim intra tres principatus menses extincto fatis, Ioachas Rex Mediatus Iosiæ successit Populum a vera fide ad Idola convertit Prophetas crudeliter interfecit donec capta a Babilonijs Hierosolima et ipse Ioachas cum viris Primarijs captivus Babilonem adductus est. Interea Nabuchodonosor Calus ex rebus gestis ad discrimen Patris et dictus magnus Babilonicorum fit Imperator Rex cunctis majoribus suis major hic statim Ioacham vectigalem factum regno redonat et in auspitia victoriarum ingenti prælio domat Ægiptios brevi in Iudeos expeditionem suscepit Nabuchodonosor detrectantem tributum pendere Ioachab dolo capit, et admissus in urbem interimit. Iterrempto Ioachimum v ut alij dicunt Iechoniam filium subrogat sed statim fadi pertesus Babilonem captivum ducit per años triginta septem detinendum in carcere regnum autem Sedeliæ tradit captivi patris. Tandem rebellis semper Ierosolima áno ante Christum sexcentesimo 6to expugnata est. Nabuchonodosor retractus a fuga Sedetias oculis librorum nece prius fædatis obatus catenis gravis Babilonem

ductus

ductus est ubi ~~[illegible]~~ invinculis aliquanto post mororem perijt urbs victoris furori Libidini rapinæ et contumeliæ cessit edificia tum publica tum privata incensa, et ipsumq templum Domicillium Dei detractis antevasis conflagravit. Peracto hoc triumpho Nabuchonodosor universum fere orbem subiiciebat nam præter Solimas Captas Tirum tredecim annis obsessam deditione obtinuit contentusq victoria vectigalem fecit deinde Niniven tanti olim sedem Imperij quasi emulam sui delevit clade tam horrenda ut eam urbem aliquando fuisse laboret nunc fides cum alium tot victorijs clarus Princeps quasi solutus repagulis latè cum triumphi per universas terras palmas circumtulit, nam persas medos assirios Armenos, Hircanos Arabes, Syros et Iudeos sibi subjecit in Ægipcios movit et profligavit vastavit Affricam in Ethiopiam quoq non fama tantum sed et victoria penetravit tum ea Meridie ad Septemtrionem reflectens quasi cursum Ludens victoriarum Iberiam Ponthum et Franciam tam fortiter qm feliciter submisit ea rerum gestarum gloria ut nec Alexander mundi fulmen nec Romanum

Imperium

Imperium regnorum Pelagus ipsi par fuerit. ~~Cum Nabuchonodosor propagato late p orbem imperio fastu et arrogantia fumibus Babilonis amplitudine captus extemplo ita mutatus est~~ Sed eheu Nabuchonodosor sui jam Impos praeludebat ad bellum Deus enim se faciens statuam auream sexaginta cubitis altam simulacrum sui adorandam sex vero latam orbi proposuit Non corporum modo verum et animorum victor futurus asta tribus adolescentibus hebreis Sidrach scilicet Missach Abdane victus est quos veri Dei religio Idoli cultum interdixit inde victores in fornacem conjecti ad incrementum victoriae. Quod enim natae hinc palmae? quod prodigia in flammis Juvenes rore psusi Chaldei foris igne involuti et quod majus est contumacia Regis victa impietas ut se tunc hominem et minorem Deo fateretur Año ter millesimo quadringentesimo sexagesimo 4to a Creatione mundi Portentosam rei fastus paenam mortalibus objecit Deus. Cum Nabuchonodosor propagato late p orbem Imperio fastu et arrogantia fumibus Babilonis amplitudine captus extemplo ita mutatus est. ut se feram ratus abjectis insignibus regiis nudus

et quadrupedis instar adinis in sylvis locisq. aviis per septem años ferino victu et ritu gerit læsâ fantasiâ qua se Leonem ut ursum vel certe bovem credebat tandem septimo post año sibi et Regno a Deo vestitus modestior sceptrum recepit quod uno anno tenuit Princeps inter summos numerandq hoc maxime quod Danielem ministrum et historicum sortitus per eum habuit quod in hominum et Dei memoria (ut credisq) vivat Beatorum albo adscriptus tanti est Principi alieno ductu insurgere ut habere cujus ope crescat et nitat. Nabuchonodosori successit filius Evimerodach, qui regni curam insano Patre jam capessiverat et laudandus quod gestum imperium Patri deinceps restituerat Is talem Jechoniam Joakimi filium eductum e carcere judeorum regno inauguravit cum a morte Sedetiæ Rex nullus fuisset quod parvo tempore tenuit. Relicto filio Salaphiele Ensinei propter libidines Interempto successit in Regnum Balthasar sed nec ipse temperantior Patre regnorum peste affatus per ignaviam et voluptates sibi et imperio pernitione ultimam procreavit Anno enim mundi 3516 nocte a Ciro capta est Babilon

vasta ac panè diruta Baltasar e somno in morte transijt, cum pridie manu illa scribente perterrit a Daniele de iminente fato frustra communitus præbuit se hostibus jugulandum Babiloniorum imperio cum Principe pereunte. Everso funditus Babiloniorum imperio Persicum sumpsit Initium Cyrus etenim novus Persarum Romulus ex Mandane Astiadis Filia natus ex avi somno morti expositus et a Bubulco cane ubera præbente servatus post ab Harpago Satrapa diri convicij memore evocatus in Medos Persis suis accinctus avum Astiagem gemino prælio vicit. Itio cepit inde Medorum Ores in Potestatem Cyri devoluta gradusq. supposuit ad Imperium Persicum erigendum ad quod postquam per ruinam Babiloniorum pervenit in victoriæ gratulatione Judeos captivitate solvit regressumq. nec non in Patriam, Hierosolimitani Templi restaurationem adjunctis liberaliter suis opibus permisit. Quare plurimi in Judeam Zorobabele Duce reversi templum quo potuerunt sumptu repararunt. etiã non

perfect

perfectum nisi multis post annis, sed in posterum libertate justâ diminuti Persis Græcis ac romanis facti vectigales servitutis Jugum nunquam excusserunt quod et hodie ubiq. fere gentium meritissime patiunt. Anno Persici Imperij 7mo cal Cyrus a Thamiri Massagietarum Regina victo occubuit Cyri Regnum excepit Cambeses qui Ægipto suo deinceps gladio ad majorem felicitatis contemptum casu quasi mors ipsum negligeret Læsus interijt creditus est ab ipsis Ægiptiorum Dei violatione in furorem actus post Cambisis fata Magus cognomento Smerdes imperium invasit re tamen detectâ per septem Persarum Satrapas regno et vita orbatus ex prædictis septem proceribus Dario Histaspis filio industria famuli sceptrum intrusit. fortunatus enim equi hinnitus Imperatorem proclamavit. regnavit annis triginta sq.
Successorem deinde Regni habuit Xerxem ex Atossa Api Filia susceptum minorem natu filium quia majorem natu Artabassanem exclusit ab imperio ideo quod illum privatus adhuc genuerit Ingentem comparavit exercitum Xerxes pugnaturus cum Græcis tres enim miliones hominum ducenta triginta quinq milia duxit in aciem ubi gemino ponte fractus, Athos suffossus exsicata potantibus flumina. Interim navali

Prlio

prælio victa a Themistocle Persarum classis, ipse Xerxes fugam per Græciam et Asiam spargens docuit exemplo suo proximam esse superbiæ comitem humilitatem.
Xerxi per Artabanum satellitum Regiorum Præfectum immani scelere obtruncato. Successit Artaxerxes Longimanus natu minor filius a Prominentia dextera sic apellatus postquam ejusdem Artabani fraude Darium fratrem natu Majorem per imprudentiam interficiat minime tamen impunis extitit artabano fraus prædicta nam brevi ab Artaxerxe cum 7 Liberis interemptus. hic Artaxerxes in scriptura dicit Assverus qui postquam in Sociam vitæ Estorem duxit Judeos benigne habuit. Illo siquidem decernente Aman his Mardochæo Judæisque omnibus mortem intendens in Patibulo quod Inimico destinaverat suffixus pependit clarum arrogantiæ proculcatæ insigne. Nehemias præterea Judeus ab eodem Assvero restaurationem urbis Hierosolimæ impetravit promovitque feliciter portas muros turres extruxit Fabricam hanc miraculis Deus insignivit. Nam ignis ex crassiore aqua eductus, arcæ Judaicæ religionis sursum penetraret a Geremia abscondita tunc vero reperta Esdram secum habere voluit Notarium Assverus, qui gratia Imperatorisque florens

Bom

Hierosolimam jussit ut prolapsos Judeorum mores
emendaret et Primaevam Legis normam corrigeret
tandem Artaxerxes Año Imperij 40mo e vita
migravit p Persarum Principum felicissimus quâ
vita quam à belli tumultibus totam transegit
quâ morte quam suam obijt non accersitam Re=
gnumq Xerxi reliquit. Hunc Sogdianus Frater
interemit ipse itidem a Dario Ocho interfectus.
Dario Ocho in Judeos crudelissimo sucessit Arsames
qui ob virtutes avi et memoriam Artaxerxes appel=
lari voluit brevi familia nam illi sucessit Darius Codomanus
quem ex regio q nonfuisse styrpem asserient Strabo et Ju=
stinus. Hic postea Bluis cum Alexandro Magno decertans
in campis niveis victus proditarie demum a Besso interfectus
vacuum Asiae Imperium Alexandro cessit a quo victore
occupata est patriâ incessa per temulentiam Persepolis
Gazaq Persiae hoc est praecipuae orbis totius divitiae con=
flagrarunt. brevi Alexander ipse peragrato instar fulmi=
nis oriente protritis omnibus quae obstiterant. ultra na=
turam et ambitionem Babilonem redux, auditis totius
orbis legatis veneno v potius intemperantia obijt Anno
aetatis 33
Inter tantos belli ardores maximo Doctrinae artiumq amore
aestuabat nam aureo honorum fovebat scrinio in Thebar
ruina Pindari Laribus et familiae pepercit. Aristoteli dele=
gavit aliquod hominum millia perquos animalium naturam

disceret. Adfuere militanti Calides et Anastarchus Philosophi ab Apelle solo se pingi ab uno Lysippo se fingi voluit, putares animum capacem omnium quæ commendant singulos cuncta complexum reliquit fratrem Aridæum Herculem Filiolum pluresq duces dignos Imperio sed heroi tanto nullus successit nec eo nullus nec eo ullus provexit ambitio ut se alexandro proximus nuncuparet satius fuit dividere quod totum neminem capiebat. Itaq Ptolomeus Logi Filius fortitudine clarus et humilitate Ægiptum occupavit in qua regnorum multos post omnes constitutum contudit alii Duces satrapias inter se perstricti donec Alexandri Filius adolescerent idest donec alter alterum quâ vi quâ fraude perderet Ptolomeus postea Seleccui Niccanoris Syriæ Regis opera Hierosolymam occupavit Ptolomeo successit Philodelphus, Philodelpho Evergetes, Evergeti Philopater qui postquam in adipsta Hierosolimitani templi terrore tentavit irrumpere membris corporis subito subeuntibus divinitus retundatus est, Idem Rex in furias actus Elephantis obterendos exposuit exposuit in Hyprodramo sed miro Angelorum beneficio conservati Heliodorus præterea a Seleuco Philapatere Asiæ minoris Rege missus in Judæam dum tentavit Thesauros ex Templo rapere ab Equite cælesti castigatus Philosopatori successit Ptolomeus Epiphanes hoc Lyriæ palestinæq imperante, utramq provinciam invasit Antiochus, cognomento magnus, victoq Epiphanius Duce Judeos

subegit

subegit 4to post annum idem Antiochus Rex regnô nô tantum sed famâ et opibûs imminutus a suis tandem interremptus Patri successit filius Seleucus dictus Philopater quem per insidias interceptum Heliodorus occidit prætermisso insuper Demetrio Philopatoris filio Romæ tunc obside perempti fratrem Antiochum cognomento Epiphanem in Regnum evexit Regem hunc Sanctus Hieronymus Antionillum vocat, hic enim Templum Hierosollimitanum sacrilegè profanavit, Legem Judæorum contempsit Libris sacris prohibuit ritus gentium introduxit Sacra omnia mutavit et invertit in Judæa deniq ut religionem pejorarent tormentis sævit exquisitissimis supplicijs negantes affecit in quibus præclarissimus martyres Eleesarum atq Machabæos fratres ipsorumq matrem supra animum humorum fœminam scriptum dum celebrat immortalitati transscribit brevitatem tyrannus iste postquam Ch. antea sibi improbissimum Jasonem summum Pontificem Hierosolimæ creasset morbo et mœrore propter infelices expeditiones contracto ortas doloribus viscerum insuper acutissimis cum intolerabili fœtore impuram afflavit animam mali et improbi pœnitentis exemplar. Divinam enim in agone appellavit misericordiam quam si reciperet volasset. Interea Tyranno Antiocho restitit Magnanimiter Mathatias Sacerdotum unus familiæ Machabæorum Princeps qui non tantum pati fortiter sed et agere ausus, antracta manu

Judæos astra crudelem Antiochum animavit et armavit et licet celeri ereptus est morte diu tamen in filijs judaicam rem servavit. Illorum Dux Judas Machabæus, qui Paternæ virtutis æmulus primo per insidias deinde aperto bello Syros persecutus Antiochi Duces Apollonium Syriam et Gorgiam cum ingentibus profligavit copijs Solimam recepit edidit facinora, quæ Romanum fædus meruerunt verumtamen postquam Duxisse fortissimus Nicanorem cum triginta quinq millibus cecidisset interruptus a Bachide Syrorum Regis Præfecto pugnans in acie ac pene victor interremptus prostrato celeberrimo Duce gravissima fuit Judæorum jactura, quam tamen iterumq in Jonata Fratre fraude rotur emulante expomexerunt cæterum hic per insidias Triphonis nefarie interfectus Symoni Machabeo Judaicum cessit Regimen floruit sub Symone status Rei publicæ Interim cum optimus Princeps singulas Judeæ lustravet Provincias adieretq Jerichontem quam Provinciam Ptolomeo genero suo commiserat ab eodem ferali est exceptus Convivio magno enim ~~convivio~~ scelere una cum duobus filijs Juda et Mathatico interremptus, Unicus Hierosolimæ relictus Joannes dictus aliter Tirianus Tyrannicam vitavit cædem cum Hæc in Judæa acrecat Antiocho Epiphanij successit filius Antiocechus, Eupator Dictus

brevitatem

brevitatem regnô potitus nam Demetrius Apellatus Soter seleccia Filopatoris Filius altero post anno clam Romæ dilapsus paternum paternum occupavit Regnum occisis Eupatore Patruele et Lisia ejus moderatore sed iterum Demetrius ipse ab Alexandro Bala Epiphanis filio fratreq Eupatoris victus regno et vita est spoliatus Alexandrum vero Demetrius Nicanor Demetrii Soceris filius uti invasorem regni pugna victum et in fuga cæsum ejecit solio cum autem Demetrius segnitiæ et inertia in contemptum iret Triphon Regiæ Dux militiæ Antiochum Alexandri Balæ Filium adhuc impuberem producit in Regem, Demetrium pepulit sed ipse paulo post pupillum Regem Medicorum ope interemit sibiq regnum hac cæde paravit brevi Tripho ab Antiocho Demetrii Nicanoris fratre alter Sidete dicto vitâ exutus et regno Sidetes iste comicum cum Iudæis fædus inicit. Tandem a Cleopatra Demetrii Nicanoris conjuge per insidias occisus Liberum et pacificum Hebræis reliquit Principatum. Post Antiochi Sidetis fata Joannes Hircanus Dux et Pontifex Judæorum Samaritanum Hierosolimitano Emulum a Sanaballete olim erectum solo æquavit ipse tandem ætate pressus occubuit successit hircano Aristobulus natu major filius, qui regnandi cupidini adactus Matrem et fratrem Antigonum interfecit. Aristobulo successit Alexander Janeus

qui

qui viperarum more viscera rodebat Patriæ cum quindecim Judæorum millia crudelis interfecit dum in mense accumberet octingentos hæbræos in crucem agi jussit octo millia vero civium in exilium misit moriens non filiis sed Alexandræ uxori regnum cessit sublata fatis Alexandra Fraterna Aristobuli et Hirriani secundi surrexerunt odia. quæ Pompeius magnus ampensavit cum Aristobulum Regni Invasorem vicit. ac tandem veniens sustulit Judæam vero Provinciam Romanæ subjecit reipublicæ Deinde Pompeius ipse a Cæsare profligatus post amissam in Campis Pharsaliæ victoriam in Ægiptum dum fugit proditori occisus est. hinc soli postea Cæsari tanquam Perpetuo Romanæ Reipublicæ Dictatori, subjecta paruit Judæa, qui hircano secundo Pontificatum Antipatro verbo Romanæ Principatum Palestinæ obtulit, Antipater vero decedens Phasaelem Filium Hierosolymæ Herodem vero præfecit, Gallileæ qui extincto Phasaele Judeæ Rex a Senatu Romano dictus cum plena criminum libertate Imperavit, nam primo Antigonum Hæbræorum Ducem ultimam familiæ Machabeorum scintillam coram Antonio acusatum ad securim damnavit conjugem deinde et liberos interfecit tandem propter immanem 14ta Millium innocentum cædem a vermibus conrosus turpissimam efflavit animam

mortuo

mortuo successore Filij Carchelaus cui ex augusti totius orbis Imperatoris edicto cessit Hierosolima Philippus qui petracho didem Provinciæ gubernaturus suscepit Herodes Deniq Antitas cui Gallilea regenda obtigit Primus ex his Archelaus brevi apud Agustum Cæsarem a Judæis Dominationis tyrannicæ acusatus regno dejectus author fiat, ut Judæi amplius non haberent Regem nisi Cæsarem Herodes quoq Antibas Præcursoris Christi interfector nimio ipsius Salvatoris illusor Lugdunij in Gallia exul contabuit unde verificata est scriptura aptomittens Judæis Petrum de stipe Judda donec veniat qui venturus est id est appromissum Christi adventum quem adventus præter Momum Arachamum Isaac Jacobum Josephum Moysen Samuelem et Davidem in Historia seriæ specificatos multi alii Prophætæ certo certius pollicebant Balaam enim Mesapotamiæ Vates plura de venturo Messia vaticinatus est Elias deinde et Eliseus duplici Præceptoris sui plenus spiritu prodigiosis factis venturum commendavit Christum Isaias insuper postquam virgineum prædixit Conceptum totus fuit in prænunciando Christi adventu vita, miraculis, prædicatione, Passione vocatione gentium cæterisq religionis misteriis Confirmavit Idem Jeremias, Ezechiel Habacuc, Ozeas, Abdias Jonas Joel, Micheas, Aggeus, Zacharias Malachias successit his Daniel qui excepta 70 hebdomadar

spatio

spatio certissimum Christi adventum promiserat tandem Longum Prophetarum agmen clausit Sanctus Joannes Baptista omnium Laudatissimus, qui a ab ipso virtute æterna mortalibus cæteris antelatus — nemo siquidem illo surrexit Major.

A. D. M. D. L. B. V. M. S. L. O. C. A. honore.

EXERCITATIO IMITATione ORATORIA ELABORATA.

Imitatio Periodorum trimembrium Ciceronis Sententiæ exornatione pro Domo sua ad Pontifices juvabunt ista.

Sapienter institutum a Romani Imperii moderatoribus, ut Pontifices et Religioni et Reipublicæ præessent.

Hæc in trimembrem ita disposita

Cum multa Divinitus Pontifices a Majoribus nostris inventa atq instituta sunt. tum nihil præclarius quam quod vos eosdem, et Religioni Deorum immortalium, et Reipublicæ præesse voluerunt. quam ut amplissimi et clarissimi cives Rempublicam benegerendo, sapienter interpretando, rempublicam conservarent.

Sententia pro Imitatione

Sapienter institutum est a Poloni Regni proceribus ut Pontifices et Religioni et Reipublicæ præessent

Non sine ingentibus sapientiæ dotibus imo fere divinitus a honorificentissimis Poloni Regni proceribus

institutum est nihilq in nostris praclarius finibus, qm ut Proceres et Religionis et Reipublicæ tueant curam, ut rempublicam benegerendo religionem sapienter interpretando conservarent.

Alia sententia pro Imitatione Superiorg Periodi

Sapienter institutum est a scholarum Moderatoribus ut Rethores candidati et scriptioni et Lectioni authorum vacarent.

Cum prudentissime ab eruditissimis scholarū moderatoribus inventum est atq institutum, tum nihil tum nihil gloriosius nihil laudabilius quam quod Rhetorum candidatos literarū exercitationi, tum colligendis sententiarum floribus ex varijs audoribus vacare instituerunt, ut scrutando scripta illorum subtilem imbiberent stylum, ex alijs amplissimam verborum aquirent copiam genuinamq Latinitatem comparlarent.

Epistola quâ quis gratias agit pro honore sibi decreto

W iakim staraniu polecony w Meiompanu moy byt urzęd honor, y iaki dates tego starania dowod aby 9mie moię godnosiq udarowane zostało z iakq zawsze przychylnosiq ku mnie Zrodzicami twemi byłes y zcałym

Domem

Domem twoim lubo rzecz sama swiadczy, doszedłem z listow wszystkich przyiacioł moich dlaczego nic nieiest takiego wczymbyś usługi moiey iemu nie powinien y czegobym wypełnic niemiał, albowiem wiele należy na tym, komu by kto miał bye obowiązanym wiecey obowiązanym bye nie mogę tylko WMPanu ktoremu mnie prawie zniewoliły sobie iuż dawno iako powszechne łaski y dobrodzieystwa Rodzicow y iegoz iako y moim zdaniem większy między nami miłosci utwierdzasz miłosci związek, gdy tak swoy sprawuiesz urząd, nad ktory mnie nic milszego że iako WPanu wszyscy obowiązani bye winni tak y ia niemniey abym został zostawał usilnie.

Eadem Epistola Latine

Quanta tibi curae meus honor fuerit et quale ejusmodi dedisti documentum, ut meum nomen amplissima remunerares ~~documento~~ dignitate cum quali semper affectu cum Parentibus tuis et cu tota Domo erga me fueras etsi res ipsa testat cognovi tamen ex meorum omnium literis itaq nihil est tale quod ego non tua causa debeam et facturus sim cum studiose tu libenter nam magni interest cui debeas debere autem nemini malui quam tibi cui me studia vulgaria beneficia paterna tuaq jam antea connexa erunt et sic meo arbitrio majus, inter nos solidas amoris vinculis,

dum ita rempublicam geris atq gessisti qua mihi carius
nihil est, ut quantum tibi omnes devincti debeant
non minus totidem et ego unus debeam

Altera Sententia pro Imitatione Superioris periodi

Multæ quidem imo omnes necessariæ sunt virtutes Sodalib.
Marianis præcipue tamen profunda animi demissio
qua et superis placeat quâ placuit Beatissima virgo
et verum se Christianum probet.
Cum multa a Scholarum moderatoribus inventa atq
instituta sunt tum nihil præclarius quam quod
vobis Sodales Mariani multas quidem imo omnes esse
necessarias, et præcipue profundam animi demissionem quâ
ut quilibet et superis placeat qua placuit Virgo Di=
vinissima et verum se Christianum probet.

Epistola Consolatoria in afflictione ad eum præ=
cipue qui te jam in simili casu solabatur.

Fungerer officio, quo tu functus es in meo Luctu, teq
per literas consolarer, nisi scirem his remedijs quibus
meum dolorem tu levasses te in tuo non egere; ac velim
facilius quam tunc mihi nunc tibi tute medeare. Est enim
alienum tanto viro, ut es tu, quod alteri præceperit id ipsum
facere non posse: Me quidem cum rationes quas collegeras,
tum auctoritas tua a nimio mærore deterruit. Cum enim

mollius tibi ferre viderer quam deceret virum praesertim quia alios consolari soleret, acusasti me per literas gravioribus verbis quam tua consvetudo ferebat. Itaque judicium tuum magni extimans idque verius me ipsum collegi et ea quae didiceram, legeram acceperam graviora duxi tua authoritate addita. Quamobrem accepisti tu quidem dolorem id enim amisisti cui simile in terris nihil fuit et est dolendum in tam gravi vulnere, ne id ipsum carere omni sensu doloris, ut miserius quam dolere sed ut modicos ceteris utile est tibi necesse est scriberem plura nisi ad haec ipsa nimis multa essent.

Eadem Polonice

Zażyłbym powinności ktorey y ty zażywał w moich dolegliwosciach y tobiebym przez listowno odezwe musiałbyc pociechą gdybym niewiedział że y ty tegoż lekarstwa żądasz ktorymbys memu żaloci folge uczynił. y radbym żebys łatwiey teraz sobie niżeli na ten czas mnie poradził. Jest bowiem nieprzyzwoita takiemu człeku żebym w przykazwie drugiemu iakis ty uczynic niemiał tegoż samego mnie wprowadzie tak dowody ktores zebrał iako y powaga twoia

od serdeczney żałości odrażiła Gdy bowiem podłey=
szo tobie rzecz zdało mi się oznaymic, niżeliby z dobito
czeka osobliwie wie tego ktory inszych cieszyc zwykł,
uskarżałeś się na mnie przez list surowszymi słowy niżeli
twoia niosła powolność. Zaczym rozsądek swoy wielce
poważaiąc y to prawdziwy obaczyłem ale rzeczy
ktorem wybadał czytał y odebrał. miałem za poważ=
nieysze iże z twoiey powagi podane, dlaczego ode=
brałeś ty uprawdzie żałości a to bowiem utraciłeś
czemu nic podobnego na swiecie niebyło y słusznie
ubolewac trzeba na tak ciężko ranę, aby to samo ża=
łosc nieczuiąc nie było nędznieysze niż żałowac, ale mało
innym pożyteczne iest, iak tobie potrzebne pisałbym
więcey gdyby to samo zbytkiem niebyło.

Imitatio Periodorum Quadrimembrium

Periodus Cyceronis.

Etsi Quirites non est mea consvetudinis initio dicendi ra=
tionem reddere, qua de causa quemq defendam propterea
quod omnibus civibus in eorum periculis satis justam
Prothasis mihi causam necessitudinis esse duxi | Apodosis
tamen in hac defensione capitis, fama fortunarum

omnium

omnium Cai Rabirii proponenda ratio videt officii mei propterea, quod quæ justissima causa adhuc defendendum esse visa est eadem vobis ad absolvendum debet videri

Sententia pro Imitatione Idius periodi.

Studium eloquentiæ licet arduum sit propter continuum laborem et orationis ornamentum, tamen propter famæ Oratorum semper maximam et propter utilitatem qua regnis Reipublicæ honori etiam nostro prodesse possumus est comparandum.

Etsi studium celeberrimæ eloquentiæ in quo quivis Orator sollicitus initio acrescendi ingenii arduum esse experit opus, propterea quod assiduum laboris fructus et exquisitum orationis ornamentum exigat, tamen quia idem studium singularem famæ maximamq per innumeros annorum tractus adaptat, utilitatem qua propter omni exercendi conatu, omnibus infractæ intentionis votis, omni denique intrepidi animi studio comparari debet

Sententia pro Imitatione superioris periodi

Etsi ardua videtur tamen ex animo amplectenda Quare ardua dabis rationem quam disponas in secundum membrum; Quia continuo nos vincendi studio comparat. quare amplectenda dabis rationem quam in 2tum membrum periodi dispones quia et rationi consentanea et Divinæ Legi Parensq gloriæ et omnis expetitæ felicitatis

Licet commune mundi malum dificillimus

in virtute progressus cujus continuo vincendi studio omnimodo difficultatu nosmet ipsos accingimus itineri, nam si cum non remotum a judicio humano, ~~rationis modum~~ tum divinæ consentaneum legi, et memorabile ~~mutato~~ ~~memorabiles~~ amplissimæ gloriæ munus atque expertæ felicitatis in illo legimus authorem quapropter omni assiduitatis conatu omni rationis usu eundem amplectamur

Sententia pro imitatione superioris periodi quadrimembris Magna munera obtulerunt infanti Deo tres Reges quia aurum thus et mirrham inde tamen est æstimabiliora quod ex animo et corde eidem Numini devoto oblata sunt.

Nemo vobis Divinissimi gloriosissimique totius Orientis tres in una societate soles erga gratiosissimum Infantem Deum clariori illuxit charitate cum pro munere idem Divinissimo Regnatori aurum thus et mirram protulistis, quapropter inde majori æstimatione seu gloriâ vestra a cælorum munificentia ~~vest~~ coronabunt desideria quô faventiori corde animoque eidem devotissimo numini munus obtulistis.

BVM

EX LIBRO DE CLARis oratoribus qui dicitur Brutus

ad eruditionem excerpta atque per questiones explicata

Q. 1mo Quo Anno Urbis quibus tunc Consulibus, quo item anno ante adventum Christi Domini ætatis suæ Librum hunc scripsit Cicero

R. Anno Urbis conditæ 707 Consulibus Julio Cæsare et Marco Æmilio Lepido ante Xti adventum 46to Ætatis suæ 61mo.

Q. ~~Iterum~~ 2do quis tunc status Rei Pub Romanæ et quæ alia memorabilia. R. Toto hoc anno Bellum Affricanum gestum est ac fere semper Romæ Commoratus est Cicero in Villis neque exibat propter varias hominum suspiciones totus fuit in studijs quapropter et Librum hunc et alterum cui titulus partitiones oratoriæ fertur scripsisse. Sub hac et Quindij Hortensii et Catonis Mors subsecuta.

Q. quid de Hortensio Cicero R. Illius mortem et amaro tulit animo tanquam amici et optimi oratoris atque collegæ sui et eas dem quod eo tempore accidisset gratulatus et dolorem quidem quantumque æstimavit Hortensium

Cicero

BVM

Cicero his significavit verbis.

Cum de Quinti Hortensii morte essent allati opinione majorem animum cepi dolorem nam et amico amisso tum consuetudine jucunda tum multorum officiorum conjuctione me privatum videbam. augebat enim molestiam, quod magna sapientium civium bonorumque penuria, vir egregius conjunctissimusque mecum Consiliorum omnium societate, alienissimo Reipublicae tempore extinctus, et auctoritatis et prudentiae suae triste nobis desiderium reliquerat, dolebamque quod non ut plerique putabant adversarium aut obtrectatorem laudum mearum sed socium potius et consortem gloriosi laboris amiseram quo cumquo certare erat gloriosius quam omnino adversarium non habere. Jam quod commode eo temporis excessent e vita Hortensius nam (ut ajt Cicero) tum lugere facilius Rempublicam posset si viveret quam juvare, vixitque tamdiu quam licuit in civitate bene beateque vivere.

De CAT.I.O.NE dicemus infra

Q. Ubi sunt Eloquentiae cunabula, seu ubi primum coepit eloquentia et qui primi Oratores. R. Coepit primo Eloquentia in Graecia atque Athenis, nec ab initio statim constitutae graeciae, Athenarum et Caeterarum artium, verum post longam successione temporum

seriem

seriem de qua re orator hic: probans concursu artium maximarum, nempe inventionis, dispositionis elocutionis memoriæ pronunciationis magnam vim magnamq difficultatem eloquentiæ sic laxit: testis est gratia quæ cum eloquentiæ studio sit incessa, tam diuq excellat in ea præstetq cæteris; tamqx artes omnes vetustiores habet et multo ante non inventas solum sed etiam perfectas, quam hæc est a Græcis elaborata dicendi vis atq copia. Q. Qui primi Oratores Athenis extitere? R. Ante Periclem cujus scripta quædam ferunt et Thucidydem, qui non nascentibus Athenis sed jam adultis fuerunt litera nulla est quæ quidem ornatum aliquem habeat et oratoris esse videtur. Quæ alia opinio de primis Oratoribus R. Opinio quorundam est multis annis ante hos id est Periclem et Tucidydem Phisistratum et paulo seniorem etiam Solonem, posteaq Phılisthenem multum, ut temporibus illis valuisse dicendo.

Q. Hos qui subsecuti R. post hanc ætatem aliquod annis Themistocles fuit quem constat tum prudentia, tum etiam eloqentia præstitisse. Pericles qui cum floreret omni genere virtutis hac tamen fuit laude clarissimus. Cleonem etiam temporibus illis turbulentum illum quidem Civem sed tamen eloquentem constat fuisse huic ætati subpares Alcibiades Critias Theramenes

Quod dicendi genus illa ætate erat R. ex Thucididis scriptis qui ipse tum fuit intelligi maxime potest grandes erant verbis crebri sententiis compressione rerum breves et ob eam ipsam causam interdum subobscuri
Quando et qui magistri dicendi seu professores eloquentiæ extitere R. ut intellectum est quantam vim haberet accurata et facta quodammodo oratio tum etiam magistri dicendi subito extiterunt tum Leontinus Gorgias Tehrasimacus Chalcedonius Prothagoras Abderites Prodicus Chius Hippias Eleus in honore magno fuit aliique multi temporibus iisdem docere se profitebantur arrogantibus sane verbis quemadmodum causa inferior (ita enim loquebantur) dicendo fieri superior posset.
Iis opposuit se Socrates qui subtilitate quadam disputandi refellere eorum instituta solebat verbis Cujus ex uberrimis sermonibus extiterunt doctissimi viri, primumque tum Philosophia non illa de natura quæ fuerat antiquior sed hæc in qua de bonis rebus et malis de que hominum vita et moribusque disputatur inventa dicitur quæ alio nomine vocatur Ethica.
Qui hos demum subsecuti? R. illis jam senibus extitit Isocrates, cujus Domus cunctæ Græciæ cujus — — quasi Ludus quidam patuit atque officina dicendi, Magnus orator et per

fectus

magister quanquam forensi Luce caruit, intraque parietes aluit eam gloriam, quam nemo quidem meo Judicio est consecutus postea.

Quæ præterea Laus istius Oratoris R.

R. Scripsit multa præclare, et docuit alios et cum cætera melius quam superiores tum primus intellexit etiam in soluta oratione dum versum effugieret modum tamen et numerum quendam oportere servari.

Quid de hoc numero Orator R. ante hunc enim (id est ante Isocratem) verborum quasi structura et quædam ad numerum Conclusio nulla erat: aut si quando erat non apparebat eam dedita opera esse quæsitam, quæ forsitan Laus sit verumtamen natura magis, tunc casu nonnunquam quam aut ratione aliqua, aut observatione fiebat. Ipsa enim natura circumscriptione quadam verborum concludit sententia quæ cum aptis constricta verbis est cadit etiam plerumque numerosa nam et aures ipsæ quid plenum quid inane sit judicarunt et spiritu quasi necessitate aliqua verborum comprehensio terminat in quo non modo defici sed etiam Laborare turpe est.

Quis Isocratem subsecutus? R. Lysias ipse quidem in caussis forensibus non versatus sed egregie subtilis scriptor atque elegans quem jam prope audias Oratorem perfectum. Quoniam eum prope perfectum dicimus, quem vero ita perfectum

cui

cui nihil deerit dicemus? Demosthenem qui successit Isocrati.
Quid in laudem istius Orator ℞ His plane verbis: nihil acute inveniri potuit in ejs causis quas scripsit, nihil ut ita dicam subdole, nihil versute, quod ille non viderit nihil subtiliter dici nihil presse nihil enucleate quod fieri possit aliquid limatius nihil contra grandem, nihil incitatum, nihil ornatum, v verborum gravitate v sententiarum quo quidquam esset elatius.
℞ Demosteni succesit. Quis Demosteni successit Hyperides Æschynes Lycurgus Dinarchus et is cujus nulla extant scripta Demades aliiq plures. Hæc enim ætas? (agit Orator) effudit hanc copiam et succus ille et sanguis incorruptus usq ad hanc ætatem oratorum fuit in qua naturalis inesset non fucatus nitor.
His qui successerunt ℞ Phalereus v alii
Quid de hoc oratore Tullius ℞ his plane verbis Phalereus succesit ejs senibus adolescens eruditissimus ille quidem horum omnium, sed non tam armis institutus, quam Palestra itaq delectabat magis Athenienses, quam inflammabat processerat enim in solem et pulverem non ut e militari tabernaculo sed Theophrasti doctissimi hominis umbraculis. Hic primus inflexit orationem et eam mollem teneramq

reddit

reddit et suavis sicuti fuit, videriq maluit, quam ~~quam~~ gravis sed gravitate ea quâ profunderet animos non quâ perfringeret et tantum ut memoriam concinnitatis suæ (non quemadmodum de Pericle scripsit Eupolis) cum delectatione aculeos etiam relinqueret in animis eorum in quibus esset auditus.

Huc præterea referri debent Ulisses et Nestor quorum alteri Homerus vim in dicendo alteri suavitatem tribuit huc atq imprimis Homerus ipse huc præterea cum multis alijs quos brevitatis causa omittimus Coriolanus

Quid de Coriolano R Hic ~~civis~~ alias aggregius cum fuisset populi ingrati pulsus injuria, se ad hostes contulit conatumq iracundiæ suæ morte sedavit.

Solusne Coriolanus ea injuria affectus? R Etiam Themistocles qui ut supradictum proxime successit Phisistrato deco puta (Themistoclem Clitarcus et Stratocles ajunt cum taurum immolavisset excepisse sanguinem patera et eo toto mortuum concidisse ideo forte addit Thucidides fuisse suspicione ne vero sibi conscivisse mortem

Quid de Pericle jam memorato? ~~est~~ R Is ab Anaxagora Phisyco eruditus exercitationem mentis ara conditis abstrusisq rebus ad causas forenses popularesq facile traduxerat cujus suavitate maxime hilaratæ sunt Athenæ cujus ubertatem et copiam

Bum

et copiam admirate ejusdem vim dicendi terroremq timu=
erunt.

Sub Idem tempus teste Aristotele sublatis in Sycilia ty=
rannis sicuti Corax et Tisias artem et precepta conscri=
pserunt, alijq multi ut Gorgias Lysias Isocrates jam
dicti et Gorgias singulatum rerum Laudes vituperatio=
nesq conscripsit quod Iudicaret hoc oratoris maxime
proprium rem agere posse, laudando vituperandoq rur=
sus affligere simile qd fert scripsisse Antiphon Rhamnusiq
Hoc studium erat dicendi per comune toti Grecie. Non sed prius erat Athenas
Quis enim ut ajt (Orator) aut argivum oratorem aut
Corinthium aut Thebanum scit fluisse temporibus illis?
nisi quid de Epaminonda docto homine suspicari libet.
Lacedemonium usq adhoc tempus esse audivi neminem
Menelaum ipsum dulcem illum quidem tradit Ho=
merq sed pauca dicentem brevitas autem laus est in=
terdum in aliqua parte dicendi in universa eloquentia
locum non habet.

Appendix

Quorum adhuc Grecie Oratorum Omissus Phitens
qui primus in templo Musarum fert Rhethoricam
scripsisse omnia Homeri Laus qui tamen plane orator
a Marco Julio ab Hermogene Rethorum prestantissimo
a ceteris in omnium Consensu Magister eloquentie
agnoscit. Fons ingeniorum a Plinio nominatus a Dio

nisio

Longino modo soli orienti modo Oceano comparatus et merito, ut enim sol fons Lucis sic oceanus portus puteorum ut aquarum omnium parens sic Homerus omnis doctrinæ Imo si Justiniano Imperatori credimus omnis virtutis pater. Omissus Herodotus qui displiceat ijs quibus rosæ et præstantissima viridaria non placeat ijs totus dulcis candidus fusus sine ullis salebris quasi sedatus annis fluens omissus Philistus onodoctus huic ut Thucididi amatores desunt omissus Plato is est in cujus ore mellificarunt apes, cecinerunt Lusciniæ, suada sescitavit parum est, Jupiter si græce loqui vellet ore Platonis loqueretur.

Ingratus sum si de Aristotele sileam a quo multa et præsidia et ornamenta accepit Eloquentia. stimulabatur is Isocratis fama quem in Ludo oratorio summa gloria circumfusum videns ad eloquentiam serio animum appulit dicendique rationem cum Philosophandi subtilitate conjunxit in eo studio quid prædiderit Rhethorici Libri felicis ingenij monumenta declarat omissus Andocides centum annis Lisia antiquior qui quid dicat Plutarchus gravis est figuris sententijsque refertus omissus Isæus qui ex schola Lisiæ prodijt verborum concinnitate et vi dicendi præceptori non absimilis Xenofontem vero quis satis laudavit, nisi Xenophontis nisi Xenophontis eloquentiam in ore habuerit.

Teophrasto nomen dedit Loquendi divitias, cum antea Tyrannus vocaretur, cui ea salus sufficiat quod is quasi in sinu Aristotelis educatus non sine causa ab oratore Philosophorum eruditissimus appellatur.

De Oratoribus Romanis. 3um

Quid de his Oratoribus? R. multos ille quidem refert et ideo quod ad populum dicendo valuissent; ut Lucius Brutus, a quo quasi exordium Oratorum sumit, qui multa praeclara ad utilitatem reipublicae egit, ut praetereamus alia hic perpetuo dominatu liberatam Rempublicam Romanam Magistratibus annuis, Legibus Judiciisque devinxit ita, ut e civitate Regalis nominis memoria prorsus tolleret, quod certe efficere non potuisset, nisi esset oratione persuasum. Hunc tamen, aliosque multos, ut Menenium Agrippam Appium Claudium, cujus extat oratio ad Romanos, fuisse quidem Oratores ait Cycero, non tamen ita habitos.

Quem vero extet et de quo sit memoria, proditum et ita esse habitum? R. Primum ita fuisse habitum Marcum Cornelium Cethegum refert quintus Ennius.

Quid decet ergo Ennius, R. Teste, Oratore eum vocat florem delibatum Populi suadaeque medullam.

Quid nomine suadae Intelligendum? R. Dea suasionis est seu persuadendi, quemadmodum itaque Deam hanc in Periclis labris sedisse scripsit Eucolis, istius medullam fuisse Cethegum scripsit Ennius. Hunc qui consecutus, R. Catho senior,

Quid de hoc Oratore? R. antiquiorem neminem habet inter Romanos oratores, cujus scripta proferenda putet Cycero, cujus Orationes non minus multae sunt quam Attici Lisiae, sed hic Graecus ab omni Laude felicior, habet enim certos sui studiosos, qui tam habitus corporis, opimos quam gracilitates consectent, quorum valetudo

valetudo modo bona sit) tenuitas ipsa delectat, quanquam in Lysia sunt sæpe etiam lacerti, sic ut fieri nil posit valentius, verum est certe genere toto strigosior, sed habet tamen, suos laudatores, qui) hac ipsa ejus) subtilitate admodum gaudeant Cathonem vero quis nostrorū oratorum qui quidem nunc sunt Legit? aut quis novit omnino atquem virum dij boni (ditto) civem aut Senatorem aut Imperatorem oratorem vero hoc loco quærimus quis illo gravior laudando acerbior in vituperando in silentijs, argutior in docendo edisserendoq subtilior? refertæ sunt orationes amplius centū quadraginta et verbis et rebus illustribus licet ex ejs eligant, eaq notatione et laude digna sunt omnes oratoriæ virtutes in ejs reperiant sed et in nostris inscitia est quod ij ipsi qui in græcis antiquitate delectant, eaq subtilitate quam atticam appellant hanc in Cathone ~~apellant~~ nō noverunt quidem Hyperidæ volunt esse et Lysiæ Laudo sed cur nolunt esse Cathonis (Attico genere dicendi se gaudere dicunt (sapienter quidem atq utinam imitarent nec ossa solum sed etiam sanguinem gratum est tamen quod volunt cur igit (Lysias (et Hyperides amat cum penitus ignorent Catto cum Catone ita Laudato fuerunt majores (natu Cajus flaminius Cajus varro Quintius Maximus Quintus Metellus Lentulus publius Metellus Publius Crassus

Qui alij Romani Oratores? R. Multi illi quidem horrid.

tamen Cathalogum laudesq breviter perstringam, inter oratores numeraf Quintus Fabius hic ipse historicus sive annaliu scriptor Romanorum omnium historiæ conditorum antiquissimus quem Livius et alii historici in multis secuti. Inter oratores numeraf Cajus Lælius et Publius Affricanus. Uno elegantiam sermonis tribuit orator alteri Majestatem, uterq et dicendi et bellica arte eximius. Et ut tamen utriq in utraq arena primas priores tamen in oratoria arte deferunt Lelio.

Servius Galba ut Lelio elegantiam Majestatem Scipioni ita huic vim dicendi orator tribuit. Fuit in numero oratorum curio sane illustris cujus de ingenio et orationibus ejus existimari potest. Fuit Tyberius Grachus et cujus Carbo uterq sumus orator et primus diligentia matris suæ Corneliæ a puero doctus et Græcis literis eruditus nemoq his viris gloria præstitisset, nisi quia alter nimirum Grachus ob turbulentissimum tribunatum ab ipsa Republica interfectus, alter propter perpetuam in populari ratione levitatem morte voluntaria a se ac severitate judicum vindicavit. Fuit item Cajus Grachus cujus ea laus potissimus quod cujus orationes legendas Bruto suaderet. Cicero fuit Catullus cui multa orator tui præcipue laudes incorrupti sermonis tribuit Marco Antonio eatous Affici [illegible] quod Demostheni Hiperida compareſ hic paratus aggredi ad dicendum videbaf. ita tamen ut ac si multo labore orationem comparasset

Comparasset Marco Crasso summa erat gravitas in dicendo ex Oratorum numero fuerat Servius sulpicius Cotta Sulpicius Hortensius cui vox canora et suavis Cnejus Pompejus M: Calligus, aliiq multi quorum nomina et laudes vide in eodem Libro.

Sententia et Sensus Graviores ex eodem Libro collati.
Praclare illud de Hortensio postquam vixit qui adversarius putabat Ciceronis praclare inquam Cicero de eodem cum quo certare erat gloriosius, quam omnino adversarium non habere tu similiter dicere poteris in funere alicujus Illustris viri pracipue Ducis exercituum atq bellicosissimi. Imo de Emulatore cujuscunq virtutis, artis et in quocunq statu
Praclarus et ille non minus sensus quo probat non deplorandam Hortensii mortem quod eo tempore excesserit è vita, quo deplorandus erat magis Reipublica status. Porro sic inquit: sed quoniam perpetua quadam felicitate usus ille cessit è vita sua magis quam suorum civium tempore et tum occidit cum lugere facilius rempublicam posset quam juvare nostro incommodo Detrimentoq si est necesse ut deleamus illiq vero mortis opportunitatem benevolentia potius quam misericordia prosequamur Tu idem dicere poteris in funere alicujus viri Illustris defuncti eo tempore cum reipublica status aliqua calamitate affectus esset.

BREVITER COLLECTE Questiones de Artibus Pòeseos.

Poesis est facultas quæ carmine rem describit

Versus seu carmen est oratio Ligata constans certis pedib9

Pes est Pars versus certo syllabarum numero atq̀ ordine definita

Cæsura est sectio carminis. Et Est duplex pentenimeris, et heptenimeris. Pentenimeris est quando post primos duos pedes manet syllaba claudens dictionē vg arma virumq̀ cano Trochaica quando post primos duos pedes manet choreus seu una syllaba longa altera brevis vg. non omnes arbusta, heptenimeris quando post primos duos pedes habet syllaba Longa claudens dictionem vg multa super priamus rogitans Bucolica quando post primos duos pedes manent 2æ breves talibus Illiones cadentia est similis desinentibus syllabis syllaba debet esse in semiduabus Cadentia fit optima quando una ex verbo altera ex adverbio et nomine et substantivo et adjectivo. Odæ Polonicæ sunt similes Latinis tot syllabas tot carmina quod habet oda latina vg Saphica horatiana.

DE EPIGRAMMATE.

Epigramma est quoddam acutum et breve Poëma aliquid

aliquid ex dictis ingeniorum eruens.
Epigrammatis virtutes sunt 3es brevitas claritas et acu=
men brevitas consistit in eo ut non excedat nisi ad 12 Car=
mina Claritas ut voces sint venustæ phrasim Poëticam
habentes acumen ut habeat conceptum Componitur sic
1mo circumstantiæ omnes conscribantur ex his propositio
simplex vg ex hac materia v circumstantia componatur
epigrama 2do Dandus conceptus 3tio Ab imaginatione
vel ab aliqua figura inchoandum est vg Interrogationis
exprimendo primis carminibus materiæ postremis
conceptus 4to Legere Epigramata et ad instantiam
componere 5to curare curare ut in quolibet combi=
natione carmen exprimatur.

DE Conceptu.

Conceptus est sensus aliquis erutus ex combinatione
duarum circumstantiarum Componitur sic
1mo Accipere rem illam pro qua de conceptu tractatur
et conscribere breviter omnes ejus circumstantias 2do
accipere alteram rem, quæ 1mæ rei adjungitur (semper
componuntur 2æ ut consideranti patebit) illiusque in al=
tera parte chartæ conscribere 3tio Eligere ex
circumstantiis 1mæ rei alteræ circumstantiam et
quærere illi per fontes conceptuum vg simile v oppo=
sitam aliam circumstantiam in circumstantiis 2dæ

rei

x

rej et combinare ita volvere ut eruat ex illis aliquid inge=
nī osū. Fontes Conceptuū alij sunt in verbis alij
in sensu in verbis alij vg. si voles p æquivocationem
æquivocatio est vox habens significationem ex qua for=
mat conceptus vg. Gallus 2do Paronomasia quando
ponunt duæ voces similes quo ad plures literas ex illis
format conceptus vg. homo humq mente superbit homo
monte superbit humus. v acies facies v Detrahit arcq
marcus v dividit Paris par is, 3tio Derivatio nomi=
nis vg. Dativq a verbo Do 4to per anagramma in sen=
su est reflexio moralis quando ex duobus facio con=
ceptū pertinentibus ad mores tres
Do myst 1ma Ingeniosa cogitatio quæ ex consideratis
duabq circumstantijs oculvit sive sit per aliquem fon=
tem sive n̄ dū modo fiat acuta.
3tio per contraria paradoxa antiteta etc quando 2ar
rerum tales circumstantiæ ita secū combinant (quæ
nulla tenq secū stare possunt) ut aliquis eruat sensus
ingeniosus vg. unū contrariū affirmat de alio pia im=
pietas de duobus oppositis sibi si unum affirmatum
sit adjunctum vg. Irus et Crenus uterq solicitus p
comparationem rej uniq cū alia ex duabus rebus
quas comparo et illarum circumstantijs combinatis
eruo sensum ingeniosum vg. Martialis calve meos.

nunquam poteris numerare capillos per similitudinem quandoquidem similitudinem illi et ex duabus combinatis circumstantijs ereo sensum ingeniosum.

De Chria

Chria est utilis expositio dicti alicujus vel facti 3plex est activa seu facti verbalis seu dicti mixta seu dicti et facti Partes sunt octo Exordium in quo exprimitur laus componitur per thesim quando laudo omnes viros Iustos vel doctos etc vel authorem per definitiones ex multis insigniorem et ex hoc facto vel dicto.

Expositio seu propositio est In qua explicatur dictum vel factum. Causa est ratio una vel plures. Contrarium quando Contrariam propositionem assumo Simile quando similitudinem invenio ad illustrandum exemplum Exemplum quando dictum pro dicto factum pro facto invenio Testimonium Quando sententiam servientem meo dicto pro testimonio invenio Epilogus Conclusio seu clausula finiens dictum vel factum

De Epistola

Epistola est sermo absentis ad absentem partes 5que Exordium est accessus ad propositionem Propositio Propositio est ipsum negotium scribendi Narratio longior expressio negotij confutatio rationum oppositarum solutio Conclusio clausula Epistolae

Quid est

De Periodo

Periodus est oratio habens sensum perfectum et numerum oratorium perfectum hoc est verbum personale adverbium casum verbi casum propositionis casus communes et Participium Essentl: Partes sunt Colon seu membrum, coma seu incisum Colon seu membrum est oratio habens numerum oratorium et sensus sed utrumque imperfectum Coma est oratio habens sensum quasi perfectum sed numerum oratorium nullum vel nihil agis, Periodus Pneumatica est quae vix potest uno spiritu efferri. Thasis vero quae nulla tenus uno spiritu efferri potest habens multa membra Correlatio est dilatatio sensûs per particulas correlativas v per ipsum relativum v per pronomen componitur vero sic primo Particulae determinentur vel adeo ut v alia secundo pro quolibet membro designanda materia illudque membrum implendum casibus comunibus per quotiescunque.

De Oda

Oda est quidam cantus metricus constans strophis — Stropha est conversio odae ad primum genus carminis Oda potest habere unum genus carminis Monocolos quando unum genus carminis dicolos quando duo genera Carminum tricolos quando tria genera carminum tetracolos quando 4or Dicitur oda distrophos quando stropha habet duo carmina 3 strophos quando 3ria tetrastrophos quando 4or ~~strophas~~ carmina Stropha finitur tunc quando vedeo

redeo ad finitum carmen in canendo.
Carmen acatalecticum vocatur illud cui nullus pes nulla deest syllaba aut abundat Carmen vocatur catalecticum cui deest syllaba una Carmen vocatur brachicatalecticum cui deest pes totus Carmen vocatur hipercatalecticum quando unus abundat pes Ditirambus est qui admittit Omnia Carmina

De Poemate

Poëma est laus v. narratio facti alicujus cum aliqua fictione habet 5que partes Exordium est accessus ad propositionem exprimitur per figuram v. interrogationis v. aliam Propositio est res ipsa de qua Poëma scribitur Invocatio est implorratio opis v. a musis v. dijs. Narratio est expressio facti per modum historiae possum fingere historiam inducendo Deos v. Deas personas fictas v. honorem v. famam, virtutes vitia actiones et affectus humanos tribuendo illis Epilogus Est clausula Poëmatis

De Elegia

Elegia est carmen flebile qua antea solum scribebant res tristes modo et lætissima describi possunt Partes 4or Exordium est accessus per Invocationem v. per figuram Exordium est res ipsa de qua elegia scribitur Narratio est expositio rei quam assumpsi pro Elegia Epilogus est conclusio per figuram v. Sententiam

De Amplificatione

Amplificatio est dilatatio alicujus sensus brevis in longiorem

giorem 1mo per permutationem partium orationis 2do pquis quia ubi &c 3tio per allegoriam 4to p rationes datas pro aliqua re de inde periodis et similitudinibus exornando.

DE PHRASI.

Phrasis est cultior modus loquendi Componitur 1mo synonimice secundo quærendo ingradu 3tio addendo verbum v ~~substantivum~~ adjectivum metaphoricum substantivo 4to Considerandum in locutione simplici verbum nomen et eorum proprietates tum proprietatem proprietatis

DE Patronimicis

Patronimica dicuntur ea nomina quæ a proprijs derivantur quæ a proprijs derivantur Patrum matrum avorum &c et significant filium aut filiam aut nepotem aut de gente aliqua habet terminationes 4or in des et sunt masculina decl 1ma in as is sunt fæminina Decll: 3tia genitivum habent in dis Castellanis castellanidis kasztellanka Patronimica in a sunt fæminina Decll 1ma habent genitt ines ut formet Patronimicum debeo habere nomen Proprium v Patris v matris v avi v Regni v nomen Conditoris v urbis. Nomina 1ma Decll: desinens in a formant Patronimicum in des Nomina desinentia in es mutant in ades aliquando a mutatur in i A Nominibus 2da Decll: formant a genitivo addita syll: des si a nominibus in tus v us v ius tunc addit syll: ades si a nominibus 3tia decll: tunc a datt addita syll: des ad es addit syll: ades quæ desinunt in as u o Patron: in as et is formant a masculinis in des de mutata in as v is

DE FIGURIS

Sineresis

I B V M

Sineresis est cu duæ vocales in unam contrahunt scribit circumflexus vg cuj

Dieresis quando dividit una vocalis in duas vg sylua pro sylva

Synalephe quando vocalis u diphtongus elidit sequente vocali ille ego: Ita Interjectio ehei heu ach hey sequente vocali elidun

Sistole figura est quando vocalis ejcit vg obijcis iecit

Ectasis quando addit litera in principio dictionis vg religio

Apocope quando in fine demit Peculij p. peculi

Tmesis quando transponit Defluente pecu etc

Figura Syntacticorum

Enelage quando ponit pars una pro alia unus casus pro alio

Ecclipsis quando vox necessaria deest vg Dominica post pentecosten: etc

Zeugma quando duo v plura commata uno verbo claudunt et verbu v in medio v In fine v in principio ponit

in h SSk

Brevis Doctrina componendæ Epistolæ supra illud objectum Oznaymuiąc przyiacielowi że iesżcze Nieprzepisał Poetyki

Sciendum partes epistolæ esse quinq;
Exordium Propositio Narratio confutatio conclusio

Exordium seu propositio negligentiam incusando ige sic spero quia me negligentia arguere etc ratio seu confutatio quia negligenter scripsi Narratio quia non possum cito scribere Conclusio seu Epilogus adtamen citissime properabo.

vg In Propositione exprimes sic Zwielkiey poufałosci czynie że się uskarzam na moie niedbalstwo v Tak iest złe próżnowanie że ie y przyiaciel powinien potępiać. Proprietates narrationis Formare characterem carmina describere Profectus etc

Non solum negligens fui in formando charactere sed etiam in suam negligentiam prostravi me. hoc ipsum cultius, eadem me negligentia labes inspergit tanta enim inexercitatione describendorum praeceptorum de condendis metris alijsq; artificijs desidie tenebar ut mihi in ulteriori profectu artis metricæ existerem

Sensus confutationis! Equidem ego de extinctis amandæ diligentiæ igniculis merito sperare haud possum tanto magis amorum nexu vinculoq; pramor amicor.

Narratio Quia non possum cito scribere respectum habueris.

Epilogus Præsertim ut me expeditum ad tua expedita habeas quamcitissime curabo etc etc

in S S k

Oda 3 tristrophos continens imitationem Horatianam supra hoc objectus że cnota zawsze się wydaie w przeciwnych rzeczach

1ma strop. Ktoż ktoż kiedy cnote pod umbro widuie
Ktora się zawsze iasno pokazuie
Słonce częstokroć widziemy że w chmurze
Cmi się a cnota nie iest w censurze

2da 2 w tenczas barziey cnota się wydaie
Kiedy w przeciwnych rzeczach nieustaie
Bo ta się probą iako w ogniu złota
Gdy się nieskurczy w nieszczęsciu cnota

3tia strophanec dum finitta
Złoto albowiem tym iasnieysze bywa.
Gdy ognia probą się wypolorywa &c &c &c.

Chria dicti nemo Ledit nisi a se ipso S. Chrisostomus
Exordium facies per thesim et hippotiposim. Laudent
et astiment viri docti ab omnibus hanc thesim dilatabis
1mo per mutationem partium orationis trimembri pe=
riodo poteris sic inchoare. Tanta est doctrinæ excellen=
tia, tanta mentis eruditæ dignitas, ut qm vis aliæ dotes
hominis maximè tamen sapientia laudem ferat.
2do dilatabis dando rationem p similitudinem ab auro
et gemmis sic v.g. poteris inchoare Nec imerito quem-
admodus enim inter pretiosos metalli cumulos et opu=
lenta Regum erraria etc hic expone illius sensum
scilicet eminet aurus addendo verbus personale et
alios casus similiter dices de gemmis inter alia cleno=
dia et Lapides: inchoando interim sic Quemadmodum etc
sic addes tuos sensus verbus personale et alios casus Ita etc
hic exprimes tuus sensus simp. doctrina precellit animi dotes
per frasim vertes sic [illegible] hunc sensum. scientia inter
alias virtutes præcellit omnes animi dotes ulterius
facies Inductione aliquod virorus doctorus poteris sic
inchoare Inde est quod hactenus in ore omnius ver=
sat Demosthenes simile coma facies, de Cicerone et
iterus de Seneca Ulterius venies ad hipotesim hi=
potesis vero est quando de una re est sermo v.g.
S. Chrisostomus Laudat et estimat.) de S. Chriso=
stomo poteris sic incholare Verum inter tot præ=
clara scientiarum nomina in veterum eruditorus Senatus
amplissimos titulos Computamus Divum Chrisostomus
dabis illi duas v plures definitiones deinde excurres
ad laudem ipsius dicendo, quod habuit ille multas virtu=
tes, liberalitatem, Constantiam in adversis sed maxime

spectamus magni doctoris Sapientiam, quâ conscripsit libros hunc sensum poteris sic inchoare collegit ille in animis multa virtutum decora, et idem continuabis duobus comatibus similibus, huic, Collegit ille his duobus comatibus enumerando virtutes illius. de-inde ulterius exprimes hunc sensum simplicem omnia ista sunt digna laude vg. trimembri periodo efferes quæ cum omnia ornamenta digna sunt elogiô ac æstimatione singulari. Interea tamen nostras excitat mentes Magni Doctoris summa eruditio quâ etc conscripsit libros. deinde exagierabis ejus doctrinas, dogmata, sententias, Principia, et sancta, et politica factâ comparatione cum Pactolo et Piscaria sic vg. poteris sic inchoare Et certe non tantis defluit divitiis Pactolus non etc hic exprimes piscariam quod ille sententias protulit etc item eadem duo comata sic efferes synonimice poteris sic inchoare prius unionibus exhauriremus oceanum quam etc Sic exprimes tua principia dogmata, colligeremus Iam descendes ad dictam supra Sententiam poteris sic inchoare porro unicam ex millenis sententiam nam quod ingenium omnia complecti posset in memoriam revocare sufficiet quam acuto pariter ac nervosô expressit stilo consignavit calamô, cum dixit nemo læditur nisi a se ipso

Exp. Expositionem inchoabis per talem transitionem poteris sic inchoare tam ingeniosi dogmatis sensum intimius ac uberius exponamus. Exclamatio O! quæ magnæ Profunditatis Paradoxum qm etc hic exprimes res est contraria hoc uno comate Sed qm luculenta veritas, cui nemo contradicere potest, hoc coma vertes p Periphrasim deinde dilatabis subjectum illius

ctum illius propositionis, Subjectum vero est ~~illud~~ tunc cum in uno comate v in una voce v substantivo de aliqua re agit seu de illa re quam in propositionem suminius sic scilicet hoc nemo ledit. exprimendo quod nullg est etiam inter principes qui aliquid n' paciat poteris sic inchoare Ingrediamur Principum Palatia etc Pauperum tuguria etc neminem prorsus in quovis hominum ordine inveniemus; qui etc etc Continuabis bimembri periodo 1mo quod Reges paciunt 2do quod Pauperes deinde enumerabis quod alij incusant fortunam, alij adversarios, alij incendia, alii Lites v morbos poteris sic inchoare Incusant nonulli inimicos fortunæ sortes, quod etc sensus simplex quod sint inconstantes. Premit alios adversorum vesana inclementia etc exprimes hunc sensum bimembri alij incusant incendia iterū bimembri alij Lites et morbos etiam bimembri. Continuatio expositionis erit per dilatationem predicati hujg. ~~Pr~~ nisi a se ipso predicatū vero tunc est quando in uno comate v voce uti superius diximg est alig sensus in secundo vero alig sed tunc cū hæ duæ voces ad eandem rem spectant sic v.g. Petrus, Doctus Petrus est subjectū doctus predicatum quia etiamsi hæ voces ad eandem rem spectant tamen in una voce dicit de Petro in secunda de doctrina exprimes hunc sensum causa istarum calamitatū sæpe alia non est nisi nos ipsi poteris sic inchoare per Interrogationem. Quæ porro tantarum malorū officina etc et continuabis duobus comatibus considerando gladios tela Lites unde istos gladios acuunt

Et respondebis

et respondebis sic unusquisq nostrum sibi ipsi finies ytum sensum

Casa Ad Causam devenies per transitionem talem Miramini forsan auditores tam insolitam antitesim sed si fundamentum expenderitis v inviti dabitis vinctas manus ulterius dabis rationem hanc dicti supra quia homines sumus ergo eo ipso ex natura nostra nō sumus securi sed subjecti calamitatibus poteris sic inchoare sane eo ipso quod mortales sumus illa nostrae naturae labes est ut. etc vide sensu simplicem idem dilatabis quasi a contrario dicendo quod etiamsi nullus esset hostis tamen nos ipsi nobis nocemus poteris sic inchoare Nullus licet hostis indicat bellum et continuabis duobus commatibus p adjuncta belli, secundam partem periodi sic continuabis non ideo tamen etc Intra nos et enim latent pericula Et continuabis uno commate cum similitudine ab igne qui latet sub cinere. Eandem supradictam rationem scilicet hanc quia homines sumus dilatabis enumerando vitia quae trahunt secum afflictiones ut avaricia invidia ambitio ira intemperantia prodigalitas hunc sensum poteris sic inchoare. Quantis cruciatibus sua avarum conficit auri cupiditas tot sentit vulnera quod etc Quibus non infligit doloris invidia, dum videt alios felices qui vellet omnes esse infelices. hunc sensum efferes cultius Quid ambitio? quid amens et effrenis iracundia? provocat ad duella de intemperantia dices p preteritionem poteris sic inchoare Preterea pessimam intemperantiae consvetudinem; quae

2

Concludes hanc partem dicendo sed paulò cultius: Ita quæcunque demum enumerabimus mala eorum in nobis ipsis inveniemus originem — Ad Contr: transitio hæc
Contrarium Sicut umbra demonstrat solem, ita opposita nostram ostendent veritatem. Contrarium vero erit tale homo se ipsum amat adeoque sibi nocere non potest et se ipsum lædere poteris sic inchoare Ita ne vero mortales sibi ipsis bella inferant? et hostis naturam induant qui nimo amant se ipsos hunc sensum efferes per periphrasim amant mutando in amor quo amore omnia mala a se avertere volunt, et hunc sensum efferes cultiori phrasi deinde dices quod hic amor propriæ ducit omnes ad defensionem sui honoris fortunæ sanitatis poteris sic inchoare Inde nascuntur fortissimi Heroes famæ suæ propugnatores qui si amittendi honoris ingruit periculum pugnant. hunc sensum seu hoc verbum pugno triplici expones commate considerando antecedentia et consequentia pugnæ. Si fortunæ bonorumque imminent calamitates etc desudant ut non solum fortunam vindicent sed in meliori ponant. hunc sensum simplicem efferes 3 membri periodo et phrasi cultiori Si valetudinis sentiant incommoda quæ non conquirunt remedia, quas medicinas non sumunt ut vivant hunc sensum exprimes bimembri per phrasim et per mutationem partium orationis vivant in vitam ad finem hujus partis Chriæ facies allocutionem ad homines poteris sic inchoare sed dicite fortunæ vestræ ac felicitatis adeo ferventes amici an est ita fortis et victor amor proprius ut securi esse possitis; et hunc sensum cultius efferes Continuabis duobus commatibus considerando securitatem

tanquam scuto. Ut illius ~~vitam~~ viribus vitam possitis committere vestram et ut vos securos reddat. Deinde facies exclamationem sic inchoando O! quanta in ejusdem amore fallacia quanta caecitas! ulterius idem continuabis quadrimembri considerando caecitatem amoris si amor est caecus praevidere non potest mala in ruinam potius deducet quam securitati prospiciet.

Simile Facies transitionem talem Effatum Chrisostomi veluti in immagine in Similitudinis umbra perspiciamus clarissime. Similitudo erit a Facce accensa, quae lucendo consumit et extinguit. poteris sic inchoare facem accensam porrigo Lucet quidem illa et splendoris sui spargit etc. ulterius continuabis substantivo Metonimico Item ulterius describes istam facem bimembri considerando pulsum tenebrarum et quod iter ostendit. deinde describes commatice quomodo liquefit consumit et perit poteris sic Inchoare ab Interrogatione Sed quae rerum vicissitudo quam inconstans et sibi nocivus splendor fax illa oculis gratissima etc hic describes 6 comatibus considerando quomodo candela liquescit et quid fit cum illa ulterius exprimes hunc sensum etiamsi nullus sit ventus tamen fax extinguit poteris sic inchoare nullo licet concinnatur ventorum turbine tamen extinguitur cultius verbum hoc scilicet extinguit efferes Dilatabis hunc rudem sensum trimembri Et ubi Favonii aspirant non est extra periculum ex se perit, modo aplicabis similitudem allegorice quod ita sibi homines nocent inchoando sic Eandem homines quasi faces naturam induimus splendent plurimi honorum claritudine addes

quatuor

quatuor comata ulterius pones duas similitudines a rosa quae habet aculeos et ab Elephante quem sua moles gravat utramq bimembri periodo exprimes

Exemplum Transitionem facies quod si exempla humanae infelicitatis desiderumus Perillum habebimus cultius hoc coma vertes sic cum Tirano Phalaridi Agrigontinorum Regi Taurum Aeneum efformasset in quo inclusi homines cremarent ipse primus jussu Tyrani tauro illi inclusus periit. Inchoabis hanc eruditionem sic Excogitaverat ille ast mentem Tyranni novam excruciando hominum catasta Taurum scilicet describes ex quo fuit iste taurus, homines inclusos quomodo imposito igne quasi mugiebant donec morerentur ulterius dices quod placuit Tyranno iste Taurus inchoabis sic Et placuit furiosae crudelitati funesta machina qui varijs modis volebat occidere homines hunc sensum exprimes cultiori phrasi deinde exclamabis sic Sed o fatale ipsi authori ingenium ulterius dices quod Perillus putabat hunc taurum non sibi destinatum esse et interea Phalaris Rex ipsum tauro includi jussit Exultabat Perillus se grato Principis Genio artem invenisse jam etc hic describes quomodo sperabat praemium cui tamen Phalaris elusit cum illum jussit experiri

experiri qm expedit &c faciés allocutionem ad perillū sic Quid agis quid moliris Perille en tuote Perdidisti ingenio continuabis sensū 4or commatibus exprimendo mugitū tauri et ignes Concludes hanc Parté chriæ dicendo Fato tuo docuisti Perille ex nobis ipsis malorū promanare originem

TESTIMONIUM Facies transitionem in advocando Ovidium dando definitionem Ovidio aplicando hoc Ovidij dictum ingenio perigi qui miser ipse meo post transitioné inchoabis sic expertus ille quo ducat magna eruditio, si in usū pessimus convertat et addes hunc sensū cutius illū efferendo fassq est Ovidius quod ipse sibi nocuit scribendo carmina virtuti contraria ita ut cū dolore dixerit. hic modo pones illius dictū

Epilogus In Epilogo exprimes hunc sensū phrasi optima Non incusemus ergo calamitates hunc sensū bis vertes Synonimice, quia nos ipsi sumus earum causa nobis imputemus mala quæ nobis accidunt.

Amplificatio facti Diogenes mediâ luce hominem Athenis quærit accensa face

Incipies a figura admirationis inchoando sic Mirum vobis et prodigiosum sit ad oculos spectaculū Quis enim stupore n̄ tenebit quis etc Ulterius dices quod quæ sunt

sunt rara et insolita n̄ tantū movent in admirationem sed et rapiunt ad prodigiū et hoc exprimes bimembri periodo. descendes ad expositionem facti Inchoando sic Spectate Diogenem an vos admirationis n̄ absorbebit novitas hic exprimes factū commatica periodo deinde a figura exclamationis inchoabis O! si reviviscieret hodie Sapientissimus ille Philosophus et Civitatem illam satis amplā videret etc hoc verbū videret cultius exprimendis tot inter homines qui n̄ modo gloriosū istud nomen homa habent Cultiori hoc exprimes phrasi

Alia Amplificatio facti quod Homerus Poëtarū Princeps factus est cæcus

In Exordio dices a contrario Nihil esset voluptiosius nihil jucundius, q̄m videndi pollere virtute Dabis ratione a Definitionibus duabus facultas enim oculorū idest visio est quædam corporis Lux quod Sol in Cælo hoc oculus in corpore Sol radios dispensat oculus eosdem mittit Sol illustrat Cœlū intuet terram defigit in omnes palpebrā eadem oculum præstare nemo negavit Extincto in Cælo sole horror quidam et tristis rerū facies spectanda se exhibet amisso oculorum Lumine Confusit quosdam tenebrarum horrores Nox inquieta impacatæ menti offundit sic dilatabis duas Definitiones sed hanc definitionem quod oculus sit decor corporis præcipue Concludes habet igit quod doleat Homerus etc

Chria facti Quia Bolestaus Crivoustus Rex Poloniæ Inmaginem sui Parentis ferebat in Pectore

Exordium Erit per enumerationem aliarū actionum Bolestai in laudem ipsius dicendo quod inter Poloniæ Reges Bolestaus Crivoustus Krzywo=ustus Laudandus venit a nobis Inchoabis sic Inter Magnos Poloniæ Reges, Inter Maximos orbis Princi=pes, quos sive virtutes hic virtus mutabis in genitivū addendo aliud substantivū sive recte facta mutabis etiam in genitivū ad summam gloriam addes tuū verbum personale Bolestau Criboustus nobis venit in Panegirim et Laudationem Laudationem mutabis in genitivū addendo substantivum cum adjectivo deinde exprimes quod iste Rex 47 vicibus hostes vicit a figura Preterlitionis inchoando ut sic Immen=sus quidem hic se campus aperit eloquentiæ addes simile Coma sinonimicū ut morze etc niewyczerpane deinde dices ulterius sic Sed venerabundo silen=tio præterire necesse est quod antiquitas memorat de Rege Memorat mutabis in nomen afferendo hoc comma cultiori Phrasi Proinde ad victo=riam magnitudinem innuere tantū innuere tantū sufficiat quod semper vincebat hunc sensū simplicem vertes cultius Considerando exercitū vexilla hostem quem Rex vidit sic ut Inchoa

vg Inchoabis quoties in campos exercitus educebat Rex bellicosissimus, toties prædeuntem sequebat victoria, famulabat Duci fortuna Continuabis duabus bimembribus in prima vexillat in 2da Periodo hostem exprimendo ulterius dices sic in castris magni Ducis domicillium defixisse videbat Bellona quæ illi etc Continuabis hunc periodu per duo Commata Considerando hostes Cæsos in primo et quadraginta 7 victorias in secu tot Laureas a bellona illi porrectas. Item quod iste Rex Zeslao Duci suo pro amissa in Pugna manu aurea dedit hoc ita exprimes per Interrogationem Quis vero in præmia meritoru enarret munificentiam Principis inchoabis sic Ulterius 3membri continuabis exprimendo quod manu aurea dederit poteris hanc 3membrim sic inchoare Ita æstimavit Zelislaj ducis strenuæ in conflictu manu etc adjunges conceptum quod aurum sit silens metallum Sic vg. Inchoando Et jam metallum illud minime tacitum fuisse arbitror Conceptus vero ille est a Contrario. etc.

EXPOSITIO Jam accedes ad factu et facies ejus expositionem poteris sic inchoare præclara hæc gesta esse n dubitatis auditores; Sed illud quod mentes nostras delectat, inter millena invenimus memorabile Ulterius exprimes mortem Vladislaj Hermani et dolorem filij ejus Boleslai poteris sic inchoare invida hominu generi fata eripuerant Patriæ gloriosissimu Chrivousti Parentem Vladislaw Hermanu

continuabis hanc periodum 7 comatibus exprimendo luctum fili, Lachrimas Senatus, vestem Pullam inediam quomodo Lachrimas pro cibo habuit Deinde dices Sed hæc vulgaria sunt et omnibus fata Parentum ~~[illegible]~~ deplorantibus comunia aliter ipse debebat hunc ultimum sensum efferes cultius 3 membri periodo addes hic anteochipationis figuram dicendo quod in cogitatione volvatis auditores Non ignoro dicetis forte Boleslaus præ dolore hic exponens cultiori phrasi finitas locutiones vertendo infinite quod ille ex Palatio non prodijt suo, aulea dejecit, Coronam deposuit et alia expones duo commata ulterius dices quod his meliora plus fecit quam ista quæ vos potestis cogitare describes ulterius per Hippotiposim quod Boleslaus pictorem jussent depingere immaginem Parentis suj et expones periodo quadrimembri quomodo advocato Apelle optimo, ~~[illegible]~~ Coloribus optimis jussit depingere Parentis sui Immaginem quomodo dificile erat pingere Apelli et tamen tam pulchre depixit ut tanquam viveret — ulterius expones quod istam immaginem in Pectore collocavit inchoando ab allocutione ~~quibus~~ prius negativa sic ergo eam vero imaginem non inter regalia Conclavi[illegible] aureas non inter etc non inter etc addes duo commata exponendo in quo specioso loco non jussit collocare decentes ad propositione affirmativa dicendo quod in pectore dando definitionem pectori collocavit hic exclamationem facies ab ista interjectione o O! quam felix

felix Vladislaj mors quæ in pectore filij invenit sepulchrum addes secundam exclamationem O! quam magna Boleslai Inventio et amor itrum exclamationem. facies super exuvias Vladislaj secundam super amorem Boleslaj—

Causa Ad causam accedes inchoando sic Quod vero serenissimus Boleslaum ad tam insigne specimen obsequij impulit consilium? dabis Orationem triplicem 1ma erit ut ostenderet suam gratitudinem parenti hanc rationem amplificabis ponendo prius thesim quod filij debent esse grati parentibus et hanc thesim trimembri exprimes inchoando sic Considerabat Princeps optimus tam grandi obligationis vinculo. filij adstricti sunt ut Patri et matri sint grati a quibus vitam acceperunt addes hypothesim quod Boleslaus agnoscebat suam obligationem et cultius exprimes Suam ita quasi partiū esse merito censebat Boleslaus quod Parentem ferret in Pectore cui pridem perennem stationem defixerat in animum dabis rationem hanc quia illum amabat quam efferes exprimendo cor, Thronus, æternum id credo fuerat filialis amoris spectaculum defixerat Regem cernere qui donavit pro Throno Cor Patri quale in vita hi habuit 2da ratio quia volebat esse memor Patris hanc rationem exprimes

x

considerando quid sit mors, quod mortuus Patriae et filio addes unam 2membrem alteram unimembrim deinde considerando catenam e collo pendentem Boleslai dices pendebat e collo tabella Parentis Vladislaj et commemorabat quam tenatius alligavit menti quam torque addes unam bimembrem quoties videbat Patrem toties illud venerabat hoc cultius efferres. 3tia ratio quia volebat Patrem imittari istam causam seu rationem exprimes sic veniebat et hoc ad plurimas cogitationes filij ut Patrem pro exemplo haberet quod imitaret ulterius idem dilatabis considerando negotia Senatus curiam, castra bellica vestigia inchoabis sic Quocunque aggrediebat sive pietatis sive, sive, sive ad quodlibet sive addes genitivus intuebat frontem Patris, ut consilia veluti a Patres haberet capite et virtudes in se transferet effermaret in filio Idem ulterius continuabis dicendo ivit in in, in, ad quodlibet in addes accusativum, quocunque iret quidquid ageret semper intuebat Patrem ne aberraret quia volebat imitari Patrem

Contrarium

x

Contrarium erit dilatando istum sensum saepe filij obliviscunt suorum Inchoabis sic Utinam Utinam vero Regias Boleslaj virtutes viderent filij efferes per definitionem filiorum quam saepe ab ipsis natura et memoria discedunt sed mutes in infinitivum discedo non sine addes tum ablativum miraris orbis. Ulterius enumerabis Parentum beneficia in filios educationem morum culturam fortunas et inchoabis a figura Interrogationis quid vero non agunt soliciti propugnatores, ut filios habeant sanos a cunis ut etc addes tum coma a lacte, continuabis quadrimembri sic inchoando Jam vero procedente Aetate quod spes habet de filio tot curas faciunt et veluti, etc hic curas exprimes Parentum addendo similitudinem ab arbusculis deinde exprimes hunc sensum ne filij sint rudes illos applicant parentes studijs considerando stipites rudes et mercurium culturam Ingenij hanc periodum inchoabis sic Jam cum perspectum habeant filios domi domi vertes in adjectivum

tanquam

x

tanquam rudes stipites crescere continuabis 3b9 membris allegorice quod dant ad scholas, ut sint docti et doctrinis excutti. ulterius exprimes quod parentes opes colligunt propter filios, curant honores amicitias. ista duo commata efferres p figuram Interrogationis cultius continuabis hoc ipsu 5q commatibus et quatuor debent esse per infinitivu exprimes vero his commatib9 quod parentes semp cogitant facere divites filios 1mo com'ate quod semper cogitant 2do et 3tio facere 4to quod recomendant. 5to ad honores promovent. Ulterius tandem dices quod post mortem parentu obliviscunt filij considerando sepulchru memoria lacrymas vg. ad Post quam Moriunt Patres sæpe videmus addes parentesim in qua parentesi erit figura exclamationis, post parentesim eodem sepulchro quo eos etiam suam memoriam condunt, nō flent n' amant hæc duo commata, debent esse p locutionem

affirmati

affirmativam et post parentesim commata debent esse per verba infinita seu per infinitivos modos addes adhuc hunc sensum quod licet filij aliquando curant habere pictas immagines parentum tamen ad oculus tantum vg. sic Quod si antecessorem jubent pingere hoc ad parietes potius ornandos quam ad memoriam gratiarum oculis non imitationi proposita serviunt. Aplicationem facies ad Boleslaum dicendoque quod ille maximam gratitudinem ostendit gestando patris immaginem in pectore dices non placuit ipsi tanta ingratitudo magnam ergo docuit.

Simi-les Dabis similitudinem ex tabellis quae ad altare suspendi solent eam dilatabis sic per figuram apostrophen alloquendo auditorem. postquam ita pendulam a Boleslai Collo. videritis effigiem auditores unum me a vobis petam permittite vobis mutabis in adjectivum et addes substantivum ulterius exprimes cultius hunc sensum bimembri quod videtis nihil nisi tabellam ad altare affixam et rationem dabis quia

sicut

sicut ad aras solent affigi tabellæ, ita Boleslaus quasi ad aram pectoris appendit sui Parentis immaginem exprimes hanc rationem trimembri sic inchoando – Quemadmodum enim ad aras sive humana devotio sive &c addes tuum simile affigere solet addes casus verbi Ita Princeps supra pectus suum altare erexit cui tabellam appenderet per commata cultius efferes. Addes rationem quasi ingeniosam quod Pater erexerat devotus filio et filius devotus Patri per commutationis figuram exprimes sic nimirum in hoc pulcherrimo amoris spectaculo omnes mirabantur verbum mirabantur mutabis in substantivum et pones in nominativo et Parentem Regem cui fuit devotus filius et filium Imperatorem cui Pater fuit devotus hæc commata cultius exprimes. Ulterius dabis similitudinem propriam eam exprimes illam quadrimembri pro hac similitudine dabis quinque conceptus quemlibet exprimendo 3membri periodo qui vero conceptus debent esse supra hanc materiam, quod Pater amavit filium et filius Patrem

Ulterius

B V M

Ulterius dabis alteram similitudinem à scuto quod pectus protegerit, quam similitudinem amplificabis alloquendo Boleslaum per figuram apostrophe dicendo noli timere quia habes scutum inchoabis sic progredere jam in bella in trepido animo Boleslae fortissime extra ictum fati Addes casum huic propositioni extra addes casum et verbum activum cum acusativo et dativo Postquam illum &c. Munivisti scuto addes adjectivum et simile coma scilicet verbum cum ablativo. deinde adjunges rationem, quia sicut scutum defendit ita illa tabella Inchoabis sic et certe tabellam hanc clipeum ego dixerim aut etc dabis similem definitionem tabellae. Nam si clipei munus est Heroem ab hostium protegere impetu Dabis infinitivum cum acusat[ivo] ab effectu scuti seu quid facit scutum. dices ulterius etiam Bellatori Boleslao est scutum imago Patris bellatori mutabis in acusativum faciesque sensum et constructionem cultam, addes coma breve quod munus fuit ista tabella addes adhuc sensum uterque pugnabat cultius trimembri efferendo imo uterque magno ausu involabat in castra barbarorum hinc Boleslaus pugnabat, inde Pater fulminabat, fulminabat vertes in substantivum.

Exemplum Ad exemplum facies transitionem talem, quaerendo ex auditore Quisnam tale exemplum dedit Boleslao? Nemo primus ille hoc fecit efferres hoc ipsum cultius usque sic. Quodsi a me inquiritis auditores, quis nam adeo laudabili exemplo praeibit gratissimo Boleslao quis addes alterum comma, quis Patris im[m]aginem gestavit mutabis in ablativum. Ulterius sic dices Ausim dicere quod primus ille fuit sed hoc efferes cultius substantivum relativi istius ille pones in ablativo et hoc relativum ejicies Continuabis sensum istum

dicendo

dicendo quod nullibi legit similis historia sed cultius p allo-
cutionem sic dices Excutite reconditos regnorum annales addes
simile coma talem gratitudinem nullum saeculum, nulla antiqui-
tas commemorat, haec commata cultius efferes. Huc afferes exem-
plus de filijs 4 Metelli Romani, qui omnes erant alij digni-
tate consulari jam ornati, alij ornandi, hi omnes mor-
tui Patris corpus in humeris ad sepulchrum deportarunt
inchoabis sic unum afferam exemplum quod habet Romana
historia sed cultius exprimes. Ulterius culte exprimes prae-
dictam historiam sic vg. Metellus addes ipsi definitionem
Postquam mortuus quaternarium filiorum reliquit, ex quibus
alij jam consules erant, alij hanc dignitatem expectabant
deinde dices ubi ad feralem pompam in amplissimo comitatu
deventum est paterno sarcofago tanquam gratissimo pon-
deri humeros supposuerunt amantes filij terra mandarunt
exuvias. Ulterius addes quod hoc spectabat Roma et laudabat,
attollebat laudibus, haec commata tria debent esse leniora,
addes aliquam exagierationem, quasi nihil simile putabat
Romani orbi contingere hoc comma cultius exprimes et ra-
tionem dabis hanc quia non in humeris sed supra pe-
ctus gestabat Patrem suum, hoc cultius efferes Consi-
derando humeros et pectus ac longius pectus Inchoabis
sic. veluti armillam non humeris sed cervicibus addes ad-
jectiva duo veluti pretiosum munile imposuit non
in lacertis addes adjectivum sed delicato pectore

Testimonium. Facies transitionem
Quam praeclarum sit facinus Boleslai si testes in-
quiritis auditores aurem nobis non negate attonitam
hoc cultius exprimes afferes testimonium ex Vellegio
Paterculo

Patereulo de Homeri eruditione ac virtute hic notavit Velle=
gius hoc epiphonema, cultius hoc coma efferres, deinde
pones epiphonema ulterius post illud dices per uni=
membrim verius de Bolestao id dicerem, postea Im=
bri efferes. ut sic Neque enim retroactis saeculis
parem gratitudinem audivit orbis par vertes
in nominativum addes illi alium substantivum, gratitudinem
vertes in genitivum. Neque post tot tempora hac
tenus inventus est amor, tempora mutabis
in genitivum, qui eum Bolestao emularet. Ulterius
dices, quod haec cogitatio (dando rationem) a Supe=
ris ipsi data est et addes substantivum cum ge=
nitivo, ad hoc substantivum cogitatio. Quod gratis=
simorum filiorum imitaret nemo. et infelici lo=
co reponerent felici mutabis in substantivum quod
semper mutarent omnes seper mutabis, sub=
stantivum in adjectivum.

EPILOGUS Dices quod jam finis nec tamen
potes concludere nisi tibi aplausus defuerat Po=
lonia hanc allocutionem ad Poloniam pulcrius
efferres. Ulterius continuabis quod intra tua vi
viscera in Intra addes substantivum cum adjectivo
crevit

In h. S. S. K.
crevit et adolevit Boleslaus ulterius continuabis hanc allocutionem si ejus quadraginta septem victorias recenses si etc addes adjectivis et substantivis si etc addes membrum tot redefactorum originem cogita credes quod omnia ex amore profluxerunt vertes hoc verbum infinite facies allocutionem ad adolescentes dabis definitionem illis. ut Recordent quantum prodest antecessorum gesta in memoria habere. Quid quid laudabile quidquid ades comma tuum sine verbo quidquid similiter addes tuum comma in antiquorum vita notaveritis, recordamini hoc verbum efferes per locutionem negativam dices ulterius dando rationem et cum Patriæ vestra gloria et vestro merito et cum documento obligationis etc &c &c

Ad M. D. G. B. V. M. S. Kostka cultu ac
Venerationem

Modi incipiendarum Periodorum v. Dilatandorum sensuum incipiendo periodice per propositionem scilicet proponendo id de quo vult orator dicere v.g. Parentes debent curare ut filiis suis det bonam educationem dices persvadendo curam circa bonam prollis institutionem.

1mo Non aliud negotium principes inter curas Parentes gerere debent nisi ut filiis suis congruam institutionem

Day racyę że Rodzice Powinni dać edukacyę v.g. boby niemieliby się zwać synowie tych Rodziców niemaiąc żadney od nich Pamiątki et sic v.g.

2do Parentis enim indignè nomen gestat qui nullam prolli educationis suæ fecit memoriam

Dasz drugą racyę bo nie dlatego synowie od rodziców spłodzeni ażeby potym od nich że byli pozabijani

3tio Filii autem non propterea primum vitæ suæ a Parentibus receperunt exordium ut in robustiori virium ætate ab ipsdem perimantur

Sed ut vi et robore mentis ~~tutiorem vita sua prospiciant locum et ut~~ superis holocaustorum munera reddant et hominibus sint commodo

4to Potym zaczni a Similitudine. Quia sicut terra non propterea edit variarum rerum in Lucem genera, ut in matura aetate abeadem devorent, sed ut supremo numini sint aliquo decore et terrae incolis adsint pro necessitate uczyn allusio do szkół y per figuram Exclamationis y etiam exprimendo id quod est contrarium scholis a iezeli iest iaka erudycyja wes ią miasto szkołczynigc do niey alluzyą mów że niemasz żadney rzeczy Muzom y Szkołom ktoraby była urwią(?) szczey nie nawiści iako wielka prostota y iaka rodziców barzo błaha miłość ktora pod pretextem barzo delikatnego wychowania że dziecięcia y naymnieysza nieurazi mucha potym y nay=zadliwszym dopuści żaciąc szerszeniom

5to et sic vg. Nihil est odiosius Musis sola simplicitatis inertia qua non solum gratia sua insipientia nocet hominibus sed etiam et ipso sapenumero suprema Majestatis Numini magna hostilitatis fit motrix ten period ex circumstantia rei opposita studÿ v scholis v musis
Potym możes komponowac ex circumstantia amoris Parentum uti habes superius vg. v
Nihil est Musis odiosius quam blandis Patris amor, amplectendo filium prefocat et nimium delicata manu excipat.
6to ex circumstantia ergo pllé mali amoris gań takowo miłość ktora w pierwey pieszczonym wygodom daię ~~pier~~ ~~wey~~ mieysce azeby się nabierała pod pretextem dobrey Edukacyi złych y nieprzyzwoitych nałogow aniżeli żeby ad honesta virtutis preveniat offiua Certe amor talis indignus vocari incendium amoris qui teneram indolem dissimulatione ignava acivitijs languescentem in amœno deliciarum colloicat campo ut sub pretextu bona educationis malos et insuetos imbibat mores

x

7mo Ex circumstantia nativitatis Że lepieyby się było nierodzic aniżeli w Domowym więzieniu własnie iak w grobie byc wumieiętnosciu martym y zawsze rozlazłym gamoniem gdzie nigdy zadney proby ...
Praestaret iis nasci qm in domestica inertia sepulchro nobilem domitescere juventam, ubi nihil probati seminis cum virtutis innocentia prout bona frugis spem natura faciat. —
8vo Potym uczyn alluzyią do Rodziców nazywaiąc ich okrutnymi ktorzy pod pretextem Słodkiey miłości truciznę złego wychowania dzieciom pic daią.
Videant Parentes quantam crudelitatem in filijs exercent qui sub amoris paterni dulcedine mala educationis toxicum propinant
Mozesz ieszcze uczynic alluzyą ad Curam biorąc a Contraria staraniu. Contrarium zaś iest staraniu nie staranie ita v.g.
9no Było było iedne Ludibrium y dziw extraordynaryiny Ludzki narzecz przeciwne sobie zapatrywac się gdzie potrzeba starania

niedbalstwa y niestarania się zaczynać ma-
xymy gdzie potrzeba naywiększego ćwi-
czenia, naywiększey nauki. Żadna polane
nowo ~~młodo~~ wszczepioney naturze Ludzkiego
gatunku niedołęga proba

10mo Uczyń alluzyą y exclamationis notam właśnie
iakby wołaiąc by młodey latorosli toiest Dzie-
ciny do Protektorow swoich teraz mi day sta-
ranie teraz mnie proboy poki sposobne iestem
O! gdyby ta nowo zaszczepiona niemowlę-
cia latorośl wiadome sobie mogła wyprogno-
stykować konsekwencye zapewnie by nieraz
nieraz uchyliła właśnie iakby zaskarżyć
prozbą y niegdy expostulacye, teraz mnie do-
broczynna ręko Rodzicow nachylay teraz
przytnij prob y ćwiczenia daymi pomoc ażebym
w podeszłeyszym wieku swego czasu wdzię-
cznym każdemu był swiętych zaszczepicielom potrzeb
Interim możesz uczynić drugi raz alluzyą w tenże
sam sens do Rodzicow

Pingat Achates Gemma et a ranca cũ
Vicinus terro ab hoste
Quid te Christe premit salsasq̃ torcula limphas
Eliciunt, quanam prœlia dira times
Delicias menti non luctum porrigit hortus
Sed tu de vultu — fronte rubente rigas
Erumpit sudor decurrunt sanguinis undæ
Sparsaque divino terra cruore

Territe nec miror nunc jam tua tædia Christe
Hic fuerat vanus nec timor ille levis
Hac calicem spummantem retulit angelq ipse
Nunc populis mortem porrigit ille tibi
Mortalia turpe est noxas peccata propinat
Impetus hostilis toxica sæva coquit
Pareat heu quæ non fastidia summa dolendo
Et non sudereas provocet ardor aquas.

Si quis vestrum expectat quas sim provincias decreturus, consideret ipse secum, quinam mihi homines ex provincijs potissimum, detrahendi sint non dubitabit quid me sentire conveniat, cum quid mihi sentire necesse sit cogitari. Facies Imitationem omnimodam ubi est Conjucti potes Conjunctione ubi verbum et Ingrus tempore etiam in eodem pones quod syll: est totet tua

Drzek wielkosci obszerne w sobie zawierace nurty. pospolicie niezgruntowane w terminie swoim morze bezdenne dochodzi się przepascia

~~Prius Boreale frigus syrijs aduptum flammis ardebit Prius examine virescent Cœli et auricamo messem Ceres horreis inferet. Prius Phœbus in terram sua diriget axem. Et omnis Empiry decor in sinu ejusdem qui escet, Prius gravitas lapidu levius pennis fertur per acra quam ut gudo otio virtus animet. Dabo fidem v fidem prestabo fabulis v credam in anne ut ita dicam asserentibq rupes saltare ad sonitu amphionis cythara Plantpaera volitare et infructuosis Deucationis Pyrrha lapidiby uberes hominu succrescere messd in hoc convincedo nunquam esse otiu mens carpitt~~

Laus CICERONIS. præcipue a studiosis

Exordium Quamquam procul dubio à nemine, inter Principes Romanæ eloquentiæ eminentissimum Ciceronem negari videmus ea tamen generosæ juventuti est noctem diemque otio literario consecranti obligatio, ut summis encomiorum laudibus immortalibus elogiorum laureis omnibus denique auro cedroque notandorum titulorum nominibus celebret illum cui sic placuit maximo artificio suum faciendi anotandique opus.

Expositio petita ab aliis Oratoribus per allusionem qui quamquam fuere eloquentissimi Cicero tamen omnes antecellit.

Quos enim titulos Tullio non adscribit Orbis, cujus sub jure togaque facundissimus tremuit Catilina. Quis neget proferre Quinctiliani oraculum, qui ingenti sonuit omnia plausu. Cicero tamen in omnibus quaqua elogiorum manant fragmentis florido ornatus vernant decore, eminentissimus.

Cum ita sint egregii alii oratores. Fauces allocutione ad se ipsum per figuram dubitationis quid nam sit magis laudandum et consideratis istis cum sit facundior aliis laudabis illum per definitiones conglobatas unam saltim ultimam dilatando

Quis nam e Principibus eloquentium mage plus ad

gloriæ verticem promovendius, quem sæpius Lau=
dibûs in astra feremus? sanè neminem preter Ci=
ceronem fortissimum Romanæ Libertatis defen=
sorem, Prestantissimum eloquentiæ Principem fa=
cundissimum ~~Oratorum~~ scientiarum os, eruditi sæculi glo=
riæ, clarissimum Oratorum solem, quem nemo dictio=
nis illustret syderibus, nisi qui noctibus Atticis
eruditiones diem dicere nequeat
Facies allusionem p Fig: Apostrophen ad ipsum Ciceronem
Non ita certe è vivis discessisti magne Cicero, ut
signatum memori non habeas pectori nomen.
Non ita seminasti eximia eruditionis grana,
ut modica posteris sperare putes messis
Non ita deniq sterilis eloquentiæ evasisti,
ut in eruditæ Palladis memoria encomiastico non hereas
nomine ~~memoria~~ Vivis adhuc in corde En=
comiastum vivis in studiosæ juventutis mente
Vivis ad acipienda è opere tuo Encomiastis
varia fragmenta, vivis ad exercenda ingenia imitan=
daq tuorum scriptorum studiosæ juventuti
opera, Item dabis rationem quia quam iis
non cum ipso tamen cum ejus scriptis semp loquimur
Iam quidem peroranti tibi primus excelsæ
scientiæ Cicero aures dare non possumus damus tamen

artificiosissimis facundiæ operibus. haurit non solum quotidianâ præsentis ævi attentione ætas tuarum epistolarum excelentissima fragmenta; sed et ventura sæcula procul dubio haurienda quis dubitabit —

~~Quamvis nullus ætatem nullam eru~~

Modi Incipiendarum Gratulationum Variarumque Orationum seu ipsa principia

Orat. Gratulat. Rnis M. P. R. Lublinens.

Circumstantia Rectoris	Circumstantia Antonij.
Rector Lublinensis.	Lilius Bajulus Jesu
Rector a Regendo Re	Piscibus prædicans Concionat.
gendo gimen Fasces	Minorita Rerum perditarum Inventor
Concionator Tribunalis	Mirabilis Omnipotens Antoni
Regni Collegium Marcicorianum.	Lingua Incorrupta S. Anton:

In exordio exprimes quod Inventor rerum amissarum Antonius Rhetoricam Elogiorum inventionem mereat deinde excurres in Laudes ejusdem quod merita ipsius nihil Religioni decessit ~~sed forte~~ Sed potius multa ex laboribus functionibus gestis accessere decorat. tandem concludes addendo votum ut celeberrimus hicce Inventor reperiat in summis honoribus. Salutatio ejus Serenissimi Regis

In exordio exprimes quia hactenus rigidiorem brumam egimus

egimus hactenus validissimos infortuniorum eurq ex=
perti sumus hactenus summus gelu timentia tot
hostes perculsit corda. Ecce vero in adventu Regis
Serenissimi post asperiorem hiemem ver exoptat.
post Euros Infortuniorum clementioris fortunæ favo=
nij oriunt Excurre jam in laudes Sacræ Regiæ Ma=
jestatis 1mo quod adventus ejus diebus pentecostes florentis=
sima omnia reipublicæ ominet 2do quod regnante au=
gusto omnes regni prosperitates crescant in dies et au=
geant 3tio quod Paci nostræ sub Serenissimi Regis
Patrocinio Implicatæ bellis provinciæ herbam porrigeat
tandem conclude precando in flore omnia Serenissimo
Regi imarcessibilem præterea valetudinem a cujus
incolumitate totius Patriæ dependet salus tandem
se insinuando respectibus Die etc

Gratulatio Nominis Margaritæ

In primo puncto exprimes quantum sit pretium
Nominis tui publicam de te æstimationem inquire
si placeat hanc periodum dilatare poterit amplificari

deinde excurre in Elogium tum nominis tanquam
alicujus margarethæ in thesauro Poloniæ tum dotium
animi pretiosarum tum virtutum inæstimabilium tandem
adde votum et in publicæ existimationis libra tantum appre-
tiet hæc margaretha quantum valorem a singulis mercatur.

Oratio In funere alicujus Herois Exordium forma-
bis a thesi explicando invictam fortitudinem mortis quæ strenuissimos he-
roes athletas robustissimos uno fati debellat ictu probabis hanc thesim tum ab expli-
catione circumstantiarum mortis falcis faretræ gladii sagittæ cum
his enim instrumentis sæpe pingitur tum per inductionem insignium
bellatorum fulminum belli fato prostratorum uti Achillis Hectoris
Annibalis Alexandri et aliorum deinde descendes ad hipotesim
excurrendo in laudem herois defuncti enumerando triumphos ejus
multiplicesque laureas ex campo mavortio decertas tandem ejusdem
nomine Valedices Patriæ quam armis suis tuebatur regi cujus
honori militabat Ducibus quorum castra secutus exercitui quem
tot Palmis coronavit denique hospitibus post fata ejusdem memo-
ribus quos ad lugubres epulas invitabis plenis non sanguine
hostili sed Lachrimis amicorum

Pars 1ma de Pòësi.

Latina quam Polonica

Caput 1mum de natura Pòëseos de Pedibus metricis de præcipuis versum apellationibus

PARAGRAPHUS PRIMUS

de Origine et natura Pòëseos.

Origo Pòëseos juxta antiquos deducit ab Hæbreis qui ante Græcos Pòëtas fuerunt juxta alios ab Apol-line juxta alios a Caliope una ex Musis, juxta vero plurimos ab ipso Deo edúm illud Ovidij Carmen
Est Deus in nobis agitante calescimus Illô.
Impetus hic sacræ semina mentis habet
Hoc ipsum oratorum Princeps Cicero confirmat: Nemo sine instinctu et afflatu Divino Pòëta magnus esse potest:

Pòësis juxta Patronos Usserium est facultas quæ oratione metrica rem qui=libet veri similiter et comodé ad delectationem atq utilitatem audientium exponi dicit. facultas per quod convenit cum alijs scientijs quæ etiam facultates nuncupat: quæ Orationes metrica exponi: per quod differt ab illis omnibus scientijs cum quibus per vocem facultas convenit Dicit rem quamlibet sed solum honestas unde Pòësis dicit Divina et humana quod etiam

facultated

x

facultatem non solum in homines sed etiam in superos extendat quare agit Horatius Pictoribus atque Poetis.
Quidlibet audiendi semper fuit æqua potestas. Dicitur
verisimiliter per quod significat licere Poetæ ex
suo ingenio, rerum circumstantias oppositas (id est
commodas) ad veri similitudinem effingere aut illustri immaginem seu oculis subiciat.
Poesis dicitur ad delectationem utque utilitatem audientium.
Hic enim scopus Poetæ est, quando collimare debet
juxta Horatium.
Et prodesse volunt simul ac delectare Poetæ
Neque etiam ab illo deflectunt. ubi honores cultum punctum repunctum cum Horatio.
Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci Ab
hoc aberrantes suis obscenitatibus non Poetas
sed cum Heraclite Pontico quæ versores potius
Poëseos ad epicuri scholam sordidi et impuri
remittunt
Poësis ex Graeco dicitur fictio Hinc apparet
Poësis esse animam fictionum unde etiam
Poëta dicitur ille qui suis versibus immiscet fictionem, qui vero solum metricè rem describit Versificatur non Poëta apellari debet et hæc est differentia inter Poëtam et Versificatorem non intelligendum hic quod Poëta versificator Poëtam mendacem
non ille

non ille Poeta dicit fictor qui vulgi sermone intelligit mendax sed vest fictor idest argutus rerum eventum ex cogitatorum.

Officium Poëseos 3plex 1mum docere 2dum delectare flectere seu movere.

Notandum hic ad Pleniorem eruditionem Poëta nomina Musarum et illarum officia sunt quem 1mus CLIO quæ præest historiis 2dum Melpomene quæ præest Tragiedijs 3tium THALIA quæ præest commedijs et agricultura 4tum Euterpa quæ præest Campis Tibiæ 5tum CALIOPE quæ præest heroico Carmini 6tum ERATO quæ præest amatrio carmini et hymnis 7mum URRANIE quæ præsidet Astrologiæ 8vum POLICHIMNIA quæ præest actioni Histrionicæ 9num TERPSICHORE quæ præest Cytharis Choreisq̃.

PARAGRAPHUS 2dus
De Pedibus Metricis.

Pes metricus est pars versus certo syllabar numero atq̃ ordine definitis Quare monosyllaba non sunt pes sed semipes si dictio habeat duas syllabas exquibus componunt pedes constat quantitate quæ duplex est Longa et brevis duobus illa constat hæc uno tempore

De Pedibus Simplicibus.

Hi sunt

Hi sunt v duarum syllabarum v Trium v sive sunt dissilabi v Trissylabi.

Pedes dissylabi sunt 4tuor spondeus — — ug Legi
Pyrrychius v v ug fuge Trocheus — v ug vive
Jambus v — ut legunt Ichoreus sive Trocheus — v ut Legit
Pedes 3rium syllabarum seu hi syllabi sunt 8 —
Molossus qui et Trilogus v Chorbaicus 3es — — — ut Legerant Tiybrachys seu brachi syllabis sive Trocheus v v v ut gere Dactylus — v v ut Legimq in Preter:
Anapestus v v — sive Antidactilus v v — ut legerem
Bacchius v — — ut Legebam Antibacchius sive
Rhodius ut — — v ug Legisse
Creticus sive Amphimacer — v — ut Legerunt —
Amphybrachys sive Lesbius v Scholius v — v
ut legebant.

DE PEDIBUS COMPOSITIS.

Pedes compositi v habent 4or syllabas et vocant quadrisyllabi v etiam habent 6. syllabas et vocant sex syllabi

Pedes Tetrosyllabi sunt 16

Dispondeus — — — — ut perlegerunt Proceleusmaticus sive Dipyrrichius v v v v ut relegero Dichorreus sive Ditrocheus — v — v ut perlegebat.
Dijambus v — v — ut relegeret Choriambus — v v — ut perlegerunt Antipastus sive ubichoreus v — — v ut relegisse

Jonicus

Ionicus a majore sive sponde— Pyrrihius — — ∪∪
ut perlegerint.
Ionicus a minore sive Pirchi— Spondeus ∪∪ — —
ut relegebant Pæon 1mus (: veteres Pæan dixerunt)
sive Pirchichius — ∪∪ ut perlegere
Pæon 2dus sive Iambi Pirchichius ∪—∪∪ ut relegerimus
In Præterito Pæon 3tius sive Pirchi— Choreus ∪∪—
ut Relegebant Pæon 4tus sive Pirchi— Iambus ∪∪∪—
ut relegerent Epitritus 1mus sive Iambi— Spondeus ∪— — — ut Relegerunt Epitritus 2dus sive
Choreus spondeus —∪— ut perlegebam — —
Epitritus 3tius sive Spondeus— Iambus — — ∪— ut plegeram
Epitritus 4tus sive Spondeus— Choreus — — —∪ ut plegisse
Pedes Pentasyllabi numerant a Micillo Libro 1mo de re metrica 32 Ex quibus ut tantum selecti proponunt, qui præcipuis carminum generibus servire possunt quorum sunt numero 2 1. ~~Iambo3bra~~ =
Iambotribrachis ∪ ab alijs dictus Perijambus ∪— ∪∪∪ ut legerimus
Pirchi— Dactilus ab alijs dictus Mesomoleer ∪∪—∪∪ ut reparabile
Spondeo— Tribrachis ab alijs dictus simpledas — —∪∪∪ ut Perlegerimus
Choreo— Dactilus —∪—∪∪ ut vulnerabimur Pirchi Creticus ∪∪—∪
Iambo— Anapestus qui et Aprius ∪— ∪∪— ut Aristoteles
Anapesto— Choreus qui et Musicus ∪∪— —∪ ut Populabundus
Dactilo— Choreus sive Deriscus —∪∪ —∪ ut Ingeniosus
Pirchi— Molossus ∪∪— — — ut Populabundi
Choreo— Bacchius —∪∪— — ut Ingeniosi Spondeo— Anapestus
— —∪∪—

x

– – ∪∪ – ut cœnaturiunt Spondeo – Dactilus – – – ∪∪
ut intervertere.
Iambo-Bacchius – – ∪ – – ut amœnitates
Choreo-Creticus – ∪ – ∪ – ut Navigabiles
Iambo – Scholius ∪ – ∪ – ∪ ut Stilolossus
Spondeo-Scholius – – ∪ – ∪ ut Caliginosus.
Cretico – Choreus – ∪ – – ∪ ut Concionantis
Cretico – Spondeus – ∪ – – – ut Concionates
Spondeo – Bachius – – ∪ – – ut formidolosi
Spondeo – Creticus – – – ∪ – ut admirabiles.
Molosso – Spondeus – – – – – ut Exultabundi

Pedes hexo Syllabia Micillo numerant 64
Ex quibus servire possunt sequentes Anapesto – Bachius ∪∪ – ∪ – ut
Dactilus – ∪∪ – ∪∪ ut irreparabile
Cretico – Scholius – ∪ – ∪ – – ut elegantiarum omitto
pedes alios

De Præcipuis versuum apellationibus

Sciendum 1mo quod versus Est Oratio certo genere pedum alligata et ordine Constans Dicitur versus a versura quia uno absoluto reddit ad Caput et non scribitur usque ad Marginem Sicut Improsa. Carmen vero dici videtur à carendo quod si Carmen quo nomine non tantum unus versus sed Integrum etiam Pöema Intelligitur versus Grœce significat ordinem unde Hemistichum dicitur medius versus cujuscunque sit speciei: Distichon vero

dicitur

dicitur Intelligendo carmen duorum versuum; hodie tamen per Distichium Antonomasticè Intelligit carmen ex Hexametro et Pentametro compositus Tristichon est carmen trium, Tetrastichon 4tuor pedrxum versus apellant a Metria ut Heroicum ab Hereo factis laudandis; hoc carmen vocat Epicus per Atomosum Elogicum hoc est Alamentarij Dicit Ita carmen quod versat in re rustica dicit Ilion sive Ecloga hoc est sermocinatio et si persona in hoc carmine sint Pastores dicit Bucolicum Si Rustici sint Gieorgicum Possunt tamen etiam in Eclogis Personas agere Piscatores Oratores hortulani Indemicatores etc Ita Jeneth longum sive natalitium dicit quod dies alicujus natalis v ejus anni versarica canit. Epitalamium sive nuptiale est quod in nuptijs accinitur. p Proscuticum sive votivum est quô aliquid finire cupimus Apculticum quô aliquid depracantur sive cupimus non esse Soteria est carmen quo gratulamur amico salutem reditam.

Propontikum Hodecoricum est quô abeuntes prosequimur.

Apobatoricum quô abeuntes alloquant permansuros

Epibatericum sive natêticum aut monitorium est quô aliquid suademus v dissvademus alicui huc revocat.

Parendicus

x

Pareneticum et Didacticum quibus præcepta damus et Paramytheticum quo consolamur.
Eutharisticum est quo gratias agimus si præceptoribus dicitur Pedeutricum Sinthæristicon sive Ephinion est quô alicui gratulamur de aliquo si de adventu dicitur Proschæmesticon si de victoria Epyneum huic revocant affectum erga aliquem declaramus et Scholiones quod origent carmina amicorum laudes in conviviis exponentias hodie vero sunt carmina quod amicis portatum honorem aut rem præclare gesta canimus Epicedeum quo mortuas defleramus de re sive Erymnicos carmen in precatorum cum maledictis alios proscendimus.
Satyra Est Pöema quod risu digna vitia falsô versu exprimuntur.
Secundo desumuntur apellationes carminum ab Autheribus aut Asclepiadeum ab Asclepiade Saphicum a Muliere Sapho Horatianum ab Horatio Anacrenticum ab Anacreunte.
3tio Desumuntur nomina carminum ab Instrumentis atque canunt. Ita carmen Liricum dicitur à Lira quæ cum Cythara et Lira in himnis canendis adhibebatur interpositô saltô cumque ad dextram ad sinistram redire
Antistropha dicebatur denique cantum ante aram absolvebant

absolvebant carmine vocabant Epodos in quo singulis versibus singula clausura subiciebant etatq. ode Dicolos Distrophos.

4 Desumunt carmina v à syllabarū defectu v ab earum excessu Ita carmen cui deest una syllaba vocat Catalecticū si pes integer deest vocat Brahicatalecticū carmen v syllaba v pes abundat dicit Hipercatalecticum, alio nomine vocat Hipermetron Carmen, cui nil deest et in quo nil abundat dicit acatalecticum

5to Desumunt Apellationes carminū a pedibus prædominantibq ut carmen dactilicū à Dactilo, Trocheū a Trochejs Jambus à Jambis apellat.

6to a numero pedū, ita carmen quod constat 6 pedibûs vocat Hexametrum v Senariū quod 5q pentametrū quod duobq Dimetrū quod constat quaternis pedibq dicit Dimeter qui senis trimeter qui octenis tetrameter.

7mo a numero versuū cujqcunq sint speciej ita carmina quædā dicunt Monosticha quæ unius speciej versus continent. Disticha vocant quæ duarū specierū Tristicha quæ trium, Tetrasticha quæ quatuor: et sic deinceps diversæ speciej versq continent.

8vo a Numero specierū quæ pmiscunt ita carmen dicit Monocolon quod una species versus cōstat Dicolon qd duabq speciebq et sic deinceps

x

Modus amplificandi p hunc Versiculum
Quis, quid, ubi quibus auxilijs, cur, quomodo quando.
Satis tritus de quo plura in Figuris.

CAPUT 2DUM

De carmine Latino et Polonico.

De modo Componendi Carmen quodcunq Latinum
1mo Pedes scribant horum carminum, quod vis scribere.
2do Inveniat materia, et anotet quid in 1mo quid in 2do
quid in 3tio quid in 4to Carmine scribendum seu exprimendum 3tio Ex hoc versiculo Quis, quid, ubi quibus auxilijs, cur, quomodo quando inveniat Nom: et Acusat: Verbum personale et casus alij necessarij.
4to Et maxime observanda partium orationis mutatio aliqua. v Verbum in nomen et econtra v adverbium in nomen Item mutare casq vg Nominat in Acusativo v Ablativo ponendo unum ex his in genitivo et addendo aliud substantivum Item mutent numeri tempora modi, Locuones activa in Pasi: finitas v in infinitas et econtra. Item si erit Locuo Intransitt: mutet in transitt: ut sit verbum activo cum Acusativo.
5to Querant synonimia cum fine carmi: et utrum quantitas servata cum pedibq maxime advertendum 6to addant si opus adjectiva

adjectiva Substantivis etiam principalioribus v participia regentia casus.

7mo Habenda selecta alicujus eximij Authoris carmina et juxta vocum, syllabas, quantitatem eorundem carminum sua formare debes simili modô.

Si adhuc non fuerit completum carmen adde adverbia apta verbo v adjectiva sed talia, quæ non solū carmen impleant, sed etiam decus aliquod illi tribuant v etiam in defectu oportuni adverbij pone casum cōmude v casum præpositionis, si tam sensui quam carmini magis congruat materia componenda.

Defficiente autem materia ne cogaris Poëta ineptiis verborū lacinijs insarcire carmen v solis illud implere adjectivis appone ea, quæ sub particulis adjunctorū continent. Res pateat in exemplo si hanc tantum haberes pro carmine materiam Flos vernat Amplifica breviter hoc substantivum flos

QUIS

Nomina generica herbæ, germina, flores, etc
specifica Lilia Rosas etc

QUID

Actiones et passiones florū seu quid fit v quid faciunt flores, serunt pullulant vernant crescunt explicant folia, carpunt, metunt colligunt in fasces

v

x

v inserta componuntur. etc

Ubi?

Loci Florum Tellus campi Prata horti vireta etc perqua partes et instrumenta verte folia Radix fala Calatus quantum? Cumulus numerus florum.

Cur

Sensus omnium efficiens causa sol Tellus Semina Florum causa materialis

Quomodô

Epitheta metaphorica pete primo à coloribus candidus Lucidus, ab immagine mundi Divinus Angelicus Igneus Purpureus aureus, aqueus argenteus Terrestris Cælestis Solaris stellatus Witreus adamantinus Turritus etc Situs Stat jacet spargit habitq ornat coronat.

Quando

Flores gigni æstas meti autumnus carpit et marcescere facit. AB IH

~~DOCTRINA DE SYMbolo.~~

~~Symbolum quo ad vocem est signum seu nota alicujus rei. sed significat etiam collectionem quando in unam rem plures aliquid contribuunt Inde dicitur symbolum apostolorum, quia articulorum fidei~~

expressi erant calices crateres et alia similia, quibus addita vox ista pocula in adversa parte expressa erat vinea, cum ista voce vites quæ duæ voces simul acceptæ sensum exprimunt pocula esse vitanda cuidam poculo inscriptum legi hoc quasi lemma ebibe fac versum in cujusdam causidici mensa ex una parte erat sol depictus ex altera parte venti inferius scripta Juridica in medio vero talis erat inscriptio citissimè expediantur, cujus significatio vero est talis ~~solventi citissime expediantur.~~

N Bruma nivibus tegit et frigore decoquit idem decoquit de substantibus. Ita Poeta pro quovis carmine materiam compara qualem modo habes nimirum omnem tuam materiam sic dispone, accipiendo de illa Ita ut nos modo de substantivo flos.

Pedis Inveniendi modus

Quæsiturus Poëta aliam dictionem propter pedem requisitum ad carmen xmo si pro substantivo recurrat alium casum vg. pro substantivo miles pone militis v militi v militem v milite v milites v militibus et muta constructionem

aut

recurre ad synonirimia vg pro Substantivo miles pone heros etc Bellator aut recurre ad nomina ficta Deorum vg. Dic pro igne Vulcanum pro acre Iovem pro aqua Neptunum pro terra Cybellem 2do si pro adjectivo vis aliud adjectivum recurre ad alium gradum Comparationis vg. pro adjectivo bonus pone melior v optimus aut recurre ad metaphorica vg. pro bonus pone Divinus v Angelicus 3tio si proverbo vis aliud verbum recurre ad aliud modum vg tempus pro personam v genus vg pro carpo pone carpebam v carpseram v carpite v carperem v carpere v carpiendo v carpit et muta constructionem ad synonimia recurre Decerpo lego colligo aut recurro aut recurre ad metaphorica meto succido etc

Fontes Fictionis Poeticæ

Ut Fictioni ac elocutioni Poëticæ Satisfacias hæc observa 1mo ab adiectivis verbis participijs adverbijs derivato substantivo describe per hipotesim corpus p Etopopeiam actiones servientes adjectivo

illi

illi celebribus v.g. audacia substantivum deriva
seu accipe a verbo audeo v. adjectivo audax
v. audens v. adverbio audacter; huic Substantivo
audatia adscribe corpus et actiones quasi ista
audatia esset persona loqueretur et alias ac=
tiones ut homo exerceret idque talis apud
Ovidium est fictio famis 2do verba 2dæ
et 3tiæ personæ muta in primam perso=
nam pro vincunt audaces hostes dic vincimus
audaces hostem 3tio obliquos casus Commu=
nis Constructionis muta in rectos v.g. pro
carpit in autumno fructus dic autumnus
carpit fructus 4to Quodvis substantivum
compara rebus in immagine mundi po=
sitis id est de rebus in mundo positis v.g.
Solem compara rebus homini quadrigis
vecto et adscribe corpus et actiones hi
sunt fontes fictionis ac elocutionis
Poëticæ.

Fragmenta Carminis compone ad imita=
tionem fragmentorum sæpe enim
oratores fragmenta carminum post
singulas periodos orationibus suis
inserunt.

x

Modus componendorum carminum Omnis generis

Quodcunq carmen voluceris componere Hexametrum v pentametrum sive Adonium sive gliconicum sive Asclepiadeum sive fragmentum disce optimis carmen optimi authoris 2do ~~habitô sic~~ pro vocibus pone voces tot syllabas earundem quantitatem continentes sicq uno labore satisfacies quantitati syllabarum numero Legitimorum pedum ut venustati carminis res pateat, in exemplo. vg. si componeres ex materia quod Polonia jacent perempti Componit carmen vg. Iambicum dimetrum acatalecticum. commemora tibi carmen ejusdem generis illud vg. Veni Creator Spiritus et sic Imitare pro vbbo veni pone vocem duarum syllabarum qua eandem quantitatem habet vg hanc jacent pro voce creator pone vocem 3ium Syllabarum habentem eandem quantitatem qm hnt pro voce Spiritus pone vocem totidem Syllabarum cum eadem quantitate vg Sarmatae

En carmen simili carmini classica Poëta

veni

x

Vĕnī Crĕātōr Spīrĭtŭs
Jacet perempti Sarmata
Pedes scribant horum carminum quaeris scribere
vg Senarium Jambicum purum scribe pedes
hujus carminis. Vide Caput 3tium à princi=
pio de carmine latino et Polonico.
1mo Ex materia cujusq̧ carminis finem illius
versus invenire reliquas vero dictiones in illa
materia in cateros ordinare pedes. Pariter
in Polonico carmine idem observabis in=
venies 1mo vocem aptas pro cadentia reliquas
autem collocabis pro exientia numeri syllaba=
rum illius versus loci cesura. Locutio intransi=
tiva id est sine casu vertatur in transitivam
cum casu acusativo tam in latino carmine
quam in Polonico deinde substantiis princi=
palioribus adde Epiteta optima tamen
finem carminis invenias reliquas voces in=
reliquos dispone pedes vg haec locutio sol
lucet non est sufficiens ad conficiendum carmen
integrum, verte illam transitive vg Phebus
disseminat ignes et habebis finem carminis
adde

adde utriq; substantivo epiteta et complebis versum. Aureus æthereos Phœbus dissem inat ignes. Quod si vero etiã per addit adjectiva ñ compleveris carmen adde adverbia apta v adjectiva sed talia quæ ñ solũ carmen impleant sed decus illi singulare tribuant v etiã in defectu oportuni adverbij pone casum communem congruum v si hic deest casũ præpositionis proportionatũ et sic complebis vg. ex hoc vernant humus fac locutionem transitivam pectit terra capillos adde adjectiva comple adverbio jam habebis carmen.

Herbida floriferos pectit jã terra capillos
Item hoc pluit verte transitive dant astra fluentũ adde adjectiva et habebis carmen sed incompletũ quod quia ñ potes complere p adverbium comple per casum comunem.

Deciduum pluviosa tibi dant astra fluentũ
Item Poloni Parant Bellũ pone poloni antonomastice Mars Lechicus pro parant bellũ prælia conscribit adde casũ præpositionis proportionatũ scilicet in quem in hostem qualem tumidũ

tumidus et habebis versus completus sic

Prælia mars Lechicus tumidus conscribit in hostes

In carmine Polonico eadem observabis quæ in La=
tino superaddita epiteta non compleant carmen
compleat per adverbium si per adverbium n' po=
test, compleat per casus propositionis v per casus
comunem vg ex hac voce cnota sic facere vers=
sus 1mo fac sensus perfectus vg sic

Z cnoty każdemu iest szacunek wszędzies
habes adverbius quo complevisti pariter secundus
Do kąd się pusci y gdziekolwiek będzie
v ex hoc mądrość pokorna

Piękna upokorze mądrość ma styme u Nieba
Więcey umie, o sobie, niż rozumic trzeba

Est modus etiam per gramaticalem muta=
tionem variando scilicet locutiones tam lati=
nam quam polonicas per omnes modos grá=
matikales et regulas quo usq' n' inveneris ex
integro congruus ut ex hoc sensu nunc ætas
ferrea facias versus verte transitive sic
ætates ferreas vidimus quia vero hic n'
invenires finem carminis verte illam passive
personaliter sed quia et hic no' invenis finem

carminis

x

verte illam infinite sed quia et ita n' invenies verte per dependentiã v ablat° absolutũ v per gerundiũ si potest variari verte ergo impersonaliter sic ferrea vivit ætas adde substantivo adjectivũ verbo adverbiũ casum communem cũ adjectivo et habebis versum

Ferrea nunc miseris jam nobis vivit ætas.

Deniq tot modos habes conficiendi versus q̃d habes modos variandi locutionis aliter et aliter vg. Victor triumphet verte transitivè cũ vicerit hostẽ triumphet ex hac iterũ voce triumphet fac locutionẽ transitivam sic victrices indue laurus adde ablativũ absolute positũ victo hoste triumphet habebis carmen

Hoste triumphato victrices indue laures

Item polonica adverso Marti succumbit verte infinite et habebis finẽ carminis imo addito verbo personali infiniti modi cum suo casu nominativo et habebis integrũ. carmen

Quis putet adverso Lechiam succumbere marti

Hic etiam modus serviet tibi et in componendis carminibus polonicis. vg. Ex hoc sensu Zal mi

x

mi Polski verte hoc aliter vg. nad Polską mo-
ie wzruszyty się wnętrzności hanc locutionē
deinde verte passive et habebis versum mo-
do facili sic.

Moie nad Polską wnętrzności wzruszone
Prawa wolności gdy cienko zwątlone
Alius modus est per mutationem casuum vg.
ex hoc sensu Pavidi etiā vultū hostis timere
debent per mutationem casuū vg. nominati-
vum in Dativū Acusativū in nominativum
per mutando versū facies.

Est etiā pallidis vultus in hoste timendū.
v per mutationem temporū vg. illa senex me-
tuet Iuvenis quæ vicerat ante loco vincelat
ponis vicerat v per mutationem singularis in
pluralem Dura per ætates binas jam prælia
cessent ubi ætatem et prælium mutans plura-
liter v etiam per mutationem partis unius in
aliam militis esse fugare hostes non esse fu-
gacem ubi verbū fugare mutare in adjectivū
fugaces.

Modus componendi carminis per sensus sy-
nonimicos est optimus unde vero hæc synoni-
mia et nomina propria pro apellativis quærenda
sint in cnapio synonimia nominū propriorū

explicatione

explicatione invenies tantum teneas bene memoriâ nomen proprium ponat pro apellativo.
In componendis carminibus polonicis hoc etiam modo uti poteris ponendo v unum casum pro alio v numerum permutando v tempus v unam partem orationis in aliam vg. nomen Apellativum in proprium Co innego woyna co Innego nauka facile versum construes per mutationem ~~partium~~ nominis apellativi in proprium
Jak Pallas tak Bellona choc się z głowy rodzi Pallas iednak z Belloną w paragon nie chodzi
Est modus per allegoriam, combinationem, per Imitationem.
Modi Imitationis sunt 3es 1mo Si vis componere Elegiam lege alicujus optimi authoris Elegiam si Poëma tunc lege Poëma si odam tunc odam, in eadem materia v simili v contraria 2do Considera illius authoris inventionem qualem habeat 3tio Dispositionem et elocutionem et quid ex his placebit imitaberis v etiam in alia materia quidem sed tamen simili sic de facto Virgilius in scribendis laudibus Eneæ Imitatus est Homerum scribentem laudes Ulissis hoc modo Homerus quomodo Ulisses Jactatus fuerit procellis

procellis in medio mari Virgilius etiam Æneam
prœliantem cũ fluctibus confixit Homerus Palla
dem inducit solicitam de Achille Virgilius
autem Junonis gratiam et favores in Ænea
explicat Homerus coram Delatum Ulissem
suaq; narrantem discrimina comminiscet
Virgilius Carthaginem. Æneam defert eiusq;
sermonem de Bello Trojano suoq; et in re ap=
ponit &c &c &c
Modus itaq; 1mus imitationis est si autho=
ris dispositionem elocutionem retineas mu=
tatâ materiâ illius illi similem v etiam con=
traria unde aliquis scribit de Cœlo tu imitare
poteris in materia contraria de Inferno eandem
ponendo dispositionem et elocutionem.
2dus modus imitationis est si retentâ eadem
inventione aliam facies dispositionem et elo=
cutionem simul authoris facere tunc reus
furti dignaberis: poteris tamen sic imitari
ex soluto sensu facere ligatum ex ligato so=
lutum, brevem hic accipies informationem de
inventione dispositione & elocutione inventio
est materia ex circumstantijs rerum eruta ima=
ginatione 3a consideranda vg. Quæstio Status
& argumentum per quæstionem intelligit inter=
rogatio

quid sentiendum v dicendum per statum in=
telligit propositio seu meta et scopus ad hunc
scopum sunt 2æ viæ oratoris v statuere v n
statuere deinde unam arripit et hoc est pro=
positio vg utrum in Polonia augendus exer=
citus, Quæstio utrum augendus, viæ ad statum
aut augere aut non augere status est cum
se determinat ad unum ex his vg au=
gendus exercitus 3tio argumentum seu
rationes essentiales Nota essentiales quibus
res maxime comprobatur et hæ tres ad su=
mum 4or ad minimum 2æ (una enim ra=
tio esset arida) debent esse cuiuslibet vero
rationis essentialis dantur rationes 3es v
4tuor hæ vero rationes petuntur ex locis
Rhetoricis Intrinsecis et extrinsecis.
Dispositio est 2plex una totius operis,
alia argumentorum dispositio operis quas
partes Orationis adhibebis vg An Exor=
dium an propositionem, an confirmationem,
an confutationem an perorationem seu con=
clusionem an per omnes simul an per
aliquas solum tractabis orationem, Dispo=
sitionem argumentorum seu rationum quo=
modo an per silogismum an per Soritem tractabis
has

has rationes, sed quia hoc extra chorum saltare et in alienam evolare messem proinde plura in Rhetorica abundius disces.

Modo scias invenire tibi materiam per excogitationem rerum variarum ex circumstantijs enim rem colligere et facere messa Elocutio vero in Periodis in figuris in tropis consistit. Observationes ad carmen quodcunque pernecessaria.

Imo Poëtæ ponunt plusquam perfectum Infiniti pro præsenti vg succubuisse pro succumbere ad pentametri maxime compositionem servit 2do Sicut Oratores ita et Poëtæ ponunt verbum Infiniti etiam cum suo capu loco nominativi ut jam ~~est aliquid. valida~~

Est aliquid validâ sceptra tenere manu

Mutatio verbi activi in Passivum e contra Item amavere pro amaberis amêre pro ameris amârûnt pro amaverunt amavere pro amaverunt petijsse et petisse pro petivisse amarâm pro amaveram amasse pro amavisse et similia passim sunt obvia 3tio Poëtæ frequentissime ponunt numerum pluralem loco singularis non tantum in nominibus vg Sydera pro sydus sed etiam in personis et verbis nos fuimus pro ego fui. Item ponunt noster pro meus vester pro tuus

vobis nobis pro mihi tibi nos vos pro me te.
Numerus pluralis nominum si multitudo significet mutatur in singularem hostis habet muros pro hostes habent muros.
5to Poëtæ et oratores frequenter ponunt propositionem post suos casus vg. Saxa per et scopulos loco p saxa et scopulos
Huc spectat transmutatio sive tmesis in vocibus compositis præsertim ex præpositionibus Præter, circum, inter, præ supra, quarum singulæ partes separatæ aliquid significant ut circumdare pro dare circum Item priusquam antequam satisfacere quicunque &c &c
6to Ecclipsies præpositionum sive omissiones illarum sunt frequentissimæ præsertim in Interrogationibus ubi quo unde, maximè vero præpositiones istæ omittuntur ab, a, e, ex, de, in, quando significat w czym na czym. 7mo Relativa qui quæ quod cum verbo sum eleganter omittuntur quod per illa unum substantivum alteri adjungitur vg. Ut fugiant aquilæ tumidissima turba columbæ Ubi vides omitti Relativum qui et verbum sum talis enim est sensus columbæ quæ sunt tumidissima turba
8vo Participijs omnibus utuntur frequentissime Poëtæ

x

Pöëta ideoq; quod Oratores sensibus duobus illi uno eloquunt.

9no Pöëta ablativū partis quæ regunt tum adjectiva aliqua tum verba neutra eleganter mutant in acusativū.

Verba vestiendi voce passiva etiam ablativum vertunt in acusativum

10 Pöëtis Apostrophe est frequentissima porro apostrophe est quando sermo ad aliud-quodcunq; convertit sive illud sit vivens sive non.

11 Pöëta supina in um et gerundia in di, do, dum et Participia in dus, da dum libere et eleganter mutant in tempus præsens modi Infinitivi activi ug portare pro portanda legere pro legendis.

12 Omnia adjectiva possunt eleganter poni seu construi cum genitivo more græcor: ug lætus recrationis. Præter hunc Helenismū observa et cum quô dicimus Arcados Pöëseos-Tereos Æneidos pro Arcadis Pöësis Terei et Hectora Craterem Phlegetonta &c pro Hectorem Craterem Phlegetontem Item

arcados

x

Arcadas, Crateras, Troas, pro Arcades crateres in Acusativum numeri pluralis.

13tio Omnia Nomina quid in singulari significant plura qualia sunt aliquis, quis, pars turba Ist. Cum verbo plurali poni possunt. vg. pars in frustra secant.

14to Poëtæ quando ponitur hæc vox res cum adjectivo tunc hanc vocem omittunt et adjectivum ponunt neutraliter vg. ut Virgilius Ecloga 3tiâ Dulce satis humor pro humor est res dulcis & imitantur græcos

15to Poëtæ quando habent substantivum et adjectivum in genitivo v singulari v plurali vg. amæna Musarum pro Musa amæna serena cæli pro cælum serenum 2do Idem eleganter mutant adjectivum in substantivum et substantivum ponunt in genitivo vg inclementia cæli pro inclemens Cælum 3tio præterea quando sunt duo substantiva et unum ponitur in genitivo tunc hoc mutant in adjectivum vg. gaudia cælestia pro gaudia cæli 4to Utuntur deniq[ue] interdum adverbio v participio substantivo idest loco substantivi

et fungens

pro cœlo, jacens pro terra pura v inane pro aere

16to Adverbia mutant in verba vg. serus pro sero. etiam illa quæ tempus significant vg. Æneas se matutinus agebat pro mane Virgilius Lib 8 etc cum adjectiva hæc rebus aplicant vg. matutinos capillos.

17mo Adjectiva admittunt eleganter negationem duplicem ita ut prior significatio maneat vg. Non in-doctus pro doctus.

18vo Addo quando omnis locutio affirmativa bene per negationem possit explicari.

19 Adjectiva neutra ponunt adverbialiter.

20 Ablativus verbi passivi potest mutari in dativum. Huc spectant verba neutro passiva et deponentia solum illa a quibus Poëtæ formant participia præteriti temporis eaque passive construunt.

21mo Poëtæ conjuctionem et eleganter mutant in præpositionem cum. Item cum duo sint recti conjuctione ligati vertunt unum in ablativum cum præpositione cum vg. remo cum fratre &c econtra Remo et Frater Item Positivum in comparativum.

22do Poëtæ pro his vocibus sæpe v aliquoties ponunt

ponunt has ter, bis quatuor.
23tio Pöetæ quando multitudinem efferre volunt adhibent voces has centum, mille, multa millia etc vicenis v.g. vicibus ter geminis v.g. laudibus certum scilicet ponunt pro incerto.
24to Pöetæ utuntur verbo juvat pro verbis delectat, Expedit Item utuntur pro verbo volo stat v pro statutum est Item ponunt verbum sedet pro est v.g. Esset sedere.
25to Pöetæ ponunt istas voces multus plurimus in singulari ad plura significanda.
26to. Pöetæ ponunt hanc vocem pars pro his aliquis aliqui aliquid etc
27mo Adjectivum positum cum hoc substantivo pars potest poni v in singulari v in plurali concordando in genere cum illo substantivo quod reticetur sub hoc substantivo pars v penitus adjectivum in genere masculino v.g. pars in juveniles lusus versi hoc est aliqui milites versi.
28vo In narrationibus Pöetæ utuntur his et similibus formulis Hæc ubi fatus erat Hæc ubi dicta v Hæc ubi dicta dedit v Hæc ubi dixerit Talia fatus erat.

29no

2gno Quando rem gravem proferre volunt solent dicere Poëta Eloquar an sileam et omne
30mo In descriptionibus usurpant hæc vocabula jam et jam, jamquem magis pro magis potis est pro potest usq ad pro semper, Dempto fine pro sine fine.
31mo Invenies si est pro sit intersit pro intersit et similia spectantia ad Ephentheum aVelier, Ditior, Laudarior etc pro aVeli, dici Laudari et similia spectantia ad paragien riyt tendit etc pro diruit letendit et alia spectantia ad Enphæresin acturist brevist pro acturus est brevis est. Abstraxe, aspri anglus, Cydus, poplus, buicula pro abstraxisse buviculâ asperi populus &c et similia spectantia ad syncopen Hæc tamen minus observanda imo nunquam &c Unde quando vocē inusitatam leges adverte utrum n' contrahit v nō divisa per vocales v si n' est permutata v.g. Lodoicus pro Ludovicus
His tuto potest uti Religio Reliquiæ repullit, retulit reperit Mavors pro Mars Navita pro nauta, Navifragus pro Naufragus alituum pro alitum

alitum periclum pro periculum
3. 2do. Genitivi syncopati exceptâ 5ta Declinatione usurpari possunt etiam in participijs præsentis præteriti vg. pro fdventium faventûm Huc spectant Figuræ quæ contrahunt vg cui pro cuj quæ dividunt vocales vg. aulai pro aulæ his tamen cum croco et pipere utendum Figuris aliqua enim figuræ sunt ad excusanda authorum carmina quæ modo. vitiosa censent si imitaremur illorum licentiam.
3. 3tia Item Peregrina propria, quæ v. sola authoritate corripiunt v. producunt produci v. corripi possunt.
3ta Figura syntacticali utunt Poëtæ Synecdochæ quæ nihil aliud est, nisi quando adjectivum v. verbum conveniens toti seu cum toto regit partem totius in acusativo hoc est verbum v. adjectivum competens toti ponit cum acusativo sed acusativus debet esse nomen partis totius illius possunt ablativum regere sed hoc Historicis Oratoribus quam Poëtis est proprium Synecdochæ Exempla

Exempla in adjectivis nominibus 1mum Exemplu Synecdoche omnia mercurio similis vocemq colore et flavos crines et membra decora juventæ similis est adjectivum competens toti vocemq colorem acusativi partis 2dum Synecdochæ Exemplum in adjectivis Participijs scutis pro tecte corpore longis Virgilius.

3tium Ex Synecdoche inverbis neutris et passivis vg. stare pro nequit micat auribus et tremit artus.

35ta. Hellenismus est oratio quæ in latino Phrasi græcæ constructionis servat leges et imitatur græcos cum nominativus aliquando pro acusativo ponitur ut sensit delapsus in hostes pro se delapsum vg. genitivus pro ablativo desine mollium v cum adjectiva neutra seu quæ ponuntur in neutro genere aliqui substantivo usurpunt ut diximus vg. ferimur per opaca locorum v cum eadem adjectiva neutra in acusativo tum singulari tum plurali posita sumunt adverbialiter, sanguineis lugubre rubent idest Lugubrem in modum v quando verbis significantibus pugnam v contentionem

proablativo

x

pro ablativo ponit dativus vg. placito ne etiam pugnabis amori v cū adjectiva quæ ponunt cū gerundijs in di, do, dum, et cum propositione ad Gerundia mutant in Infinitivum ut dictum

36ta Frequentissima repetitio est Pöetis per repetitionem intelligit hic 1mo quando eadem vox bis ponit sive in initio, sive in medio sive in fine fit 1mo quando eadem vox nulla interposita repetit vg. post hume. 2do q̄do alia interposita repetit vg. bella mihi video video Bella parant 3tio quando eadem vox initio carminis et fine alterius carminis apetit vg. ab initio hexametri et in fine pentametri 4to Quando eadem vox in medio 1mi carminis et a principio secundi repetit Hoc enclitica q. etc monosyllaba et ince, non nil v quibā si etc frequentissime repetunt.

37mo Pöetæ verba activa qm neutra solent aliquando impersonaliter ponere ijsq. genitivum adjungere vg. desine querularum

38vo Nota universalissime quando verba adjectiva, metaphorica semper sunt ponenda ut adjectivū n. solū aptissime conveniat sed

Sotiū

totum carmini lumen decus affundat Carmen enim pro horum luminibus et metaphora venustates: sicut et Oratio Sententia potissimus tanqm decore et ornamento exornat. Quare de adjectivis cum Delectu adhibendis.

1mo Adjectivum quod competit personæ tribuit rei quæ nō est persona 4tuor modis potest tribui 1mo hujus personæ affectui vg. Memorem juvenis ob iram 2do hujusq personæ signi vg. pila militia pilis 3tio hujus personæ instrumento vg. tota inimica 4to hujus personæ actioni vg. Docta obvia.

2do Adjectivum quod competit affectui propriè est proprius illis tribuit causæ Tristi mersa favilla tristitia pertinet ad luctum quem hæ flammæ excitarunt v etiam econtra vg. Filla per artificem sæpe reducta bellum artifex est Bombix.

3tio Adjectivum proprium totius integralis eleganter tribuit parti vg timidis unguibus. timebat aquila fere Ganimedem et econtra Adjectivum partis integralis proprium tribuit toti et nō significans partem ponit in accūo per Synec

docen

immediate dictatam vg. Os humerosq Deo similis idest os et humeros habent similia Deo. Ipse triumphali redimitus tempora lauro loco tempora redimita.

4to Adjectivum rei contentæ proprium tribuit ~~contenti~~ Continenti vg. insanum forum vidit idest insanos homines res contenta, sunt homines forum continens.

5to Adjectivum proprium rei non viventis tribuit rei viventi vg. flammato corde et econtra vg Horatius cinerem dolosum dixit.

6to Adjectivum cuipiam rei conveniens tribuit substantivo metaphorico v metonimico seges ferrea virorum exercitus ferreus unde debes rem aliquam per similitudinem apellare seu nominare vg. Exercitus est seges flores sunt sydera terræ et sic habebis floribus terrestria sydera purpureum Iuvante lumen ~~est~~ etc

7mo Adjectiva quæ habent aliquam adjunctam negationem sunt usitatissima dum modo eundem sensum retineant vg non innoxe pro sine noxa non invenuste pro venuste.

8vo Futura participiorum ~~rum~~ pro epitetis usitatissima

usitatissima sunt ~~hæ voces sunt~~ vg nullos habitura triumphos.

9no Epiteta a nominibus Patronimicis ~~et~~ ista usitatissima sunt hæ voces ~~sunt~~ qui sunt, quæ sunt qui est ut dictum supra quamvis interveniunt in locutione omittendæ sunt. et hæc apposita seu omisso loco epiteti ponit

10mo His adjectivis notus conscius sæpius utunt Poëtæ, ut tam his quam illis quæ frequentius ponunt Poëtæ attende. unde prius te reflecte ~~an~~ antequam vis dare epitetum sive hoc epitetum sive adjectivum ornabit locutio v sit peculiaris rationè vim et significantionem auget. Quare mutatione substantiborum et adjectivorum adjectiva aliter reddant, aut ipsa substantiva v mutant numeri casus conjunctiones verbor ordo constructionis modi, et tempora unius aut alterius vocis accessione augeat phrasis

De mutatione Adjectivi

1mo Substantive ponit neutraliter in plurali vg. Cæli convexa pro Cælum pro Cælum convexum opaca locorum pro loca opaca

2do mutari potest adjectivum in substantivum

metonimicum

metonimicus vg Laudat pudor pro laudans pudicus.

3tio Adjectivus possesionem significans mutari potest in substantivus rei possidentis ~~entis~~ vg Patris ædes pro patriæ ædes

4to Mutari potest adjectivus in substantivum nomen rei factæ aut faciendæ modum significans. provida cura ducis pro Dux curans.

5to Mutari potest adjectivus in substantivum materiæ vg dici potest ebur cytharæ pro cythara eburnea.

6to Mutari adjectivum et positivus in comparativus potest item mutari potest in adverbius vg lene pro lenes dulce pro dulcis suave pro suavis molle pro mollis et similia ubi vides quod ter omitti potest n' suaviter sed suave sus modo accentus scribat

De Mutatione Substantivi:

Omni eô modo potest mutari quo et adjectivum

2do Mutari potest substantivum rei possidentis in adjectivus, significans possesionem vg Patriæ virtutes

virtutes pro virtutes Patris.
3tio Mutari potest substantivū speciej in substantivū generis modo generi addat adjectivū speciej proprium vg. loco aquila pone ales adde epithetum seu adjectivū proprium aquilæ vg. fulmineus.

Subst.ā: Specifica	Substat.t Generica	Adject.t Propria & Speciej
Aves	Gens Cohors Agmina	Ætheris incola pennata Sonora volatilū
Aquila	Ales Volucris	Armiger Titania
Gallus	Avis	nuncia lucis
Hirundo	Ales	Veris penuntia
Philomela	Nemorū Syren	Plumea
Pisces	Gens Populus greges Gentes Agmina	Æquoreum Natantum Squamigeri Fluctícolæ Muta natantiū
Laurus	Arbor	Phœbea
Cupressus	Arbor	Appolinea Venerii specia feralis

Flores Rosa	Sydera Opus Munera Flos	Herba Hortensia Flore + Terrestria Pestanus
Durum Marmor	Metallum Lapis	Fulvum Fulvus Parius Dalmaticus.

Quæ arboribus tribuunt adjectiva possunt car
remis et frondibus tribui.
2tio Mutari substantivum generis in sub=
stantivum speciej maxime in descriptione
veris loco flores in hortis micant elegantius
dices rosa Purpura in hortis micant
3tio Mutare potes substantivum in no=
men materiæ ex quo res illa facta est v.g.
cum dicimus æs pro tuba area ferrum
pro ense addendum vero tali substantivo
materia adjectivum tale quantum fieri potest
quod est maxime proprium rej factæ
ut statum appareat quænam sit illa res v.g.
nautica pinus pro navi ferrum volatile pro
tela ferrea

5to

5to Mutari potest nomen partis in nomen totius seu totum ponitur pro parte v.g. frontemque ignemque ferebat & econtra Substantivum totius in nomen Partis mutatur v.g. Limina penetrale pro ædes prora puppis carina pro navis Singulæ anni partes pro anno toto æstas, ponitur eleganter pro hoc messis. et

6to Mutatur substantivum causæ in nomen effectus.

7mo Substantivum significans effectum mutatur in nomen causæ. ingruit arduus æther.

Primi Rerum Inventores pro rebus a se inventis eleganter ponuntur v.g. Bacchus ponitur pro vitibus seu vino Ceres pro pane et segete Mars pro Bello

Similiter præsides et Dij Elementorum et aliarum rerum pro ipsis elementis et rebus ponuntur ita pro aere ponitur Jupiter pro igne Vulcanus pro aqua Tethis et neptunus pro pomis Pomana pro floribus flora

8vo Poëtæ tum a Patria tum a personis alijs ostendunt alterius personæ mores & conditionem ita ab illis pro luxurioso Sybbarita pro Crasso Thebanus, Dedalus pro Ingenioso

pro

pro latrone Procustes Scytha Thrax getu
pro feroce Baseris, pro barbaro Baschus
pro ebrioso narcissus pro pulchro Irus v Codrus
pro mendico Croesus v Midas pro Divite
Qno Elegalnter mutat substantivu rei
significante in ipsum signi nomen seu si=
gnum ponit pro re signata per hoc signu
signa antiqua quæ et modo vigent ~~cære~~
Cære Majorum nobilitatis immagines
Faces stella curulis, consularis potestatis
gius. Purpura Sceptrum
Corona Regnum
Toga Senatorium
Sagon Militiæ
Aquilæ Romanarum Regionum
Hodierna Principum et populorum signa quasi
stemata claves navis S Petri.
Pontificum ac eclesiæ Romanæ
Lilia Galliæ
Luna Turcaru
Aquila alba Polonoru
Signa literaria
Palliu Philosophiæ
Bucolicæ Fistula

Heroicæ

x

~~Heroi~~ Heroica Tuba
Pöesis Lirica Cythara
Fides Pöesis comica Socus
Trahica Coturnus.

Signa Pöetica
Alea, Toga,
Jani Templum sunt signa Pacis
Arma Sagon Apertum
Jani templum [clausum] sunt Belli
Caduceum signum Legationes
Laurus Palma victoria Signum
Amalthæ cornu Donorum copia

Signa Populorum à præcipujs Regionum fluvijs.

Signa Deorum.	Thamesis	Anglorum
Fulmen Jupiter	Sequana	Francorum
Per tridenté Neptung	Renus	Germanorum
Per caduceum Mercarius	Iste	Turcas et Hungaros
Per ægida Pallas	Tagus	Hispanorum
Per Clavum	Tiberis	Romanorum
Hercules	Nilus	Egipciorum
ac	Gangies	Indorum etc.

Substantivum significans continens pro Substantivo significante rem contentam Substantivum significans

significans circumstantiam rei cujpiam convenientem eleganter mutatur in ipsum rei nomen v.g. excussit infantem idest infantis Balbutiem gestas vulpem Sub pectore id est vulpinos dolos Rosa, Purpura pro color Roseus.

De Mutatione Casuum

Aliquando per apostrophe mutatur casus in vocativum in quæstione, quo acusativum cum præpositione in mutant in dativum in quæstione seu interrogatione acusativus cum præpositione per sæpius mutatur in ablativum sine præpositione ablativus a vel ab verborum passivorum in dativum illum refert.

Verba pugnandi quæ ablativum cum præpositione cum mutant in Dativum.

De mutatione Numerorum

Singularis Declinationum numerus mutatur in pluralem quando res aliqua singularis et una significatur v.g. Priamidum Regna manebunt. 2do Pluralis in singularem mutatur quando collectio significatur v.g. Miles Romanus pro Milites Romani.

Numeri cardinales aritmetici quales sunt unus

duo

x

duo tres quatuor 5q; eleganter efferunt per adverbia numerandi bis ter quatuor conjungendo illa v cum numeris cardinalibus vg. bis septem pro 4ordecem tercentum pro trecenti &c v conjurando illa cum numeris ut vocant distributivis quales sunt binus quaternus quinus senus deing bis v ter senli pro duodecem v tredecim turba v cohor sena pro sex turba v cohors dena pro decem turba novena pro novem his vocibus utunt cohors turba quando volunt Pöetæ exprimere numerum rerum sensitivarum Item Octonis actis natalibus id est postquam octo annos natus esset duo quinquennia pro decem cennis bina trigennia pro 6 annis. Mutant numeri cardinales in sequentes voces Amo in hanc vocem Lustrum quæ vox significat quinq; annos eo quod quinto quoq; anno urbs a censoribus Romanis lustraret. Item in has voces ingenium, Item in hac voce triens idest trium Annorum Item olimpias idem significat quod quinq; anni.

De Mutatione Verborum Modorum Temporum.

Amo Verbum proprium optime mutat in me

taphoricum

metaphoricum maxime si verba viventium tribuant non viventibus.
2do Verbum exprimens circumstantiam rei ponit pro verbo exprimente rem.
3tio Verbum proprium eleganter reddit tale quod circumstantiam rei significat.
4to Verbum proprium mutat in phrasim talem quæ pro tempore exprimit circumstantiam temporis v.g. Advesperas cito At Majoresq cadunt altis de montibus umbræ
Verbum proprium eleganter exprimit per phrasim talem quæ circumstantiam loci describit Infinitivus ponit pro indicativo præteritum perfectum tempus eleganter ponit pro præsenti conjuctivo Præsens pro ejusmodi Imperfecto eleganter ponit pro abluat ablu-erit.

De Mutatione Adverbij et Conjunctionis

1mo Adverbia mutant in adjectiva
2do In verbis conjuctio et omittit modo vox præcedens illam repetat apponatq illis substantivis quæ ligant. v.g. loco maximus et armis et toga dices Maximus ille armis maximus ille toga

hæc

hæc immutatio fit cum interrogamus. ~~qua~~ vehementiq.
vox significat 5q; annos quod quanto quoq; anno urbs
a censoribus romanis lustraret item in has voces bi-
gennium trigennium, quadrigennium. item in hæc trie-
teres idest trium annorum Olympias idem signifi-
cat quod 6q; anni. v affirmamus vg quid tibi cum
cyrra gelid etc Item dicam horrida bella dicam
acies loco et bella et acies v cum patetice describi-
mus. Mutatur etiam in cum cum aliqui enditicum
quo producant quando vox immediata incipit
a duobus consonantibus vg. terrasq; tractus
aliqui absolute producunt vg. Sideraq; ventiq;
nocent Tibi utrumq; non est observandum anti-
quis Poetis licitum fuit.

Atq; geminatur aliquando.

De Mutatione Sententiæ

1mo Augetur sententia repetendo vocem aliquam
ad majorem vim et ornatum 2do addendo adjectiva
quæ regunt casus ut sunt participia et alia adje-
ctiva. 3tio dilatatur sensus cum addis Epitetum
et postea mutas in substantivum utrique substantivo
addendo epiteta vg extinxit bellum adde adjecti-
vum incensum muta in substantivum incendia

adde

adde adjectiva et habebis Extinxit miseri funesta incendia belli 4to augetur a contrario seu cum alia Phrasis quæ a contrario ducitur et idem cum prima phrasi significant.
Quære 1mo Quid est contrarium non contradictorium sed contrarium et invenies pax sic pone ut idem sensum habeat bellum extinxit cum hoc, et habebis pacem revexit Dicesque

Extinxit Bellum pacemque revexit amicam
5to Augetur per ablativos absolute positos instrumenti, causæ, modi finis excessus
6to per Parenthesim quæ variis quasi de causis sed potissimum ad eorum quæ dicuntur aut fiunt rationem efferendam interponuntur sententiam [illegible] de Parenthesi vide supra
7mo Mutatur sententia per longiorem amplificationem. 1ma est amplificatio quæ dicitur ab enumeratione partium quando totum integrale vel totum genericum in suas partes distribuitur v.g. ex hoc argumento seu simplici v.g. Virtutes in ejus vita elucent. amplificare sic carmen

Excubat in medio tibi pulchra modestia vultu

Et roseus

Et roseus niveo regnat in ore pudor.
Simplicitas oculis sacra facundiâ linguâ
Rident ingenuis gratia viva labris
Majestas humeros placidam clementia frontem
Pura verecundus pectora candor habet.

Virtus est totum genericum Vultus totum integrale

2dus Amplificandi modus ille est, qui ducit ab adjunctis. Quis quid ubi quibus auxilijs cur quomodo quando. Aliquod carminibus exprimendo circumstantias Abbreviare potes sententiam per ea quæ audisti ciciendo.

Vocum Poëticarum et phrasium elegantia tota fere in figuris Syntaxeos a tropis Locis Rhetoricis præsertim enumerationis loco Rhetorico a figuris præsertim descriptionis figura Usurpatione fabularum Immaginatione Idiotismis Poëticis etc quare evolare Poëtam aliquem in omnes ejus partes confer oculos et si quid elegans apparebit hujus elegantiæ inquire causam non aliam invenies nisi illam quam modo dedi, quare hunc spectant ista multus plurimus.

Quædam vocabula Poëtis sunt familiaria vg. est v. sunt pro aliquis v. aliqui bibere fluvios

pro

pro habitare apud eundem.
Item hæc Substantiva Donum Munus frequentissima sunt a Pöetis Item hæc
Opes, Honor, Decus, vg Munera v dona Cereris pro frugibus veris opes v honos pro floribus decus cæli pro stella hoc nomen Decus mutant etiam in Decoris substantive sumptum. Utunt hac voce Sylva quando ad frondes alicujus arboris, aut folia Plantarum transfert istis adjectivis, Regnatus triumphatus erratus utunt.
Anima Purpuream vomit ille animam id est sanguinem.
Et Molles Zephirorum animæ id est flatus.
Sedes ponit pro domo Regno
Juventus Voce hac utunt Pöetæ quando de multis hominibus sermo est.
Confessus Arguita confessus Gelido pallore timorem
Cado Ad significandam victimarum cædem usurpat.
Do pro mitto
Juvat ponunt pro delectat.
Decet pro Expedit v oportet
Stat pro certum v certus sum v certus volo.
Se Deo

Sedeo Pallor in ore

Surgo vg. Surgit opus.

Ecce habes Idiotismos pöeticos ut notus bibo juvat stat &c. Sententiam seu sensum Poeticum ut eleganties comperias fac imitationem cum optima sententia alicujus Pöetæ classici quare eximius vocum delectus Metaphora optima Circumlocutio Figura Syntaxeos quædam loquendi formulæ Pöetis usitatæ ahibendæ sunt, unde voces hominibus proprias ad res transferre n viventes est optimum.

Circumlocutio ducit 1mo a varijs rei aut Personæ adjunctis cæterisq etiam locis Rhetoricis vg. Definitione vg. Rex Nemorum Libicæq Leopopulat arenæ Concretas jogio figere videt aquas id est Glaucum.

Aspice quam densum taciturum vellus aquarum idest quam densa nix Ducitur circumlocutio a fabulosis rei aut personæ adjunctis alijsq Rhethoricis ad fabulas alludentibus vg. cum primum crastina cælo puniceis inveda rotis aurora rubebit id est ad primos auroræ crastinæ rubebis.

Amplificatio

Amplificatio Pöetica per Similitudinem exornat
Pöetis describere famem discordiam est familiare
unde si descriptio rerum fiet quo plus fabula nō
asperseris ut si inhorti descriptione ludentem
inter flores Zephirum ridentem Floram ac
hujus modi lusus paveris.
In descriptionibus personæ describunt vultus
mores ingeniū etc
Observationes ad Carmen notatu dignissima.
Substantivū tuū quod habes in locutione
simplici pone in genitivo adde aliud ipsi utriq;
v uni adde adjectiva si materia desit addi po=
test substantivo aliquod adjectivum v parti=
cipium regens aliquem casū tum isti capui
si necesse sit adde adjectivū vg: Si faceres
carmen ex hoc venit Laurea adde adjecti=
vū quod construit cū aliquo casu vg: digna
comis eritq; carmen.
Venit honoratis laurea digna comis.
Similiter adtende adjuncta. Quis quid ubi &c
Si materia adest tū adjuncta illa unum v
plura

plura prout necessitas exigit interpone vg. faciendo carmen ex hac materia ubi sum locutus quære ex te quibus auxilijs sum locutus et statem occurret tibi ore lingua deinde quære quomodo sum locutus et dices timidè modeste audacter, Hæc adverbia muta si necesse sit in substantivum vg. cum timore ulterius quærere poteris quod sum locutus et dices sermones voces ~~membra~~ verba, Interroga quæ et qualia verba sum locutus et dices multa pauca præterea quære quis est locutus et dices ego adde adjectivum timidus audax et erit carmen

Hos ubi sum lento sermone ore locutus.

Circa carmen hexametrum et Pentametrum hæc observa 1mo Repetitio ejusdem literæ frequens in Initio vitanda vg. o tite o tute o tate, tati tibi tanta Typpanem tulisti 2do Verba similiter desinentia vg.

Cadentiæ in medio quasi leoninæ vg.

Quærebat flavos per nemus omne favos.

Voces unius syllabæ et quatuor syllabarum insuper Pentametrum etiam trium Hexametrum

et

& Pentametros male finiunt.
In Pentametro adjectivus in fine poni debet, præter meus tuus suus nec ultima syllaba in Pentametro debet terminari in aud aliqui docent Potest carmen hexametrum claudi voce uni syllabæ ut elidatur vg. ab alto est & etiam pro Spondeo ponuntur duæ voces unius syllabæ vg sat est est Laus est.
Cæsuræ omnino deben esse in omni carmine in hexametro trochaica maxime —

Hæc cæsuræ sun 4or.

1ma Pentenimeris seu semiquinaria est quando post primos duos pedes manet syllaba longa claudens dictionem vg arma Virumque cano.
2da Trochaica Quando post primos duos pedes habet duas syllabas unæ longam alteram brevem sive trocheum qui dictionem claudit vg. Non omnes arbusta ~~juv~~ etc
3tia Heptenimeris Latine semi septenaria quando post tres primos pedes habet syllabam unam quæ claudit dictionem vg Multa super priamo rogitans

4ta

4ta Bucolica sive tetracodia quando post tres pedes habent duas syllabas breves v.g.

Terra sium inter fructus apperit.

Unde veteres Grammatici cum Diomede versum heroicum in quatuor partes secuerunt illasque sectiones vocarunt cæsuras.

In Pentametro 1ma cæsura debet claudere vocem nec debet esse monosyllaba quare malum est istud carmen.

Inque sinus afflictus fluit imber aquæ

Verba nimis longa vitanda præsertim quando spondæi occurrunt unde ad maximum quinque syllabarum vox Adjectivo et substantivo aliquid interponitur et prius ponitur adjectivum quam substantivum. Tam examentrum quam pentametrum est suavius si a dactilo incipiat sed minus de ista conditione quare pedes materiæ sunt aptandi in omni carmine si enim in carmine sit mora colluctatio aut difficultas exprimenda si vehemens affectus si tempus si tempus si celeritas exponenda dactili adhibeantur. Virgilius luctantes et laborantes exprimebat spondæis. Carmen hexametrum amat verba et adjectiva sonantia

×

sonantia qualia sunt participia in ans v. ens 3tio
Participia passiva præteriti temporis futuri primæ conjugationis.
Crebræ elisiones vitandæ sufficit enim una et tamen vocales quæ eliduntur non debent esse similes ug supra alea turpis elisio talis ab initio carminis non ponitur elisio.
Elisio tunc adhibenda quando res bene exagierat quæ tamen elidi debet

Exempla Pentametri.

Spargit flammigeras fera Diana faces
v Expectant lachrimas amphiteatra meas
v Inter Hidaspeas eminuisse rivos
v Incustoditæ diripiantur opes.

Observanda circa carmen Horatianum.
Hoc carmen Epitheta debet habere graviora longa. 1mum et 2dum Carmen ab initio non debet habere duas voces duarum syllabarum in 3tio Digitto ni sit vox unius syllabæ per digitum intelligitur pes pes debet habere pentemimerim Semipes debet terminare dictionem nam finitur voce unius syllabæ 3tius. Versus Horatianus potest

potest inchoari a voce dissyllaba sed non debet sequi vox duarum syllabarum Item vox potest finiri in tertio digito quare potest carere heptemimeri Non clauditur voce unius syllabæ quare tertium carmen Horatianum potest esse tale.

Lenite clamorem Sodales.

Quare in tertio versu suo Horatius rarissimè habet duas voces duarum syllabarum et raro unam dissyllabam sine monosyllabo.

Stropha Ode Horatiana.
Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus
Nec sumit aut ponit secures.
Arbitrio popularis auræ Lib 3do Oda 2.

Observa circa carmen Iambicum quod versus Iambici nunquam admittunt Trohæum 2do quod versus Iambici non catalectici qui destinati sunt materiæ jucundæ v Rythmis sunt Elegantiores si careant cesura Ave Virgo Parens Dei Esto memor rogo mei. Si tamen vox ponitur in fine trium syllabarum ug Tuere troes Illium est carmen Iambicum

Iambicus Archilochicus Iambici catalectici cæsuram requirunt vg. Mentesq fulminant est anacreonticus carmen. Quod si vero alternatim ponunt versus Catalecticii cum Acatalecticis jam acatalectici non debent terminari voce duarum syllabarum quare Pater Balde Acatalectico Iambicus terminavit monosyllabo ut alterna mors alterna sors quod versus Iambi alterna fata trudunt idem dic de omnibus qui in materia suavi aut tenera Rithmis versant debent omnino carere eli= sionibus. Versus Iambici magis fluidi sunt si solis spondejs aut Iambis constent. De= lectat verbis et Epithetis longis et gravibus

Senarius Iambicus.

Dimetrum si verset in materia gravi delectat cæsuris quare leges Senecam In singulis versibus finit sententia sed eleganter Phrasi potest per plures versus. In quinto digito eleganter finit verbum v neq in medio finiri debet Senarium Iambicum optime terminat dissilabo v voce unius syllabæ si ultimâ syllaba ante hanc

vocem

vocem unius syllabæ elidet raro trissilabo aut quadrisyllabo nisi in trissilabo fiat elisio. Versus Anapestici sunt optimi si nullam habeant cæsuram sed singuli pedes singulis vocibus terminant v.g.

Tertia misit Bucina Signum.

Nondum seræ nuntius horæ. Lege Senecam.

Observa 2do quod similiter versus Trochaici fluidi sunt si careant cæsurâ et elisionibus. v.g.

Crux fidelis inter omnes arbor una nobilis

Trochaici enim versus potissimum materijs jucundis destinati sunt. Adverte carmen Trochaicum Alemanicum n debet inchoari a voce trium syllabarum, neque in tertio digito debet incipere a trissyllabo. Quare sunt mala ista carmina Plausibus nunc Musa lude et musa Laude Plausibus sed debet inchoari vel a dyssilabo vel a monosyllabo et hoc sequente trissillabo sed universalem accipe ad omnia carmina regulam. Imo quando vis aliquod carmen non scabrosum scribere scribe ad imitationem hujus authoris qui maxime excelluit in his carminibus voces

tot

tot syllabarum ponendo quod continet authoris carmen.

2do Materiam praescriptam ad quodlibet carmen debes invenire Epithetum unum solum addi debet substantivo quodsi illud substantivum repetatur potest et adjectivum illius repeti quodsi vero intercedit aliqua conjuctio et vel, nec, addi potest et secundum Adjectivum substantivo vg Ille asperet improbus ira quam hae conjunctio saepe comittitur Participia cujusvis temporis substantiva quamvis habeant adjectivum adjugi possunt

Nota Quod Epitheta et verba quae tropum aliquem involvunt praecipue metonymiam Metaphoram adhibenda sunt imo curandum est ut nullum sit verbum y adjectivum quin non involveret Tropum

Epithetum debet esse materiae accomodum semper, unde quaesiturus illud bene intellige materiam ne sit jocosum in carmine heroico debent esse usitata optima.

Adjectivis adjungunt Infinitiva unde inpromptu habeat illas voces et pedes illos quae praesenti

x

carmini præcipuè serviunt vg. compones Disticha seu hexametrú et Pentametrum habet dactilos spondeos Jambos deinde in promptu habeas illa substantiva ex quibus finis utriusq; carminis facile haberi potest qualia sunt nomina Declinationis 3tiæ habentia incrementum breve pro hexametro vg trames dives palmes etc corpus etc tum nomina Virilú item omnia nomina neutrius generis vg. murmur, nomen tramite longo murmura ponti ex his enim facile finis Hexametri et Pentametri confici potest.

Facilem sibi usú Epithetorú facies si eos ex Libello. aliquo in promptu habueris.

Noveris Participia formare à verbis adverbia ab adjectivis adverbia ab adjectivis compara. a positivis.

Materia si sit Difficilis resolve illam in verba simplicia et bene intellige.

Invento fine carminis imple hiatus carminis seu ubi desunt pedes illa imple adjectivis verbis etc loco apellativi substantivi pone proprium nomen vg Loco Medici Esculapii

nomina

Nomina composita adhibe ex duobus nominibus sed usitata vg Flamiger flammierus.
Substantivis adjice eorum definitiones.
Metaphoris audacioribus hiperbolis utuntur Poëtæ. vg fulminis otior alis Patronimica ponunt loco propriorum nominum vg Loco Æneæ Anchisiades.
Periphrases allegoricas loco simplicis nominis ponunt eruditionem vg loco Divitiis cresus.

DOCTRINA DE CARMINE POLONICO.

Quæ dicta sunt de carmine Latino idem proportionate intellige de Carmine Polonico.
2do Præterea quæ habes supra expressa Hæc observa quod carmen Polonicum est oratio metrica certo numero syllabarum cæsura et cadentia constans. Unde primo annotandum est quod syllabarum carmen vis componere quo loco debet esse Cesura.
3tio Quid in primo quid in secundo. quid in 3tio annotandum materiam et sensum simplicem

4to Cadentia, 5to permutationes casuum et aliæ observationes quæ in latino observandæ.
Aliquæ tamen n' possunt adhiberi observationes sed Iudicium ista considerabit.
Cadentia est similis desinentia syllabarum.
In Carmine Polonico Cæsura et cadentia veniunt ad observandum.
1mo quod Cadentia debet esse in semiduabus syllabis.
2do Optime erit cadentia si una fiat ex verbo altera maxime ex adverbio v una ex substantivo altera ex adjectivo, v una ex nomine altera ex adverbio pertinente ad aliud substantivum v una ex verbo altera ex nomine nunquam aut saltim rarissime veniat pro cadentia adverbium cum adverbio verbum cum verbo, substantivum cum substantivo adjectivum cum adjectivo etc.
Nota esse malam cadentiam si simplici verbo respondet compositum vg. Bieży Zabieży Item monosyllaba vg most post migdał dał Tyk był Item malæ sunt istæ cadentiæ in sci osci iqck onego owi vg. Wodzowi Złodziejowi onemu szy bywszy biwszy ono et aliæ tritæ et obviæ

Item ex pro nominibus twoia moia malæ sunt cadentiæ siebie moim twoim mala est cadentia quando ultimæ vocales non habent eundem accentū vg gòra po=kora Item quando n' sunt duar: syllabarum vg Ten niedługo żyie

Kto często piie

Quando vis componere carmen Polonicū relege optima carmina polonica vg. Kochanovij Twardovij et ad imitationē illorū compone i Iota et y ypsylon parum viciant.

Cæsura ēst syllaba residua in fine alicuÿs vocis post certū numerū syllabarū. Cæsura debet esse ultima syllaba vocis. Cesura monosyllaba n' debet esse præsertim in carmine plurium syllabarū.

Nota quod carmen Polonicū n' ascendit ordinariè ultra tredecem syllabas, in carmine 3tedecem syllabarū 7mo loco cæsura debet esse in duodecem syl: 6to loco

Choćbyś się na cnotę krzyże sprzysięgli miały

Przeciesz ie ÿ nie zwątli choćby y swiat cały

In carmine 11 syllab: debet esse 5to loco in carmine decem syllabarū etiam 5to loco vg.

niedufay

Niedufay fatom roskoszna młodzi
Swiata nie ieden Absalon zchodzi
Niezatapiayżsię w żadney ozdobie
Gdy wszystko w krotce zgnie będzie w grobie
Zyay skromnie radzę żyi cnotliwie etc.

In carmine 9. syllabarum 5to loco v quarto
In carmine 8cto syllabarum 4to loco.
In carmine 7tem syllabarum 3tio loco v 4to
In carmine 6 syllabarum tertio loc. vg.

Po podobrych odzieniach
Y Drogich kamieniach
Po modnym ubiorze
Smierć wszystko zabierze.

In carmine 5que syllabarum 2do aliquando 3tio
In Carmine 4or syllabarum secundo loco ordinarie tamen infra 5que syllabas carmen polonicum non descendit.

Carmen 4or syllabarum caesura non indiget Carmen 3rium syllabarum et hoc non indiget neque enim est est in usu nisi in carmine composito sive oda polonica qualia et haec sunt in quo.

O moy Boże
Czy tyż może
Bydz w Niebie
młodość

x

Młodość płocha
Gdy świat kocha
Nie ciebie

Nota aliquando carmen tertium respondet primo in terminatione quartum 2do
Nota quale et in quali materia scribit Epigramma latinum tale est polonicum pro diversitate materiæ Gratulatorium Salutatorium etc etc etiam includit necessario conceptum Poëma polonicum eandem habet partes quas et latinum
Nota quod carmina Polonica possunt vocari Saphica Horatiana ac per odas scribi vario genere non ex eo quod composuerit Saphus vel Horatius sed ~~quod~~ tot carmina tot syllabas habet quod Saphica vel Horatiana ut

Powstanecie Marsa rozwinione znaki
Zbroie kirysie stalowe szyszaki
Doday żelaza z twey ętny wulkanie
Wielego stanie

Carmen simplex est illud quando uno eodemque genere carminis constat si primum est carmen 13 syllabarum ita et omnia sequentia sunt 13 syllabarum
Compositum carmen est illud quod non uno genere carminum constat sed vario tales sunt odæ ut

quando

quando duo carmina sunt 10 syllabarum et duo 7 syllabarum v. etiam stropha constat ex duobus carminibus 1mo 12 syllabarum 2do 8cto syllabarum vel duobus primis 12 syllabarum et duobus octo syllabarum v. etiam Saphica Oda 3es versus Saphicos 4tum Adonium in eo sensu ut dictum v. etiam duo versus 11 syllabarum, ~~unde varie possunt~~ ponunt et alij duo 8cto syllabarum unde varie possunt scribi odæ quare si vis componere odam prius perlege odas Kochanovij Twardovyi v. classici Pöetæ.

Nota quod non solum versificator sed Pöeta in componendis carminibus poloniicis elucere debes. Etiam rudissimi numerum observant et cadentiam et nihil prætereà curant. Tibi non sint ociosæ voces solum ad implendum carmen ponendæ item obviæ dictiones minus pertinentes, conjunctiones, adverbia, casus communes inviti Æ tradi solum ad complendum pro eminena vocis superfluæ quales sunt in his carminibus de Pilato

Słuchayćie wy Rabinowie
Oni barzo y Żydkowies
Ja u Myi-wam swe dwie rzeces
Zem ia dziśiay niekrzywo tey mącie
Tego cztekà z Nazaretu
Ktory nima on Biretu &c

Quæ vile ingenium et quanta ruditas elucet unde

debes

habere Imaginationē pulchrā polonicā phrasim optimam quare pro nomina Relativa ugi go ktory n̄ solū in cadentia sed etiam in carmine vita ponere quare loco istorū Relativorū pone substātivū aliū sensum faciens, quare n̄ solum pro cadentia sed etiam pro toto carmine pulchrā et elegantes n̄ vulgares v obviā n̄ facile reperibiles sed metaphorica usitata in lingua Polonica adhibebis. Voces aliquando obviā cadentiā, sed raro et tunc apponuntur quando ratione proverbij, aut ratione Lusus in verbo, aut ratione sensus eximij v ratione sententiā ponuntur. Ponatur in versu nominativus cū adjectivo, verbū activū cum casu acusativo, Casus propositionis addatur quotiescunqȝ v adverbiū dictum supra.

Comptissimum reddet carmen si sensus graves atqȝ sententias ideo universales sensus, adagia usitata Phrases polonicas adhibebis cū recta ad materiā applicatione. Voces et verba debent esse pure polona sine macaronismo n̄ simplices n̄ vulgares sed Metaphorica.

Sensus integer clarus de Ingenio v acumine quia hoc est principale carminis Polonici ornamentū. Carmen Polonicū exornatur similitudinibus quæ ab aëre cælo terra igne aqua et in illis rebus quæ in his continentur Item Symbola emblemmata similitudines

litudines solent primo expresse poni tunc dw per illas particulas iako tak y nie tak vg. iak gdyby tak y nie tak y nie inaczey tylko iak &c. vg.

Iako zwierz w lesie otoczony w koło
Wtyl go pogonią a sieci na czoło
Tak człowiek w gęstwie niehamowney złości
Na hak przychodzi szatańskiey chitrości

2do tractantur similitudines occultae tunc dw similitudo ponitur sine istis particulis similitudinis y etiam tunc dum nisi una particula ponitur expresse altera correlativa reducitur vg. Nie inaczey iak gdyby na kształt Exemplum habes ex illo Carmine Dimetro seu duobus metris vg.

Nieufay męstwu Bog ludzką siłą
Rzuca iak piłą.

3tio Exornatur carmen Polonicum quando eruditiones historiae fabulae brevissime ponuntur in carmine. v.g. illud historice y Fabulae punctum quod tuae Materiae inservit ex qua componis carmen

4to Exornatur etiam sicut omne carmen per circumstantias et adjuncta. 5to Exornatur optime dum venusta immaginatione seu significationes sive simplici sive erudita adornatur. 6to Ornatur carmen Polonicum si sensus uno carmine trahatur in alium 7mo Sicut carmen latinum ita polonicum ornatur figuris vg. hippotiposi prosopopeia Interrogatione exclamatione Repetytione Epiponema et aliis Item locis Rhethoricis Item tropis sententiis similitudinibus eruditionis

tam

x

tam Poëticis qm Rhetoricis fictionibus imaginationibus parentheses aliquando adhibet ad ostendendum aliquem affectum tali modo choresceres hoc facimus justo dissiunt sua verba dolori etc ~~Porro~~ Pro amplificatione plurimum valeret enumeratio partium v formarum sub genere contentarum vg. Si florum pulchritudinē velles describere varias florum species vg Rosā narcissum violas recensebis et exornabis annum per ejus partes 4tuor alios amplificandi modos suggierunt Loci Rhethorici ut sint antecedentia et consequentia similitudines comparationes adjectiva p comparationē cum ~~sub~~ substantivis vg aquo justior alter quo n potentior alter Justissimus omnus hominē levem comparabis cum folijs crista vento aura unda nube hominem trementem cum mari populo arista canna pallentem cum frondibus in autumno buxo alba cera timidum cu magna cerba columbâ lepore ave lugentem cum moritura cygno iracundum in Leone apro vipera tygride aquo Tauro hominem curis agitatum comparant cum mari ventis ~~fonti~~ contrarijs agitat arbore casurā vg. conscientiā mallam cum Ticij vulture constantem comparant cum rupe petra hominem crudelem cum ferro Busiride Leone etc laborantem cum apibus.
Duos amantes cum castore Polluce cum Pilade et Oreste cum tartaro v hidropico belli duce cum fulmine

Tunc

x

Hunc spectant, comparatio & collationes quarum positivus mutat in comparativum et illud nomen ponit in ablativo candidior sole nive percandidus est inconstantior aurâ ventis foliô ~~durior~~ levior quercu saxo marco adamante surdior melle dulcior ambrosiâ nectari durior frêtô scopulis undâ truculentior Tigride ursô Dracone severior Busiride Falaride Leone &c &c &c.

PARAGRAPHUS ALIUS. DE EPIGRAMMATE.

Epigramma juxta alios Epigraphen quo ad vocem est inscriptio componit ex Graeco Epos quod significat carmen et ex nomine gramma quod significat inscriptio eo fundamento nam hujus modi seu talia Epigrammata loco Elogiorum inscribebant foribg templis immaginibus sepulchris statuis

aulis

aulis palatijs navibus, clipeis tropheis Columnis aris, cæteris magnificis operibus.
Epigramma quo ad rem est quoddam acutum et breve pöema aliquid ex dictis ingeniosum eruens. Dicit Pöema quia continet in se propositionem et rationem ingeniosam et quia solet esse immaginatio et fictio ingeniosa in Epigrāmate sicut et in Pöemate. Dicit breve quia Epigramma ultra duodecem carmina excedere n' debet alias n' differt ab Elegia dicit acutum quia Epigramma sine acumine nullum est unde v conceptum v acumen debet habere epigramma. Dividit vō in simplex et compositum, v in pure sacrum et morale in pure Panegiricum seu profanum Simplex est quod in fine nullum habet conceptum sed pure rem describit sine acumine. Compositum est quod in fine habet aliquam rationem ingeniosam seu acumen ex eo dicit compositum quia componit ex propositione et acumine. Morale est quo res describunt sacræ v Historia et In fine

danf

x

dantur conceptus. Panegiricus est Epigramma quod ordinarie solet adhiberi in scholis pro salutationibus honoris festorum nominum, estque illud quod includit laudem ex circumstantiis honoris v festi v stemmatis v personae. Diciturque aliter Plausus Poëticus et tale epigramma est compositum habens quaestionem seu sensum per interrogationem v aliam figuram formatus ex aliquo adjuncto sive loci sive temporis sive honoris sive personae et ex ratione ingeniosa itaque scias hoc Epigrammate describi salutationes gratulationes. Virtutes Epigrammatis sunt tres, brevitas claritas et acumen, brevitas consistit ut non excedat ad duodecem carmina alias transit in Elogium claritas consistit in hoc ut sint voces venustae non obscurae neque remotae a trivialibus quaedam suavitas ductilitas comparanda est, ut jucundum et amabile carmen profluat servandum Proinde ne tractus epigrammatis sit asper et hiulcus dura syllabarum collisione ingratus

ac

ac per latebras fluens acumen in hoc consi=stit ut in se includat argutiam seu inexpedatam responsionem ad questionem cur quare

Modus componendi Epigrammatis.

1mo Invenias tibi materiam et sensum pro epigrammate quem vis exprimere in hoc epigrammate unde debes anotare circumstantias illius materiæ ex qua scribis et considerare quale epigramma debet esse an salutatorium an funebrale an gratulatorium 2do Rationem ingeniosam seu conceptum forma tibi 3tio quali modo compones hoc epigramma a qua Figura inchoabis an admiratione an per apostrophen seu allocutionem v prosopopeiam inducendo loquentes v per Interrogationem v per rejectionem v per hippotiposim seu descriptionem energicam quasi oculis id videret quod describis v ab aliqua immaginatione Poetica ita tamen ut ipsa nõ careat ratione ingeniosa. In primis itaq carminibus Epigrammatis expones id quod assumpsisti pro materia Epigrammatis per quæstionem seu

Interrogatt

J. M. J.

Interrogationem hanc quare, v cur v quare hic habet pro stemate lilium et in ultimis carminibus apte respondeas per rationem ingeniosam quia habet candorem animi. V si prius ponatur ratio ingeniosa et postea inferius ipsa propositio.
Est etiam modus cum in carmine lusus quidam per Paranomasiam alicujus v aequivocationem v cum jocus exprimitur acutus seu per modum rationis seu per modum sensus alicujus inexpectati enati ex combinatione.
Epigramma si alicui Sancto inscribitur tunc assume circumstantias vitae illius Sancti et breviter expone per aliquam Figuram et subjungendo ratio ingeniosa ex eodem puncto v etiam sine figura propone vitae illius sancti punctum et ratio ingeniosa per Apostrophen v aliam figuram subjungenda
Si scribitur gratulatorium nominis, tunc assumpto puncto vitae Sancti Patrocinii illius cui gratularis v etiam apprecatio fiat ex eodem Puncto ut Gratulando Alojsio.

Aloysio Gonzaga

Quos Gonzaga tuus sceptra reliquit honores.
Hos tibi dent superi corde praeeat amor.

Si scribit in applausum adepti honoris tale Epigramma melius est si illi pro conceptu aliqua fictio sed ingeniosa inserat cum illusione ad illius stemma, si funebre scribit Epigramma pro illo materiam suppeditant circumstantiae mortis cum expressione doloris, ingeniosa etiam fit allusio ad illius nomen v stemma ex circumstantia mortis.

Epigramma scribit pentametro et hexametro. possunt etiam scribi Phaleucio v Scazontico v Iambo sed raro.

Exempla Epigrammatum sunt floridissima in Patre Sarbievski in Patre Ines in Thesauro in Massenio Sautel.

Nota duas partes esse Epigrammatis antecedens seu Propositio 2do conceptus ~~est~~ et de illo Paragraphus 4tus.

PARAGRAPHUS 4tus
De Conceptu eiusque Fontibus.

Conceptus

J M J

Conceptus est ratio Ingeniosa seu clarius est sensus aliquis erutus ex consideratione et combinatione duarum circumstantiarum. Hic conceptus fit cum circumstantijs alterius rei ita combinantur ut ex hac combinatione eruatur aliquid ingeniosum. Locutiuncula dicatur ingeniosa aliqua sive per responsionem sive non. Unde optimè nota ut formes conceptum duas res semper considerare debes 1mam rem illam pro qua vis conceptum formare quae saepius in recto ponitur 2do Illam quae adjungitur 1mae rej et haec secunda saepius ponitur semper enim quoties conceptus formantur duae res se obtrudunt. Nota 2do Dixi sensus quia non omnino opus est ut pro conceptu sit ratio deducta ex ista Interrogatione quare hoc ut respondeas quia potest esse conceptus et non ratio sic deducta per modum rationis sufficit enim dicere sensum aliquem pulchrum polonice domysł et eo ipso erit conceptus. Conceptus vero alius est oratorius qui sensum habet ingeniosum oratorium ex solida combinatione alius

Panegiricus

Panegiricus qui in laudem alius Poëticus qui continet in se aliquid Iocosum v aliquam equivocationem v Paronomasiam v ridiculu et hi conceptus vocant morales. Conceptus autem moralis est, quando inexspectata aliquâ Politicâ v moralis ad mores spectans doctrina eruit.

Conditiones sunt 3es 1ma accipe illam rem pro qua conceptum vis formare quæ ponit in recto et secundam illâ rem quæ adjungit illi et separatim illas scribe v in mente colloca.

2do Circumstantias proprietates 1mæ rei brevissime una voce collige per modum litanearum in una parte chartæ similiter secunda rei (in aliquo imo et 3tiæ quando occurret) collige circumstantias et in alia parte charte describe. Circumstantiæ nihil aliud sunt nisi proprietates rei ex hoc versiculo Quis quid ubi quibus auxilijs cur quomodo quando deductæ unde cujusq rei circumstantias ex hoc versiculo quis et quid &c ~~Invenies~~ Investiga

3tio accipe unum ex his circumstantijs 1mæ rej et quere illi talem in circumstantijs proprietatem 2dæ rej qua habeat secum aliquam similitudinem v proportionem v relationem v assimilationem v oppositionem et inventâ tali circumstantiâ sic combina illas ut aliquem sensum eruas tali modo v.g. hæc circumstantia habet hoc, hæc hoc, sic convenit v opponit cum hac, quid dicam sensu ingenioso et dic sensum pulchrum brevem, quem tibi ipsum ingenium suppeditabit et Fontes conceptuum illevabit ad facilliorem conceptus formationem secundæ rej accipere verba et voces 1mæ rej et econtra.

DE FONTIBUS CONCEPTUum

Conceptus alij sunt in verbis alij in sensu 1mus fons conceptuum ab æquivocatione porro æquivocatio est vox habens significationem variam unde conceptus ab æquivocatione est quando ex diversa significatione unius ejusdemque vocis eruit sensus ingenius v.g. Gallus hæc vox potest significare hominem ex gente Gallica et Gallus Gallinaceum ut quidam

in

in Anglos v Gallos victos non mirum robur cum senserat Anglus ad Gallicanum fugierat ita Leo v etiam quando una vox dividitur in duas divorsum inter se habentes sensum vg hac dictio Paris divisa in duas par, is. significat rowny ten v Etiam quando una eademque vox sub diverso themate accipitur vg hac vox Paris sub uno temmate est nomen sub alio verbum a Pareo porro Paronomasia est.

Pdus Fons est per Paronomasiam quando ponuntur duæ voces similes quo ad Literas diversum sensum involventes unde ex duabus vocibus similibus sibi in aliquibus literis et syllabis dissimilibus vero in significatione eruitur sensus ingeniosus vg homo humus. sic quidam Lusit.

Est homo sicut humus supra se tollit ipsum.
Monte superbit humus mente superbit homo.

Ex hoc fonte potest erui conceptus ano si alterutri vocum detrahatur v superaddatur aliqua litera una v plures ut per hoc evadat evadat diversa significatio unius vocis apriore vg acies addeitur literam erit facies unde

quidam

quidam. est facies acies litera dempta probabit.

Ne capiat fugiam ferea castra color.

2do per respondentem echo alicui dictioni dud alicujq vocis repercussa ultima syllaba una v plures diversam ab illa habent significationem vg Paris aris vita Ita.

3tius Fons Origo nominis quando inquiro unde nam aliquod nomen profluxerit et inde eruo sensum ingeniosum sic vg diceres ingeniose quod fortuna sit comes honor ex eo quod hon apud Hebreos, or apud Gallos significet aurum et sic habebis carmen

Divitias et opes hon lingua habrea vocavit

Gallica vox aurum or, indeq venit honor.

4tus Fons derivatio nominis quia vg Dativus casus derivat a verbo do ablativus a verbo aufero proinde ingeniose quidam dixit plures esse qui accipiant quam dent.

Quam nimium crebro nunc ablativus in usu

Dicite iam tandem quando dativus erit

5tus FONS Reflexio moralis facta supra adjuncta alicujus nominis aut verbi nempe supra genus declinationem Orationis Partes

atq

atq inde eruit aliquid ingeniosum v.g. quia nummus est nominis partis Promitto est verbi Partis unde ingeniose diceres in illum qui multa promittit et nihil dat.

Est numq nomen verbum promitto docebit
Dum a quo sperabam nomina verba dabat.

6tus Fons anagrama de quo alibi

DE CONCEPTIB. IN SE Nu.

Conceptus in verbo est añotatio nominis porro annotatione nominis fit conceptus cum damus rationem quare res ista aut illa habet tale nomen sic R. P. Bâtt Poetarum Princeps de S. Stanislao Kostka.

Alea quam felix fueras cognomine teces
Ut Ludat Coelo migrat et ipse Deus.

Addo hic si nomen fuerit nullam in se laudem imo vitupertium præferens talis interpretatio nominis vertenda est a contrario v.g. si habenti nomen ursi aut lupi aut rustici applauderes a contrario omnia in te instructa ad blanditias præter nomen quamquam et illud tuis mansvescit

sub

9 M9

sub nominibus moribus.

Amus Fons est reflexio moralis porro reflexio moralis est quando loco conceptus sensus ingeniosus ponitur pertinens ad mores humanos vg. Sic R.P. Ruchard de Beatissima Virgine sub cujus pedibus serpens jacet Pomum tenens in faucibus nil pomo nocuit y in ipsis faucibus Orcus cui pia virgo adsit nemo perire potest.

2dus Fons conceptuum in sensu sunt contraria Paradoxa antiteta opposita repugnantia hæ voces idem significant Paradoxa sunt quando duarum rerum tales circumstantiæ ita secum combinant quæ nulla tenus simul stare possunt id est duæ circumstantiæ sibi opposita in unum sensum ingeniosum colligunt ut ex illis aliquis sensus ingeniosus eruat. Istius vero fontis conceptus debet sic formari conferendæ sunt particulæ ad invicem voces sibi contrariæ hoc est habentes diversam et oppositam significationem et combinent secu Ex hoc fonte fit conceptus imo si duo

aliqua

aliqua adjectiva sibi contraria affirment de eodem substantivo ex aliqua ratione ingeniosa 2do dum aliquid praedicat

2do. Serviens alteri rej dicit de illa re cuj plane servire non potest ut quidam de sene levi dixerat.

Esse senem in puero novit te antiqua vetustas
Tum puerum in sene cernimq esse modo

3tio Quando unum contrarium de alio affirmat contrarium est ut si diceres pia impietas dives paupertas odium amabile

4tus Fons si de duobus sibi oppositis unum adjectivum ingeniose affirmet v.g. dives et Pauper si opponunt ut interim affirmares de utroq qd tam hic quam ille sic solicitus non minus dicendo

Semper solicitus fuit Irus cur quia pauper
Nec tu Crese minus cur quia dives eras

3tius Fons alinationum quando scilicet improprium aliquod rei alicujq atribuit sic ingeniose diceres de aliquo divite v stulto

Wiertciest chiecidi moiey szczerey mowie ołowny

9 M 2

Otowny rozum bywa w Złotogłowie

4tus Fons est per comparationem rei unius cum alia quando rem comparo v. equale æquali v. Inequali v. majorem minori v. majori v. quandocunq; ex his duabus rebus quas comparo eruo aliquem sensum ingeniosum v.g. Quidam capillosus illusit (in calvum

Calve meos nunquam poteris numerare capillos
Neque tuos possum jam sumus ergo pares

5tus Fons Est à Simili seu per similitudinem quando quæro quæro similitudine illi et ex his duobus eruo sensum ingeniosum unde duæ res secum ingeniosæ convenire debent ut quidam (de Legibus Polonis

Prawa są Polskie iako pajęczyna
Bąk się prebija ana muche wina

6tus Fons est per allusionem ingeniosam ad rem aliquam v. ad sententiam v. ad proverbium

7mus Fons est ex eruditione ingeniosa ex combinatione quando loco

Conceptus

conceptus aufertur aliqua eruditio servi-
ens illi rei supra quam dandus est con-
ceptus sic forma illud de Lescone frau-
dulento Qua in Lechiade clavos vix in-
fingentem ut prius aligs ad metam evo-
labet diceres nomen plane Atalanta
Hipomenes ne ad metam perveniret
tot mala tradit.
8vus a Quantitate rej quando scilicet
dum consideratur an res sit tota an
parva an magna an augusta erit
sensus ingeniosus.
v De S. Boromeo Carolo medio tan-
tum picto.
Quæ te medium depinxit Carole dextra
Dextra norat quod tantum pingere potest nemo.
9nus Fons a qualitate rei dum
Considerat color forma qualis sit res
an elegans an deformis sic de Bole-
slao Krivousto Facile formæ vitium
tot virtutum formis correxit

Nonus

9x9

10mus Fons conceptuum loco circumstantia in qua res aliqua nota est aut manet aut occidit aut nuda aut tecta

11mus A circumstantia temporis quo et quanto tempore sit v durat v perit.

12mus Fons est ex habitu quando consideramus sitne res nuda an tecta an vestita ex qua: volo eruere Conceptum sic illud de S: Paulo Eremita ex Palmarum Folijs vestito.

Totum te Palmis vestiri Paule necesse
Namq tui toto corpore victor eras

13tius Ex causa morali nascitur dum reflectit se Poeta ad materiam ex qua res est et eruit conceptum

14tus Fons est dum desumit ex causa finali cum ex fine ex quo res fit eruit conceptus.

15tus Fons est Quando desumit a causa effectu et eruit conceptus per effectum ad causam.

1mus 6tus Ex Proverbijs Phrasibus usurpatis v receptis ab omnibus

Frustra

9mo

frustra ugi Ethiopem lavare etc.
Item ex sensibus hiperbolicis eruitur Concep.

10mo Fontes acuminum ex quibus
epigrammata acuunt fundari possunt
ex Locis intrinsecis et extrinsecis.

x

De componendo Pòèmate

Pòèma quo ad nomen est Figmentum quoddam carmine hexametro expressum, quo ad rem est laus v vituperium v narratio alicujus rej versu hexametro expressa v aliqua inventa fabula hoc est fictione illustrata.

Pòema est multiplex vide illius multiplicitate paragrapho tertio de præcipuis versuum apellationibus.

Partes Pòmatis sunt quinq, Exordium propositio Invocatio Narratio Poetica seu fictio et Epilogus seu acclamatio

Exordium est accessus ad propositionem et ordinarie solè institui per figuram dubitationis v Interrogationis v aliam v p aliqm effectum vehementiorem observatq ut Ima periodus per tres v quatuor versus tractat sensusq sit usq intertio v quarto. Unde Exordium accessum parare debet ad propositionem.

Propositio est res ipsa in qua Poeta proponit quid nam dicturus sit in toto Pòèmate v brevis est propositio

Propositio est res ipsa de qua poema scribitur seu si Stemma adquod reliqua collimare debent. Invocatio est Inqua Poëta post Propositionem immediate implorat opem vel a Musis ab Jove v a Dijs Invocatio hæc in Poemate de Sancto v de Persona fit ab ipso Sancto v homine. Invocatio aliquando omittitur.

Narratio est expressio facti cum fictione Poëtica excogitata per modum Historiæ, quæ Imaginatio debet esse, apta Materiæ hæc 2plex est Narratio, Alia Universalis expressio facti cum fictione quam sibi excogitavit Poëta tractandam in toto poemmate, alia Particularis quæ ex accidenti occasionaliter aliquod Carminibus et non toti Poemati inseritur Dicitur facti quia Narratio debet esse permodum Historiæ porro quælibet Historia continet factum v verum v Fictum per Imaginationem

Narratio Similitudinibus, Eruditionibus exornatur quas ubi Materia et Occasio se obtruderit inserere

aclamatio

Acclamatio seu Epilogus est brevis Poëmatis clausula.
Adverte aliqui immutant exordium sic Lucanus ab ipsa orditur propositione.
Bella per Emathios plusquam civilia campos
Jusq datum sceleri canimus.
Aliquando prius ponit Invocatio quam Exordium.
Exordium debet esse breve ita ut circiter viginti carmina nō excedat. Narratio in Poëmate n̄ potest esse sine fictione Poëtica.

De Fictione Poëtica

Fictio est Immaginatio Poëtica seu descriptio historica talis, quæ nec fuit nec est nec erit, sed potest esse.
Fictio duplex est alia universalis seu fundamentalis quæ in toto Poëmate tractat, alia Particularis seu ~~Parti~~ occasionalis per quam solum accidentaliter ex occasione aliquod carminibus res describit.
Fictio debet esse acomodata materiæ ac vero similis

hoc

hoc est infunda alicui probabilitati. Fictio ordinarie solet haberi ex fabulis, Eruditionibus, et ex Imaginatione Pöetica. Ita res seriè combinatæ permodum historiæ ut vero similis videat.

Duo tamen modi sunt quibus fictio sicut invenit. Sic narratio Pöetica illustrat. 1mus est modus quando vis fictionem dare pöemati reflecte te supra materiam. et supra Eruditiones v Fabulas Pöeticas, quas Pöetæ confixerunt quærendo materiæ suæ similem. sic v.g. Formares propositionem de aliquo facto v homine dicendo quod sit complexu talentorum invenires aptam propositæ materiæ fabulas de Pandora in quam omnes Dij suas dotes composuerunt. Inventâ Fabulâ v Eruditione suæ materiæ serviturâ. Ita procede 1mo per modum prothasis et apodosis ut inprimis fabulam enucleas per hipotiposim seu descriptionem Pöeticam, tandem Apodosim seu applicationem

cationem proporcionalem facies et si opus est excure in apodosim sensus Panegirices 2do modo ut sub allegoria illius fabulæ addende actio~~onales~~nes fictiones rem totam perficias.
2dus Modus est præsertim dum non potest inveniri fabula proporcionata consideranda est materia Pöematis deinde fabulam finge talem ut inducat aliquis Deorum v Dearum Igitur fingendæ sunt personæ quæ sunt proporcionatè assumptæ materiæ ad Pöema quales sunt Fama, honor, Religio fortuna Apollo etc Item ex nominibus Regionum Gallia Polonia India Japonia etc Virtutes Patientia humilitas etc quibus attribui debent actiones. Describunt etiam venustæ personæ earumque actiones, ornatus, vestitus, Situs, habitus loci, Palatia urbes, Regiones, campi, horti, aquæ arbores fulmina Cæli sereni, v turbidi quæ omnia Prudenter et congruenter applicanda.
Notandum ne in Pöemate Christum Dominum v Beatissimam v Sanctos assimiles leviter et insolenter alicui Personæ v obscenæ v aliter vitiosæ.
In cursu Pöematis adhibet Prosopopæia seu Ficta personarum inductio quasi aliquæ personæ orationes v lites v aliquos sermones exercent.
Modus est etiam fingendæ fabulæ considerando causas rei et effectus qui quasi agerent v Loquerentur.

vgsi

v.g. si describeres bellum, considerares causas belli, mortem, fugam, agros steriles etc et his omnib[us] effingeres ~~rati~~ actiones humanas.
2do modo etc NN uti habes superi[us] spectat ad hunc locu[m]
3tio modo ex adjectivis fac substantiva et rebus per hæc substantiva significatis aliquæ actiones tribuant[ur] v.g. si voles Polonos modo afflictos de=scribere ex hoc adjectivo Polonus fac substanti=vum Polonia et deinde poloniam induceres quæ=rulantem sparsis capillis laceratâ purpurâ etc

DE FABULA

Fabula est falsa quædam narratio, sed aliquid verumtamen significans juxta illud et partem veri Fabula semper habet. Hæc Fabula est triplex rationalis in qua fingit[ur] aliquid ab homine v. hominibus dictum v. factum quod re verâ n[on] fuit et talis est de Phaetonte et aliæ plures in historia Poëtica. Moralis in qua inducunt[ur] bestiæ loquentes talis est Fabula de vulpe loquente cu[m] lupo item etiam ista quâ homines cum bestijs sermocinari confingunt[ur]. Ad Fabulas spectant et parabolæ Phrases fabularum habes in Esope. — Unde Fabulæ Partes sunt 3es antefabulatio est accessus ad fabulam innuendo rem exprimen=dam fabulâ fabulatio est narratio ipsius Fabulæ Affabulatio est aplicatio ipsius fabulæ ad rem fabulâ expressas.

expressam ab aliquibus partes. Fabulæ tantum duæ numerant 1ma Explicatio veritatis latentis in fabula quæ si ponant ante fabulam vocat præfabulatio si post Fabulam vocat post fabulatio. 2da Pars est ipsa Fabula seu narratio fabulosa.

Adverte Pöema grande magnificumq fieri p dictionem verbis sententijsq sellectis exornatum Figuris sententiarum aprioribus quæ per interrogationes exclamationes, suspensiones Apostrophas aliasq exprimentes affectibus figuras idoneas exacluet porro Sententiæ ponunt sæpe ex occasione antecedentis narrationis ad instar dogmatum seu propositionum universalium in Pöemate adhibendæ sunt Phrases, quæ habeant verba nitida metaphorica, Quare qui in Pöemate florem exambit legat Claudianum si gravitatem stilli legat Lucanum. Exornat insuper Pöema adjectivis a nominibus proprijs derivatis ut si dicas vibrant mavortia tella pro bellica.

Vitanda est in Versu heroico scabrositas, quæ ont ex dictionibus unius syllabæ item quando in fine ponit vox quatuor syllabarum Item crebræ dictiones et obscuritas quæ fit ex sensu turbato tum ex eru-ditionibus prorsus non classicis qui latinitatis nitor candorq in Pöemate reducere debet.

Pöema scribit carmine hexametro solum in quo

sensus

sensus ex uno metro sæpius debet trahi in alium nec quolibet finiri.

De ELEGIACA POESi.

Nomen Elegiæ desumit a Græca voce Elegon quæ luctum significat v dolorem v etiam affectum aliquem unde materia Elegiæ est quælibet res lugubris v affectuosa. Inde autem Elegia est carmen flebile quia olim Elegijs scribebatur res tristes, scribitur ordinarie carmine hexametro et pentametro. Elegia nostro tempore tractata est a Lugubri materia. Etiam ad hilariores descriptiones, ita ut jam Elegijs soleant laudes concinnari Epistolæ Satyræ etc. Ex quo Elegia a materia sua derivat denominationem proinde si deploremus aliquid dicitur Elegia Flebilis si laudemus dicitur Elegia Encomiastica si perstringamus mores carpamusq; nuncupatur Elegia Satyrica si nunciemus aliquid vocatur Epistolaris, si describimus rei factum aliquid vocat historica.

Elegia est 3plex affectuosa ingeniosa et historica. affectuosa est in qua fere continuo ponunt affecta quâ etiam epistolæ scribi solent. Ingeniosa est in qua propositio est ingeniosa historica est quæ rem ita describit prout fuit.

Partes Elegiæ sunt 5q; Exordium Propositio

materia

x

Materia Episodium et Epilogus.
Exordium est In quo fuit accessus aliquis ad propositionem fit autem accessus ~~aliqui~~ v per Invocationem ut Pater Canon In Elegia Lugubri.
Fundite Phoebeae feralia plectra Sorores
Et date castaliis Lugubre carmen aquis
Delphica nec vestra capiti superaddite serta
Cupressus cingat luctibus apta comas
v Ab Ipsa re per aliquam figuram? sic ovidius Lib: 4to Elegiam nonam Inchoavit. Aut admirationis v per aliam v Etiam a Contrarijs adjunctionibus propositionis sic Ovidius Lib 4to 6tam Inchoavit. v per allocutionem rej inanimatae sic ovidius lib 3tio Elegiam 7mam Inchoavit v per Compellationem rei viventis a re non vivente Sic Ovidius Libro 3tio Elegiam 1mam.
Missus in hanc venio timide Liber exulis urbem
Da placidam fesso lector amice manum
Lege In classicis Poëtis uti in Patre Bissenio, Sautel, Quinisio Bidermano, Contarene etc
Unde quando vis componere elegiam prius perlege aliquas eximias horum authorum Elegias;
Propositio est In qua exprimit res tractanda in Elegia, haec propositio n est necesse ut ponatur expresse sed tantum per narrationem deveniendum est ad illam v Etiam ab illa propositione seu ab illa re quamvis tractare potest Inchoari Elegia ut dictum est.
Narratio est brevis et nervosa expositio rej pro

positae

proposita seu facti v ex imaginatione sicut in Pöemate dictum v habendo factus verum seu quod vere factum est hæc narratio potest esse cu fictionibus brevibus et occurentibus ex accidenti non vero ultra quæsitis.
Narratio ornat similitudinibus majoribus eruditionibus.
Narratio ornat similitudinibus nocioribus eruditionibus, usq. brevissimis Item exornat sententijs descriptionibus rerū per figuras varias maxime per hippotiposim Epiphonema. prosopop: ut videre est. ~~Ephitonema est alias ut~~ in Patre Sautel
Descriptiones vero istæ debent poni per has particulas qualiter, velut, acsi, sic etiam pariter ut olim.
Episodium est digressio brevis a proposita materia ad alia ille utinam hæc digressio si necessaria non sit, nullatenus adhiberi debet. proinde pars Elegiæ omittitur.
Epilogus est clausula Elogiæ quæ claudit Elegiam aliquo affectu v aliquâ sententiâ arguta v votâ aliquo v figura excelenti adornata v ipsa figurâ Obsecrationis v promissionis grati animi.
Epistolaris Elegia observat Leges Epistolares quamvis n adeo rigorosè et ab initio plerumq. nomen Authoris continet et aliquam contestationem affectus 2do Aggreditur proponere causam literarū quod fit brevissime et sæpius per affectus 3tio Item quam proposuit probat argumento postea idem argumento amplificat intrudit similitudines affectus Inductiones

nes etc. Elegiarum istarum modi possunt videri in Libello Patris Bidermani. 4to In Epilogo solet habere Elegia potentiores affectus observationes suaviores aliquando etiā sententia argutâ aliquâ claudit Epistollam.

Elegia si nō sit Lugubris rariores figuras habere debet quod si vero sit Lugubris v affectuosa ordinariè abundat affectibus qui sine ordine in homine excitant modo hiis modo illis figuris unde juxta Massenium valet Apostrophe ad pares v dispares personas Item prosopopeia vim habet singularē. Adhiberi solet ab alijs aliæ hiperbole, Subjectio, Deprecatio deploratio Execratio, Exclamatio Interrogatio Admiratio. Pretermissio Dubitatio optatio Correctio. quæ excusatio nova accusatione destruat.

Ephiphonema Repetitio juncta Interrogationi et alijs figuris sententijs affectui servientibus.

Elegia similitudinibus Comparationibus Inductionibus Item Parentesi argutâ abundat Parenteses crebriores præsertim cum exclamationibus in rebus tristibus et admiratione dignis breviter admiscent. Habitâ itaque materia quam ~~vis~~ exprimere vis Carmine Elegiaco. 1mo ut circa illa fomenda aliqui affectus 2do pro affectibus augendis miscent similitudines comparationes Inductiones et tandem argutâ sententiâ metrum claudat.

Vitia Carminis Elegiaci et Elegiæ

1mo Frequentes elisiones item Ritmica terminatio

v Soile 2do Hexametro et Pentametro n' clauditur sensus
3tio Si deest Cesura. 4to si Pentametrus voce 4tuor v trium
v unâ syllabâ constante finiat 5to Si voces duarum
syllabarum sapius misceant 6to Si plura ~~mi~~
verba in unam vocem desinunt 7mo si de una re diu
tradet. 8vo Si in unico affectu elegia tractet et
prolixe permutatio affectuum

Virtutes Elegiæ 1mo Carmen nitidum
clarum facile molliter fluens suave floridum
2do si pes nunquam finit cum voce 3tio si affe=
ctibus permisceat et similitudinibus compara=
tionibus Eruditionibus sententijs illustrent et fabulis
brevibus faciioribus 4to Cultus Elegiæ n' parvus est
in adjectivis metaphoricis quæ rebus ratione
carentibus attribuunt usum rationis v.g. Lo=
quaces undæ lachrimantes Cœli diserta Chelis
rostra, docta, Orator amor Item dum adjectivum
proprium personæ tribuit rebus quæ sunt per=
sonæ v.g. Bellator Equus Custos lateris gladius tri=
13 umphator, amor victor Prædicator Mucro
v Si adjectivum tali addit substantivo cui appo=
situm est ut nulla tenus convenit v.g. mæsta se=
renitas dulce venenum irata clementia crudelis pietas,
pia impietas v Si substantivum aliqua parte orationis
separet ab adjectivo v.g. ~~Nudaq marmor~~
Nudaq marmoreis percussit pectora palmis
v Si Duo substantiva ponant ex suis adjectivis in=
uno carmine v.g.

Pollum

Pollice festivo nobile duxit Cruo.
vⁱᵘ Adjectiva quæ sunt participia presentis temporis postponant suis substantivis.
Fluctus quæ rapit super arva frementis
Carminis Elegiaci habes virtutes et vitia satis ampla descripta in prosodijs.
Elegia n debet excedere 200 Carminibus.

De Eclogis seu Idillis

Ecloga est species Poëmatis aliter dicitur rustica Poesis sistit potissimum in descriptione alicujus rei allegorica cum scilicet allegoria desumpta a rebus rusticis Pastoralibus exponitur res aliqua quare in ecclogis inducuntur Pastores, Piscatores vindemiatores, Aratores hortulani. Item sylvæ agri armenta pecora nemora fluvij vindemia fruges, montes sicut Christus invitans nos ad epulas corporis posset describi per ecclogam sub nomine Pastoris invitantis gregem ad dulces fluvios ad flores et herbas.

Ecloga obscura n debet esse nisi tunc dum enigmata solvenda proponuntur in certamine rusticorum debet enim rus olere in similitudinibus rusticanis in comparationibus etc.

3tio Ecloga tribus potissimum modis scribitur 1mo Quando poëta cum rusticis similitudinibus Rusticum sine socio si rem aliquam narrantem induat et tunc temporis potest inchoari Ecloga ab ~~invic~~ invocatione v ab ipsa statim propositione v a sui abhortatione

x

et sic potest transire. 2do Modo fit ecloga Dum duo aut 3es (parentes seu nunqm tamen 4or) rustici colloquantur honeste circa rem suam v Enigmata proponunt v veluti per dialogismum deservnunt. 3tio Modo fit Ecloga cum certamen rusticanum fingit de saccione v re aliqua rustica proposito aliquo prœmio et judex apponit qui certamini prœsit.
Ecloga Cum sit species Pöematis ordinarie scribit carmine solo hexametro Principem hac in Parte consulo Virgilius.

De SatIRA

Satira Est species Pöematis seu Pöema quod risu ac sibilatione dignos mores v res indignas falso versu exponit. Dicit mordax Satira quod ordinarie carpat mores alienos explodendo et ridendo. Satira legem suam modumqz artificij non habet sed velut irascendo impetu Ironia sequit. Id adeo ut in Satira nimium elaboratum esse debere videat iracundiæ Impetu effusum. Satira amat Interrogationes cu vehementiori affectu abruptas periodos descriptiones mordaces ironias seu etopedia hiperboles metaphoras acriores similitudines irrisioni servientes, videant pro exemplo Satyræ Juvenalis Horatij Persej et Patris Jacobi Baldæ Satyræ in Males medicos.

DE SILVIS

Sylva

Sylva est species Poematis extemporali lenteo profusa. dicitur vero Sylva quod velut in sylva multa sibi absimiles arbores, si in hac specie Poematis nititur cum sit carmen extemporale ut ex Latio et P: Labbe colligi potest consistit in descriptionibus amanis exornatis similitudinibus comparationibus petitis v ex historia v fabulosa antiquitate requirit requirit affectus vehementiores energias carminis amanitatem stilli. Negatur hac in Parte Pampinus statius P: Labbe Huc usque agimus de heroica Poesi hac arbiter dicitur Epicum derivata denominatione ab Epos nomine unde si Poema servit solo carmini Hexametro simul carmini Pentametro habet titulum Elegiacum Poema

DE TRAJICA POESI.

Trajica Poesis est carmen describens eventus Infelices ordinarie scribitur carmine senario Jambico seu trimetro v Carmine dimetro Jambico, quod autem debet habere artificium et fictionem Poeticam tunc dicitur quando agetur de Dialogis Dramatibus et adeoque ubi aget de Tragedia.

DE COMICA POESI.

Comica Poesis Carmen describens eventus faustissimus ac latos hinc traxit nomen suum comedia ordinarie admittit diversitatem carminum adeo ut in Comica Poesi includatur carmen heroicum Jambicum Saphicum de hac agetur in divisione ubi de comedia exhibenda.

De Lirica

DE LIRICÃ POESI

Nomen Poesis Liricæ deducit a Lira ex eo quod hæc carmina ad liram v Cytharam decantabant quo ad rem Poesis Lyrica est cantus ad liram cani sonitus v Carmen per Odam et Stropham expressum. Partes Carminis Lirici sunt duæ scilicet Odæ et Strophæ. Oda ex greco cantum significat quo ad rem est carmen per strophas dispositum brevius est quidam metricus conatus.

Stropha quo ad rem est conversio odes ab una specie carminis ad alias Stropha quo ad rem est Pars odæ plura genera carminum in se continens.

In odis sunt strophæ et epodus idem cantus stropha est versio antistropha et reversio Epodum significat cantus Origo horum nominum est quia carmina Lirica cum saltu canebant

13 ad aras Deorum cumque a Dextra ad sinistram saltantes sacrificuli verterent dicebant stropha dum autem a Sinistra ad Dextram redibant antestropha idem conversio dum autem sistebant ante aras in fine dicebant epodon seu claudens consistens ante aras claudens Stropham et antistropham.

Oda in prima divisione est quadruplex 1ma monocolos quæ constat uno genere carminis 2da dicolos quæ constat duobus generibus carminum 3tia tricolos qua constat 3bus generibus carminum.

In 2da

In 2da divisione oda est pariter quadruplex 1mo Monostrophos cujq. Stropha habet unum carmen 2do distrophos cujq stropha habet duo carmina 3tio 3strophos cujq stropha habet 3ia carmina 4to tetrastrophos cujq Stropha habet 4or carmina.
Itaq pro diversitate tam ratione carminum generis diversi in una stropha quam ratione conversionis ab ultima strophæ carmine ad 1mum genus carminis dici potest v stropha monocolos Distrophos v dicolos tristrophos si dicet dicolos tristrophos indicium erit quod stropha habet duo carmina generis diversi. et post 3tium carmen debet fieri conversio ad 1mum carminis genus nempe p hanc vocem dicolos tristrophos etc intelligit diversitas generis carminum ponendorum in stropha per hanc vocem tristrophos tetrastrophos conversio intelligit ad 1mum genus carminum a quo inchoata præcedens stropha.
Modus componendæ odes est duplex ut colit R.P. Sarbievius ex Horatio et Pindo 1mo dicit simplex seu expositorius 2do Majoris ingenij et artis dicit obliquus. Modus expositorius est cum sententia aliqua v propositio exprimit carmine Lirico per aliquod artificium amplificationis sine ulla fictione / sine ulla fictione peculiari talis est Oda apud Horatium

Integer vitæ scelerisq purus
Non eget mauris jaculis et arcu
Nec venenatis etc

Obliquus modus est cum fictio aliqua v per partes odæ v p totam

v p totam odam tradat v aliquo modo indirecto exponit aliqua sententia unde hic modus obliquus v varie pro placitu Authorum Pöëtarum conficit
Et sic fit oda quando fictio aliqua per modum nova Fabula exponit carmine heroico talis est inventio Horatij Lib 2do ode ultima ut ad simplicem habent veritatem declarandum quod fama fit imortalis dicit Pöëta volare per omnes terras sic incipit.

Non usitata nec tenuit fera.

2do Potest Componi oda quando pars oda v initio a fictione Poetica inchoat licet alterius expositiones seu descriptiones alterius propositionis finiat talis est oda ultima Horatij Libro 4to ubi fingit se in canendis laudibus augusto ab Apolline deterritus sic incipit Phœbus volentem me prœlia loqui. etc
3tio fit oda dum Pöëta dicit se n laudare sed alios jubet ut laudent quæ ratio inventionis est venusta sic Horatius Oda 21 Lib. 1mo
4to Fit oda dum Pöëta n laudaturus se promittit et interim ipse breviter ingeniose res ab alio laudandas enumerat sic apud Horatium Oda 6ta lib 1mo Solent vero in hoc 4to modo Pöëta adhiberi extenuationem ingenij: Sic Horatius Lib. 2do ode 4a versu 22.
5to Fit oda seu quintus modus dum per totum carmen trahit allegoria talis est oda 14 Horatij Lib 1mo qua in brutum invehit Horatius
6to seu 6tus modus Similis Figura prœteritionis Est adhuc modus inventio inventionis cum

Pöëta

Poeta alienus sermonem refert de reliqua ++
Interim interim in illo sermone alieno tractat sub=
jectam materiam qui modus n̄ alius qm per totam
Odam Prosopopeiam usurpando extemplum horatij
Oda 15 Lib 1mo Vers: 9no Pastor contraheret p fractibite
interdū n̄ nisi in aliqua parte odes hac prosopopeia
usurpat vide horatius Oda 3tia

DE VARIO GENERE CARMINIS LIRICI.

Varia Carminis Lirici sunt species et hæ quatuor ge=
nera revocant 1mus est Dactilicus 2dus Iambicus
3tius Trochaicum 4tus Anapesticus.
Ad Genus carminis Lirici quod Dactilicus dicit
refert carmen Gliconicum, Adonius asclepiadeus
Allcaicum ex eo quod hæc carmina admittant
pedes dactilos ad Genus carminis Lirici quod vo=
cat Iambicus refert carmen Senarius seu tri=
metrus Iambicum 3tia Tetrametrum Iambi=
cum 4to Senarius 5to Hypponacteum 6to
Anacreonticum Ad Genus Carminis Lirici
Trochaicum carmen refert. Carmen Saphi=
cum Phaleucium 3tio Archilochium 4to
Genus Saphicum est et hoc solum ad illum nulla
alia referunt.

DE CARMINE LIRICO ad Dacti=
licum spectantia

1mo Gliconicum constat 3bus pedibus spondeo et duob
Dactilis

x

— — / — ∪ ∪ / — ∪ ∪ /
2do Carmen Adonium constat duobus pedibus 1mo Loco solo Dactilo 2do Spondeo v Choreo

— ∪ ∪ / — ∪ /
Tertio Carmen asclepiadeum constat 4or pedibus 1mo loco spondeo 2do Dactilo et cesura longa et Dactilis duobus

— — / — ∪ ∪ / — / — ∪ ∪ / — ∪ ∪ /
Quarto Carmen Alcaicum constat 4or pedibus 1mo loco spondeo v Jambo 2do solo Jambo et cesura Tertio Dactilo 4to Dactilo

∪ — — / ∪ — / — / — ∪ ∪ / — ∪ ∪ /

DE CARMINE Lirico ad Jambicum spectante

1mo Carmen Senarium Jambicum aliter dicitur Dimetrum Jambicum et hoc est v purum Jambicum v non purum Jambicum utrumq istud Carmen admittit sex pedes si est Carmen Senarium Jambicum purum omnes admittit et solos Jambos.

∪ — / ∪ — / ∪ — / ∪ — / ∪ — / ∪ —

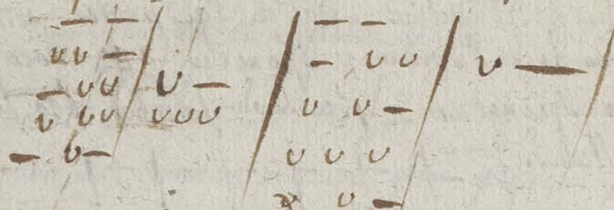
Beatus ille qui procul negotijs

Si est Senarium Jambicum non purum 1mo loco habet spondeum v anapestum v tribrachim v Jambum aliquando solum tribrachim 2do loco Jambum solum 3tio omnes quos 1mo loco disjunctive 4to quos secundo 5to quos 1mo loco disjunctive 6to Jambum.

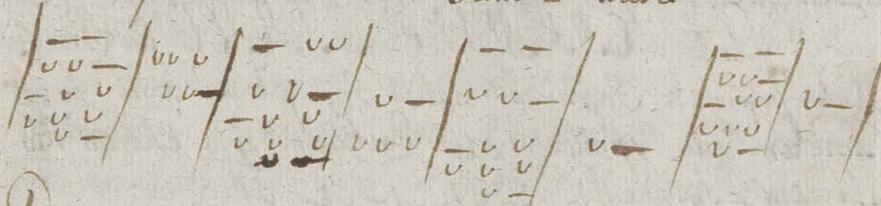
∪ ∪ — / ∪ — / ∪ ∪ — / ∪ — / ∪ ∪ — / ∪ — /

Alium silere si voles prius sile.

2do carmen dimetrum Iambicum habet 4or pedes illosque eodem modo quos Senarium Iambicum ad 5tum pedem præterquam quod 4to loco Iambum solum postulet

3tio Tetrametrum Iambicum Carmen usitatissimum Comicis Poëtis Constat octo pedibus. 6x pedibus iisdem quos Senarium Iambicum non purum 7mo Loco constat iisdem pedibus quibus primo Loco Senarium Iambicum non purum 8vo solum Iambum habet

Dicit istud carmen tetrametrum Iambicum vel Acatalectum vel hipercatalectum seu brachicatalectum Acatalectum dicitur cum integros habet pedes octo hipercatalectum cum tantum habet 7 pedes cum deficit in uno toto pede catalectum dicit. cum una syllaba deest.

4to Scasonticum ultimis tantum pedibus differt scilicet habet sex pedes. 1mo 2do 3tio 4to loco quos Senarium Iambicum non purum 5to solum Iambum 6to solum spondeum

|v v — — | v v v | v v v | v — | v — | — —
Cæsura potius

3tio Carmen Hinadeus habet 5q; pedes unam syllabam 1mo loco Jambus v spondeus 2do Loco Jambum 3tio loco Spondeum 4to Loco Jambus, 5to Loco Jambus sexto syllabas. | v — | v — | — — | v — | v — | v |

vg. Regnator Audax arbiterq; Regus
5to Anacreonticum Carmen constat 3bus pedibus et syllaba 1mo loco Anapesto v Spondeo v Jambo v Tribrachi aliquando Dactilo di raro 2do solo Jambo 3tio Jambo 4to Syllaba.

De CARMINE LIRICO spectante ad Trochaius.

1mo Carmen Saphicus habet 5q; pedes 1mo Loco Choreum 2do spondeus 3tio dactilum 4to Choreus 5to choreum v spondeus | — v | — — | — v v | — v | — v |

Adverto qd Seneca in Carmine Saphico ex privata authoritate usus est Choreo Dactilo.
2do Carmen Phalaucius constat 5q; pedibus 1mo Loco spondeo 2do Dactilo 3tio Jambo 4to Jambo 5to Jambo v Spondeo. | — — | — v v | v — | v — | v — |
3tio Architochicus duplex. istud est purus et impurum purum constat 7 pedibus choreis in fine una syllaba | — v | — v | — v | — v | — v | — v | v |

Non

~

Non purum archilochium constat 7. pedibus et In fine syllabâ 1mo loco Choreo 2do Spondeo v choreo 3tio Choreo 4to Choreo v Spondeo 5to Choreo 6to Choreo v spondeo 7mo Choreo et syllaba longa v brevi. ..

|– ∪|– ∪|– ∪|– ∪|– ∪|– ∪|– ∪|–∪

Adverto quod hoc carmen requirit quod quartus pes cum voce finiat quare hoc carmen ad cantum potissimum qui solet adhiberi in declamationibus secari solet in duos versus
Adverto item ex authoribus quod aliquando non pure 2do loco ultra horeum Spondeumque potest admittere Dactilum v Anapestum v Tribrachim prout melius serviet concentui.

De Carmine Lirico spectante ad Anapesticum.

Ipsum solum est genus Anapesticum vocat et in se solum Anapesticum includit habetque 4or pedes 1mo loco Anapestum v Dactilum v spondeum 2do. Anapestum v spondeum 3tio hoc quod 1mo 4to Anapestum v spondeum. —

∪∪–	∪∪–	∪∪–	∪∪–
–∪∪	– –	–∪∪	– –
– –		– –	

Ut secundus post secundum finiat cum vocabulo si 1mo et 3tio loco ponitur Dactilus 2do et 4to loco ponat Anapestus Anapestus sed spondeus.

De Compositione istorum carminum per strophas

Seu quae carmina ex istis solent secum componi ut Stropham Authoribus usitatam faciant
Revoco in memoriam triplicem esse Stropham quae est

monocolor

x

extra odam liricam vertat. 1ma Dicola seu qua includit duo carminum genera 2da 3cola qua trilagenera 3tia tetracola qua 4or genera includit. Quaritur ergo hic qua genera carminum includit stropha Dicola v dicolos.
Stropha dicola potest componi 1mo ex hexametro et pentametro unde elegila latius potest dici oda dicolos distrophos 2do potest poni 1mum carmen hexametrum 2do Senarium Jambicum 3tio potest poni 1mum carmen hexametrum 2dum Jambicum dimetrum 4to potest poni 1mum carmen hexametrum 2do medium hexametrum v pentametrum seu hemisticum. 5to potest poni 1mum Jambicum 3metrum seu Senarium 2do Jambicum dimetrum 6to potest poni 1mum gliconicum 2do Asclepiadeum 7mo potest poni 1mum 2dum 3tium Carmen Saphicum 4to Adonium et vocabitur oda dicola tetracola 8vo potest poni 1mum 2dum 3tium carmen Asclepiadeum et 4to Gliconicum carmen.
Quaritur 2do qua genera carminum includit stropha tricola 1mo potest poni 1mum 2dum carmen Alcaicum 3tium Archilochium Jambicum 4tum Pindaricum.
Nota quod Archilochilochium illud in hanc Stropham non venit quod ponitur genere carminis Lirici carmen Trochaicum et illud dicitur Archilochium Jambicum et habet 1mo Loco Spondeum v Jambum

2do

2do Jambus 3tio Spondeus v Jambus 4to Jambum 5to Syllaba Longa v brevi talis oda dicitur Horationa 2do potest poni Asclepiadeus. Ame 2do 3tio Carmen Pharetracius trimetrus hoc est inter duos spondeos habens dactilus 4to gliconicus plura dices ex exacta lectione Librum in R. P. Sarbievski P. Ines P. Krassuski Soc: Jesu hi docebunt artem quae genera carminus imponenda sunt Strophae Liricae nec extra authoritatem authorus inferant carminus genera in Corpus Adonius.

Nota omnia haec genera habere suos auctores, Sic Asclepiadeus ab Asclepiade Poëta Alcaicus ab Alceo Poëta hipponacticus ab hipponacte Poëta Saphicus a Sapho Poëta. etc

De Reliquo Genere Carminus nó Spectante ad Genus Liricae quod minus ingenij plus operis et Laboris habent

De Carmine Cabalistico

Carmen Cabalisticus ex Graeco obscurus Carmen Cnili significat quo adrem est versu singulis numerum significantibus annum imprimens.

Hoc carmine ominant Graeci felicitatem alicui illo ipso año quem literis exprimismus porro hoc Carmen in hac 2da Litera illus adequat numerus. quem in singulis litera voluere contineri Authores apud quos qualibet Litera numerus significat.

ub A

Ab A usq ad Zet scant decades.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U X Y Z.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 200, 300, 400.

ad significandum Annum sic exemplum sit pro anno 1613

Victima Turca cades acum feriente Polono.

Recentius dabit cujusvis labor. Materia hujus carminis potest esse ex aliquo augurio seu omine vel vita unioris fortunae vel ex apprecatione felici. Sic quidem S. Joannes astu fuisset ut verba Apocalipsis

43 Btio de Immani Bestia explicasset qui habet intellectum computet numerum Bestiae numerus enim hominis est numerus 666 id ille de Martino Lutero interpretatus est deducto computato numero 666 Ex germanico ejus nomine Martin Lauter unde infert Martinum Luterum a Sancto Joanne descriptum Annum numero ecclesiastico hoc carmine annuscriptus per literasque quae numerum ecclesiasticum significant exprimi potest etiam alium aliquid exprimi Licet raro et solute.

De Carmine Chronostico.

Carmen Chronosticum quo ad vocem est carmen temporis Chronos ex Graeco significat tempus et expressio in qua ponunt Litterae exprimentes annum Carmen hoc simile est Cabalistico nisi hoc differt quia in Cabalistico omnes et singulae literae aliquid denotant numerum aliquem. Chro-

nostico

nostico vero carmine tantum illæ literæ quæ significant numerum ecclesiasticum. et majusculæ literæ seu tibi dico inter mediam dictionem contentæ literæ autem præcipue quæ serviunt huic carmini sunt.

M D C L X V I.

1000, 500, 100, 50, 10, 5, 1.

Vide ad finem alvari numerum ecclesiasticum. Tale est illud carmen Chronosticum Regi Ioani Insitum.

faUsta tIbI InDUXIt feVeX seX Mata seCLa Joannes hic annus 1037 exprimit.

fELIX annUs In It DULCI AUb noMIne IesU.

Observandum ne sint plures literæ numerum significantes quam necesse sit ad exprimendum quod in Chronostico etiam æquivalentes literæ possunt poni cum alijs literis ad exprimendum numerum dictione vg. duo LL pro centum duo DD. pro M.

DE CARMINE CANCRINO.

Carmen Cancrinum est cujus ejdem voces eu eadem voce vel v. a fine versus rursus redeant quæ a principio carminis leguntur, vocant aliter retrogradum hoc carmen est 3plex quando aliud quod totum vg. Signa te signa temere me tangis et angis.

Roma tibi subito motibus ibit amor.

Otto tenet mappas madidas mappam tenet otto

et illud Romane moto divides omen amor.

aliud

x

aliud est cū versus per solas nisi syllabas retrogradū legit. talis est nemine me senem cordivi aliud est cum voces ipsæ legant a fine ad principium et v eundem v. contradiū sensū pacientes v.g. catholici a catholicis dictū carmen.

Patris dicta pro te nec sacris belligerabo.

Luteri viro Belligerabo sacris nec probo dicta patris

Ites Laus tua n̄ tua fraus virtus n̄ copia rerum
Scande lite fecit hoc decus eximium.

Itē Liminibus schola n̄ te claudunt atria lauta
Carmina nutiati sunt tibi delicium

Itē Godnosci tu trzeba niepłaci tu cnota
Jedno si pragno a niepragno złota
Wiare uprzeymo nic dar słobie ważo
Wiare nie naźbyt wzemien mibrzyc iaźo
Wiecznie wam służę niesłużę na chwile
Bespiecznie wierzcie nierad ia o myle

1mo quando in quolibet carmine qualibet vox præcipue major inchoat a litera 1ma 2da vox a litera 2da de Nomine Jesu

Ingens erumpit sacro de vulnere Jesus

Itē de S. Maria Maximo amissæ revocat imaginis ador.

2do quando aliteris nominis certi quodlibet carmen inhoat. ita ut 1mū carmen 1mas literas a Principio in medio et in fine sui habeant Itē

4tas

4tus 4ta et sic ulterius vg. mors solet innumeris orbis abrumpere vitam.

Omnia mors rostro devorat illa suo.
Rex Princeps sapiens nis sanus et eger.
Sis quicunque velis pulvis et umbra sumus.

3tio quando solum in principio et In fine vg.

Sarmata Præsuleo successum pneumate frontis
Tolle jubar culmenque tuum te Phosphorus ambit.
Ardet faces superum volo et nam pondere pressa
Nescit humus portare tuum sub sydera nomen
Ibit inementi radiantia pola sereni
Sideris æterni sol optime despice terras
Lumine Cinthiaco recreet te pectore præsul
Atque suum doceat cæsum te vincere dextrâ
Volve diem Leciæ dum scandes æthera passu
Sub pedibus Lux viva gemmit rutilantibus astris.

S. T. A. N. I. S. L. A. U. S.

S. T. A. N. I. S. L. A. U. S.

DE CARMINE LEONINO.

Carmen leoninum est versus syllabas medias et ultimas habens cum cadentia hoc carmen potest scandi in duo et finis carminis respondeat medio vg.

Hic jacet Henricus veræ pietatis amicus.
Sint superi grates sint hoc hisce penates
Struxit schola res incolat ergo lares

Ith. Salvia cum ruta faciunt tibi pocula tuta
Si vis node levis sit tibi cœna brevis —

Siquidem

x

Dixit quidam de se Dives eram dudum fecerunt me tria nudum.
Area vina Venus tribus his facite genus

Etiam possunt esse carmina sine quantitate solum cadentia
Hic jacet in tumba Princeps gloriosus columba.
Gaudent Anguillæ cum sit jam mortuus ille.

DE CARMINE ALPHABETICO.

Carmen Alphabeticum est aliter vocatum rusicum quod omnes
Alphabeti habet Literas
v.g. Gaza frequens Lybicos duxit Carthago triumphos

DE CARMINE LITERALI.

Carmen literale est dum vox quælibet ab eadem Litera inchoatur
a qua 1ma v.g.
Carmina Calvicia Cirratus carpere Calvus
Conatus cecinit celebrant carmine calvi

Item illud Demonis Flos fueram factus florentes fortuna fefellit.
Florentem florem flora ~~flora~~ flentibus fleat.

DE CARMINE CORRELATIVO.

Carmen Correlativum est aliter Relativum hujus voces in
Carmine hexametro respondens vocibus in carmine
quando voces unius carminis conveniunt cum voce alterius
Carminis v quando invicem sibi vota respondit v.g.
Plangite plaudite pangite Pandite pollice Plateæ
Pastor eques pavi colui superavi
Rus cepens hostes fronde Ligone manu.

Ith

Itt illud Demonis Vervex cum puero puer alter sponsa maritus
Cultello flammis fune Ligone cadunt.

Itt Hic locus odit, amat, punit, conservat, honorat.
Nequitiem, pacem, crimina, jura probos.

Itt Conserva, quaeras, fugias, contemne, timeto.
Fama, virtutem, crimina, Deum
Ides conserva famam etc.

De Carmine Serpentino.

Carmen Serpentinum aliter dicit concordans, estq; dum Carmina aliqua in se habent verba, aut syllabas sibi comunes ita ut per modum Serpentis sinuerent utn' nulla desumpta ex primo carmine complet 2dum carmen ugi

Rex vicit Prd
venit dicit esse pugnando
Dux perit sub.

Sensus est Rex venit didicit. vicit prdesse pugnando
Dux venit perijt didicit subesse pugnando.

Itt Qu An Di Tri de pavit.
os guis rus sti vulnere
h san D Chri de lavit.

Sensq est Quos anguis dirus tristi de vulnere pavit
Hos sanguis divus Christi de vulnere lavit

Itt Fe cum stiemse lutem
Qui retangeli pa ret illesa.
Ca co stuca luten

Sensus est Qui feret Angelicum pastum feret ille salutem
Qui cavet Angelico pastu cavet ille salutem.

Itt

Ht. Est Canis venator quærit
In sylvis et omnia
Est lupus nutrit Vastat.

Sensus est Est Canis in sylvis venator et omnia quærit
Est lupus in silvis nutrit et omnia vastat

DE CARMINE CUBICO.

Cubus est versus v pars versus aut aliquod verbum 4tuor disposita quædam sursum assurgunt aliquæ deorsum aliqua circa medium aliqua circa latera ut nisi inveniat nil Lineæ respectus habeat n potevit perlegi hæc carmina possunt procedi in formam crucis v clipei cum cadentia n navis v rosæ

DE ANNAGRAMMATICO CARMINE

Anagramma est inversus sensus unius vocis v plurium ex transpositione literarum in alteram vocem v in plures transmutatio vox illa ex qua vox alia fit vocat programma vox autem elaborata vocat anagramma hoc est duplex purum et impurum purum si nihil in ista transpositione mutet v omittat aliquid v addat vg. Angelus Galenus n purum si aliqua litera addat v omittat v permutat vg Stanislaus Satislaus v Stat is laus v Nati Martinus Luterus ex hoc programmate Termatris vulnus Calvinus ariulcus Martinus Mars vivit JESUS MARIA JOsephq. Si peris, hos ama, vivos amamus admissam SOcietas Jesu vitioza secces Ht Mud Hoc est enim corpus meum hic est calix sanguinis mei novi et veteris testamenti

testamenti misterium fidei qui pro vobis et pro multis effundet in remissionem peccatorum anagramma exactissimum in quo nec apex quidem deest aut abundat hoc est Calvine non est rei figura Lutere n' est Panis corpus est Dei optimi maximi effuse mihi semet ipsum communicatur incibum norce quod est ex misterio rei redemit alius quispiam centum anagrammata fecit ex hoc programmate Ave Maria gratia plena Dominus tecum Duo tantum propono cetera legant 1mum Deipara inventa ego sum immaculata 2dum Alma virgo præmunita ante casum Adæ.

Nota non tantum obest puritati illius si aud diphtongum per dieresim solvas in illas vocales ex quibus componitur, aut ex vocalibus programmatis diphtongum componas v pro æ v Z ponas duas consonantes quas valent aut duas consonantes mutes in unam literam v pro ypsilon ponas I. parvum et econtra.

Modus componendi anagrammatis est vulgaris ut dictiones notabilioribus scribes literis, quas scindes et scissas permutabis adverte quod ad Anagramma bonum requiritur, ut literæ ita disponantur ut vox sit significativa et ut aliquem sensum faciat maxime cum duæ v 3es cum una voce ~~sonant~~ assumuntur.

Carmen anagrammaticum est quod in se includit

aliquam

x

aliquod anagramma carmen anagrammaticum componit id quod in anagrammate exprimit combinat cum programmate unde debes prius exprimere versu programma deinde anagramma istud carmen anagrammaticum est necessarium ad saltus anagrammaticos.

Echo. est carmen in cujus medio et in fine talis vocula ponit cujus pars aliqua incipiendo a fine per se notat et aliquem sensum ad propositum facit. v Echo est repercussio vocis inter anfractus vallium hinc Poëtæ acceperunt artificium ut ultima verba penultimis respondeant v.g. De vetula percussa. Anus raucida te planis anis necscis unde mihi propago pago. Anus dira cave loquere quære quid vos flebiles ista plorat orat Tu aut contegat isto grammate amé Plura invenies in Thesauro de institutione pöetica Prolixius est tale carmen in quo non mutat quod transponunt verba salva quantitate tale est Basij quod pat.

113 Item tot tibi sunt dotes quod sydera Cœli idest quod Cœlo sydera sunt tot tibi dotes.

Poroscopium idem ferme carmen est quod Acrosticum ut enim talis versuum transpositio ut iniciales et ultima Litera semel solum aliquando

Nomen

nomen efficiant hanc habet differentiam quod certa figura (?) casus v. voces etc requirebat quod coincidit cum cubico unde est compositus ex cubico et Acrostico carmine

DE ÆNIGMATE.

Ænigma est obscurior allegoria cum similitudine ad aliam rem v. Est sermo obscurus p quem res aliqua in proprietate alterius rei describitur ita ut non facile possit deveniri in illius notitiam unde cum enigma scribis attendere debes proprietates rei Enigma fit p descriptionum proprietatem rei quae alteri rei non debet in omnibus convenire describit etiam enigma per proprietates v. per suos effectus v. per tropum aliquem v.g. de mensa

43 Anim zwierz anim ptak a mam cztery nogi
Oczy na mym grzbiecie y wol iestem srogi.

Item de Retibus Przyszedł gość do gospodarza Dom o sienem wyszkoczył a gospodarz w gościu się został. Rest Przyszła sieć do wody gość włok Dom woda gospodarz ryba Item de Pavone

43 Anioł w pierzu w postępkach złodziey duch w głosie

Unde vides in allatis Ænigmatibus est res descripta proprietatibus alterius per ipsa adjuncta sua v.g. de fure
Pan iestem wszystkich rzeczy co niemoie moie
Cudownym bo po smierci na powietrzu stoie.

Item de Stilla Non sum cincta comis et non sum cincta capillis

Intus enim sum cincta crinis quos n' videt ullus.
Meq manus mittunt manibusq mittor in auras
De tinea litera me pavit nec quid sit litera novi
In Libris vivo nec sum studiosior illo.

Adverte quod enigmati n' omnes circumstantiæ allegoriæ imponi possunt modo tamen circumstantia quæ proprie illius rej describendæ enigma convenit saltim una apponat 2do addo posse fieri descriptionem rei in enigmate per prosopopeiam ita ut quasi loqueret res illa Item posset fieri p metaphoram Allegoria quæ dum est obscura degenerat aliquando enigma. Adverte 3tio contra tropos etiā contingere enigmata si n' in proprijs adjunctis rem describamus quare est illud de somno.

Quis sim nemo videt nisi qui sua Lumina claudit.

DE GRIPHO

Griphus est sermo obscurus v descriptio literarū seu est enigma describens nomen rej v personæ alicujs per literas assimiliando illas formis aliunde desumptis similitudinaris sive naturalibus sive artificialibus vg Literam cincino B v gutturi longo C Lunæ O annulo v rotæ M Pectini S, serpenti X Cruci I Baculo V cornibus talis est Griphus ex hac voce avus.

Cincinus est vertex medio stant cornua bina

Post

Post haec porta patens cauda venena dabit

DE LOGOGRIPHO

Logogriphus est sermo obscurus describens rem aligm, v vocabulu describens lusu aligm in nomine v per additionem literaru aut syllabaru v per detractionem literæ v syllabæ ita ut diversa prodeant vocabula et significationes aut etiam perdivisionem nominis vg. in ista voce Dominus vertendo in ista minus do v in hoc nomine fluctus si vis assequere meam mentem amputa caput et erit luctus v ludendo circa nomen vg in hac voce avoru dicendo serva caput et serva pedes tantu deme ventrem si nihil habuisti habebis aurum v in hac voce mensa sit tibi totum caput de ventre nihil accipe d caudam abscinde erit mens talis est Logogriphus ex hoc nomine navis

Pone caput nihili velox neptunia tango
Regna caput si quod dempseris astra peto

Logogriphus brevis est alicuj rei p literas descriptio differt ab enigmate griphus, quia enigma describit per proprietates Gryphus nomine rej per formas et similitudines.

Nota quod soleat enigma esse mixtu Logogripho Grypho v Gryphus Logogripho potest etiam scribi logogriphus per literas quando videlicet ex disparatis

vocibus

vocibus assumimus illas literas quas nostra pro logogri=
pho assumpta sic scribit. Sol stella caput donet & S:
medium nox. O nil quoq; fieri cum L.
Ingens cum surgit Lumen abinde tibi. Addo 2do
Logogryphum etiam describi per literas cum illas dictio=
ni vim fine addimus. Mitto tibi navem prora pigs carentem.
Ubi exprimit avem tandem per syllabas exprimit
logogriphus duplici modo 1mo quando ex assum-
pta dictione illa syllaba ipsa divisim ponunt
sic de voce papaver Fronte gero papam Ver plantis
reddit honorem.
2do cum syllaba alijs qua ita significant exprimunt
vocibus ita posset describi papaver
Ipsum Pontificem summum de vertice gesto
Tempus floriferum terminat inde pedes
Ubi per Pontificem intelligit Papa p tempus flori=
ferum intelligit ver.
Nota In Gryppho et Logogripho Dictioni prin=
cipium seu 1ma Litera v Syllaba inchoans dicti=
onem vocat caput medium frons v vertex v Galea
v Corona pectus pedes, planta ultimum v terminus
dicit finis vocis si Longior periodus exprimit Logo=
gryphlo potest addi supercilium Oculis. Potest etiam
polonico carmine scribi griphus et Logogryphus
hinc

hinc litera divisa v syllaba transposita denominationē
sumunt a re aliquā similit sibi v voci quam describis no=
mine. partium inserit ex hac voce grumnica
Głowe mam strasżno daley nic do tego
from W kościele siedzie mogę iako co swiętego
Potest etiam Gryphus scribi literis divisis v trans=
positis vocis alicujus accipias alias literas v sylla=
bas ab alia voce permisce has voces cu his literis quas
describis si hanc vocem castitas expressurus fueris
Frontem adimas capiti vocifer pro veritate confer
Frontem nostram stimulas pectora nostra struam
Adjunge pietati partem tunc homen habebis
ubi vides quod ama syllaba ea accipit ex voce
caput syllaba sti accipit ex ~~voce caput~~ transpositis
hujus vocis fontibus syllaba tas accipit ab ultima
syllaba hujus vocis pietas

De Carmine Naufrago.

Carmen naufragum dicit ex eo qd in navi 30 homi=
nes cū essent medietas judeorum medietas Christia=
norū exortâ tempestate in mari cū cimba naufra=
gio passa, Navarrus ad sublevandam navim sta=
tuit ut n̄ nulli dejiciant in Mare ne vero Christi=
ani subeant ruinā illos judejs permiscuit et ut
autem salvent Christiani beneficio carminis
aritmetici fecit ut Judeos permistis Christianis
submergeret tantū carmina huic operi ista de=
servierunt dejiciendo amo Judeo versus sequeris

Rex

x

Rex dabit cum gente bona dat signa serena

13 Ejiciendo no 6to inseruit versus sequens

Populeam virgam Mater Regina tenebat

eiciendo 8vo Mater amare velans p dimata differret orbe

Ejiciendo 7mo Anglia dat lites tibi lætas tempore factas

Ergo vocales horum versuum significant alternatim Christianos et Judeos in 3bus versibus inchoat versus A Christianis in yor a Judejs deinde una quæq vocalis denotat numerum ut Judei et Christiani sint sibi intermiscendi numerus vero p vocales intellectus est hic.

A E I O U

1 2 3 4 -

Adverte quod in carminibus prædictis litera U consonans cum sit n debet numerari inter vocales adeo q n valet numerum quinq, quare in hac voce virgam si quis voluerit Juddum decimus juxta carmen et doctrinam p cifras ss designant Christiani p cruces ss Judei

00 +0000 + 4 + + +00 + + 0000 + 0 + + + 0 + + 00+.

DE SYMBOLO

Symbolum itaq quo ad vocem est signum seu nota alicujus rei d sncat etiam collectionem quando plures aliquid in unum inde dicit symbolum Apostolorum quia illud articulorum fidei compendium singuli Apostoli per partes composuerunt ut a Pseudo Apostolis discernerent Symbolum etiam vocat

vocat thessera militaris seu signum belli cum quo milites ab hostibus dignoscunt.
Symbola sunt notæ et res alicujus significativæ ut ciconiæ significant pietatem, anchora spem, Lilium innocentiam, quæ sunt tanqm figuræ rerum horum Inventores Cornelius Tacitus dicit fuisse Egiptios 1mi (inquit) Ægiptij figuras animalium, sensus mentis effingebat. Iam vero Symbolum prout significat signum est picta similitudo continens aliqm doctrinam moralem, d ad mores spectantem v etiam laudem alicujq unde 2plex solet esse aliud morale aliud Panegiricum morale commendat aliquam virtutem v perstringit vitium tale est illud magnes lapis depictus in medio auri ferream cathenam trahens cum Lemmate. NON TANGITUR AURO Ubi exprimit virtus Iudicis quem aurum n̄ deflectit a rigore justitiæ et illud exprimens quod superbi nunqm sunt quieti depicta scilicet navis inflatis velis inter fluctus cum lemmate — NULLA QUIES TUMIDIS Itt syllaba cum dissoluta una fide cum lemmate frustra concedes aliæ ubi indicat quod aliæ virtutes vanæ sint si deficiat una fides. Iam symbolum Panegiricum est quod continet laudem alicujus personæ v militis Principis etc tale est illud adscriptum Augusto 2do Regi Poloniæ

Depicta

×

depicta grus in exuvijs posita lapidem unguibus tenens cum lemmate ADEST VIGILANTIA SAXO Ubi exprimit vigilantia circa bonum rei Publicæ. 2° illud Ludovico Galliarū Regi infirmo adscriptum nempe Lilium demisso capite fugientibus serpentibus cum Lemate LANGUENS qq TIMETUR. Ubi exprimit Regem etiam infirmitate hostibus terribilem Jam partes Symboli sunt 3es 1mo ipsa pictura seu similitudo 2do Lema seu Epigrapha hoc est inscriptio 3tio explicatio Symboli sea applicatio quæ tamen sæpius omittitur. Circa Picturam similitudinis hæc sunt observanda 1mo qd in Pictura non debet exprimi totus homo v Genius aliquis jam enim n̄ esset symbolum sed emblema potest pingi pars hominis v.g. manus oculus auris cor si alliqua actio hominis esset exprimenda prout in quoddam Symbolo exprimitur manus rosas carpens esse cruentas cū lemmate CARPIS ET CARPSERIS IPSE. Ubi significat qd oblocutores famæ alienæ habeant suos Zoilos qui illos vicissim carpent 2do Cavendum ne similitudo accipiatur a re vili v obscura v nimis ignota aut valde obvia Lemma est sensus innuens rem pictam aliquid nocere hoc est id quod similitudo in se continet Observandū 1mo ne in lemmate ne in illo ponatur vox significans rem pictam sed tantum proprietates rei pictæ v causæ v effectus v adjectum

aliquod

aliquod 2do ut sit clarum ita ut vir prudens etiam non adjecta explicatione facile posset assequi quid symbolum significet 3tio ut Lemma sit breve hoc est fragmentum carminis sed raro integrum carmen potest etiam esse Lema ex authore vel Sacra scriptura dummodo sit aptum et acutum. Potest enim Lema dari non ex fragmento carminis si soluta dictione melius rem exprimat Utrum etiam est Lemma quod equivocationem continet quale est superius dictum Adest vigilantia saxa aut per Antonomasiam.

Notandum quod aliqua symbola vocant chorica quae etiam a principijs assumunt in tesseram sui principatus sic Fridericus 4tus Caesar assumpserat sibi pro symbolo gladium in Libro a Petro positum cum epigraphe hic Regit ille tuet. In tormentis Ludovici XIII. Galliarum Regis legit lemma ratio ultima Regum. In quodam tormento polonico expressum in ea numera funera.

Notandum ultimo quod symbolum sit in Pariete depictum vocat vermiculatum si in Pavimento dicit tesselatum. si in aliqua supellectili aut mensa aut scipho dicit segmentatum quamvis istae voces fere eandem significationem habent.

Adverte adhuc quod aliqua picturae et expressiones rerum, quas saepe vidimus in sciphis non sunt proprie symbolicae sed heroglificae quamvis addat illis inscriptio sensum inexpectatum continens

talis

talis expressio videat in Scypho in cujus una parte expressi erant calices craterles et similia quibus addita vox pocula in adversa parte expressa erat vinea cum hac voce vites quæ duæ voces simul acceptæ sensum exprimunt pocula esse vitanda cujdam Poculo inscriptus legit Lemma ebibe fac versus In cujusdam causidici mensa ex una parte erat Sol depictus ex altera parte venti infelicis scripta Juridica in medio erat talis inscriptio citissime expediant. Significatio vero hujus talis Sol venti citissime expediant.

DE EMBLEMMATE.

Emblema est pictura aliquid per comparationem significans v. aliqm comparationem significans Et per hoc differt emblemma a Symbolo quod illud fundat in similitudine adeoq. totum hominem n admittit in emblemmate autem genus et persona ponit significans virtutem vg. Virtutes personæ Patientia Hercules Innocentia justitia etc possunt poni. Partes totidem habet emblemma quod et symbolus igit si sit perfectum hæc tria debet habere Picturam ingenitosam 2do Lemma 3tio Carmina aliqua in qua scribenda pictura partes dividit in Panegiricam ac moralem hieroglificam est Pictura rem aliqm describens seu exprimens Literis sui nominis

sine

x

sine Lemmate. Ita sæpe varijs notis expressa carmine apud imperitos admirationem faciunt quæ a peritioribus facile elegi possunt. Ita in hieroglifico ad exprimendam vocem Słonce pingit Elephas et addit syllaba ce Tale est etiam hieroglificum de fuga S. Stanislai Kostcæ. depicta est avis per axis et addunt literæ tus Ht' est canis pingit zne et sładami sensus est Uchodzi kostus. spiesznemi śladami

B scribit et pingit Ericynius Postea infans postea syllaba di ni et asinus et nota musica sensus est Bieży Dziecina wymiosła cnotami vide illud depictum etc

His hieroglificis utebant maxime Egipciani qui non Literis ut nos sed rebus scribebant et ut nos per literas describimus res ita illi p res celebrassent illa Ægiptiorum cothumna Romam deducta qm nullus Romanorum potuit perlegere Nil enim erat scriptum in illa nisi aves, tormenta frameæ, arma Domus, sydera et aliæ res. hanc tamen R:P: KIRCHER perlegit et Romanis explicuit unde apud Ægiptios serpens in orbem convolutus volun tatem, ignis divinitatem, ciconia Pietatem etc.

DE ELOGIO

Elogium est laus rei v personæ ingeniosa et subcincta dicit laus id enim vox ipsa ex graeco sonat quamqm non raro et vituperia elegiali stilo scribunt Ita

Pater

Pater Massenius Luteri ortus vita et mortem elegiali stilo perscripsit.
Dicit Elogium laus rej v personæ quia n tantum elogia inscribunt illustribus personis sed etiam inscribunt rebus ita in fronte Palatiorum Aularū legimus Elogia inscribunt vexillis imaginibus.
dicit Elogium Laus ingeniosa et succincta sicut enim epigramma Poëticum debet habere brevitatem claritatem et acumen. Ita hoc epigrama Rhetoricū ejusdem virtutibus nitere debet unde in elogio illa habet ratio per sola enim incisa fert stylus quanqm ubi sensus perfectus concluditur nota periodi efformari debet.
Modus componendi elogij duplex asignat 1mo cum assumptâ una propositione plures concepta et acumina dant quæ immediate ad unam propositionem referunt 2dus una supra unam secunda supra varias propositiones variæ adinveniunt propositiones. Elogiari stylo scribunt epitaphia a Rhetoribus a Poetis carmine quorum metodus hæc exprimit 1mo Stylo Laconico præcipuo puncto vitæ defuncti natales facinora ejus subjungit singulis hisce punctis aliquid ingenio si tunc deinde exprimit mors ejus annus mensis dies et genus mortis hæc omnes circum stantiæ inferenda habent in fronte hæc subscriptio 1ma Literarum. D. O. M. cum latine scribit quæ literæ

literæ sonant Deo omnipotenti maximo subintelligitur
sit honor gloria debetigitur hæc inscriptio sepulchralis
vitæ et mortis defuncti oratoria non historica

Modus componendi Ephitaphij

In Epitaphio ipse defunctus aliquando inducit vel anima
vel virtus aliqua loquens cum viatore et cognatis per pro-
sopopeiam vide apud Pöetam emanualem The-
saurum Epitaphium Adami. Siste gradum viator
mira leges hic ego jaceo per quem omnes jacent
nomen mihi est de terra damascenus. Potest Pöeta
secum loqui aliquando videlicet ille qui epitaphium
scribit de deflendo alloquitur illum in tertia persona
ponendo 2do potest secum pöeta loqui 3tio cum
viatore 4to cum aliquo è Superis vel cum musa 5to
cum mortuo vel aliqua virtute et vitio defuncti 6to
ipse cumulus vel camena argentea et stemma lo-
qui posset unde ad Epitaphium requiruntur hæc ut
hæ Literæ D O M 1mo Scribantur ab initio vel
Loco horum Æternitati vel pijs manibus satum 2do
nomen cognomen genus ætas tempus anni et
similia exprimantur 3tio solet poni aliqua moralis
doctrina vel sententia illustris de vanitate mundi ex-
pressio horum qui hoc epitaphium curaverunt ut
esset illud siste viator iter cineresque interspice mor-
tis Hoc fueram quod tues tuque hoc eris quid ego
Deinde in Epitaphio fit aliquando allocutio viatoris
aliquando sine allocutione per modum narrationis
oratoriæ Epitaphium Unde Epitaphium Pöeticum

idem

idem est quod Epigramma Poëticum cum sepulchro defunctorum describi solitum et illarum nomen ætatem merita statum dignitates dotes animi et corporis mortis genus et similia cum commiserationis ac doloris significatione. In Epitaphio brevitas et sententia. Genus Epitaphij est quadruplex simplex, historicum, argutum, Enigmaticum elogiale et jocosum.
Historicum est in quo Poëta describit Patriam Parentes officia annos defuncti sine ullo conceptu et Panegiri. Argutum quod habet conceptum sententiam v acumen. In fine vg. de Infante post baptismum mortuo

Czym był Anioł czy człowiek słusznie wątpić może
Kto się dowie że w Grobie ma dziecinę tożę
Nie pytay się czemu tak prętko zeszedł z świata
Y kwiat często nie czeka doyrzałego lata
Dość iest na tym żem przez chrzest niebu się odrodził
Dosyć żem do nieba doszedł prędzey niżlim chodził
Płacz na stronę nigdy mi płakać nie potrzeba
Chyba temu ktory mi chce zazdrościć nieba.

Jocosum est quod ridicule eludit in mortuo sic in cuiusdam rustici tumulo inscriptum est.
Krotka trunna krotki chłop krotki też nadgrobek
Tu leży mały wzrostem niedorosły sobek
Item in quemdam Potatorem
Tu leży bibberyusz chmielem postrzelony
Po swey śmierci kawaler w młocie pogrzebiony.
w browarze

w browarze się narodził w karczmie go okrzczono
Za dusze w gorzałczane kieliszki odzwoniono
Odkazał za żywota nos do alębika
Gardziel do strąb rzęsiste zęby do pilnika
Item aliud in canem dictum szafirek
Tu leży szafir piesek niewiem ktorey wiary
Że nikt poscił wzieni go Lutrzy do swey fary
Item in Poëtam defunctum
Ignorant nostra crudelia fata Poësim
Vitæ incrementum corripuere meæ.
Epitaphium est in quo obscuritas. tale est Epitaphium trium mortuorum consanguineorũ.
Elegiale Epitaphium est quod non differt ab Elegia nisi ratione materiæ quæ in Luctum desinit. FINIS CORONET OPUS.

PARS TERTIA
De Spectantibus ad Rhetoricam
De Chria

Chria quo ad vocem ex Græco est usus sive utilitas quo ad rem est utilis expositio Dicti alicujus v utriusq simul.
Chria est 3plex activa seu facti Verbalis seu dicti Mista seu tam dicti quam facti.
Chria verbalis est utilis expositio dicti alicujus v

Sententiæ

x

sententia vg. Si exponeres hoc dictum Ciceronis
Vacare culpa magnum est solatium
Est Chria Dicti

Activa Est expositio Facti alicujus quando factum per partes utiliter tractat ac probat vg si curtium exprimeres pro salute Patriæ in Romani fori apertum terræ hiatum generose insilientem esset Chria activa

Mixta est expositio tam facti quam dicti vg si Philosophus Crates indueeret peculium suum in mare spargens sed simul cum dicto laudabili contemnens divitias me perimant pereant

Partes Chriæ sunt 8.

Exordium expositio seu propositio Causa Contrarium, Simile Exemplum Testimonium et Epilogus.

De Exordio seu Laudativo.

Exordium est pars Chriæ in qua exprimit laus v vituperium facti aut dicti aut utriusq simul

Exordium plerumq laudes authoris continet breviter ex dicto si chria dicti ex facto si Chria facti succincto encomio.

1mus modus Exordij quando per thesim 1mo universaliter in genere laudando vires virtutes et scientias virorum dictorum si Chria Dicti aut factis si Chria facti illustrium deinde per Hipotesim omnibus sapientibus commune

ad

ad ejus particularis authoris sive ejus sententiæ v facinoris assumpti pro chria ad Laudem descende vide exemplū chriarū quas composuisti

2dus modus a Figuris Rhetoricis

1mo affectus exclamatio cū orator super dicto aut facto aut eorum authore honorifica quasi perfacione exclamare incepit

2do Admiratio quando agit se obstupescere dicta factaq̀ vitam et virtutes et quæ prædicare vult

3tio Timor et Confessio dum dicturq suam exteminiat eloquentiam ingenium et minime sufficientem Rhetorum spiritum pro Regi aut homini stanti Majestatem.

4 Fidutia quando confidimus causæ nostræ propter Regi utilitatem v personæ gratiam quam Laudandam suscepimus et deinde etiam quia adsunt ornamenta et dicendi apparatus panegiri sufficiens.

5to Desiderium et votum ostendimus quando eloquentiam in rem præsentem possimus convenienterq̀ facundiam v cum vim dicendi unius aut plurium ex veteribus oratorū desideramus vg. Ciceronis Quinctilianis etc etc aut deniq̀ innotis ~~nibus~~ optamus vocem, linguam, actionen novam cœleste angelicā

Figuræ Oratoriæ ad Exordium servientes.

1ma Dubitatio aut Communicatio cum auditoribus cum Orator se agit in dubio versari Quid potissimum ex tanta virtutum copia seligat an ve manus altero comittat.
2da Allocutio Sui ipsius quando cui rei magnitudinem sibi obicit seq imbellem memirit;
3tia Præteritio Ubi in exordio seu exordiendo dicimus v lenos laudanda quædam præterire alijsq relinquere v tempolibus v Encomiasticis ac deinde ijs compediose dictis ad singulare descending
4ta Invitatio Quâ Orator invitat doctos Viros Rhetores Pöetas Historicos, Principes, Artifices imo Cælites ipsi advocant ad factum dictumq laude prosequendum ut v testes v præmiatores se præsentent.
5ta Allocutio Virtutis fitq v per prosopopeiam quæ fictas personas induict vitam, animam sensum dat rebus inanimatis vg Lapidibus parietibus fluctibus etc 6ta
6ta Dehortatio cum dehortamus veteres v græcos v Romanos ab exagieratis suorum Heroum encomijs dicendo ne ultra adimeremur Leonidas Julios Cæsares Scipiones &c eo quod ~~&~~ Ætas nostra viros progeneret qui magnitudine sua magnas

illis

illis umbram procidant et sapientiam virtutemque species longo post relinquant Substantivâ.
7ma Extenuatio Laudis Veterum non multum a praecedentia ludit seu differt estque expositio excelentiae antiquorum habendo illa pro fabulis et juberi ad Poetas facessere respectu hujus facinoris.
8vo Excusatio honorifica qui vel hunc in quibusdam quidem cecutijsse in multis tamen prope esse intuitum probabis. Aliquos quidem vitium commiserunt et Veterum facinora posuerunt,
9no Sustentatio qua animi auditorum quasi suspendunt et interrogatis detinent ac posita inexpectatim quidpiam subijcit in Chria tractandum
3tius Modus Exordij cum a conglobatis laudibus incipis Exordium eas breviter commemorando quibus dicti factique autor excelluit vel ex ejus vita Patri a majoribus dignitate conditione
4tus Modus Quando tale singulare illustre punctum in laudem profers istius cujus dictum aut factum assumpsisti pro chria ut solo illo prolato apud audientes confestim aestimatio de authore dicti factique renascat.
5tus Modus si ab aliqua sententia illustri sententioso proverbio seu adagio aut dicto aphotematico exordium ducas.
6tus Modus Laudativi seu Exordij a Symbolo aliquo

a

aliquo acomodato a Cheroglifico erudito ~~e~~ a comparatione a punito histo:sico ab anagramate authorum ab Epigramate rebus convenienti.

Imus modus per definitiones conglobatas in laudem ejus quem per chriam laudare vis sic Cicero Laudat Ciceronem merito apellare possumus Invidissimu animoru triumphatorem Rhetoricæ decus et ornamentum literarum animam parentem eloquentiæ latinæ facundiæ frontem vitam doctrinaru templu scientiæ.

Duo Modo format exordium dum recensent illi aliquibus virtudibus factisve excelluerunt comparatio instruit hujus authoris cujus dictu v factum assumpsisti pro Chria.

Unus Modus formandi exordij per enumerationem si diceres hanc in exordio Thesim nidem quod nullus vir doctus tuum factum illustre ingenio suo celebrare valuerit pro condigno # Enumerares neq hic neque hic neque hic, deinde dares rationem et figuris adornares.

Ultimo modo per pnthasim et apodosim

DE EXPOSITIONE SEU PROPOSITIONE EXPLICATIONE PARAPHRASI.

Expositio est pars chriæ in qua exprimit dictu

v factum

x

v factum enucleantius et longius cum proprietates considerant — sententia illa seu effectus illius dicitur 2do facti dum sententiæ subjectum efferes per definitionem v.g. ista sententia honor omnia ad finem conducit exponit sic honor æterna illa dignitatis vita gentium caput orbis prodigium divitiarum asylum cunctum mortale genus protegit ut conservata omnia eludent ad fastigium Btio. Dum sententia exponit per sensus synonimicos Chriæ autem facti unus formæ modus exponendi hæc cum factum aliquod alicujus personæ per sensus circumstantias culte oratorice ornat.

Exornatio Expositionis primo per exclamationem v admirationem.

O! dictum saluberrimum ac virtutibus conveniens

O! aurej oris auream penitus sententiam — —

O! sententiam supra thyrennicas tubas auguste personantem.

O! Linguam clarissimam ab ipsis musis celebrandam

O! versus hujus Pöetæ pulcherrimos venustissimos quibus theatra assurgunt universa —

O! facinus ipsi matri invidendum — —

O! factum cuj amphiteatra aplaudunt — — —

O! Virtutem viri.

O! Herculem sententia profecto cuj omnis eruditorum turba plaudit. Quam dignum documentum sanè

immortali

x

immortali memoriâ dignissimum.
p Per Interrogationem quid de hac sententia censetis auditores de quadrinis tabulis inverenda arbitramini.
Quid hoc dicto Sapientius quaeso divinius
Quod precium obsecro pro gemmea hujusmodi sententia authori suo persolvat posteritas.
Quid legistis in annalibus veterum generosius
Quales nam vobis Romani decantati videntur heroes si cum hoc fortissimo viro comportantur?
Age quid ad hujus sapientiam athanae amplius quem locum huic Viri aget quas laurus quem laurum decernetis
3tio Per extenuationem aliorum dictum tam Divinum ut nec Platone Divinum Ecce virum pro oraculis Delphicis audiendi quid tu simile antiquitas.
Quid ad hoc ausum Scypiones fabij servile Sapientissime dictum ac fortissime factum
Unde adverte quod narratio facti sensibus gravibus conceptibus et figurâ vehementiori adornatur v hippotiposi Prosopopeia vidisses audivisses, hae voces saepius repetuntur in hippotiposi. additur et Catachresis et allegoria et metaphora. Antequam in apertum sensum poteris aliquem sensum ponere exprimentem

aliquem

aliquem brevem accessu ex ipsa re eruto

De Causa

Causa est pars Chriæ estq propositionis confirmatio seu est ratio una v plures dictum v factum probantis illa comprobando quam bene et cur ita rationes habebis ex conceptibus circumstantijs locis Rhetoricis ex hoc versiculo quis quid ubi quibus auxilijs cur quomodo quando. v.g. An Imperator Dux Princeps, miles cives religiosus, Polonus, doctus Theologus &c quis gloria, virtus urbs patria, mare foeli vita, ratione quorum aliquid pronunciatum patratumve quod illud subejt incitavit impulit in quibus circumstantijs proprietatem protulit sententiam virtutem.

Ubi Inquirit rationem loci ut civitates domus militiæ castrorum maris aut terrarum.

Quibus auxilijs Hic pertinet virtus fortitudo pietas consilium doctrinarum arma copiæ classes &c stimulus quæ casâ sunt.

Cur aliquid dita dicatur aut fiat.

Quomodo ~~Ratione~~ Easdem res admittit quas ante diximus celeritatem præterea vigilantiam moderationes audatiam &c

Quando

Quando Rationem temporis attendit et oportunitatem pacis, belli, & 4tatis, quo tempore de Transgressionem facies ad causas per hos praecipue causales ut n' enim etenim propterea idcirco, quia nempe nimirum scilicet videlicet, v.g. id circo hoc mortalibus ediceres &c.

Exornatio causæ per interrogationes et consultationes sui auditorum v.g.

Quid enim aliud ex desidia nisi ignorantiam incurrere possumus nisi pudorem et dedecus Dicite auditores an n' id circo sed quid obsecro hunc virum stimulabant ad tam praeclarum accessum.

Amplificatio causæ per figuras præcipuæ cum plures causæ interveniunt 1ma Repetitio 2da Conversio 3tia complexio 4ta Polipteton seu casuum comutatio 5ta synomia quæ eosdem sensus diversis verbis congregat 6ta Polisyndeton copulativæ scilicet particulæ plures aut acrius sunt 7ma Prætermissio quæ dicit se aliquid preterire velle quod tamen dicit 8va Subjectio cum Orator se ipsum interrogat nec expedat responsum 9na Hippotiposis quæ est descriptio rei quasi oculis videret

Exempla harum figurarum habebis allibi

De contrario

De CONTRARIO

Contrariū est pars chriæ quæ continet talem sensū, qui dicto aut facto est contrarius v est contraria ratio à contrarijs assumpta probares dictū v factū si sapientiam laudares a stultitia Pars hæc ostendit ex adverso incomoda quis dicto aut facto contraveniet probatq omnia venire si aliter sentiat porro talis sensus contrarius debet dilatari per similitudinem p allegoriam per figuram Ironiam.

Modus Loquendi ut contrariū sentias item execratio vitij huc servit, Ut formes contrarios sensus observa versū.

Quis, quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quādo.

DE SIMILI.

Simile est pars chriæ per quā dictū v factum illustrat unde per hanc similitudinem probat dictū v factū vide locū Rhethoricū. de Similitudine et Paragraphū 2dū ubi de phrasi habes enim ubi quærenda Similitudo in omnibus Rebus quæ in Cœlo, et terra continent, montes, rupes prata etc

Particulæ quibus ad simile transeas tritissime sunt

sunt, sicuti, quemadmodum, velut, tanquam instar ceu etc nectentes autem in similitudine partes sunt, ita, etiam, sic adhuncmodum taliter, ea ratione non secus &c transibis sic ad simile hæcque huiusque rationibus allatis disputavimus non ineleganti similitudine plana fuerunt 3tio hujus disceptationes accipite aã luculentam similitudinem

De EXEMPLO

Exemplum est pars Chriæ in qua aut factum eruditionem v historiam confirmat.

Exemplum breviter et ornate narrat aut figuris allegorice. Figura potest subnecti ex supradictis Transitiones vig. Si exemplum desideratis

Atque exemplo quæ dixi comprobem offert se ipsum mihi etc sed ut exemplis res illustret &c. Tradat etiam exemplum per allegoriam quando loco personarum ponunt eorum stemmata aut insignia

DE TESTIMONIO.

Testimonium est pars chriæ in qua sententia inducit dictum v factum v Apophtegma aliaque auctoris v viri celebris ad confirmandam propositionem Chriæ seu dictum v factum aliorum auctorum

auctorum sententijs propositioni servientibus probat.
Transitiones facies similes desideratis pro hac veritate testibus. &
Audite unum luculentum post exemplum habemus testimonium.
De hac veritate pleni sunt omnes libri plenæ Sapientum voces exquibus unum . accipite
Testimonium breviter tradat si autem plura ponant possunt efferri prætermissionis sic.
— a alter mihi testis adest non minus gravis neque solus hoc sensit Socrates si in eadem scientia Tullius locutus est.
Testimonium est duplex Sacrum et profanum
Illud ex Sacris Literis, Sacrâ scripturâ Sanctis Patribus.
Profanum ex authoribus profanis, Ethicis, Philosophis, Historicis, Oratoribus ac Poëtis.

DE EPILOGO.

Epilogus est Pars Chriæ seu est conclusio dicti v. facti in qua breviter dictum v factum claudit, fitque brevis Laudum ac Encomij repetitio nec non dicti v facti v fit adhortatio ad imitationem dicti v facti.
Epilogus fit per Interrogationem, exclamationem, vgs

x

vg. Quis igitur vestrum qui non laude dignissimum existimet. 6. Sapientes. Æstimemus igitur.

DE CHRIA VITUPERANTE.

Hæc in illa observa. 1mo Exordium justa Invectiva in authorem constabit 2do. Causa et Contrarium Convertetur 3tio Exemplum et Testimonium non debebunt constare eadem malitia sed talibus quæ facta aut dicta improbent aut vituperant.

De Nexu Partium Chriæ:

Conjungi partes Chriæ nil aliud est nisi quam curare ut una pars chriæ ex alia fluat ut propositio seu expositio bene fluat ex exordio causâ et expositione etc. Unde hic nexus seu transitio fit per aliam figuram vg. allocutionis etc

DE EPISTOLIS.

Epistola est sermo absentis ad absentem vel quasi absentem. Dicitur sermo quia ~~sive~~ scribitur quod dici deberet dicitur absentis, quia præsentes literas non scribunt Dicitur vel quasi absentem quia potest esse in eodem loco vg In eadem civitate aliquo modo tamen ab illo separatus.

Partes Epistolæ sunt duæ extrinsecæ et intrinsecæ.

extrinsecæ

extrinseca sunt 4tuor Subscriptio quæ ponit in fronte epistolæ ug. Illustrissime excellentissime Domine Subscriptio quæ ponit ad calcem Epistolæ exprimitq nomen scribentis ug Illustrissimæ excelentissimæ Meæ Dnationis Vestræ servus N.N. Dataquæ est expressio temporis et loci quo etin quo scribit Epistola Hæc data ponitur ad Initium Epistolæ in cornu aut post finitam epistolam in cornu sinistro. exprimitq locus ubi scribit ug. w Lublinie Anno 1747. Die et mensis Decima Maji. Aliqui observant quod si data scribit a Principio 1mo ponit locus et Interrogatio unde exprimit ug. z Lublina deinde tempus sive ad finem scribit Data prius exprimit temp9 deinde loc9 respondendo ad Interrogationem ubi ug. 10 Dnia Maja w Lublinie.

Aliqui scribendo multas Epistolas in cornu sinistro ad finem 1mæ paginæ addunt ug. Iasnie wielmożny Woiewoda N.N.

Quæ melius disces ex Epistolis alienis passim ad manus venientibus.

Inscriptio et expressio Tituli nominis ac officij illius personæ ad quam dirigit Epistolæ

Item

Item locus in quo reddenda est Epistola in cornu sinistro ad finem involucri scribit. Adverte si in subscriptione descriptione et inscriptione dedisti Illustrissimus eundem debes dare in scriptione et subscriptione et subscriptione quia debent sibi correspondere tituli.

Nota In compendio quod sumo Pontifici dat titulus SSme Pater v Beatissime Pater Inscriptio Smo ac Beatissmo Patri Dno Dno nostro Divina providentia N. N. v.g. Benedicto 5to Sacro Romanæ Ecclesiæ Pontifici maximo Domino Dno clementissimo. Loco pro-nominis tu dicit vestra Sanctitas v vestra Beatitudo. Romano Imperatori augustissimo Potentissimo Principi ac Dno Dno D.P. Electo Romanorum Imperatori semper augusto Regi Germaniæ Hungariæ Bohemiæ Slavoniæ Archiduci etc Dno Domino clementissimo.

In fronte Epistolæ Augustissime Imperator.

Compellat vero sic Vestra Cæsarea Majestas

Regibus Titulus Serenissimi Invictissimi Potentissimi In compellatione vestra Regia Majestas v vestra Serenitas In fronte Epistolæ Serenissime

renissime et potentissime Rex.
Regi Hispaniarum additur a fine Titulus Regi Catholico, Regi Galliarum Regi Christianissimo, Regi Poloniarum Regi Orthodoxo Poloniarum addunturque Magni Ducatus Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae Livoniae Samogitiae Kijoviae Czerniechoviae Volyniae Podlachiae Severiae etc. Dno Dno clementissimo.
Filijs Regum datur tytulus Principi Serenissimo.
Cardinalibus in compellatione vestra Eminentia polonice Wasza Eminencya Si Cardinalis fuerit Princeps et Episcopus addendi sunt omnes tituli et Eminentissimo Cardinali Celsissimo Principi Illustrissimo et reverendissimo Dno Dno N. N. Sacrae Romanae Ecclesiae Presbitero (: si fuerit Presbiter:) Duci (si fuerit Dux) Episcopo N. Dno Dno faventissimo. (Principibus datur titulus celsissimo praeterea et alij tituli ratione Senatoris officij et alterius dignitatis In compellatione Principum dicitur et scribitur vestra celsitudo quod polonice Senat Wasza Xiążęcia mość non tamen debet dici Wasza Xiążęcia mość byłaś sed byłeś Item alia adjectiva quae non debent poni in faeminino sed in masculino.
Nuntio Apostolico dabis titulum si fuerit Cardinalis Eminentissimo et alios addes titulos competentes.

Postea

Postea Episcopo N.N. Domino Divina providentia Papæ prælato Domestico ac ejusdem ad Serenissimum vg Regem Poloniæ magni Ducatus Lithvaniæ ac facultatibus Legato. Domino et faventissimo Principi Illustrissimo et Reverendissimo Dno Dno vg Chystophero Szebek Dei et Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopo Gnesnensi Legato nato Regni Poloniæ et Magni Ducis Lithvaniæ Primati primoq Principi Dno Dno Clementissimo. Episcopo Cracoviensi. Celsissimo Principi Illustrissimo et reverendissimo Domino Domino N. Dei et Apostolicæ Sedis gratia Episcopo Cracoviensi Ducii Severiæ Domino Dno Senatoribus Spiritualibus ut sunt Palatini et Castellani Item Succamerarijs ex eo quod sunt Principes nobilitatis (quamvis aliquis denegant hunc titulum succamerarij) item ministris et officialibus tam Regni N.D.L. Item Capitaneis n nullis præsertim illis qui sunt magnæ familiæ amicabiliter prælatis et Canonicis Cathedralibus præsertim Gnesnensibus et Cracoviensibus alijsq magnis viris vg Potoccijs Sapiehis das titulus Illustrissimus qui Polonice sonat Jaśnie wielmożny cui titulo ad spirituales addis titulus reverendissimus + Polonice nayprzewielebniejszy.

ad sæculares

ad saeculares excellentissimus polonice mnie wielce aliiq;
tituli addunt si habeant vg Capitaneatum v aliqua
beneficia reliquis officialibus nisi in officio Iudicis con=
stituti sunt enim illis dat titulq senatorum vg Memu
Wielce Mciom Panu Imciom PP. KK. Deputatt:
na Trybunat Koronny) jam vero alijs dat Iasnie
Oswiecony Dat titulus perillustris Polonice Wielmozny
vg Wielmoznym Ich Mciom PP Deputatom zgroma=
dzonym etc Item Dat titulq canonicis Cathe=
dralibus quam collegiatarum cum hoc adjectivo ca=
thedralibus addit titulus Reverendissimo canonicis
collegiatae Perillustris titulus admodum Reverendi
abbatibus addit titulus perillustris alij addunt illustris=
simi Parocho, Religiosis Dat titulus admodum
Reverende Domine Religiosis Admodum Reveren=
di v Religiosissimo Reverende in Xto polonice
hic titulq sonat Przewielebny Abbatibus
tamen dat titulus nayprzewielebnieyszy w Bogu.
Nobili Magnifico ac Generoso polonice Memu
Wielce Mciom Panu Tituli alij ad cives ab alijs
dant nobili et Magnifico Domino Dno. praesertim
majoris Civitatis.
Epistolae sicut et orationes in triplex genus dividunt
Demonstrativae deliberativae et Iudiciales. De=
monstrativa est in quo laudat v vituperat aliquis

ad ista

adistum genus spectant Epistolæ gratulatoriæ gratiarum=
actoriæ narratoriæ et officiosæ. &ct
Deliberativum genus est in quo aliquid svadet v
dissvadet ad hoc genus spectant Epistolæ svasoriæ v
dissvasoriæ, hortulatoriæ, dehortulatoriæ Consola=
toriæ petulatoriæ, commentoriæ invitatoriæ etc
Judiciale genus in quo aliquid acusat v excusat ad
hoc genus spectant Epistolæ acusatoriæ excusatoriæ
querulæ, querulæ expostulatoriæ et aliæ,
Omitto Epistolas per signa et alias partes ad te=
gendum secretum
Partes Epistolæ Intrinsecæ sunt 5q Exordium
propositio Confirmatio narratio Confutatio et conclusio.
Exordium est accessus per Captationem benevolentia
cum propositione.
Propositio est expressio Rej dequa scribit Epistola
vg psze oto v nato prosze na pogrzeb prosze
na obluczyny prosze opożyczenie Narratio est
fusior rej explicatio vg Rumoris Solennitatis
seu clarius narratio est quando aliquis narrat
suam propositionem dilatando Confirmatio est
propositionis per varias rationes unam v duas
probatio. Confutatio est rationum illarum quas po=
test ille ad quem scribis afferre solutione
Conclusio est terminus Epistolæ quo frequenter
legentis

legentis animũ ad id quod petimus quam maxime commovere nitimur.

Nota non omnes debent poni in epistolis partes saepissime omittit͡ confutatio saepe narratio. 1mo plerumq; sola propositio et conclusio ponit͡ v Exordium et conclusio quod fit in his epistolis ubi ipsa complementa scribunt͡. Nota n debes scribere Epistolas ut appareat sed ita illas involvere ut prudenti et sapienti Doctrinam elucescant. Universalis Doctrina Componendarum Epistolarum 1mo Invenies tibi materiam de qua es scripturus invenies vero sic si reflectas te et quaeras ex te quale negotium habes scribendi quid te movet quid impulit ad scribendũ hac inventâ causâ et ratione facile habebis initiũ Epistolae Unde arripienti calamum ad scribendã Epistolam 1mo Cogitatio incurrere debet quare scribo et certe omnes fere praesentis aevi Epistolae si ad trutinã accipiant͡ invenient͡ ratione movente ad scribendũ inchoatae. Unde Epistolam inchoabis a ratione quae te impulit ad scribendum.

Non omnes rationes statim a principio statim exponunt͡ sed una dumtaxat quae fuit causa motiva scribendae Epistolae aliae vero pro Confirmatione relinquant͡ post propositionem ponant͡.

Haec ratio posita ad initiũ Epistolae non semp exprimat͡

exprimatur per particulam causalem vg. Poniewaź
v aliam similem sed alio modo p Periphrasim par-
tes Epistolæ quas assumpsisti. Imo tibi proprie-
tates illaru habe deinde simplici sensui illas
tibi mente expone poste omnino periodice per
periphrases describe. Dixi periodice una v altera
bimembri quia jam dilatatam habebis Epistola
deinde curabis proprietates quas debes omnino cuili-
bet periodo inserere juxta Doctrina de perio-
dis dispone partes Epistolæ ut bené coordines
illas quas es scripturus possunt poni plures
propositiones in una Epistola si in pluribg
scribis negotijs quas si vellis coordinare ita
debes ut primo una propositio cu suis rati-
onibus procedat item alia etiam cu suis ratio-
nibus sequant. v cu una propositio Epistolæ
cu pluribus rationibus ponit vg ratio quæ captat
benevolentiam deinde apponant rationes quas a
capite scribulas inchoabis.

Modus Componendi Exordij ad epistolam per istu
versiculu quis quid ubi etc. Ex ista particula quis
dignitas personæ ad quam scribis quid t negotiu
ex ista particula Ubi vg Tyskom co zdrogi stanet
nie omieszkiwam zyczliwosci moiey WMPana reno-
vare Tesseram ex quibus auxilijs sie Choc bym niemiał

Inszey

Jnszey okazyi pisac do WPana samamie iednak Zyczliwości Bratterskiey necessitudo do tego stymuluie etc ex cur si causa exponat quare scribis ad illum ex quando? ~~vg quali modo~~ ~~ex qu~~ Za szczęśliwe te sobie mogę liczyc godzine ktora mi tyle czasu dozwoliła do wyswiadczenia etc choc krotko etc sed ista ruda sunt exordia nisi valde optima adornent periphrasi.

Exordium Inchoat vg a captatione benevolentiæ ad quem scribis 2do Ex contestatione promptitudinis ad obsequia 3tio a quarela contra ipsum v contra Infortunium 4to a Promissione constantiæ affectûs vg meum erga te animum multis sæpe rationibus cognitum nostri opinor qm tibi et familiæ addictus et in eodem me perseverare testor etc 5to Ex promptitudine n solum ad unum sed ad omnia vg vellim mihi uberrimam de te bene merendi dari occasionem et quod amici apparet vota mejs proficerent officijs.

6to Ex circumstantia beneficiorum acceptorum 7mo ex desiderio conservandi gratiam ejus 8vo Ex gratulatione sibi quod habeas tibi addictum amicum 9no ex Lætitia quod habeas occasionem obsequendi scribendi gratulandi 10mo ab Interrogatione 11mo a proposito quod velles respondere amici affectui 12mo ab Explicatione Dignitatis ejus 13tio A persona tam illius ad qm scribis qm tuæ 14to adolore

15to Ex compassione infelicitatis ejus 16to Ex apprecatione successûs 17mo Ex admiratione 18vo ex contrario 19no maxime ex Sententia aliqua 20mo Ex gratulatione sibimetipsi haec tamen intellige ad diversas materias.

Ad Epistolam suasoriam hortatoriam.

Exordium sit tale quod disponat ad quem scribis ad illam rem praestandam quam ei suadebis v adhortaberis Propositio in tali Epistola debet esse talis suadeo tibi v adhortor sed non his rudis expressa verbis sed periphrasi optimâ involuta et emolita ne avertendo offendas imo etiam ne advertat illum a facti honesto, jucundo necessario dicto, possibili a locis Rhetoricis v.g. a Similitudine Dissimilitudine contrario.

Conclusio Materiae conformis eruenda est in quo exprimas adhortationem ne difficultate v periculo terreas. Possunt exponi in tali quod nihil tua aut cujusqm alterius gratiâ impellaris ad suadendum v dehortandum de ipsius gratia ad quem scribis item quod nolis incitare languentem sed currentem Item non egentem calcaribus Item quod nolis importuno consilio aut mentiendi arrogantia inquietare. Possunt polliceri fidelissimum consilium ac salubre dandum a te

v alijs

v alijs possunt resistendi de qua scribis adhortatione di-
gna v res nova aut magnifica plurimis arduo sed
facillima ei insinuabis quod hac amore magis im=
pulsus scribo quam ut tu egeas monitis v consilijs
excurres in laudem ejus, et illius laudabiliter
facta et gloriosa commemorabis Item digni-
tatem domus splendorem, vires indolem atq glo-
riosa quæ quæ natam Item spes praeunt fama
immortalitas, Regni decus, honores opes et alia
plurima emolumenta comemorans v. Ignoni-
mia dedecus dolor et alia incommoda Si Epistola
scribis dehortatoria cuj majorem affectum v alio=
rum si id fecerit si contempserit dolor mæror
odium. Possunt etiam addi vota desideria ami=
corum expectantia. Possunt commemorari Exem=
pla majorum recentiorum v aliquorum antiquorum de-
niq; obtestatio ut faciat, Responsoria Epistola
continet gratiam fuisse hortationem pluri=
mum apud te voluisse utpote accepta ab amico fideli
prudente Promitte faciendaq; suadens et si ali=
ter sentires.
Si tamen constitueras ad faciendum ad quod hor=
taris et faceres quod si n' hortatus fuisses rescribe
quod multum celeris inde quod utilis sit tuum de rebq
quod et aliorum prudentis Iudicium quod si contrarius
eris

eris directe haberes rationes in contra quas v allegabis v ad curam communicandus appromittes.

Fragmenta qui necdum habere volunt frangant nucem necesse turbida sunt eorum consilia qui sibi svadent.

Regis Oracula eloquio crevere tuo v Curia Consiliis astuat ipsa tuis v Facta puta quaecunque jubes nec abest facundis gemma dictis.

Similes vix expresserit aevum consilio viros. addere poteris martem v aliud substantivum

Disce verecundo Sanctus ore loqui.

Hinc tu cum vivas cautius vitare memento.

Nec tibi quod liceat fac sed quod fecisse decorum est.

De male quaesitis n gaudet 3tius haeres

Ad Epistolam consolatoriam spectant dolentes Consolari ne se dolore conficiant. 1mo benevolentiam captabis aut per insimulationem quod licet n egeat hoc a quo in dolore redificet nollis tamen deesse tuo officio v incipies quod amicorum munus est in omni fortunae vicissitudine amico inservire. Ulterius commemorabis breviter occasionem doloris citoque est persvadendum quod hac occasione v nihil v n usque adeo est dolendum ulterius dabis rationes quare n debet dolere sic licet quod n est jucundum honestum v quia adhuc est spes melioris fortunae et alias rationes poteris dare quae tibi occurrerint ulterius adhortatio ut permittat aliquod pro cibus amicorum

amicorum ad extremum potest poni quod nolis esse longior. in consolando ne de ipsius prudentia et aequanimitate minus sentire videaris in tali Epistola cura ut sit omnis verborum lenitas et consolatio gravibus instructa detentius. In responsoria dices gratam tibi esse consolationem Item agendae gratiae quod dignitas fuerit lenire dolorem deinde quod lectis ejus literis aquieveris aliquantum non solum motus tot rationibus sed praecipue renovato erga te illius amore et memoria

Possunt etiam causae doloris exponi, potest Invitari amicus ut praesens melius medeatur dolori infine ponitur contestatio affectus quod melius amico invicem subvenire. Utinam tamen in prosperibus si autem nil tibi consolatio proficerit lauda propensum amici animum quod fuerit quantum potuit interim tamen dices quod malum tuum omnem vincat curam. Fragmenta servientia ad tales Epistolas dices Radii Caeli adcognoscimur quod miseri sumus Saepe Jovis toto quercus caesa jacet

Vix Potuit tristis scribere triste vale

Tanto desunt verba Dolori

Et lachrimae deerunt oculis et lingua Dolori

Miseris totus super est post omnia luctus

Ad petitorias Epistolas. Haec dicta si in materia

minoris

minoris momenti potest fiducialiter amico stati necessitas exponi. Si vero materia majoris momenti præmittendus est accessus vg. laus a liberalitate v humanitate v potest a verecundia tua quid n audeas molestiā inferre v quodsitas ex consueta confidentia quid res quam petis multū tibi est res necessaria. Rationes quibus inducat amicus ad præstandum beneficiū possunt ab omine v a persona dantis v a persona petentis proponendo meritaque propria v propria familiæ ac antecessorū ultimo fit appromissio quod sis habiturus memoriam præstiti beneficij et gratitudine obsequendi Potest etiam exponi spes tua de obtinendo quod petis In responsorio si qua petunt. sicut difficilia præstita et tamen præstans exponunt difficultatem a natura rej, v a tua facultate deinde dic quod hanc difficultatem amici causa superess si vero res quam concedis est facilis dic te gaudere, quod tibi oblata est occasio affectū testandum item quod vellis in majore re præstare Item petendus amicus, ut confidenter recurrat ad se jam vero si quid petit negas expone rej difficultatem quâ procedit v a natura rej v a tua imbecillitate penuria loci temporis. etc

Exponit

exponitur promptitudo ad satisfaciendum votis si com=
modiorem habeas occasionem rogandus amicus ut n
ægre ferat et non putet hæc denegata ab affectu re=
missiori et nō æstimatorio Fragmenta

Addimus his precibus lachrimas quoq tuas
Auxiliū mihi tu nisi ferre potes
Res mihi n semper spes mihi semper adest.

In Commendatorijs Epistolis commendamus nos.
2 In Epistola commendatoria materia laudis sumit
a triplici bono hoc est a bonis corporis, animi, et
bonis exterris vg. bona corporis a modestia ab ac=
tivitate vg. bona animi a Doctrina, justitia,
audatia, etc A bonis externis scilicet fortuna ge=
nere nobilitate. In responsoria addenda aliqua
commendationi interdum et dictis annuendo præ=
sertim exinde quod a tuo amico Comendaturus habes
Si in commendatione laudat tu quoque eum laudes
Extenuant laudes Dej beneficia atribuant hæc
omnia in quibg te amicus laudat ipsi amico.
In Acusatoria Epistola Dum quærelam exponimg
id possunt fieri aud etiā vehementig instamus aut
lenig utrumque pro diversitate circumstantiarum
usurpant.
Sæpius tamen satagimus ut videamur quod in=
fictionū nolimg quid simile fieri quam quod factum
doleremus

α

In excusatoria Epistola si habes justam causam excusandi extenuet res in qua fit occasio querulandi v aliud quidpiam culpam reiciendo v si id fieri no potest ipsa facti confessio cum apromissione compensationis leniat offensionem. Ultimus aut recursus fit adveniæ postulamen quod si vero injusta est excusatio adducant ut amicus ut amicus de te sinistras suspiciones reiciat resq candidæ exponant et invenies quod n graviter feras istam accusationem quia nihil apud amicu valituram

In expostulatori a Epistola Communia exponenda Cæterum cum arduis aliquem leniter debes si parum sis offensus Loci familiares locum habent si gravig serium te ostende si ille ad quem scribis non sit tua vexa superior. Idem observa in exprobratorijs Literis Nisi quod in exprobratoria crimen gravius inacusari poteris.

Deprecatoria continet deprecationem alicujg offensæ sive a nobis sive ab alijs In tali Epistola extenuat gravitas offensæ vg quod per inadvertentiam imbecillitatem aut ex alia causa commisit crimen.

Potest et tabescentis pudor animj significari Item dolor de offensa dant etiam motiva ut offensus esse nollit laudari possunt Lenitas et Patientia offensi

Responsoria

Responsoria laudat confessionem criminis et per hanc impellaris ad ignoscendum v quod placet tibi confessio magis tamen nan laedi quam placari. Possunt tamen promitti affectus n' immutabiles ex motivo vano et vario.
Possunt etiam scribi amor inimicorum et bonitas ignoscentis.

Fragmenta

Non mihi quae patior dissimulare licet
Materiam veniae sors tibi nostra dabit.
Caesarem in nostro niticus orbis habet

Styllus est varius alius familiaris ad familiarem alius ad personam magnae dignitatis qui debet esse gravis alius ad inferiorem qui debet esse cum gravitate familiaris alias ad amicum intimus qui potest esse et jocosus et cum lusu in verbis atque cum acumine Hac przy podaney okazyi item co wyraziwszy omnino vitanda. Modus componendarum epistolarum potest esse pro diversitate personae 1mo Considera personam qualis illa sit an ex magnatibus an amicus etc ad quam vis scribere 2do materia et negotium quod habes scribendi seu quid debes scribere 3tio quae partes Epistolae tibi ponendae sunt utrum omnes utrum aliquae tantum Utrum captatio sit ponenda porro captationem optime scribes si considerabis quid est quid illum maxime

x

maxime benignus facilemq reddat ab hoc inchoabis et ad legendū et ad prastandum qua suntque n̄ reddant 4to Excogitare rationes pro materia 5to totam Epistolam simpliciter in capite v In charta composita habere quid in prima quid in secunda et 3tia parte quibus periodis scripturus es 6to Inventâ propositione considera rerū in propositione positarū qua inducant proprietates.

1mo Partes Epistola alibi sunt scripta.

DE PERIODIS.

Periodus est oratio habens sensū perfectum et numerū oratoriū perfectū partes periodi majores sunt dua Colon seu membrum comma seu incisum. Colon seu membrum est oratio habens sensum aliquem et numerū sed utrumq imperfectum membrū includit comma. Comma seu incisum est oratio habens sensum quasi perfectum sed numerum oratorium nullū per Lotationem intelligit sensus seu locutio. Membrum debet habere verbū personale, Nominativū Casum verbi, potest casq communes quotiescunq infinitiva gerundia, Participia, Casq propositionis Item Ablativo. Membrū debet Syllabas carminis hexametri adimplere. Diximus hic de periodo

Oratoria

x

Oratoria et partibus ejus Oratorijs quia periodus vulgaris potest esse sine numero Oratorio.
Periodus unimembris est quando constat uno membro Oratorio nec debet excedere 30 syllabas v.g. Nos tabellarios vestros homines diligentissimos quotidie expectamus.
2da Bimembris quæ constat duobus membris et particulis et particulis seu connexis talis periodus est aptissima moralibus sententijs unde etiam dicitur sententiosa In tali membro Prothasis uno membro Apodosis 2do Constat.
3 Periodus trimembris seu tricolos est quæ constat 3bus membris et Particulis correlativis
4 Quadrimembris seu tetracolos est quæ constat 4tuor membris et Particulis correlativis.
Exempla harum Periodorum habes alibi.
In his periodis Prothasis exprimitur uno v duobus v tribus membris apodosi proporcionate
Membrum tunc finitur quoties ponitur verbum personale et correlatio sive per particulam correlativam sive pronomen v Relativum ponitur.
Hæc notandum in Membro Oratorio quia ad vulgarem et simplicem non sequuntur unde si fuerit

verbum

Verbum non unum et fuerit correlatio non erit membrum particula et vel non faciunt correlationem in nullo membro debet esse sensus perfectus nisi in ultimo sed prima membra aliquando videantur suspensa in sensu.

Potest etiam ita membrum permutare ut sensus non inveniatur bonus nisi in ultimo.

Compones vero Periodos et membra sic

1mo Invenias tibi simplicem sensum ex hoc versiculo quis, quid ubi, etc pro quolibet membro et habeas illud prae oculis his enim implet periodus dilatata aliquam ~~vocem~~ rem habere ~~ita~~ rationem et habebis illud prae oculis

2do In membro simplici habe vocem vel da rationem huic sententiae vel etiam huic sensui et quem dilatas et ponas a principio rationem additâ particulâ causali vel alio modo dilata ut sit verbum et nomen habito considera proprietatem seu quid est proprium verbo item considera proprietatem nominis quae est proprietas seu quid est proprium hujus rei quae exprimitur per nomen Item considera proprietatem proprietatis vel nominalis vel verbalis et talem ut competat utrique proprietati deinde habitâ reflexione ad sensum simplicem coordina combinate et compone similiter in 2do membro similiter in tertio

in 3tio vide plura de periphrasi Oratoria 3tio Considera
quas debes particulas ponere 4to Considera numerum Oratorium.
Ars formandæ periodi consistit in usu et dispositione
particularum cum particula una in initio periodi ponitur altera
in fine per has amplificatur periodus v membrum vg. tam,
quam, adeo ut tantum, quantus, quamvis tamen sicut
ita Quemadmodum ita non aliter quam toties quoties, tametsi
tamen hactenus hodie si quando tunc profecto, Nemo
qui quoniam ideo Ideo quia neque seu.
Aliæ particulæ aliæ comparationem instituunt tantum quantum
talis qualis, eo major quo quemadmodum sic;
Aliæ distributivæ servientes enumerationi partium sive aut,
v neque primum deinde postremo. cum tum. Aliæ Conditionales
si, siquidem nisi, Aliæ Augentes vg. Non solum sed
etiam Jam adeo ut. Aliæ Causales vg
Quoniam quomodo quidem tunc.
Aliæ pugnantes vg. Etsi quamvis tamen ac.
Aliæ Relativæ vg. Qui quæ quod is ea id.
Hæc præsertim particulæ in periodis adhibentur.
Atque ego quidem et vero etenim quæcunque ita sunt itaque
nam cum ac primo quidem enim vero neque quin etiam
igitur ego quid quod accidit et illud etc.
Ad trimembrem hoc optime nota ut post primum membrum

pones

ponas particulam ut beneficio enim particulæ ut, dilatabis sensum per duo membra vg. gratulationem quid aliud Ex trimembri quadrimembre[m] facies vg. ultimum membrum dilata p particulas compa[ra]tivas tam ut v tantum quantum v particulam ud adde et trahet sensus per quarto et ultimo membro trimembri quoties enim ratio subjicit in periodo seu dat hæc plerumq[ue] ponit a principio sententia vero in fine.

DE NUMERO ORATORIO.

In vocibus primo quære V I M. vg. Periodum pro nefario homine 2do Vocum majestas ut immensitas locorum pro magnitudine 3 Splendor. 4to Immensa camporum declivitates pro declivi aliquo loco 5to Vehementia ut temporum procellæ pro calamitatibus 6to Epitheta et verba ficta ad contumeliam v depressionem v gurgies bonorum vg. Furia Patriæ fax tempestas etc vg. Reipublicæ potes fingere verba aliqua per Immaginationem vg. Cicero in Pisonem.

Numerus Oratorius est sensus orationis suaviter in aures fluens proveniens ex permixtione vocum brevium cum longis.

Vitia hæc sunt 1mo quando consequenter ponunt voces eundem numerum syllabarum v eandem quantitatem in penultimis

in penultimis syllabis habentes vg perfidus anibal lacium perdidit. 2dus quando ponunt consequenter plura monosyllaba et quando claudit periodus voce unius syllabæ Excipit tamen hæc unica vox est quæ omnium judicio bene claudit periodum. 3tius quando periodus inchoat v finit inmodum carminis hexametri v Pentametri 4to Quando concurrunt secum eædem vocales literæ syllabæ vg Timerem viro optimo vicibus omnibus 5to Quando secum concurrunt seu asperæ consonantes vg Rex Xerxes Exercitu saguntum sustulit maxime autem est asper concursus in istis consonantibus consequenter positis vg X S R S. ut verba nimis longiora vg solicitudinibus Inepta verborum trajectio. 7mus Quando plures periodi consequenter positæ eo modo inchoant et finiunt vocibus parium numerorum syllabarum habentibus 8vo Quando voces earum syllabarum ponunt secum vg ille bonus fecit

Virtutes numeri Oratorij.

1ma Ut principium periodi augustam habeat bene sonoram vocem quod fiet si ab initio periodi ponatur peon 1mus v spondeus 2do Dactilus v anapestus v creticus 2do In medio periodi transponantur voces breviores cum longioribus ita tamen nec per hanc transpositionem nominis involvatur sensus. 3tia Adjectivum bene præcedit hoc substantivum exceptis meus tuus suus. 4ta Periodus

debet

debet claudere vox majestuosa vg. 5q. syllabarum habens vocem inquavit et Dactilus cui Dactilo n. bene ponit Geminus Trocheus apud Ciceronem utilissimus vg. Consulatus v. geminus spondeus ut infungendam v. tribrachis et spondeus ut prohibuerunt duæ voces duarum syllabarum penes se positæ item una quatuor syllabarum habens penultimam longam et ante se Dactilum et anapestum vg. Exitu coronas his enim bene claudit periodus qui vult cognoscere numerum Oratorium utrum in ejus v. In aliena compositione sit bonus numerus Oratorius Porro et sibi tacita voce illam compositionem et ex illa peroratione aures judicabunt utrum suaviter in eas intrat compositio. Sed quid porro emendandum in numero Oratorio Aurium Iudicia. Invenit tunc illæ voces transponant addant minuant donec suavis sensus Oratorius ex illa permutatione prodierit. Quando et quibus periodis utendum est R. Periodi longiores locum habent quando
M est oratio major sive Polonica sive latina In Elogiis Orationibus minoribus Inscribtionibus habent locum periodi majores Stilus enim laconicus currit per Incisa Item periodicas circumductiones similiter ubi est affectus vehemens aliquis vg. Increpando aliquem implorando opem exclamando Interrogando, ubi n. periodi sed comata seu Incisa esse

debent

debent Istæ Periodi Pneuma et Thasis locum habent in historicis et enumerationibus partium in descriptionibus et definitionibus rerum conglobatarum.

De Amplificationibus.

Amplificatio est dilatatio seu deductio alicujus sensus in longiorem cum enumeratione pertinentium ad rem. Hæc amplificatio est duplex verborum et sententiarum amplificatio verborum est quæ consistit in verborum figuris Tropis unde amplificatio verborum seu vocis alicujus est quæ dilatatur per vocabula alicui rei competentia cum quodam ornamento energia et debet habere circuitionem seu circumlocutionem seu periphrasim

Amplificatio hæc fit Varijs modis.

1mo Per casus ut habes supra 2do per quæstiencunque substantivum ponendo in genitivo alterum addendo ut dictum supra per casus ~~addendo~~ et tempora 3tio ad unum verbum plura addendo adverbia adjectiva apta etc 4to Per Tropos v.g. Antonomasiam v.g. Fulmen illud Imperij Scipio v per alium Tropum v per Metaphoras Dum loco vocis unius propriæ ponunt plures translatæ v.g. loco pretiosus anulus dices auro et gemmis aurique annulus. 5to per Prælationem verborum quando unius verbi v actionis v unius rej fit prælatio super alteram rem v plures victorias retulit quam alij legerunt.

6to

2

6.to per gradationem vg. homo est leo pro homo magis fortior leone Altus homo est tam fortis ut ultra illius virius ferocitatem ipse Leo sit minor 7mo per verba illustriora dum ponit vox magis energica p minores res magis energica est vox scelestus quam malus 8vo per Synonimia verborum adjectivorum voces synonimicæ sunt idem significantes hæc synonimia potest esse p. connexionem particularum idem dic de synonimia locutionum.

Hæc synonimia potest poni aliquando sic cum ponuntur verba idem significantia sed quæ habent minorem energiam ponuntur a Principio quæ majorem in medio, quæ maximam in fine vg. Latro Parricida Fratricida. Locutio quævis dilatari potest 1mo per Synonimiam explicando verbum per varias locutiunculas vg. ab Affectis v. si constat alijs dilatare potes Si vero unum verbum sic dilatandum adjuncta loco partium qualia sunt vg. Persona finis modus locus tempus, vg Studeo personagij studet finis obquem studet, modus seu ratio studendi materia studendi seu libris quibus studet. Tempus studij Nox dies hora dilatatur synonimice v. per affirmativam locutionem

quid sit

quid hoc esse deinde subjungit per negationem quod sit per quod non esse.
10mo Per periphrasim quae est circuitio Rhetorica quod paucioribus verbis potuit efferri pluribus effert de qua finem vg istius vocis dices purpurati Patres jam togam induunt v Jam Jani templa aperta patent
10mo per Partium enumerationem vg loco omnes dolent dices Senatus meret luget Equestris Ordo Regni proceres tristant 11mo Per definitiones vg bellum est heroum meta Sylva Trophaeorum Laurearum caput naufragium sangvis etc 12 per verba Superlativa quatenus ponit progenitt superlatt
Amplificatio sensus est dum brevis aliquis sensus v locutio longius et longius amplificet.
1mus Modus ex consideratione circumstantiarum per Quis quid, ubi quibus auxilijs cur quomodo etc
2dus per Descriptionem quae potissimum sumit ab affectibus v si velles describere ebrium considera effectus ebrietatis scilicet ebrietas privat hominem ratione casu linguae variam fantasiam humorem parit etc haec describes periodice
3tius modus per Similitudinem unde requirit ut illae sententiae probent quodammodo sensum vg res minimè ingens

ingens quandoque causam exitium amplificares parva scintillas ingens quandoque creabit incendium exiguæ aquæ maximam obruunt cymbam Contemnenda musca metuendis omnibus prosternit Elephantus imbelles rivos, altissimos muros subruit fortissimus quantumvis lenum Galli cantum exhorrescit minima in oculo festuca exitialis quando est.

4tus Per opposita quando nimirum expendunt circumstantiæ duarum v plurium sibi oppositarum et combinant secum quod si hanc locutionem dilatares expende omnes circumstantias studiosi et militis et dispone ita ut sibi opponi videant. v.g. Palladi opponet Mars, pulveri Literario Martis arena calamo gladius aut hasta atramento sangvis eruditæ laureæ victrix laurus Libro scutum Papyro cutis hostium et periodice combinares Qui nuper in Castris eruditæ Palladis sic militaverat Nunc bellica signa martis sequitur. Inscribit a suis gloriam uti pro calamo gladio scripsit horum fastos tantum Deniq amorem literarium in bellis studium commutavit. sepium pro sanguine Cutim pro papyro hostium v pro Libro scutum voltvat. Per Partes conglobatas de quibus jam habes

5tus

5tus modus per distributionem partium cum alicujus totius enumeratur. Partes v.g. Civitatis partes sunt lapideæ lateæ templa muri hominis avaritia juventus adolescentia ætas virilis senectus has partes dilatando periodice per dilatationem v.g. Synonimiam.

6tus Per allegoriam de qua jam habes et scis quomodo simplex sensus adornatur similitudine et sub stilo trahitur et continuatur. Nota unus sensus potest duci non per unam sed per plures allegorias bene sibi connexas. Hæc amplificatio sensus est copiosum genus loquendi conciliaris affectum

7mus Modus omnino necessarius pro Oratione

1mo Invenienda propositio rudis. sensus simplex quem bene debes intelligere 2do ad subjectum et prædicatum attendere vide Doctrinam de thesi et hippothesi 3tio Danda ratio ex loco Rhetorico v. a Deffinitione huic rationi dare unam similitudinem et alteram hanc vero propositionem v.g. exprimes per 3membrem rationem potes inchoare ab aliqua figura dilatando per duas bimembres similitudinem considerando ejus proprietates combinabis cum propositione quam amplificas

poteris

α

poteris a figura Interrogationis v per aliam convenientem bimembri v trimembri allegorice potes exprimere. Si das secundam similitudinem deinde secundam rationem poteris dare, hanc rationem exprimendo 3membri id est continuabis per similitudinembri v alia efferendo Ulterius eundem sensum per allegoriam + a similitudine alia duces ulterius Interrogando efferes per similitudinem deinde exprimendo bimembri v alia deinde commaticâ periodo Concludes exemplum tibi accipe ex illa ocupatione quam composuimus et correximus Si vires desint tamen laudanda volultas brevitas primo per rationes 2do Invenienda propositio 3tio ad finem subjectum et prædicatum deductum facere 4to rationes Invenire. ~~v conglobatas~~ 5to Componere adornando per similitudines v sparsas v conglobatas v allegoria vide locos Rhetoricos p distributionem partium vide etiam locos Rhetoricos nam quolibet pars in ista amplificatione debet habere sua adjuncta et inde forment sensus Rhetorici porro Subjecti cum adjunctis prædicati combinanda.

De Periphrasi Oratoria

Periphrasis

399

Periphrasis oratoria sic componitur.

Amo In locutione simplici habe nomen et verbum
2do Considera nominis sive nominativi (potest enim hujus et hujus) quid est proprium quae sunt ejus proprietates quid homines docti in illa considerant sive ex fine ejus sive ex deffectibus.
3tio Considera proprietatem verbi 4to proprietatem proprietatis considera sive nominalis id est nominis sive verbalis id est verbi et talem ut ad istas duas proprietates saltem aliquomodo spectet et pone in varijs casibus prout et sensus et constructio exit habitâ, semper reflexione ad sensum simplicem 5to considera adhuc versiculum quis quid ubi etc et ad quodlibet adjunctum omnes locos percurrendo rhetoricos utrum aliquid non possit inserere et ad adjunctum quis percurrere omnes locos Rhetoricos, ad adjunctum quid percurrere omnes locos Rhetoricos advertendo utrum aliquis non potest inseri et sic consequenter sed haec ultima conditio est propter Rhetorem optimum vg Amo Deum est proprium amoris Cor Dei est supremum esse Dominum Proprietas proprietatis est tributum quod Dominus defert

diceß

dicesq; Tributus cordis Sydereæ ac terrestrium regionis supremo Domino sed hac sufficiant plura disces in Rhethorica Omnia vero Cedant

Ad Majorem Dei gloriam B V
Mariæ S. L. O. C. Honorem
S P Nos: I X S. K. A Nepomuceni
O Oq; Sanctorum cultum ac

VENERATIONEM.

CAPUT 3tium

De Phasibus Amplificationibus Epithetis

PARAGRAPHUS Imus

De Phrasi.

Phrasis est cultior modus loquendi seu forma quadam ornate dicendi loco simplicis locutionis. Hic modus loquendi provenit 1mo ex aliquo adagio classico seu quod latinis in usu vg. oleum et operam perdere hoc est frustra agere aliquid Item Tipis et Tonsoribus notum loco omnes hoc sciunt III Periculosæ plenares oleæ loco periculum est

Item à facundia multum potest. id est facundus est Item Ethiopem lavare id est noctem excusare Item reddidisti me Mihi id est simpliciter exhilarasti me mihi.

2do Petenda Phrases et ex libello Phrasium R.P. Datamars. S.Jesu Item ex cnapio Poznaniensi v. ex gradu ad Parnassium quæ reddo per voces v. similes illi in significatione quomodo p. Phrasim effert.

3tio Fiunt Phrases per aliquam circumlocutionem et dicit periphrasis. estque in ore rudis amplificatio, porro circumlocutio hæc fit per mutationem partium orationis cum verbum in nomen et nomen in verbum adjectivum in substantivum adverbia in nomen vertunt. et tali modo procedere potest 1mo illud substantivum quod est versum ex adjectivo v. verbo in genitivum debet poni 2do huic substantivo adde adjectivum competens materiæ simplici ex qua facis phrasim et hoc adjectivum muta in substantivum et pone in illo casu quem regit verbum personale(: quæ facile invenies (si quæres per interrogationem qualis est res v. cui quo habet similitudinem vg. virtus qualis est quære et invenies epiteta excelens, nobilis amabilis pretiosa illustris:)

4to Verbum ~~verbum~~ personale adde aptum,

quære

quare per Interrogationem quid ista res facit v
quid cum illa fit? et sic invenies verba v propria
v Impropria sed tamen servientia vg virtus
quid facit condecorat hominem exhonestat alicit
adse eligit ad dignitatem excitat sui amorem
colliq Aestimaq.
No 4a adhunc modum adhibendæ sunt voces syno=
nimicæ seu idem significantes vg sapientia scien=
tia intellectus Verum pertia ex culta studijs indoles
quando idem alter seu eundem sensum aliquoties
vis per phrasim efferre v etiam propter ver=
borum concinnitatem pulchrius enim sæpenu=
mero solet esse verbum Synonimium qm sym=
plex vg virtus amat v virtutem excelsa amo=
ris tenerrimi pietate omnium animi prosequunt.
5to Illa pars quæ manet vg substantivum v
verbum ponatur ut est v etiam amplificet simili
modo vg virtute imprefato exemplo est posita
in acusativum virtutem addatur ei adjectivum vg
pulcher et mutetur in substantivum pulchritudo
ponatque in eodem casu in quo ponitur substantivum
remanens ut hic ponitur in acusativo, hoc vero
substantivum virtutum ponatur in genitivum et
addantur illis adjectiva erit longior sensus vg
egregiam innocuæ virtutis pulchritudinem
excelsa

excelsâ amoris tenerrimi pietate omnium animi prosequor.
4tus Modus per istam Interrogationem quis ut qm=libet sensum simplicem vertas cultius accipe ad=jectivum hoc mollis et quaeras quid sit mollis? et invenies esse ceram dices ergo loco hujus adjecti=tivi simplicis mollis cultius scilicet homo cereus. Pariter et istam dictionem simplicem Perorant vertas phrastice & quidem erudite quaere quis inquam peroraverit? et invenies quod Demostenes Tullius Socrates Dices ergo v Demosthenes audit v Socrates declamat v Tullius quae suis facundo ore loquitur rostris.
5tus Modus Phrasim faciendi est per voces improprias quando in locutione vocibus simplicibus addantur voces impropriae seu translatae benè tamen servientes seu quando substantivum additur verbum et adjectivum metaphoricum vg virtus est amanda ac=cipe voces ab igne quia potest servire amori quod sit ardens quod accendat et eodem modo procede quem habes sub tertio modo scilicet illas condi=tiones serva et diceres sic ardentem eximiae virtutis amorem

amorem accendere in pectore necesse est Item miles fortis diceres ferrea militaris animi fortitudine frangit hostiles impetus.
Hic modus per Tropos verbum et universalissime per metaphoram tali modo institui potest intra te quærendo hæc res quæ exprimit per substantivum cum quo habet similitudinem et reflectendo te supra omnes res vg amo supra cælum, astra àërem, lunam nubes ventos, nubes, fulgura, tunitru fulmina omniaque quæ in cælo et sub cælo continent quærendo aliquam tibi similitudinem cum illa re quam vis cultius exprimere sic vg Iuventutem dices Phrastice esse manè vitæ humane mortem vero occasum. Heroem dices fulmen hostium pro sene v calvus capillis dices niveam canitiei hyèmem si ibi n̄ inveneris similitudinem quære super terram et quæ sunt super illam vg sylvæ, horti arbores Palatia, Domus, animalia seges. et sic pro militibus pones seges clipeata virorum pro hac voce juventus pones ætas florida quære super aquam et quæ in aqua reflecte te vg pro hac voce fleo dices lachrimis innatant oculi

v mergunt

v mergunt lumina salso mersa vado. Item fluunt per terga capilli idest pendent.
4to Supra ignem reflecte te vg arden virtus.
5to Supra Proprietates viventium vg flammamalere id est linguam igni inicere unde dormiens prounda quiete Item in mare deduci fessas erroribus undas idest in mare fluunt aquæ.
6to Supra homines et illorum fortunam vg Dives animus id est bonus mens pradiosa id est virtuosa animg mendicus egenus idest parum sciens, Supra virtutes v vitia vg flores pudici id est rosæ irati venti id est aquilones item sydera casta id est alta, supra negotia humana. vg Plurima inter virtutes comertia id est virtus nunquam est solitaria. Item supra omnes artes et artefacta vg Renascentis Phæbi cuna sceleri adspergit colorem virtutis idest scelera tegit. sceleri medes inopia idest scelesto. Subtrahe delicias depidi floribus horti idest floridi manipulus militum id est exercitus. sermonem texere idest loqui virtutis triclinium idest temperantia. ædes pendulæ idest nidi. Fulminū officinæ idest aër. Domus natantes idest naves Supra Status hominum quales sunt Rex Princeps. Civis, Nobilis Pastor

Regnat in facie sine trabea. idest abstemus Princeps virtus cui pudor appingit purpuram id est virtus pudicitiæ. nobilis probitas, civilis animus id est humanus. rustici majores idest inculti. opus coronatum id est consumatum. Supra cerimonias hominum quales sunt baptismus ~~supra~~ circa desponsationes, nuptias, nativitatem &c. Desponsatam hæc Domus habet fortunam id est perpetuam. Affrica monstrorum genitrix idest in Affricâ monstra nascuntur. Supra Corpus et ejus Partes &c. Crispati pratorum crines idest fenum tetrica cæli plangentis facies idest cælum pluviosum. Auroræ sudor idest ros. Sanguidula cervicem reclinis emorit flos idest marcescit supra situm corporis &c. Instare difficultati idest illam urgere. subjacere alijs idest subesse. Sinistri sensus idest suspicio dextra omnia idest felicissima, cum difficultatibus lucrari idest illas experiri olympia honoris decurrere idest in quovis honoris statu esse

6tus Modus est consistens in verbis eruditis hoc est ab eruditione aliqua petitis &c. ex hoc sensu gratias ago Phrasim facies Quære eruditionem de gratitudine alicujus et ocurret tibi

tibi de Romanis fontes coronantibus dices ergo la profusum in me beneficentiæ tuæ fontem virentissima semper memoriq; gratitudinem corono.
7mus Modus faciendæ Phrasis est per contraria seu antiteta et vocat antiphrasis quando locutioni simplici apponit sensus contrarius adduntq; particulæ tanto quanto et similes. vg Virtuti contrariu est vitiu. Quato odio vitioru deformitatem. Tanto amore præclara virtutis merita prosequi necesse est. Vir fortis Item diceres. — — — — — —
procul ab heroico pectore timoris imbecillitas v tanto eminet fortitudinis robore, ut ipso aspectu in formidinem hostem impellat hic modo inservire potest modus supra dictus 3tius.

PARAGRAPHUS PRIMUS

De amplificationibus adversus sciendis.

De modis amplificandi nomen Substantivum.
1mus Modus amplificandi substantivum est per quotiescunq; hoc est illud substantivum quod dilatare vis pone in genitivo et aliud ipsi adde substantivum vg. ex substantivis laudis in eoq; casu pone quem constructio exit. Deinde utrique Substantivo adde sua adjectiva et sic totum poteris facere

facere versum. vg. Sol orit accipe hoc Substantivum sol ad amplificandum et verte in genitivum solis adde illi substantivu vg Splendor Demum huic utriq substantivo adde adjectiva ac verbum personale et etiam cu suo casu eritq amplificatio.

Exorit solis splendor radiantis amenus.

Sic ite du video celu. hoc substantivum cælum vertat in genitivum cæli addatq ipsi aliud Substantivum vg Domus Cæli v Sydera cæli hoc habito tandem pone verbum personale et cuilibet Substantivo adde adjectivum eritq vers

Dum video celsi splendentia sydera cæli.

Nota ut facilius invenias aliud substantivum debes videre effectus, circumstantias, et qualitates illius rei cui vis addere substantivu vg Sol efficit splendorem, item qualis est sol? est Candidus splendidus ex quibus formabis substantivum candor splendor.

2dus Modus amplificandi est per definitiones seu descriptiones quæ possunt sumi v ab erudicione v ex proprietatibus v ex similitudinibus vg hoc substantivu cælu. Respondet est Patria Divorum (si quæras quid sit) Stellarum Domicillium Sedes tonantis deinde his substantivis adde verbum et adjectiva sic

Du

9Mo

Dum mihi conspicit Divorum Regia cœli
3tius modus amplificandi substantivum est. Ab enumeratione partium hoc est loco istius nominis substantivi quod amplificare vis pone partes aliquot ejusdem substantivi cum additis ijs adjectivis sic quando vis amplificare hoc substantivum cœlum per enumerationem partium. considera partes cœli, hoc est Lunam, stellam, auroram, aliaq; sydera, et has pone loco hujus nominis cœlum: sic.
Dum nitidum solem dum lunam et sydera specto
4tus Modus est amplificandi considerando utrum res per hoc substantivum significata efficiat aliquid v. utrum illi aliqua proprietas competat tunc totum illum effectum et proprietatem loco epiteti seu adjectivi cum prædicto pones substantivo v.g. si vis amplificare illud substantivum cœlum. Considera quid nam efficiat cœlum et videbis quod imbres æstus, nivesq terris dispenset 2do considera proprietates cœli hoc quod habeat plurima duodecem signa Zodiaci etc.
5tus Modus est ex substantivo fac adjectivum cuj substantivum adde per quotiescunq; ponendo in genitivo et adde iterum aliud substantivum in alio casu v.g. ex hoc Substantivo cœlum fac cœlestis 2do adde aliud v.g. lux et pone in genitivum lucis
3tio

3tio adde alterum substantivum item adjectivum et verbum vg. splendor et verte sic.

Cœlestis lucis splendor quando nitentem

unde augebit major numerus syllabarum quando quodcunq nomen vertes in genitivum pro quoties=cunq et aliud adde substantivum in eo casu quem constructio exit.

De Modis Amplificandi nomen adjectivi.

1mus modus amplificandi nomen adjectivum est vertendo illud adjectivum in substantivum et adden=do illi aliud nomen adjectivum v participium re=gens casum Substantivum vero adjectivi illius quod modo est substantivum verte in genitivum vg loco hujus adjectivi virtuosus homo pone substantivum virtus cum hoc addito adjectivo vg eximia v præstans Item addere potes substanti=vum aliud cum adjectivo alio vg summus honor. et verbum personale et habebis longiorem sensum Nominis incliti virtus præstans honor summus dotimat.

Eximie præstans summo virtutis honore

2dus modus amplificandi est adjectivum ponendo pro apellativo nomen proprium cum suis effectibus et proprietatibus vg pro hoc nomine robustus potest poni

1 M 1

poni hoc nomen proprium Atlas cum suo adjecti-
vo et effectu ac verbo eritq versus.
Atlas est alter fert qui solus olympum
3tius modus amplificandi est adjectivum
per comparationem v. simpliciter praeferendo
unum alteri v per hiperbole hoc est nimiam
auxesim de qua postea de robusto dicendo vg.
Robustior leone hoc ipsum potest mutare aliter
nimirum ex comparativo facere substantivum vg robur
et pone in ablativo addendo aliud adjectivum verbum
eritq versus.
Robore robustum vincens ingente Leonem

De Modis Amplificandi Verbum

1mus Modus amplificandi verbum est vertendo
in infinitivum et addendo illi aliud verbum v etiam
mutetur in verbum quod regit suum casum.
2dus Modus est ex verbo fiat substantivum cui
aliud verbum addatur et substantivum dilatetur ubi
diximus de amplificatione superius substantivi.
vg Si amplificabis hoc verbum lucet sol loco hujus
verbi lucet pone substantivum lux cum alio verbo
et casu vg. Sol lucis spargit splendorem et adde
cuilibet substantivo adjectivum eritq versus
Fulgorem roseae lucis sol spargit amenum

3tius

3tius modus Amplificandi verbum est. Exprime locum tempus in quo verbum hoc quod amplificare vis prestat suum effectum vg. exprime ubi lucet quo tempore lucem efficit.

Nota hunc universalem modum amplificandi vocem aliquam quem toties jam habes sparsum tam primo quam 2do Paragrapho nimirum hic quando una pars orationis ponitur pro alia vg Nomen pro verbo et econtra participium pro verbo sic optime dicere potest per hunc modum. loco hujus verbi quid sentis quæ tui animi sententia

Nota 2do Non postremum esse modum amplificandi per synonima dum una locutio alijs ac alijs vocibus idem significantibus exprimitur quod fiet si àte quæres. quomodo hoc alter item hoc ipsum quomodo item adhuc alter quo modo et pulchrius, adhuc per quæ adjectiva, per quæ verba, per quas definitiones efferri potest. vg Terra dicitur tellus, humus, arvum campum et sic posses dicere terra sitit imbres campi deposcunt pluvias v provocat Tellus nubium clementiam.

De Modis Amplificandi sensu inversu

Modus

JMJ

Modus amplificandi sensum aliquem maxime in carmine Hexametro (quod est numero magnificum et usu frequentissimo tali quali sæpe fit in quo integro unus tantum sensus absolvit) accipiat verbum sive proprium sive translatum cum proprio casu addat adjectivum nominativo et casui verbi v.g. si iste sensus efferendus esset Sol lucet diceres auratos spargit radios crinitus Apollo similiter iste sensus pluit squallida præcipites effundunt nubila nubes Item bellum gerit.

Horrida sanguineo præmiscet regia mavors.
Pariter etiam illud ovidij in hunc sensum senesco ~~tanesco~~.
Jam mea cigneas imitant tempora plummas
Inficit et nigras alba senecta comas.
Unde si defuerit pes aut syllaba aliqua sarciendum erit carmen adverbio v casu communi id est Dativo comodi v incomodi ablativo causæ instrumenti prætij modi.
2do Potest assumi verbum absolutum sed addant illi præpositiones cum suis casibus v communes casus si superiorem sensum aliquem inversum reduceres v.g. hunc bellum gerit diceres ~~belliger~~
Belliger indomitis mavors fervescit in armis
3tius Modus est per synonimia (ut supra jam innuimus) Synonimicus enim sensus multum juvat Poëtam incipientem ut aliquod carmen proferat v.g. aqua stringit glacies per hunc modum possis efferre sic

Flumina constringit glacies fluviosq; lacusq;
Neptunum Tethyn. &c
Compede cum stringit glaciali bruma nivali.

4tus modus est. Si singulis verbis singulos versus observare didicisti seu uno verbo claudere integrum sensum. Adverte utrum non mutanda est ars. Ut interdum unum carmen duobus tribus sensibus expediat. v.g. si pluit, tonat, fulminat dicendum esset unda pluit axe fragor ruit æthere fulmen.

PARAGRAPHUS Alq DE MAIORIBUS AMPLIFICATIONIBq.

Amplificare quidpiam dicimus quoties ea quæ insunt rei aut affinitatem habent cum illa exprimimus. Orator enim dilatare dicit aliquid cum ejus partes orationis alias alijs insertas ac permistas explicat ut singula appareant. omne enim argumenti genus omnis sententia, propositio, omnis habet aliquas partes et adjectiva si enim singula explicant adjectiva quas vulgo circumstantias dicimus, optimam esse amplificationem.

1mus Modus itaq; per adjuncta seu circumstantias ejus modi sunt circumstantiæ persona, locus, tempq, materia finis modus. Item cujq; rei particulares circumstantiæ sunt v.g. si alicujq Patroni festa

festum aut honoris institueres gratulationem, si aliquid describeres collige 1mo in unam partem omnes circumstantias et singulas, saltem aliquas dilatabis periodice cuilibet adjuncto addendo partes orationis idest nominativum verbum personale accusativum casus communes etc ex quibus circumstantijs magnus cumulus assurget.
Amplificationes circumstantiæ ex quibus gratulatio natalis Christi Jesu Domini formanda.
1mo Vox ipsa verbum quo nomine apellatur unigenitus filius Dei ad hunc referunt omnia quæcunque spectant ad sermonem.
2do Infantia et quæ spectant ad infantiam nuditas et exiguum corpusculum Christi Domini.
3tio Fasciæ ipsius et omnia quæcunque cum fascijs habent similitudinem præterea expresse ponendus etiam bos et asinus præsertim cum hæc animalia in nonullis stemmatibus inveniantur.
4to Loco nativitatis bethleem civitatis quæ vocatur Domus Panis, stabulum rupes in qua stabulum simul erat locus ille extra urbem
5to Tempus nativitatis hyemale et nocturnum.
6to Miracula quæ in nativitate Christi contingerent sunt ante hæc 1mum. tres Soles qui in unum solem convenere lente ita ut ex tribus factus est unus 2dum Sol apparuit serto et spicis circumdatum 3tium ex ita.

rupe

rupe cum insidebat stabulum in quo Christus natus
est limpidissimus exsilivit.
4tus Fons Romæ olei olivarum eo tempore
exsilivit in loco ubi modo est ecclesia Sanctæ Ma-
riæ Transtiber 5tum ibidem Romæ Templum
pacis corruit quod ex quadam prædictione tamdiu
duraturum erat donec virgo pareret 6tum multa
Idola et fana Æthnicorum corruerunt 7mum Vi-
neæ in Syria in loco dicto Engady floruerunt
8vo Apollo tacuit causa sui silentij.
Augusto Cæsari dedit me puer hebræus purâ de Virgine natus.
Cedere sede jubet tristemq redire suboreum
Aris ego dehinc tacitus te cedito nostris
Circumstantiæ supra quas debet se reflectere compo-
siturus gratulationem Paschatis. Sepulchrum
Christi apertum, lapis sepulchralis, et quæcunq
sunt proprietates lapidis quod soleat pro fundamento
poni, quod ex lapide excutiat ignis eruditiones de
lapidibus vg. de Rupe cui est alligatus Prometeq.
2do Vox quâ symbolum Passionem Christi
dices Item Orlog solis qui significat resurrectionē
3tio Sigillus et actum et eruditiones in hac materia
vg. Deæ Testioni cujq ore ab alexandro magno est
appositus sigillus. 4tus cineres sepulchrales et eru-
ditiones vg quando Phœnix ex cineribus nascat.
5tum tempus resurectionis vernus mensis v martiq
qui

2

qui spectat ad mortem v bellum v aprilis qui terram aperit 6tum Nomen ipsum Paschatis dictum wielkanoc v radijs cogitationis mentem tuam illustrabit. 7mum 8tem 9ma.

Circumstantiae ad gratulationem nominum 1mo Notatio nominis ipsius 2do Insignia et tituli varij Senatorum. 3tio Tempus quo festus incidit 4to dignitas viri 5to allusiones ad stemata per combinationem.

Circumstantiae ad gratulationem dignitatum. 1mo 1mo Considere quod est nominis stemma et officium ejusmodi dignitatis. ita spectat ad Episcopum Regem cui verbo et exemplo pascere ducesque visitare Eclesias consecrare. Ad Senatorem Regiae proxime assidere eiq consilia subministrare Patriam consilijs corrigere. Ad Ducem belli Exercitum ordinare Patriam armis defendere Ad Mareschalcum Regis. Cum Scipione praeire. Securitatem providere Patriae columen fieri Nomini Regis respondere, ejus Privilegia observare. 2do Unius cujusq honoris insigne proprium amplam debet gratulationis materiam. Est autem insigne Episcopi Infula pedum viola Senatoris curulis et Purpura Clava Mareschalci Scipio Cancellarij sigillum. 3tio eruditiones de honoribus in simili materia et

Comparationes

comparationes desumpta. 4to. Nominis dignitas 5to pracare accensum ad altiorem gradu 6to Sumito Impetum ex aliqua exambitione.

2dus modus potest esse amplificandi p enumeratio-nem partium et istæ enumerationes possunt esse v definitionum v adjunctoru v antecedentium et consequentiu v contrariorū et repugnantium v similitudinu et exemploru a partium enumeratio-ne quibus partibus illa res constat magna posset fieri amplificatio quia hic locq ad amplificandu amplissimus. Jam vero substantivorum Ampli-ficatio talis esse potest.

Selige 1mo Si vis laudare substantiva sele-ctiora seu substantiva subservientia magis laudi in eodem casu ponendo in quo illud substantivu quodvis laudare v etiam in alio casu 2do adjun-cta hujus substantivi perpende 3tio Ex adje-ctivis laudis accipe adjectiva adde verbum personale unum v plura, adverbia casus com-munes v aliunde inquire hos casus si n poteris ex adjunctis possunt enim adjungi substantiva et plura etiā a contrario quærendo his substantivis substantiva straria.

Modq Amplificandi p adjectiva laudis
Adjectiva laudis sunt hæ

AAA

AAA	DDD	IIII	PPP	VVV
Admirabilis	Desiderabilis	Illustris	Perfectus	Venerandus
Amabilis	Diligens	Innocens	Pius	Verus
Argenteus	Divinus.	Iustus	Politus	Vigilans
Aureus	Doctus	LL	Potens .	Utilis
Augustus	Dulcis	LL	Præclarus	SUBStan=
BBB	EEEE	Laudabilis	Pudicus	tiva
Beatus	Elegans	MM	Pulcher	Laudis
Bellus	Egregius	MM	RRR	Adamus
Blandus	Excelsus	Magni	Reus	Agnus
Bonus	FFF	ficus	Rarus	Ara
CCC	Faustus	Mansve=	Rectus	Astrum
Candidus	Floridus	tus	SSS	CCC
Castus	Fortis	Mode=	Sacer	Cælum
Celebrandus	GGG	stus	Salubris	Consolatio
Clarus	Generosus	NN	Sanctus	Cor
Charus	Gloriosus	NN	Sanus	Corona
Clemens	Gratus	Nobilis	Sapiens	Cristalus
Comes	HH	OO	Serenus	DDD
Commodus	HH	OO	Splendidus	Decus
Constans	Hilaris	Obediens	Suavis	Delectatio
Contentus	Honestus	Ornatus	TTT	FFF
&c	Honoratus	Offici=	Tran-	Flos
&c	Humanus	osus	quillus	Gratia
				Laurus

L L L
Laurus
Lux
O O O
Odor
P P P
Pax
Præmium
Purpura
Q Q Q
Quies
R R R
Radius
Rarus
Rex
Regnum
S S S
Salus
Sepulchrum
Sol
T T T
Vita

Adjectiva Vituperij

A A A
Acusandus
Amandus
Arrogans
Asper
Atrox
Austerus
B B B
Barbarus
C C C C C
Cæcus
Callidus
Captivus
Catagiosus
Contemptus
Crudelis
Damnosus
Deformis
Demens
Deplorandus
Desperatus
Durus
Effeminatus
Effrenatus
Egenus

F F F
Fallax
Ferus
Flagitiosus
Fœtidus
Funestus
Furax
Furiosus
Horridus
I I I I
Ignarus
Ignavus
Immodestus
Improbus
Imprudens
Impurus
Inanis
Incomodus
Infamis
Infidelis
Ingratus
Injustus
Insidiosus
Intolerabilis

L L L L
Letifer
Luxuriosus
Molestus
Malus
Miser
Mutabilis
Nocens
Obscurus
Odiosus
Parcus
Parvus
Pavidus
Periculosus
Piger
Putridus
Rebellis
Rudis
Sacrilegus
Severus
Sordidus
Tardus
Temerarius
Timidus

Turris
Vanus
Veneficus
Venerosus
Vilis

Substantiva Vituperij

Aculeus
Bellua
Bellum
Bustum
Cadaver
Calamitas
Carcer
Catena
Cænum
Colluvies
Crimen
Culpa
Dæmon
Dedecus
Dolor
Fax
Fames
Fel

Fel
Fetitas
Insidiæ
Morbus
Mors
Odium
Pecus
Sorditio
Serpens
Servitus
Spina
Strages
Stultitia
Adjectiva
Comunia
Absconditus
Abundans
Adversarius
Æthereus
Afflictus
Amicus
Aptus
Ardens
Armatus
Audax
Avidus
Bellicosus

Callidus
Calor
Credibilis
Deceptus
Delicatus
Facilis
Fæcundus
Immensus
Imortalis
Incensus
Indignus
Insaciabilis
Insignis
Levis
Liber
Longus
Lugubris
Magnus
Mæstus
Necessarius
Niger
Novus
Rudus
Impatiens
Perseverans
Plenus
Privatus

Robustus
Severus
Similis
Solidus
Tener
Tristis
Vacuus
Venalis
Unus
Vulgaris
Substantiva
Comunia
Ars Arbor
Arx Arva
Aula
Basis
Calor Campus
Canalis
Causa
Clavis
Collectio
Columba
Compendium
Cuna Cura
Delicia
Fama,
Flama

Fons
Fornax
Lac
Lex
Opinio
Orbis
Pondus
Radix
Rumor
Speculum
Via
Voluptas
Ex His
præcipuè
hæc ad laud:
Beatus
Fortis
Honestus
Justus
Pulcher
Gloriosus
Jucundus
Sublimis
Utilis
Bonus
Potens.

Advituperiu
Fallax
Incommodus
Justus
Inconstans
Inutilis
Miser
Malus
Turpis Vilis
Vanus
Comūnia
Abundans
Facilis
Difficilis
Necessarius
Parvus
Magnus
Altus

FINIS
Adjectivorum et Substantivorum

usus

Usus horum Adjectivorum et substantivorum

1mo Accipe illud substantivum quod vis laudare 2do percurre præfata adjectiva et elige quæ tibi magis ad laudem serviunt 3tio horum quæ seligis adjectivorum sensum perpende quarto casus communes et adverbia verbum adde et adjectivum et ex horum adjectivorum serie v ex adjunctis v aliunde concordando hoc adjectivum cum substantivo quod laudas 5to Periodice per figuras adorna per unimembrem v bimembrem exprimere Si vero tibi non sufficient adjectiva selige ex adjectivis communibus seu communis significationis v etiam quæ his adjectivis contraria seu contrariam habentia significationem et ostendas rem illam quam laudas carere his vitijs v si vis vituperare carere his laudibus. Jam vero Substantivorum amplificatio talis esse potest. Selige 1mo si vis laudare substantiva servientia magis in eodem casu ponendo in quo illud Substantivum ponis quod vis laudare v etiam in suo casu.
2do Adjuncta hujus substantivi perpende
3tio Ex his adjunctis adde verbum personale unum v plura adjectiva adverbia casus communes v aliunde inquire hos casus si non

potes

x

poteris ex adjunctis possunt enim adjungi substantiva et plura a contrario quaerendo his substantivis contraria substantiva ut supradictum.

MODUS AMPLIFICANDI PER OMNES CASUS.

Accipe illud propositionis substantivum seu illam rem quam vis amplificare et in una periodo pone in nominativo In 2da In genitivo in tertia in Dativo et sic in singulis periodis per omnes reliquos casus circumfer illam vocem unde tale verbum in qualibet periodo adinveniendum est quod hunc casum unum exigat. Potest etiam loco hujus substantivi poni substantivum Synonimicum ut lateat artificium. Exemplum hujus modi.

Fortes laudant sic per hunc modum

Nominatt. Fortes magis elogijs quam laureis coronant.

Genitt. Fortium est spolia referre de hostibus formam victoriae

Datt. Fortibus omnem tribuimus gloriam quâ Hercules quâ Achilles et Hector quatuor fulmina belli scipia declaraverunt.

Acusatt.

Acusatt. Fortes ad honores capitolium sequunt tituli quod belli periculis adversum pectus objecerunt.
Vocatt. Quae vos Athletae o fortissimi n' mirent secula, quorum victorijs nostri aevi admiratio non potest respondere.
Ablatt Quis nesciat aeque in fortissimis viris ac Atlantijs humeris fortunam orbis recumbere.

MODUS AMPLIFICAndi PER OMNIA TEMPORa.

Cum vis aliquid amplificare debes habere verbum illud ergo verbum poteris amplificare sic in prima periodo ponendo in praesenti in secunda in imperfecto in tertia in perfecto in 4ta in plusquam perfecto in imperativo in optativo in conjunctivo in infinitivo et sic de caeteris temporibus ut singula tempora habeant periodos et singulae periodi exprimant aliud tempus hujus verbi.
Nota In alijs temporibus potest poni hoc ipsum verbum synonimice
Nota in omni periphrasi et semper amplificatione versu periodo etc quaeras et intelligas

nudem

x

rudem sensum et exprimas id est quia hoc debeo exprimere.

DEFINITIO EBRIETATIS.

Ebrietas Flagitiorum Mater Culparum Materia. Radix criminum Origo Vitiorum. Turbatio capitis Subversio Sensus Tempestas linguæ Procella Corporis Naufragium castitatis. Amissio temporis. Insania voluntaria Ignominiosus languor. Turpido morum Dedecus vitæ honestatis Infamia animæ Corruptella.

Oratio Gratulatoria Josepho Præfecto

Succrevit marianus honor n' pulchrius unquam
Quam cum tu illius sceptra Josephe tenes
Hortorum si sunt nimirum lilia reges
Officium meritis convenit ergo tuis
Omnia vernabunt crescent te præside cætus
Nulla tuum Regimen contemerabit. hiems

VERSICULUS DION, SCITU.

de Sutore jubente filium ire ad civitatem filiam nere et ab ipso met calceos fieri.

Urbem nate mea, ~~me~~ ne mea nata, suam.

Pol. Idz synu do miasta ty curku przędz z dratwy ia będę robił bóty

B V M

Epistola Invitatoria amicū adfinem scholar.

Nullam absentiæ meæ Dominationis vestræ a nostro cœtu habeo certitudinem siquidem ad metam decurrentis anni Meæ Dominationis vestræ præsentiam spectare non valeo.

Tantâ teneor huc usq; ignorantia quod fatum vestræ Meæ Dominationi retardat reditum et domesticis hærere laboribus urget cū Paternis irreditus delicijs tam longius detineris ut absens a nostrorum corona gemmula à Musarū annulo exciderès desponsata tui condiscipuli teneritudinem, tanto amicabilia depromendo consilia quantò urgentius tuum præstolamur adventum. Modo enim ÿ maxime virescentes apollinis laurus emeritam tuam ambiunt redimire frontem decisiam scholarum coronidem laboribq tuis, impones tibi gloriose in fine decertaturo ut ab exordijs anni coronam spondet. Igitur tu vivâ litera responde certanti cum tua amicitia maturando iter, quantotius non mihi rescribas adtamen ipse veni M D. vestræ humillimus servus &c &c &c

HISTORYE KROlów Polskich pisane w Roku 1745 Die cinerum

Opuszczamy tu Xiążąt Polskich, tylko od samych zaczynamy krolow: to dla krotkosci dzieiesię czasu, w ktorymbyśmy doskonale niemogli wszytkich Monarchow Polskich opisac, tu tylko krotko namieniam że do Bolesława Chrobrego pierwszego Krola Polskiego (: od ktorego zaczynamy:) Xiążąt, czyli Monarchow Polskich rachuie się 17. ci zas są: Lech pierwszy Fundator y wynalezca Polski. Wizimierz 2 Drugi. po nim 12 Woiewodow, po nich 15 pietnascie Xiążąt, Krakus ktory miasto Krakow fundował oraz y Zamek ~~piąty~~ 5 Lech 2 niegodnym będąc panować nad Polską o insze wygnany został.

Nastąpiła po nim Wanda godna żeby dłużey Panowała, która dla utrzymania czystości w Wisłę z Mostu Krakowskiego sama się rzuciła. 7 Przemysław czyli Leszek 1, który Przemyśl fundował 8 Leszek nazwany Chytry dla zdrady uczynioney, chcąc Xięstwa dostąpić, 9 Leszek 2, 10 Leszek 3, 11 Popiel 1 niecnota y zaboyca wielki, 12 Popiel którego z dopuszczenia Bożego dla niecnot iego myszy ziedli 13 Piasta Kołodziey, 14 Ziemowit 15 Leszek 4, 16 Ziemysław, 17 Mieczysław 1 który ze wszystkich nayslawnieyszy, ten Xiążę bo y Wiarę S. przyiął, nayбarziey rozszerzył ią. a ponieważ w Wigilią S. Jana Chrzciciela Chrzest S. przyiął: dla tego co Rok ognie zapalać kazał

9 M. 2

na znak wygasłego w tey Wigilią Bałwochwalstwa
a wznieconey dobrze Wiary Katolickiey ten zwyczay
iescze do tych czas zostay gdy w Wigilią S. Jana
w Polszcze, a w Rusi Kupałą
ognie palą co Sobotką zowią, Arcibiskupstwo Gnieznien-
skie y 7 Biskupstw, Krakowskie fundował posta-
nowił żeby Polacy podczas Ewangeliy z dobytą stali
szablą na znak że gotowi y krew za Wiarę S. wylać
Dziesięcinę żeby dawali postanowił Benedykta 9 Pa-
pieża przez Lamberta Arcibiskupa Krakowskiego uprasał
o Królewski Tytuł y Koronę lecz prędzey do Niebieskiey
zawołany. R. 1999 w Poznaniu pochowany Królował 35
Szczęśliwa Polska pod takim Panem y ztąd że po-
dobnego sobie zostawił Syna o którym teraz Bo-
lesław Chrobry Król Polski a iako Lech z tąd
chwalebny

ie Xięstwa Polskiego Fundator tak Bolesław
że dla Polski Tytuł otrzymał krolestwa Polskiego
gdy i od Ottona Cesarza iuż krolew: dostał Ty-
tułu w Gnieznie od Gaudencyusza Arcibiskupa Gniezien-
skiego koronowany od Ottona Cesarza gdy przyi-
mował, drogi suknem rozesłać kazał, ktorędy Cesarz
iachać miał oprocz tego upominkuw kosztownych
iako to obicia srebra złota wiele mu darował y inne
znaki Panskiey ludzkosci y krolewskiey godnosci
iak przyzwoita na Krola Polskiego pokazał, Zate
Ludzkość Cesarz mu Dzidę S. Maurycego y gozdź
ktorym był przybity Zbawiciel Nasz mu darował on mu
wzaiem Ramie S: Woyciecha dał. Sławny y Zpo-
bożnosci Ten Krol S: Woyciecha ciało od bez
bożnych

od bezbożnych Zabóycow Prusakow wykupił. Wszystkie dobra na uczciwość Wiary S. na ozdobę Kosciołow, na Zapłatę dobrze zasłużonym obracał. Ten iego Nieprzyiaciel naywiększy kto przeciwko Bogu wykroczył. Zeby Sprawiedliwość zachowana była postanowił 12 Sędziow czyli konsyliarzow. Zeby całey Polskiey Sprawy rossądzali takich zas obierał, ktorzy by naymędrszi y w Rozsądek naypowaznieysi y naycnotliwsi byli. Zatę Funkcyą skarbu swego płacic im rozkazał. Tak zas był hoyny że 4 stołow długich oprocz innych mnieyszych na każdy Dzien potrawami Zastawiac kazał, do ktorych każdemu był przystęp wolny. Tak dobry

zegdy

gdy Chłopka prostego, albo kogo oszarpa-
nego obaczył zaraz do siebie przywołał, y
pytał ieżeli by czego od niego niepotrzebował,
y ieżeli kto mu krzywdy iakiey nieuczynił.
Tak szanował kapłanow że gdy widział
stoiącego, nigdy nieusiadł ażby xiądz pier-
wey tego nieuczynił ani tyż głowy na-
kryl. kiedy widział że xiądz nienakrył
także, iako pisze onim Kromer. Tak wielki
Woiownik że nietylko Bolesława III Krola
Czeskiego zwyciężył ale też Saxonią, Ruś,
Prussy, Morawy sobie podbił, y do dania
Poboru co Rok przymusił. Wielce granice
Polskie rossżerzył y miedzianymi kolumnami
ie naznaczył, wystawiwszy kolumny

wrz. kaec

x

Osnic w Dnieprze y Sali. Ktoremu tez y zycia termin nadszedł, niezmiernym wszytkich Płaczem Roku 1014 pochowany w Poznaniu krolował lat 25.

Mieczysław Drugi

Po smierci Bolesława obrali Polacy Mieczysława, ktorego koronował przy Ottonie Cesarzu Hippolit Arcibiskop Gnieznenski w Gnieznie Odrodziłsię ten Krol od Oyca y Dziada swego, albowiem co tamci dobrego uczynili to ten zepsuł. Saxonią, Czechy, Morawy wydrzyc Nieprzyiaciołom dopuscił, ktorych Ociec podbił. To tylko w nim chwalebna, że Jarosława Xiążęcia Ruskiego zwyciężył. na Ostatek w Szalenstwo wpadszy, umarł R: 1340 w Poznaniu pochowany. Zostawił Syna Kazimierza,

ktory

ktory z Matko swoią Ryxą imieniem y rzeczy skutliwo wygnany z Polski Benedyktynem w klasztorze kluniakim został lecz potym Krolem Polskim.

KAZIMIERZ 1. Mnich

Długo Polacy po Smierci Miecisława bez Krola zostawali przez 7 Lat wielkie Interregnum było w ktorym ieden drugiego z Dobr ogałacał Chłopi Szlachtę zabijali y rozne niecnoty działy się bez Krola stęskinili sobie w tym nieszczęsciu Polacy myslące o nowym Panie wspomnieli sobie na Kazimierza ktorego Wygnali szukac go tedy poczęli przez posłow y znaleźli w Kluniakum lecz nie sposobnego bo iuż był został Dyakonem atoli nie przestaią wyrabiac to usilnie Posłowie zeby był Krolem Polskim

Zezas bez

że zas bez pozwolenia Biskupa Naywyzszego to bydz niemogło, więc iadą do Rzymu y od Benedykta IX gdzie iednakże odbieraią pozwolenie, za pewnemi, Kondycyami, te zaś były Pierwszy żeby Polacy od każdego prostey kondycyi co Rok pieniądz dawali na lampe ktora w kosciele S. Piotra w Rzymie ustawicznie palic się miała, druga żeby w krąg włosy na kształt Mnichow podstrzygali trzecia żeby na Mszy w Swięta na kształt stuły na sobie nosili, na te tedy kondycye pozwolili Posłowie Zatym koronowany w Gnieznie Kazimierz gdy się ten Krol rodził ziemia drżała na znak pewnie tego że się cieszyła gdy takiego miała miec Krola pod ktorym po wielkich niepokoiach odechnąc sobie troche miała, pierwszy ten Krol uczony albowiem w Akademiy Paryskiey do Szkoł chodził, lecz nietylko dobrze mądry ale też y Wielki Woiewnik, Masławsza Podczaszego Nadwornego, ktory bunt przeciwko Krolowi podniosł zwyciężył ktory po przegraney uciekł się do Prusakow y otrzy od nich Woysko wypowiedział znowu Krolowi Woyne, na ktorey znowu drugi raz zwyciężony został, po ktorey udał się drugi raz do Prus

ale

ale Prusacy zato że przegrał ze skury go złupili y obwiesili tak się z niego urągaiąc wysoko się piot wysoko z siedł. Za to zwycięstwo Krol dziękuiąc P. Bogu klasztor w Tyncu założył sprowadziwszy Benedyktynow z Kluniaku oraz y sto wsi do tego klasztoru nadał Lubeyski także klasztor do tychże wystawił, tak tedy żyiąc dobrze swiętobliwie umarł Roku 1058 zostawiwszy 4 Synow Bolesława Smiałego, Władysława, Mieczysława, y Ottona

BOLESŁAW Drugi smiałym nazwany po smierci Kazimierza zjechawszy się do Gniezna Polacy Bolesławowi Starszemu Synowi krolestwo y koronę oddaią, on albowiem zdał się być naygodnieyszy nazwany smiałym dla Heroiczney odważnych uczynkow, iakoż zawsze odważnie postępował y podbił sobie Narody odwagą, Jako to Czechy Prussy Węgry Niemce, na ostatek Ruś chwalebnie y kilka razy zwyciężył, odebrawszy im Płock Przemyśl, Miasto y Zamek na tenczas obronny Wołyń cały Łucko, Miasto, na ostatek dostawszy miasta Kijowa na tenczas we wszytko obfitego kiwnego y tam przezimowawszy

nawszytko

na wszytko złe udał się, wiele Polakow pozabyiał y coraz większe popełniał niecnoty, Powrociwszy potym do Krakowa tam S: Stanisław nazwiskiem Szczepanowski Herbu Prusow Biskup Krakowski gromił go y strofował za niecnoty iego y nieprawości nienaprawiły go iednak te napomnienia S: ale barziey obrażiły szukał od onego czasu sposobu iakiego żeby S mogł w czym zaszkodzić znayduie tedy ten sposob, kupił był S: Stanisław wieś Piotrawin w Lubelskiey ziemi u Szlachcica nieiakiego Petryka, ktory zapłatę wziowszy umarł ieszcze był gruntownie Biskup S pospolitym prawem nie obwarował, Bolesław tedy Potomkow zmarłego Petryka namawia, żeby pozwali S: o niesłuszne obięcie Dziedzictwa y pomoc im w tym obiecuie, pełnię roszkazanie Krolewskie, Odprawował w ten czas Sądy Sam krol między Soleem y tymże Piotrawinem, na Polu pod Namiotami iak dawny był zwyczay pozwany stanął przed Krolem Swiadkow żadnych po sobie niemiał, wszytkich albowiem to przez strach

to przez strach to przez pinigdzy do fałszywego
Krol przymusił swiadectwa, Więc od umartych pra-
wdy szukac umyslił S: poszedł do Piotrawina
z Duchowienstwem swoim y po długich modli-
twach wskrzesił zmarłego Petryka y pryypro-
wadził do krola, wyznał że te wies Biskupowi
przedał, y za nie wziął dostateczne pinigdze
Wygrał tedy sprawe Biskup S: Atoli nieod-
straszył ten cud od niego Cnot Bolesława ani
tez S. Stanisława Bolesława okrucięstwo od
napominania strofował go znowu y gdy się w
niczym niepoprawił wyklął go, o czym gdy
się dowiedział, porwał oręż y podobny szalone-
mu pobiegł, wysyłaiąc pierwey przed sobą Dwo-
rzanow, żeby zabili S. Stanisława, ale co tylko
do koscioła wpadli, zaraz oslepli, wysłał y dru-
gich ale toż samo im się stało, sam tedy wpadł
z dobytym mieczem, y gdy podnosił Biskup S.
Ciało Panskie podczas Mszy ciął go w głowe aż
mu ją wyprysnął skoro toż zabolysło do Rzymu
się doniosło zaraz Grzegorz VII Bolesława
wyklął

wyklot od Tytułu krola oddalił y żeby żaden Biskup koronowac krola Polskiego niewazyłsię nakazał buntowałasię potym Szlachta z Senatorami oczym się on dowiedziawszy uciekł z Polski, iako Kromer pisze do Węgier, do Władysława krolu Węgierskiego ktorego utrzymał na krolestwie. Kako czas smiercią zginoł pewnosci niema. Kromer powiada że oszalawszy własną ręką życie sobie odioł Drudzy piszą że poluiącego koń z Siebie zrzuciwszy Psom napożarcie zostawił. Inni rozumieią że do klasztoru wstąpił ytam zataiwszy Imie swoie naposługę kuchenney życia częsliwie dokonał.

WŁADYSŁAW I. XIĄŻE Władysław tym Imieniem pierwszym nazwany Hermanus Bolesława smiałego Brat w krakowie obrany bez tytułu iednak tego krola naukaranie zabicia S: Stanisława Xiążeten z cnot wysokich rowny naysławnieyszym krolom, Na pierwszym wstępie Panowania swego posłał w Poselstwie Lamberta na tenczas kanonika krakowskiego do Oyca S: proszące ozniesienie klątwy iakoż otrzymał, pobożny łaskawy Ludzki zawsze ten Pan, Prawa ciężkie

naLudzi

x

ubogich podnosił. Prussakow Pomorzanow dwa razy zwyciężył, y buntownikow poscinać kazał. W tym iednak naznacznieyszy ten Xiąże, że Zbigniewowi Synowi swoiemu przywłaszczonemu ktory z nim Woyne niesłuszną prowadził darował, a to po kilka razy uczynił, gdy zwyciężony do nog Oycowskich uciekłsię. Tak chwalebny Xiąże w tym zdałsię być nagannym że na Sieciecha Woiewody Krakowskiego zbytnie był dobrym y nie on Sieciechem lecz Sieciech Xiążęciem rządził, atoli żeby był zewsząd chwalebnym wygnał potym Sieciecha.

BOLESŁAW III

Nazwany krzywousty ten Xiąże do Woien szczęśliwych narodzony albowiem od samey młodości bitwy prowadził szczęśliwie. Dziewiąty Rok zaczynaiąc upadszy do nog Oyca swego uprasżał żeby go wyprawił na Woyne, to choc trudno iednakże uprosił. Więcey on zwycięstw rachował niżeli lat na krolestwie: Krolował albowiem 36 Lat zwyciężył zas nieprzyiacioł 47 razy miasto purpury pancerza zażywał. Henryka Cesarza zwyciężył ~~Hen~~ Lubo barzo miał mało Ludu respektem

Woyska

Woyska Henrykowego Zbigniewa Brata przysposobionego, woyne z nim Wiodącego pod moc swoią podbił, y wygnał, ktorego na sztuki drobne rozsiekać by się go należało dla zdrad tak wielu, gdyby nie dobroć tego Pana przeszkadzała z Czechami Prusakami Pomorzanami, z Niemcami Morawami, Rusią wiele razy się potykał, tyle razy zwyciężył. Woysko żeby zawsze do Boga się miało pilnie postrzegał, w karności ie zawsze miał, ktorey też iego hoyności często doznawało Żelisławowi Hetmanowi potykaiącemu się mężnie z Morawami zato że w tey bitwie utracił ręke złotą mu zato darował, y za Herb nadał,

y za Herb nadał. Wszeborskiemu zato że złą ktszy się umknął przed Nieprzyiacielem skore zaięczą kądziel Wrzeciono posłał, na znak tego że nie do Woyny ale do kądziele się rodził, ktory tak lękliwego iest serca Skarbienierzowi Woiewodzie krakowskiemu zato że z Zbigniewem po kilkaraz buntował się przeciwko niemu oczy wyłupić kazał y na znak Świątości takiey Kasztellanią Krakowską przełożył

przełożył nad Woiewodztwo co y do tych czas trwa.
Wiele rzeczy ten Xiąże dobrych poczyniwszy na-
ostatek od Rusi Zdradzony postraconym nietak
Woysku iako bardziey assystencyi, ktorą z sobą wziął
Zaproszony niby na Wesele z Aprehensyi umarł.
R: 1130 wieku swego 49 w płocku pochowany
WŁADYSŁAW Ⅱ Xiąże Po Zeysciu z
Swiata Bolesława, ziechalisię Panowie y Se-
natorowie y Cała Rzecz Pospolita do Krakowa
zeby według Testamentu Zmartego Oyca po-
dział uczynili między Xiążętami Władysławowi
naystarszemu. Powiaty: Krakowski z Sie-
radzky, Łęczycki, y Sląsko pisali Bolesławowj
Kędzierzawemu: Mazosze kujawy Ziemie Cheł-
minsko y Dobrzynsko, Mieczisławowj Powiaty
Gnieznensky Poznansky kalisky y Pomorzany od-
dali, Henryk tylko na Sandomirskich Dzierza-
wach został, Kazimierz zas naymłodszy gdy
ieszcze dla młodych lat nietym rządzić niemogł
na opiece u Władysława został Naystarszego zas
Władysława Naywyższym uczynili Xiążęciem

abygo

aby go wszyscy uznawali. Zaczął Panować Roku
1146 Xiąże swoim Braci nawet był nieprzyiazny,
kiedy im Pobor pieniężny nakazywał. Ich Dzierża-
wy naieżdżał y Ruskim Woyskiem pustoszył; do-
pieroż na Senatorow swoich był ciężki, dlatego
wszyscy go Senatorowie y Panowie porzucili, y
odstąpili, albowiem y Tyransko Senatora ied-
nego Piotra Dunina pana na Skrzynnie Zna-
mowy Zony swoiey krystyny Zamordował, kie-
dy mu oczy wybrać y ięzyk urznąć kazał. Pa-
nuiąc tak tyransko lat sześć wygnany na ko-
niec z Xięstwa, Ro. 1146 Ponim Bolesław
Kędzierzawy za zgodliwym zdaniem Braci Senato-
row y całey Rzeczy Pospolitey Wygnawszy Wła-
dysława Xięstwo z naywyższą władzą y zewszyt-
kiemi Dzierżawami obiął Bolesław. Brat po Włady-
sławie urodzony, y kazimierza Brata naymłodszego
wziął na opiekę, Skromnie ten Pan Braci w posza-
nowaniu y miłości miał, będąc tedy wygnanym
z Panstwa swego Władysław y wiedząc o tym że
Brat iego Bolesław iuż na miejscu panuie Iego,
udaie się pod protekcyą inszych Monarchow

iako

iakoto Cesarza krola x Francuskiego Ludwika;
przy ktorych Wiązało się wiele Xiążąt y Bisku-
pow od S. Bernarda Opata klarewalenskiego
pobudzonych, ktorzy za spolną radą Posłow do
Bolesława y do Braci Iego w Sprawie Włady-
sława wygnanego aby go do Xięstwa przyięli; ie-
żeliby zaś nieprzyięli Cesarz im oto Woynę wy-
dać miał, czego gdy Bolesław przyiąć niechciał
Woynę barziey akceptuiąc, niżeli żeby się Wła-
dysław do Rządow wrocił. Woynę zaczoł z
Cesarzem Strony tego Bolesław y gdy długo
Woyna się nie bez znaczney zawsze się szko-
dy Woyska ciągnęła y Cesarzowi się iuż sprzy-
krzyła. Pokoy z Polakami zawarł. Z temi iednak
kondycyami 1. Żeby Władysław do Śląskich przynamniey
był przypuszczony Dzierżaw, 2. Żeby Bolesław z Bra-
cią swoią 300 kopiennika na Woynę Medyolanską
wystawił, dla zachowania zaś pokoju Siestrzenice
swoie Cesarz Adleydę Mieciławowi Brata Bole-
sława y Władysława dał za Zonę, po tych kondycyach
iuż przyiętych od Bolesława gdy się Władysław
do Oyczyzny wracać miał Smierć mu życie odięła
w Aldemburgu

w Aldemburgu Halsackiem Mieście gdzie pochowany. Za Panowania tego krola Bolesława, Prusacy ktorzy się niedawno z Poddanstwa Polszcy wybili, znowu od niego Polszcze przywroceni byli y Wiare S: przytym przyieli. Panuiąc tedy Pan ten Polszcze Lat 27 umarł w Roku 1173 wieku swego 46 pochowany w Krakowie ponim. MIECZYSŁAW Stary Po pogrzebie Bolesława w Krakowie cała Rzecz Pospolita, ktora się zgromadziła na Pogrzeb. Zaraz Elekcyą tamże złożyła żeby Oyczyzna po zmartym Panie swoim długo osierocona niebyła obrali Brata Młodszego Mieczysława, ktory gdy w Roku wieku swego 45 Rządy Polskie obioł nazwany stary, ale iako szczęśliwa była Oyczyzna pod Rządami Bolesława, tak nieszczęśliwa pod Mieczysława: gdyż zaraz obiowszy Panstwo surowie panować zaczoł, albowiem za zabicie zwierza w kniei złupił z Dobr własnych kazał nowe cięzary niezwyczaynie dochody rozmaite podatki Szlachcie nakazał. Co widząc Gedeon Arcibiskup Gnieznenski obmyslaiąc o Dobru pospolitym Oyczyzny, upominał Xiążęcia, ktory go w niczym nie słuchał y nieprzestaiąc w uciemiężeniu Polskiy

rzesz

rzecz Pospolita cała Zapowodem Stefana Wojewody krakowskiego namowiona po 4 Latach ostrego iego Państwa Zrządow go zrzuciła R: 1177. ponim obrany naymłodszy brat iego.

Kazimierz Xiąże Nastąpił ten Pan po Braciach swoich naprawiaiąc ztaśnie ich sławe gdyż iako tamci przez okrucienstwo złość podatky wszkiey niezwyczayne Rządy odprawowali Polskie tak ten przez miłosierdzie dobroc Panską y umnieyszenie Podatkow niezwyczaynych panował. Dobroc Panska wydała się w Kazimierzu kiedy Mieczsława ktorego Polska z Rządow zrzuciła y wygnała z miłosierdzia przyiął. y niektore mu Dzierżawy to iest: Xięstwo Halickie puscił, Lecz do Naywyższych nieprzypuscił Xięstwo te Halickie iak tylko odebrał do Polski od Rusi, Zaraz Zaraz mu puscił, Przybyły też do Polski za tego Pana Brzyskie Drohyczynskie Przemyskie y Włodzimirskie krainy (iako Długosz Pisze) ktore wiodąc woyne z Rusią y zwyciężywszy odebrał miał też Woyne z Węgrami o Ruś Lecz gdy krol Węgierski odebrac Wiecy niemogł Pakta z Kazimierzem

Zawarł.

x

Zawarł. Panował tedy Pan ten Polszcze Lat blisko 17
Żył lat 56 Rok śmierci iego 1194 pochowany
w krakowie Zostawił Synow 2 Leszka Białego
y Konarda po niem.

LESZEK BIAŁY

Leszek od Włosow nazwany Biały po zeyściu
z Swiata Oyca swego Kazimierza ktory go młode-
go odumarł, y po odprawionym pogrzebie cała
Rzecz pospolita Elekcyą w krakowie złożyła.
Y podawał zaraz na Xięstwo Fulkon Biskup
krakowski Leszka Białego Syna zmarłego Ka-
zimirza zaktorym zdaniem szedł y Szczepan
Fulkon Woiewoda krakowski, Brat Bisku-
pa krakowskiego, naco Rzecz Pospolita trud-
no by się zdawała pozwolić dla młodych ieszcze
lat y niezdolnych do Rządow lecz Fulkono-
wie zadaiąc żeby pamiętni byli na zasługi god-
ne Kazimierza zmarłego y z wdzięczności Rządy
Leszkowi oddali; co po długich sprzeczaniach pozwoliła,
a poki by aż Lat niedoszedł, Matce Iego Helenie wszyst-
kim Panstwem y Władzą Naywyższego Xięstwa

Zawiadywać

Zawiadywać pozwalaią z tym dokładem, aby
Ta bez dokładney rady Biskupa y Woiewody
Krakowskiego nic naymniey nieczyniła bo
ich dozorcami Leszka młodego y Rządcami
Panstwa uczyniła Rzecz Pospolita. Co widząc
Mieczisław Stary ktory był spędzony z rządow
Roku 1187 znowu xięstwa się domaga woyną
Gdy zas Woyną niemogł bo zawsze przegrał,
Paktami y perswaduiącemi racyami to u Matki
Leszka Heleny wymogł, że mu naywyższe
Rządy Panstwa oddała, ktory przysiągł ieysi:
gdy dla młodych lat Leszek ieszcze bez dozo-
rcow, Rządcow Rządzic niemogł:) że po smierci
swoiey uczynic miał Leszka Dziedzicem, xię-
stwa y wszytkich Sukcessorow z tey Liniy
na ícy przysięgłsły obiął Panstwo.

MIECISLAW STARY powtornie
Przysięgłszy Ro: 1200 zaczynaiąc panowac
Zaraz trzęsienię ziemi niezwyczayne było co pro-
gnostykiem y znakiem było znowu y z Rządow
powtore obiętych powtore spadnienie, co tak się
stało.

x

gdy Mieczysław obiowszy rządy znowu nieuży-
czne Podatki y uciemiężenia uczynił Szlachtę
z Dobr obierał y Sługom swoim y Adherentom
dawał, dlaczego powtore zrzucony. ponim

LESZEK BIAŁY Powtore

Sprzysięgli się znowu potrzecie Potentaci-
na Mieczysława, y zrzuciwszy go z Rządow
Leszka wsadzili na Rządy, lecz Mieczysław
znowu się potrzecie domagał Rządow, czego
po oderwaniu Woiewody Krakowskiego Mikołaia
od Leszka; Ktory się do Mieczysława przeniosł, -
dostąpił, y zamysłom swoim zadość uczynił, ktory
mu Xięstwo w Rządy oddał iako dozorca Leszka

MIECISŁAW STARY Potrzecie

Obiął Rządy Polskie: y obiowszy protestu-
ie się Helenie Matce Leszka Białego, że
przysięgi dochować niezechce, gdyż potrzecie
nie dlaumowy przed tym przysięgą stwierdzony lecz
za sprawą y staraniem Mikołaia Rządy Polskie
obiął. Y będąc potrzecie Xiążęcem niedługo,
zmarł.

x

umarł Lat nie maiąc Wieku swego 73 w Roku 1202, y pochowany w Kaliszu w Kościele S. Pawła, ktory sam wystawił. Zostawił Synow Dwoch Ottona, ktory w krotce umarł, y w Władysława ktorego nazwali od cienkich goleni Laskonogi y zaczął panować po Oycu swoim.

WŁADYSŁAW LASKONOGI

Znowu Ziazd w Krakowie Rzeczy Pospolitey na Elekcyą Xiązęcia wszytkie Zdania Szlachty na Leszku Białym opierały się, y bronili Panowie Mieysca nowey Elekcyi, za Zywota Leszka; Lecz Mikołay Woiewoda Krakowski, y Biskup Krakowski y Brat iego temuż Zdaniu przeciwni byli y bardziey Władysławowi Laskonodze Synowi Starego Miecisława Rządy oddać chcieli czego y dostąpili, albowiem iako możni Panowie byli, Władysława Laskonoge na Tron po Oycu osadzili y Rządy wszytkie oddali. Lecz niedługo ten Pan Panował gdyż, kiedy umarł Woiewoda

Krakowski

x

Krakowski, ktory go na Tronie osadził, pociągnowszy za sobą Panow Polskich, Panowie po Zeysciu z Swiata Woiewody, Leszka białego po trzecie na Rządy wrzucili.

LESZEK BIAŁY PO TRZECIE

Xiążęciem Polskim, Roku 1206 Za niego było wiele Woien w Polszcze z Rusią y z Prusami. Koniec Życia tego Pana barzo marny, albowiem od Swiętopełka Starosty Pomorskiego był zabity, z tey przyczyny: że, gdy Swientopełk domagaiący się, u Leszka tego będąc Bogatym aby mu tytuł Xiążęcia Pomorskiego y Dzieciom iego dał, gdy Leszek tego zbraniał, rebellią zacząc zamyślał, co widząc Xiąże żeby był mogł tego Swiętopełka zabić bez rozlania krwie Ludzi y Zołnierstwa Seym niby walny na to składa. Co Swiętopełk Widząc zrozumiał dlaczego też y na Xiążęcia Leszka następować zaczął Życie, y gdy Panowie się iuz poziezdzali y na to wszystko samo czekali, aby Swiętopełka gdy przyiedzie zabili. Tymczasem Swiętopełk prostko y cicho przyiechawszy Leszka w Łaźni będącego z Ludem uzbroionym, ktory gdy konia

dopadszy

dosiadłszy uciekał, Swiętopełk uciekaią-
cego z Ludem swoim gonił, y gdy Le-
szek z małym towarzystwem ucieka-
iąc niemogł uyść rąk Swiętopełka śmier-
telnie raniony na placu umarł Roku 1160
Pochowany w Krakowie na Zamku. Pano-
wał Leszek po smierci Oycowskiey lat
blisko dwadziescia w Dziecinnym prawie
wieku, będąc na Xięstwo wysadzony Zo-
stawił po sobie Syna Bolesława kto-
rego wstydliwym nazwano od tego: Że,
wziąszy sobie za Żonę Kunegundę, w czy-
stości z nią żył uczyniwszy Xiąż. y Pan-
stwo obioł

BOLESŁAW Wstydliwy.

Nawiek żelazny, Pan ten złoty prawie nastał.
nim zas rządy obioł wielkie z strony tego
zamieszania były, albowiem gdy go młodego
Oyciec zostawił, ktory dla tych 8 lat rządzić
ieszcze niemogł o Opiekę zas iego Panowie się
sprzyczali, u kogo miał dbyć; y iedni na o-
piece go trzymaiąc chcieli żeby Xiążęciem
był, drudzy temu przecząc wielkie ~~za~~ to
Woyny podnieśli, y państwa woyną dochodzić chcieli
ktoremi woynami Domowymi ~~[illegible]~~
ską pustoszyli ~~pow~~ po Koienki u ~~[illegible]~~ tych

tych woien gdy zaczoł iuz szczęśliwie panować 1252
dała się znaleść sol u wsi Bochny ktorą
teraz miasteczkiem zowią, pięć mil od Kra-
kowa z kąd bogate Prowenta Monarchom
Polskim urosły, ktorą Kunegunda Zona Bo-
lesława za świątobliwością swoią obiawio-
ną znalazła, z tym że oraz znalezionym Kru-
szem, inszy nierownie kosztownieyszy skarb
w Krakowie obiawiony wszystke Polske
zapomogł, albowiem Męczennik Chrystusow
Stanisław Szczepanowski Biskup Kra-
kowski ktory był od Bolesława Smia-
łego zabity za staraniem Panuiącego Bo-
lesława wstydliwego w poczet Błogosła-
wionych od Papieża Innocencyusza 4.
czwartego iest wpisany. Panował tedy
Bolesław w Polszcze Lat 64 y umarł
Roku 1278 pochowany w Krakowie
u S. Franciszka gdzie sam był klasztor
wyfundował z szedł z swiata niepłodny
ale

ale z żalem cały Polsky bo Pan dobrotliwy
nabożny, na ubogich y chwałę Boską szczo-
drobliwy ponim obiął Panstwo

LESZEK CZARNY

Zacząwszy panować Leszek zaraz Woynę
z Xiążęciem Ruskim (nazwiskiem Lwem)
zaczął y w pierwszym boiu Ruś poraził
y z Polski wypędził, y nie kontent ieszcze
z zwycięstwa onego w krotkich dniach
Woysko większe zebrawszy ziemie Nie-
przyiacielską aż po sam Lwow (: tam
Zamek (y miasto znać że od tego Lwa Xią-
żęcia założone iest) popustoszył, y
wielką korzyść odniosł. y Jadźwingow
do iednego y do samego imienia wyniszczył
y tak wielu będąc zwycięstwy znaczny
Umarł Roku 1289 Panowania swego
dziesiątego. Pochowany w Krakowie u OO:
Dominikanow. po Smierci iego wielkie In-
terregnum w polszcze było a to dlatego.

iż Państwo Krakowskie przy ktorym nay-
wyższa władza Monarchiy Polskiey Za-
raz po wypędzeniu krola Bolesława 2
wtorego nazwiskiem śmiałego, ktory
dla zabicia S. Stanisława Biskupa
Krakowskiego utracił tytuł Krolewsky,
y żaden Panuiący w Polszcze Krolem się
zwać do tego czasu niemogł, ale Xiążen-
ciem. Wiele Panow gdy się dobijało o
rządy wielkie w Polszcze zamieszania y
rozerwania czynili, oraz chcąc Rządow
dostąpić z tytułem krolewskim. Po wszy-
stkich tedy woynach kazali Polacy,
zatęskniwszy sobie bez Monarchy Prze-
mysławowi krolować.

PRZEMYSŁ KROL

Ten Pan będąc możny, tak, że y inszych
Xiążąt do poddaństwa sobie podbić mogł,
y utracony od 215 lat Tytuł Krole-
wski odnowił. Tedy Roku Zbawiennego
1295 uchwaliwszy Seym Panowie Polacy

w starodawnym wszystkiey polskiey mieście w Gnieźnie, Przemysła 38 lat maiącego Krolem Stanowią, y zaraz znakomitym obrządem pomazują, y korone Krolestwa przez Jakuba Swinke Gnieznienskiego Arcibiskupa na głowe kładą; przy obecnie stoiących Biskupach 4, który remu cały Senat Polsky y cała Polska Panowania szczęsliwego nowemu Krolowi winszowała. Objowszy Przemysł Krolestwo, myslic otym zaraz poczoł, iakoby Polske całą uspokoic, ado dawney ią zgody y iednostaynosci mogł przywiesc. Lecz siodmego albo osmego miesiąca, iak Krolestwo obioł, Margrabie Brandeburscy w Rogoźnie Polskim na Pograniczu Margrabstwa Brandeburskiego, wnaiy go zabili, y niedługo panował w Polsce.

Dla ~~wie~~lepszey wiadomosci Kronik. Polskich, chcielibysmy opisac wszystkich krolow Dzieła y cnoty, lecz gdy krotkość czasu nie

pozwala

pozwala, Samych tylko Krolow porządek opisywać będziem, ktory po kim nastał, długo żył, y gdzie pochowany. Po przemysłe pan

WŁADYSŁAW ŁOKIETEK

Ktory po trzech Latach, dla złego panowania, z krolestwa zrzucony. Ponim

WACŁAW KROL

Ktory był Krolem czeskim, ktory objowszy Krolestwo niedługo, postanowił, ażeby krolestwem rządzili, sam do Pragi wyiechawszy po pięciu lat umarł w Pradze. Ponim znowu Zrzucony nastąpił

WŁADISŁAW Łokietek.

In Syntaxi 1745 Sub A. Patre Grotowski

Exercitia Scholastica

Domestica Scripta Anno 1745to

Rozumiem ze będę uczony ieżeli pilnosci y rozumu przyłożę do nauki. Zda mi się że będę kochał Pana Boga ieżeli rozgał Boiaźni Bożey w kościele, w szkole, na każdym mieyscu, w każdym słowie w każdey mowie y we wszytkich okolicznościach czasu będzie nademną czuwała.

Alia

Powszechny nasz Ociec iest Bog od ktorego wszyscy rodzice y synowie pochodzą iemu wszytkiemi zmysłami naszymi służyc kolanem upadac we dnie y w nocy, chwalyc go powinniśmy ponieważ on day światło wszytkim dobrym y złym.

alia Niechay się wszystkie wieki cieszą nie tylko przeszłe, nie tylko obecne, ale tez y przyszłe z narodzenia Matki Boskiey Nay: Maryi Panny ponieważ ona nie tylko przy[tomnych]

tomnych

Aniołów Sś y całe Niebo uweseliła iako Swiętsza Jutrzęnka, ale też oczekiwaiących zbawienia OO Swiętych y następuiących uszczęśliwiła Synow Bożkich.

alia Ostry rozum ostrzeysza pamięc bydź powinna u tego ktory się uczy, ponieważ krotki czas krotsze Oszkoły, na pogotowiu u niego bydz powinny szczęśliwe.

alia Chwalebne Imię Boga Rodzicy Maryi Na Niebie y pod Słońcem iaśnieie y wszędzie miało cześć swoię, nie tylko od Patryarchow uznane było nie tylko od Prorokow przepowiedziane y od prorokuiących Rymotworek przespiewane y głośno miało chwałę, ale też na Piersiach Platona Złotymi Literami na tablicy wysztichowane było, nie tylko na białym papierze do tych czas pisane było, ale też y naynaniewinnieyszych Liliach Ust po smierci nabożnych Sług maryi wyrastaiących wykształttowane było

o Alia Arlekin Cudzoziemski szydzyc z okrutnego

y zawziętego na ludzkie zdrowie szermierza, zeby był wrzedł ciężkiego odowegoż stalowey rękoimie razu, wdatsię pod obrone nie szczerych Frisow, ale go ci wydali morskim rozboynikom

alia Iako zwycięstwo Cesarza Herakliusza wschodniego nie było pieszczone w eznakach woiennych żelaza, ołowiu, drzewa y stali, otrzymane nad kozroaszem krolem Perskim przy odebraniu zwycięskiego znaku Chrystusa Pana nad smiercią to iest Drzewa krzyża S. tak też y Triumph chwalebny być nie miał w Ierozolimie uczyniony od tegoż Greckiego Cesarza, nie miał być mowie chwalebny pod Purpurą, ani pod koroną tylko pod zafarbowaną krwią cierni a cierpliwosci y Pokory Postawą.

alia Wiatr Pulnocny y południowy porwawszy o mizeraka zaniosł go między dzikich mężow, ktorzy widząc cudzoziemca dorodnego (decorum) Gościem przyiemnym (gratus) nie wzgardzili Uczyniwszy g

Herszterm

Herszlem w dokazywaniu sztuk zwyczaynych sobie Principiq
w krotce Pisarzem wspaniałym dzieiow Sa-
tyrskich Zbiegłem Jubenaliszem. —

alia Anielskie Zycie Swiętego Franciszka Assyi-
skiego goreiącego miłością ku Bogu na kształt
Serafinow (Ktorzy nayblisi Tronu Bo-
skiego iako widział Ezechiel Prorok skrzydła-
mi swemi zasłaniaią dla czci osobliwszey obli-
cze Boga Zywego) Zasłużyło sobie aby mo-
dlącemu się na Gorze Alwernii Franciszkowi
wyrażone były od skrzydlastey miłosci Chry-
stusa, Blizny na rękach, na nogach y na
Sercu z Prawego Boku. — —

alia Brzmiący w Lesie Bożek Pan dowiedziawszy się o
o tak sławnym w progach swoich obywatelu,
za wielowładnego Gospodarza całey natury przy-
iął go, potym za nayzgłosnieyszego trębacza

alia Prawdziwego Chrzescianina y dobrego Upowszech-
ney wiary Ucznia spowiedz powinna być ze
szczerego serca pochodząca, złączona z miłością
Boga nadewszystko czyli z żalem za wszytkie
grzechy nie tyl ku sumnienia pamięci ale też
y niepamięci podpadaiące dla samey y iedyney
dobroci Bożey: wyznanie przed spowiedni-
kiem co do wszytkich okolicznosci y rodzaiow grze-
chow zadosićuczynienie: Otworzyste przed Niebelmy
nabożne

alia Jowiszowym wymyslona Cerebellem Uczona Pallas, głupim Boginiom wyrzucała na Oczy nie ludzkie Obyczaie iedney tylko Pandorze dank we wszytkich talentach dać musiała.

alia Apostoł Swięty Mateusz na kształt owego człowieka w wozie chwały Bożey czterech zwierząt pełnych oczu y skrzydlastych (iako widział Ezechiel Prorok) powołany od Chrystusa Pana dobro powieść onim Murzyńskim kraiom zaniosł, y to co powiedał krwią swoią iako prawdziwym swiadectwem potwierdził.

alia Jeżeli niepogodne czasy marszczyc każą czoło, Jeżeli Jesienne Xiężyca dni następuią: tedy pilnuiącego nauki rozum y pamięć weselic się powinny, y serce stanowszy w porze zawziętego praymiernia umieiętności bez przestanku rozsprzestrzeniać się powinny.

alia Zawzięta Jędza wzburzyła przeciwko Minerwie zazdrosną kalibsą, niewdzięczne Partenope, nawet y same Nymfy, z których iedne Dryady Napeyskie y Hamadryady w głęboki las poszły, drugie na górę Libeth powskakiwały, trzecie rzuciwszy się w Morze bez denne, w Furye się poobmieniały.

alia Z Hesperyiskich ogrodow żadnego mieć nie będziesz prowentu, ieżeli podczas Cymmeryiskiego mroku, iagodnych przez pierwszą straż do nich nie puscisz Złczyi a przez drugą Straż ochoczego robotnika przy wschodzie złocistey Jutrzenki.

alia Ktozkolwiek starasię odobre położenie u wszytkich y piekne wpomieszkaniach nauczaiącey mądrości, miey-sce, przystoyne mieć powinieneś obyczaie.

alia Wesoły Kwiecień, Żyzny Lipiec, pokazawszy się niegdyś na naywyższym Olimpie Obszernych czy drogich Tatrach, z tamtąd przez błękitną Podre, nadęto Burzą gorące Wapienną na Skalisty Wawel poszedł.

alia Niechay się chlubi Alcynous powabnemi Młodzi do rozkoszy Kwiatami y roznemi kosztownemi niechay częstuią ulissesa Owocami: Niechay w Babilonii mężna Semiramis od zawieszonych droszych nad złoto y insze kruszce wystawia ogrody. Daleko szacownieysza każdego Chrześcianina y katolika bydz powinna chluba w ustach nabożnych, od których aby żarliwa pochwała Przeczystey y Niepokalanie Poczętey Boga Rodzicy Maryi wczęstym zażywaniu y odmawianiu Swiętego Różańca. ——.

alia Xiężna Niemiecka y Włoska nieznaioma ludzkiem-
o ka stawszy się bespiecznym w Polszcze obywatelem, powinowate swie w moskwie drogą uczyniła zastawą, mieszczanom wolnym mieć rymotworców uczonych y wieszczki prawdziwe

kazała.

alia Pewna z Francyi Wygranka stawszy się o sprawiedliwym Sędzię wielowładnym Starostę y wodzem Roztropnym Złotego Jabłka chciwego stroża sędzę dla mosłkiewskiego smoka odważna Żołnierka odegnała.

alia Przyiemne ciepła y pogodne lato spędziwszy posępny y przykry Październik następuiący złotą, ani na ognistey Etnie, ani na wesołych Appeninach ani na miłym Taborze, ani na pięknej Gielboe postać im niedopuścił.

alia Swięty Bruno przedziwney życia ostrości mąż stanowiciel Zakonu kartuzyańskiego złey przyczyny, iż będąc w Paryżu na naukach paryskiego Doktora w życiu swoim dosić przykładnego widział po śmierci wstaiącego z trumny podczas odprawuiącego się za iego Duszę nabożenstw y wołaiącego: justo Dei Judicio accusatus sum, justo Dei judicatus sum condemnatus sum.

alia Twierdzą Poetowie, że gdy się z Jowiszowey natiuitas głowy mądrości Bogini Rodziła deszcz per s. mV łowy z Nieba spadaiącey zbogacił Ziemię.

pewniey nabędziesz szacunku pożytecznego

iczili

iezeli od narodzenia Swięt.szey Pallady Ma-
ryi Panny, uczonym drogicy pilności potem
zapowisz złoto.

alia Niechay przenosi wspaniałe cedry pięknością
y szacunkiem złotego Xerxesa obsypane dy-
amentowymi fruktami drzewo, szczerozłote
Jazona Runo na masztach okrętowych pompę
Królestwo wynosi. Większey stymy Drzewo Exaltatio
krzyża S. być powinno, ktore nietylko drogie S. Crucis
pozytki przynosi Chrzescianstwu, szacowniey szym
niż dyament magnesem ciągnąc serca do siebie,
ale też nadzieie nieplonnym nadgradza y na-
tęża szczęsciem.

alia Francuscy krolowie wystawuią złote bramy
S. Michałowi Archaniołowi na znak zwycię-
stwa z nieprzyiacioł swoich. Większy uczyniesz S. Michaelis
tryumf Xiązęciu Woysk Niebieskich, iezeli
wyprobowane złotą Boga miłością serce instyn-
ktom Anielskim łatwo otworzysz.

alia Perłowa koncha otwarta pływaiąca po fluktach Confessorum
morskich, żeby w szacunku odebrała pieczęt, ie-
dne z rosy niebieskiey krople, całemu się prezentuie
Niebu, nieinaczey otworzystość chrzescianska na
spowiedzi przyimować powinna perłe Hyposta-
tyczną

z influencyami łask niebieskich tylko szczerym y czystym sercem. ———

alia Z Armenskiey góry prętki y wesoły w Mezopotamii spływaiące Eufrates, z Niemieckim Rhenem, ze złotym Gangiesem perłowym Tagiem równać się może. Żyzny zaś Nil, popędliwo Tymoe, obfity Dniepr, pożyteczną Bidle, czarny Bog wielą pomieszaną rzekę Dźwinę łatwo przechodzi.

alia Wolna ludzka wola ma przed sobą położony ogień y wodę, do czego chce z siąg gnąć może ręke swoie: to iest czyli do dobrego dążąc do początku swego y końca, który iest Pan Bóg, iako ogień do swery swiey. Czyli do złego, aby się rozlał iako woda na wszytkie nieprawości grzesząc przeciwko prawu, czyli wrodzonemu czyli od Ludzi postanowionemu, to iest przeciwko prawu Boskiemu y ludzkiemu czyli kościelnemu.

alia W Atenach słysząc na Ratuszu Attyckim, pod czas zgromadzonego Greków Trybunału opowiadaiącego Zbawienie całego swiata, S. Pawła Apostoła Latron uczony, y dowcipny Dyoni-

zyusz

Dyonizyusz: nawrôciwszy się do wiary Swiętey, poszedł w slady Postancow Boskich, czyli Posłow do Narodów: y stał się subtelnym Anielskiego ~~Zycia~~ Piora Mistrzem, y potym Swiętey Wiary należytym Swiadkiem.

alia Sztuczna Motława, brudna wisłą idąca Narwa, w pachnące przybrana trzciny Obra, Bagnista Prypeć rybami rożnego rodzaiu napełnione, Styr aż nadto sążelnistych Sumów Radunia prowadzona do Gdańska, wielki młyn zamyka, San zaś niestateczny naywięcey zamieni.

alia Swięty Fenix Franciszek Borgiasz Wicerey Hiszpański Xiąże Gandyi widząc po smierci Cesarzowey Isabellis: ktora była osobliwszey żyiąc urody) przegniłego trupa ogniem miłosci Boskiey zapalony przy podmiecie dobrych uczynkow, iako cliwnych rószczek z popiołu proznosci y nikczemnosci swiata tego y siebie samego wylatuiącey odrodził się na żywot, szacunkiem wiekow nieporownaney.

alia Praktykarz pewny chcąc się dowiedzic o położeniu Powiatów, y dalekich Kraiów, y rożnych krôlestw, wyiechawszy z żyżnego Egiptu, do opływaiących we wszelkie dostatki Prus, widział po drodze piekney kolchidy Fryxeyskie Runo.

Grzech

alia Grzech osobliwie cięszki który iest (przestępstwem Prawa albo przykazania pod cięszko powinnoscią wypełnienia iego) wypędza naprzod Boga z duszy, szatana wprowadza; czyni człowieka nieprzyiacielem Boskim, Synem złosci, przyiacielem czarta, y wszytkie odbiera zasługi y zabiia na duszy, czyniąc go Dziedziccem Piekła utracyuszem Nieba: nadto Swiętego Anioła Stroża odgania, iako Dym y cięszki fetor pięknie woniący y zapach.

alia Dowcipny Badacz rodem z okrutney kandyi splondrowawszy dalekie Gadesinsul: Miedziano Lemne w miodowey zatrzymał się Malcie idąc przez Naxos Bachusow, napadł na topiące Orkady, nocną Latarnią płynący topien. obaczył, ale wiatrem uniesiony mimo Pontu Azyatyckiego na Łonie Lakonskiego Porfiru spoczoł, aby był de Żołtego prędzey zaiechał Rhodu y nie Ludzko widział Thule.

Jeżeli Lizymachus krol Tracyi dla iednego wody zimney kubka, krolestwo utracił, daleko większą ponosi szkodę obrażaiący Boga kiedy dla nikczemney roskoszy, albo znikomey marnosci utraca Niebo y krolestwo Boskie. Dla tego S. Blanka Krolowa Francuska Synowi swemu S: Ludwikowi Krolowi Francyi

Francyi często mawiała, że wolała go widzieć umarłego
niżeli żeby miał śmiertelnym grzechem Boga obrazić:
y Filip trzeci Krol Hiszpański barzo się zdumiewa
iako człowiek w grzechu śmiertelnym v ciężkim
śmiać się może, spać y weselić. Hellespontsko prat[?]
alia Bogaty kupiec z Abydos miasteczka Hellespontu przeby-
wały żelazny Andros, uprzykrzony Delos, w Ka-
rysie kamienistym koło złamał, więc piechotą do py-
sznego zaszedł Babilonu, święte nawiedził Betleem, rzeczy
mieszkaiące w Tyrskiey Kartaginie był niedaleko Sara-
ceńskiego Damaszku Febusowych Delfow, niewidząc
Bogatego Gdańska ani amażańskiego Ephezu.
alia Chwalebna Opatrzność P Boga naszego nietylko
od stworzenia Aniołów to iest Niebieskich rozumow,
nietylko od uczynienia rozumnego człowieka, wy-
stawienia Niebios przezroczystych ze swemi świat-
łami, postanowienia świata ze czterech żywio-
łów to iest powietrza ognia wody y ziemi była
pożyteczna y całemu ~~świata~~ potrzebna stworzeniu:
ale też do zachowania w swey porze y doskona-
łości tego wszystkiego wzywana była od dzi-
kich nawet narodów; wszeby uważaiących obro-
ty Niebieskie Chaldeyczykow kształtuią-
cych przez rożne Hieroglifiki y podobieństwa
rzeczy widome y niewidome, Egipcyan szuka-
iących

x

mądrości y przez umieiętności swoie ciekawie się pytaiących o przyczynę każdey rzeczy, uzłonych Greków szanuiących podrożnemi postaciami nawet y Bestyi samych Bożków rożnych iakoby potrzebnerzeczy do szczęścia y honoru opatruiących Tainnikow y Zabobonnych Rzymian oczy na siebie obrócić nie miała.

alia Jeżeli chcesz Studencie z Fundamentu poznać y zrozumieć szkolnego ułożenia nauki y pięknego ćwiczenia umieiętności, naśladować ci potrzeba Xenokratesa, ktory milczenia godziny nigdy nieopuszczaiąc mawiał: Że często żałował tego kiedy gadał, kiedykolwiek zas milczał nigdy tego nieżałował Pitagoras niepierwey uczniow swoich zaczoł ćwiczyć w Inszych naukach, aż poki pierwey przez pięć lat iemu nie milczał.

alia Ciekawy pielgrzym idąc do pięknego Hiszpalu przez wspaniałe Ilium wysoko Leukade, był w Joniskiem Myiu w Assyryiskiey Niniwie w wielkim opuncie y poszedł za Cypryiski Amatund kordyalzny Sagunt. szlachetne Syrakuzy, tenże powracaiąc przez Syryiski dekapol, był w Tolidzie Azyatyckiey iednakże minowszy

Lasio wy

Łapsowy Epir, za Affrykanski posżedł Pen-
tapol do Tarsu y tam w iasnym Tarsie zginął.

alia Jeżeli chcesz dobrze w czasie wymowic, y pokazać na-
uke twoię, milczenia do pilności przykładay, trzyma-
iąc ięzyk za zębami: poniewaz y S. Tomasz z Aqvinu
kiedy ieszcze do szkoł chodził w Neapolim niemym
wołem był nazwany, który rykiem swoim (: iako
przepowiedział nauczyciel iego Albertus magnus) cały
swiat miał napełnić, to iest że po całym swiecie
wszytkie szkoły y Akademie miały pisać za iego
teologiczną nauką.

alia Rzymski Hetman wsiadłszy na swoy Administra-
torski okręt, wziął z sobą fortunno Argo y potykał
się z wielkim Centaurem: Wirgilius z dziś na-
pisawszy o Eneaszu xiązke, Homerus wspaniały
o Troi y Helenie wiersz Owidyusz baieczne przekształ-
towanie, podobali się ludzkiey fantazyi.

alia Poniewaz ięzyk ludzki, iest (: iako mowi król Idumei
S. Job sprawiedliwy:) powszechną nieprawości szkołą,
dla tego tak wielkie Akademie liczne cwiczenia
przeciw iego złemu zażywaniu są postanowione:

gdy

x

gdy przeciwnym sposobem niebytoby tak ustawicznych praw, ustaw y zakazow, gdyby ludzka gęba była trochy skromnieysza, iakosz y w wszystkich drugich narodach według natury y rozumu dowcipnieyszych, do myslenia w naukach y umieiętnościach przyuczonych ięzyk daleko mniey ma swiegotliwości: co samo zeznał Koryllus Xiążę Lacedemonskie, gdy spytany dlaczego Likurgus prawodawca tak mało praw podał, niektorym Rzeczompospolitym Greckim y miastom, odpowiedział: qui parco sermone utuntur, legibus multis non indigent.

alia. Iako prosty klepak albo liczman wypadszy z ręku na stoł wiele brzęku y hałasu narobi, a prawdziwe złoto, stały dyament, droga perła, uderzone o drewno albo o kamień, mało co albo nic nie daie odgłosu; tak ięzyk małoważney y nieuważney głowy na każdą rzecz zwykł odpowiedać wrzeszczyć y hałasować: dobrego zaś stałego y prawdziwego rozumu mowa w niektorych okolicznościach rozważna bywa cicha y u drugich poważna. Kato y Persowie uważaiąc nikogo do taiemney rady nieprzypuszcza

nieprzypuszczaią, tylko milczących Panów, u ktorych
Bożek milczenia w poszanowaniu zostaie.

alia W Kraiu rzekami obtoczonego y Persów wysta-
ni od Swiętego Ducha nauczyciełowie Swięty
Szymon żarliwy, o chwałę Boską piłą wszy-
mieczony y zarżnięty y Swięty Judasz Taddeusz;
który podobnym będąc na twarzy do samego Chry-
stusa, iego obraz przyniosł do Abagara krola
y oraz niebieską swiatłością pałac Krolewski ob-
iasnił: przepowiedania swego wzieli zapłatę w
nieprzezwyciężonym swiadectwie wiary Swiętey.

alia Przykrego Saturna skomponował Juwenalisz,
Rytmy o Woynie Argiwow, wspaniałe Augusta,
cnotę Bohatyrską Krola Sobieskiego pewny opi-
sał Polak.

alia Wywołani z ziemie wygnania, z pielgrzymowania
tego swiata począwszy od głowy kościoła Swiętego
Samego Chrystusa wszyscy Swięci Panscy, gdy y
Swięci Aniołowie, Archaniołowie, Xiążęta, Panowie,
Mocarstwa, Cherubinowie y Serafinowie, wyprowa-
dzeni z nikczemności gestestwa swego do poznania

stworcy

Stwórcy swego, tak y insi teraźnieysi mieszkańcy spokoynego wiecznego zażycia miasta y widzenia Boskiego: przeszedłszy przez ogień y wodę, przez wyznanie wiary y świadectwa sprawiedliwości swoiey, przez rożne utrapienia y uciemiężenia doskonałości swoiey, wybrani są do wieczney chwały.

alia Głośny uczciwszy z niewoli Ptak na smolney osiadł Jedlinie, na białey spoczął Grabinie, y stałym klonie: ochłodził się na mokrey Olszy, na uczoney Brzozie, poznał się być wolnym, więc obaczywszy na Libanskiey Gorze Cedr wspaniały kwitnący bez owocu, rozweselony zapachem iego do owocnego bez kwiatu pospieszył.

alia Obrońca wiary zawiesiwszy na wspaniałym Ołtarzu Kawalerski puklerz, na ozdobę iego woskowe spustoszył Pszczółki Wielkim wyrobione dłutem to iest piękne Pszczoł Pokoie.

Ecclesia de terra exulantium
et peregrinantium hujus univer-
si, v Ecclesia quæ est de terra exu-
lantium &c. v eorum qui exulant (
intellige, à Patria cælesti:) et per-
grinantur in hoc universo incipi-
endo à capite cætûs fidelium ipsiûs
Christi v à capite ipsô Christô v in-
cipiendo à capite cætûs fideliú, quod
est ipse christus v qui est ipse Chri-
stus v à capite cætûs fidelium qui
sunt ipsiûs Christi v qui est ipsiûs Christi

omnes Beati Dominici dum et omnes
S. S. Spiritus, Angeli, Archangeli, Principes
Dominationes, Cherubim et Sera-
phim educti de eo quô nihil fuer unt
v in quo nihil fuerunt v cum quo v à quo ni-
hil fuerunt v fuere ad agnitio-
nem Creatoris sui ita et alii modò
manentes Hierosolymis, quæ sunt
suorum civium æterna felicitas v in
Hierusalem (: id est manentes in vi-
sione pacis:) v in Hierosolyma æter-
næ felicitatis, et visionis Beatitudinis (

x

id est Dei) v in Hierosolymis quæ sunt civium suorum æterna felicitas et visio Beatitudinis. v in qua v in quibus (: id est Hierosolyma v Hierosolymis:) civium est suorum æterna felicitas et visio Beatitudinis, v modò manentes in æterna felicitate cives Hierusalem, in visione ejus qui est eorum Beatitudo v modò manentes in æterna felicitate et visione ejus, qui est Beatitudo civium suorum in Hierusalem v qui est Beatitudo civium suorum Hierosolymorum v ex quo Beatitudinem suam capiunt.

Hierosolymi Cives, v modò manen=
tes cives Hierusalem Sanctæ in æter-
na felicitate et visione Beatitudinis:
v modò habitantes Hierosolyma San-
cta sui cives, in æterna felicitate et
visione ejus, quâ fruuntur tanquam
Beatitudine, v in visione illa quæ
illis Beatitudo est: v ex visione Be-
atitudinis: cùm v postquam transiissent
ignem et aquam v per ignem et aquam
v per confessionem fidei et martyria
justitiæ suæ per varias afflictiones et
persecutiones, proptereà quòd fuerunt
perfecti in virtute sua, v propterea-

quòd fuerunt perfecti ipse, v fuerunt perfecti ipse v quià fuerunt perfecti, electi sunt ad gloriam in aevum v electi sunt in aevum gloria. karcos

Pridie g narw cat. g bry

alia Ah Boga sie nieboisz, ieżeli Swiętych Panskich lekce sobie ważę, niemasz sie do nich iako do nayblizszych Przyiaciół Boskich alboz nie są godni tey ~~chęci~~ czsci, żebys przez ich przyczyne prosił sobie o iako łaskę? Kiedy y naywyzsza głowa kościoła swiętego Namiesnik Chrystusów z kościoła w Rzymie nazwanego wszytkich Bogow wyrzuciwszy stare Bożyszcza Swiętym go Panskim naznaczył, y poswięcił; alboli y sam sie nie nazwał Sługą sług Bogas.

alia Przemożny orator u Boga Swięty Marcin Biskup ieszcze dopiero do chrztu się gotuiąc gdy widział nagiego żebraka nagiego proszącego o wspomożenie: własnego uciął sztukę płaszcza y dał mu dlaczego widział samego Chrystusa chlubiącego się przed Aniołami swemi y mowiącego: Martinus adhuc Cathecumenus hac me veste contexit.

alia Swierk czarny Jawor fałszywy gałęzisty Topola biała y czarna Dąb trwały Prym mieć powinny między Lipami Letnemi szerokiemi Iwami głosnemi Wierzbami.

alia Chwalebny nietylko z Imienia

swego S. Stanisław Kostka, ale też dla osobliwszey niewinności swoiey Duszy y ciała y pożaru pałaiącego miłością Boską y pragnieniem doskonałości Apostolskiey m pracom wyrównaney: iako roszczka drogiey woni y zapachu nietylko Indye Afrykę y Azyą, ale oraz z Piękną Europą cały świat cudami y łaskami swemi napełnił.

alia Złotowierzba cienka, łoza wodnista bez Londy czarny, grabina ~~leśna~~ leśna rokicina przy mokrych mieyscach rodzącasię kolczyste ciernie ostre krzaki są podłego rodu.

alia Głog ostry ciężki, szakłak do razow śmiertelnych są ~~potrzebne~~ sposobne świdba prosta w poiedynku nieszkodliwie służy Kłokocina y brzost zdadzą się nadgień

alia Wał też go trafił, gdyż mu prawdę powiedział:

powiedziat: wszakże to iest Diabelskiey przewrotnosci przymiot o prawde się gniewać, gdy przeciwnym sposobem Ludzie sprawiedliwi wszytkiemi siłami y sprawami swemi, y całym swoim prawdy bronią: tak swięty Barlaam gdy po okrutnym biczowaniu przyprowadzony był przed Bożyszcze z ręką ognistych węgli y kadzidła pełną, aby był one wyrzuciwszy niezdał się ofiarować bałwanowi, scisnoł w pięsci ręke y mocno trzymał poki się nie spaliła, aby się był utrzymał przy prawdziwey wierze

alia Stracony żołnierz porzuciwszy hartowną broń do uczonego pisma udał się idąc przez obszerną rozdzieloną Eklatane przyszedł do srzednicy Suzy, tam włożywszy przed siebie pastusze rymy Wirgiliuszowe y przeczytawszy rolnicze piesni pożyteczne, po morskim Puteolu y w prawym Trewirze był sławnym:

w Salomon

alia W Salamonowym kosciele bogatem od szczerego złota na scianach, nakładnym od niezliczonych ofiar na ołtarzu przezacnay naymilsza offiara Niebieskiemu krolowi Naywyzszemu Zewszego stworzenia Nayswiętsza Marya Panna we trzech leciech od Ioachima y Anny Swiętych przyprowadzona y oddana w pierwiastkach niewinnego y niepokalanego zycia.

alia Na głębokim morzu kupiec zapatrzywszy się na ogniste miotłe w obłokach, złoto stracił marnoić. więc udawszy się za błękaiącymi Gwiazdami, zapłynoł tam gdzie się odprawowała Pascha Zydowska, czyli wielkanoc uroczysta przeciez straciwszy na ranney mannie małe okruszyny kadzidła zbierac musiał.

alia A niespodziewałem się żeby Student spoczątku tak ochotny do nauki y skłonny do nabożenstwa tak w Lenistwo zabrnoł, y hardoscią się zahartował, żego nie tylko

do Ludzi

ale też y do Boga dziesięcią par wołow nie-
naciągnołby: a to prawda że dlatego tey swo-
iey podpadaiąc nieszczęśliwośći iey nie widzi
że niema przyiaciol S.S. Panskich dla swego
nie nabożenstwa.

alia Stary Filozof kato Zapadłszy na wielki
kaszel pospolitey niemogł dać sentencyi
ani Senatorskich ganić darow, ale napiwszy
się ze złotego kubka zdrowego Dekoktu,
był niestrawnym zadaiącym tyranskie rany
Kraiowi Rzymskiemu

alia Naymędrsza wieku swego Swięta Katarzyna
Panna y Męczennica pięćdziesiąt zawołanych
w Poganstwie miłuiących mądrośći y kraso-
mowcow w nauce wiary Chrześciańskiey y rozmowi
o Prawdziwem Bogu przeszedłszy y przezwy-
ciężywszy ze dwustą żołnierzami także y z sa-
mą Cesarzową w własney krwi przez męczeń-
stwo okrzczonych przesłała do Nieba na podaru-
nek y chlubę mądrośći przedwieczney oblubieńcowi
swemu.

alia

alia Maiąc Pan Bog swiat dwa razy zepsowany
naprawic y Ziemie Ludzkiemi czyli nie Ludz-
kiemi obyczaiami zeszpecono wychędożyc: dwoia-
kie obiecuię przez Prorokow przepowiedania prze-
dziwne y taiemne y przez S. S. Patryarchow
pełne wiary zgdze y pragnienia przyscie Sy-
na Boskiego w Dwoiakim kształcie to iest
rosy uszczęsliwiaiącey spragnione Dusze Ludz-
kie miłosierdziem Boskim, y ognia czyszczą-
cego przez sprawiedliwosc wszelko buynosc
nieprawosci.

alia Gwiazdarz wstąpiwszy na naywyższy ze-
wszytkich żywiołt y długoletni Aloes, obaczył
przez długą perspektywe wrodzoney natury-
okiem Opiekuno Rodopea y morskiego wieloryba:
z kąd tysiąc odniosł pochwał, a dwa tysiące
Doswiadczenia.

alia Pełny Męstwa w samym szukaniu naprzod Me-
syasza apotym w nasladowaniu Chrystusa
drogą przeciwnosci y utrapienia z imienia Swięty
Andrzey, Apostoł Partow y Sarmatow

gdy sobie

gdy sobie krzyz od Tyrana zgotowany dla prze-
powiedania y zwiastowania religii Chrystu-
sowey, obaczył: z wielkim pragnieniem szedł
do niego y całym przyiowszy go sercem przy-
bit y póki Ducha Żarliwego wyzionie stawał
otoczony swiatłością Niebieską przez trzy
dni na nim Chrystusa opowiedał

alia Położony żerem Ptaszek, znizył się na dereń cięzki,
głog iagodorodny wrożgę leszczyne, pozym
międzyliściem żołędnego Bukta bespiecz-
nym został biiąc iednak po pięknych
Iasionach przyiemnych Iałowcach, wielkich
Modrzewiach, czerwonych kalinach, szyszko-
rodnych y zdrowych kręputcach Sosnach
borowych wysokich

alia Nad ostro gorczyce y przezroczyste żywicy
krople przekładaią biało perłe. Ale szkolny
Zołnierz barziey modlitwe swięto niz uczone
czytanie poważac powinien, gdyz Apollo
na głosney Lutni nie na grubym haku ale
na poważney zawiasie cięzkiemi funtami

waży gromy swoie.

alia Od wiekow przeznaczona Matko Boska Nayswiętsza Marya y przed wieki prze=wi dziana żeby była wybrana y wyniesiona nad wszytkie stworzenia: Z wyroku nieskonczo=nego Maiestatu Boga względem godności Ma=cierzynstwa Boskiego swięta iest od pospo=litey starego węża czyli od grzechu pierwo=rodnego, y wczasie: iako wierzemy teraz powszechnie wszędzy nabożnemi Towarzy=szami y poprzysiężonymi czci y bronieniu tey prawdy iest Niepokalanie Poczęta.

alia A iuż tez dość niezwyczaynego głupstwa, ktore w szkołach Chrzescianskich wcaleby miey=sca mieć nie powinno: ale mądrości y umie=iętnosci niedosic: ktora teraz iest barzo nikczemna dopieroż wiele niedostawa po=bożnosci chociaż zdasię być ale obłudna y slaba.

alia Przeswietny Trybunał iest czołem naywspa=niałszym sprawiedliwości polskiey, ktora kożdo niecnote na głowe przewrotno ka=rze, y tych ktorym to w dziecinstwie wys=

mleko w pragnienie krwi cudzey obrociło się
do więzienia naprzod wtrąconych, aby nie-
godni switnego słonca na niego nie patrzy-
li: potym zwyczayną surowości solą
dobrze przykro iak morskie sledzie na-
solone na plac wyprowadzaią smiertelny
iako nieme zwierzęta: y na pniu iako na-
wezgłowiu niewygodnym iako iedyne nie
zycie tracą.

alia A dayże pokoy żes tak gnusny y niedbały
w pilnowaniu pięknych y chwalebnych
nauk; zażyię na ciebie lepszych ostro-
gow, ktoreby cie do iakiey kolwiek czuy-
nosci y uwagi głupstwa twego pobudziły
a pokoy że zes tak krnąbny y hardy
a do tego uparty nieznayde inszego lekar-
stwa na ciebie tylko tymczasem zosta-
wie cie w błendzie twoim y tym namię-
tnosciom zgodnym pokiś się nieobaczysz albo
ieżeli ie według twoiey woli barzo rospo-
scierac będziesz przypnę ci hamulca, żebyś
drugich niegorszył; a pamiętay żes tak

nienabożny y do Pana Boga wcale się niemaiący, poydę z tobą z pogroźkami y strachem sądow Bożych! — —

alia A sromotaż to nie rozumem się rządzić, ale zmysłnością y namiętnościami które nam są pospolite z leśnemi y dzikiemi zwierzętami! niewyższego nad inne wszytkie niemaiące dobrego rozeznania, stworzenia człowieka któremu Pan Bog dał nieśmiertelną y prawowierną z Aniołami duszę, żeby według iey rozsądku y rozumienia wszytkie sprawy swoie y opatrzone iuż skądki prowadził do należytego końca: żeby się barziey miłością przeciw Stworcy swemu uniżli boiaźnią iakiegoszkolwiek czyli prawdziwego czyli mniemanego stworzenia, iego zmysłom y zmysłolnym uwagom przykrego y przeciwnego rządził.

alia A krzywdę mi w tym czynisz że niedbaiące na dobrowolney przychylne dobru twemu napominania gardzisz pilnością y usitowaniem dla ciebie postanowionym żebyś przyszedł do poznania y miłości Stworcy twego, rozumiem

że ta niewdzięczność nie będzie bez upadku twego:
y ostatniey kary, tak albowiem gdy S: Tomasz
Apostoł w Indyiskich kraiach zostaiąc y
na pewnem mieyscu między bankietuiącemi się
słuchaiąc iakoby śpiewaiącą o Stwórcy Nieba y
Ziemie Dziecinę hebrayskiego narodu, ieden
z bankietników dał w gębe świętemu mówiąc co
za nierozum smęcić się y melancholizować podczas
uczty tak wesołey: którą obelgę odebrawszy świę-
ty Indyski Apostoł powiedział że ta śmiała=
łość bez kary być nie miała, aliści w kilka
godzin śmiałka owego zabito y rozsiekano y
pies rękę iego przyniósł na owo mieysce
gdzie S. Tomasz siedział.

Trzey krolowie S.S: Tarsu Saby y Arabii bogaci y mą-
13 drzy od wschodu słonca zamarszałkuiącym sobie
Niebieskim światłem spieszą na przywitanie Na-
rodzonego w człowieczeństwie Boga, iasnie dowiedli
że dostatki y złoto cnocie y świątobliwości do
siey się maiącym ludziom bynamniey przeszka-
dzać niepowinny, umieiętność zaś do pozna-
nia nayschwalebnieyszego w wspaniałości Boga
naszego każdego prowadzi.

alia A nie wiedziałem żebyś tak był wielkiego czasu rozrzutny y niedbalec, a przeciwnym sposobem skąpy w pilności y umiejętności, niesprawiedliwy chociaż w próżności y marności: bierz przykład S. Agatona Papieża, który wziowszy od rodziców swoich wiele skarbów y pieniędzy nieprzeliczonych, iednym Dniem na niedostężne Nędzarze y zgłodniałe Sieroty rozdał.

alia Cimny Bór na iasny zwycięstwa znak wyciowszy y szerokie liście zerwawszy pyszny niewolnik w mocnym kamieniu, w piękny Gdansku we wspaniałym Ogrogrodzie, sławnym był y za Metaurem fortunnych między zielonymi Buxszpanami czego mu sławny Dynakyusz y rostropna Eustochia zazdrościli ——

alia Swięty Arkadiusz Męczennik żeby był Towarzysza swego miasto siebie poymanego ochronił, stawił się w osobie własney przed Tyranem: niechwalebna albowiem tego Jnnego za mete stawiać postrzałom, wydać na sztych zapalczywości Ludzkiey chcąc się złego uchronić razu.

alia W ostatnim zawodzie stanowszy Aryon na delfinach morskich y spiewaiąc dumną pieśń że spokoynym zimorodkiem przypłynął

z lutnia pod piękno gore.

VI alia Ptaku dobrze tak naśpie że zostaiesz w położenia zimnych kraiow gdzie ustawiczne mrozy panuią y powietrze zwarzoną rose spuszcza a wody pod przezroczystym szklepieniem zamknięte zostaią, ty iak zimorodek przed okropnym czasem kryiesz się w mysze dziury, choćiasz masz dobrego kota ktoryby dostatecznie skórę twoię zagrzał, tylko że iest barzo głupi y nikczemny

VII alia Artycitowśiecze czemu niemasz względu na Stworce, Dobrodzieia y opatrzyćiela twego ktory cie w istocie twoiey y przedsięwzięciu zachowuiąc nietylko co do ciała, ale też y co do Duszy żywiciałem ubostwionym Chrystusa y krwią iego Boską napawa, kiedy y nierozumne zwierzęta szukaiąc pożywienia swego w Niebo pierwey patrzą uważaiąc niektore gwiazdy y światła niebieskie sobie sprzyiaiące y życzne, y ptastwo powietrzne piiące na ziemię do góry łebki swoie podnoszą y dobrze nakarmione albo śpiewaią, albo się ku Niebu wzbiiaią: naucz się z Pustelniczego Życia S. Antoniego wielkiego, ktory maiąc zawsze oko na Opatrzność Boga gdy raz w Egipcie

pod niższą Tebaidą po puszczy się przechodził na-
padł na kupę pieniędzy na drodze leżącey, y wiel-
kim pędem one przeskoczył od nich uciekał iżeby się nie zdał niedowierzać szczodrobliwey zawsze w
potrzebie łasce Boskiey.

alia Żelazną ukłoty ostrogą niedbalec odrywać głowę
od miękkiey poduszki musi y przysłonecznym
blasku przecierać ślepo oczów parę: ktory
niechciał pić słodzoney słodyczą, gorzką Jarzyną
nasyci się.

alia A niech że idzie na złamanie szyie hardy y
zuchwały uczeń, ktory się szkolney karzle
poddać ~~musi~~ niechce: pewniey na szubienicy ob-
wiśnie, ktory tak wiele nieoszacowanego czasu
maiąc do niego wszelką sposobność skradł w
szkole darmo siedząc y na niedbalstwie przy-
próżnowaniu albo przyswywoli rostrwonił.

alia Złoty Jowisza Deszcz miedziane przemienił
w gliennicy teraz zaś nietylko szerokie pola,
ale też y wielkie przerwawszy groble, dre-
wnianym czołnem po sobie iezdzic kazał,
bo na iedney desce y suchiy cegle nikt niepopłynie.

alia Święty Sebastyan Wodz Rzymskiego Woy-
ska woiuiąc dla Imienia Chrystusowego
na strone iego wielu przeciw growszy od Bałwanow

y sąca

y serca dodaiąc zatrwożonemu Chrześcianstwu
do męczeństwa się gotuiącemu, sam na mecie
postrzałom wystawiony poległ niezwyciężo-
ny od napitych strzał na cięciwie wpół
zgiętego łuku pogańską natężoney ręką.
alia Gdy czas kwiecistey wiosny nie tylko czar-
ny pieprz ale y ospały mak wzrastać będzie
spore guzy na wesołych iabłoniach y piękne
iabłka chiba w lecie się pokażą.
alia Krakusa Xiążęcia Polskiego Córka przezwi-
skiem Wanda tak wspaniałego była umysłu
że się odważyła w Wisłę skoczyć y utonąć, ni-
żeli poślubioną Bogom swym Pogańskim
czystość utracić. Większa Bohatyrka
Swięta Jagnieszka kiedy w trzynastu le-
ciech pod miecz katowski szyię skłoniła
aby była bezpieczniey y we krwi męczeńskiey
piękniey szey niż w tyryiskich wodach
myte Runo szlubowane Chrystusowi
Panieństwo dochowała.
alia Cóż mu uczynisz który prawda nietylko na
Ludzkie prawa, ale też y na Boskie przy-
kazania nie niedba, ale ma po sobie poplecz-
ników, którzy go iadowitemi iako ostremi bodzcami
[illegible]a ~~Bodzcami~~ kolcami zewsząd bronią:
albo też

obnażonego z podściwości y prawdziwey cnoty sztucznieyszem nad Fryzeyskie roboty z przewrotnego zdania cherchełow pozszywanem płaszczem okrywaio y ochraniaią

Wspaniała cześć ma swoie piekność mayniemaly smutek ponieważ ani pełne zboże bez mola ani zdrowe drzewo bez robaczka, bo serce ludzkie nieiak twardy marmor o ktorego chociaż się całe obiia morze nicnieuważa.

Niedaleko Damaszku Szaweł prześladowca pierwiastkowych Chrześcian, spiesząc do tegoż Miasta z towarzyszmi swemi na zabiianie niewinnych, światłością niespodzianą ogarniony z konia spadły oslepł. ale powstał y przeyrzał na lepsze gdy był ochrzczony od Annaniasza ucznia Chrystusowego y potym stał się nauczycielem narodow osobliwie Grekow y rzymian y naiżyniem wybranych uczyniony Paweł Swięty.

A trudnoszto poprawić takowego nieuka ktoremu niedbalstwo w przyrodzenie się obruciło: rzadki przy-

znamy

przynamsię przykład aby takowym sposobem zabrnowszy w szpetne obyczaiów y rozumu niechluystwo zdrugiemi miał się porwać do prętkiego w pracach postępku y pożytku.

alia Wielkie błyskawice czyniące małe szemranie ospałego budzą Sępa, przeraźliwa zaś siarka stabe morzy Synogarlice.

alia Złotousty nauczyciel S. Jan Carogrodzki Arcibiskup, fałszujących prawdziwą Wiare powszechnie wypędziwszy swey woli y złego uporu ludzi zmiasta nowego Rzymu to iest z Carogrodu: doswiadczony w ogniu prześladowania: które cierpiał naybarziey z przyczyny Cesarzowey wschodniey Eudoxyi: po wielu wygnaniach na ostatek w Armenii maiąc sobie obiawioną smierć modlącemusię w kosciele Swiętego Bazyliszka od niegoż samego dostałsię do lepszey Oyczyzny.

alia Lampe iasno zgasiwszy ciemna niepogoda sprawiła w Ludziach

w Ludziach złodzieysko niegodziwość ktorzy nie tyszko złote dziesiątki y srebrne statki y miedziane grosze pobrali, ale nawet swietne Dyamenty pokradli y drogie zakłady zepsuli

alia W Teraznieyszym miesiącu biegli y opatrzni gospodarze nie zaniedbywaią Drzewa po ktorych się spodziwaią pozytkow ogrodniczą chędożyć ręką y suche gałęzie od czerstwego odcinać, aby im zwyczayna nie służyła przymowka qui parcit malis nocet bonis.

alia Kuczny bąk siedząc w gęstey trzcinie w nieprzyiazni zostawał z wołokiem (bocan.) wielkim ale ich zgoda pogodziła szczuka; wiatr zas południowy gorący wzniecuiwszy iasnego komete Xiężą czapke poswięcono spalił.

alia Swięty Ignacy Męczennik Biskup Antyocheyski ieszcze w niemowlęncych latach na przykład Swiętym Apostołom stawiony w posrzodku ichże samych od samego Chrystusa mowiącego nisi efficiamini

efficiamini sicut parvulus iste, n[on] intrabitis in regnum C[o]elor[um]
w męskim zaś wieku za roskazem Troiana Cesarza
dał się nieustraszonym sercem Lwom na pokarm,
Żywa Bogu offiara.

alia Chociaż pełna białosci perła topi się w przezroczystym Żywiole, chociasz niewinna lilia z spadaiącą z obłok obmywa się rosą wybielony z natury narcys w czystym utopił się Zrzodle, Niepokalanie poczęta y poczynaiąca się Matka Boska chociaż Virgo Clera, słoncem sprawiedliwosci wykształtowana, iednakże przy oczyszczeniu swoim niewinnie swieci

alia Okuta w żelazne pento trudnosci y przybita do twardey skały obfite rodzącey zboże na wysokiey granicy niedaleko głembokiego wartu przy gliniarney sciesce ostrym nabity i tarniem, podłe grubego pniaka kolącym ciernieniem otoczonego pod czas samego południa uciekł szy: przycyno-
wey

x

wey sciance prezmentalowo zostawiła noge w za-
gwie iadowitym

(a Niemaiące początku y nieskonczone iestestwo Bog
stworzył człowieka prostego on zas nieuważaiąc
na prawa y przykazania Boskie, ktoryż miiaç
przyrodzeniu swemu

lia Uczony oszust włożywszy w ognisty garnice pul-
nocny kamien nauczył głoskego spiewaka na
zdwabnym latać kobiercu, ktoremu przod ku-
ięc swiletny poganiacz przez szeroki Dniepr
sławnym go uczynił Bogbaczem tym co w rog
dmucha y prawdziwym wrozkiem

lia w Alexandryi S. Apollonia Panna y męczennica
po wybiciu zębow gdy iey katowskie okrucięstwo
stosem ognia groziło sama wen wskoczyła

lia Marz się strzeż wszelkiey zasadzki sercu
powiem

bowiem tey przestrogi słuchac niebędziesz niedobrą ściestką poydziesz, daymi to bowiem że cisię raz uda iż niebespieczeństwa uniżniesz przeciez zawsze tegoż niebespieczeństwa boiazni zawsze zostawac będziesz powinien.

alia Na kamiennęy zasadzie Żołnierz położywszy stalowy szyszak y bułatowy miecz między dwoma rzekami wysokiemi pagorkami y wspaniałemi podwoiami przyżelaznym lemieszu y złotych rownianiach y przypięknym dziesiątku ognistych głowien wydało się trophaeum.

alia W cieplęyszych nad pułnocne y im przyległe kraiach ieżeli pilny ogrodnik przesadza y szczepi leśne lub ogrodowe drzewa doznaie w swym czasię ~~że żadnemu~~ z owocem swym podpadac nie będzie

alia Purpurowy kwiat wziowszy perłowo rose w drogim od Nieba posagu przy wesołey muzyce ktorą rożne za—

mieszani—

Zamieszanie ustami swemi w słoniowo kość dmuchaiąc,
wydawało: w Greckim mieście przypisano mu wiersza ka-
walerskiego piękny odgłos.

a Boiąc się nieprzyiacielskiego spoyrzenia y straszney
twarzy hardy zawiśnik skrył się w gęste ciernisko y
potym w głemboko iame w którey przysiąg ku małym
urodzayne trzesąc figi dostał złey choroby.

lia Pewny udawaiąc cy ludzkie sprawy w rozmowie swey

lia W zebraniu Apostolskim na mieysce Iudasza szczę-
śliwym naznaczony losem Swięty Maciey Apostoł z
ciężkością niebieskiey dostąpił korony męczeńskim
toporem wstęp sobie do niey czyniąc wiecznością
niezruynowaną wystawił sobie chwałe według owego
Quisq; fortuna sua faber.

lia Wilgotność Dniestrowa zafarbowawszy się purpu-
rowym szkarłatem, nietylko zielony się różową mi-
nią przyozdobi, ale też y białe wapno wysokie wierz-
chy wspaniałe grzemsy łabędzie szyie y sprzęt oku
Ludzkiemu potrzebny.

lia Wiatronogi Arabski

alia W tym miesiącu wziął swoy początek świat od wszechmocnego Boga stworzone rozumy z nikczemności swey przepaścistey słowem iednym mądrości niestworzoney y teraz według uwagi ogrodniczey wszystkie Latorosle płonki nasienia z samego gruntu poczynaią się rozumne zaś drzewka od pierwszego po Bogu umieiętności wynalezcy pochodzące S. Adama naypierwszy w marcu wzrost brać powinny.

alia Bywszy kupiec w białym Taraczynie, we Włoskim Prenesćie do Launskiego idąc Reatu widział zdrowy y obfity w krynice Tybor, Rzymski Tyber obronny Narbor we Francyi lodowate dostatniey wody Sulmon Oyczyzne Owidyusza.

alia Nocna Sowa nie tylko przez Nowienski Pader Sabinską rzekę ale przez nayszerszy Ocean przeleciawszy kilka tylko małych czasow zabawiła czemu się dziwiąc głupie pospolstwo pozwoliło iey Dzień cały oprożnowac.

alia Krolewicz Polski Xiążę litewskie S. Kazimierz Niebo w koronie światowey pomieścił iabłko krolewskie do wieczności przyrownał, gdy sło

runi

zum Lilia Reges to iest nienaruszoną czystość
z pańskim rozkazow swoich berłem umiasz pogodzić.

alia Niezgruntowane morze wynalezioney o Bogu umieiętnosci słonce oswiecenia Zakonu Swiętego Dominika, Talentami swemi Swięty Tomasz z Akwinu Doktor Kościoła Bożego, pierwey czartowski instrument zapalonym ożogiem od siebie odpędził, dopiero po smierci w gwiazdach iasnieiącym ciele pokazał się.

alia Domowy gołąb y biała gołębica gdy przed drapieżnym Iastrzębiem samcem schronić się chcieli zaduszone są od żartoczney kruczycy Indyiska gęs przed Orłem białym polskim, gąsior Dondyiski przed czarną orlicą niemiecką, przed moskiewskim Lisem zaiąc płodny y niedźwiedź kiedy słoń dwie lecie płod noszący mateybaią się myszy.

alia W Marcu podczas pogodnego czasu y suchego nie iedna Semiramis sztucznie zaszczepi Rayskie Iabłonie, Węgierskie Damasceny, słodkie muszkatelki, Flora zas róże, kwiaty różne y zieła przesadzać zwykła.

alia W ciasney ulicy stanowszy nierostropny szczeki, od koziorożca przebity od srogiego bezkosztu uleczony, gdy trafił na iadowite pszczoły: ale od młodych y niedorostych obroniony liszek szukał odpoczynku.

alia Swięty Grzegorz Papież pielgrzymuiących do

stolicy

stolicy Apostolskiey codziennie do stołu swego przypuszczał, daleko osłabionych drogą posilał, nieznaiomych Cudzoziemcow szczodrą traktował Ludzkością: y nie dziw, kiedy dla wielkiey mądrości swoiey nie tylko u Łacinników ale y u kościoła Greckiego szacowny stał się wszystkim wszystkiego.

alia Chociaż od Południa Słońce zbliża się do Barana w północne kraie, z tym wszystkim iednak dla ostrego mrozu y przykrego zimna Marzec przymusza Ludzi aby się nie tylko w kożuchy Baranie ale też y w złotoki Lisów Popielic Rysiow wilkow y Niedzwiedziow stroili.

alia Swięty Longinus Zołnierz za Chrystusa, ktoremu był Bog włocznią przebił pod topor głowe skłonił, aw głowny ukrzyżowanego nieprzyiaciel do serca ktore otworzył złożywszy nienawiść iego po-wrocił się od przestępstwa do wyznania

alia Eneasz z Achillesem wiatrem uniesieni pobocznym pułnocnemu przypłyneli między nie ludzkich Tatarzynów, okrutnych Gietow, ktorzy ich pod moc Arcyrozboynikowi oddali lecz oni od mocnych wybawieni Zapaśników.

alia Maia Eginie pokazawszy się głębokość drogi do Elektry Nimfy sama do Akademii Neptuna

Zaszła

zaszła, y tam wątpliwey mowy podobieństwa nauczona do zwyczaiow Krolewskiego dworu powrociła się, aby od rachuby poczynaiąc umiała budowniczą sztukę mędrsza nad oblice, rowna Bogini.

alia Apostoł Hibernii ktoro wcale do Chrystusa nawrocił S. Patrycyusz Biskup przeciw niemi zażyaa swiątobliwego sprawy iasnieiący przeniosł się do Chwały wieczney.

alia Tego sama cnota tuczy, zdrowym karmi Bezuarem, mądrosć perłowym zasiła kordyałem niewinnosć, złotym poi likworem, kto sobie za cząstkę szczęścia obrał służyc pomnożeniu czci S Jozefa Piastuna y Karmiciela Boga y człowieka Chrystusa.

alia Niemożemy napisać należytey zabawy, ponieważ odmiana dziwna a wesoła stała się w marcu.

alia Ani Atrydesie Scypiadesa, ani Tydeuszu Orfeusza, ani Achillesie Ulissesa niepokonaie, ieżeli pierwey Chremesa y Lachesa sił niesprobuiecie spytay się y ty Sokratesie Daresa, o mocy niezwyczaynego Moyżesza spytay się y samego Moyżesza.

alia Im bardziey się ziemsza uniża tym przyczynieysze sobie czyni niebo przenaydroższa Marya Panna tak się upokorzyła przed wspaniałością Boską żeby naywyższego do podłey sprowadziła ziemi

alia W Cezaryi S. Alexander niemniey rzeczą iak

imieniem

imieniem odważny Chrystusow kawaler dobrowolnicy
Tyronowi na męczeństwo stawił y bestyom na pożar-
cie dany iest.

alia Potrafiszli doskonały Rzemieśniku stalowych ukować
mężów y ty nasycony proznosią ludu twały w grobku nie-
spodziewaysię nadgrody, gdy syna Ktoletskiego An-
drogeusza ziłnosił gory Opłodnieść nie mogła

alia W Palestynie S. Amos Prorok, gdy się wiernym
sługą Boskiem zawsze być oświadczał przez skronie
drągiem przewleczonym śmiertelnego życia czas zakończył.

alia Niezgruntowalne morze Boskich łask Nayświęt-
sza Marya Panna Matka Boża przymęcze Chry-
stusowey osobliwie ścigąc przy mdszcie okrztu
czyli po wodzenia Zbawiciela naszego stała się nam
na tym świecie iak na obszernym morzu wy-
spą dobrey nadzieii y szczęśliwego lądu, na któ-
rym tym czasem miłeć możemy ćwiczenie
wszelkich nauk a osobliwie mądrey cierpli-
wości przy katedrze krzyża Chrystusowego.

alia Po zmartwychwstaniu Chrystusa czyli po wiel-
kiey nocy, wszyscy powinnismy się spodziewać zmar-
twychwstania naszego na dzień ostatni teraźniey-
szego świata a po nim wielkiego Dnia więk-
szey chwały.

alia Ponieważ po wielkiey nocy w teraźnieyszym
miesiącu kwietniu znak niebieski złotemi rogami
swemi

swemi iuż nam coraz większy dzień otwiera, my też według napominania Swiętego Pawła mamy przystoynie y przyświetnych sprawach naszych iako weldnie chodzic, y coraz się pomnażać w obiaśnieniach rozumu naszego.

Chociasz Tydeusza Odwaga Tebanczykow zwyciężyła poiedynkiem, chociasz Menelausza zawziętość dla Heleny wszytkim Xiążętom greckim woynę opowiedziała y z niemi Troię zburzyła, chociasz Athos wysoko Xerxes przedziurawił, przeciesz znalazł się taki, ktory Tereusza w Dudka przemienił.

Carmina Polonica istius materiæ

Pracowici kmiecie pilni robotnicy w suchym Marcu, w mokrym kwietniu, w przyzimnym maiu wielce się kochaią według Wieyskiego Apollina.

Niedziw że w mokrym pracowici kmiecie,
Gust maią kwietniu gdyż zimie y lecie
Herbownym iego (ktorym same nieba
Szczycą się bykiem) zarabiaią chleba
Niemniey y Marca suchego kochaią
Gdyż I w ten szczepionych drzew owoc zrywaią
May że żałobe z Cerery odziera
By była hoyną w szate ią przybiera
Zielonney trawy potym w buyne kłosy

daią

z

Daiąc znać o tym że szczęśliwe losy
Tym padać będą ktorzy z tą Boginią
W zasiewach nigdy rozbratu nieczynią
w Wielkiey Estymie Idyotów wszędzie
Bywa y tego Roku wiem że będzie

alia Swięty Filip nawrociwszy do wiary Chrystusowey Tatarow na krzyżu życie swoie położył. S: zas iakob nie iedząc mięsa ani piiąc wina y innych trunkow bez zawrotu głowy z kościelnego wierzchołku y z pnia cedru zwalony do Nieba poszedł prosto.

alia Swięty Woyciech ~~na~~ Biskup narodu Słowienskiego szlachetnego urodzenia w wierze chrześciańskiey przystołynie wychowany będąc u Biskupa pewnego Imieniem Albertusa, gdy w naukach y większey pobożności udoskonalony został iego imie w łacinskim sobie przysposobił; potym w klasztorze pewnych zakonnikow zostaiąc gdy iego swiątobliwość wszędy słynęła y aż do stolicy Apostolskiey, z roskazu Oyca S: wzięty iest na Biskupstwo Praskie, ale dla niestworney nieżbożności Prażamow porzuciwszy prawie y zaniechawszy urząd swoy Pasterski w tamtym miescie szukał gdzie indziey lepszego zysku dusz

Ludzkich

opowiedaiąc wiarę S. to węgrom to Polakom
naostatek statuius szczęśliwszym Pasterzem w
Polszcze w naszym Kraiu y Xiążęciem wszyst-
kich Biskupów; iednak w swoiey okolicy
nay większą maiąc władzą, nie indziey tylko
na oycowsku wieżdżał na Biskupstwo do Gnie-
zna na którym urzędzie zostaiąc gdy wiele Natwo-
chwalnie osoblivie koło krakowa swistum po
swistu Lełw polełw wywrócił y wiele zabobon-
nych niezbożności zburzył, y wielką całemu Pie-
rtu odebrał korzyść. Niedosyć było na tym
większych Dusz Ludzkich zbawienia pałaiąc po-
żarem poszedł do Prus na opowiedanie Pogań-
stwu dobrego Zwiastowania, naprzód gdy się
przez Rzykę Sawę przeprawił od dzikich y
nieludzkich Rybaków wiosłami był bity, potym
od granicy Pruskiey o siedym mil w Litwie
zostaiący po odprawioney ofierze swiętey dogna-
ny od Prusów siedmią włóczniami iest zabity y
ciało iego na drzewie zawieszony iest.

alia Dałmo Antoniuszu perłowy pierz napóy dar-
mo Pompeiuszu Tryumfuiesz, biegunie Tymoteuszu
fortunie zabiegasz z siecią, woiniesz pod Alexan-
drem Ptolomeuszu, Tymbreuszu siedzisz na Par-
nasie, żeś mądry Aloyzusz z Insuły Lewo z rodu Im

Zesie

x

zescie Pieklem Tenedę spustoszyli Grecy na woyie Żeglarskim niepoiedzieie.

alia Chwalebne znalezienie krzyża Swiętego na ktorym Zbawienie nasze zawisło; przez S. Helene Cesarzowo wschodu: każdego Chrześcianina wzbudzac powinna do szukania zbawiennych krzyżo.

alia Gray na Cytrze Orfeuszu wychodz Tezeuszu z labiryntu, uwolniony z Piekła Perseuszu gardziley Bachusem Proteuszu, walcz z Iowiszem Tyfeuszu, iuz inni Boszkowie poymancami zostali.

alia ~~Maia Egipnie pokazawszy głębokość dropi do Elektry Nimfy sama do Akademii Neptuna zaszła y tam watpliwey mowy podobienstwa nauczona do zwyczaiow krolewskiego dworu powrocita, aby od Arytmetyki poczynaiąc umiała Architektonike modrza nad osllice rowna Boginiom~~

alia Rozumny Prawnik y posieł Ziemski na pospolitey uchwale przysięgą potwierdziwszy iako rzeczy Pospolitey potrzebne są gospodarze ten obudwu uczynek pochwaliwszy radni Panowie iednego z nich uczynili Senatorem Drzyzkowym.

alia Dwoyglownego dowodu wyrokow trudno w pszczelniku y cnocie gorney nuty szukać, tamgdzie Anion prędko z gory nizinę płynie ponieważ urdz

Macedonow

Macedonowie w Babilonie będąc z mądrym y wyzno wnym Xenofontem się widzieli y z marsową Kieryeną.

S: Stanisław Biskup krakowski y męczennik żeby był prawa koscielne obronił wskrzeszonego od siebie od dwoch lat zmarłego Piotrawina naswiadectwo sądowi stawił dlaczego od krola Bolesława smiałego podczas mszy zabity. Roku ~~1??~~ 1079

alia Nie trzeba dodawac ognia ostremu Wulkanowi ani Palladzie kopii na zabicie Pallanta Olbrzyma ani Nosorożcowi na stawiac rogu ani melampusa okrywac oponczą

alia Ocupatio Jeżeli ~~W~~ majowe czasy dżdżem pochmurne, Wino w dobrym gronie mało przynosi obfitości z tąd wnieść każdy potrafi że iako wspaniałe w przezroczystym krysztale ludzkie rozwesela serce y pogodny sprawuie umysł tak teyże wswey iagodzie potrzebuie pogody, kiedy zas płaczliwe baby wschodzie y deszcz padac poczną, y nayzdrowsze zaraza wina. Dilatatio istius materia [quod si revelet] Kilertocutto

alia Niech się iak naybardziey cała nato wysila natura, żeby iak nayglębiey z tym się ukryc mogła co iey przy pierwszym Ustworzeniu rzeczy powierzono; przeciesz to wszystko sam czas nayciekawszy natur badacz wszytkim kiedyżkolwiek na oko pokaże. Acobydz skryt szego może w pospolitym naturalnych przyczyn biegu nad niebieskich Planet y Iluminarzow własnosci y obroty, te zostaszcza

ktore

ktore od oka ludzkiego oddalone daleko zostaią z tym wszyskim y tych dosięgła ludzka ciekawość. Całe mi się przywalaią pełionami aby się lepiey ukryć mogły kosztowne dyamenty, przecież ich ludzka dobędzie ręka y przyzwoitym przyozdobiwszy kolorem w bogato osadzi korone. Tay w podziemnych lochach swoich zazdrosna ludziom ziemia, godne szacunku kruszce ktore kooperacya słonca pięknieyszym nad inne wydoskonaliła kształtem, a iednak y tak głęboko zakopane minerały biegłych ludzi industrya całemu wyiawiła swiatu.

alia Komu panować zwykła namiętność temu zbytie iest ciężko. Aby nie szwankował na sumnieniu powinien tedy każdy daleko od siebie wypędzić wszelko nieporządność, ieżeli chce mieć pożądaną wspokoyność y ieżeli chce zbawiennie o sobie radzić.

alia Niechay nie sypie soczewicy zdrada płaszczika gdyż iednego z Hektora pokolenie Astyanaxa Ulisses z wierzchu zrzucił, niż ostrowidza bystrość z drzewa na Barana spuścić się może.

(interlinear above: Linx ... arx)

alia Odmiana Erymantydy w Niedźwiedzicy obfitość Egipskiey wołyi burzliwey morskiey fali częstkiego zatopu przyczyną iest albo Nieba sprawienie albo powietrza natężenie. Słońca zaś gorącość łatwo ogień lampy zniszczyć może

Patronimicorum Genus et Declinatio

Mascula s[un]t ... ima sunt, at ... is fæmina terna
Quæ vero sunt ne gracorum redde secundæ.

Tak mniemam że gdybyś się był pobożnieyszym pokazał tych dni Bogu po swięconych, otrzymałbyś był bez wątpienia Ducha naysvviętszego obfitsze pożytki ależeś w tey mierze nie takeś sprawił iak na ciebie należało przeto nieodmiennie rozumiem że gdybyś był tey zawady Duchowi P[rzenaysviętszemu] Przenaysviętszemu nie położył inakszey by się było z tobą stało

Czystych y głomnow surowe pogruski podczas łaskawego miesiąca podległa dżdżystowi natura załagodne uszelkich urodzaiow przyimuie znaki gdyż w dobrym czasię y nayzłośliwsze łatwo przymilić furye aby z pożytkiem usłużyły.

Wzor kawalerskiey odwagi prawdziwy Polak Koszina, nieprzyiaciołom Oyczyzny na postrach na Oyczyzny łonie wychowany przeszłym na podziwienie wiekom wystawiony Polskiemu dany swiatu na heroicznych animuszow wzbudzenie lękliwym na ohyde sercom czyliż bowiem daley postąpić mogła nieustraszona żadnym Insultem nieszczęśliwym odwaga czyli barziey się okazać miłość oyczyzny mogła iako w tym Scewoli Polskiey nowinie, który gdy od Bisurmanskiey ręki oraz y z wodzem swoim w niewolniczo został okowany pęta, ażeby był gingą zachował Oyczyzne y nogi własney postradał aby był potrzebnego Rzeczy pospolitey z kaydan uwolnił Hetmana

alia Miałbyś sobie maiącego się przynaymniey Końsyc Roku znienawidzić opieszałość właśnie od leniwego Żółwia nierożniącego się bo chociażbyś naysubtelnieysze Krowat exkuzy przecież te wszystkie na głowę twoie spaść by miały ponieważ samesbyś się z dobrey twoiey woli w niedbałstwo y swywole uwikłał. ale daymi to że masz iako exkuzę przeciesz ta dostateczna nieiest

alia Ludzki ustaie rozum, Anielskie Intelliencye tępemi się tu staią wszystkich y naycelnieyszych doktorow mądrość, dosiągnąć tego niemoże, co przenaychwalebnieysza Troycy naySwiętszey taiemnica zatmyka w sobie; Kad tymże samym chocby całą wieczność wszyscy znayduiący się w Niebie Błogosławieni rozumu swego natężały y wysilały siły, przeciez dostatecznie niewyczerpanego morza tego zgruntowac niepotrafią. Jezeli gdzie barziey iako ~~na~~ owe Augustyna S: zdanie mieć może gdzie o wiare idzie od=rzuciwszy na strone subtelne rozumu ludzkiego wymysły, a w tym tylko to sercem wierzyć trzeba nie ciekawą mysłą rozpętrać, zamyslił się był nieco Hipponenski nad tym Infułat, ale żeby był w tak trudney niezbłondził materyi pokazawszy mu się w postaci małego dziecięcia Niebieski gieniusz spytany od pomienionego Doktora czemu by daremno podeymował prace w przelaniu całego morza w małym dołeczku; odpowiedział: prędzey ia (prawi) tego dokażę, aniżeli ty tak niedosięgłey Troycy Przenayswiętszey taiemnice zrozumiesz

x

alia Jezeli wieszka Greckiego dowcip prorokowac może o Arkadesa Bostwie, toć Cywokoliny Kraiu Lubelskiego takich dosic więcei, y na koldrach tęczy nie iednego Orfeusza maniera gracsię odważy.

alia Xiężyc w Raku brzmiący nietylko suszą grozi ale tez y z purpurowych iagod urodzayne egzotaca drzewka, buynosci pollom Oddodaie, ale powietrze w niezdrowe wprawia przyczyny.

alia Kalipsy morskie sztukta daremnego Dydony zas bogactwa Kartagine wystawily Euklides tak subtelny zrobił okręt ktory by w miednice wodą napełnioną miał miasto Oceanu Achilles raniąco y leczące oraz kopię ktora nią zabił.

alia W dziecinnych ieszcze leciech, szate swoie dał ubogiemu S Medar Biskup, ktoremu iako S: Marcinowi z chlubiącym się Chrystusem z iałmużny iego niebo przy smierci otwierac się zdało.

alia Przedwieczna mądrość Boska wystawiła sobie Dom w Ludzkiey naturze y wybudowała siedmioraki podpory uło mnosci naszey: to iest wcielone słowo Chrystus zwołuiąc zewsząd całego swiata ludzi do siebie, aby troiaki duszy swoiey odbierali pozytek y posiłek, rozum słowem Boskim, pamięc znacznymi Dobrodzieystwy wolą zachceniem do cnot wszelakich zmacniaiąc, przez pozywanie przenayswiętszey taiemnicy ciała y krwie Pańskiey.

alia Jssy de Egipcyanie słurcy Xiężyc czczą za rzecz Boską proroctkinię y wrożkę Manto za fundatorke uznaie Mantua wynalezcie napisow, Sapho znaczno Poete chwalą

Poetowie

x

herezyą wynoszą pod Niebaźli ludzie tak chciwości sokoła aby się aby się zwielkim Impetem spuszczał podnosi.

alia Bierz szkolna młodzi niewinny przykład z wizerunku czystości samemu Bogu rowniaiacey Aloiżego Swiętego, ktory będąc szlachetnego urodzenia y swietnego Gonzagow y margrabiow w życiu żadnego występku nietylko na ciele aleteż y na umysle y duszy swoiey nieznał: dlatego wesołey niż łabędź y rostropniey przy smierci nòcił mowiąc: Laetantes in Dominum Domini ibimus.

alia Chlubią się Pastuchowie że maią Dafnisa wynalezce wierszow o swych trzòdach, y Temiszachwała Parysa, że złote Jabłko od Jowisza na ziemie spuszczone, nie Junonie nie mądrey Palladzie ale naypiękniey szey przysądził.

alia Choćbyś naykształtniey sze pił perły Antoniuszu nieuydziesz śmierci, choćbyś naymocnieyszy był Pompeiuszu, ciężki na tobie iak na trupie leżeć marmur, choćbyś iak synogarlice zażywał słodyczy, według prawa natury umrzeć muszisz bo każdy ma granice wieku swego.

alia Niech kto z mocney stali albo miedzi ma zdrowie krotkie zepsuią czasy małe rany ostatnie gotuią pogrzeby nikczemna skra całe czasem pali lasy małe Zrzodła wylewaią y gruntowne znoszą mosty.

alia W Ludzkiey Ziemi Narodzenie S. Jana Chrzciciela proroka Marszałka Chrystusowego y mporzednika

ktory

ktory w naymnieyszym prawie wieku posrzedszy na pusczą opowiadaiące przychodzącego na swiat messyasza nad wszystkich ludzi powstał.

alia Kiedy letnim upałem upragnione tyłki wysuszone pola częstym dzdzem skrapiaią łaskawey dostatnie wwodnikie obłoki nieba, raduią się oracze a po suszy na płaczące drogiemi łzami gwiazdy wesoło pozieraią trwaiąc według owego dum caelo et pluvia Coeunt & state frequenter

Agricolae tanta gaudia mente fovent.

alia Trudnych mów y rożnych obiawienia słuchanie podobne iest ozdobom y obiciom, na ktorych nie tylko złotem wyszywane bandery przy swych masztach wydaią się, ale też widzić łatwo Bohatyrow na Delfinach stoiących przy napełnionych czarach złoto wyszywanych igłą

alia Senatu zaś Rzymskiego dawne zdania w pozorach dnia na ładach stoiącego nie tylko obywatelów godnych, y wolnych Rzemieslników, ale też y prostych wieśniakow widziały rzesze: w ten czas zaś przed nich panów niemała liczba iechała na wspaniałszei swych wozów.

Twierdzą, gdy kościoł Boży obchodzi Dzień męczeństwa SS. Apostołów Piotra y Pawła, zboże w swych korzeniach obumiera znać że na twardey opoce mistrzego łzła pusczać nie może y przyżelaznym mieczu złote ktory szyie swe Zniwiarzom poddawać muszą inne zaś żywioły y owoce doskonałych skutkow dosięgnąć

untuią

DESCRIPTIO MAJ CONTINENS Laude:

Nieprostym rytmem majowe bliźnięta
Niebieskich Planet naywiższi Xiążęta
Was ktorzy ku nam nakłaniacie nieba
Witac potrzeba
Waszych ręk dzieło że Neptun skowany.
Z Lodu ukute skruszywszy kayDany
Prętkim pochlebny gdy służy Fawoni
W skok wiatry goni.
Ich to szczodrota hoyno nagość Drzewa
Zieloną barwą modnie przyodziewa
Smutną żałobę z Cerery odziera
W śmietną przybiera
Wyscie ustrzymali furyę Akwilony
Odbili Austrow Impetowy polny
Z swemi zamachi inne srogie wiatry
Uszły za tatry
Martwe w Dziardynach lilie wskrzesiły
Pomonie wyscie zawoie uwiły
Pestanskie roże wstydem sfarbowały
Życ im kazały.
Wybladły narcyz od naiazdow zimy
Naprawił cere Julian ostymy
Nazbyt Fijołki z ziemi wyskakuią
Bo się raduią
A w polskim Niebie przegrywa Amfion
Ktorych to wdzięczny Orzwesela Tryon

Lutni

x

Lutni koncentem wszystkich rekreacie
w stancie wokoło
Zato im Flora na Laury bukiety
Wdzięczna Pomona niesie rarytety
Jak ta tak owa tak wielmożna Pany
Daią im Dani
W aplauz Dodonskie wiecznotrwałe dęby
Dobrze wymowne otwieraią gęby
Rozlicznych Ptaszząt wesołey muzyki
huczne okrzyki
Prawie gdzie oko obrócisz bez pauzy
Daią żywioły wesołe aplauzy
Bo za brat wolny wiązd xiężąt miesięcy
Pochwał tysięcy.

DESCRIPTIO Maj continens vitu periculi

Mlekiem się bawić należy bliźnięta
Gdy się ngicie iak głupie dziecięta
Mnie nie uznaiąc na Wwaszych honorach
Iz po złotawych zodyaku torach
Smiało stąpacie
Jak widzę młodym gdy służą igrzyska
Z starego świata stroią naśmiewiska

Rzecz

Rzecz przyzwoita niby smiechem zgory
Wszytkim doymuiące do dziesiątey skory
Kiedy trzymaie
Dość dogrzeliście Arktoem Cererze
Z roskwitłych złotek wiatrem drzeie szczerze
Srebrne Lilie ziemią przywalili
Hoynie spanoszyc swiat niedopuscili
w kwiaty ubogi
Smutliwy Faunus swe krzywdy notuie
Na Foliałach ktore otrzymuie
Od was Dodgoskie wielomowne dęby.
Choc skąpym listem pozałkały gęby
Dla nagłey trwogi
Tellus z Cererą z tymsię protestuią
Iż na nie Miasta y wiesski buntuią
Bo iako z kupione następiwszy razem
Robią sztukuią zawziętym żelazem
Na rzez wydanych
Mięsisto ziemie na drobne zagony
Srodze cwiertuie Lemiesz zaostrzony
Porząc wnętrznosci okrutnie Kaleczy.
Y naybiegleyszy Chiron nieulęczy
Ran iey zadanych
Niemałe Neptun poniosł od was szkody.

Gdy

x

Gdy swym pawonem stopiliście lody
Nieprzełomaną były tarczą murem
Teraz do mięsa doymuie kosztarem
                    każdey nauklery.

Odezwały się żałosne czeczytki
Zniemiałych Ptasząt wołaie iżytki
Dzien y noc cało załobe swo głoszą
Po sprawiedliwość skawronki się wnoszą
                    Pod nieba sfery.

Słowem zamykam wszyscy na mnie graczą
Wszystkie bydlęta na wąs hordyaczą
Gradem strzepane zgrzytac muszą łasy
Gdy złego rządu znoszą ciężkie czasy.
                    traco swe zdrowie

Czego przed laty ziemia ani znała
Teraz w ucisku lamętow dostała
Wyc to bliźnięta na swiat sprowadzili
Dałby Bog więcey by się ani snili.
                    tacy krolowie

DESCRIPTIO HIEMIS
Continens Laudem et Vituperia

Raniony Faunus od płytkiey siekiery
Wprawo się puscił aż za ziemskie swery
                    Rok

Rok wydaie bez odwłoki
By się stawiła na roki
Zima do rosprawy.
Produkt tey sprawy że dla iey przyczyny
Znaczne on w państwie ponosi ruiny
Iż Dodąskie mowne dęby
Scinac muszą zęby. Gęby.
Gdy czują żelazo
Zima to winna że drzewa spadaią
Znać że iuż śmierci Dekret na nie daią.
Ta gdy letnie przyimie papy.
Poniewolnie muszą łapy
Ognistym tchnąc Duchem
Im większo Artilos cholere wywiera
Tym większe plagi Pomona odbiera
Pod ktoremi ciężko stęka
Tak nieznośna bywa męka
Gdy wszystkie miecz kraie
Na taki pozew chętnie Zima stawa
W gorney Themidzie że zacna rosprawa
Do respekta y fawory. Godności persony chonory
tam mieysca niemaią.
Krzesła Sędziowskie zasiedli Bogowie
Jowisz

x

Jowisz Neptunus Pluto braciszkowie
Mars Herkules z Saturnusem
Jazon Thezeus z Bachusem
Głowni Deputaci
W Dzien naznaczony sprawe przywołaną
Wraz obom stronom Patrona przydaną
Z Ziemie siwey Perseusza
A Faunowi Orfeusza
Na ten ton pierwszy swe nastroił strony
Orfeusz stawa Patron zaproszony
Bym przełożył tu zasoby
Jako Faunus z swey ozdoby
Z Libanskich Cedrow pozbierał składy
Z Persanskiey rozy bogate ~~szaty~~ szkarłaty
Liliowe złote nitki. Poprzeciniał Swiat płytki
Zimy wciuiącey
Wyborne frukta z ogrodow zebrała
Wesołych kwiatow trupami usłała
Pola na tym niedosć Zimie
Dziś gą puszcze wydzi wdymie
y wpopioł obraca
Ogniem y Mieczem Fauna ostąpiła
Z tąd go sieskierą z tąd piło kroiła

x

Z tąd żelaznemi klinami
Głowę łupała ranami
Zewsząd osypała
Wielko ma klęske ten Pan w Leśnym dworze
Większą nierownie odnosi na chorze
Kantorowie oniemieli
Jak się prętko dowiedzieli
Zima że tak zdaie
Słowem że siła sobie pozwoliła
Nawet Tetyde przez nogę rzuciła
W lodowaty most usłała
Każda noga by deptała
Karke hardy Neptuna
Co większa swiatu cos ~~knuie~~ iak widzę knuie
Kiedy Deszcz z Dachow o ostre szpady kuie
Ktore Tytan prętko psuie
Promieniami gdy doymuie.
W wode przetapia
Wszże w Trutyne baczny Arsonale
Krzywdy Faunego poki życia wale
Swiatu nieodda porażony
Swiat zdrowy z dobr złupiony
od Impetow zimy.

w tym

w tym punkcie rzeczę pierwszy ogłos prosze
Z tych kwerel zimę niewinnię obyc wnosze
Wcale nie iey iest iey przyczyna
W głuchich kniejach że ruina
Że Cedry karki łomią
Nieraz gdy ciepłom Syryusz przypalał
Niestworny wicher z korzenia wywalał
Zatwardziałe Dęby kruszył
Dziś zrodzony kwiat posuszył.
gutwki im uszczesliwy
Wszakże y pośrod ugrzanego lata
W sztuki żelazo zawzietego Plata
Sosny ktory na łeb wali
Dęby gryzło żeby stali
Gdy głodny czas każe
Czyż winien Neptun że na mosty Floty
W sieczierne biorą Faunego obroty
Czy z domowych Bogow ktory
Że wspaniałe z drzew struktury
Dzielny im topor sprawił
W kłar rzekę Faunus niesłusznie wezmię
Zimę bo iesli ostro następuie
Za naszyszła na nas Siekiera
Niechże

Niechże na nię złość wywiera
Niech się z nię prawuię
Cięszczey łepiey by swey biedzie poradził
By Cyklopow na Sąd przyprowadził
Jak ony Apollo uczynił
Głownym excessem obwinił
Ichże kule kuli
Darmosz na Zime traui gniew y furę
Wszystko bez wstydu składę imposture
Jak by Thethida zdrzmiała
Lodowatemi brząkała spiżłaydanami
Niedźiw rzecz dobro tłco sko teryfbuie
W słałe z rozy Paiąk truiżne wyimuie
Niezrozumiał nowey mody
Że lodowo wziety wody.
To uzbroiona trwogi się nieboi
Żadeniey Kaukler uwiostem niezatroi
Srogi Eurus choc ostoczy
Niezasypie piaskiem oczy
Toszrzał Ptakem podyidzie
Czy toż iest exces że siły dodała
W Baltydzie iżią o tęgpal wysiała
Mur ustawiła lodowaty.

który

Ktory strzymuie harmaty.
by były naywiększe
Upomniałby się Neptun urażony
Aqwilonami gdyby był zelżony
Ale iako Bożek stary
Mile przyioł okulary
Z kryształu w prezencie
Że zaś Pomona z fruktow zrabowana
W całe niesłusznie w tym Zima wdana
Bo iesienna w przody pora
Mandat wydała by fora
Szły z Florydy Dwora
Iesień sprawiła że tak zubożała
Zielone szaty ona pozdzierała
Zyzne pola poranita
I Łąki też poranita
Z Leśnego choru daremne qwerele
Też same huczą po dziś dzień kapele
Słonie trąby nadymaią
A Lwi w waltornie dmuchaią.
Zaiąc w kotły bije
Wilczęta zgodnie na oboiach graią

Zwierzęta

2

Zwierzęta fagot inne puzon maią
Niedźwiedź skrzypek y lutnista
A na wybor Organista
Zapo głos przebiera
Jest wokalistow dosić kruk basuie
Wrona tenorem wrobel wyspiewuie
Dyszkantem altem sroki
Echo rozbiia obłoki
Drzewa ze pniow skaczą
Innym na piersi przytłuszcze bankiety
Szkodzić musiały znać mrowczane wety
Osierociałe kaleki
Pręta do cieplic na leki
Zima z miło sierdzia
Ni pod kim Arktos nie kopie doliny
Kopie y kuie złey tylko przyczyny
By się sama uzbroiła
Swoie życie uchroniła
od natrętnych pleiad
Widźcie sprawę niebiescy Sędziowie
Czy słusznie zimę okryli Faunowie
Paskwilami niech wypada

tylko

2

Tylko Dekret niech przepada
Wexa niewinnosci
Na uszy wszytkim z Themidy kazano
Gdzie cichym szeptem Dekret układano
Ktory pisarz z gębinowat
Wszytkim głosno intonował.
W teyn sens ferowany
Że Faunus Zime niesłusznie wexował
Na swoym popiele będzie pokutował
Niechay upada na kolanka
Niech schnie od ognia iak grzanka
aż Zima odpusci

PERIODI supra Maam
Otia Dant vitia

1m Sæpe numero mortales ad labores natos molles inдorum desidiæ ingenti vitiorū obruunt mole.

2m Sicut stagnantia Nympharum flumina sæpe numero vitiosū progenerant fetorem, ita fluctuantia otijs ingenia non raro pestifero vitiorū inficiunt odore.

3m Sicut expolitū Martis ferrū longiore morâ inter pacis quiescens oleas sæpe numero squalidam induit

induit rubiginem sicut florida hesperidum viridaria ruralibus intacta vomeribus densis silvescunt artici ita etiam blandis mortales assueti otijs turpem mentis referunt noxam.

4me Quis quis stagnantem otij n' fugit oceanum ille v pestiferam haurit vitiorum auram v innocentis vitæ patit naufragium siquidem tot iam adlatrantes otij charybdes allisæ virtutum periere rates

Periodi supra materiam propera non sunt prospera

1 Præpropera rerum ~~exempla~~ exordia nunquam prosperâ curant epilogo

2 Minus faustum certe ominat fortuna illis sortem, quos ipsis v seius alijs ad supræma honorum evehit fastigia

3 Cæcam v ex eo non dubitamus esse fortunam qu quosqunq; cæco mandavit impetu ad gloriæ metas, illi sæpe non raro a fortunato honorum ab errant tramite.

EXPOSITIO HISTORIÆ

De Regno Assiriorum e Latino Idiomate in Polonicum.

Iako się między innymi narodami y Państwy dawno zaczęło Assyryiskie Królestwo y ktorzy nim Krolowie rządzili powiada historya że z początku to Krolestwo wielu władneło Krolow ktorzy nie dla pompy swiatowey ale dla ostropnego rządu w krolestwie starali się o honor Rzeczpospolita wolna była od wszelkich ustaw Krolewskich zdanie Krolewskie za prawo było pospolstwu swoich strzedz granic niżli cudze podbiiac Krolowie mieli zwyczay każdy krol granicżył z cudzym Państwem po ktorych iednowładnym rządą naypierwszy został Ninus Ten dawny Assyryiskich Senatorow zwyczay nową rządow chciwością do nowey przyprowadził odmiany Ten naypierwszy był wynalescą woien y między narodami y między narodami nieznaiącymi się ieszcze na Strzebie woienne wzniecił ognie Państwo sobie aż do Lidyiskiego rozszerzył granic Byli w prawdzie y pierwszych czasow krolowie iako Egiptu y ziemi Tatarskiey Tanaus nazwaney z ktorych ieden zagnał nieprzyiaciol aż się w Egipcie obaczył na tronie ale się tylko oto starali aby iak naydaley od siebie odpędzili nieprzyiazne szyki nie żeby Państwa sobie przyczyniać mieli y nie tak swemu

dogadzali szczęsciu iako za honor stawili się dobra pospolitego
Dosyc mieli natym że odebrali zwyciężstwo o władzo nad zwy-
ciężonymi mniey trwali Ninus poczoł rozszerzac Pan-
stwo a usmierzywszy nieprzyiacielskie zamachy y siłe na-
brawszy o dalszych począł zamyslac krainach y wszy-
stkie domowe zwyciężstwa były mu zadatkiem dalszego
szczęscia Całe wschodnie Panstwo sobie potym podbił
ostnią zakończył batalią wienne zycie z Zoroastem Kró-
lem Baktryanow ktory naypierwey wynalazł Astrologicz-
ney nauke tego zwyciężywszy y sam poległ od smiertelnych
ciosow Zostawił Syna y żone Semiramide, ta boiąc się Sy-
nowi niedorosłemu wrzędy oddawac Królestwa samasię też
obawiaiąc iawną byc Królową nad tylu narodow, ktorzyby
iey podobno niebardzo byli posłuszni y mieli za Panią zmysli-
łasię byc Ninusa Synem miasto białogłowy męską w po-
stałi pokazałasię męskiey a naybardziey z tey miary że
we wszystkim Synowi swemu podobna była pierwi pewnym
zawinięciem ukrywszy głowe rycerskim wystroiła się stroi-
szakiem żebysię zas niezwyczaynym iakimsi stroiem
niewydała że była płci białogłowskiey iednymże stroiem
wszystkich postroiła Żołnierzy, ktory zwyczay stroiu do
tychczas ieszcze zachowuią Persowie y ta naypierwey
wynalazła sposob zmyslenia się męszczyzną. Wielkich

potym

potym dokazywała zwycięstw, za które gdzie ś[w]iakiey ~~sobie~~ przyszła potym nienawiści wyznała każdo sama. ale ani to do panowania iey było przeszkodą ponieważ iescze cze było u wszystkich podziwieniem że niewiasta nietylko białogłowskie osoby ale y nad mężnych herkulesow pokazała się bydz mężnieyszą. Ta Babilon wystawiła murami opasała kazawszy napalic cegły miasto piasku przesciełaiąc dowiem ktoreyto materyi, że ziemi wypływa wielka zawsze obfitość, niezliczone y inne pamiątki ta posobie zostawiła krolowa, ale niemaiąc dosyc na podbitych sobie od męża krolestwach Eutopio także pod swoią zostawiła władzą a co większa że y do Indyi zwycięskie odebrawszy Laury, wiechała z tryumfem gdzie oprocz iey y wielkiego Alexandra żadnego wtamtym kraiu nieznano Potentata na koniec gdy na nierządne rzeczy własnego namawiała synal od tegoż samego smiertelney podległa winie. 42 Lat po Ninusie w mocy swoiey trzymała państwo pozostały Sukcessor ninus nie pragnąc większego Panstwa nad rodziców rządził podbitymi od nich że krolestwy zarzuciwszy woienne utarczki własnie iakby wzamiany namęstwo z matko poszedł. rzadko z poważnymi Zasiadał Ludzmi, ustawicznie konwersacyą bawił się niewieścią Sukcessorowie iego podobnymże przykładem żyli z pogranicznymi naradami przez Listy uspokaiaiąc rozmaite potrzeby trzymali

trzymali pod swoią władzą Assyryiscy krolowie (których potym Syryczykami zwano) ze Pánstwo Lat tysiąc trzysta Na koniec obrali sobie za króla Assyryiczykowie Sardanapala człowieka wylanego na wszelkie Lubieżnośći y rozkoszy ciała który żadnemu z męskich osob niepozwalał usiedzie głosu, iednakże Rotmistrz iego maiący władzą nad Medami Imieniem Arbaktus chcąc z nim koniecznie mowic znalazł go między zgraią nierządnic przy kondzieli według zwyczaiu niewiast bawiącegosię ciele snymi przy wszelkich niecnotach roskoszami gdzie oraz we wszystkich stroiach y miękkościach naypierwszego obaczył że wszytkich cielesnika co uyrzawszy nienawiścią wzruszony podniosł przeciw niewieściuchowi rokosz y usługi tak bezbożnemu zaniechał panu a sprzysiągłszysię z woyskiem całym na króla o ruinie iego zamyślał. Oczym dowiedziawszysię Sardanapal nie iako żołnierz maiący bronic krolestwa ale iako boiaźliwy niewiesciuch pierwey szukał ucieczki, potym naprętce z nieumieiętnym sztuki woienney Ludem a barzo szczupłym stawił się Arbaktowi, gdzie zwyciężony nazad na pierwsze powraca mieysce a napaliwszy stos ognia bogactwo y sam siebie wen wrzuca wtym tylko stawszysię podobnym rycerstwu dokazanego na swoie zgube męstwa potym Arbaktus odebrawszy krolestwo Assyryiskie toż samo

do

do Medów przenosi gdzie po widu potym następuiących
Królów toż wszytko Państwo dostało się pod Astygienesa
rządy; który przez sen widział z wnętrzności curki iedynaczki
swoiey wyrastaiący latorosł, a teyże rozcięłki rozłożysto pał-
me która się zdała cało niby okrywaiącą Azyą w czym
zgadzaiącemu wykładu tłumaczyli wieszczkowie z teyże
córki maiącegosię narodzić wnuka którego moc y władza
po całym miała być rozgłoszona Azyatyckim
Państwie y Króla miała z własnego wypędzić Państwa
taką niepocieszną nowiną Astygenes upewniony począł
trwożyć sobą, y za nikogo godnego curki dać nigdy nie=
myślił, ale podłego urodzenia pewnemu Persowi Imie=
niem Kambizesowi w dożywotnią zalecił przyiaźń y aby
się zaniedbawszy snu w niebezpieczeństwo bojaźni niepodał
w ciąży maiącą zostawać curkę do niego aby przyszła
upewnił a tak żeby wnuk którysię miał narodzić przy
własnych dziadach oczach był z tego swiata zgładzo-
ny, gdy potym na swiat wydane dziecię oddane zaraz
na zatracenie Harpagowi królewskiemu sekretarzowi,
ten obawiaiącsię ieżeliby do córki po smierci Astygenesa
przyszło królestwo (ponieważ niebyło sukcessora w męz-
skiey osobie) aby straconego syna niemogąc na oycu
niemszcziłasię

niemściła się krzywdy na studze oddał go na wycho-
wanie pasterzom gdzie podobno pod ten czas y Pasterz
doczekał się konsolacyi syna oczym dowiedziawszy się
Pasterza owego małżonka oblubienca swego usilnie
prosi aby odrzucone dziecie krolewskie widzieć mogła
za ktorey prozbą znalazłszy dziecie nienaruszone
od zwierząt y drapieżnych ptakow znalazł ra-
zem przy nim y mamkę sobakę własnymi go
karmiącą wnętrznościami. a wzruszony miło-
sierdziem ktore w nierozumney wyznał bestyi
przynosi do Domu y na edukacyą własney że oddaie
żonie gdzie do rąk przyięte dziecie usmiechać
się poczęło y osobliwszym iakimsi głosem mnie-
maney Matki kontentować uszy. Od ktąd zaraz
Żona Pasterza przed oblubiencem swego zanosi usil-
ne prozby aby go za własne mogła chować potom-
stwo o naturalnym zapomniawszy dziecięciu po-
zwolił nato przypadkowych faworow ocide będąc
upewniony nadzieią albo wielkiego dla siebie szczę-
ścia albo nad stan życia swoiego odmiany za-
mieniwszy los szczęścia oddał odmianie y dziecie
bo własnym Synem według krolewskiey woli

wzgardził

wzgardził Xiążęcey zaś familii dziecie za własnego
sobie ukochawszy chowała potomka a że sobace
ktora go karmiła było imie Spakos tymże imie-
niem nazywano y dziecie ale doroślszy między
prostym ludem Xiążęcy familiant lat młodzień-
skich Cyrusa od nich zaś przyioł nazwisko gdzie
zaraz między Pasterzami przez losy przy grze
Krolem obrany y gdy czasu pewnego niektorych
wszeteczną swywollę iako rządca ukarał rodzice
urazę dzieci swoich przełożyli Krolowi, krol przy-
zwawszy do siebie pasterza omniemanego między swo-
imi towarzyszami rządcy, gdy się o wszystko pytał
iak się rzecz miała, niezmieszany mu odpowiadał twier-
dząc że nikomu nic złego niezrobił ale iako do rządcy
należy widząc co złego w drugim zganił zadumiały
krol nic nie rzekł na takową odpowiedź z wielkim po-
dziwieniem takiey stateczności w cnocie y rozsądku
owego młodzieniaszka, gdzie oraz sen sobie dawny
przypomniał y wieszczkow wyroki a że y twarzy
podobieństwo y wypełnienie czasu y owego Pasterza
powieść zgadzała się z proroctwem poznał wnuka swego
Astyages, a że według snu spodziewał się nieochybney

neiny podtieliuszy między Pasterzow Krolestwo za-
wziętosc gniewu przeciw Cyrusowi wsobie utail a prze-
ciw Harpagowi wszelkości wszelko nienawiść wywał
y naznak żeśty wychowanego wnuka syna mu
zabit y świeżo krew z własnego z zabitego dziecięcia
pic kazał. ale Harpagus podtenczas wspokojony
wswoich żalach utaiwszy wsobie przeciw Krolowi
nienawiść zemstę za podaną okazyą wykonać po-
stanowił. tym czasem gdy lat y sił męskich do-
czekał Cyrus, wszystko cosię znim stać miało
Harpagus przednim przekłada gdzie oraz opisuie
Cyrusa narodzenie iako był od Krola wzgardzany
y persom na zatracenie oddany iako mu dopiero na-
rodzonemu zaraz o pogrzebie zamyślał, iako dla
łaski iego był wolny od smierci iako potym przez
to u krola łaskę utracił iako mu zato syna zabić
kazano zbiera woysko Cyrus werbuie Ludzi y aby
bespieczną drogą do krolestwa wiechał, u Medow
wolne wyrabiał przeście, aże listu widomie nie
można było Cyrusowi oddać dla straży Krolewskiey
ktora po wszystkich rozstawiona bramach w wywnę-
trzonym zaięcu przez pewnego fidelisa swego do

Persyi

BUM

Persyi Cyrusowi posyła dawszy mu siatke aby pod poze-
rem Mysliwego zdrada ukryc się mogła po prze-
czytanym Liscie Cyrus toz samo co w Liscie wyczy-
tał we snie widział ale w tym że snie upomniany był aby
kogo naypierwey sobie zachodzącego sobie droge wszy-
sko zaiutrz wziął go sobie za towarzysza według
zamysłow do zaczętego dzieła dlaczego on przed wscho-
dem słońca wcześnie na droge wyszedłszy, napadł na
Sługe uciekaiącego z niewoli Medow imieniem Cy-
baros, u tego wywiedziawszy się o iego urodzeniu y
stanie Rzeczypospolitey iako u łomecznego oby-
watela y Ziemianina uwolnił go z kaydan, a przybra-
wszy go za towarzysza sobie do miasta persepolim
nazad powraca, tam wiele zebranych Ludzi z bar-
dyszami około siebie postawił, a potym Las dro-
gami opasany ktory mu był przeszkodą w iego zamy-
słach w pień wycinać dopuscił, co gdy z ochotą wszy
umyslony do skutku przywiedli, tylko że na zaiutrz
Ludzi na sporządzony zaprasza traktament potym
gdy przy większey smiałosci Ludzi przy trakta-
mencie statyglowanych widzi zanosi prozby ieżeliby mu
się godziło spytać ktoreby mu się rzeczsać bardziey
przypadło do gustu czyli wczorayszey pracy czyli
dzisieyszego traktamentu. iednostaynym wszyscy

odpowiedzieli

odpowiedzieli chwaląc dzisieysze gody. dla czego uieszą
się powiedział, że mieli na podobieństwo wczoray=
szey sprawy całe życie swoie codziennym opierowac
fatygiem y aby na Medow uderzyli przyrzekli że=
mieli na wszelkie roskazy być ochotni w tym wy=
powiada woyne Medom a Astyages zapomniawszy
o nienawiści Harpaga na ktorą sobie przez tyran=
stwo zasłużył zabiwszy własnego syna komendę
wszystkiego woyska onemuż zlecił ktory odebra
wszy woysko zaraz Cyrusowi według umowy od=
dał krolewskiego nad sobą okrucieństwa zdradą od=
stąpienia mści się o czym dowiedziawszy się Astyages
zebrawszy sobie z roznych stron pomoc sam przeciw
Persom idzie y dodawszy odwagi woysku przed biiącym
się nieprzyiacielem w oczy stawie z drugiey strony bi=
iącym się bierze y na odwodzie staiącemu woysku Ru=
sowie nieprzyiacioł doganiać każe, upominaiąc swo=
ich aby ieżeli pierwsza część woyska z przodku tru=
pem polęże na odwodzie daleko z mocnieyszym nieprzy=
iaciel pokaże się żołnierzem y aby wiedziały nieprzy=
iacielskie woyska, że albo od pierwszych ktorzy choć
do ucieczki skłonni, albo od drugich ktorzy nigdy
nieustąpią z placu zginąć koniecznie muszą. wiel=
wielkiego słyszę o następuiącey w tey woynie
nabyto

nabyło woysko serca Astygenesa gdy Persowie naięc
szyki połomane uciekać myśleli z placu matki y żony tychże
żołnierzy Perskich zabiegali im drogę prosząc abysię na
zad wracali a ociągaiącymsię na tyłe y niechcącym wra=
cać na woynę wnętrznosci prężąc mówiły chybasię
do nich nazad uciekać będziecie tymi y takowymi przy
mowiskami y strofowaniami na nieprzyiacielskie uderzyli
woysko dające im odpor przed ktorymi sami wpier=
wiey uciekać musieli do ucieczki onychże na ten czas przy
musili gdzie podczas teyże bitwy Astygenesa związano
ktoremu Cyrus nieco inszego tylko Krolestwo odebrał
y bardziey się onemu wnukiem niżeli zwycięzcą poka
zał uczyniwszy go rządcą Hierkanow ale on do Me=
dow wrocić się niechciał, gdzie oraz z panowaniem
Krolestwo zakończył. Rządzili Medowie Lat 350 na
początku Cyrus Sybara we wszystkich sprawach woien-
nych pomocnika ktorego według nocnego widzenia
z więzienia uwolnił y za towarzysza we wszystkich
zamysłach go sobie przybrał, rządcą Persow uczynił
y siostrę mu swoię w dożywotnią przyiaźń oddał.
Ale miasta Medow ktore do podatkow płacenia obowiąza
ne były po odmienionym rządcy w Państwie spodziewałysię
y zwyczaie odmiany Cyrusa odstąpiły, co wielu woien y

wszystkiego

y wszytkiego złego początkiem był y okazyą. Cyrusowi
dawszy iednak odpor niektórym Walecznym, który
gdy przeciw Babilonij zwoiennym zamysłał pość
orężem, Krol Lidyiski Krezus stroyno y bogato natęgi
Wszyske przybrawszy, Babylonczykom przybył na
pomoc, gdzie zwyciężony ledwo z życiem y zdro-
wiem do właznego powrocił Krolestwa Cyrus iednak
nie maiąc dość natym że nad potężnieyszym Krolem
otrzymał zwycięztwo uczyniwszy dyspozycyą rze-
czy w Babilonij w Lidyiskie Państwo woiennym
wstępuie krokiem, tam gdy mu fortuna y szczęście
iako y na pierwszey battalii do zwycięztwa pomogło
trupem położywszy na placu Krezusa Woysko we
krwi zwycięzkiey bespiecznie brodzi y samego rządce
Woyska w niewolą bierze ale im starczka Cyrusa
większego była bespieczeństwa tym zwyciężonemu Kre-
zusowi wolnieysze niezbronne było życie któremu y
y dziedzictwa poczęści y Miasta Barce do zażywa-
nia pozwolił gdzie chociaż niekrolewskie prowadzące
życie, mało co iednak umnieyszoney nad Króla nad tym
że Państwem zażywał władzy. Ta łaskawość nie-
tak zwyciężcy jako zwyciężonemu pożytek czyniła
bo z całego Państwa dowiedziawszy się Grecy

Bum

o wypowiedzianey Krezusowi Woynie własnie iakby
na nieugaszony pożar dla uśmierzenia Cyrusa sięgać
tyś napomoc. z kąd do takiey potym ze wszystkiemi
pogranicznemi obywatelami przyszedł iedności Krezus
że ciężką miałby być obciążony woyną Cyrus, gdyby się był
z ostrożnością z Krezusem nieobszedł. po długim potym
czasię gdy się w inszych Państwach Cyrus woyną zabo-
wiadł. Lidyiczykowie przeciwko niemu rokosz podnie-
śli z ktorymi gdy powtorne odebrał zwyciestwo broń
im y siedzenia pozabierać kazał a natych miast pozwo-
lił im karczemney rozpustey y wszelkiey wdomu
roskoszy ciała, ataż rzecz pospolita Lidyiska
ktora przedtym cnoty y męstwa dzielnością światu była
iedynym wzorem, potym dla wygod ciała y wszel-
kiey lubieżności samym tylko przyzwoitey niewia-
stom pierwszey się pozbyli śmiałości y ktorych przed
Panowaniem Cyrusa za niezwyciężonych na woynie
miano nad tymi potym w lubieżnościach przepędzony
czas y niedbalstwo zwyciestwo wzieło. Było w Li-
dyi wiele przed Panowaniem Cyrusa krolow dla roźnych
przypadkow y trafunkow potomnym wiekom pamię-
tnych żadne iednak niebyło tak ogłoszone światu
iak kandala tenżone własno ktoby dla osobliwszey
urody

urody kochał zwykł był świątu zalecać, niemaigc dosić natym że pożądliwościom swoim zadość czynił prywatnie ieszcze iawnie swoie chuci ogłaszał. y wcale nieprzystoyności pełen uczynek zarzecz sobie osobliwszo małżgc, (o ktorym prywatnie pomyśliec się niegodzi) publiczno zalecał pochwały nakoniec tym większo miał wiare swego nierządu pewnemu swemu konfidentowi Jmieniem Gigesowi sprosznośc ciała z czystego odarto bumnienia pokazał, ktorym nierozumnym postępkiem y przyiaciela do nierządu zapalił y z konfidenta wiernego sobie uczynił zdraycę a co większa y żone cudzą uwiedzioną miłością od siebie odraził gdzie w krotkim potym czasię. gdy smierć skandala szlubu zadatkiem była y żona własnego męża krwią rozlaną wyposażona została. krolestwo potym męża swoiego y siebie razem wposłusz. stwo cudzołożnikowi oddała. Tam Cyrus zawoiowawszy Azyą y całe wschodnie Państwo pod swoie moc podbiwszy tatarom wypowiada Woyne gdzie natenczas krolowa Jmieniem Tamiris rządziła Państwem tatarskim, ktora białogłowskim zwyczaiem nieustraszona wprzybyciu nieprzyiaciela była

ta lubo mogła przez Araxys Rzekę nieprzyiacielowi niedopuscić przeprawy spodziewaiącsię iednak tak wielkiego nad nieprzyiacielem w swoich granicach zwycięstwa y do- uciecżki większey trudności za przeprawą prześć dopuściła a tak Cyrus przeprawiwszy się z woyskiem w kilku tylko chorągwi gdy puścił się w tatary, po roznych mieyscach zasadzki poczynił, potym dnia drugiego zmysliwszy boiazn w Saszie iakby miał uciekać gdy y tey reszty po- zostałych Ludzi odbiegł a tym czasem wina po dostatku y innych wiele prowiantow zostawił: o czym gdy dano znać Krolowey niedorosłego syna swego w pogoń zanim dawszy mu trzecią częśc woyska posyła. Ten gdy przyszedł do obozu nieświadomy sztuki woienney mło- dzieniaszek własnie iakby na traktament nie do batalii zo- proszony zapomniawszy o nieprzyiacielu niezwyczaynym woyskowi swego grubianom winem się o(t)ciepac pozwolił. y o pierwey Tatarowie od wina aniżeli od nieprzyiacielskiey broni posneli. ale domysliwszy się Cyrus że się z nimi nie inaczey stało noc wrocił się y skoczył ku nim z pianym woyskiem ścisnął y wszystkich Tatarow wraz z synem krolewskim pobił. Gdzie utraciwszy tyle woyska a większym strapiona żalem że y syn zginął Tamiris swego osierocenia smutek nie tak łzami obłała iako o zemście myśląc ciesczyła się y nieprzyiaciołom

cieszącymsię z dopiero odebraney wiktoryi podobnez ob-
myślała zdrady.) z kąd zmyśliwszy sobie boiazń dla
tak ciężkiey Cyrusa plagi niby chroniącesię iego z
a tym samym do wielkiego go przywiodła nieszczęścia. bo
po rozstawiawszy pomiędzy gorami sidła y zdrady dwa-
kroć sto tysięcy Persow y samego krola trupem na m-
scu odeszła. gdzie przy odebranym zwycięstwie w tym było
rzecz osobliwsza y pamięci godna że ani ieden z tak liczne-
go woyska żywo z mieysca ruszył się. Co większa głowe Cyru-
sowi uciąwszy a nieprzyiacielską krwią skurzany napełniwszy
worek do niego wrzucić kazała sama krolowa z tym urąga-
niem okrucieństwa mowiąc na piy się krwi ktorey pragnołeś
y ktoroś się nigdy nasycić niemogł. Satia te inquit sangui-
ne quem sitisti cuiusque insatiabilis semper fuisti Cyrus Panował
lat xxx trzydzieści nie na początku tylko woien sławny ale
przez cały życie swoie zawsze zwycięstwem słynący. nad podli
Po ktorym nastąpił na Państwo Kambizes. ktory do krolestwa po-
zostałego po Oycu ieszcze Egipt przyłączył: ale zarażony
bałwochwalstwem egiptskim Apisa y innych Bożków ołta-
rze powywracać kazał Amona nakoniec nayws paniaszego
kościoła woysku dobywać kazał. ktory nawałnością y woy-
ska wielkością zatłumiony zginoł. Potym przez sen widział
brata swego imieniem Mergim ktory miał na panstwo nastąpić
ktorym snem straszony nie wiele myśląc oprzestwie brata
własnego

własnego zabic umyślił erat enim difficile ut parceret suis
qui cum contemptu religionis grassatus etiam adversus Deos fuerat.
do tych tak okrutnych zamysłow iednego sobie wielkiego cza-
równika imieniem Kometa przybrał. iednakże sam własną ręką
dobywszy miecza taksię ciężko wraże uranił że umierac mu-
siał y za przestępstwo stare ~~ponosic od~~ sam od siebie ponosic.
czyli dla zakazanego zaboystwo czyli też dla popełnionego grzechu.
bo tym dowiedziawszy się czarnoksiężnik niżsię rozgłosiło że król
zginoł uprzedził na państwo a po zabiciu Mergidesa ktoremu
przez sukcessio należało krolestwo brata swego Oropasta
na tym samym majestacie posadził. Był albowiem Oro-
pastus urody pięknej y własnie twarzo y figury podo-
bny Mergidesowi we wszystkim składzie ciała zdradę
o ktorey nikt niewiedział za Mergidesa krola od wszy-
stkich był uznany ktore to rzeczy tym taiemniey-
sze były imsię Persom niedało wiedzie że krollem
był nie prawdziwy sukcessor, ale tylko pod pozorem imienia
krolewskiego zdraycza władnoł krolestwem. Więc zmy-
słony Monarcha chcąc sobie niby na lepszy u po-
spolstwa zarobic afekt. w daninach y powinnosciach
Krolewskich wszystkim generalnie na trzy lata uczynił
folge a tym samym aby Maiestat na ktorym przez zdradę
osiadł lepiey przez pobłażanie y folge utwierdził, ktoro
to zdrade naypierwey postrzegł godnoscią y szlachetstwem

mąż

mąż wielce znaczny Imieniem ostan a co większa w wyt-
pliwosciach nierownie rozsądny. y gdy swoim Konfiden-
tom z wychowanicy Krolewskiey Każdziło wywadywac, Kto
rych było dwie na dworze ieżeliby to Obyst Cyrusa Krola
prawdziwy sukcessor na co Corka odpowiedziała że ani
sama wiedziała ani się od drugiey o tym dowiedzie mogła
poniewaz każda z nich osobliwe swoie miała mieszkanie
więc niemogąc tym sposobem dowiedzie, kazał aby snem
zmorzonemu Krolowi opatrzono głowę, bo czarnoxiężnik
od Kambizeza miał uszy ponadcinane gdy się tak stało
był poniekąd od curki upewniony że Krola nie przy całych
uszach znalazła dlaczego Senatorom te nowine ogłosił y do
zabicia zmyslonego Krola pobudziwszy Senatorow pod
przysięgą y utratą sławy zaktoz gdzie zaraz siedym się
na to sprzysięgło naymnieyszego nieuchybiaiąc czasu
aby się to przez kogo niedoniosło ukrywszy miecz pod suknią
prosto na pałac spieszą ktorych gdy niepuszczano zacho-
dzących sobie drogę pobili y przez siłę na krulewski pałac wda
li się, ~~ktorzy~~ gdzie bez wszelkiey boiazni dostawszy
samego Czarnoxięznika mieczem przeszyli Pozabiia
potym zmyslonego krolestwa z początku z wielką
swoią chwałą y pozytkiem niemałym dobra pospolitego
rządzili Panstwem, ale tym większą by mieli chwałę
gdyby pilnie y dobrze myslęc o rzeczy pospolitey zgadza
ć. się mogli

się mogli. Wszyscy albowiem cnotą y urodzeniem byli
z sobie tak równi że trudno było z nich którego do korony exy-
powac ale sobie wynaleźli sposób którym sobie y rzeczy
pospolitey poradzili uczynili tako między sobą zmowę
aby dnia pewnego ~~wszyscy~~ każdy konia swego przed pałacem
postawił y któregoby koń przed wschodem słońca nay-
pierwszy rżeć się odezwał, ten miał być Królem. Albowiem
y słońce u Persów za boga maią a konie temuż Bogu
na offiarę zwykli poświęcać. Daryus Histapsa syn od swego
masztalerza tak ~~nauczony~~ pouczony ponieważ tym sposobem można
królestwo otrzymać nie wielka trudność. na dzień tedy
przed ziazdem konia w stayni wyćwiczył y na to mieysce
przyprowadziwszy ~~do~~ przy kobyłę postawił poznał że
dla bydlęcych chuci może tego dokazać że koń rżeć
będzie a gdy się wszyscy ziechali toż samo z ogierem
uczynił. Y tak dalece że pospolstwo wszystko iedno-
staynym głosem Daryusza Królem okrzyknęło. Y tak
Królestwo Perskie od siedmiu godnych Imion Panów
rządzone iednowładnym Daryusza dostało się władzy
Do wiary rzecz niepodobna aby to nieprzyiaciele znieść
~~to~~ cierpliwie mogli którzy aby zemstę do skutku przy-
~~wiesz~~ mogli prowadzili y na śmierć gotowi byli ponie-
waż oprócz cnoty y industryi godney tey god-
ności u tego urzędu familia Daryusza skolligacowana
była z pierwszych Królów Imieniem. Na początku

albowiem krolowania Cyrusa krola cork wziął sobie
za oblubienice gdzie tymże weselem miał krolestwo utwier
dzic, aby niewcudzych zdałosię byc ręku, ale przy
prawdziwym zostawało Cyrusa sukcessorze Tym sza-
sem dowiedziawszy się Assyryiczykowie y osiadszy
w babilonij y gdy trudno było dobyc miasta przyszcz-
śliwie Panującym Krolu jeden z [illegible] pobu-
tych Imieniem Zopyrus w domu się cały rożnymi in-
strumentami poraniwszy nos uszy y usta poranic kazał
y obrzynać sobie kazawszy y tak niewiedzącemu ni oczym przestawi-
się krolowi

Sexternio Occupationum Polonicarum.

Factus est die 27 Januarii
Anno Dni 1748vo.

Jacobi Rzewuski mpp.

Proba

Amplificatio huius dicti. Innocens adversis probat[ur]

Niewiem w czym Swiatu przewiniła niewinność że ią
rożnemi sąsiedzi przeciwnościami codziennie mordować
nie przestaią. Że purpurowego wstydem zafarbowana
róża za to ią w gęstych cierniach ostro trzymaią, że czysta
perła za to ią w głębokim morzu z błotem mieszaią, że zło-
to szacowne, za to go żelaznym kować młotem, że zło-
ty Tagus, za to go w szpetnym zanurzaią kale, że czysty
Cypris, za to go ostrym obcinaią żelazem, że biały łabędź
za to go strzelca bystrym uglądaią okiem, że złoty w ta
guście piasek: za to gą z prostym mieszaią prochem, że
zegar stalowy, za to na niego przewrotny instrument
aby się bizać prędzey wynayduią, że szkło przezroczyste
za to go przykro rznąc diamentem tak iest za tego
wielu iest proba że niewinny prędzey w przewrotne
wpada sidła niżeli naywinnieyszy excessant.

Dissimilitudo Senum et Juvenum.

Chociaż sędziwa starość bez młodości zaczęła być niegdyż nie
może, nieskończona iednak między niemi różność. Trudna
bowiem iasnego poranku z ciemnym wieczorem zgoda, tu
wiek kwitnący rość coraz bardziey usiłuie a tu zgrzybiała la-
ta schnąc na końcu y więdnąc kwapią. Tu krucze włosy już w
żałobie po łabędziowym puchu chodzić muszą. Tu rańna krew
ciepła się pragnie ku południowey gorącości, tu zaś ku zacho
dowym zbiera się zimnie. Tu letni Fawoniusz ku gorącemu wsłi:
ta się słońcu. Tu zaś zimny auster z północnemi łączy się
wiatry. Tu poranna rosa w obfite zalewa perły, tu zaś wie
czorny Boreas w nieużyte panoszy się kamienie. Tu rzece górny
mory do każdą experimentu a tu szabięcie na dół się biorą
Tu wysokie ptakaly fata, tu zaś ledwo niskie świata zakrąią

niesczę

Lu w obfite wzrastaią pióra litery tu zas nieużyta sta:
rość przykro ręke zatyka Lu ustkiennym obrastaią puch
Lu zas marcowym strasza darnie Lu nogi na wysokie
gory isc sie nie wzdrygaią, ale y na naynizszy dol isc sie oba
waią. Zatedy pułnocney starosci z poranną młodoscią ro:
znosi, że ię wschodzącey młodosci poranek ozwieca, rozpedza
y rozprusza

Amplificatio huius sensus. Humilitas exaltat.

Niemasz wspanialszey do naywyższych honorow drogi
iako powinna wszystkim skromnosci. Zawsze pożądaney
u ludzi preeminencyi dostanie, kto sie pracowi mozliwem
każdemu sciele. Naywyższych u ludzi dostąpie honorow,
nie cięzko temu, kto się uniżeniem każdemu niby podnożkiem
kładzie. Predkich zaś spodziewać się może preeminencyi,
kto sie ich niegodnym czyni. Wdziecznym niechay się affe
ktow ludzkich sądzi, kto się nad innych nie wynosi.
Godnym niechay się sławy rozumi, kto się iey niegodnym
czyni. Jako bowiem ten wysokich niedostąpi preeminencyi,
ktory się rozumi z ambicyi nad innemi godniejszy
mai; tak ten zawsze przez ludzkie affekta na naywyższe
honory wydobyć się może, ktory nisko po ziemi myslą
chodzi. Jako prezumuiący o sobie wyżey nad zaslugi:
mniemaniem unosi predko w bezdenne wpada morze, tak ten
ktory blizko brzegu affektow ludzkich iest do szczęśliwego
zastąpi portu. Predko z niskich dołow na wysokie
honorow weydzie pagury, kto owe lepszych nad mie
rozumi zwraca. Oczywistego dowod na żeglujących
marynarzach. Bespieczny ten okręt, ktory mocniey
iszcze nad siebie rozumiejący okręty też za niemi dąży,
niżeli ten ktory prezumuiący pierwszy idzie predko
w wyspę rozbija się. Zgoła zawsze tego pomyslnie ozo:

·bie

sobie dochodzą sztuki, kto uniżoną każdemu prezentuie mowę.

Amplificatio huius sensus. Otia dant vitia.

Pracował krwawo Chrystus, ktoż o świecie na cnotliwe wszytkich Iemu Zarowie sobie uważaiu. Proznowanie albowiem nayplenieyszym iest licznych kczepow wodzem, nayguri kożą rozmaitych złosci przyczyną. Obrzydzonym Pamięci tych, ko gruntnieysze przykładem, pod wierzaiącą do złego po krewkim do wszytkich ekcessow podniecającym. Za co nalie a bodaj nie nadużyć cierpiec będzie potrzeba. Pierwszym do złego excessu konsiliarzem, czego sama probuie experientia, nie proznuiący albowiem ktoś woli prawy swoley dołożyć niżeli cudzego zazdrości szczęściu, zali przypraszała ny do każdey roboty ręki, a bywa nikt wnieyzn nie wyprzedził. To bowiem musysz y czas twoim posnucone robotom. Dla czego iezeli chcesz być nayinwyższych honorow godnym twey przy: toz prawy, rzekł albo drzew pereł nie zbierał kto się pierwey krwawym do nich ptyrzal nie zapomnd potem. kto za lekkaż słodę wieczny lub swiatowey uyść chce kary a wolności y sławy zażyć niech się pierwey z proznowania wypłaci kay dan.

Enumeratio Causar. Passionis Christi p causas et Effecty

Przebog ta za smutna zapłakanym całego swiata zrzeni: com pokazuie się podczas dni postnych tragedya. Sechym okiem na taki żałosny widok patrzać nie podobna. Kiedy Bog y człowiek w krwawym meku okrutney morzu bro: dzi y tonie. A toli wylewu tego krwi nayprosszey co za przyczyna. Wylał Bog niezgruntowany skarb swoiey miłości w ktorym dla narodu ludzkiego tonąc pragnął wylał mowię a wylał co do kropelki, aby tymże sposobem zadne go niezbliżaiącego się do morza miłości nie wodził. czyteka omorze niezgruntowane ocean miłości Boże. Ale czym tę miłość zawdzięcza narod ludzki, oto gniewem nie pohamowanym okrucieństwa nad niewinnym Jezusem dokazuiąc. Z amorze miłości krwawym Jezusa nagrad zaią zrzodłem. O okrucieństwo samym tyranom obmierzłe nie dosyć na tem iescze zydostwa złości co dokazuie, oto ile ofiaruie k miłosci

w Sercach chciał zapalić tyle gniewu pożarów niewdzięczni odwdzięczali. O niewdzięcznika y zakamiała Serc, opolej że Bóg niewinny za to go przecięc winnym obwołał. Że pokorny za togo wyniosła. Gdzie myśl tej o niesłychana zawzięłość. Słowem mówiąc że ile Bóg cierpiał przyczyna zawzięty niecierpliwy żydzki narod.

Amplificatio per comparationem de Christo a discipulis derelicto. Pariter.

Gdy Karol piąty Cesarz y Krol Hiszpański dał audiencią posłowi Ferdynanda Krola Aragońskiego imieniem Fergiliuszowi, a głęboką woni pilną chciał przeciągnąć konferencyą, dworzanie Cesarscy pozasypiali, wszyscy pożegnawszy Pana odchodzi poseł, ale asystencyi nie widząc zmięszał się, iednakże wspomógł go Cesarz, kiedy sam pochodnią wziąwszy do karyty odprowadzał mowiąc. Hoc te meminisse velim dergi illo Caesarem qui tot legionibus cinctgerat tam solitarium relinqui. Podobnaż z Naywyższym Bogiem oraz y człowiekiem, a zaniosłem dzieje się. Komparacya. Gdy bowiem Bóg długą z Posłem Boskim czynił konferencyą, apostołowie przed zaczętą Chrystusa Pana męką popochodzili, wszym przedłużoną anioł z konczywszy mowę. Stworce swego żegna, alecz żali liczną przed tym widział apostołów asystencyą, teraz żadnego nie widzi zmięszał się ale Bóg łatwo go wspomógł gdy bowiem choć anielski posła rozumie dziasnie mowiąc. Hoc te meminisse velim Angele, illum Regem Regum qui tot legionibus Coelestibus cinctg erat tam solitarium relinqui. Uważając taką Boga wysoką uniżoność my przez niskie jemu usługi wszyscy sobie trafiemy Niebo.

Descriptio Martyrii S. Stanislai per affectus.

O Surowy Krolu, ale mylę się nie Krolu lecz dziki zwierzu, Niezbożny Rządcą Państwa, zbytnie śmiały

Bolesławie, nad Tyrany Tyrannie. Ieśmieszże
obrzydłą światu całemu Zabóycy brać na siebie
postać? Zapewnie okrucieństwem być w Sprawie
dziwnym Sie pokażesz? I zaż to twoia bez:
spieczność że mieczem na świętą Głowę dobywać,
przeciw niewinnemu wyciągać, przeciw Pasterzo:
wi świętemu swawolna Owca o złey Szalonym
umyśle Jem ważysz się. Stanisław iest którego
nierozumnie ścigasz y prześladuiesz. Ten Sta
nisław który miłością nie nienawiścią, łaskawo:
ścią nie zemstą, Dobrocią nie Gniewem zachwa:
lony Biskup. Ale czem nierozumnie Szalony
Głowie perswaduię, wy czem prędzey Dworzanie
Słudzy odstąpcie y Spieszny Króla zbieniczay:
Że śmiałe te nogotowany prędzey się umierzy
Wszystkie rozproszone Owieczki zbieżcie się swe:
go Pasterza na obronę. Ale żadna widzę strona
posłuchać mnie nie chce. Zatem was słudzy na
dobre Imię zaklinam odstąpcie, A wreszcie że
Kaycie, gdyż dyktuię mi to Serce że łaskawe
Nieba zguby Stanisława iako obywatela swego
niedozwolą. Ale darmo się biedzę y płonną łudzam
nadzieią. Kiedy iuż Stanisława Bogu na Ofiarę
danego widzę. Więcey serce ściśnione zatem mo:
wię

nie każe ale bespieczney wieczności radzi:

Descriptio Incendii Leopoliensis z affectu.

Nienasycony domowy substancyi ludzkich żarłoku naychciwszy z Elementow wszystkich ogniu, pulnoże pożartą miast nayprzednieyszych fortuną tu czyi będziesz? niedosyc żes Troią nie tak przez wzniecony woy:ny dziesięcioletniy pożar, iako bardziey przez niepohamowania twego pochłonął? niedosyc żes Rzym dla Re:kreacyi szalonego Nerona ktory był na zgubę Oyczy:zny gorzał swawolnie w popioł y perzynę obrocił? Pot:tu na koniec niewyratowaną tę dyzruinę spaloni:go dziś żydzien Lwowa opłakuiący rzesistym z ty:ch pozostałych kościołow y kamienicy dymem Chez:ne łzy z smutnych wyciskasz oczu. O gdybyś niemi przynaymniey zbyteczny dostatkow cudzych ugasił apetyt. Czy dzieli nay bystrzsze rzeki cofnięcie prosze swe nurty a zamiast morza całym zgromadzonych fluktuum impetem uderzcie na przytłumienie doń domow naszych nie przyszła żeby iuż odtąd dal:sze zaniewodnia swego nie szerzył granice. Ale gdy długo z fluktami umawiałem się chętnie na to poz:wolity, y gdy do szczęśliwych portow zawinęły okrę:ty wody y wszystkie Elementa na ogień poruszyłem. Ale szybkie Elementa bo wszędy przytomne to iest Ziemia y powietrze stawaią na pospolitym dwo:

Ozyskim

wszem rynku. Mowi Ziemia. Niewdzięczny mar:
notrawny Synu y takżemomi wnętrznościami
napaść się niemożesz że pielnie których w popiół obra:
casz, a tym samym, wżod moy wydzierasz mi y którzy
na tobie kosworty y kammiennice stawiać chybaniero
Zumny Cy pamietay przecię na konnutaralny affekt
ieeż Serdecznym zanurzonam żalem słowa wielyma:
wi niebędę to tylko żes ze wszystkich Elementow nay:
niewdzięczniejszy. Ale ty drugie proszę Clemencie
powietrze pełnie słowy ale mocą zniesten gorący Ele:
ment, ale że wrdę przyjaźn zachowuie się taż wsta za
tylko. Wwas Skalety was ostatnia nadzieia moc wod
waszych wywrzycie Ale że Termin mieysca wasze
go daleko bardzo wiec juz niepotrzebne bo wulkan
swoy zniszczonowszy oddech wszystko prawie zpordyne
obrocił miasto. Paś się paś przecie Skety zartoliu kto:
ryś na ludzkie rzeczy zgorzał przydzie ten czas
ktorey niemato tobie przyniesie ochłodę cuder złurząt
pewniec się spanowszy przedawszy tak Bogate miasto
niezapewne ni wielki ubogi zawsze y wieczne nalure
kowskie domy ieden chłop y prostaki swe wywiraie
sitę, ale przez wrdze po tak wspaniałym mieście
Cy ieszcze obywatele tego Miasta nie tracie nadzieie
ale obronę tako z słowie te przyniesie Ale kiedyś

dźe obywatele roz proszeni wzi sie przychodni pasi
z dalszea ozy bede

Salutatio Illmi Palatini Lublinensis.

Recuperata orbi Polono vita Nomen optimum Caelo nomen dedit ut te clarissimum hospitem sublellos usq laudiby efferamus. Illme Palatine etc etc. Nec immerente si enim facta in te curioso lustrabo oculo nihil in illis ac inte non sublime non excelsum video. Genis gloriosus Thomae Nomen altissimam abyssorum Quea propter postrema tibi militat fortuna. Portas gloriosaij Avitum Stemma Zelita qui nunc insignis victoriae Trophaeo sub Caelos usq gloriosus. Praefers glorioso stemmati Palatinatus Cujus avitus Cervus summa petit ut ad excelsa Locum transferat. Fiet proinde ut qui celerrimo passu ad terrenea descendere dignatus est mad minor honores scandat qm celerrime Cujus ascensioni pro Caelo Poty Polonia Conferat.

Salutatio Regis Serenissimi.

Przykro dotąd sciśnieni zimą olenutną niewdzięcznua nawałnością przytłumieni, nadto zimnu wrzelkie przestraszone, od tych niepogy i auot przecięto serca, ale teraz wszystkie zarazy [illegible] Moze przybyciem swoim rozwalasz, tamieszy roz grzywasz albowiem po takiey zimie po nieszczesnych Turach przecież tas kawszej fertunny uraz z Wm wschodźi

Wschodzi fawoniusz. Wschodzi Rzeczy pospolitey kiedy z przybycia W. X. M. wzrastaiący szczęścia wszelkiego świat omnienie. Wschodzi Polszcze. kiedy przytłumione narody iuż zwycięzki laur podawać są zniewolone. Wschodzi światu całemu kiedy pod królującym Augustem tysiącznym szczęśliwości y złotym zniwom rość y przymnażać się rozkazuie; Nam tylko zostaie, aby W. X. M. wszelkie szczęście w swoie ręce miał nieodmiennie, nadto aby doyrzałe W. X. Mci zawsze zdrowia przymnażało ustawicznie na którym Całość y Sustentacya Oyczyzny należy.

Gratulatio Antonio Rectori Coll. Lublinensis

Ingens procul dubio Amissarum Rerum inventor Rhetoricam Eloquentiae Inventionem meretur ab ignaro scilicet tu R. P. N. N. Verum quoniam te Rectore tantis meritis clarissimo, Clarere virtutibus nihil unquam Religioni decessit, tu potius multa tuo labore gestis praeclarissimis facta est in tuear eandem Eloquentiae merens messem multa in quam accessere decora Fecit ut celeberrimus huic Inventor en summis honoribus Tandem ad Caelestem Gloriam reperiaris.

Gratulatio Nominis Margaretha.

Slawneli.

Łacinnek Imienia twego tako opisać tak wymówić trudno kiedy Oratorowie nie potrafi. Efficatia XX. Iaśnie albowiem tzwie obiem nieocenionego klenotu cnotą, który zaszczyt y ozdoba w skarbie polskim jeżeli nie by perło Małgorzato, który Cnot świętych y prerogatyw dziedzicem Małgorzata smiertelna Korony. Zaczem uczesła dostoinstwa twoich zdobi życzę abyś iuż nie wkrotce lecz w koronie Rzeczy pospolitej była wałonie odebrała iak sama chcesz przetrwała dniesz.

Oratio funebralis in laudem heroïs alicujus.

Jakichże prosze na tego nieprzyiaciela dobierzemy grzebów, który na zgubę naszę zgorzał, które przytnąć strzały strzelby raniły przebić onaostatek zabić potrafili? prydej stukam y chociebym najwięcej zabył niestety doszczętna dar od pen przeszyte y prawy zabie. Alem się nie ostrzegł żebym ciężkie o zabie. Dla tego choć z naczami chcę dożyć mogło mety. Dla tego chociaż na miejscu wzywam cię Vulkanie ogniste pioruny na dość ciasnego nieprzyiaciela możesz przeciw temu wyrobić spalić y w pył obrócić. Iuż zaskawego wzywać pioruny mamy zostać tylko abyśmy skryte łaną pioruny mamy zostanie tylko abyśmy skryte nieprzyiaciela miejsca wytrzeć mogli. Aleyże iasne nieprzyiaciela miejsca wyrzucić mogli. Lecz strachem zdięci to ogniste wydają pioruny. Lecz strachem zdięci ze nieroztropnie urwie cięzkiemu takiemu dobra rada przychodzę wyjść y z drżeniem uszliśmy. Komuż przyszła odpowiedź nie dała. Jedna dotąd krolewskie pierwszy naróżnica ciężkie mety probowym przyjęcia nie zarażeni. Nad to bitnych Annibalowi przeszłemu zdyszanym. Dzielnych Herkulesów Troja nie nieobaczny, nieobcy z takiego Dzielnych Aleksandrów wścieklych prawo ukryta, wczesnych Aleksandrów wściekłym prawa

Znalesił

nie długo starała się żyć mowię słebo Hinc
Cuncti hinc cedes, mors propiere venit. Ale ieżeli się
uciemy oko na teraźnieysze rzeczy niepomównano
z przeszłemi wszystkiemi myślec się Ja robotne śmierci
iako zboża iakie kosi żywych. Ja samow y do
matorow iako dzieci dziecinnych do siebie przypuszcza
Mors omnibus una. Ale mało na tym za walecz-
nych mężno pod swoią przybiera Chorągiew. Denique
mors sdert in omnes. Doznał tego na sobie JmP.
N. ktory wowiąi z niej przyiacielem napadł na pospo-
litego każdemu nie przypisawszy y tam na pławie poległ
bo umarł umarł mowię. ale myślę że nie umarł życie
naypierw Bogu bo [illegible] powiedział [illegible]
valete. Żył rzeczy pospolitey bo każdemu [illegible]
żey być powinien pamięci [illegible] albowiem [illegible]
Herowiczne iego dzieła w niepamięć poydą. Jazona
pamięć Alexandra [illegible], Cicerona wymowa a [illegible]
liczniey że JmP. dzieła z pamięci wypaść mogą
Będą pamiętać Bibliotheki w ktorych godnym
z kollegowanych przyiaciół [illegible] własną zapisał
mowię można: Memorem famam hic bene gessit
habet. Rzecz że oddała się od tego wszystkiego
chowa z martwemi wszy, ale pamięci [illegible] żegna
JmP. ukochana Oyczyzna dla ktorey bardziey niż
[illegible] zdrowie y życie z ochotą łożyć [illegible]
Omnia vincit Amor y życzy aby na każdy rok
w szczęśliwym zostawała pokoju Pax regina
tibi. Żegna naywierniejszego Pana y życzy aby
sobie w każdey utarczce [illegible] wygraną
Żegna

Żegna X. Hetmanow . W. y życzy aby iako ten
w Władycih Żuy ktorzy ie porwał tak iemu fortuna
y Żurycie s two / Żowarzyszem byc nie przestaty
Fortuna Sowa victoria comes Żegna J. W. W. JP.
P.P. Przyiaciol y życzy aby godnosć wasza krwią
Zapisana niezgladzona była Żegna na koniec
przytomnych gosci a oraz przy chcynym Sezu
lamie do przygotowionego Za toba Zaprasza Stołu.

Contio pro Festo Scapularis B. Bmę.

Loquente JESU ad turbas. Luc. [illegible]

Coto iest że przy Solennym Swięcie N. M. Szkaplerney
Znacznymi na Słowa Jezusowe Zgromadzeniu wspomina
Ewangelia Loquente JESU. &c. Czyliż na inne S. Panskich
uroczystosci podobney nie bywa frequencyi. Tak trzymam
Że naylicznieyszy w kościołach katolickich konkurs
kiedy nayslawniejsza Nieba y Ziemie Monarchinia
wielbie y wychwalac przychodzi. Czemu? bo niemasz po
Bogu przyiemnieyszey dla ludzi protektorki iako Naysw.
Syna Boga wcielonego Matka. Tak to iest nie tylko z
imienia Marya według Ze tonu Domina ale skutkiem sama
Jedynowładna Pani, tak że bez wiecznych służyć nie
wolnikow swoich obyć się może Assistencyi. Tak to iest
ktora Swiat caly w Maciersyńską wzięła Opiekę według
Wielebnego Bedy. Orbis Fere Christiany Filij Mater est
Tak że wychowujących synow bez liczby do siebie poci[illegible]
Jako do morza wszytkie Żurilium Impetem
nie ma. Jako do morza wszytkie rzeki Omnia flumina intrant in mare. Tak do
płyną rzeki Omnia flumina intrant in mare. Tak do

Maryi

Tak do Maryi garną się wszyscy, ktorzy w Niey przebraney łaski y Dobrodzieystwa optywaią, samo się co zy wo ludzie czystego serca, ktorzy inaczey sideł szatanskich uyść nie mogą, tylko za Nayś. Matki protekcyą. Nie mowię zas to z siebie, bo mię upewnia sławny Luther Salasar. Nullum existimo prorsus castum & Temperantem, nisi Mariæ patrocinio utatur. Pytam się daley grzesznicy pod Maryey protekcyą mieyscie się mogą? mogą y owszem nay bardziey ktorzy tylo grzechow popełnie mogą, za ktoremi by Nayś. Matka łaski swo ich dać nie mogła. W rewelacyach S. Gertrudy mamy ktora widziała Nayświętszą Matkę płaszczem swoim Bestyiki wiecież okrywaiącą przez ktore Bestyiki my grzesznicy znaczemy się, ktorzy uczynkami naszemi od psow się nie rozniemy przecięż Nayświętsza Matka nami nie gardzi. Ktoż tego mowi S. Bonaventura Quis est super quem Sol non luceat? Insz zas przez Kumaczy. Quis est super quem Misericordia Mariæ non resplendeat? Ni żadnego ni dobrodzieystwo Maryi skrobliwe nie minie. Słuszy tu może N. Matce co niegdys przypisano Laurowi. Nulla è hac tutior umbra. Iaczo święta umbra ktora gorączczy grzechami ludzi gasi y przytłumia. A toli co w tym tłumie nie

nie pospolite insze zgromadzenia uważając albowiem
nieporównaną Congregatyą którą szkaplerza S. godność
miar lwie że nie z kogo innego ale owszem z naywiększych
zacnych y znacznych ludzi kompania swoią dobro
czynność wnaszą barzey zewsząd. Loquente Telle ad
Verbas a po prostu na fundamencie słów założonych
mówiąc: Sławnemu szkaplerza S. Zgromadzeniu nie
wyporównywanie Bóg wyświadczał łaski. O tym dalsza
Boga mowa będzie na większą chwałę za twoim
błogosławieństwem którey wielu dobrodzieystwo nie
tylko opisać ale y wymowić niepodobna. N. P. N. M. M.
Boska. Wiadomo wszystkim iako przyczyna Boga
Swiętego Matki naywiększym iest na cały świat
łaskawości Boskiey fundamentem. Jeżeli według Ber
narda Świętego Omnia nos DEUS habere voluit per Ma-
riam. Toć iako bez Intercessyi Nayduższey Matki
niczyiey u majestatu Boskiego nie wskurali, tak
za powodną iey przyczyną wszystko cokolwiek iest zba
wieniu naszemu potrzebnego, łaskawie y hoynie od
bieramy. Uważając dziwnie miłosierną że wszech
stron Maryą Bonaventura S. tak mowi: Quid mirum
si omnis gratia ad Mariam confluxit per quam tota gra-
tia ad ceteros diffluxit. Dziwno mi że na Maryą
wszystka łaska spłynęła, przez Maryą na innych
wszystka spływa. Twierdzi toż samo P. Franciscus
Costerus

Costerus. Wiedzie trzeba że żaden człowiek żadne kro-
lestwo nie cierpi szkody ktore sobie Marya za wielkną
obrało Panią. Scimus nunqm ulli homini y Rei publicæ y
nationi male cepisse quæ te sibi Dominam & Patronam
elegit. Wiedziawszy co godzina bam a to mowię o nieli-
czą niezliczone Maryi Dobrodzieystwa, iakież usługi tey
że ofiarniemy? naymnieysze to tylko przy naymnieyszych
się prawdzie co nieżdy nasienia przypisano. Propaccis
plurima tolle. to iest mała usługi bo wielkie za wiele
przymię. Nie darmo nazywasz się Granum Electum
według Doktorow świętych ktore to ziarno niezliczo
ne nam rodzi fructa. S. zas Thomasz a Kempis. tak
mowi: Maria respectu Ecclesiæ militantis præ ceteris
omnibus Succurrit frequentius exaudit benignius a-
git virtuosius. Maryi w prawdzie tyle S.S. Patronow
korony Polskiey iako to Stanisława Kostki kaźimie-
rza y innych ktorzy nam z osobliwey Boga Stwo-
rzyciela opatrzności przybywała tyiedno iednak wzgledem kościoła wo-
dincyi przybywała tyiedniej względem kościoła wo-
więcey przybywasz częscieyi słuchasz łaskawiey
wypełniasz doskonaley. Apocalipsis 4to pisze Sta-
ronim S. Ecce Sedes posita erat in Cœlo & in circuitu
Sedis Sedilia Viginti quatuor Seniores Sedentes cir
cumamicti vestimentis Albis. Otomowi But Irhon w
Niebie

w Niebie a w około Tronu sześć Dwadzieścia cztery na których Starcy Siedzieli, przyodziani białą Suknią, y Złotemi koronami. Cornelius a Lapide pyta: ... czemu przybrani Suknią białą ... y skąd przyszli na co takąż wziął responsyą: Sunt ante Thronum Dei non esurient, neq. sitient amplius nec cadet super illos Sol neque Ullus aestus abstergent Deus omnem lachrymam ab Oculis eorum. Są przed Tronem Boskim nie będą łaknęć ani pragnąć więcey Ani ich nie spali Słońce ani żaden upał obetrze Bog wszelką łzę z Oczu ich. Co prosze naypierw ten Tron y Czyi ... Znaczy: O to upewnia nas S. Athanazi że to ten Tron iest Nay. Matki którey tak mowi: In hoc ... est Regina Sanctorum in terris Regina Regnorum. Nayświętsza Matka w Niebie iest krolowa Swiętych na ziemi krolowa krolestw. S. Zas Bernard Senenski twierdzi: Imperio virginis omnia famulantur et tot Creaturae serviunt mariae quod serviunt Trinitati to iest Rozkazom Nayświętszy Matki wszytko należy y tyle Stworzenia wszelkiego iedney służy maryi co całey Troycy Przenayświętszey. Zoc ... widziemy że słuszna krolowey naszey pierwszy Tron ustępnaiższych ofiarować. Potym w Około Tronu tego to iest pod Maryi

pod Maryi protekcyą znayduie się wiele Starców albo raczey naystarszych y naydawnieyszych Sodalisow Szkaplerza Swiętego. Za albowiem Congregatya iest naydawnieysza według Brewiarza. Apostołowie albowiem po przyięciu Ducha Nayswiętszego zchadzali się na gurę Karmelu, gdzie Eliasz naysławnieysze Modlitwy miał mieysce y tamże zaraz Swięta ta wszczęna się Congregatya. Potym za czasow Honoriusza 3 Papieza od niego zatwierdzona, od Jana dwudziestego drugiego approbowana, Clemensa siodmego, Alexandra piątego, Piusa piątego, Grzegorza trzynastego Pawła piątego y innych aż do dzisdzien ktorzy ten Swięty Szkaplerz nosili y wychwalali. Co do trzeciego punktu Circumamicti vestimentis albis, każdy tak trzymam ciekawy spyta mi się czemuby ci Starcy białemi sukniami przyodziani byli? Circumamicti vestimentis albis raya tego podaię mi obligaya żeyże Congregatya ktora iest taka. Orare abstinentiam q & castitatem servare. Modlić się, Postować y wstrzemięzliwość zachowywać. Ach iak wiele uczynicie Maryi Panny Sodalisowie. Kiedy to zachowacie. Ale też niemnieysza bo znaczna zapłatę odbierzecie. Pytacie się iaka? iuż ią wymieniłem ktorą powtarzam znowu. Sunt ante thronum Dei.

Nonne ex

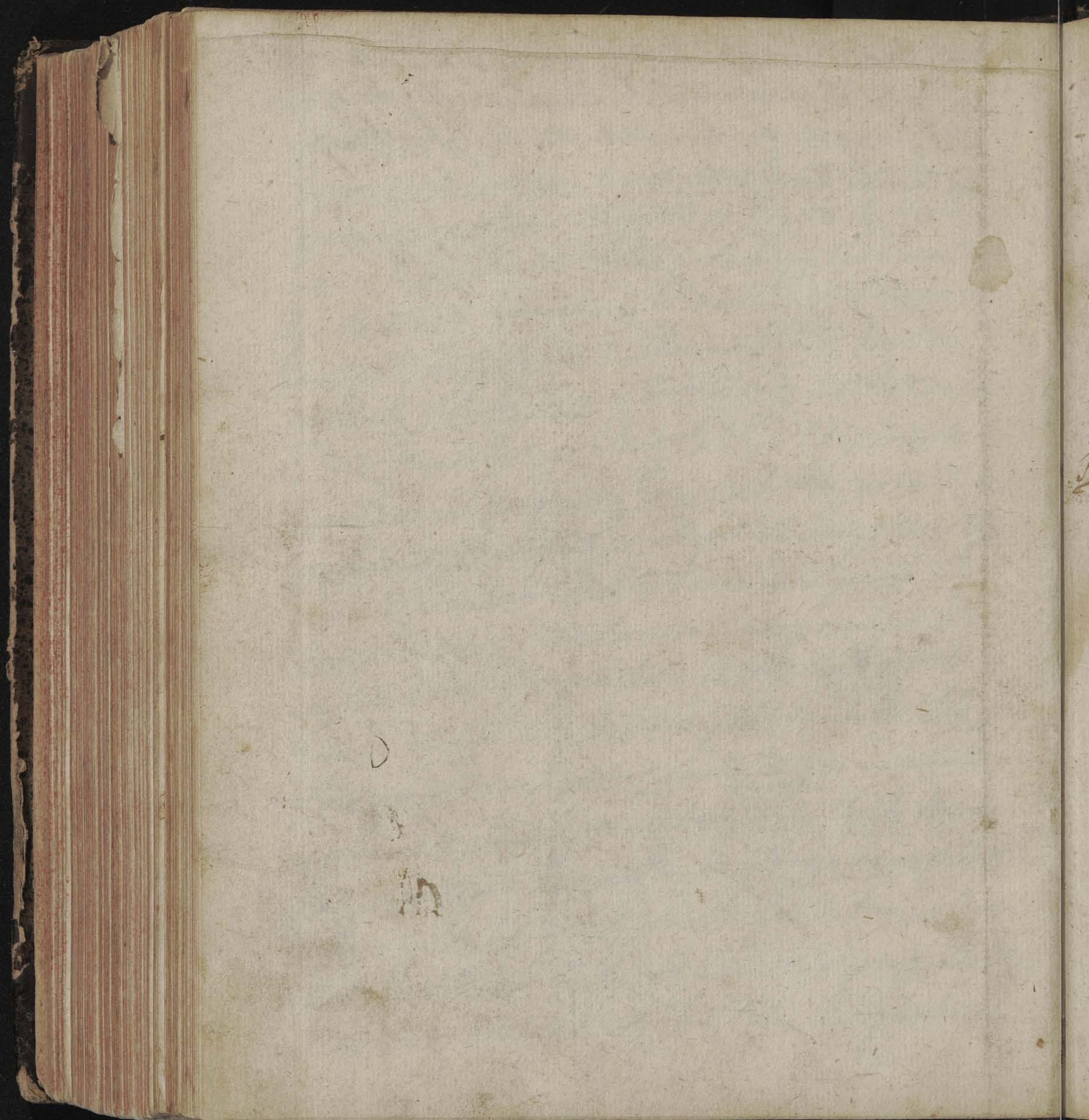
non esurient neq sitient amplius non cadet super
illos Sol neq ullus aestus abstergit Deus omnem la-
chrymam ab Oculis eorum. Codo piwirtego. Erunt ante
Thronum Dei. Otto naypierw cali dziedzicy Cherubinowie
lub Seraphinowie otwarzu Bogu patrząc Throna będą
uczestnikami Sawni Krolestwa Niebieskiego. Erunt
Ante Thronum Dei. Potym non esurient neq sitient
Amplius. Nie będą pragnąc Ani łaknąc więcey Jawny
przykład mamy z Szymona Angielczyka Zakonnika
Karmelitanskiego. Zaszczytu y wynalazcy Szkaple-
rza Swiętego Zgromadzenia, ktorego Nayś. Marya
przez całe Osmmiesięcy Lieby nie miał żadnego pożyt-
ku Manna Niebieska karmiła codzień wzamian-
kami pokarm podaiąc. Non esurient Amplius. Potym
Non cadet super illos Sol neq ullus aestus. Nie zgorecią
Ani żaden upał przystąpi do nich albowiem o każdym Co-
daliczy mowi Psalm. 90 Scapulis suis obumbrabit
tibi & sub pennis ejus sperabis Instawrnya pisze
& protectioni ejus confides Zasłoni ci Szkaplerzami
y pod Skrzydłami albo protekcyą swoią zmarnieszkić
Żaden z Congregatystow Ozuenec będzie upału wyny
tako doznał tego Pancerny żołnierz Zarzycki kto
rego

ktorego doswiadczony tyle postrzałami Pancerz ie-
dna przeszyta strzała, przecież zastanowić się musiała
na Swiętym Szkaplerzu: swiadczy Propersius. A
małaż to zapłata Non cadet super illos neque aestus.
Ale podźmy daley Non cadet sup illos aestus quispiam
Cierpieć nie będą pioronow ciężkich. Wswieżey pamię-
ci mamy przykład Władisława Jagiellona Krola
Polskiego o ktorym pisze Długosz. Ten wyiechawszy
z Poznania miał Jechać do Sieradz wtym będące-
go napadły grzmoty, deszcze y pioruny, z ktorych
w krotce Jeden uderzył w karytę tak dobrze że Wo-
źnicow Koniow y innych kilku położył trupem
Krolowi zas że w on czas Szkaplerzem się osłonił
przepuscił. Dla tego pobożny tylko żył każdą Srze-
dę na chlebie y wodzie trawił, Dziękuiąc obroni-
cielce Swoiey Maryi. Juz każdy tak rozumie
powi: O wielka nagroda! o niesłychana Dobroczyn-
ności! Ale mało na tym posłuchaymy ieszcze.
Nie będzie piekielnych Cierpiał upałow y owsze
z osobliwey naysłodszey Matki protekcyi. w czy-
scu ten długo być nie może kto nabożnie ten swięty
nosi Szkaplerz. Trzyma albowiem wiele Doktorow
ten przywiley. Quod si post mortem cum isto scapu-
lari.

Scapulari Sepultus in purgatorio detineri contingat Singulari Virginis Patrocinio primo Sabbathi die ab ipsorum obitu integram Plenamm purgatorji relaxationem sunt habituri. to iest Jezeliby katholik umartyn nosząc nabożnie Szkaplerz do Czysca sie dostał wpierwszą po smierci sobotę wybawiony bydź ma. Jesz tyż tu choćby kamienny ktoryby rozbić się powinien, y Slimstyn gdzie o zbawieniu idzie bendze. Loquente Jesu ad Turbas zwatpiwszy katholikow całe mieło te zapłaty tym ktorzy noszą Szkaplerz, uważywszy mowię nagrody ktore słuchacie nie mitsze go, nie zagodnieyszego a dopierodzwoży ktorego tego bysie wszystnie lecim Ach to Zbawiennieyszego. Czy tam opewnym Grzeszniku Zakamienialym ktory tak zabrnął w grzechow zębaki szelę morze nadziei nie było żeby przytkiedy ktorykolwiek do serca słuszego pokuty zabiniał porta Wym iednorazowo nie spi aż słyszy że czytali wszystkich Congregatystow tego Szkaplerza do ktorego on należał a Jego y zniknęło wszystko On zaś zatemi słowy tak zapłakał że się od zakurdzptynąć. Boday że y wnas wszystkich zakkali ktorykolwiek

Amen

ony bardziey uzgodzine ymieni sprawiła Nay
Swiętsko Matka a tak Z Zyma ze prędzey do nie
przebranych trafim wesołowi czego sobie y
każdemu życzę Amen.

SEXTERNIO LECTIONIS LIBRORUM

Sub professore I. Rychtowski

1747

Praludium 1mum

Arg. De Horologijs et eorundem [illegible]

Tempora praecipiti glomerant concita cursu
Godziny wybite szybkim wraz ubiegaią za-
wodem v pendem 1mo est primus modus
Sinecdocha tempora pro horis Item Concitus
1mo provenit à verbo concieo poruszam v do-
puszczá 2do a verbo concio wrzeszczę wołam
Item glomero 1mo Lig: gmatwiam zwijam
kupo idq 2do Congrego colligo do kupy zbieram
Item cursq proveniens a verbo curro v curso.

przebiegam uwijam się 2do cursu Publicu signi:
Poczta Item cursu vehicularią sig: podwoda
Et refluunt givis noxq dieq suis
I znowu powtornie się nazad wracaią do tych=
że zygarow dni y nocy. 1mo est metaphora
are propria rei viventis ad rem impro: rej n'viven
Item est 2dus modus synecdocha nox et dies
ponunt pro horis.
Atq ubi bis senis finit mensibus annus
I tak dwunastomiesięczny konczy się Rok
Sic totidem spatiis dividit hora diem
1mo dividit est metap: a signif: propria
rej viventis ad impropriam rej n'viventis
spatium aliter seu synonimice Intervallu
locus discrimen curriculum Item divido
aliter separo disjugo distraho distingvo

x

partior dispertior distribuo in partes seco disseco frango Item est metaphora in hac dictione dividit à sig: propr: rej ivent. ad n: i:
Item ~~divido~~ aliter sig: rownam æquo adæquo exæquo perequale facio efficio reddo Item æquo aliter sig: znoszę

Dum subeunt proprias cuncta creata vices
Gdy nastąpi przyzwoity wszystkiemu stworzeniu spoczynek v gdy nastepuie wszystkiemu stworzeniu czas spocznienia v noc. 1mo est Phrasis subeo proprias vices następuie Item significat ponoszę v podiezdzam v wchodzę v Poddaię się v pokazuie się komu dzwigam obalam się wdaię się cierpie

Uda prius siccos signavit clepsidra soles
Wilgotna wpierwey suche klepsidra oddaliła od siebie swiatła 1mo est metap signavit are ivente ad rem n ivente

x

Et secuit calidas frigida meta dies

Y przecięła na dwie częsci zymny położy=
uszy miedzy ciepłem cel amb Est
Metaphora secuit a signi: rei viventis ad
sig: rei n viventis

Scilicet impulsis agitat solibus orbis

Bezwątpienia do kupy zgromadziwszy
lumina rusza się powietrze Impello dmo
signif: wganiam napędzam do przymu=
szam przypędzam gromadzę

Et refluis annus praecipitatur aquis

Y Wstecz z Wodami odchodzi y wraca się rok
26 Feb fol 16

Tum capit tenuis percurrere tempus arenas

To y częsciq ~~zaczos~~ Zwykł upływać czas iak naydelikatniey=
szy w klepsydrze przesypuiący się piasek

Omnia nam rabido frangere dente

x

Iwszystko bowiem chciwym v Impetycz=
nym zębem zwykł podcinać
Nox quia sunt umbris humana similimagnomon
Bo iest podobny własnie Index Zygara
skazuiący godziny wszystkim Ludzkim spra=
wom.
Innocuit umbroso tramite Lucis iter
Gdyż tak przy ciemney nocy umbrach iako
y przy słonecznych skazuiącego słonca godzi=
ny promieniach, tenże sam Index co raz
na insze nie powetowanego czasu umyka się
mieysca.
At nunc ad ferrum postquam migrastis ab auro
Vesdegula, ferratis aufugit hora, rotis
I tak gdy od iasnego Złotych v Słonecznych
splendorów Dnia, do ciemney żelaznych
umbr zbliżacie się wieki, toć musi y godzi=
na w nocy wypiła na żelaznych wierdząc kołkach.
Imo percurrere arenas est phrasis 2do frange=
re dente est metaphora Item percurro aliter p pro=
pero advolo effugio tendo festino. Item rabidg
aliter furiosg furens furibundus insanus furore
accensus ardens flagrans Item Nam idem significat

quod enim etenim quia quoniam bowiem albowiem
poniewaz Item frango amo sig Łamie 2do frango
vocem mowie pieściliwie item frangor przesilamsię
Item frango precibus upraszam. Umbra aliter
caligo tenebræ Innocuit umbroso tramite lucis:
est allegoria simul et metaph: innocuit a propria
significa: ad impropriā trames aliter semita
callis via At nunc ad ferreō portam migrasti sabaum
est allegoria sub similitudin eā ferreū p nocte aureū
prodie Sæcula, ferratis aufugit hora rotis NB
aufugit est metaphora a signi: propria ad impro:
rota aliter sig: orbis axis currus temo Plaustrū
quadrupes etc partes pro toto sæpius usurpatæ
manè Ad Mar.
Aufugit, et sese per ferrea puncta trucidans
Uiezdza v Uieka kwadransow y minut uybija-
iących punktami wnocy sama od siebie ginąca godzina
Admonet ad duram nos properare necem
Inam takiesz nad sobą nielutosiwe radzi zaboysto.
O: quicunq dies docuisti hac arte secare
O. ktoś kolwiek drugich nauczyłes dzien takim
sposobem naczęsci podzielać sito

Scito non omnes hac monumenta juvant.
Wiedz że niewszystkim taka pamięć iest pomocna
1mo est metap: aufugit are vivente ad n vivente
Item metap: trucidans a vivente ad nonviventem p
ferrea puncta allego: ferrea pro nocte puncta pro
quadrant: et minutt: Item trucido aliter Interficio
interimo jugulo cædo 2da vice cedo ustępuię ob= non talis d bet esse vo
trunco neco occido Item Occido Zachodzę niszczeie Item signific
neco perimo interimo macto jugulo Item admoneo
aliter suadeo hortor mando jubeo Item est figu:
Prothesis In verbo admoneo Item nex aliter sig:
mors cædis lethum Item est metaphora: secare dies.
monumentum aliter signum sepulchrum tumuli inscriptio
Item juvo aliter auxilior succurro opitulor subvenio
sublevo faveo. etc Synonimia tantum et non vocum signi ficatio.
Argu: Quia homi: frustra temp consumunt mar. a prandius
Nam curtam lentis temp removatur amantes
Aut cur dissimili mobilitate viget?
P. Czemusz albowiem tak powolne wybijaiących
minut odgłosy zabawiaią przypatruiących się sobie Ludzi:
Albo czemu tak przeciwno przykrości stąd że się
nie mogą Ludzkie tak powolnymi głosu znakami
nawieszyć serca. Moralis autem sensus est iste
Że uciechy Ludzkie rozkoszy delicye y wygody y naymnieysze
bez potrzeby wymowione słowka nic inszego nie są tylko

przypatruiącycłsię ludzi zygarowym ukontentowanie na= (kotkom)
których zapatruiącsię nim upływaią godziny a ss consequens lata, ale dziwna rzecz czemu sobie ludzie
w zieli za zwyczay to że wszystkie nadzieie położyli w
próżnym przypatrowaniusię zygarowym kotkom też iest
na rozkoszach daremnych trawieniu czasu y czemu
tak przeciwnym sposobem tego czasu zażywaią przez
który by sobie mogli wiele zasłużyć którego marnie
tracą na próżne zabawy.

Flet siquidem longo sua duci stamina filo,
Dum cupit æterni Regis amore frui.

Ale płaczą y narzekaią czasy że ludzie spo=
dziewaią się z Bogiem królować y żyć, że tak
wielko osmdwe od samego Naywyższego sporządzone (lat)
płciwney ustawicznie momentow nici wymykaiące
marnie trawią. 1mo Lentus signi: powolny vg
lento passu progredior 2do Lentus signifi: leniwy
vg lenta studiosus ritor aplicatione Item remoror 1mo
sig: bawie się vg. zabawiłem się na modlitwie 2do
przeszkadzam vg remoratg sed tibi studia 1mo
dissimilis sig: niepodobny 2do różny v g różnego koloru
ma sutknie dissimilis colores habeo vestes Item est metapho:
remorans tempus amantes a propria signi: ad impropria ulventis nive
fidus 1mo signi: nic 2do wtos vg nostra salus in filo suspensa.
Item duco wiodę vg rem ad finem duxit 2do pożyczywam

ug omnia quæ que facis laudi tibi ducam Item
tempus flet est metaphora a re vivente ad rem non vivente
Item cupit Regis amore frugi etiam est metaphora
are vivens ad rem n viventem Item Lentus tempus
est Sinecdoche totum pro partibus scilicet hora pro
quadrantibus seu minutis. po dicta. Phrases Remo-
rat amantes idest Zabawiam. Dissimili mobilitate vig et Stype.
Item est figura prothesis quia in ista dictione remoro
et dissimilis apponunt syllabæ pro et dis. Item est
Figura Aphæresis amantes pro redamantes 18 Mar. mane.

Alter agit, faciem si quando cernit amantis
Cui motu contractis præterit hora rotis?

I powtornie Zaliśię iezeli kiedy widzi chętnie przy-
patruiącychśię Zygarowym fortelom. Mowiąc Za oczy
mi na katy delikatnych y mistkich godzina uciekakołkach
Nempe licet motum mensuret temporis hora,
Non tamen affectus, queis quibus agitat amor.

Podobno lepieyby Zeby minuty rachowała godzina
Arizeli artyficia sporządzone do tych minut. do ktorych przyzwyczaja serce
Alter ejt metap: Item cernit amantes est Metaph:
amantis cernu phra faciem est phrasis Item est
est Pha: Contractis præterit hora rotis Item est
metaphora præterit Item alter uno significat drugi
2do alter signi: Zty Item præterit est Figura aphræsis
mensuret hora motum est Metaphora Item est
Phras: agitat amor. 18 Mar. à pran: fol 19 melior sit tamen
vocum significat

Credite dilato cruciantur tempore amantes
Wierzciemi że długie y niemaiące konca tym
się zdaią godziny ktorzy wesołym y serce
Ludzkie kontentuiącym sprawom barziey
zwyklisię w te godziny agituiące przypatrywać
aniżeli samemu y tak prętkiem biegowi Czasu
Estque illis anno longior una dies.
y ieden tylko dzien dłuższy się im zdaie [illegible]
żeli cały Rok
O! igitur quando fugitivi temporis expers
Y kiedyż bowtylem będziem uczesnikiem
czasu nigdy nieupływaiącego ani naczo-
si dzielącegosię
Lux mea Christe Deus te sine fine fruar.
Y kiedyż cię swiatło Boże konca nieznai-
ące uyrzę.
Illa dies tenebris horisq ac fine carebit
Ten Dzien bez nocy godzin y konca miec nigdy niebędzie
Unica si quando fulserit illa dies
Jeżeli kogo oswiecic będzie mogł.
Sign: Vocum. Credite Credo Amo się wierzę ko-
mu zda Mam nadzieie w kim z ufności pokładam
Zwierzam się z czego u sekretu y Dobrze o kim
trzymam Mniemam v rozumiem dobrze Cruciant
Crucior atemate crucior [illegible] się męcze kogo krzy-
żuię napełniam gorzkością zasmucam kogo
przykrości ponoszę dolegamie co Item

argumen[tum]
quia n[on]
solum in
vita sumus
afflicti sed
post mor=
tem magis
affligemur

Atq utina[m] cuncti cessarent morte dolores
Sed gravior post hac luctus et horor erit
Iudiciu[m] superest et ineludabile tempus
Areida quo tellus igne soluta ruat.

Ale o gdyby wraz wszystkie z smiercią minęły
smutki y kłopoty.
Lecz cięszy potym smutek y strach będzie
Dla którego swiat cały z swemi dostatkami
zginąc y w perzynę obracac się będzie

Cynthia pallescet vaga sydera luce carebunt
Celabitq nitens Phœbus in axe iubar.

Miesiąc zacmisię y gorne chodzące gwiazdy
swiecić nie będą y słońce choc w południo-
wym gornych niebios celu splendor swey iasnosci
utraci

Atq iterum tellus effundet in aera viva
Corpora quæ vasto claudit avara sinu.
Dum veniet Iudex procerum comitante caterva
Et dicet reprobis ite venite probis.

Itak powtornie człowiek z ziemi na swiat się odrodzi
Który na łonie pustey ziemi w proch był zamieniony
Dopieroz gdy przybędzie sędzia z licznym orszakiem
xiąząt Niebieskich y rze grzesznikom idzcie
przeklęci zbliżcie się do mnie błogosławieni.

Significatio mo amo sig: upada et est tibi neutrum 2do

obala et est ~~neut~~ activum solutus 1mo sig: wolny
v soluta oratio mowa nie poëtycka Palesco 1mo
sig: blednicie 2do le kam sie 3tio umieram
Careo 1mo niemam v 2do Zgdam effundo 1mo
sig: wylewam 2do mowie vg effundo orationem
effusus in omne scelus rospusil sie na wszystkie niepravosci
Claudo 1mo Zamykam 2do vg claudo benignitatem
tem slepie claudo muro Zamurowywam
venio 1mo przychodze 2do wzesnilsiem sie staie
3tio vg venio salutatum nawiedzam 4tio venio przedaie
Tropi et figura Cessarent dolores metaph:
Item atq utinam fig: Synaleph: igne soluta tellus
metaph: Celabit febus jubar est metaphora
Cynthia palescet etiam metaph: tellus effundet
corpora est metaphora Atq iterum synalephe figura
viva corpora effundet Metonimia quia homo
continet corpus ergo pro hominibus posita corpora
claudit avara sinu idest terra est metaphora
are vivente ad rem non viventem comitante
caterva idest sanctorum est figura ecclipsis
reprobis idest hominibus ite venite probis etiam
idest hominibus Item est figura ecclipsis
Heu quantus feriet tunc noxia pectora terror!
Impia quo poterit turba latere specu?
Ach miser ach quantis tormentis tunc cruciabor.

modi Incipi

cruciar się: frasuię się przykromi Iśsknomi trapię się Amans amo ∗mo się kocham kogo zdo wierze mu utsciwość komu wyrządzam szanuię kogo dostoynym kogo być czynie przepraszam kogo affekt komu pokazuię polegam na czyim zdaniu wzniecam żal wsobie płacze oco ubolewam nad tim zwesołą się przeciwkomu twarzą stawię Item Amo bywam natym mieyscu item amo wzwyczaiłem się wterzecz Est quod Sum ∗mo się: Iestem gdzie żyie widząm nie mam z tim nienawiści Mamsię dobrze zdołam żyie wzgodzie Iestem odległy od kogo zanic się mam mam zkąd pociechę Iestem podległy nieszczęsciu Fruar Fruor się: zażywam uciechy używam i a tiey rzeczy pożyczam czego ukogo u komu posiłam się czas trawię otrzymuię Carebit Careo ∗mo niemam niedostaie mi czego pozbawiam kogo czego ogołacam kogo odeymuię komu co wydzieram komu co kradnę komu co rozbijam kogo z czego zgdam odkogo czego chudy pachołek iestem pragnę widzieć co u kogo fulserit fulgeo świecę się Item świeci się ogien słońce gwiazdy ... świecą się honory fortuna błyska niebo grzmi piorun bije stroyno się pokazuię rzucam promieniecie

Phrases

dilato cruciant tempore zawiesij długo si fulserit mihi dies z iezeli doczekam dnia Figura Figura Synalephe in hoc loco tempore amantes Item eadem figu: estqz illis anno: Item estqz fig: Rhetor: Polisynd[e]ton Item figur: Ecclipsis idest Populi Item dilato tempore figura Prothesis Item est fig: Synalephe horisqz ac fine etiam figura Rheto: Polisinde: Est Metapho: Cruciant tempore Item est Metapho: Lenetris horis horisqz caret it dies 15. Ar.

Elegia INVOCATIO NUMInis et Regni Cælorum ad Lachrimas

Ite igit lachrimæ, rapidis concrescite rivis,
Idzcież tedy łzy szybko iedna drugę uganiaiąc się bystrym strumieniem płynie
Ite rigate genas; ite replete sinum.
Podźcie a zbroczcie powieke idzcie napełnijcie zatoki wypukłego zanadrza
Exul enim Patrijs ~~[illegible]~~ tam longe difutus erro
Wygnaniec bowiem ~~z Oyczyzny~~ barzo dalekj iestem od Oyczystych kraiów.
Num potero lætos reddere voce sonos?
I czyliż mogę wesołe głosu zanucić echo.

Signif: Eco 1mo idę 2do idę zakim ubiegam kogo
V Voce spuszczam się nad 3o latam uciekłam tam

y ustecz się wracam skwapię się do sąd zabie=
gam drogę w zawod lecę przed sobą pędzę kogo
Rigate rmo rigo kropię deszcz idzie macząm
kogo v co odwilżam co strumieniem płynę
pociesię rozlewam napełniam gasze
zalewam etc caetera vero quaerenda sufficiat tempo
Trop Ite est metaph a re propria ad impropria
Concrescite etiam metap: rigate metaph:
Item ite igit Figu: Sinaleph: Concrescite
Figu Figura Prothes: Item Figura Rhet: Apostro:
in hoc loco Ite rigate concrescite ~~Interrog~~:
Phras Concrescite rivis idest łza łzę goni
replete sinum idest płynie trzy posu...
Item laetos redde deresonos voce wesoło śpie
wac. Item Figura Rhet: est num potero
~~laetos~~ reddere sonos Interrogatio.

15. ap. Log: folia 15

Argum: Trudno się temu weselić ktosię kary spodziewa
Non bene confusum mentitur gaudia pectus
Nec bene merenti fingit ore jocus
Heu! felix Regio morsu deperdita pomi,
Questibus heu! quoties es revocanda meis.
Atq utinam tristes gemitus vigilesq querelae,
Flebilis aut posset te revocare sonus.
Mille genas et mille oculos et pectora mille
Optarem, et querulas fundere semper aquas

Nie może nigdy serce pełne wstydu y trwogi
wesołych okrzyków ucieszyć się zbudzić Ani
bespebpiecznie kto może pod mieczem nad karkiem
kary wiszącey krotofilne wymowić słowa. Ale
Ontestetysz szczęśliwa y naderszczęśliwa kraina
skuszeniem utracona jabłka zalwiedoz jeszcze
pokutnych łez wylaniem zbliżysz się do mnie
J gdyby smutne wzdychania bezsenne płacze
czyli rzewliwe lamętow głosy w krotce bli-
skocie ku mnie na kłonic mogli. tysiąc bym
nadzien policzkow, tysiąc odrzewnienia oka,
y tysiąc (przy ustawicznym łez wylaniu) wsercu
gorzyczy y smutków rad doznał.
Signifi mentior falsa kłamie mentior facta powia
dam dzieie mentior imaginatione zmyślam podo-
bieństwo mentior sententiam daie sentencyą men-
tior Decretus pisze Decret mentior Consilium
namawiam się z kim mentior stilus charakter
formuie fingo zmyślam Item fingo structuram
muruię fingo modus sposobu zażywam fingo
artem dokazuie sztuki fingo metrum wiersz
komponuię fingo librum wydaię książkę
fingo vas statek robię deperdo zagubiam
perdo vitam utracam życie perdidit animam potępiony
został

perdidit salutem utracił zdrowie Revoco przywracam zbliżam się revoco a fide odwodzę od wiary. revoco servum odmawiam sługę revoco ad fidem wracam się do wiary revoco arbitrium odmieniam zdanie revoco retro wracam się nazad revoco ad vires przychodzę do zdrowia V. Z ap.

Continuatio Opto 1mo doznaię 2do żądam v.g. Opto gratiam Dei żądam pokoiu opto Pacem Fundo habet multiplicem signif. 1mo fundo preces modlę się Item fundo buduię fundo divitias zbogacam się fundo vires pomocy dodaię Fundo spiritum wlewam Ducha fundo aquam nalewam wodę fundo gratiam Łaski świadczę y Dobrodzieystwa fundit fructus rodzi ziemia fundo lachrimas płaczę. Fundo grates odwdzięczam

O! Cœlum ô Superi felicia gaudia vitæ
Fulget: ubi æterno lumine clara dies.
O! Nieba o! szczęśliwe roskoszy niebieskiego życia
Gdzie dzień bez nocy iasno zawsze świeci

fulgeo 1mo sig: iaśnieię 2do fulgent honores fortuna szczęści mu się y powodzi mu się wszystko dobrze fulget ignis ogień się pali fulget Luce dies dzień iasny fulget Cœlum błyska się y grzmi

Phras: Gaudia mentit cieszy się Item fingit ore jocus żartuię vigiles querelas agere w dzień y w nocy płakać Figura et Tropi

Mentit gaudia pecti metaphora

morsu deperdita Regio Metaphora Item gemitus
& querela Song possunt revocare: Metaphora:
Ultimum figura Exclamationis Rheth: fol 20.

Argum: O! Deus! ô Superi! Cessa dolor anxie, cessa,
Że człowiek ten jest w niebo utracił iestnosci Boga: Ne impedias lachrimis carminibusq; viam
Nam quid delicias Patriæ, quid perdita Cæli
Gaudia, quid superos comemorare juvat?
Heu! magis affiiciunt mæstum prezencya pectus,
Ipseq; sum lachrimis causa sat apta mejs.

Nie stoy niespokoyna mysli stoycie pomieszane
passye stoycie strwozone serca junktury,
nie tamuycie łzom y moditwom drogi,
O Nieba! ô Roszkoszy Niebieskie!
Ale cosz pomoze wspominac roskoszy to wie=
czne wesela co na pamięc przywodzic utrate
Nieba, ale O! niestetysz barziey wiecznie
barziey zalem przeszite serce dolega y
dreczy nieuidzenie y tu doczesnie ytlam
na swiecie przytomney twarzy Bozkiey
Y naczozem sobie samy właśną przyczyną do tego.

Signifi: vocu: Cesso Amo Sig: przestaie pro desino
cesso ab opere przestaie robic Non cesso in
penas nie respektuię na karę non cessavi
in scribendis nie przestałem pisać non
cesso a Labore nieprozznuię non cessat
in loquendo zawsze gada gębamu nieu
staie non cessavi a missa nie omieszk=

statem myzy non cessavi a studio zawszem
się uczył non cessavi in ira nie utrzyma=
łem się od gniewu non cessavi a in legendo ~~Libro nie~~
nie opuściłem ~~mozy~~ nic wszędym przeczytał.
Impedio przeszkadzam tamuję Impedivit
mihi somnus niedał mi spać v przerwał mi
sen otium impedivit mihi tempus darmo
mi czas upłynął niezrobiłem nic impedivi
sermoni przerwałem mu mowę parte
ab utraq; impedivi plaustro ni tam ni sam
niedopuściłem iechać Impedivi Judicijs prze=
szkodziłem sądom v sądy v niedopuściłem
się sądzić Impedivi Libro v Impedivi
Legere zabroniłem zakazałem xiążkę
czytać Commemoro przypominam przy=
wodzę na pamięć dawne dzieie comme=
moravi peccata stanęły mi w oczach grzechy
commemoravit furtum zadał mu złodziey=
stwo commemoravit mihi malas actiones wy=
rzucił mi na oczy złe sprawy. commemoravit
Superos wspomniał na Niebo. Juvo się
pomagam 2do Ratuię 3tio przyczyniam
się 4to dźwigam protekcyą daię. Afficio
dręczę zasmucam affecit condiciunt
wędzet sowat afficio zabijam affici gaudio
rozweselam się afficio gloria na honor na honor.

x

Exulat orbe pudor, terras astrea reliquit,
Sub pedibus pietas, fasq fidesq jacent.
Vis colitur, jurisq locum sibi vendicat ensis,
Pervetitumq ruit gens scelerata nefas.

Niech na bezdenne przepaści bezwstydy y zuchwalstwo niezbożność idzie poniewaz władza niebieska ziemskich mieszkańców dla grzechów od siebie oddala, ponieważ same godziwe sprawy pobożne uczynki, żywa wiara pod nogi zciele się Boskie prawda że nieustraszona odwaga w wielkiey zostaie estymie y większey władzy mieysce odważny zwykł rozprzestrzeniać mieczem ale przez zbytnią na niegodziwe rzeczy ufność y na prawo pozwolenie sobie upada y nieszczęsciu kary podlega.

Phrases Impedire Lachrimas bronić płakać Superos commemorare jawat na coś zda o utracie nieba gadać afficere moestio pectus gnieść się w sobie Exulat ab orbe pudor niech zginie grzech terras astra relinquunt być wydziedziczonym z nieba.

Signifi vocum pomerid. Exulabit Coelis poydzie do piekła u zginie naduszy Exulo Liminibus opuszczam Dom relinquo zostawnie komu co zdo wydziedziczam kogo od fortuny od honoru etc. fides amo wiara zdo strzypce Iacio amo sig: ciskam

2do Iaceo Leżę Item Quo actt: sig: obalam 2do
Quo neutt: sig upadam. — — — —

Figura et Tropi O: Deus o superi fig Rhet Exlamati:
cessa dolor anxie cessa Figu: Reth Repett et metaph.
ne impedias etiā metaph are viven: adv vivent:
ne impedias figu: Sinaleph: Commemorare fig Ephon=
Prothes hac afficiunt metaph: sat pro satis fig apocope
Exulet pudor Metaph: terras astrea potestas reliquit
etiā metapho: fas pietas jacent: etiā metapho:
Ensis vendicat locū metaph: nefas gens scelerata metaph.
Argu: Ze wielki grzesznik wcale) a prav. 2.g. Ap fol 25
niedba tyka się rzeczy znikome stara

Contemptrix Cœli, vilisq avidissima terræ,
Improba turba soli sordida frustra colit.
Omne scelus regnat gula, Luxus furta rapinæ
Fanda nefanda malo mixta furore licent.
Ipse ego post puras Sancti Baptismatis undas,
Post ea, quæ relingant me tria vota Deo,
Heu, quoties merui violati Numinis iram
Commitens varijs crimina fœda modis.

Y tak całe pospolstwo niezbożnych akcyi y zawłos sobie
nieważąc Nieba łakomstwem się dostatkow ziem=
skich uwodzi y znikome zgniliżny w wielkim ma poszanowaniu.
Wszystkiemi niecnotami rządzi obżarstwem zby=
tkiem y drapiestwa niecnotą gdzie y godziwe rze=
czy z niegodziwymi wiążąc y do kupy łączy, załoste mu wolno. Sam za poz głądzeniu Chrystem Swiętym

pierworodnych grzechów y potych trzech szlubach
ktore mie na Chrzcie ziednoczyły z Bogiem O iak
wiele razy zasłużyłem na gniew obrażonego Boga
roznemi sposobami do puszczaiącesię bezbożnych akcyi.
Signi: Voc: Colo habet 2pli: Signi: 1mo Sig: Chcze et est
3tiæ conjug: 2do Colo sig: kadze y łowie ryby.
et conj: 1ma. mereo 1mo zasługuie co 2do
staramsię o dobre Imie Committo powierzamy
dopuszczamsię Item Comitto bellum zwodzę bitwe
Commito Literis wpisuię Committo Ludos stroie
Igrzyska Comitto me fortunæ puszczamsię na
szczęscie Committo me fluctibus puszczamsię
na wode Comitto me vi a udaię się gdzie Co-
mitto noxam przewinniam.
Phrases definitiones Gens scelerata nefas est definitio
petita ab effu Contemptrix Cæli etiam Defini:
petita a causa efficiente seu qualitate Improba
turba etiā est Definitio a qualitate Post puras undas idest Bapt
Tropi et Figuræ Contemptrix Cæli metapho: avidissima terra
etiam adje: metaphoricum sordida frustra colit me=
tapho: omne scelus regnat hæc Improba turba
etiā metaph: Item Comitto Crimina fœda
dopuszczamsię grzechu Ipse ego est figura
Poett Sinalephæ religant me vota Deo est
etiam metaphora Item in eadem voce
est figura prothesis — cte — 6 Maji [illegible]

Argumentu ponieważem na karę zasłużył trzeba mi prętko załować za grzechy bo iuz tudysz kara nad karkiem wisi.
Ergò ferite genas, saevite in pectora palmâ,
Ergò truces virgis scindite terga manus:
Imminet ecce dies post tot peccata verendus,
Stamina quo vitae mors furibunda secet.
Tendimus huc omnes, nulli mors dira pepercit,
Ipse quisq; sui funeris arma gerit. —
Więc czyn policzki mocno bi w piersi prawicą. y siecz=
cie okrutnie grzbiet rozgami ręce, Oto ~~dzien nastąpi~~
po tylu excessach dzień nastąpi kary w ktory
nici żywota smierc szalona przetnie. Dązymy
tam wszysci żadnego smierc sroga nie mia. Sam [illegible]
Na siebie każdy y na swoy pogrzeb miecz zadłaprobi.
Phrases ferio genas wycinam w dłaie policzek saevio
in pectora palmas biię się w piersi w żałuię za grzechy
stamina vitae secare umrzyc. funeris arma
gerere na smierc zarabiac
Significat: Vocis ferio 1mo sig: biie zabiiam —
2do ferio vg. cornu bodę ferio foedus ferio frontem
uymuię się za głowę ferio palma policzkuię
Palma 1mo accipit pro victoria 2do pro manu seu
dłoń Scindo krase 2do sig: drę vg. scindo pa-
pirus drę papir remis scindo aquas płynę scindo
nodulos obcinam sęczki Immineo 1mo nastąpuię
2do zaiąsniam seu 1mo rozcinam 2do przeszkadzam
vg. secavit orationem przeszkodził mi mowe twe

x

gero noszę sprawnię. 2do gero me pro servitute udaię się na służbe gero negotiis stanam się gero bella toczę woyne gero potestatem magistratum urząd mam na sobie

figura et tropiq; ferite in pectora Figu: sinalep: ferite in pectora est metonimia scindite terga manus, est metaphora

Continuatio argumenti.

Delicias luctus sequitur male sana voluptas
Multa sub Hibleo melle venena premit.
Sustinet hanc scenam tellus hæc fabula mundum
Ludit et in tragico vita dolore gemit.

Za uciechą y roskosznymi pomyslnosciami tuż zaraz następuie wielka smutku y złopotu mizerya Niepomiarkowana roskosz pod hibleyską wonią smrodliwą y zarazliwą wydaie truczne trwaią te pomyslne uciechy na ziemi y te Immaginacye z swiatem sobie barzo mile postępuią ale dusza wiecznie z tym zostaie smut.

Phrases male sana voluptas Lekkomyslna roskosz Fabula mundo ludit roskoszy swiat ludzi do siebie Significatio vocum sustineo zatrzymuię sustinuit dolorem ucierpiał bol. ponieważ tak sustinuit pœnam sustineo officium urząd mi ciemiest. Ludo gram 2do vg. Ludo jocos zartuię y mile

Figu et Trop. Sequitur luctus delicias metaphora venena premit voluptas etiam metaphora fabula mundo ludit etiam metaphora vita dolore gemit sinecdoche etc Folia 16. argumenti

Za

